

FORTIS BANK

Jaarverslag 2008

Fortis Bank SA/NV

Inleiding

2008 was een uitermate uitdagend jaar voor Fortis Bank. De bank zag zich net als veel andere financiële instellingen geconfronteerd met een financiële systeemcrisis van ongekennde omvang. Voor Fortis Bank bleek die situatie vooral zo moeilijk mede door het integratieproject van de in 2007 overgenomen activiteiten van ABN AMRO.

In dit jaarverslag wordt in diverse secties, paragrafen en toelichtingen ingegaan op de gebeurtenissen van 2008 en het effect daarvan op de financiële positie en de resultaten van Fortis Bank, zoals die zijn weergegeven in de Jaarrekeningen over 2008.

Dit jaarverslag 2008 van Fortis Bank omvat zowel de geconsolideerde als de niet-geconsolideerde jaarverslagen. Beide rapporten bevatten het verslag van de Raad van Bestuur, het Bericht van de Raad van Bestuur, de samenstelling van de Raad van Bestuur en een paragraaf betreffende Corporate Governance met vervolgens de geauditeerde jaarrekeningen voor 2008. De geconsolideerde jaarrekening 2008 van Fortis Bank, met de vergelijkende cijfers over 2007, is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn aangenomen door de Europese Unie. De niet-geconsolideerde jaarrekening 2008 van Fortis Bank SA/NV is opgesteld in overeenstemming met het (Belgisch) Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de jaarrekeningen van kredietinstellingen.

Fortis Bank wordt als geïntegreerd geheel bestuurd. In het jaarverslag van de Raad van Bestuur worden de belangrijkste ontwikkelingen en gebeurtenissen bij Fortis Bank dan ook op geconsolideerd niveau beschreven. Het jaarverslag omvat een overzicht van de gebeurtenissen van 2008, waarna de kernactiviteiten en businesses van Fortis Bank kort in herinnering worden gebracht. Vervolgens wordt een nadere toelichting gegeven op de winst- en verliesontwikkeling ('Toelichting bij de geconsolideerde financiële resultaten en financiële positie van Fortis Bank in 2008'). Afgesloten wordt met twee meer technische onderdelen, die een gedetailleerde analyse verschaffen over de onderliggende resultaatsontwikkeling ('Toelichting bij de ontwikkeling van de onderliggende resultaten') en toelichting bij de balansontwikkeling ('Toelichting bij de ontwikkeling van de balans').

Alle bedragen in de tabellen van deze jaarrekeningen worden vermeld in miljoenen euro, tenzij anders aangegeven. Omdat de cijfers afgerond zijn, kunnen er geringe verschillen optreden tussen tabellen en met al eerder gepubliceerde cijfers. Voor een betere vergelijking met de jaarrekeningen van het voorgaande jaar zijn er bepaalde herrubriceringen doorgevoerd.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Fortis Bank geconsolideerd jaarverslag 2008.....	9
Verslag van de Raad van Bestuur.....	10
Bericht van de Raad van Bestuur.....	30
Samenstelling van de Raad van Bestuur en Corporate Governance.....	31
Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening 2008.....	35
Geconsolideerde balans.....	36
Geconsolideerde resultatenrekening.....	37
Geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen.....	38
Geconsolideerd kasstroomoverzicht.....	39
Algemene toelichtingen.....	41
1 Grondslagen voor financiële verslaggeving.....	42
1.1 Algemeen.....	42
1.2 Schattingen.....	42
1.3 Wijzigingen in grondslagen voor financiële verslaggeving.....	42
1.4 Gesegmenteerde informatie.....	45
1.5 Consolidatiegrondslagen.....	45
1.6 Vreemde valuta.....	46
1.7 Transactie- en afwikkelingsdatum.....	47
1.8 Saldering.....	48
1.9 Verantwoording en waardering van financiële activa en verplichtingen.....	48
1.10 Reële waarde van financiële instrumenten.....	49
1.11 Waardering van activa met bijzondere waardeverminderingen.....	50
1.12 Geldmiddelen en kasequivalenten.....	51
1.13 Vorderingen op banken en vorderingen op klanten.....	51
1.14 Verkoop- en terugkoopovereenkomsten en uitlenen/lenen van effecten.....	52
1.15 Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden.....	53
1.16 Beleggingen.....	53
1.17 Lease-overeenkomsten.....	55
1.18 Overige vorderingen.....	55
1.19 Materiële vaste activa.....	56
1.20 Goodwill en overige immateriële vaste activa.....	56
1.21 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten.....	58
1.22 Derivaten en afdekking.....	58
1.23 Effectisering.....	60
1.24 Schuldbewijzen, achtergestelde schulden en overige financieringen.....	60
1.25 Personeelsvoordelen.....	61
1.26 Voorzieningen, voorwaardelijke gebeurtenissen, verbintenissen en financiële garanties.....	63
1.27 Eigen vermogen.....	64
1.28 Rentebaten en -lasten.....	64
1.29 Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen.....	64
1.30 Commissiebaten.....	65
1.31 Transactiekosten.....	65
1.32 Financieringskosten.....	65
1.33 Winstbelastingen.....	66

2	Overnames en desinvesteringen	67
2.1	Overname van ABN AMRO Asset Management Holding	67
2.2	Overige overnames.....	68
2.3	Desinvesteringen	68
2.4	Activa en verplichtingen van acquisities en desinvesteringen	69
3	Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	70
3.1	Uitstaande bedragen op 31 december 2008	70
3.2	Nettoresultaat van beëindigde bedrijfsactiviteiten	70
3.3	Verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding)	71
4	Eigen vermogen	72
4.1	Aandelenkapitaal en Agioreserve.....	72
4.2	Overige reserves.....	72
4.3	Koersverschillenreserve	73
4.4	Ongerealiseerde winsten en verliezen begrepen in het Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	73
5	Minderheidsbelangen	75
6	Risicomanagement	76
6.1	Inleiding	76
6.2	Risicometing.....	77
6.3	Risicomanagement-organisatie	77
6.4	Financieel risico	80
6.5	Liquiditeitsrisico	110
6.6	Operationeel risico	115
7	Toezicht en solvabiliteit	121
7.1	Beoordeling solvabiliteit.....	121
7.2	Doelstellingen kapitaalbeheer.....	123
8	Vergoedingen na uitdiensttreding, Andere lange-termijn personeelsvoordelen en Ontslagvergoedingen	124
8.1	Vergoedingen na uitdiensttreding.....	124
8.2	Andere lange-termijn personeelsvoordelen.....	132
8.3	Ontslagvergoedingen.....	133
9	Beloningen in aandelen en opties	134
9.1	Personeelsopties	134
9.2	Aan personeel geboden aandelen.....	136
10	Bezoldiging van de Raad van Bestuur	137
11	Auditkosten	138
12	Verbonden partijen	139
13	Segmentinformatie	143
13.1	Algemene informatie	143
13.2	Bank.....	143
13.3	Balans per segment.....	145
13.4	Resultatenrekeningen per segment	147
13.5	Geografische segmentatie	149
	Toelichting bij de balans	151
14	Geldmiddelen en kasequivalenten	152
15	Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	153
15.1	Activa aangehouden voor handelsdoeleinden.....	153
15.2	Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	153
16	Vorderingen op banken	154
17	Vorderingen op klanten	155

18	Beleggingen	158
18.1	Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	158
18.2	Voor verkoop beschikbare beleggingen	159
18.3	Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	163
18.4	Gestructureerde kredietinstrumenten	164
18.5	Vastgoedbeleggingen	174
18.6	Beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	176
19	Overige vorderingen	178
20	Materiële vaste activa	179
21	Goodwill en overige immateriële vaste activa	182
22	Overlopende rente en overige activa	187
23	Schulden aan banken	188
24	Schulden aan klanten	189
25	Schuldbewijzen	191
26	Achtergestelde schulden	192
26.1	Hybride niet-innovatieve Tier 1-leningen	192
26.2	Hybride innovatieve Tier 1-leningen rechtstreeks door Fortis Bank uitgegeven	194
26.3	Overige achtergestelde schulden	195
26.4	Overige achtergestelde verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	195
27	Overige financieringen	196
28	Vorzieningen	197
29	Actuele en uitgestelde belastingvorderingen en verplichtingen	198
30	Overlopende rente en overige verplichtingen	201
31	Derivaten	202
31.1	Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	204
31.2	Derivaten aangehouden voor afdekking ('hedging')	206
32	Reële waarde van financiële activa en financiële verplichtingen	207
32.1	Reële waarde van activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	207
32.2	Waarderingstechnieken toegepast voor de bepaling van de reële waarde	207
	Toelichting bij de resultatenrekening	213
33	Rentebaten	214
34	Dividend en overige beleggingsbaten	215
35	Gerealiseerde winsten en verliezen op beleggingen	216
36	Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	217
37	Commissiebaten	218
38	Overige baten	219
39	Rentelasten	220
40	Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	221
41	Commissielasten	222
42	Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	223
43	Personeelskosten	224
44	Overige lasten	225
45	Winstbelastingen	226

Toelichting bij transacties buiten de balans	227
46 Verbintenissen en garanties	228
47 Voorwaardelijke activa en verplichtingen	231
48 Lease-overeenkomsten	233
49 Vermogen onder beheer	234
Overige informatie met betrekking tot de geconsolideerde cijfers	235
Gebeurtenissen na de verslagperiode	236
Consolidatiekring	238
Verslag van het college van erkende commissarissen	261
Fortis Bank jaarverslag 2008 (niet-geconsolideerd)	265
Verslag van de Raad van Bestuur	266
Bericht van de Raad van Bestuur	273
Samenstelling van de Raad van Bestuur en Corporate Governance	274
Voorstel tot bestemming van het resultaat van het boekjaar	277
Bedrijfsrevisoren: speciale opdrachten	279
Artikel 523 van het wetboek van vennootschappen	280
Fortis Bank Jaarrekening 2008 (niet-geconsolideerde)	283
Verslag van het college van erkende commissarissen	333
Overige informatie	337
1 Aandeelhouderschap	338
2 Uiterste koersen per maand van het aandeel Fortis Bank op de wekelijkse veilingen in 2008	339
3 Externe functies uitgeoefend door de bestuurders en effectieve leiders, waarvan de openbaarmaking wettelijk verplicht is	340
Begrippenlijst en afkortingen	345

Fortis Bank geconsolideerd jaarverslag 2008

Verlag van de Raad van Bestuur

2008: een uitermate uitdagend jaar

2008 was een turbulent jaar, waarin Fortis Bank en Fortis, de voormalige houdstermaatschappij van Fortis Bank, zich net als veel andere financiële instellingen geconfronteerd zagen met een financiële systeemcrisis zonder weerga. De operationele en financiële activiteiten van Fortis Bank zijn in 2008 vooral zo zwaar getroffen vanwege de lopende integratie van de in 2007 overgenomen activiteiten van ABN AMRO, die aanzienlijke middelen en competenties vergde. Het integratieproject werd begin oktober 2008 abrupt beëindigd toen Fortis Bank geherstructureerd werd met de hulp van de Belgische, Luxemburgse en Nederlandse regeringen, gevolgd door onderhandelingen om BNP Paribas toe te laten een meerderheidsparticipatie te nemen in Fortis Bank.

Op 29 september 2008 investeerde de Belgische staat EUR 4,7 miljard in Fortis Bank SA/NV in ruil voor 49,9% van de gewone aandelen van Fortis Bank. De Luxemburgse staat investeerde op dezelfde datum EUR 2,5 miljard in Fortis Banque Luxembourg SA in de vorm van een achtergestelde lening. Op 15 december 2008 heeft de Luxemburgse staat 49,9% van de gewone aandelen Fortis Banque Luxembourg verworven door EUR 2,4 miljard van deze lening in eigen vermogen om te zetten.

Op 3 oktober 2008 zijn Fortis Bank Nederland (Holding), Fortis Verzekeringen Nederland en Fortis Corporate Insurance aan de Nederlandse staat verkocht voor een totaalbedrag van EUR 16,8 miljard, waarvan EUR 4 miljard ten goede kwam aan Fortis en de resterende EUR 12,8 miljard aan Fortis Bank. Deze transactie werd op 6 oktober 2008 afgerond.

Op 6 oktober 2008 maakte Fortis de verkoop aan de Belgische staat bekend van de resterende 50% plus 1 aandeel in Fortis Bank voor een bedrag van EUR 4,7 miljard. Deze verkoop werd op 10 oktober 2008 afgerond. De Belgische regering bereikte daarnaast een akkoord (Protocole d'Accord van 10 oktober 2008) met BNP Paribas over de overdracht van 75% van de aandelen van Fortis Bank aan BNP Paribas, in ruil voor aandelen BNP Paribas; de resterende 25% van Fortis Bank zou eigendom van de Belgische staat blijven.

De overeenkomst voorzag tevens in de overdracht door Fortis Bank van een portefeuille van gestructureerde kredietproducten met een waarde van EUR 10,4 miljard aan een *special purpose vehicle* (SPV) dat het gezamenlijke eigendom zou worden van Fortis, de Belgische staat en BNP Paribas.

In de veronderstelling dat de transactie zou afgerond worden in de weken na het sluiten van dit akkoord (Protocole d'Accord van 10 oktober 2008), is Fortis Bank onmiddellijk gestart met het opstellen van een plan om de toekomstige samenwerking met BNP Paribas in goede banen te leiden.

Een vonnis van het Brusselse Hof van Beroep heeft op 12 december 2008 de beslissingen van de Raden van Bestuur van Fortis Bank en Fortis van 3 oktober 2008 (de verkoop van de Nederlandse activa), 5 en 6 oktober 2008 (de verkoop van de overblijvende 50% + 1 aandeel in Fortis Bank SA/NV) en de transacties die het voorwerp zijn van het Protocole d'Accord opgeschort. De beslissingen van de Raden van Bestuur van Fortis Bank en Fortis van 3, 5 en 6 oktober 2008 en de overeenkomsten die deze beslissingen moeten uitvoeren, dienden ten laatste op 12 februari 2009 voorgelegd te worden aan een aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV.

Omwille van de onzekerheden die het vonnis van het Brusselse Hof van Beroep op 12 december 2008 heeft gecreëerd met betrekking tot het voortzetten van de transacties met BNP Paribas, heeft de Raad van Bestuur van Fortis Bank beslist om een omvattend "Stand Alone Plan" te ontwikkelen in geval dit nodig mocht zijn.

In overeenstemming met de beslissingen van het Brusselse Hof van Beroep van 12 december 2008 heeft op 11 februari 2009 een aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV plaatsgevonden.

De aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV heeft de beslissingen van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV met betrekking tot de verkoop van de Nederlandse activa aan de Nederlandse Staat en de verkoop van 50% + 1 aandeel van Fortis Bank SA/NV aan de Belgische Staat niet goedgekeurd. Aangezien de goedkeuring van de verkoop van 50% + 1 aandeel van Fortis Bank SA/NV een voorwaarde was om in te stemmen met de voorgestelde transacties onder het Protocole d'Accord, zoals aangepast door het Avenant op 31 januari 2009, werden de transacties vervat in dit Protocole d'Accord niet meer ter stemming voorgelegd.

Op 6 maart 2009 zijn Fortis, BNP Paribas, de FPIM en Fortis Bank het eens geworden over herziene voorwaarden voor de transactie. Volgens de bepalingen van de nieuwe overeenkomst draagt de Belgische staat 75% van Fortis Bank aan BNP Paribas over in ruil voor aandelen BNP Paribas, verwerft Fortis Bank 25% van Fortis Insurance Belgium van Fortis en wordt de gestructureerde kredietportefeuille die Fortis Bank aan een SPV overdraagt, uitgebreid met extra kredietlijnen voor een totaalbedrag van bijna EUR 2 miljard, waarvan EUR 1 miljard ter vervanging van terugbetalingen die na 31 augustus 2008 hebben plaatsgevonden. Het Brusselse Hof van Beroep heeft op 31 maart 2009, op een hoorzitting waar Fortis niet vertegenwoordigd was, beslist dat enkel de aandeelhouders die aandelen bezaten voor 14 oktober 2008 kunnen stemmen over het project met BNP Paribas. Omwille van organisatorische en praktische redenen heeft de Raad van Bestuur van Fortis op 1 april 2009 beslist, met betrekking tot zowel Fortis SA/NV en Fortis N.V., om de stemming over het project met BNP Paribas uit te stellen tot de vergaderingen van 28 en 29 april 2009.

Tengevolge van het uitstel van de stemming over het project met BNP Paribas, zijn Fortis, BNP Paribas en de Belgische staat overeengekomen om het reeds gewijzigde Protocole d'Accord van 10 oktober 2008 nogmaals te wijzigen. De nieuwe ultieme datum waarop de goedkeuring van het project met BNP Paribas door de aandeelhouders van Fortis SA/NV en Fortis NV moet worden verkregen, is nu 1 mei 2009 (in plaats van 18 april 2009). De finale datum tegen de welke alle voorgaande voorwaarden, zoals gestipuleerd in de overeenkomst, moeten voldaan zijn of aanvaard worden door BNP Paribas, zal later vastgelegd worden op een datum tussen 1 en 15 mei 2009 (in plaats van 30 april 2009).

Een volledige beschrijving van de gebeurtenissen van september en oktober 2008 en de overeenkomsten die Fortis Bank, Fortis en de (voormalige) dochtermaatschappijen hebben moeten aangaan tussen oktober 2008 en maart 2009 om de continuïteit van Fortis Bank en Fortis zeker te stellen, is te vinden in de diverse circulaires aan de aandeelhouders van Fortis alsmede in de persberichten van Fortis Bank en Fortis, zoals deze zijn gepubliceerd op de website Fortis: www.fortis.com.

Fortis Bank is onmiddellijk na de transacties van september en oktober 2008 van start gegaan met een totaalprogramma dat voorziet in het herstel van het klantenvertrouwen, de verbetering van de liquiditeitspositie van de bank, het behoud van solide solvabiliteitsratio's en de realisatie van terugkerende opbrengsten met beperking van de volatiliteit ervan. Om deze doelstellingen te bereiken heeft Fortis Bank onder andere de kredietverlening buiten de Benelux teruggeschroefd, een belangrijk deel van de aandelenportefeuille verkocht en afdekkingsposities voor rentederivaten afgesloten.

Ondanks het effect van de onrust in de financiële sector, zijn Fortis Bank en haar 37.160 medewerkers de klanten effectief blijven bedienen en werd de positie als marktleider in België en Luxemburg gehandhaafd, zoals ook hieronder valt te lezen in 'de kernactiviteiten van Fortis Bank'. Fortis Bank is en blijft de economie ondersteunen, zoals ondermeer blijkt uit het toegenomen marktaandeel inzake hypothecaire kredieten en de hogere omloop investeringskredieten aan zelfstandigen.

De activiteiten van Fortis Bank staan bloot aan diverse risico's, onder andere kredietrisico's, marktrisico's, liquiditeitsrisico's en operationele risico's. Voor de identificatie en juiste controle en opvolging van deze risico's zijn een aantal interne controle procedures in gebruik alsmede een heel arsenaal aan risico-indicatoren, dewelke in deze geconsolideerde jaarrekening nader worden beschreven in de toelichting 6 "Risico Management" van de geconsolideerde jaarrekening.

Fortis Bank werd gedagvaard met betrekking tot een aantal claims, geschillen en rechtszaken in België en in een aantal buitenlandse jurisdicties. Dit is het gevolg van de normale bedrijfsuitoefening van het bankbedrijf en het gevolg van de herstructurering van Fortis Bank en Fortis Groep op het einde van september en het begin van oktober 2008. Deze claims, geschillen en rechtszaken worden verder beschreven in de toelichting 47 van de geconsolideerde jaarrekening. De gebeurtenissen na de verslagperiode worden beschreven in het deel 'Overige informatie met betrekking tot de geconsolideerde cijfers'.

Dankzij de versterkte financiële positie van Fortis Bank en de niet aflatende inzet van onze medewerkers, kunnen wij onze commerciële activiteiten in een ongewoon moeizaam klimaat blijven ontplooiën. Wij slaan een zwarte bladzijde in de geschiedenis van de bank om en willen namens het voltallige management alle klanten, medewerkers, aandeelhouders, de Belgische en Luxemburgse Staat en BNP Paribas bedanken voor hun steun en vertrouwen in deze moeilijke tijden. We zullen onze verantwoordelijkheid als bank blijven opnemen, namelijk onze klanten bedienen en dicht bij hen blijven in deze moeilijke omstandigheden, en we zullen de gemeenschappen waarin we actief zijn, blijven steunen en bedienen.

De Raad van Bestuur van Fortis Bank SA/NV zal aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in mei 2009 voorstellen over het jaar 2008 geen dividend uit te keren.

Het Directiecomité van Fortis Bank heeft afgezien van bonussen over het jaar 2008 en ook het management heeft geen variabele prestatiebeloning gekoppeld aan de bedrijfsevolutie ontvangen. Daarnaast is een volledige personeelsstop van kracht en wordt het gebruik van externe middelen sterk beperkt.

Het hoofdstuk "Kernactiviteiten van Fortis Bank" bevat een beschrijving van de activiteiten van elke business (Retail Banking, Asset Management, Private Banking en Merchant Banking), haar marktpositie, de belangrijkste ontwikkelingen in 2008 en de strategie voor 2009. De daaropvolgende hoofdstukken bevatten toelichting bij de geconsolideerde financiële resultaten en de evolutie van de financiële positie in 2008.

Kernactiviteiten van Fortis Bank

In 2008 was Fortis Bank georganiseerd in vier businesses en diverse ondersteunende functies. De vier businesses, Retail Banking, Asset Management, Private Banking en Merchant Banking, omvatten op hun beurt weer een portefeuille van verwante activiteiten die gericht zijn op bepaalde klantsegmenten en die opereren op basis van gezamenlijke doelstellingen en strategieën.

Alle activiteiten van Fortis Bank werden in grote mate getroffen door de afgebroken integratie van de verworven ABN AMRO-activiteiten, een project dat aanzienlijke middelen en competenties heeft vereist. Het integratieproject is begin oktober 2008 abrupt beëindigd als gevolg van de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) (FBN(H)), inclusief de verworven activiteiten van ABN AMRO.

Retail banking

Retail Banking verzorgt financiële diensten aan particulieren, zelfstandigen, beoefenaars van vrije beroepen en kleine bedrijven. Meer dan vijf miljoen klanten, in vijf landen, maken op dit moment gebruik van de geïntegreerde bank- en verzekeringsdiensten via eigen distributiekkanalen en via derden, die alle zijn verankerd in een multi-channel omgeving. Via een verscheidenheid van distributiekkanalen in België en Luxemburg bieden we diensten en adviezen aan een duidelijk gesegmenteerd klantenbestand over alle aspecten van dagelijks bankieren, sparen, beleggen, kredietverlening en verzekeren. De uitgebreide Retail Banking activiteiten in Turkije omvatten een globaal en op deze markt toegesneden productaanbod. Fortis Bank in Polen richt zich op vermogende klanten en kleine bedrijven, terwijl onze Poolse dochter Dominet bezig is met de snelle uitrol in deze markt van ons aanbod consumentenkredieten en massa retail activiteiten. Tot slot bieden we in België (Bank van de Post) en in Ierland (Postbank) een groeiende productportefeuille aan, via de diverse postkantoornetwerken.

Marktpositie

- Marktleiderschap in België en Luxemburg
- 'Uitdager' in Polen en Turkije
- Meer dan 2.000 Fortis Bank verkooppunten in heel Europa
- Extra distributiekkanalen:
  - via de respectievelijke postkantoornetwerken in België en Ierland
  - via een netwerk van eigen agenten in België (FINPRO) en Duitsland (Von Essen Bank)

Belangrijkste ontwikkelingen in 2008

- België: dankzij de nieuw gesegmenteerde klantenportefeuille hebben wij onze gespecialiseerde en persoonlijke relatie met klanten in specifieke segmenten als volgt kunnen uitbouwen:
  - introductie van een online spaarrekening met hoge rente
  - verdere uitbreiding van directe verkopen (meer dan 1,5 miljoen klanten die elektronisch bankieren)
- België: Bank van de Post, de joint venture met De Post, lanceerde een nieuw elektronisch banksysteem en een nieuwe lopende rekening, waarbij de Bank van de Post gebruik maakt van haar reputatie als zeer betrouwbare bank.
- Polen: start van de samenvoeging van de bankactiviteiten van Fortis Bank Polska en Dominet
- Turkije:
  - Fortis Bank is op de markt voor creditcards een samenwerkingsverband aangegaan met Yapi Kredi Bank, waardoor een nieuw product kon worden geïntroduceerd dat ook de voordelen van de Worldcard aanbiedt
  - In 2008 zijn 23 credit shops geopend, waarmee het totale distributienetwerk nu op 280 vestigingen staat
- Ierland: Postbank, de joint venture met An Post, kwam met een nieuwe lopende rekening die klanten via elektronisch bankieren toegang biedt tot gratis bankdiensten
- Duitsland: Fortis Bank is begin 2009 gestopt met de Fortis Finanz-activiteiten (90 creditshops)
- Luxemburg: introductie van nieuwe producten gericht op specifieke klantsegmenten en versterkte positionering:
  - Nieuwe applicatie voor internetbankieren: 'Multiline for Professionals'
  - Nadruk op de positionering als bank voor particulieren met grensoverschrijdende beroepsactiviteiten
- Er werden initiatieven ontplooid om het consumentenvertrouwen in de bank te herstellen, in het licht van de bankcrisis en de specifieke situatie van Fortis Bank daarin.

Strategie in 2009

- Herstel van het consumentenvertrouwen, zowel in de Belgische en Luxemburgse thuismarkten als daarbuiten
- Samenvoeging Dominet Bank en Fortis Bank Polska met als doelstelling het optimaliseren van het distributienetwerk en de kosten van de dienstverlening
- Consolidatie van de recente groei-investeringen in de Turkse retailbank
- Exploitatie specifieke kanalen voor consumentenkrediet in België en Duitsland en postbankactiviteiten in België en Ierland.

Asset Management

Fortis Investments (FIM) is de vermogensbeheerder van Fortis Bank en heeft een beheerd vermogen van EUR 170 miljard. Van de baten wordt circa 65% gerealiseerd via externe distributiekanaalen. FIM is wereldwijd vertegenwoordigd via verkoopkantoren en 40 gespecialiseerde beleggingscentra in Europa, de Verenigde Staten en Azië. FIM is een klantgerichte organisatie die internationale beleggingsoplossingen verzorgt terwijl tegelijkertijd wordt tegemoetgekomen aan de wensen en behoeften van lokale beleggers, zowel instellingen als wholesale/particulieren. Bij deze gediversifieerde vermogensbeheerder geeft de oplossingsgerichte aanpak aan de teams de vrijheid en de middelen om ideeën en kansen op alle markten en in alle beleggingscategorieën te onderzoeken.

Marktpositie

- Een van de meest gediversifieerde vermogensbeheerders ter wereld wat betreft het aanbod van beleggingsoplossingen, gekoppeld aan een internationale bereikbaarheid
- De op vier na grootste vermogensbeheerder voor in Europa gevestigde fondsen, exclusief geldmarktfondsen (bron: Feri).

Belangrijkste ontwikkelingen in 2008

- De vlotte integratie van twee sterke vermogensbeheerders: door de fusie met ABN AMRO Asset Management (AAAM) is de beleggingscapaciteit verdubbeld en biedt FIM nu een lokale dienstverlening in 36 landen
- De snelle en succesvolle samenvoeging van het aanbod aan beleggingsfondsen van Fortis Investments en AAAM Luxemburg, een van de grootste en meest complexe fusies van fondsen ooit
- Ondanks moeilijke marktomstandigheden, betere winstgevendheidsratio's dan van de concurrentie, wat toelaat te investeren in medewerkers, IT-platforms en dienstverlening aan de klant
- Nieuwe oplossingen voor klanten: er werden 93 nieuwe beleggingsfondsen en mandaten geïntroduceerd
- Hoog klantenbehoud tijdens de fusie en de marktcrisis, gebaseerd op een stevig en stabiel bedrijfsmodel mede ondersteund door een stringente corporate governance.

Strategie in 2009

Fortis Investments is uitgegroeid tot een heuse internationale vermogensbeheerder met een sterke staat van dienst op het gebied van innovatie, winstgevendheid en groei. De ambitie voor 2009, dat een uitdagend jaar wordt, is een groei van het netto operationele resultaat van meer dan 10% te realiseren en dit gebaseerd op vier pijlers:

- Behoud van het marktaandeel in landen waarin FIM al sterk is vertegenwoordigd en dit met behulp van goede productprestaties en uitstekende dienstverlening aan klanten.
- Voortgezette groei in landen waar FIM nog niet tot de top behoort, door de optimale benutting van het vergrote productaanbod en de positionering als autonome internationale vermogensbeheerder.
- Identificatie van nieuwe trends waardoor de klant proactief nieuwe oplossingen aangedragen krijgt die tegemoetkomen aan zijn behoeften.
- Handhaving van de efficiëntie ratio dankzij een geïntegreerd operationeel platform en een sterke kostenbeheersing.

Private Banking

Private Banking verzorgt geïntegreerde internationale oplossingen inzake financieel beheer voor vermogende particulieren en hun bedrijven en adviseurs. Vanuit vestigingen in 14 landen helpt Private Banking zijn klanten bij het consolideren, in stand houden en overdragen van hun vermogen.

Marktpositie

- Sterke marktspeeler in België en Luxemburg
- Gevestigde en zeer winstgevende private bank in Zwitserland

Belangrijkste ontwikkelingen in 2008

- Nadruk op uitgebreide informatieverstrekking en acties gericht op klantenbehoud tijdens de financiële crisis
- Verdergaande investeringen in een geavanceerd productaanbod op basis van vijf kerncompetenties: beleggen, financieren, vermogensstructurering, verzekeren en vastgoed
- Speciale aandacht voor de nazorg van producten en diensten als gevolg van de crisis op de financiële markten
- Erkenning door de markt voor de beste private banking-diensten in België (nummer één onder de grootbanken, nummer vier algemeen) en voor de beste specifieke diensten voor zeer vermogende klanten in Luxemburg (Euromoney, enquête Private Banking, februari 2009)

Strategie in 2009

- Nastreven van het herstel van het vertrouwen van de cliënten en goede nazorg van producten en diensten
- Verbetering van het productaanbod met innovatieve oplossingen voor vermogen en verplichtingen
- Aanpassing van het internationaal netwerk aan de feitelijke economische omstandigheden

Merchant Banking

Merchant Banking biedt op maat gemaakte financiële producten en gespecialiseerde diensten aan middelgrote ondernemingen die zich richten op Europa en aan grote internationale ondernemingen en instellingen, vooral in Europa en in bepaalde delen van Noord-Amerika en Azië. Voor veel producten en vaardigheden werd een sterke regionale positionering opgebouwd.

Onder Merchant Banking vallen de volgende businesslines: Commercial Banking, Corporate & Public Banking, Energy, Commodities & Transportation (ECT), Global Markets, Investment Banking, Specialised Finance (onder andere Leasing, Trade Finance en Cash Management) en tot slot Clearing, Funds & Custody.

Marktpositie

- Sterke leidende positie in België en Luxemburg
- Hoge penetratiegraad in bepaalde Europese marktsegmenten (bijv. internationaal actieve kleine en middelgrote bedrijven)
- 106 Business Centers in 18 Europese steden en in China
- Sterke positie in de markt van duurzame energie en transport
- Europese topspeler in internationale leasing

Belangrijkste ontwikkelingen in 2008

- Het jaar 2008 werd gekenmerkt door een verslechterend bedrijfsklimaat dat zijn dieptepunt bereikte in een zeer moeilijk vierde kwartaal. De bijzondere waardeverminderingen namen toe op zowel de gestructureerde kredietportefeuille als op de 'gewone' kredietportefeuille. De aanzienlijke verslechtering van de markt voor kredieten werd vooral aangevoeld in niet-thuismarkten als het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Polen en in activiteiten als Commercial Banking en Real Estate. Corporate Banking wist zich daarentegen goed te handhaven. De handelsresultaten van Global Markets hadden te lijden onder verliezen op rentederivaten, tengevolge van de toegenomen volatiliteit en de niet-liquide markten. Als een gevolg van de transacties in september en oktober 2008 is er afgeschreven op latente belastingvorderingen, hoofdzakelijk in de Verenigde Staten.
- Niet alle activiteiten werden in dezelfde mate beïnvloed. De resultaten bij Corporate & Public Banking waren zeer goed dankzij een aangescherpte focus op kwalitatief hoogwaardige transacties samen met een sterkere focus op het maximaliseren van het rendement en groeiende inkomsten uit cross-selling.
- Ook voor Energy, Commodities & Transportation (ECT) was 2008 een goed jaar en dat ondanks de moeilijke omstandigheden, zoals de daling in de markten voor scheepvaart en grondstoffen, met name in de tweede helft van het jaar en de afsplitsing van Fortis Bank Nederland (Holding).
- Investment Banking had eveneens een prima jaar, vooral Global Export & Project Finance (GEPF) en Principal Finance. Sommige segmenten hadden wel te lijden onder dalende markten, zoals Corporate Finance & Capital Markets en Real Estate.
- Ondanks het moeilijke jaar kon Merchant Banking toch een aantal meldenswaardige transacties afsluiten:
  - Fortis Bank was de *lead bank* bij de InBev-Anheuser Busch transactie. In deze internationale transactie, voor een totaal van USD 45 miljard, was Merchant Banking met USD 4,5 miljard een belangrijke underwriter. Vervolgens speelde Fortis Bank ook bij de kapitaalverhoging van AB InBev een belangrijke rol.
  - De door GEPF geregelde financiering van de Liefkenshoektunnel werd door *Project Finance International* aangewezen als European Infrastructure Deal of the Year.
  - Public Banking werd door de Europese Commissie uitverkoren als aanbieder voor 'Fine Accounts', wat deposito's van maximaal EUR 2,8 miljard kan opleveren.
  - Fortis Private Equity heeft de overname van het Duitse EME Entertainment door Studio 100 actief ondersteund door in te tekenen op de kapitaalverhoging.
  - Fortis Bank heeft een prominente rol gespeeld in de Sherbino-transactie waarbij een vernieuwende 15-jarige financieringsstructuur voor de Amerikaanse wind-energie sector werd opgezet.

Strategie in 2009

- Merchant Banking is een Europese speler met meerdere thuismarkten. De focus ligt op de activiteiten in deze thuismarkten waarbij de klanten op deze kernmarkten volledig worden bediend en elders selectief diensten worden verzorgd.
- In 2009 richt Merchant Banking zich met name op de beheersing van het effect van de economische crisis door:
  - risicobeheer een centrale rol te laten vervullen. De afdelingen Risk Surveillance en Intensive Care zijn met het oog op het verslechterende kredietklimaat versterkt.
  - minder volatiele resultaten na te streven, onder andere door de handel voor eigen rekening in Global Markets verder terug te brengen, waardoor ook de VAR en het balanstotaal verminderen.
  - de aandacht verder toe te spitsen op de kernklantenactiviteiten in de thuismarkten. Buiten deze markten zal selectiever worden voortgebouwd wat aanleiding zal geven tot een geringere liquiditeitsbehoefte.

Verklaringen met betrekking tot vooruitzichten

Het dient vermeld te worden dat alle verklaringen met betrekking tot vooruitzichten gebaseerd zijn op de huidige visies en assumpties van de onderneming en dat deze een zekere mate van onzekerheid inhouden, in het bijzonder gezien de huidige algemene economische- en markt omstandigheden.

Kredietratings Fortis Bank SA/NV (situatie op 31 december 2008)

	Lang	Kort
Standard & Poor's	A	A-1
Moody's	A1	P-1
Fitch Ratings	A+	F1+

Kredietratings vormen een graadmeter voor de kredietwaardigheid van Fortis Bank en worden berekend door onafhankelijke ratingbureaus.

Langlopende ratings weerspiegelen de inschatting van het relatieve kredietrisico van vastrentende verplichtingen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of meer. Het kredietrisico van instellingen met een ratio A/A1/A+ wordt als laag aangemerkt. Dit betekent dat Fortis Bank zelfs binnen de investment grade categorie nog tot de veiliger emittenten behoort.

Kortlopende ratings weerspiegelen de inschatting van de kredietwaardigheid van vastrentende verplichtingen met een looptijd van minder dan een jaar. De notering P-1/A-1/F1+ houdt in dat de kans dat Fortis Bank aan deze verplichtingen kan voldoen als zeer hoog wordt ingeschat. Moody's en Fitch kennen aan Fortis Bank de hoogste ratings toe voor kortlopende verplichtingen.

Diverse financiële activiteiten zijn direct verbonden met sterke korte- en lange termijnratings. De kwaliteit van de ratings van Fortis Bank draagt derhalve bij tot de verdere ontwikkeling van de activiteiten.

Toelichting bij de geconsolideerde financiële resultaten en financiële positie van Fortis Bank in 2008

Deze paragraaf gaat nader in op de resultaten van Fortis Bank in 2008. Zoals eerder opgemerkt, hebben de gebeurtenissen en transacties van september en oktober 2008 de resultaten sterk beïnvloed. Om meer inzicht in de ontwikkeling van de resultaten te geven, wordt in de onderstaande toelichting nader ingegaan op eenmalige effecten. Dit laat toe om vervolgens ook de zogenaamde onderliggende nettowinstontwikkeling te bepalen, die een indicatie vormt voor de voortgaande winstgevendheid van Fortis Bank in een stabiele economische en marktomgeving.

Toelichting bij de geconsolideerde resultatenrekening 2008

Door de transacties van eind september/begin oktober 2008, die uiteindelijk hebben geleid tot de verkoop van de bankactiviteiten van Fortis aan de Nederlandse, de Belgische en de Luxemburgse overheid, is de omvang van de activiteiten en de eigendomsstructuur van Fortis Bank ingrijpend gewijzigd. Op 31 december 2008 was Fortis Bank voor 99,93% eigendom van de Belgische staat via de FPIM, terwijl de Luxemburgse staat 49,9% in bezit had van BGL, de Luxemburgse dochter van Fortis Bank. De Nederlandse activiteiten van Fortis Bank (inclusief de deelneming in ABN AMRO) zijn verkocht aan de Nederlandse staat. De Belgische en Luxemburgse overheden herkapitaliseerden de betreffende entiteiten voor respectievelijk EUR 4,7 miljard en EUR 2,4 miljard.

Deze gebeurtenissen en transacties hebben de resultaten in 2008 sterk beïnvloed. Om een beter inzicht in de ontwikkeling van de resultaten te geven, is de toelichting als volgt opgesplitst:

- de ontwikkeling van de nettowinst (het nettoverlies) in verband met de in september en oktober 2008 aangegane transacties alsmede het effect van de financieel-economische crisis
- de analyse van de ontwikkeling van de onderliggende resultaten.

Het nettoverlies over 2008¹ van Fortis Bank bedroeg EUR 20,6 miljard na uitzonderlijke posten, waarvan EUR 12,5 miljard in verband met de desinvestering van FBN(H), inclusief de in 2007 verworven activiteiten van ABN AMRO en de transacties van september en oktober 2008 en EUR 9,7 miljard toe te schrijven is aan de impact van de financieel-economische crisis.

Na aanpassing van de uitzonderlijke resultaten bedraagt de nettowinst van Fortis Bank EUR 0,9 miljard in 2008. De onderliggende nettowinst bestaat uit de nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders exclusief bijzondere posten. De geconsolideerde resultatenrekening is dienovereenkomstig aangepast voor het effect van de desinvestering van FBN(H), andere eenmalige transacties en buitengewone elementen in verband met de financieel-economische crisis.

¹ Inclusief de resultaatsbijdrage van Fortis Bank Nederland (Holding) van EUR 0,7 miljard (geconsolideerd gedurende 9 maanden)

Toelichting bij de ontwikkeling van de nettowinst (het nettoverlies) toewijsbaar aan de aandeelhouders

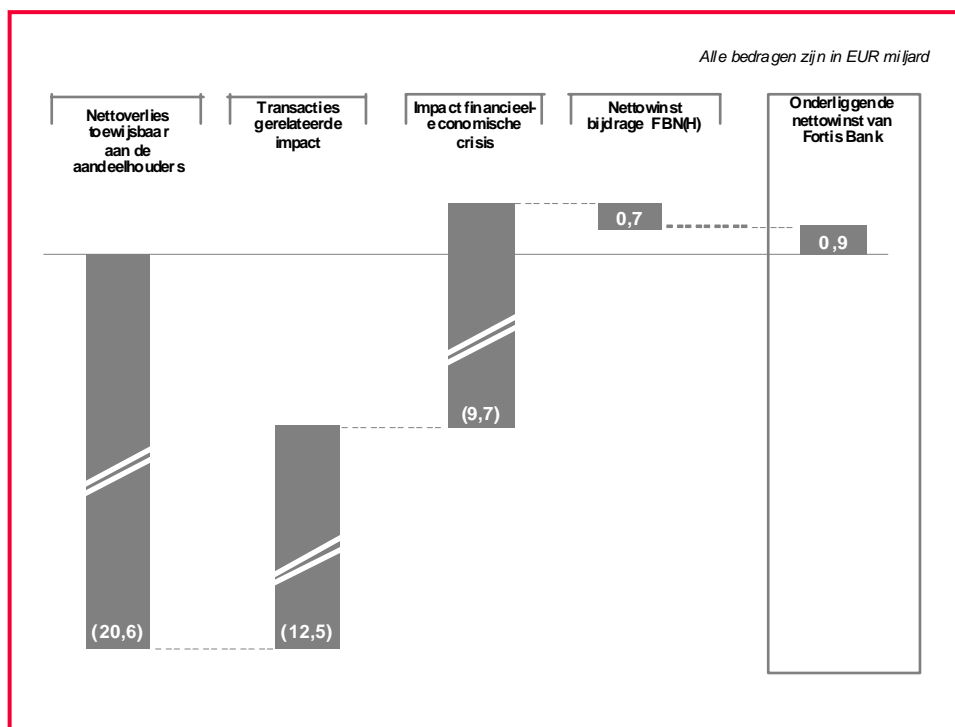
Het nettoverlies toewijsbaar aan de aandeelhouders bedroeg in 2008 EUR 20.556 miljoen, in vergelijking met een nettowinst van EUR 1.781 miljoen in 2007.

Deze nadelige ontwikkeling was hoofdzakelijk het gevolg van het effect van de overname en desinvestering van ABN AMRO, de extra voorzieningen op de gestructureerde kredietportefeuille en de gevolgen van de economische crisis op de marktgerelateerde activiteiten, de obligatieportefeuille en de aandelenportefeuille.

Indien deze factoren buiten beschouwing worden gelaten, realiseerden de activiteiten binnen de nieuwe scope van Fortis Bank een onderliggende nettowinst van EUR 0,9 miljard over heel 2008.

Het verschil van EUR 21,5 miljard met het uiteindelijk geboekte verlies over 2008 wordt verklaard door de volgende drie elementen:

- de negatieve impact van EUR 12,5 miljard in verband met de desinvestering van FBN(H), inclusief de activiteiten van ABN AMRO en de impact van de transacties van eind september/begin oktober 2008;
- het negatieve effect van EUR 9,7 miljard tengevolge van de crisis op de internationale markten, inclusief de bijzondere waardeverminderingen en de ongerealiseerde verliezen op de gestructureerde kredietportefeuille; en
- de positieve netto winstbijdrage van EUR 0,7 miljard door Fortis Bank Nederland (Holding) over de eerste negen maanden van 2008.

De onderstaande tabel toont de samenstelling van de onderliggende resultaten van 2008.

	31 december 2008	Effect			Onderliggende	Onderliggende
		Effect transacties	-economische crisis	Eliminatie van de resultaten van FBN(H)	resultaten 31 december 2008	Resultaten 31 december 2007
Baten						
Rentemarge	3.963			12	3.951	3.743
Commissiebatens, netto	2.208			123	2.085	2.140
Dividenden, aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en overige						
Beleggingsbatens	281			(4)	285	314
Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen	(278)		(566)	1	287	750
Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	(1.483)		(2.091)	(4)	612	973
Overige batens	321			4	317	203
Totale batens na aftrek van interestlasten	5.012		(2.657)	133	7.536	8.122
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	(10.052)	(1.480)	(7.836)	(1)	(735)	(160)
Nettobatens	(5.040)	(1.480)	(10.493)	132	6.801	7.962
Lasten						
Personeelskosten	(3.373)		(191)	(53)	(3.129)	(3.077)
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	(458)		(5)	(3)	(449)	(322)
Overige lasten	(2.361)		(400)	(26)	(1.935)	(1.826)
Totale lasten	(6.192)		(596)	(83)	(5.514)	(5.225)
Winst voor belastingen	(11.232)	(1.480)	(11.089)	49	1.287	2.737
Winstbelastingen	(184)	(1.154)	1.403	(5)	(428)	(398)
Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten	(9.127)	(9.818)	(15)	649	58	
Nettowinst toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	13			(1)	14	14
Nettowinst (verlies) toewijsbaar aan de aandeelhouders	(20.556)	(12.452)	(9.701)	694	903	2.325

Toelichting bij het effect op de nettowinst van de transacties in september en oktober 2008, bij het effect van de financieel-economische crisis en inzake de bijdrage van Fortis Bank Nederland (Holding)

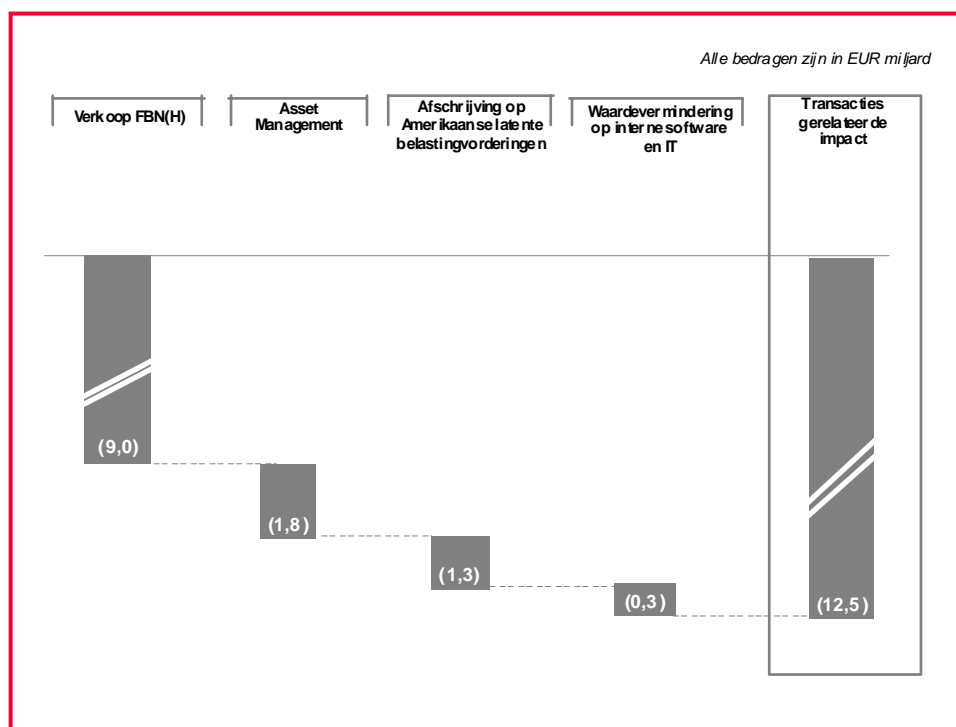
In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de drie effecten die de brug vormen tussen het gepubliceerde verlies over 2008 en het onderliggende resultaat.

Effect op de netto winst (EUR 12,5 miljard) van de transacties in september en oktober 2008

De transacties van september en oktober 2008, die uiteindelijk hebben geleid tot de verkoop van de Nederlandse activiteiten van Fortis Bank en als gevolg waarvan de omvang van de activiteiten en de eigendomsstructuur van Fortis Bank ingrijpend zijn gewijzigd, hebben geleid tot verliezen en bijzondere waardeverminderingen van EUR 12,5 miljard na belastingen.

Dit bedrag bestaat uit vier delen:

- Een verlies op beëindigde activiteiten in verband met de verkoop van Fortis Bank Nederland Holding (inclusief de overgenomen activiteiten van ABN AMRO) van EUR 9,0 miljard.
- Een bijzondere waardevermindering van EUR 1,8 miljard in verband met de vermogensbeheeractiviteiten. Dit bedrag bestaat uit een bijzondere waardevermindering van goodwill van EUR 1,0 miljard als gevolg van het niet doorgaan van de joint venture met Ping An en het verlies van distributiekanaalen na de splitsing met FBN(H), inclusief de overgenomen ABN AMRO activiteiten. Een verlies van EUR 0,8 miljard op beëindigde activiteiten houdt verband met de desinvesteringen en waardeverminderingen van de verworven niet-kern vermogensbeheerders.
- Een afschrijving van EUR 1,3 miljard op de uitgestelde belastingvorderingen tengevolge van de Amerikaanse activiteiten, veroorzaakt door de toepassing van de Amerikaanse bepalingen over veranderde eigendomsverhoudingen en gerapporteerd onder winstbelasting.
- Een bijzondere waardevermindering van EUR 0,3 miljard op interne software en overige informatietechnologie geboekt als immateriële activa, tengevolge van de gewijzigde internationale strategie van Fortis Bank.

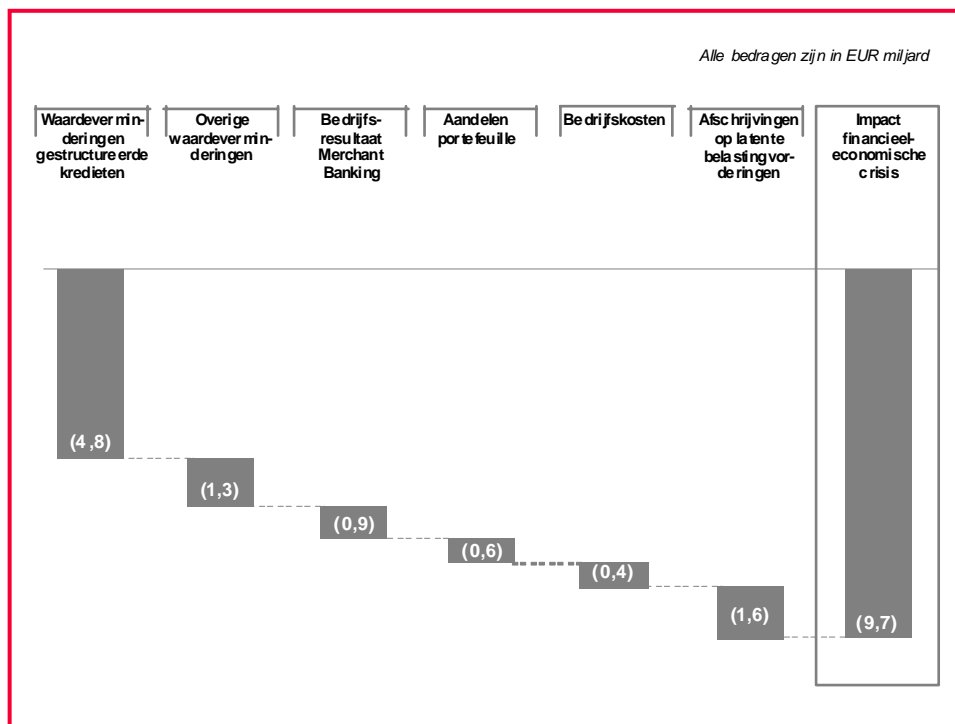

Effect op de netto winst (EUR 9,7 miljard) van de financieel-economische crisis

Het effect van de turbulentie op de internationale financiële markten en de economische crisis in het algemeen heeft geleid tot een extra verlies van EUR 9,7 miljard na belastingen.

Aan dit netto-effect van EUR 9,7 miljard liggen zes belangrijke factoren ten grondslag:

- Meer dan de helft van het bedrag, zijnde EUR 4,8 miljard, bestaat uit verliezen en bijzondere waardeverminderingen in verband met de verslechtering van de gestructureerde kredietportefeuille, die in de geconsolideerde resultatenrekening wordt verantwoord als bijzondere waardeverminderingen en overige gerealiseerde en niet-gerealiseerde verliezen.
- EUR 1,3 miljard betreft overige eenmalige bijzondere waardeverminderingen in verband met in gebreke blijvende obligatie emittenten (zoals de IJslandse banken, Lehman Brothers, Washington Mutual), bijzondere waardeverminderingen in verband met goodwill op deelnemingen (Fortis Energy Marketing & Trading, Fortis Clearing Americas, Von Essen en Dominet), alsmede IBNR aanpassingen om rekening te houden met de verandering in het macro-economische klimaat (EUR 117 miljoen in het vierde kwartaal).
- Negatieve bedrijfsresultaten binnen Merchant Banking leiden tot een verlies van EUR 0,9 miljard (overige gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen), in het bijzonder in verband met posities op renteopties en de afdekking daarvan, wijzigingen in de waardering van derivaten en credit hedge-posities.
- Op de verkoop van de aandelenportefeuille is een verlies van EUR 0,6 miljard geboekt, nadat was besloten de risicoposities binnen de balans te verminderen.
- In het vierde kwartaal is EUR 0,4 miljard aan bijzondere bedrijfskosten verantwoord. Dit bedrag bevat extra personeelskosten in verband met vervroegde uittreedingsregelingen, hogere voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid in verband met een wetwijziging in België, hogere voorzieningen voor operationele risico's bij Private Banking en bijdragen in het depositogarantiefonds in Luxemburg.
- Een bedrag van EUR 1,6 miljard betreft afschrijvingen (geboekt onder winstbelastingen) op de latente belastingvorderingen, na herbeoordeling van de toekomstige belastbare winst realisatiecapaciteit van de entiteiten binnen de scope van Fortis Bank.

Winstbijdrage Fortis Bank Nederland (Holding) van EUR 0,7 miljard

Over de eerste negen maanden van 2008 leverde FBN(H) een nettowinstbijdrage van EUR 0,7 miljard aan het geconsolideerd resultaat van Fortis Bank. De nettowinst van FBN(H) is verantwoord onder de post 'Nettoresultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten'. Dit resultaat is bepaald op indicatieve basis en voor vergelijkende doeleinden. Een inschatting is gemaakt van het netto resultaat van FBN(H) in 2008, gebaseerd op de informatie verstrekt door FBN(H) aan Fortis Bank tot 30 september 2008. Deze gegevens bevatten geen informatie om gebeurtenissen na de verslagperiode te identificeren, noch om te bepalen of er een bijzondere waardevermindering op de investering in RFS Holdings, het bedrijf waarlangs de acquisitie van de ABN AMRO activiteiten werd verricht, wel dan niet vereist was op 3 oktober 2008.

Toelichting bij de ontwikkeling van de onderliggende resultaten

De onderstaande tabel toont de evolutie van de onderliggende resultaten.

	Onderliggende Resultaten 31 december 2008	Onderliggende resultaten 31 december 2007	Verandering (%)
Baten			
Rentemarge	3.951	3.743	6%
Commissiebatens, netto	2.085	2.140	(3%)
Dividenden, aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en overige beleggingsbaten	285	314	(9%)
Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen	287	750	(62%)
Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	612	973	(37%)
Overige baten	317	203	56%
Totale baten na aftrek van interestlasten	7.536	8.122	(7%)
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	(735)	(160)	358%
Nettobaten	6.801	7.962	(15%)
Lasten			
Personeelskosten	(3.129)	(3.077)	2%
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	(449)	(322)	40%
Overige lasten	(1.935)	(1.826)	6%
Totale lasten	(5.514)	(5.225)	6%
Winst voor belastingen	1.287	2.737	(53%)
Winstbelastingen	(428)	(398)	7%
Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten	58		
Nettowinst toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	14	14	0%
Nettowinst (verlies) toewijsbaar aan de aandeelhouders	903	2.325	(61%)

Exclusief het effect op de nettowinst van de transacties van september en oktober 2008, het buitengewone effect van de financieel-economische crisis en de nettobijdrage van Fortis Bank Nederland (Holding) kwam de onderliggende nettowinst in 2008 uit op EUR 903 miljoen, een daling met 61% ten opzichte van de onderliggende nettowinst in 2007 van EUR 2.325 miljoen.

De onderliggende nettowinst van Fortis Bank in 2007 is gebaseerd op de gepubliceerde nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders over 2007 (EUR 1.781 miljoen) gecorrigeerd voor de volgende elementen:

- De positieve nettobijdrage van Fortis Bank Nederland Holding van EUR 1,3 miljard (in mindering gebracht)
- Het effect in 2007 van de marktcrisis van EUR 1,8 miljard hoofdzakelijk in verband met bijzondere waardeverminderingen op de gestructureerde kredietportefeuille (toegevoegd).

Ondanks de goede commerciële resultaten in het eerste halfjaar van 2008 kwamen de totale baten 7% lager uit op EUR 7,5 miljard met name door een daling van de meerwaarden en van de handelsopbrengsten. De sterke toename van de bijzondere waardeverminderingen, de groei met 6% van de totale lasten en de hogere belastingdruk leidden verder tot een lagere nettowinst.

De resultaten uit commerciële activiteiten (de som van de nettorentebaten en -commissies, goed voor 80% van het onderliggende resultaat) zijn toegenomen, deels dankzij de opname van ABN AMRO Asset Management in Fortis Investments per 1 april 2008. De toename met 6% van de nettorentebaten kwamen grotendeels door een hogere kredietverlening en werd afgeremd door de gedaalde nettocommissiebaten als gevolg van de onrust op de financiële markten. De rentebaten op de kapitaalverhogingen in Fortis Bank en BGL droegen vanaf het vierde kwartaal van 2008 eveneens bij tot de baten.

De onderliggende bijzondere waardeverminderingen (exclusief eenmalige posten) stegen van EUR 160 miljoen in 2007 naar EUR 735 miljoen in 2008 onder invloed van het verslechterde kredietklimaat in 2008 en de terugname in 2007 van bijzondere waardeverminderingen die in voorgaande jaren waren opgebouwd.

De totale lasten stegen met 6% tot EUR 5,5 miljard, ten dele als gevolg van de acquisitie van ABN AMRO Asset Management en tengevolge van de overige lasten gemaakt voor de integratie van ABN AMRO. Exclusief de met ABN AMRO Asset Management samenhangende kosten lagen de totale lasten 1,5% hoger. Deze beperkte stijging reflecteert de ondertussen genomen maatregelen om de operationele kosten verder te beheersen.

De onderliggende nettorentebaten bedroegen in 2008 EUR 3.951 miljoen, een stijging met 6% ten opzichte van 2007. De toename met 16% van de kredietverlening aan klanten vormde de belangrijkste impuls voor de hogere nettorentebaten. De deposito's namen daarentegen af met 6% en de marges bleven onder druk. Daarnaast had de financieringslast in verband met de overname van ABN AMRO Asset Management een negatief effect van EUR 141 miljoen. De nettorentebaten werden eveneens negatief beïnvloed door de hogere financieringskosten als gevolg van zowel de internationale liquiditeitscrisis als de wisselkoersbewegingen (de stijging van de EUR ten opzichte van de USD en het GBP).

Bij Retail Banking werden de hogere nettorentebaten met name gerealiseerd door de groei van de kredietvolumes, zij het tegen een lagere marge. Gemiddeld gingen de deposito's van klanten omlaag door uitstroom en verschuivingen naar off-balance producten met lagere marges. Bij Merchant Banking werden de hogere financierings- en liquiditeitskosten door de krappe geldmarkt en de sterke euro meer dan goedgemaakt door een toename van het kredietvolume met 12%. Global Markets realiseerde sterke geldmarktactiviteiten als gevolg van de renteverlagingen door de centrale banken.

De onderliggende nettocommissiebaten kwamen in 2008 uit op EUR 2.085 miljoen, een daling met 3% ten opzichte van 2007. Deze daling van de nettocommissiebaten ligt hoger, op 8%, als rekening wordt gehouden met de ontvangen vermogensbeheercommissies door ABN AMRO Asset Management vanaf het tweede kwartaal 2008 en met het negatieve effect van de retrocessievergoedingen in verband met activiteiten van ABN AMRO.

De lagere commissie-inkomsten op corporate finance, effectenbemiddeling en vermogensbeheer werden meer dan gecompenseerd door de hogere nettocommissiebaten op betalingsdiensten en hogere vergoedingen op kredietgerelateerde commissies. Het vermogen onder beheer daalde met 23% (ten opzichte van de voor de opname van ABN AMRO Asset Management herziene cijfers over 2007) naar EUR 209 miljard. Het beheerd vermogen onderging de turbulenties op de internationale financiële markten, wat aanleiding gaf tot een uitstroom van EUR 23 miljard (vrijwel volledig bij Asset Management) en een negatieve marktinvloed van EUR 38 miljard.

De onderliggende dividenden, aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en de overige beleggingsbaten bedroegen in 2008 EUR 285 miljoen. De daling van 9% ten opzichte van 2007 was te wijten aan de lagere resultaten van entiteiten die geconsolideerd worden op basis van de equity methode (Belgolaise, Bank van de Post en BGL Investment Partners). De hogere dividendinkomsten compenseerden deze daling in enige mate.

Onderliggende meerwaarden op de beleggingsportefeuille kwamen uit op EUR 287 miljoen en werden met name gerealiseerd op overheidsobligaties, de private equity portefeuille en de vastgoedportefeuille. De meerwaarden tengevolge van EUR 750 miljoen in 2007 waren met name te danken aan de verkoop van niet-strategische aandelenparticipaties. De samenstelling van de meerwaarden is derhalve verschoven van niet belastbare aandelenwinsten (in 2007) naar belastbare obligatiewinsten en niet fiscaal aftrekbare verliezen op aandelen (in 2008). De belastingdruk is hierdoor gestegen.

De onderliggende overige gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen daalden in 2008 met 37% (EUR 361 miljoen) naar EUR 612 miljoen. Bij Merchant Banking rapporteerden de Global Forex & Rates Group en de Global Equity & Derivates Group lagere handelsresultaten op met name de vastrentende portefeuille en op posities in kredietderivaten. Investment Banking had te lijden onder de dalende aandelenmarkten. Er werden tevens lagere inkomsten geboekt op financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met waardeverminderingen in de resultatenrekening.

De onderliggende overige baten namen toe tot EUR 317 miljoen. Deze stijging kwam vooral voor rekening van hogere inkomsten uit operationele leasing, een hogere bijdrage van Asset Management na de opname in de balans van ABN AMRO Asset Management en de opbrengsten van aandelenverkopen bij Merchant Banking.

De onderliggende wijziging in bijzondere waardeverminderingen kwam voor 2008 uit op EUR 735 miljoen en lag daarmee aanzienlijk hoger dan de EUR 160 miljoen van 2007, toen er ook belangrijke terugnames waren van in vorige jaren aangelegde waardeverminderingen. Tengevolge van het slechtere kredietklimaat zijn er meer voorzieningen getroffen voor dubieuze debiteuren, en dan met name bij Merchant Banking, dat in 2007 juist een belangrijke vrijval van waardeverminderingen had opgetekend. Het kredietverlies-percentage in 2008 bedroeg 39 basispunten (over de gemiddelde kredietgewogen verplichtingen van EUR 190 miljard, Basel II). Dit percentage ligt hoger dan het conjunctuurneutrale percentage van 25 basispunten.

De onderliggende totale lasten bereikten een niveau van EUR 5,5 miljard in 2008, een stijging van 6%. Zonder Asset Management, dat de effecten ondervond van de gewijzigde scope door de opname van ABN AMRO Asset Management en de daarmee samenhangende integratiekosten, bleef de groei van de totale lasten ondanks de inflatie beperkt tot 1,5%. Deze beperkte stijging reflecteert de ondertussen genomen maatregelen om de operationele kosten verder te beheersen.

De onderliggende personeelskosten stegen met 2% naar EUR 3.129 miljoen. De toename kwam voornamelijk van Asset Management en hield verband met de opname van ABN AMRO Asset Management en de daarmee samenhangende personeelskosten. Exclusief Asset Management waren de personeelskosten onveranderd ten opzichte van het voorgaande jaar. Het negatieve effect van hogere gemiddelde lonen (veroorzaakt door de inflatie) en een hoger gemiddeld aantal FTE's (ook zonder ABN AMRO Asset Management was er een toename van 1,3%) werd gecompenseerd door lagere variabele beloningen en positieve wisselkoerseffecten in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Turkije.

Het totale aantal FTE's bij Fortis Bank bedroeg op 31 december 2008 37.160, minder dan 1% hoger dan in 2007. Zonder het effect van ABN AMRO Asset Management daalde het aantal FTE's op jaarbasis met 2% onder invloed van de personeelsstop.

De onderliggende overige lasten (inclusief de kosten van afschrijvingkosten) groeiden in 2008 met 11% naar EUR 2.384 miljoen. Gecorrigeerd met de overgenomen activiteiten van ABN AMRO Asset Management was de toename 4%. Behalve het inflatie-effect waren belangrijke factoren: het niet verder activeren van IT-projecten vanaf het vierde kwartaal van 2008, de hogere afschrijvingskosten gerelateerd aan de toename van de operationele leasing activiteiten en de hogere verzekeringsclaims in verband met operationele verliezen.

De onderliggende belastingdruk bedroeg in 2008 effectief 33% in vergelijking met 15% in 2007. In 2008 werden fiscaal niet-aftrekbare handelsverliezen opgetekend ten opzichte van belastingvrije handelswinsten op aandelen in 2007. Ook ging er een negatief effect uit van de niet fiscaal aftrekbare vermogensverliezen op aandelen in 2008 in vergelijking met het positieve effect van belastingvrije vermogenswinsten in 2007. Het resultaat in 2007 werd positief beïnvloed door een belastingbate in Luxemburg in verband met een herbeoordeling van de fiscale situatie met betrekking tot voorgaande periodes.

Het onderliggende resultaat op beëindigde activiteiten bedroeg in 2008 EUR 58 miljoen (nul in 2007) en hield hoofdzakelijk verband met het resultaat van de niet-kern vermogensbeheeractiviteiten.

Toelichting bij de ontwikkeling van de balans

Het balanstotaal van Fortis Bank bedroeg op 31 december 2008 EUR 587 miljard, een daling met EUR 180 miljard (24%) ten opzichte van 31 december 2007.

Deze ontwikkeling houdt verband met de deconsolidatie van Fortis Bank Nederland (Holding) - FBN(H) - (EUR 111 miljard) en de onderliggende balansontwikkeling van Fortis Bank exclusief FBN(H) (EUR 69 miljard) zoals hierna beschreven.

Deconsolidatie FBN(H)

Bij de deconsolidatie van FBN(H) wordt enerzijds rekening gehouden met de aftrek van de netto bijdrage van FBN(H) in de geconsolideerde balans van Fortis Bank in 2007 (EUR 199 miljard ultimo 2007) en anderzijds met de toevoeging van de voormalige inter-company transacties van Fortis Bank en haar dochtermaatschappijen met FBN(H). Deze transacties worden nu verantwoord als transacties met derden (EUR 88 miljard). Per saldo leveren deze twee factoren een deconsolidatie-effect voor FBN(H) op van EUR 111 miljard. Vervolgens fungeert dat saldo als de vergelijkingsbasis voor de onderliggende balansontwikkeling van Fortis Bank.

Aan de activakant valt de daling met EUR 111 miljard vrijwel volledig toe te schrijven aan de afname (met EUR 109 miljard) van de post 'Vorderingen op klanten' (kredietverlening). Andere elementen vallen vrijwel tegen elkaar weg (per saldo een afname met EUR 2 miljard), al is er wel sprake van diverse mutaties, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

Aan de kant van de passiva bedraagt het deconsolidatie-effect EUR 109 miljard. De belangrijkste mutaties hier zijn de daling met EUR 48 miljard van de handelsverplichtingen en de daling van EUR 56 miljard in schulden aan klanten (deposito's). Ook hier tekenen zich diverse andere bewegingen af die de verdere totale daling van EUR 5 miljard verklaren.

Het deconsolidatieverschil op het eigen vermogen bedraagt per saldo EUR 2,6 miljard.

De onderstaande tabel toont de onderliggende balansevolutie van Fortis Bank in 2008.

	<i>Fortis Bank</i> 31 december 2007	<i>Deconsolidatie</i> <i>FBN(H)</i>	<i>Fortis Bank</i> 31 december 2007 <i>Aangepast</i>	<i>Fortis Bank</i> 31 december 2008
Activa				
Geldmiddelen en kasequivalenten	27.003	9.666	36.669	22.644
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden	75.347	(18.450)	56.897	88.432
Vorderingen op banken	118.346	10.929	129.275	47.043
Vorderingen op klanten	315.302	(108.985)	206.317	215.630
Beleggingen:				
- <i>Tot einde looptijd aangehouden</i>	4.234	10.500	14.734	3.851
- <i>Voor verkoop beschikbaar</i>	103.183	18.106	121.289	101.194
- <i>Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	5.718	(123)	5.595	2.828
- <i>Vastgoedbeleggingen</i>	688	(79)	609	672
- <i>Geassocieerde deelnemingen en joint ventures</i>	27.699	(27.045)	654	436
	141.522	1.359	142.881	108.981
Overige vorderingen	6.546	(2.044)	4.502	5.680
Materiële vaste activa	2.715	(368)	2.347	2.281
Goodwill en overige immateriële vaste activa	1.559	(115)	1.444	1.992
Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde Bedrijfsactiviteiten				738
Actuele en uitgestelde belastingen	2.439	(371)	2.068	2.454
Overlopende rente en overige activa	76.434	(2.914)	73.520	90.902
Totaal activa	767.213	(111.293)	655.920	586.777
Verplichtingen				
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	89.457	(47.842)	41.615	86.309
Schulden aan banken	192.141	25.342	217.483	133.917
Schulden aan klanten	267.164	(55.858)	211.306	217.815
Schuldbewijzen	95.054	(22.100)	72.954	49.617
Achtergestelde schulden	23.097	(3.139)	19.958	21.932
Overige financieringen	2.665	592	3.257	565
Voorzieningen	842	(79)	763	1.331
Actuele en uitgestelde belastingen	1.423	(781)	642	525
Overlopende rente en overige verplichtingen	61.504	(4.852)	56.652	59.518
Verplichtingen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop				105
Totaal verplichtingen	733.347	(108.717)	624.630	571.634
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	33.436	(2.228)	31.208	12.363
Minderheidsbelangen	430	(348)	82	2.780
Eigen vermogen	33.866	(2.576)	31.290	15.143
Totaal verplichtingen en eigen vermogen	767.213	(111.293)	655.920	586.777

Het balanstotaal exclusief FBN(H) daalde in 2008 met EUR 69 miljard (11%) naar EUR 587 miljard en wordt hierna verder toegelicht.

Activa

Geldmiddelen en kasequivalenten nam met EUR 14 miljard (38%) af naar EUR 23 miljard, voornamelijk door een terugval in de bij banken aangehouden kortlopende saldi (minder dan drie maanden).

Activa aangehouden voor handelsdoeleinden steeg met EUR 32 miljard (55%) naar EUR 88 miljard. Deze groei hangt samen met de verandering in de reële waarde van derivaten (EUR 46 miljard, tevens stijging met een overeenkomstig bedrag onder handelsverplichtingen) en werd ten dele gecompenseerd door een daling van EUR 15 miljard in de effectenportefeuille (schuldbewijzen EUR 10 miljard, staatsobligaties EUR 2 miljard en aandelen EUR 3 miljard). De daling van de handelsportefeuille effecten valt voor een deel te verklaren door de herrubricering van handelsactiva naar de beleggingsportefeuille (EUR 5 miljard).

Vorderingen op banken daalde met EUR 82 miljard (64%) naar EUR 47 miljard. De daling met EUR 79 miljard bij Global Markets werd met name veroorzaakt door een lagere omgekeerde repo-activiteit (EUR 63 miljard), minder bankdeposito's (EUR 10 miljard) en een daling van de verplichte reserves bij centrale banken (EUR 4 miljard).

Vorderingen op klanten ging met EUR 9 miljard (5%) omhoog naar EUR 215 miljard. Deze ontwikkeling komt vooral voor rekening van Merchant Banking (6% hoger of EUR 8 miljard), Retail Banking (8% hoger of EUR 4 miljard na de overdracht van EUR 17,5 miljard aan securitisaties naar Overig Bankbedrijf) en Private Banking (31% hoger of EUR 2 miljard). Deze stijgingen werden ten dele tenietgedaan door een lagere zakelijke kredietverlening bij Overig Bankbedrijf (EUR 4 miljard lager na de overdracht van EUR 17,5 miljard aan securitisaties van Retail Banking). De toename met EUR 8 miljard in de post 'Vorderingen op klanten' bij Merchant Banking kan als volgt worden verklaard. Vooreerst was de toename met EUR 5 miljard bij Global Markets te danken aan een hogere omgekeerde repo-activiteit die de daling van effecten(uit)leen en zakelijke kredietverlening meer dan goedmaakte. Verder valt het resterende deel van de toename (EUR 3 miljard) toe te schrijven aan de stijgingen bij Energy, Commodities & Transportation (EUR 3 miljard) en Investment Banking (EUR 3 miljard), deels tenietgedaan door Clearing, Funds & Custody (EUR 3 miljard lager door geringere activiteit en daarmee samenhangende lagere saldi bij clearinginstellingen). Bij Retail Banking had de toename in de post 'Vorderingen op klanten' van EUR 4 miljard vooral te maken met meer hypotheekleningen (EUR 2,2 miljard), consumentenkrediet (EUR 0,7 miljard) en zakelijke leningen (EUR 1,0 miljard). De afname van de zakelijke leningen bij Overig Bankbedrijf met EUR 3 miljard is het saldo van de aflossing van EUR 7 miljard aan achtergestelde leningen aan FBN(H) en de toename van leningen aan Fortis Brussel van EUR 3 miljard.

Beleggingen daalde met EUR 34 miljard (24%) naar EUR 109 miljard. De verkoop van de deelneming van Fortis Bank in FBN(H) zorgde voor een afname van de beleggingen met EUR 19 miljard. Het saldo van EUR 15 miljard viel hoofdzakelijk toe te schrijven aan de volgende beleggingscategorieën:

- De gestructureerde kredietportefeuille (EUR 13 miljard) door een combinatie van verdere waardedalingen, wisselkoerseffecten en terugbetalingen.
- Bedrijfs- en overige schuldbewijzen (vermindering met EUR 6 miljard) en de aandelenportefeuille die vrijwel volledig verkocht werd ingevolge de risico-afbouw binnen de balans (EUR 3 miljard).
- Financiële instrumenten tegen reële waarde aangehouden met waardeverminderingen in de resultatenrekening (daling van EUR 3 miljard) tengevolge van de waardevermindering van de Fortis aandelen met betrekking tot de CASHES transactie.

Hiertegenover stond een toename van de portefeuille staatsobligaties (EUR 10 miljard), zijnde Nederlandse staatsobligaties die zijn ontvangen als terugbetaling van leningen aan FBN(H).

Handels- en overige vorderingen steeg met EUR 1 miljard naar EUR 6 miljard.

Materiële vaste activa noteerde een lichte daling van EUR 66 miljoen tengevolge van afschrijvingen en kwam uit op EUR 2 miljard.

Goodwill en overige immateriële activa steeg met EUR 0,5 miljard naar EUR 2 miljard. De stijging tengevolge van het resterende saldo van EUR 1,2 miljard onder 'Goodwill en overige immateriële activa' bij Fortis Investments (in verband met ABN AMRO Asset Management) werd gedeeltelijk tenietgedaan door een bijzondere waardevermindering op eerder geactiveerde software en overige informatietechnologie (effect: EUR 0,4 miljard) en bijzondere waardeverminderingen van goodwill bij andere entiteiten.

Voor verkoop aangehouden activa betreft niet-kern entiteiten vermogensbeheer die van ABN AMRO Asset Management zijn overgenomen.

Actuele en uitgestelde belastingvorderingen stegen met 0,4 miljard tot 2,5 miljard.

Over te dragen rente en overige activa steeg met EUR 17 miljard (24%). De belangrijkste elementen waren de hogere vorderingen als gevolg van verschillen tussen de handels- en de afwikkelingsdata (EUR 15 miljard) en de hogere overlopende activa (EUR 7 miljard). Voor een deel werd deze toename tenietgedaan door de daling in overige activa bij Global Markets (EUR 3 miljard) en de saldering van activa en verplichtingen uit hoofde van pensioengerelateerde voorzieningen (EUR 1,5 miljard). Als gevolg van de splitsing met de verzekeringsentiteiten kunnen deze activa gesaldeerd worden met de verplichtingen inzake toegezegde pensioenrechten, wat niet toegelaten is indien de verzekeraar tot dezelfde groepsstructuur behoort.

Verschillen tussen handelsdata en afwikkelingsdata treden op omdat nog af te wikkelen, uitstaande leningen en deposito's boekhoudkundig verwerkt worden op datum van het sluiten van de transactie en derhalve in de balans worden verantwoord onder overige activa en verplichtingen tot op datum van de afwikkeling van de transactie.

Verplichtingen en eigen vermogen

Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden stegen met EUR 45 miljard tot EUR 86 miljard. Zoals vermeld onder handelsactiva werd deze stijging met name ingegeven door de hogere negatieve veranderingen in de reële waarde van derivaten.

Schulden aan banken daalde met EUR 84 miljard (38%) tot EUR 134 miljard. Deze daling betreft repo-saldi bij banken (EUR 32 miljard), termijndeposito's bij kredietinstellingen (EUR 12 miljard), effecten(uit)leen (EUR 2 miljard) en bankdeposito's (EUR 43 miljard), en werd slechts ten dele tenietgedaan door hogere voorschotten tegen onderpand (EUR 7 miljard).

Schulden aan klanten steeg met EUR 7 miljard (3%) naar EUR 218 miljard. Hogere deposito's bij Merchant Banking (EUR 19 miljard) en Asset Management (EUR 2 miljard) compenseerden de lagere deposito's van Retail Banking (EUR 13 miljard) en Private Banking (EUR 2 miljard). Bij Merchant Banking lag vooral Global Markets ten grondslag aan de toename (voor EUR 25 miljard) door hogere repo's met klanten, zij het ten dele tenietgedaan door minder effecten(uit)leen en lagere termijndeposito's. Corporate & Public Banking liet eveneens hogere deposito's optekenen (EUR 4 miljard), terwijl er uitstromen werden genoteerd bij Commercial Banking (EUR 7 miljard), Investment Banking (EUR 2 miljard) en ECT (EUR 1 miljard). Bij Retail Banking was sprake van een uitstroom van deposito's van EUR 13 miljard (een daling van 17%), met name in België en Luxemburg, verdeeld over direct opvraagbare deposito's (EUR 2 miljard), spaardeposito's (EUR 7 miljard) en termijndeposito's (EUR 4 miljard).

Schuldbewijzen daalde met EUR 23 miljard (32%) naar EUR 50 miljard als gevolg van terugbetalingen en beperkte nieuwe uitgiftes onder de huidige marktomstandigheden.

Achtergestelde schulden steeg met EUR 2 miljard naar EUR 22 miljard.

Overige financieringen daalde met EUR 2,7 miljard als gevolg van geringere verplichtingen om effecten te leveren tengevolge van de afnemende activiteit binnen Global Markets.

Voorzieningen steeg met EUR 0,6 miljard door hogere voorzieningen op voorwaardelijke kredietverplichtingen aangegaan door klanten (EUR 0,3 miljard) en hogere overige voorzieningen (EUR 0,2 miljard).

Actuele en uitgestelde belastingen daalde in 2008 met EUR 0,1 miljard door geringere verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen en de daarmee samenhangende belastinggrondslag.

Overlopende rente en overige verplichtingen steeg per saldo met EUR 2,9 miljard (5%). De toename met EUR 9 miljard in overlopende kosten werd ten dele gecompenseerd door lagere saldi in verband met de verschillen tussen de transactie- en de afwikkelingsdatum (EUR 6 miljard).

Verplichtingen inzake voor verkoop aangehouden activa betreft de verplichtingen van de niet-kernentiteiten vermogensbeheer die van ABN AMRO Asset Management zijn overgenomen.

Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders daalde in 2008 met EUR 18,8 miljard tot EUR 12,4 miljard. Het nettoverlies over het jaar 2008 (EUR 20,6 miljard) verder aangepast voor de deconsolidatie van de eerder geconsolideerde reserves van FBN (EUR 2,3 miljard), lagere reserves (EUR 0,6 miljard) nadat de Luxemburgse staat een belang van 49,9% in BGL heeft verworven en hogere netto niet-gerealiseerde verliezen (EUR 4,3 miljard) op de voor verkoop beschikbare portefeuille en de negatieve evolutie van de wisselkoersverschillen (EUR 0,3 miljard), werd slechts ten dele gecompenseerd door de kapitaalverhoging door de Belgische staat (EUR 4,7 miljard).

Minderheidsbelangen steeg met EUR 2,7 miljard, met name door de kapitaalverhoging in BGL met de steun van de Luxemburgse staat (EUR 2,4 miljard).

Bericht van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van Fortis Bank is verantwoordelijk voor het opstellen van de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en voor het opstellen van de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008, in overeenstemming met regelgeving zoals vastgelegd in het Belgisch Koninklijk Besluit van 23 september 1992 aangaande de jaarrekeningen van kredietinstellingen.

De Raad van Bestuur heeft op 9 april 2009 de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008 en de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008 beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie.

De Raad van Bestuur verklaart dat, naar zijn beste weten, de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008 en de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008 een getrouw en juist beeld geven van de activa, verplichtingen, financiële positie en het resultaat van Fortis Bank en dat de informatie die in deze jaarrekeningen is opgenomen geen tekortkomingen bevat die aanleiding zouden geven om significant de reikwijdte van enige berichtgeving aan te passen.

De transacties die eind september en begin oktober 2008 hebben geleid tot de verkoop van de bancaire activiteiten van Fortis aan de Belgische, Nederlandse en Luxemburgse Staat en de ontvlechtingprocessen met Fortis Bank Nederland (Holding) hebben gezorgd voor een aantal onzekerheden die voor de Geconsolideerde en Niet-Geconsolideerde Jaarrekeningen van Fortis Bank per 31 december 2008 het gebruik van een aantal aannames en veronderstellingen noodzakelijk maakte. De Raad van Bestuur erkent dat in het vierde kwartaal van 2008 de interne controle-omgeving onder druk stond omwille van de reconfiguratie van Fortis Bank en de ernstige verslechtering van de marktomstandigheden. Deze moeilijke omstandigheden hebben in het algemeen geen invloed gehad op de betrouwbaarheid van de cijfers, dankzij de verhoogde waakzaamheid en de acties ondernomen door de directie.

Bij het opstellen van de jaarrekeningen van 2008 hebben de Raad van Bestuur, het Fortis Bank management en het Fortis Bank Audit Comité een analyse gemaakt van de mogelijkheden van Fortis Bank om verder te functioneren als 'going concern', waarbij rekening is gehouden met alle mogelijke informatie over de afzienbare toekomst. Na afweging van een breed scala factoren in verband met de huidige en verwachte winstgevendheid en uitgaande van een bedrijfsplan op basis van ernstige maar geen extreme economische en financiële omstandigheden, de invloed daarvan op de ontwikkeling van de liquiditeit en de solvabiliteitspositie van Fortis Bank en rekening houdend met de verwachte steun van de aandeelhouders, heeft de Raad van Bestuur geconcludeerd dat de jaarrekeningen over 2008 op 'going concern' basis kunnen worden opgesteld. Het dient vermeld te worden dat alle verklaringen met betrekking tot vooruitzichten gebaseerd zijn op de huidige visies en assumpties van de onderneming en dat deze een zekere mate van onzekerheid inhouden, in het bijzonder gezien de huidige algemene economische- en markt omstandigheden zodat feitelijke resultaten of prestaties materieel kunnen afwijken van diegenen die vermeld zijn in zulke verklaringen.

De Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008 en de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008 zullen voorgelegd worden aan de Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 5 mei 2009.

Brussel, 9 april 2009

Samenstelling van de Raad van Bestuur en Corporate Governance

De Raad van Bestuur was in 2008 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
VERWILST Herman	Voorzitter Raad van Bestuur
DIERCKX Filip	Voorzitter Directiecomité
BOONE Brigitte	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
BOS Fred	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
DEBOECK Michel	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
FOHL Camille	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
KLOOSTERMAN Lex	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 29.10.2008)
MACHENIL Lars	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
MOSTREY Lieve	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
SCHARFE Robert	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
van LANSCHOT Frans	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
VANDEKERCKHOVE Peter	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
VOGELZANG Chris	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
BECKERS Lode	Bestuurder ¹
CLIJSTERS Jos	Bestuurder
DE BOECK Karel	Bestuurder (tot 15.12.2008)
DE MEY Joseph	Bestuurder
DESCHÊNES Alain	Bestuurder
FEILZER Joop	Bestuurder
MEYER Jean	Bestuurder
MITTLER Gilbert	Bestuurder (tot 17.11.2008)
STEPHENNE Jean	Bestuurder ¹
van HARTEN Peer	Bestuurder
van OORDT Robert	Bestuurder ¹
VANSTEENKISTE Luc	Bestuurder ¹

De Raad van Bestuur vergaderde tweeëntwintig maal in 2008. Het Audit Comité vergaderde tienmaal in 2008.

De samenstelling van de Raad van Bestuur van Fortis Bank is op 27 januari 2009 veranderd om de nieuwe eigendomsverhoudingen weer te geven en het bestuur te verstevigen.

Op die dag hebben de volgende bestuurders, die door de vorige aandeelhouder waren benoemd, ontslag genomen: Herman Verwilst, Jos Clijsters, Jozef De Mey, Alain Deschênes, Jean Meyer en Peer van Harten.

De volgende bestuurders, die de Belgische Staat vertegenwoordigen, zijn met onmiddellijke ingang benoemd bij coöptatie: Emiel Van Broekhoven (Voorzitter van de Raad van Bestuur), Wim Coumans, Jean-Paul Pruvot en Serge Wibaut.

De nieuwe samengestelde Raad van Bestuur heeft besloten om de opdracht van het Audit Comité onder Voorzitterschap van Robert van Oordt te herbevestigen.

Bovendien, werd er een Governance, Remuneration and Nomination Comité en een Risk & Finance Comité opgericht.

¹ voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria zoals beschreven in artikel 526ter van het Wetboek Vennootschappen.

De Raad van Bestuur van Fortis Bank, die het algemene beleid bepaalt en toezicht houdt op de activiteiten van het Directiecomité, bestaat nu uit 16 leden, van wie 4 niet-uitvoerende bestuurders benoemd door de Belgische Staat, 5 onafhankelijke bestuurders en 7 uitvoerende bestuurders.

De Raad van Bestuur is nu als volgt samengesteld:

VAN BROEKHOVEN Emiel	Voorzitter van de Raad van Bestuur. Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
COUMANS Wim	Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
PRUVOT Jean-Paul	Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
WIBAUT Serge	Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
BECKERS Lode	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 01.01.2006. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
FEILZER Joop	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.04.2007. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
STEPHENNE Jean	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur sinds 26.04.2001. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
van OORDT Robert	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Voorzitter van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 26.04.2001. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
VANSTEENKISTE Luc	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 26.04.2001. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
DIERCKX Filip	Uitvoerend Bestuurder. Voorzitter van het Directiecomité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 28.10.1998. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
MACHENIL Lars	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.

FOHL Camille	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
MOSTREY Lieve	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
BOONE Brigitte	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
VANDEKERCKHOVE Peter	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
DEBOECK Michel	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.

Informatie betreffende de bezoldigingen voor 2008, met inbegrip van verscheidene bezoldigingscomponenten en pensioenlasten van huidige en voormalige uitvoerende en niet- uitvoerende bestuurders van de Raad van Bestuur betaald en verschuldigd door Fortis Bank is beschreven in de toelichting 10 ("Bezoldiging van de Raad van Bestuur") van Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening.

College van erkende commissarissen

Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) Bedrijfsrevisoren bcvba,
vertegenwoordigd door de heer Olivier MACQ

PricewaterhouseCoopers Bedrijfsrevisoren bcvba,
vertegenwoordigd door de heer Luc DISCRY.

Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening 2008

Geconsolideerde balans

(voor resultaatbestemming)

	Note	31 december 2008	31 december 2007
Activa			
Geldmiddelen en kasequivalenten	14	22.644	27.003
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden	15	88.432	75.347
Vorderingen op banken	16	47.043	118.346
Vorderingen op klanten	17	215.630	315.302
Beleggingen:	18		
- Tot einde looptijd aangehouden		3.851	4.234
- Voor verkoop beschikbaar		101.194	103.183
- Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening		2.828	5.718
- Vastgoedbeleggingen		672	688
- Geassocieerde deelnemingen en joint ventures		436	27.699
		108.981	141.522
Overige vorderingen	19	5.680	6.546
Materiële vaste activa	20	2.281	2.715
Goodwill en overige immateriële vaste activa	21	1.992	1.559
Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	3	738	
Actuele en uitgestelde belastingen	29	2.454	2.439
Overlopende rente en overige activa	22	90.902	76.434
Totaal activa		586.777	767.213
Verplichtingen			
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	15	86.309	89.457
Schulden aan banken	23	133.917	192.141
Schulden aan klanten	24	217.815	267.164
Schuldbewijzen	25	49.617	95.054
Achtergestelde schulden	26	21.932	23.097
Overige financieringen	27	565	2.665
Vorzieningen	28	1.331	842
Actuele en uitgestelde belastingen	29	525	1.423
Overlopende rente en overige verplichtingen	30	59.518	61.504
Verplichtingen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop	3	105	
Totaal verplichtingen		571.634	733.347
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	4	12.363	33.436
Minderheidsbelangen	5	2.780	430
Eigen vermogen		15.143	33.866
Totaal verplichtingen en eigen vermogen		586.777	767.213

Geconsolideerde resultatenrekening

	Note	2008	2007
Baten			
Rentebaten	33	103.470	86.541
Rentelasten	39	(99.507)	(82.781)
Rentemarge		3.963	3.760
Commissiebatens	37	3.375	3.323
Commissielasten	41	(1.167)	(1.034)
Commissiebatens, netto		2.208	2.289
Dividenden, aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en overige beleggingsbatens	34	281	305
Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen	35	(278)	734
Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	36	(1.483)	674
Overige batens	38	321	227
Totale batens na aftrek van rentelasten		5.012	7.989
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	40	(10.052)	(2.793)
Nettobatens		(5.040)	5.196
Lasten			
Personeelskosten	43	(3.373)	(3.154)
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	42	(458)	(327)
Overige lasten	44	(2.361)	(1.880)
Totale lasten		(6.192)	(5.361)
Winst (verlies) voor belastingen		(11.232)	(165)
Winstbelastingen	45	(184)	693
Nettowinst (verlies) over de periode		(11.416)	528
Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten	3	(9.127)	1.267
Nettowinst (verlies) voor minderheidsbelangen		(20.543)	1.795
Nettowinst toewijsbaar aan de minderheidsbelangen		13	14
Nettowinst (verlies) toewijsbaar aan de aandeelhouders		(20.556)	1.781

Geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen

	Aandelen- kapitaal	Agio reserve	Overige reserves	Koers- verschillen reserve	Nettowinst toewijsbaar aan aandeelhouders	On- gerealiseerde winsten en verliezen	Eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders	Minder- heids- belangen	Totaal eigen vermogen
Balans per 1 januari 2007	3.112	4.889	3.186	(148)	4.732	930	16.701	197	16.898
Nettowinst (verlies) over de periode					1.781		1.781	14	1.795
Herwaardering van investeringen						(1.627)	(1.627)	1	(1.626)
Omrekeningsverschillen				16			16	5	21
Overige			(27)				(27)	(8)	(35)
Subtotaal			(27)	16	1.781	(1.627)	143	12	155
Overdracht			4.732		(4.732)				
Dividend			(225)				(225)	(10)	(235)
Toename kapitaal	1.582	15.368					16.950	231	17.181
Eigen vermogenscomponent van achtergestelde leningen			(131)				(131)		(131)
Overige			(2)						(2)
Balans per 31 december 2007	4.694	20.257	7.533	(132)	1.781	(697)	33.436	430	33.866
Nettowinst (verlies) over de periode					(20.556)		(20.556)	13	(20.543)
Herwaardering van investeringen						(4.298)	(4.298)	(165)	(4.463)
Omrekeningsverschillen				(268)		(53)	(321)	(26)	(347)
Overige									
Subtotaal				(268)	(20.556)	(4.351)	(25.175)	(178)	(25.353)
Overdracht			1.781		(1.781)				
Dividend								(10)	(10)
Toename kapitaal	4.681	19					4.700		4.700
Eigen aandelen									
Eigen vermogenscomponent van achtergestelde leningen									
Overige			(598)				(598)	2.538	1.940
Balans per 31 december 2008	9.375	20.276	8.716	(400)	(20.556)	(5.048)	12.363	2.780	15.143

Een nadere toelichting bij de wijzigingen in het Eigen vermogen is opgenomen in noot 4 'Eigen vermogen' en noot 5 'Minderheidsbelangen'.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	2008	2007
Winst (verlies) voor belastingen	(11.232)	
Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten	(9.127)	
Winstbelastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten	63	
Winst (verlies) voor belastingen	(20.296)	1.434
<i>Aanpassingen om winst te laten aansluiten op de kasstroom uit bedrijfsactiviteiten:</i>		
(On)gerealiseerde (winsten) verliezen	11.173	(1.017)
Afschrijvingen en oprenting	602	448
Voorzieningen en bijzondere waardeverminderingen	10.286	2.941
Baten van geassocieerde deelnemingen en joint ventures	(353)	(186)
<i>Wijzigingen in operationele activa en verplichtingen:</i>		
Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	2.519	21.192
Vorderingen op banken	45.627	(29.402)
Vorderingen op klanten	(35.124)	(32.271)
Overige vorderingen	(2.005)	(554)
Schulden aan banken	(48.107)	14.758
Schulden aan klanten	(175)	9.123
Netto wijzigingen in alle overige operationele activa en verplichtingen	55.144	2.890
Dividend ontvangen van geassocieerde deelnemingen	56	
Betaalde winstbelastingen	(717)	(512)
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	18.630	(11.156)
Aankoop van beleggingen	(64.023)	(74.494)
Opbrengsten uit verkoop en aflossingen beleggingen	57.523	86.989
Aankoop van vastgoedbeleggingen	(83)	(110)
Opbrengsten uit verkoop van vastgoedbeleggingen	45	37
Aankopen van materiële vaste activa	(455)	(1.000)
Opbrengsten uit verkoop van materiële vaste activa	189	130
Aankoop van dochterondernemingen, onder aftrek van overgenomen kasmiddelen	(3.634)	(24.133)
Verkoop van dochterondernemingen, na aftrek van verkochte kasmiddelen	2.973	(38)
Aankoop van immateriële vaste activa	(277)	(368)
Opbrengsten uit verkoop van immateriële vaste activa	1	
Wijziging in consolidatiekring	(29)	(6)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(7.770)	(12.993)
Opbrengsten uit de uitgifte van schuldbewijzen	51.950	136.283
Terugbetaling van schuldbewijzen	(78.227)	(129.039)
Opbrengsten uit de uitgifte van achtergestelde schulden	4.986	11.554
Terugbetaling van achtergestelde schulden	(827)	(2.535)
Opbrengsten uit de uitgifte van overige financieringen		2.753
Terugbetaling van overige financieringen	(51)	(4.435)
Opbrengsten uit de uitgifte van aandelen	7.091	16.818
Dividenden uitgekeerd aan aandeelhouders		(225)
Uitgekeerd dividend aan minderheidsbelangen	(10)	(10)
Terugbetaling kapitaal (minderheidsbelangen inbegrepen)	(3)	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	(15.091)	31.164
Impact van omrekeningsverschillen van geldmiddelen en kasequivalenten	(128)	(804)
Netto toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten	(4.359)	6.211
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari	27.003	20.792
Geldmiddelen en kasequivalenten per 31 december	22.644	27.003
Bijkomende toelichting inzake kasstromen uit bedrijfsactiviteiten		
Ontvangen rente	97.696	83.333
Ontvangen dividenden	168	151
Betaalde rente	(91.222)	(78.279)

Algemene toelichtingen

1 Grondslagen voor financiële verslaggeving

1.1 Algemeen

De Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis Bank, inclusief de vergelijkende cijfers voor 2007, is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS) – met inbegrip van de International Accounting Standards (IAS) en Interpretaties – per 31 december 2008 en zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Met betrekking tot IAS 39, *Financiële instrumenten: opname en waardering*, wordt rekening gehouden met het feit dat enkele passages op het gebied van hedge accounting op 19 november 2004 door de Europese Unie werden verwijderd (zogenaamde ‘carved out’ versie).

Grondslagen voor financiële verslaggeving die verder niet specifiek worden vermeld, stemmen overeen met de IFRS-standaarden zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

1.2 Schattingen

De opstelling van jaarrekeningen op basis van IFRS vereist een aantal schattingen. Bovendien wordt van het management gevraagd om zijn oordeel te geven tijdens de toepassing van deze verslaggevingsgrondslagen. Werkelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen en beoordelingen.

Schattingen en beoordelingen worden vooral in de volgende gebieden gemaakt:

- schatting van de realiseerbare waarde bij bijzondere waardeverminderingen;
- bepaling van de reële waarde van niet-genoteerde financiële instrumenten;
- bepaling van de verwachte gebruiksduur en restwaarde van materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en immateriële activa;
- actuariële veronderstellingen betreffende de waardering van pensioenverplichtingen en –activa;
- schatting van de bestaande verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen in het verleden bij de opname van voorzieningen;
- modelaanpassingen (‘volatility smiles’ / kredietrisico) bij de waardering van derivaten als gevolg van illiquide financiële markten; en
- toepassing van waarderingstechnieken op financiële instrumenten, met inbegrip van gestructureerde kredietinstrumenten en converteerbare achtergestelde leningen, als gevolg van illiquide financiële markten.

1.3 Wijzigingen in grondslagen voor financiële verslaggeving

De grondslagen voor financiële verslaggeving gebruikt bij de opstelling van deze Geconsolideerde Jaarrekening 2008 zijn consistent met de grondslagen die werden toegepast per 31 december 2007.

De volgende wijzigingen aan IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties werden ingevoerd in het boekjaar 2008 (alle goedgekeurd door de Europese Unie, behalve IFRIC 12) en hadden geen materieel effect op Fortis Bank:

- IFRIC 11, IFRS 2 – *Transacties in groepsaandelen en ingekochte eigen aandelen*
- IFRIC 12, *Concessieovereenkomsten*
- IFRIC 14, IAS 19 – *De limiet voor een actief uit hoofde van een toegezegd pensioenregeling, minimaal vereiste dekkingsgraden en de wisselwerking hiertussen.*

Op 13 oktober 2008 heeft de IASB wijzigingen uitgebracht op IAS 39, *Financiële instrumenten: opname en waardering en IFRS 7, Financiële instrumenten: Informatieverschaffing* (goedgekeurd door de Europese Unie op 15 oktober 2008). De wijzigingen aan IAS 39 laten herclassificaties toe van de categorieën 'aangehouden voor handelsdoeleinden' en 'voor verkoop beschikbaar' naar 'leningen en vorderingen' indien de entiteit de intentie en de mogelijkheid heeft om de financiële activa aan te houden gedurende een voorzienbare periode in de toekomst. De wijzigingen laten ook toe om financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden en die geen derivaten zijn te herklasseren in zeldzame omstandigheden. De wijzigingen aan IFRS 7 specificeren de te verschaffen informatie ingeval van transfers. De wijzigingen gaan in vanaf 1 juli 2008. Fortis Bank heeft gebruik gemaakt van deze herklasseringsmogelijkheden tijdens het vierde kwartaal van 2008. Zie sectie 18.2 Voor verkoop beschikbare beleggingen.

In 2008 zijn er een aantal wijzigingen aan IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties gepubliceerd met een latere toepassingsdatum:

Op 10 januari 2008 heeft de IASB (*International Accounting Standards Board*) een herziene versie uitgebracht van IFRS 3, *Bedrijfscombinaties en overeenkomstige aanpassingen aan IAS 27, Geconsolideerde jaarrekening en enkelvoudige jaarrekening* (nog niet goedgekeurd door de Europese Unie). In de nieuwe versie van IFRS 3 worden transactiekosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving niet langer opgenomen in de kosten van de bedrijfscombinatie. Verder kan onder IFRS 3 de overnemende partij ervoor kiezen een minderheidsbelang te waarderen tegen de reële waarde op de overnamedatum of tegen het proportionele belang in de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen partij, op een transactie-per-transactiebasis.

Een gedeeltelijke overdracht van een belegging in een dochteronderneming die een verlies van controle tot gevolg heeft, brengt een herwaardering van de resterende belegging naar de reële waarde met zich mee. Deze wijziging zal van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2010 (eerdere toepassing is toegestaan) en zou een materieel effect kunnen hebben op Fortis Bank in functie van mogelijke toekomstige acquisities of desinvesteringen.

Op 17 januari 2008 heeft de IASB een wijziging uitgebracht op IFRS 2, *Op aandelen gebaseerde betalingen* (goedgekeurd door de Europese Unie op 16 december 2008). Deze wijziging licht toe dat voorwaarden voor onvoorwaardelijke toezegging enkel dienstperiode- en prestatiegerelateerde voorwaarden zijn en zij introduceert voorwaarden niet gerelateerd aan dienstperiodes en prestaties. Deze wijziging zal van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2009 (eerdere toepassing is toegestaan) en zal naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op 14 februari 2008 heeft de IASB wijzigingen uitgebracht ter verbetering van de verslaggeving over bijzondere types van financiële instrumenten met eigenschappen die lijken op gewone aandelen maar die op dit ogenblik geclassificeerd worden als financiële verplichtingen (goedgekeurd door de Europese Unie op 21 januari 2009). De wijzigingen zijn van invloed op IAS 32, *Financiële instrumenten: presentatie* en IAS 1, *Presentatie van de jaarrekening*. Deze wijzigingen zullen van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2009 (eerdere toepassing is toegestaan) en zullen naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op 22 mei 2008 heeft de IASB '*Verbeteringen aan de IFRS's*' uitgebracht, een verzameling van kleinere wijzigingen op een aantal IFRS-standaarden (goedgekeurd door de Europese Unie op 23 januari 2009). Deze wijzigingen hebben verschillende toepassingsdata en zullen naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op dezelfde datum heeft de IASB een wijziging uitgebracht op IFRS 1, *Eerste toepassing van International Financial Reporting Standards* en IAS 27, *De geconsolideerde jaarrekening en enkelvoudige jaarrekening* (goedgekeurd door de Europese Unie op 23 januari 2009), die verband houdt met de kost van een investering in een dochteronderneming in de afzonderlijke financiële verslagen van een moedermaatschappij. Deze wijziging zal van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2010 (eerdere toepassing is toegestaan) en zal naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op 3 juli 2008 heeft het IFRIC (International Financial Reporting Interpretation Committee) IFRIC 15, *Verwerking van contracten inzake de bouw van onroerend goed*, uitgebracht (nog niet goedgekeurd door de Europese Unie). IFRIC 15 standaardiseert de verantwoording van opbrengsten bij de verkoop van eenheden door projectontwikkelaars, over jurisdicties heen. IFRIC 15 zal van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2009 (eerdere toepassing is toegestaan) en zal naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op dezelfde datum heeft het IFRIC de interpretatie IFRIC 16, *Afdekkingen van een netto-investering in een buitenlandse entiteit*, uitgebracht (nog niet goedgekeurd door de Europese Unie), IFRIC 16 geeft duidelijkheid over welke risico's in aanmerking komen voor verwerking van afdekking. IFRIC 16 zal van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2009 (eerdere toepassing is toegestaan) en zal naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op 31 juli 2008 heeft de IASB wijzigingen uitgebracht op IAS 39, *Financiële instrumenten: opname en waardering* (nog niet goedgekeurd door de Europese Unie), die duidelijkheid geeft over twee vraagstukken met betrekking tot de verwerking van afdekkingen: inflatie in een financiële afgedekte positie, en een eenzijdig risico in een afgedekte positie. Deze wijzigingen zullen van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2010 (eerdere toepassing is toegestaan) en zullen naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Op 27 november 2008 heeft het IFRIC de interpretatie IFRIC 17, *Uitkeringen van activa in natura uitgebracht* (nog niet goedgekeurd door de Europese Unie). IFRIC geeft aan dat een uit te betalen dividend moet verantwoord worden bij goedkeuring wanneer het bijgevolg een verplichting wordt voor de entiteit. Het uit te betalen dividend moet gewaardeerd worden tegen de reële waarde van de uit te keren nettoactiva, waarbij het verschil tussen het betaalde dividend en de boekwaarde van de nettoactiva in de resultatenrekening wordt verantwoord. IFRIC 17 is van toepassing vanaf het boekjaar 2010 (eerdere toepassing is toegestaan) en zal naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

Vervolgens zijn de volgende IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties ook van toepassing vanaf het boekjaar 2009 (alle goedgekeurd door de Europese Unie):

- IFRS 8, *Operationele segmenten*. Deze standaard vereist de identificatie van operationele segmenten op basis van interne rapporten die op regelmatige basis beoordeeld worden door de hoogstgeplaatste functionaris van de entiteit en kan een effect hebben op de manier waarop Fortis Bank de segmentrapportering publiceert.
- IAS 23, *Financieringskosten*. Deze standaard vereist de activering van alle financieringskosten. Dit is al in lijn met de grondslagen van Fortis Bank.
- IAS 1, *Presentatie van de jaarrekening*, met enkel een impact op de presentatie, niet op de opname- of waarderingsregels.
- IFRIC 13, *Loyaliteitsprogramma's*. Deze interpretatie behandelt de verantwoording door entiteiten die klantenloyaliteit belonen en zal naar verwachting geen materieel effect hebben op Fortis Bank.

1.4 Gesegmenteerde informatie

Primaire segmentatiebasis – bedrijfssegmenten

Bedrijfssegmenten worden aangemerkt als primaire segmentatiebasis. De door Fortis Bank gerapporteerde bedrijfssegmenten leveren financiële producten of diensten die onderhevig zijn aan uiteenlopende risico's en rendementen.

De hoofdactiviteit van Fortis Bank is **Bankieren**, waarbij de wereldwijde organisatie gebaseerd is op vier business lines die verder zijn onderverdeeld in bedrijfssegmenten:

- Retail Banking
- Asset Management
- Private Banking
- Merchant Banking

Activiteiten die geen verband houden met Bankieren en eliminatieverschillen worden afzonderlijk gerapporteerd naast de bankactiviteiten.

Transacties of transfers tussen de bedrijfssegmenten gebeuren op basis van de gebruikelijke commerciële voorwaarden die ook voor niet-verbonden partijen gelden.

Secundaire segmentatiebasis – geografische segmenten

Een geografisch segment levert binnen een bepaalde economische omgeving producten of diensten die onderhevig zijn aan risico's en rendementen die verschillen van de risico's en rendementen van segmenten die in andere economische omgevingen actief zijn.

De gerapporteerde geografische segmenten van Fortis Bank zijn de volgende:

- Benelux (België, Nederland, Luxemburg)
- Overige Europese landen
- Noord-Amerika
- Azië
- Overige.

1.5 Consolidatiegrondslagen

Dochterondernemingen

De Geconsolideerde Jaarrekening omvat de jaarrekeningen van Fortis Bank en haar dochterondernemingen. Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin Fortis Bank, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap'). Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop de effectieve zeggenschap aan Fortis Bank wordt overgedragen en worden van consolidatie uitgesloten vanaf de datum waarop een einde komt aan die zeggenschap. Dochterondernemingen, die uitsluitend zijn overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht, worden als 'vaste activa aangehouden voor verkoop' verantwoord (zie sectie 1.21 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten).

Fortis Bank sponsort de oprichting van voor een bijzonder doel opgerichte entiteiten ('Special Purpose Entities' of 'SPE's'), voornamelijk voor effectiveringstransacties, uitgifte van structured debt of andere welomlijnde doelstellingen. Sommige van deze SPE's zijn beschermd tegen faillissement ('bankruptcy-remote') waardoor de activa niet door Fortis Bank gebruikt kunnen worden voor het verrekenen van claims van Fortis Bank. SPE's worden geconsolideerd indien, de economische werkelijkheid van de relatie aangeeft dat, Fortis Bank zeggenschap heeft over de SPE's.

Intercompany transacties, saldi en winsten en verliezen uit transacties tussen ondernemingen van Fortis Bank worden geëlimineerd. Minderheidsbelangen in de nettoactiva en nettoresultaten van geconsolideerde dochterondernemingen

worden in de balans en de resultatenrekening afzonderlijk weergegeven. Minderheidsbelangen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de nettoactiva op de datum van verwerving. Na de datum van verwerving omvatten minderheidsbelangen het op de datum van verwerving berekende bedrag en het minderheidsaandeel in de eigenvermogensmutaties sinds de datum van verwerving.

Bij het beoordelen of Fortis Bank zeggenschap heeft over een andere onderneming wordt het bestaan en effect van potentiële stemrechten die thans uitoefenbaar of converteerbaar zijn in aanmerking genomen.

Joint ventures

Belangen in joint ventures worden verantwoord op basis van de 'equity'-methode. Joint ventures zijn contractuele afspraken waarbij Fortis Bank en andere partijen een economische activiteit aangaan waarover zij gezamenlijk en evenredig zeggenschap hebben.

Geassocieerde deelnemingen

Beleggingen in geassocieerde deelnemingen worden verantwoord op basis van de 'equity'-methode. Dit zijn beleggingen waarin Fortis Bank invloed van betekenis heeft zonder overwegende zeggenschap. De belegging wordt verantwoord op basis van het aandeel van Fortis Bank in het nettoactief van de geassocieerde deelneming. Het aandeel van Fortis Bank in het netto-inkomen van het jaar wordt verantwoord als beleggingsbaten en het aandeel van Fortis Bank in de rechtstreekse eigenvermogenschommelingen na acquisitie worden verantwoord in het eigen vermogen.

Winsten op transacties tussen Fortis Bank en beleggingen gewaardeerd volgens de 'equity'-methode, worden geëlimineerd naar rato van het aandeel van Fortis Bank. Verliezen worden ook geëlimineerd, tenzij uit de transactie blijkt dat het overgedragen actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

De jaarrekening van de geassocieerde deelnemingen wordt indien nodig aangepast om consistentie te verzekeren met de Fortis Bank-grondslagen voor financiële verslaggeving.

Verliezen worden verantwoord totdat de boekwaarde van de belegging nihil bedraagt. Verdere verliezen worden alleen verantwoord als Fortis Bank een in rechte afdwingbare of een feitelijke verplichting heeft of betalingen heeft verricht betreffende deze geassocieerde deelneming.

1.6 Vreemde valuta

De Geconsolideerde Jaarrekening is opgesteld in euro, de voor presentatie gehanteerde munt van Fortis Bank.

Transacties luidende in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta door individuele maatschappijen van Fortis Bank worden verantwoord tegen de valutakoers op de datum van de transactie.

Op balansdatum worden uitstaande saldi luidend in vreemde valuta verantwoord tegen de slotkoers voor monetaire posten.

De omrekening van niet-monetaire posten hangt af van het feit of deze worden verantwoord tegen historische kostprijs of reële waarde. Niet-monetaire posten, welke tegen historische kostprijs worden verantwoord, worden omgerekend op basis van de historische wisselkoers op transactiedatum. Niet-monetaire posten, welke tegen reële waarde worden verantwoord, worden omgerekend op basis van de wisselkoers op de datum waarop de reële waarde werd bepaald.

De resulterende koersverschillen worden als winst of verlies verantwoord onder de post valutakoersverschillen behalve bij wijziging van de reële waarde van niet-monetaire posten die als bestanddeel van het eigen vermogen worden verantwoord.

Het onderscheid tussen valutakoersverschillen (die worden verantwoord in de resultatenrekening) en ongerealiseerde herwaarderingen van reële waarden (verantwoord in het eigen vermogen) op voor verkoop beschikbaar zijnde financiële activa wordt bepaald volgens de volgende regels:

- de valutakoersverschillen worden bepaald op basis van de evolutie van de wisselkoers ten opzichte van de voorgaande verslaggevingsperiode; en
- de ongerealiseerde resultaten (qua reële waarde) worden bepaald op basis van het verschil tussen de in euro uitgedrukte saldi van de voorgaande en de nieuwe verslagperiode op basis van de nieuwe wisselkoers.

Omrekening van vreemde valuta

Bij consolidatie worden de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht van entiteiten, waarvan de functionele munt niet in euro is uitgedrukt, omgerekend in de voor presentatie gehanteerde munt van Fortis Bank, namelijk de euro, tegen gemiddelde dagwisselkoersen voor het lopende jaar (of uitzonderlijk tegen de wisselkoers op de dag van de transactie indien de wisselkoersen significant schommelen) en worden hun balansen omgerekend tegen de slotkoers op balansdatum. Wisselkoersverschillen uit omrekening worden verantwoord in het eigen vermogen (rubriek 'Koersverschillenreserve'). Bij afstoting van een buitenlandse entiteit worden die wisselkoersverschillen in de resultatenrekening verantwoord als onderdeel van de winsten of verliezen uit verkoop.

Wisselkoersverschillen, ontstaan bij de omrekening van monetaire posten, geleende bedragen en andere valuta-instrumenten, aangemerkt als afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit, worden in de Geconsolideerde Jaarrekening verantwoord in het eigen vermogen (rubriek 'Koersverschillenreserve') tot de netto-investering wordt vervreemd, behalve in het geval van een indekkingsineffectiviteit die onmiddellijk in de resultatenrekening wordt verantwoord.

Goodwill die voortvloeit uit de acquisitie van een buitenlandse activiteit en aanpassingen van de reële waarde van activa en verplichtingen die voortvloeien uit de acquisitie van die buitenlandse activiteit, worden behandeld als activa en verplichtingen van de buitenlandse entiteit en worden tegen de slotkoers op balansdatum omgerekend. Alle verschillen die hieruit voortvloeien worden in het eigen vermogen (rubriek 'Koersverschillenreserve') verantwoord. Bij verkoop van de buitenlandse entiteit vindt er een overdracht naar de resultatenrekening plaats.

In de volgende tabel worden de koersen van de belangrijkste valuta voor Fortis Bank weergegeven.

	<i>Koers per jaareinde</i>		<i>Gemiddelde koers</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
1 EURO =				
Pound sterling (GBP)	0,95	0,73	0,80	0,68
US dollar (USD)	1,39	1,47	1,47	1,37
Japanese Yen (YEN)	126,18	164,58	152,46	161,29

1.7 Transactie- en afwikkelingsdatum

Alle aan- en verkopen van financiële activa en verplichtingen, die moeten worden afgewikkeld binnen het tijdsbestek dat door regelgeving of een marktconventie is vastgesteld, worden verantwoord op basis van de transactiedatum, de datum waarop Fortis Bank als partij betrokken wordt bij de contractuele bepalingen van het instrument.

Termijnaankopen en -verkopen anders dan deze die moeten worden afgewikkeld binnen het tijdsbestek dat door regelgeving of een marktconventie is vastgesteld, worden tot het moment van afwikkeling verantwoord als afgeleide termijntransacties.

1.8 Saldering

Financiële activa en verplichtingen worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans gerapporteerd wanneer er een wettelijk afdwingbaar recht is om de verantwoorde bedragen te salderen en er de intentie is om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen.

1.9 Verantwoording en waardering van financiële activa en verplichtingen

Fortis Bank verantwoordt financiële activa en verplichtingen op basis van het doel van het aangaan van die transacties.

Financiële activa

Bijgevolg worden financiële activa verantwoord als activa aangehouden voor handelsdoeleinden, beleggingen, vorderingen op banken en vorderingen op klanten.

De waardering en de verantwoording van de resultaten hangen af van de IFRS-indeling van de financiële activa, namelijk: (a) leningen en vorderingen; (b) tot einde looptijd aangehouden beleggingen; (c) financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en (d) voor verkoop beschikbare financiële activa. Deze IFRS-indeling bepaalt de waardering en de verantwoording van de resultaten als volgt:

- Leningen en vorderingen worden eerst gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode, waarbij de periodieke amortisatie in de resultatenrekening wordt verantwoord.
- Tot einde looptijd aangehouden beleggingen zijn instrumenten met vaste of bepaalbare betalingen en een vaste looptijd waarvan Fortis Bank stellig voornemens is en in staat is deze aan te houden tot het einde van de looptijd. Deze instrumenten worden eerst gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode, waarbij de periodieke amortisatie in de resultatenrekening wordt verantwoord.
- Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening omvatten:
  - (i) financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden, inclusief derivaten die niet voor 'hedge accounting' in aanmerking komen, en
  - (ii) financiële activa die Fortis Bank onherroepelijk bij eerste opname of eerste toepassing van IFRS heeft aangemerkt als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, omdat:
    - het basiscontract een in het contract besloten derivaat bevat dat anders zou moeten worden afgezonderd;
    - het een waarderingsinconsistentie opheft of aanzienlijk vermindert ('rapporteringsmismatch'); of
    - het een portefeuille betreft van activa en verplichtingen die beheerd en gewaardeerd worden op basis van de reële waarde.
- Voor verkoop beschikbare financiële activa zijn financiële activa die niet worden verantwoord als leningen en vorderingen, tot einde looptijd aangehouden beleggingen, of financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Voor verkoop beschikbare financiële activa worden eerst tegen reële waarde gewaardeerd (inclusief transactiekosten) en worden vervolgens gewaardeerd tegen reële waarde met opname van niet-gerealiseerde winsten of verliezen uit wijzigingen in de reële waarde in het eigen vermogen.

Financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden verantwoord als verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, schulden aan banken, schulden aan klanten, schuldbewijzen, achtergestelde schulden en overige financieringen.

De waardering en de verantwoording van de resultaten hangen af van de IFRS-indeling van de financiële verplichtingen, namelijk: (a) financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en (b) overige financiële verplichtingen. Deze IFRS-indeling bepaalt de waardering en verantwoording van de resultaten als volgt:

- Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening omvatten:
  - (i) financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, inclusief derivaten die niet voor 'hedge accounting' in aanmerking komen, en
  - (ii) financiële verplichtingen die Fortis Bank onherroepelijk bij eerste opname of eerste toepassing van IFRS heeft aangemerkt als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, omdat
    - het basiscontract een in het contract besloten derivaat bevat dat anders zou moeten worden afgezonderd;
    - het een waarderingssinconsistentie opheft of aanzienlijk vermindert ('rapporteringsmismatch'); of
    - het een portefeuille betreft van activa en verplichtingen die beheerd en gewaardeerd worden op basis van de reële waarde.
- Overige financiële verplichtingen worden eerst tegen reële waarde gewaardeerd (inclusief transactiekosten) en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode, waarbij de periodieke amortisatie in de resultatenrekening wordt verantwoord.

1.10 Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde van een financieel instrument wordt bepaald op basis van gepubliceerde prijsnoteringen in een actieve markt. Indien er geen actieve markt is voor het financiële instrument, wordt de reële waarde bepaald met behulp van waarderingmethoden. Waarderingmethoden maken zoveel mogelijk gebruik van marktinformatie, maar worden beïnvloed door de gehanteerde veronderstellingen, zoals disconteringsvoeten en inschattingen van toekomstige kasstromen, en houden indien nodig rekening met modelrisico's. Dergelijke methoden bevatten marktprijzen van vergelijkbare beleggingen, contante-waardeberekeningen, optiewaarderingmodellen en waarderingmethoden voor markt-'multiples'. In het zeldzame geval dat het niet mogelijk is de reële waarde van een financieel instrument te bepalen, wordt het tegen kostprijs verantwoord.

Bij eerste opname is de reële waarde van een financieel instrument de transactieprijs, tenzij de reële waarde blijkt uit waarneembare recente markttransacties van hetzelfde instrument, of wordt ze gebaseerd op een waarderingmethode waarvan de variabelen alleen uit gegevens bestaan afkomstig uit waarneembare markten.

De belangrijkste methoden en veronderstellingen die Fortis Bank hanteert bij het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten zijn:

- De reële waarde van voor verkoop beschikbare effecten en van effecten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening wordt bepaald met behulp van marktprijzen van actieve markten. Indien geen genoteerde prijzen in een actieve markt beschikbaar zijn, wordt de reële waarde bepaald met behulp van contante-waardeberekeningen. Disconteringsfactoren worden hierbij gebaseerd op de 'swap curve' plus een spread ter weerspiegeling van de risicokenmerken van het instrument. De reële waarde van tot de vervaldag aangehouden effecten (enkel nodig voor de toelichting) worden op dezelfde wijze bepaald.
- De reële waarde van derivaten wordt verkregen uit actieve markten of wordt, indien van toepassing, bepaald met behulp van contante-waardeberekeningen en optie-waarderingmodellen.
- De reële waarde voor niet-beursgenoteerde 'private equity'-beleggingen wordt geschat met behulp van de toepasselijke markt-'multiples' (bijvoorbeeld koers-winstverhoudingen of koers-kasstroomverhoudingen) die verfijnd worden om de specifieke omstandigheden van de emittent te weerspiegelen.
- De reële waarde van leningen wordt bepaald met behulp van contante-waardeberekeningen op basis van de huidige marginale rentevoeten die Fortis Bank hanteert voor leningen van hetzelfde type. Voor leningen met een variabele rente,

die frequent van prijs wijzigen en geen aanwijsbare wijziging van het kredietrisico vertonen, wordt de reële waarde benaderd door de boekwaarde. Voor het waarderen van rentevoetplafonds en vooruitbetalingsopties, die in leningen zijn opgenomen en die in overeenstemming met IFRS separaat worden verantwoord, worden optiewaarderingsmodellen gebruikt.

- Verbintenissen en garanties buiten de balans worden verantwoord tegen reële waarde, gebaseerd op vergoedingen die momenteel aangerekend worden om soortgelijke overeenkomsten aan te gaan, rekening houdend met de overige voorwaarden van de overeenkomsten en de kredietwaardigheid van de tegenpartijen.
- Voor kortlopende schulden en vorderingen wordt verondersteld dat de boekwaarde de reële waarde benadert.

1.11 Waardering van activa met bijzondere waardeverminderingen

Een actief heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan wanneer zijn boekwaarde hoger is dan zijn realiseerbare waarde. Fortis Bank onderzoekt al zijn activa op elke balansdatum op objectieve aanwijzingen die aanleiding kunnen geven tot een bijzondere waardevermindering.

De boekwaarde van activa met een bijzondere waardevermindering wordt verlaagd tot de geschatte realiseerbare waarde en het bedrag van de bijzondere waardevermindering in de lopende verslagperiode wordt verantwoord in de resultatenrekening. Herstellingen, afboekingen en terugnamen van bijzondere waardeverminderingen worden in de resultatenrekening verantwoord als onderdeel van de wijziging in bijzondere waardevermindering.

Indien in een volgende periode het bedrag van de bijzondere waardeverminderingen op activa, anders dan goodwill of voor verkoop beschikbare eigenvermogensinstrumenten, als gevolg van een gebeurtenis die zich voordoet na de waardevermindering daalt, dan wordt het bedrag teruggeboekt via de resultatenrekening.

Financiële activa

Een financieel actief (of een groep van financiële activa) heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan als er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen als gevolg van een of meer gebeurtenissen na de eerste opname van het actief. Deze tot verlies leidende gebeurtenis(sen) heeft (hebben) een effect op de geschatte toekomstige kasstromen uit het financiële actief (of groep van financiële activa) dat betrouwbaar kan worden geschat.

Voor aandelen omvatten de indicatoren die objectieve aanwijzingen kunnen geven tot bijzondere waardeverminderingen onder meer het feit of de reële waarde significant beneden kostprijs is op balansdatum of gedurende een langere periode beneden kostprijs is op balansdatum. Voor gestructureerde kredietinstrumenten werden specifieke indicatoren vastgelegd. Zie sectie 18.4 Gestructureerde kredietinstrumenten.

Afhankelijk van het soort financieel actief kan de realiseerbare waarde als volgt worden geschat:

- de reële waarde door middel van een waarneembare marktprijs;
- de contante waarde van verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief (voor financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs); of
- op basis van de reële waarde van verkregen zekerheden.

Bijzondere waardeverminderingen die worden toegerekend aan voor verkoop beschikbare eigenvermogensinstrumenten kunnen in latere periodes niet worden teruggeboekt via de resultatenrekening.

Goodwill en overige immateriële vaste activa

Zie sectie 1.20 Goodwill en overige immateriële vaste activa.

Overige activa

Voor niet-financiële activa wordt de realiseerbare waarde bepaald als de hoogste van enerzijds de reële waarde verminderd met verkoopkosten en anderzijds de waarde in gebruik. De reële waarde verminderd met verkoopkosten is het bedrag dat kan worden verkregen door de verkoop van een actief in een marktconforme ('arm's length') transactie tussen bewuste, bereidwillige partijen, na aftrek van verkoopkosten. De waarde in gebruik is de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen waarvan verwacht wordt dat ze zal voortvloeien uit het voortgezette gebruik van een actief en uit zijn vervreemding aan het einde van zijn gebruiksduur.

1.12 Geldmiddelen en kasequivalenten

Inhoud

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten liquide middelen, vrij beschikbare tegoeden bij centrale banken en andere financiële instrumenten met een vervaldatum korter dan drie maanden vanaf de datum van verwerving.

Kasstroomoverzicht

Fortis Bank presenteert de kasstromen uit bedrijfsactiviteiten op basis van de indirecte methode, waarbij het nettoresultaat wordt aangepast met het oog op de gevolgen van transacties van niet-geldelijke aard, eventuele overlopende posten voor al ontvangen of toekomstige kasontvangsten of kasbetalingen uit exploitatie en posten van baten of lasten in verband met investerings- of financieringskasstromen.

Ontvangen en betaalde rente worden in het kasstroomoverzicht verantwoord als kasstromen uit bedrijfsactiviteiten.

Ontvangen dividenden worden in het kasstroomoverzicht verantwoord als kasstromen uit bedrijfsactiviteiten. Betaalde dividenden worden verantwoord als een financieringsactiviteit.

1.13 Vorderingen op banken en vorderingen op klanten

Classificatie

Vorderingen op banken en klanten omvatten leningen die Fortis Bank heeft geïnitieerd door rechtstreeks geld te verschaffen aan de lener of tussenpersoon, evenals bij derden aangekochte leningen die tegen geamortiseerde kostprijs worden verantwoord. Titels van schuldvorderingen, die op de primaire markt rechtstreeks van de emittent werden overgenomen, worden als leningen verantwoord op voorwaarde dat er geen actieve markt voor deze titels is. Leningen, die worden geïnitieerd of aangekocht met het voornemen ze op korte termijn te verkopen of effectiseren, worden verantwoord als activa aangehouden voor handelsdoeleinden. Leningen, die worden aangemerkt als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening of als voor verkoop beschikbaar, worden als zodanig verantwoord bij eerste opname.

Verplichtingen uit hoofde van leningen waarbij een lening kan opgenomen worden binnen een tijdsbestek bepaald door een reglementering of marktconventies worden niet verantwoord als derivaten maar worden buiten balans gerapporteerd.

Waardering

Extra kosten en ontvangen vergoedingen voor het initiëren van leningen worden uitgesteld en geamortiseerd over de looptijd van de lening als een aanpassing van de rentebaten.

Bijzondere waardeverminderingen

Een individueel bijzonder waardeverminderingsverlies op een lening staat vast wanneer er objectieve aanwijzingen zijn dat Fortis Bank niet alle verschuldigde bedragen, in overeenstemming met contractuele voorwaarden, zal kunnen innen. Het bedrag van de waardevermindering is het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde, hetzij de contante waarde van de verwachte kasstromen of, als alternatief, de waarde van de zekerheden, indien de lening door een zekerheid is gedekt, verminderd met de kosten om deze zekerheden te realiseren.

Een 'bestaande maar niet gerapporteerde' ('incurred but not reported' 'IBNR') waardevermindering op leningen wordt verantwoord wanneer er objectieve aanwijzingen zijn dat verliezen aanwezig zijn in componenten van de portefeuille leningen, zonder dat voor deze leningen een bijzondere waardevermindering werd verantwoord. De IBNR wordt geschat op basis van historische patronen van verliezen in elk segment, waarbij het huidige economische klimaat waarin de leners opereren wordt weerspiegeld, en waarbij op basis van een analyse van de politiek-economische situatie in bepaalde landen ook rekening wordt gehouden met een verhoogd risico op betalingsmoeilijkheden.

Bijzondere waardeverminderingen worden verantwoord als een daling van de boekwaarde van 'Vorderingen op banken' en 'Vorderingen op klanten'.

Bijzondere waardeverminderingen op buitenbalansverplichtingen uit hoofde van leningen worden verantwoord in de rubriek 'Voorzieningen'.

Wanneer een specifieke lening wordt geïdentificeerd als oninbaar, en alle wettelijke en procedurele middelen uitgeput zijn, wordt de lening in mindering gebracht op de daarmee verband houdende lasten van bijzondere waardevermindering; latere realisaties worden onder wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen in de resultatenrekening verantwoord.

1.14 Verkoop- en terugkoopovereenkomsten en uitlenen/lenen van effecten

Effecten die onder een terugkoopovereenkomst ('repo') vallen, blijven in de balans verantwoord. De schuld die voortvloeit uit de verplichting tot terugkoop van de activa is begrepen in 'Schulden aan banken' of 'Schulden aan klanten', afhankelijk van de tegenpartij. Effecten, die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop ('reverse repo') worden niet verantwoord in de balans. Het recht op de geldmiddelen van de tegenpartij wordt verantwoord als 'Vorderingen op banken' of 'Vorderingen op klanten', afhankelijk van de tegenpartij. Het verschil tussen de verkoopprijs en de terugkooopprijs wordt verantwoord als rente en toegerekend over de looptijd van de overeenkomsten met behulp van de effectieve-rentemethode.

Effecten die geleend zijn aan tegenpartijen blijven in de balans verantwoord. Naar analogie worden geleende effecten niet in de balans verantwoord. Indien geleende effecten aan derden worden verkocht, worden de opbrengsten uit de verkoop en de schuld uit de verplichting tot teruggave van de zekerheid verantwoord. De verplichting tot teruggave van de zekerheid wordt gewaardeerd tegen reële waarde en verantwoord als een verplichting aangehouden voor handelsdoeleinden, met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Geldmiddelen geleend of ontvangen bij het lenen of uitlenen van effecten worden verantwoord als 'Vorderingen op banken/klanten' of 'Schulden aan banken/klanten'.

1.15 Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Een financieel actief of een financiële verplichting wordt verantwoord als aangehouden voor handelsdoeleinden indien het:

- verworven of aangegaan is hoofdzakelijk met het doel dit actief of deze verplichting op korte termijn te verkopen of terug te kopen;
- deel uitmaakt van geïdentificeerde financiële instrumenten die gezamenlijk worden beheerd en waarvoor aanwijzingen bestaan van een recent, feitelijk patroon van winstnemingen op korte termijn; of
- een derivaat is (behalve een derivaat dat wordt aangewezen als een afdekkingsinstrument en het een effectieve dekking betreft).

Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden worden zowel bij de eerste opname als nadien gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. De (gerealiseerde en ongerealiseerde) resultaten worden verantwoord als 'Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen'. Rente ontvangen (betaald) op activa die wordt aangehouden voor handelsdoeleinden wordt verantwoord als rentebaten (rentelasten). Ontvangen dividenden worden verantwoord als 'Dividenden en overige beleggingsbaten'.

1.16 Beleggingen

Het management bepaalt de geschikte verantwoording van de beleggingseffecten op het tijdstip van de aankoop.

Beleggingseffecten met een vaste vervaldag, waarbij het management zowel van plan is als in de mogelijkheid verkeert om deze tot einde looptijd aan te houden, worden verantwoord als financiële activa aan te houden tot einde looptijd. Voor onbepaalde duur aan te houden beleggingseffecten, die kunnen worden verkocht om te voorzien in liquiditeitsbehoeften of bij wijzigingen in de rentevoeten, wisselkoersen of aandelenprijzen, worden verantwoord als financiële activa beschikbaar voor verkoop. Beleggingseffecten die worden verworven om korte termijn winsten te genereren worden beschouwd als financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden. Elke andere belegging dan beleggingen in eigenvermogensinstrumenten zonder een genoteerde marktprijs op een actieve markt en waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld mag bij eerste opname worden aangemerkt als financieel instrument tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Wanneer een actief is aangemerkt als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, kan het niet meer worden overgedragen naar een andere categorie.

Beleggingen aangehouden tot vervaldatum worden verantwoord tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van, indien van toepassing, bijzondere waardeverminderingen. Elk verschil tussen het bedrag van de eerste opname dat voortvloeit uit transactiekosten, eerste premies of kortingen, wordt geamortiseerd over de looptijd van de belegging met behulp van de effectieve-rentemethode. Indien wordt vastgesteld dat een tot einde looptijd aangehouden belegging een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, wordt de bijzondere waardevermindering verantwoord in de resultatenrekening.

Beleggingseffecten aangehouden voor verkoop worden verantwoord tegen reële waarde. Veranderingen in de reële waarde worden rechtstreeks verantwoord in het eigen vermogen tot het actief wordt verkocht, tenzij het actief door een derivaat is afgedekt. Indien wordt vastgesteld dat een belegging een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, dan wordt de bijzondere waardevermindering verantwoord in de resultatenrekening. De ongerealiseerde verliezen die eerder werden verantwoord in het eigen vermogen worden bij beleggingseffecten aangehouden voor verkoop, die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, overgeboekt naar de resultatenrekening wanneer de bijzondere waardevermindering zich voordoet.

Indien in een volgende periode de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar schuldinstrument stijgt en de stijging objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die na de verwerking in de resultatenrekening plaatsvond, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen via de resultatenrekening. Bijzondere waardeverminderingen die worden toegerekend aan voor verkoop beschikbare eigenvermogensinstrumenten kunnen in latere periodes niet worden teruggenomen via de resultatenrekening.

Beleggingseffecten aangehouden voor verkoop die afgedekt worden door een derivaat worden verantwoord tegen reële waarde met verantwoording van de waardeveranderingen in de resultatenrekening voor het afgedekte gedeelte, en met waardeveranderingen in eigen vermogen voor het overschot.

Voor handelsdoeleinden aangehouden activa en activa die zijn aangemerkt als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, worden verantwoord tegen reële waarde. Veranderingen in de reële waarde worden verantwoord in de resultatenrekening.

Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging is vastgoed dat wordt aangehouden om huuropbrengsten of een waardestijging of beide te realiseren. Fortis Bank kan bepaalde vastgoedbeleggingen ook voor eigen gebruik aanwenden. Indien de delen aangewend voor eigen gebruik afzonderlijk kunnen worden verkocht of geleased via een financiële lease worden die delen verantwoord als materiële vaste activa. Indien de delen aangewend voor eigen gebruik niet afzonderlijk kunnen worden verkocht dan worden de respectievelijke onroerende goederen alleen als vastgoedbeleggingen behandeld indien Fortis Bank een onbelangrijk deel voor eigen gebruik aanhoudt.

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijving wordt berekend met behulp van de lineaire methode om de kosten van de betreffende activa over hun geschatte gebruiksduur te verlagen tot hun restwaarde. De restwaarde en de geschatte gebruiksduur van vastgoedbeleggingen worden afzonderlijk bepaald voor elk belangrijk onderdeel ('component approach') en worden op elke balansdatum opnieuw bekeken.

Fortis Bank verhuurt zijn vastgoedbeleggingen door middel van diverse niet-opzegbare huurcontracten. Bepaalde contracten bevatten hernieuwingsopties voor diverse periodes. De huuropbrengsten worden als beleggingsopbrengsten lineair verantwoord over de periode waarop ze betrekking hebben.

Overboekingen naar of van vastgoedbeleggingen vinden alleen plaats als, en alleen als, er een wijziging is van het gebruik:

- in vastgoedbeleggingen aan het einde van het eigen gebruik of bij aanvang van een operationele lease aan een andere partij of aan het einde van bouw of ontwikkeling; en
- uit vastgoedbeleggingen bij aanvang van het eigen gebruik of bij aanvang van ontwikkeling met het oog op verkoop.

Wanneer het resultaat van een bouwcontract op betrouwbare wijze kan worden geschat, worden de contractopbrengsten en -kosten in verband met het bouwcontract verantwoord als baten respectievelijk lasten met verwijzing naar het stadium van uitvoering van de contractactiviteit op balansdatum. Wanneer het waarschijnlijk is dat de totale contractkosten hoger zullen zijn dan de totale contractopbrengsten wordt het verwachte verlies onmiddellijk verantwoord onder de lasten.

1.17 Lease-overeenkomsten

Fortis Bank als leasinggever

Activa die als gevolg van operationele lease-overeenkomsten worden geleased, worden verantwoord in de geconsolideerde balans (1) onder vastgoedbeleggingen (gebouwen) en (2) onder materiële vaste activa (materieel en motorvoertuigen). Ze worden verantwoord tegen kostprijs, verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en geaccumuleerde bijzondere waardevermindervingsverliezen. Leasingbaten, na aftrek van eventuele aan leasingnemers gegeven voordelen, worden lineair geamortiseerd over de leaseperiode. De directe aanvangskosten die Fortis Bank heeft gemaakt, worden toegevoegd aan de boekwaarde van het geleasede actief en over de leaseperiode verantwoord onder lasten op dezelfde basis als de leaseopbrengsten.

Fortis Bank heeft ook financiële lease-overeenkomsten afgesloten, waarbij vrijwel alle aan het eigendom verbonden risico's en beloningen, buiten de wettige eigendomstitel, aan de cliënt worden overgedragen.

Wanneer aangehouden activa onder een financiële leaseovereenkomst vallen dan wordt de contante waarde van de leasebetalingen en eventuele gegarandeerde restwaarde verantwoord als vordering. Het verschil tussen de brutovordering en de contante waarde van de vordering wordt verantwoord als onverdiende financiële baten. Rentebaten uit lease-overeenkomsten worden verantwoord over de looptijd van de leaseovereenkomst op basis van een patroon dat een constante periodieke rendementsvoet weerspiegelt op de netto-investering die uitstaat ten aanzien van financiële lease-overeenkomsten. De directe aanvangskosten die Fortis Bank heeft opgelopen, worden verantwoord in de vordering van de financiële leaseovereenkomst en over de leaseperiode toegerekend tegenover rentebaten uit lease-overeenkomsten.

Fortis Bank als leasingnemer

Fortis Bank sluit hoofdzakelijk operationele lease-overeenkomsten af voor de huur van materieel en terreinen en gebouwen. Betalingen als gevolg van dergelijke leasetransacties worden lineair over de looptijd van de leaseovereenkomst geamortiseerd in de resultatenrekening. Wanneer een operationele lease wordt beëindigd voordat de leaseperiode is afgelopen dan worden de vergoedingen die bij wijze van boete aan de leasinggever dienen te worden betaald, verantwoord onder lasten in de verslagperiode waarin de beëindiging plaatsvindt.

Eventuele voordelen die van de leasinggever in verband met operationele leasetransacties zijn ontvangen, worden lineair over de leaseperiode verantwoord als een vermindering van leasinglasten.

Indien de leaseovereenkomst vrijwel alle risico's en beloningen overdraagt die aan het bezit van het actief vasthangen, dan wordt de lease als financiële lease verantwoord en wordt het betreffende actief geactiveerd. Bij aanvang van de leaseperiode wordt het actief verantwoord tegen de reële waarde van het geleasede actief of, indien ze lager zijn, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Het geleasede actief wordt afgeschreven over de verwachte gebruiksduur van het actief, ofwel over de leaseperiode indien deze laatste korter is. De overeenkomstige leaseverplichting, na aftrek van financiële kosten, wordt verantwoord onder leningen. Het rente-element van de financiële kosten wordt in de resultatenrekening over de leaseperiode ten laste genomen zodat er een constante periodieke rentevoet tot stand wordt gebracht op het resterende verplichtingsaldo voor elke verslagperiode.

1.18 Overige vorderingen

Overige vorderingen, die voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering en door toedoen van Fortis Bank ontstaan, worden tegen hun eerste reële waarde onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen verantwoord.

1.19 Materiële vaste activa

Alle voor eigen gebruik aangehouden vastgoed en alle vaste activa worden verantwoord tegen kostprijs, verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen (behalve voor terreinen die niet worden afgeschreven) en eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. De kostprijs is het equivalent van de contante prijs die is betaald, ofwel de reële waarde van de vergoeding die is gegeven om het actief te verwerven op het moment van de verwerving of de bouw van het actief.

De afschrijvingen op gebouwen worden berekend volgens de lineaire methode teneinde de kosten van die activa af te schrijven over de geschatte levensduur tot de restwaarde. De levensduur van de gebouwen is afzonderlijk bepaald voor elk belangrijk deel (componentenbenadering) en wordt elk jaareinde herzien. De vastgoedbeleggingen worden gesplitst in de volgende componenten: ruwbouw, ramen en deuren, technische uitrusting, ruwe afwerking en detailafwerking.

De maximale levensduur van de componenten is als volgt:

Ruwbouw	50 jaar voor kantoren en winkelpanden; 70 jaar voor woningen
Ramen en deuren	30 jaar voor kantoren en winkelpanden; 40 jaar voor woningen
Technische uitrusting	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Ruwe afwerking	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Detailafwerking	10 jaar voor kantoren, winkelpanden en woningen

Terreinen hebben een ongelimiteerde levensduur en worden daarom niet afgeschreven. Informatica-, kantoor- en andere apparatuur en motorrijtuigen worden afgeschreven over hun respectievelijke levensduur die individueel is vastgesteld.

Als algemene regel worden de restwaarden nihil verondersteld.

Uitgaven voor reparaties en onderhoud worden in de resultatenrekening als last verantwoord in de periode waarin de uitgaven worden gedaan. Uitgaven die de voordelen van vastgoed of vaste activa zodanig verbeteren of uitbreiden dat hun oorspronkelijke gebruik wordt overstegen, worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

Financieringskosten voor de financiering van de bouw van materiële vaste activa: zie sectie 1.32 Financieringskosten.

1.20 Goodwill en overige immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief is een identificeerbaar niet-monetair actief. Het immaterieel vast actief wordt verantwoord tegen kostprijs als het toekomstige economische voordelen zal opleveren en de kostprijs van het actief betrouwbaar kan worden bepaald.

Immateriële vaste activa van onbepaalde gebruiksduur worden niet afgeschreven maar minstens eenmaal per jaar getoetst op bijzondere waardevermindering. Geïdentificeerde eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden in de resultatenrekening verantwoord. Immateriële vaste activa worden op de balans verantwoord tegen kostprijs, verminderd met eventuele geaccumuleerde afschrijving en eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. De restwaarde en de geschatte gebruiksduur van immateriële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw bekeken. Afgezien van goodwill, heeft Fortis Bank geen immateriële vaste activa met een onbepaalde economische levensduur.

Immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur worden geamortiseerd over de geschatte gebruiksduur.

Goodwill

Acquisities van ondernemingen worden verantwoord op basis van de overnamemethode. Goodwill vertegenwoordigt het positieve verschil tussen enerzijds de kostprijs (reële waarde van de activa, verplichtingen en uitgegeven eigenvermogensinstrumenten) en anderzijds het belang van Fortis Bank in de reële waarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen. Goodwill uit de acquisitie van een dochteronderneming wordt in de balans als immaterieel actief weergegeven. Goodwill die bij bedrijfscombinaties van vóór 1 januari 2004 is ontstaan, is in mindering gebracht op het eigen vermogen en wordt in het kader van IFRS niet geherwaardeerd. Op acquisitiedatum wordt de goodwill toegewezen aan de kasstroomgenererende eenheden die naar verwachting voordeel zullen halen uit de synergie in de bedrijfscombinatie. Goodwill wordt niet afgeschreven, maar wel getoetst op bijzondere waardevermindering. Goodwill uit de acquisitie van een geassocieerde deelneming wordt verantwoord als een onderdeel van de geassocieerde deelneming.

Het positieve verschil tussen enerzijds het verworven belang in de netto reële waarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij en anderzijds de acquisitiekosten, wordt onmiddellijk in de resultatenrekening verantwoord.

Fortis Bank waardeert goodwill jaarlijks, of frequenter indien gebeurtenissen of wijzigingen in omstandigheden aangeven dat de boekwaarde mogelijk niet realiseerbaar is. In dat geval wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waaraan goodwill is toegerekend. Indien de realiseerbare waarde van de eenheid lager is dan de boekwaarde van de eenheid dan wordt een bijzonder waardeverminderingverlies onmiddellijk verantwoord in de resultatenrekening.

In het geval van een bijzonder waardeverminderingverlies, verlaagt Fortis Bank eerst de boekwaarde van de aan de kasstroomgenererende eenheid toegerekende goodwill en vervolgens de andere activa van de eenheid naar rato van de boekwaarde van elk actief in de eenheid. Eerder verantwoorde bijzondere waardeverminderingverliezen met betrekking tot goodwill worden niet teruggeboekt.

Fortis Bank kan de zeggenschap over een dochteronderneming in verschillende stappen verkrijgen. In dat geval wordt elke ruiltransactie door Fortis Bank afzonderlijk behandeld. De kosten van elke transactie worden vergeleken met de reële waarde van elke transactie om het bedrag van goodwill te bepalen dat aan die individuele transactie verbonden is. Voor Fortis Bank zeggenschap over de entiteit krijgt, kan de transactie worden beschouwd als belegging in een geassocieerde deelneming en verantwoord op basis van de 'equity'-methode. In voorkomend geval wordt de reële waarde van de identificeerbare nettoactiva van de partij waarin wordt deelgenomen op de datum van elke eerste transactie bepaald door de 'equity'-methode op de belegging toe te passen.

Overige immateriële vaste activa

Intern gegenereerde immateriële vaste activa

Intern gegenereerde immateriële vaste activa worden geactiveerd wanneer Fortis Bank alle navolgende punten kan aantonen:

- de technische uitvoerbaarheid om het immaterieel vast actief te voltooien, zodat het beschikbaar zal zijn voor gebruik of verkoop;
- de intentie het immaterieel vast actief te voltooien en te gebruiken of te verkopen;
- het vermogen om het immaterieel vast actief te gebruiken of te verkopen;
- hoe het immaterieel vast actief waarschijnlijke toekomstige economische voordelen zal genereren;
- de beschikbaarheid van adequate technische, financiële en andere middelen om de ontwikkeling te voltooien en het immaterieel vast actief te gebruiken of te verkopen; en
- het vermogen om de uitgaven die aan het immaterieel vast actief kunnen worden toegerekend tijdens zijn ontwikkeling betrouwbaar te waarderen.

Immateriële vaste activa die ontstaan uit onderzoek en intern gegenereerde goodwill worden niet geactiveerd.

Software

Software voor computerhardware die zonder die specifieke software niet werkt, zoals het besturingssysteem, vormt een integraal onderdeel van de betreffende hardware en wordt behandeld als materiële vaste activa. Wanneer de software geen integraal onderdeel van de betreffende hardware uitmaakt, dan worden de kosten die zijn gemaakt tijdens de ontwikkelingsfase, waarvoor Fortis Bank kan aantonen dat aan alle hierboven vermelde criteria voldaan is, geactiveerd als immaterieel vast actief en lineair afgeschreven over de geschatte gebruiksduur. Over het algemeen wordt dergelijke software afgeschreven over maximaal 5 jaar.

Overige immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur

Overige immateriële vaste activa omvatten immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur, zoals handelsmerken en licenties, worden doorgaans lineair over hun gebruiksduur afgeschreven. Immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur worden op elke verslaggevingsdatum getoetst op bijzondere waardeverminderingen. Over het algemeen hebben immateriële vaste activa een verwachte economische levensduur van maximaal 10 jaar.

1.21 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Vaste activa of een groep van activa en verplichtingen die door Fortis Bank worden verantwoord als aangehouden voor verkoop zijn deze waarvan de boekwaarde hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie die naar verwachting binnen het jaar zal plaatsvinden en niet door het voortgezette gebruik ervan.

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een onderdeel van Fortis Bank dat is afgestoten of is verantwoord als aangehouden voor verkoop en dat aan de volgende criteria voldoet:

- het vertegenwoordigt een afzonderlijke belangrijke bedrijfstak of geografisch bedrijfsgebied,
- het is een onderdeel van een specifiek gecoördineerd plan om een afzonderlijke belangrijke bedrijfstak of geografisch bedrijfsgebied af te stoten, of
- het is een dochteronderneming die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling om te worden doorverkocht.

Op activa (of groepen van activa) die als aangehouden voor verkoop worden verantwoord, wordt niet afgeschreven. Deze worden gewaardeerd tegen de laagste van de boekwaarde en reële waarde min verkoopkosten en worden afzonderlijk verantwoord op de balans.

Resultaten op beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk verantwoord in de resultatenrekening.

1.22 Derivaten en afdekking

Opname en verantwoording

Derivaten zijn financiële instrumenten zoals swaps, termijncontracten, futures en (geschreven en gekochte) opties. De waarde van dergelijke financiële instrumenten wijzigt als gevolg van veranderingen in onderliggende variabelen en vergt weinig of geen nettoaanvangsinvestering en wordt op een tijdstip in de toekomst afgewikkeld.

Alle derivaten worden eerst op de balans verantwoord tegen reële waarde op de transactiedatum:

- derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden in 'Activa aangehouden voor handelsdoeleinden' en 'Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden'
- hedgingderivaten in 'Overlopende rente en overige activa' en 'Overlopende rente en overige verplichtingen'.

Latere wijzigingen van de reële waarde exclusief overlopende rente ('clean fair value') van derivaten worden in de resultatenrekening onder 'Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen' verantwoord.

Financiële activa of verplichtingen kunnen in een contract besloten derivaten omvatten. Dergelijke financiële instrumenten worden dikwijls 'hybride financiële instrumenten' genoemd. Onder hybride financiële instrumenten zijn omgekeerde converteerbare obligaties (obligaties waarvoor de terugbetaling de vorm van aandelen kan aannemen) en/of obligaties met geïndexeerde interestbetalingen begrepen. Indien het basiscontract niet wordt verantwoord tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en de kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat niet nauw aansluiten bij die van het basiscontract dan dient het in een contract besloten derivaat te worden afgezonderd van het basiscontract en gewaardeerd tegen reële waarde als een op zichzelf staand derivaat. Reële-waardeveranderingen worden in de resultatenrekening verantwoord. Het basiscontract wordt verantwoord en gewaardeerd door toepassing van de regels van de betreffende categorie van het financiële instrument.

Indien het basiscontract echter wordt verantwoord tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening of indien de kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat nauw aansluiten bij die van het basiscontract dan wordt het in een contract besloten derivaat niet afgezonderd en wordt het hybride financieel instrument gewaardeerd als een enkel instrument.

De af te scheiden derivaten worden naargelang het geval verantwoord als hedgingderivaten of derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden.

Afdekking

Op de datum waarop een derivaat wordt afgesloten kan Fortis Bank dat contract aanmerken als ofwel (1) een afdekking van de reële waarde van een verantwoord actief of verplichting (reële waardeafdekking), (2) een afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit of (3) een afdekking van toekomstige kasstromen toerekenbaar aan een verantwoord actief of verplichting of een verwachte transactie (kasstroomafdekking). Afdekkingen van vaststaande toezeggingen zijn afdekkingen tegen reële waarde, uitgezonderd afdekkingen van valutarisico's die verantwoord worden als kasstroomafdekkingen.

Bij het begin van de transactie documenteert Fortis Bank de relatie tussen afdekkingsinstrumenten en afgedekte posities, evenals de doelstelling en strategie op het vlak van risicobeheer met betrekking tot afdekkingstransacties.

Fortis Bank documenteert ook de beoordeling, zowel bij aanvang van de afdekking als doorlopend, in hoeverre het afdekkingsinstrument effectief is bij het compenseren van veranderingen in de reële waarde of in kasstromen van de afgedekte positie.

Alleen activa, verplichtingen, vaststaande toezeggingen of heel waarschijnlijke verwachte transacties waarbij een partij van buiten Fortis Bank betrokken is, worden als afgedekte posities aangemerkt.

De reële-waardeverandering van een afgedekte positie, die aan het afgedekte risico toerekenbaar is en de reële-waardeverandering van het afdekkingsinstrument in een reële-waardeafdekkingstransactie, worden verantwoord in de resultatenrekening. De reële-waardeverandering van rentedragende derivaten wordt afzonderlijk van de overlopende rente verantwoord.

Indien de afdekking niet langer voldoet aan de hedgingcriteria of beëindigd wordt, dan wordt de aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt rentedragend financieel instrument die uit de hedge accounting voortvloeit, afgeschreven op basis van een herberekende effectieve rentevoet op de datum waarop de afdekking wordt beëindigd.

Hedge accounting op reële-waardeafdekkingen wordt toegepast met ingang van 1 januari 2005 voor portefeuilleafdekkingen van renterisico's ('macro hedging'). In dat geval wordt een groep van derivaten (of proportionele delen) bekeken in combinatie met, en in zijn geheel aangemerkt als, het afdekkingsinstrument. Hoewel de portefeuille voor doeleinden van risicobeheer mogelijk activa en verplichtingen bevat, is het aangemerkte bedrag een bedrag van activa of een bedrag van verplichtingen. Het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van de afgedekte post bij aanmerking van de afdekkingsrelatie wordt afgeschreven over de overblijvende duur van de afgedekte post. Voor macro hedges past Fortis Bank de 'carved out' versie toe van IAS 39 zoals aanvaard binnen de Europese Unie, die een aantal beperkingen en strikte voorwaarden inzake effectiviteit van zulke afdekkingen verwijderd. In deze versie wordt geen ineffectiviteit verantwoord op vervroegde terugbetalingen bij afdekking beneden het oorspronkelijk afgedekte bedrag.

Reële-waardeveranderingen van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen, worden in het eigen vermogen (rubriek 'Ongerealiseerde winsten en verliezen') verantwoord. Niet-effectieve afdekkingen worden onmiddellijk verantwoord in de resultatenrekening.

Indien de afdekking van een verwachte transactie of vaststaande toezegging tot de opname van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting leidt, dan worden de winsten en verliezen die eerder in het eigen vermogen waren uitgesteld, overgeboekt van het eigen vermogen en verantwoord in de eerste waardering van dat niet-financiële actief of die niet-financiële verplichting. Daarnaast worden in het eigen vermogen verantwoorde bedragen naar de resultatenrekening overgeboekt en als baten of lasten verantwoord in de periodes waarin de afgedekte vaststaande toezegging of verwachte transactie de resultatenrekening beïnvloedt.

Dit is ook het geval indien de afdekking niet langer voldoet aan de criteria voor hedge accounting of op een andere wijze stopgezet wordt, maar de verwachte transacties of vaststaande toezeggingen wel naar verwachting zullen plaatsvinden. Indien de verwachte transacties of vaststaande toezeggingen naar verwachting niet meer zullen plaatsvinden, worden de in het eigen vermogen uitgestelde bedragen overgebracht naar de resultatenrekening.

Voor afdekkingen van netto-investeringen, zie sectie 1.6 Vreemde valuta.

1.23 Effectiseringen

Fortis Bank effectiseert verscheidene consument- en handelsgerelateerde financiële activa. Die effectiseringen kunnen de vorm aannemen van een verkoop van de betrokken activa of een overdracht van het kredietrisico door middel van kredietderivaten met kapitaaldekking naar met een speciaal doel opgerichte ondernemingen ('special purpose entities' of 'SPE's'). Die SPE's geven dan verscheidene effectentanches uit ten behoeve van investeerders. De in een effectisering begrepen financiële activa worden (volledig of gedeeltelijk) niet langer verantwoord uitsluitend wanneer Fortis Bank nagenoeg alle risico's en opbrengsten van de activa (of delen ervan) overdraagt, of wanneer Fortis Bank nagenoeg alle risico's en opbrengsten noch overdraagt noch behoudt maar geen zeggenschap over de overgedragen activa behoudt.

1.24 Schuldbewijzen, achtergestelde schulden en overige financieringen

Schuldbewijzen, achtergestelde schulden en overige financieringen worden eerst verantwoord tegen reële waarde onder aftrek van de directe transactiekosten. Vervolgens worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en in voorkomende gevallen wordt het verschil tussen de netto-opbrengst en de aflossingsprijs verantwoord in de resultatenrekening over de periode van de lening op basis van de effectieve-rentemethode.

Schulden die in een vast aantal eigen aandelen van Fortis Bank kunnen worden omgezet, worden bij de eerste opname gescheiden in twee componenten: (a) een schuldinstrument en (b) een eigenvermogensinstrument. De schuldcomponent wordt eerst berekend door de reële waarde te bepalen van een soortgelijke schuld (inclusief kenmerken van in een contract besloten niet-eigenvermogensgerelateerde derivaten, indien van toepassing) zonder eigenvermogenscomponent.

De boekwaarde van het eigenvermogensinstrument, vertegenwoordigd door de conversieoptie in gewone aandelen, wordt dan bepaald door de boekwaarde van de financiële verplichting af te trekken van het bedrag van het samengestelde instrument als geheel.

Preferente aandelen die een verplichte coupon hebben of die op een bepaalde datum of naar keuze van de aandeelhouder aflosbaar zijn, worden verantwoord als leningen. Daarbij horen ook de preferente aandelen die een dergelijke contractuele verplichting indirect door hun voorwaarden tot stand brengen. De dividenden op die preferente aandelen worden verantwoord in de resultatenrekening als rentelasten op basis van de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Indien Fortis Bank eigen schulden koopt, worden die schulden uit de balans verwijderd en wordt het verschil tussen de boekwaarde van de verplichting en de betaalde vergoeding in de resultatenrekening verantwoord.

Bij het bepalen of preferente aandelen worden verantwoord als een financiële verplichting of als een eigenvermogensinstrument, evalueert Fortis Bank de specifieke rechten die aan de aandelen verbonden zijn om te bepalen of ze het basiskarakter van een financiële verplichting vertonen.

1.25 Personeelsvoordelen

Pensioenverplichtingen

Fortis Bank heeft wereldwijd een aantal pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen en pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen lopen, in overeenstemming met lokale voorwaarden of sectorgebonden praktijken. De pensioenregelingen worden over het algemeen gefinancierd via betalingen aan verzekeringsondernemingen of aan door een trustee beheerde regelingen. De betalingen worden vastgesteld door middel van periodieke actuariële berekeningen.

Een pensioenregeling op basis van vaste toezeggingen is een regeling waarin een vaste toezegging aan een werknemer op pensioenleeftijd wordt vastgelegd, doorgaans afhankelijk van een aantal factoren zoals leeftijd of dienstjaren. Een pensioenregeling op basis van toegezegde bijdragen is een regeling waarbij Fortis Bank vaste bedragen afdraagt aan een aparte entiteit. Minstens een keer per jaar berekenen actuariërs de pensioenactiva en -verplichtingen.

Voor pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen worden de pensioenkosten en het daarmee verband houdend pensioenactief of -verplichting geschat op basis van de projected unit credit methode. Die methode rekent vergoedingen toe aan elke periode van diensttijd en waardeert elke periode afzonderlijk om de uiteindelijke verplichting op te bouwen. Volgens deze methode worden de kosten van het verstrekken van die voordelen in de resultatenrekening als last verantwoord om de pensioenkosten te spreiden over de diensttijd van werknemers. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige uitstromen van geldmiddelen, verdisconteerd tegen rentevoeten die gebaseerd zijn op de marktrendementen van kwalitatief hoogstaande bedrijfsobligaties waarvan de looptijd consistent is met de resterende looptijd van de betreffende verplichting. Netto cumulatieve niet-opgenomen actuariële winsten en verliezen voor pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen die een bepaalde bandbreedte ('corridor') overschrijden (meer dan 10% van de contante waarde van de verplichting inzake toegezegd pensioen of 10% van de reële waarde van eventuele fondsbeleggingen) worden in de resultatenrekening verantwoord over de gemiddelde resterende diensttijd van de werknemers.

Pensioenkosten van verstreken diensttijd worden onmiddellijk in de resultatenrekening verantwoord, behalve indien de wijzigingen aan een pensioenplan afhankelijk zijn van het aantal werknemers dat in dienst blijft gedurende een bepaalde periode (wachterperiode of 'vesting period'). In dat geval worden de pensioenkosten van verstreken diensttijd lineair geamortiseerd over de wachterperiode.

De fondsbeleggingen die bij de pensioenverplichtingen van een entiteit behoren moeten aan bepaalde criteria voldoen om te worden verantwoord als 'in aanmerking komende fondsbeleggingen van pensioenregelingen'. Die criteria hebben betrekking op het feit dat de fondsbeleggingen juridisch dienen los te staan van Fortis Bank of de crediteuren van Fortis Bank. Indien niet aan die criteria is voldaan, worden de fondsbeleggingen in de relevante rubriek in de balans verantwoord (beleggingen, materiële vaste activa, etc.). Indien de fondsbeleggingen aan de criteria voldoen, worden ze met de pensioenverplichting verrekend.

Verrekening van de reële waarde van fondsbeleggingen met de contante waarde van de verplichtingen uit pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen kan tot een negatief bedrag leiden (een actief). In dat geval mag het verantwoorde actief niet groter zijn dan het totaal van de cumulatieve niet-verantwoorde actuariële nettoverliezen en de pensioenkosten van verstreken diensttijd, en de contante waarde van economische voordelen die beschikbaar zijn in de vorm van terugbetalingen uit de regeling of verlagingen van toekomstige bijdragen aan de regeling.

Voorzorgsregelingen die voordelen voor langdurige diensttijd voorzien maar geen pensioenregelingen zijn, worden gewaardeerd tegen contante waarde op basis van de projected unit credit methode.

De bijdragen van Fortis Bank aan pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen worden in de resultatenrekening als last verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Andere verplichtingen na uitdiensttreding

Sommige ondernemingen van Fortis Bank bieden vergoedingen na uitdiensttreding, zoals leningen tegen voordelige rentevoeten en ziekteverzekering. Om het recht op die beloningen te genieten, is het gewoonlijk verplicht dat de werknemer in dienst blijft tot en met de pensioenleeftijd en een minimumperiode in dienstverband presteert. De verwachte kosten van die beloningen worden toegerekend over de periode van tewerkstelling, op basis van een methodologie die lijkt op die voor pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen. De verplichtingen worden bepaald aan de hand van actuariële berekeningen.

Aandelenopties en regelingen voor deelneming in aandelenkapitaal

Aandelenopties en aandelen onder voorwaarden ('restricted shares') worden aan bestuurders en werknemers toegekend als tegenprestatie voor ontvangen diensten. De reële waarde van de ontvangen diensten wordt bepaald met verwijzing naar de reële waarde van de toegekende aandelenopties en aandelen onder voorwaarden. De vergoedingskosten worden gewaardeerd op toekenningsdatum op basis van de reële waarde van de opties en aandelen onder voorwaarden en worden verantwoord, hetzij onmiddellijk indien er geen wachtperiode ('vesting period') is, hetzij over de wachtperiode van de opties en aandelen onder voorwaarden.

De reële waarde van de aandelenopties wordt bepaald op basis van een optiewaardering die rekening houdt met de aandelenkoers op toekenningsdatum, de uitoefenprijs, de verwachte looptijd van de optie, de verwachte volatiliteit van de onderliggende aandelen en de verwachte dividenden erop, evenals de risicovrije rentevoet over de verwachte looptijd van de optie.

De aandelenopties en aandelen onder voorwaarden worden gratis toegekend door Fortis aan bestuurders en werknemers van Fortis Bank en de dochterondernemingen van Fortis Bank. Deze bezoldigingen op basis van aandelen worden beschouwd als afgewikkeld in eigenvermogensinstrumenten. Fortis Bank en de dochterondernemingen hebben geen enkele andere verplichting dan het betalen van de reële waarde van de aandelen aan Fortis op de datum van toekenning, en de verantwoording van de overeenkomstige personeelskosten, hetzij onmiddellijk indien er geen wachtperiode is, hetzij pro rata temporis over de wachtperiode.

Leningen toegestaan tegen voorkeurtarieven

Soms worden leningen aan werknemers toegestaan tegen een rentevoet die lager is dan de marktrentevoet. De contractvoorwaarden bepalen doorgaans dat dit voordeel vervalt op de pensioenleeftijd waarna overgeschakeld wordt naar de marktrentevoet. In een aantal entiteiten van Fortis Bank wordt de voorkeurrentevoet ook toegekend na de pensioenleeftijd.

Voor de eerste reeks leningen wordt het verschil tussen de netto contante waarde van de leningen op basis van de voorkeurrentevoet en de netto contante waarde van de leningen op basis van de huidige marktrente op de balans verantwoord als overlopende rekening en verantwoord onder exploitatie- en administratieve kosten over de periode dat de werknemer het voordeel geniet.

Wanneer de leningen doorlopen na de pensioenleeftijd en (ex-)werknemers blijven genieten van voorkeurtarieven als gevolg van hun voorbije diensttijd bij Fortis Bank dan wordt met dat voordeel rekening gehouden bij de bepaling van de verplichtingen na uitdiensttreding andere dan pensioenen.

Personeelsrechten

Personeelsrechten inzake jaarlijkse toegezegde vakantiedagen en uit hoofde van langdurige diensttijd verdiende vakantiedagen worden verantwoord wanneer ze voor de werknemers opneembaar worden. Indien werknemers de hun rechtens toekomende vakantiedagen per periode einde niet hebben opgenomen, wordt hiervoor een verplichting gevormd

1.26 Voorzieningen, voorwaardelijke gebeurtenissen, verbintenissen en financiële garanties

Voorzieningen

Voorzieningen zijn verplichtingen met onzekerheden qua bedrag of tijdstip van betaling. Voorzieningen worden verantwoord op de balans indien er een bestaande verplichting is tot overdracht van economische voordelen, zoals kasstromen, als gevolg van gebeurtenissen in het verleden en indien op de balansdatum een betrouwbare schatting mogelijk is. Voorzieningen worden aangelegd voor bepaalde garantieovereenkomsten waarvoor Fortis Bank bij niet-betaling verantwoordelijk is. Voorzieningen worden geschat op basis van alle relevante factoren en informatie die op balansdatum bestaan en worden verdisconteerd tegen de risicovrije rentevoet.

Voorwaardelijke gebeurtenissen

Voorwaardelijke gebeurtenissen zijn onzekerheden waarvan het bedrag niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden geschat of wanneer het niet waarschijnlijk is dat betaling vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen.

Verbindenissen

Kredietverbintenissen waarbij een lening kan worden opgenomen binnen het tijds kader dat algemeen door regelgeving of een marktconventie is vastgesteld, worden niet verantwoord als derivaten. Een kredietverbintenis die aangemerkt wordt als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening of waarbij Fortis Bank in het verleden meestal de tegoeden heeft verkocht die uit de kredietverbintenissen voortvloeien, worden in de balans verantwoord tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Acceptaties omvatten verbintenissen van Fortis Bank om op klanten getrokken wissels te betalen. Fortis Bank verwacht dat de meeste acceptaties zullen worden afgewikkeld op hetzelfde ogenblik als de terugbetaling door de klanten. Acceptaties worden niet in de balans verantwoord en worden als verbintenissen in de toelichting verantwoord.

Financiële garanties

Financiële garantiecontracten die betalingen voorzien als gevolg van veranderingen in een bepaalde rentevoet, effectenkoers, grondstoffenprijs, valutakoers, index van prijzen of rentevoeten, kredietrating of kredietindex, of andere variabele, en waarbij in geval van een niet-financiële variabele deze niet specifiek is voor een van de partijen in het contract, worden verantwoord als derivaten.

Financiële garantiecontracten die voorzien in bepaalde betalingen door Fortis Bank aan de houder als vergoeding voor een verlies doordat een bepaalde debiteur niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, worden verantwoord als verzekeringscontracten indien een belangrijk verzekeringsrisico overgedragen wordt aan Fortis Bank.

1.27 Eigen vermogen

Aandelenkapitaal en eigen aandelen

Kosten van aandelenuitgifte

Kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de uitgifte van nieuwe aandelen of aandelenopties met uitzondering van die bij een bedrijfscombinatie, worden in mindering gebracht van het eigen vermogen na aftrek van eventuele daarmee verband houdende winstbelastingen.

Andere eigen vermogenscomponenten

Andere elementen die in eigen vermogen worden verantwoord hebben betrekking op:

- rechtstreekse verantwoording in eigen vermogen van geassocieerde deelnemingen (zie sectie 1.5 Consolidatiegrondslagen)
- vreemde valuta (zie sectie 1.6 Vreemde valuta)
- voor verkoop beschikbare beleggingen (zie sectie 1.16 Beleggingen)
- kasstroomafdekkingen (zie sectie 1.22 Derivaten en afdekking)

1.28 Rentebaten en -lasten

Rentebaten en -lasten worden verantwoord in de resultatenrekening voor alle rentedragende instrumenten (of ze nu zijn verantwoord als tot einde looptijd aangehouden, voor verkoop beschikbaar, tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, of als derivaten) op basis van het toerekeningsbeginsel ('accrual basis') met behulp van de effectieve-rentemethode op basis van de werkelijke aankoopprijs inclusief directe transactiekosten. Rentebaten omvatten coupons die op instrumenten tegen vaste of vlottende rente verdiend zijn en de aangroei of amortisatie van agio of disagio.

Wanneer de waarde van een financieel actief is verminderd tot de geschatte realiseerbare waarde, dan worden de rentebaten verantwoord op basis van de effectieve rentevoet die werd gebruikt voor het disconteren van de toekomstige kasstromen bij de bepaling van de realiseerbare waarde.

1.29 Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen

Voor financiële instrumenten die als voor verkoop beschikbaar worden verantwoord, vertegenwoordigen gerealiseerde winsten of verliezen uit verkopen en desinvesteringen het verschil tussen de ontvangen opbrengst en de initiële boekwaarde van het verkochte actief of verplichting onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen die zouden zijn verantwoord in de resultatenrekening nadat rekening is gehouden met de impact van eventuele aanpassingen uit hoofde van hedge accounting. Gerealiseerde winsten en verliezen uit verkopen worden verantwoord in de resultatenrekening in de rubriek 'Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen'.

Voor financiële instrumenten die tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening zijn verantwoord, wordt het verschil tussen de boekwaarde aan het einde van de lopende verslagperiode en de vorige verslagperiode verantwoord onder 'Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen'.

Voor derivaten wordt het verschil tussen de reële waarde exclusief overlopende rente ('clean fair value') aan het einde van de huidige verslagperiode en de vorige verslagperiode verantwoord onder 'Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen'.

Voorheen nog niet in het resultaat verantwoorde ongerealiseerde winsten en verliezen die rechtstreeks in het vermogen werden verantwoord, worden verantwoord in de resultatenrekening bij verwijdering of bijzondere waardeverminderingen.

1.30 Commissiebaten

Commissies als vast onderdeel van effectieve rentevoet

Commissies die een vast onderdeel zijn van de effectieve rentevoet van een financieel instrument, worden over het algemeen behandeld als een aanpassing aan de effectieve rentevoet. Dat is het geval voor de commissies bij het afsluiten van een krediet, die worden ontvangen als vergoeding voor activiteiten zoals het evalueren van de financiële toestand van de kredietnemer, het evalueren en boeken van garanties, etc. en voor commissies bij het afsluiten van een krediet die worden ontvangen bij de uitgifte van tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerde financiële verplichtingen. Beide types van commissies worden uitgesteld en verantwoord als aanpassing van de effectieve rentevoet. Wanneer het financieel instrument wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, dan worden de commissies echter verantwoord in de resultatenrekening wanneer het instrument voor de eerste maal wordt verantwoord.

Commissies verantwoord wanneer de dienst wordt verricht

Commissies op verrichte diensten worden over het algemeen verantwoord als opbrengsten wanneer de dienst wordt verricht. Indien het onwaarschijnlijk is dat een bepaalde lening zal worden toegestaan en de kredietverbintenis niet wordt beschouwd als een derivaat, dan wordt de verbinteniscommissie, proportioneel over de duur van de verbintenis gespreid, onder opbrengsten verantwoord.

Commissies verantwoord wanneer de onderliggende transactie wordt voltooid

Commissies die voortvloeien uit (het deelnemen aan) het onderhandelen over een transactie voor een derde, worden verantwoord wanneer de onderliggende transactie wordt voltooid. Commissieopbrengsten worden verantwoord wanneer de prestatieverplichting uitgevoerd is.

Commissies op kredietsyndicaties worden verantwoord als opbrengsten wanneer de syndicaatvorming afgerond is.

1.31 Transactiekosten

Transactiekosten worden verantwoord in de eerste waardering van financiële activa en verplichtingen, met uitzondering van die financiële activa en verplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Transactiekosten verwijzen naar extra kosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving of vervreemding van een financieel actief of een financiële verplichting. Daarin zijn commissies die worden betaald aan agenten, adviseurs, makelaars en effectenhandelaars begrepen, evenals heffingen door de regelgevende/toezichhoudende instanties en beurzen en diverse soorten van overdrachtsbelasting.

1.32 Financieringskosten

Financieringskosten worden over het algemeen als last verantwoord in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Financieringskosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de verwerving of bouw van een actief worden, terwijl het actief in opbouw is, geactiveerd als onderdeel van de kosten van dat actief. De activering van financieringskosten dient in te gaan wanneer:

- uitgaven voor het actief en financieringskosten worden gedaan; en
- werkzaamheden die nodig zijn om het actief klaar te maken voor het bedoelde gebruik of de verkoop ervan in gang zijn gezet.

De activering wordt beëindigd wanneer het actief vrijwel klaar is voor het beoogde gebruik of verkoop. Indien de actieve ontwikkeling voor een lange periode wordt onderbroken, dan wordt de activering opgeschort. Als de bouw in verschillende delen wordt voltooid en elk deel afzonderlijk kan worden gebruikt terwijl de bouw van andere delen wordt voortgezet, wordt de activering beëindigd voor elk deel wanneer dat deel vrijwel voltooid is.

Voor een lening die met een bepaald actief samenhangt wordt de effectieve rentevoet op die lening gebruikt. In andere gevallen wordt een gewogen gemiddelde betaalde rentevoet gehanteerd.

1.33 Winstbelastingen

Over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare belasting is het bedrag van verschuldigde (terug te vorderen) winstbelastingen met betrekking tot de fiscale winst (het fiscale verlies) over een periode.

Uitgestelde belastingverplichtingen zijn de bedragen van toekomstige perioden te betalen winstbelastingen met betrekking tot belastbare tijdelijke verschillen.

Uitgestelde belastingvorderingen zijn de bedragen van toekomstige perioden terug te vorderen winstbelastingen met betrekking tot verrekenbare tijdelijke verschillen, voorwaartse compensatie van niet-gecompenseerde fiscale verliezen en voorwaartse compensatie van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden.

Winstbelasting die op winsten moet worden betaald, wordt als last verantwoord op basis van de belastingwetgeving die in elk rechtsgebied geldt in de periode waarin de winsten ontstaan. De belastingeffecten van verrekenbare winstbelastingverliezen worden verantwoord als een uitgestelde belastingvordering indien het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winst aanwezig zal zijn waartegen die verliezen kunnen worden benut.

Uitgestelde belastingen worden verantwoord op basis van de balansmethode op alle tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van de activa en verplichtingen in de Geconsolideerde Jaarrekening en hun fiscale boekwaarde.

De tarieven waarvan het wetgevingsproces is afgesloten of grotendeels is afgesloten op de balansdatum worden gebruikt om de uitgestelde belastingen te bepalen.

Uitgestelde belastingvorderingen worden verantwoord voor zover het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winst voorhanden zal zijn waartegen de tijdelijke verschillen kunnen worden benut.

Een uitgestelde belastingverplichting wordt verantwoord voor belastbare tijdelijke verschillen die verband houden met beleggingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures, tenzij het tijdstip waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld kan worden bepaald en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Winstbelastingen en uitgestelde belastingen die betrekking hebben op herwaardering tegen reële waarde van voor verkoop beschikbare geassocieerde deelnemingen en kasstroomafdekkingen die rechtstreeks als lasten of baten in eigen vermogen worden verwerkt, worden ook rechtstreeks als baten of lasten in het eigen vermogen verantwoord en worden vervolgens samen met de uitgestelde winst of het uitgestelde verlies verantwoord in de resultatenrekening.

2 Overnames en desinvesteringen

De volgende belangrijke overnames en desinvesteringen hebben plaatsgevonden in 2008 en 2007.

2.1 Overname van ABN AMRO Asset Management Holding

Op 31 januari 2008 kreeg Fortis Bank de goedkeuring van de Nederlandse Centrale Bank (DNB) betreffende de voorgestelde afsplitsing van ABN AMRO Asset Management Holding (AAAMH), inclusief al haar dochterondernemingen, van ABN AMRO. Deze afsplitsing werd effectief vanaf 1 april 2008 en daaropvolgend werden de kernactiviteiten van AAAMH gefuseerd met Fortis Investments, de vermogensbeheerder van Fortis Bank.

Zes van de verworven activiteiten van AAAMH werden door Fortis Bank als niet-kern beschouwd: Artemis¹, Montag & Caldwell (M&C), Veredus AM, River Road AM, International Asset Management Limited (IAM) en Teda. Fortis Bank heeft op 9 juli 2008 IAM verkocht aan het management van IAM, gesteund door bepaalde externe investeerders. River Road AM werd verkocht op 6 november 2008 en Veredus AM op 3 december 2008. De overige entiteiten worden door Fortis Bank gerapporteerd als voor verkoop aangehouden activa in het segment Asset Management.

De impact van de overname, op datum van de acquisitie, op de balans van Fortis Bank wordt hieronder weergegeven:

Activa		Verplichtingen	
Geldmiddelen en kasequivalenten	498	Schulden aan banken	867
Vorderingen op banken	1	Schulden aan klanten	1
Vorderingen op klanten	11	Herstructurering personeel voorzieningen	74
Beleggingen	391	Overlopende rente en overige verplichtingen	424
Materiële vaste activa	3		
Goodwill en overige immateriële vaste activa	2.670	Totaal verplichtingen	1.366
Overlopende rente en overige activa	237	Kostprijs	4.105
Vaste activa aangehouden voor verkoop	1.668	Minderheidsbelangen in aangekochte deelnemingen	8
Totaal activa	5.479	Totaal verplichtingen en Kostprijs	5.479

De overnameprijs van AAAMH bedroeg EUR 4.105 miljoen (waarvan EUR 1.668 miljoen verband hield met niet-kern of voor de verkoop aangehouden entiteiten). De goodwill bedroeg EUR 3.358 miljoen waarvan EUR 1.202 miljoen betrekking had op niet-kern voor de verkoop aangehouden entiteiten en EUR 2.156 miljoen gerapporteerd werd als Goodwill en overige immateriële vaste activa. Gezien de aanhoudende integratie was het praktisch niet haalbaar om het totaal van de baten minus de lasten van de overgenomen onderneming te bepalen.

Vanwege de verslechterende marktomgeving en het verlies van de Nederlandse distributiekanaalengevolge van de ontvlechting van FBN(H) is de goodwill geherwaardeerd en een gedeeltelijke bijzondere waardeverminderversverlies is geboekt overeenkomstig de IFRS-normen. De geboekte bijzondere waardeverminderingen op goodwill worden verder toegelicht in noot 21.

¹ AAAMH hield initieel 67,1% aan van het aandelenkapitaal van Artemis. Op 30 september heeft Fortis Bank zijn belang verhoogd tot 100%.

2.2 Overige overnames

Geen andere belangrijke overnames hebben plaatsgevonden in 2008. De overnames die in 2007 plaatsvonden waren:

<i>Naam aangekocht bedrijf</i>	<i>Kwartaal overname</i>	<i>Verwervings- bedrag</i>	<i>Percentage verkregen</i>	<i>Geactiveerde immateriële</i>		<i>Segment</i>
				<i>activa</i>	<i>Goodwill</i>	
Dominet SA	Q1 2007	240	100	6	221	Retail Banking
Captive Finance Limited	Q2 2007	31	100	0	17	Merchant Banking

De bedragen inzake de geactiveerde immateriële vaste activa en de goodwill zijn de oorspronkelijke bedragen geconverteerd in euro, rekeninghoudend met noodzakelijke wijzigingen in de waardebeoordeling van een overgenomen onderneming indien deze voorlopig was bepaald aan het eind van de periode waarin de overname heeft plaatsgevonden. Latere wijzigingen tengevolge van koers- en andere verschillen zijn niet inbegrepen. Deze overnames hadden geen noemenswaardig effect op de financiële positie en prestaties van Fortis Bank.

Nadere informatie inzake de overname van Dominet is opgenomen in de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening 2007.

2.3 Desinvesteringen

De belangrijke desinvestering in 2008 was de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) – FBN(H)- en haar dochterondernemingen en participaties. Deze desinvestering omvatte ook de deelneming in RFS Holdings B.V., de entiteit via dewelke de overname van de activiteiten van ABN AMRO werd uitgevoerd.

Gedetailleerde informatie met betrekking tot deze desinvestering wordt verstrekt in noot 3 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten'.

2.4 Activa en verplichtingen van acquisities en desinvesteringen

In de onderstaande tabel zijn de activa en verplichtingen als gevolg van acquisities en desinvesteringen van dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures per datum van de acquisitie of desinvestering weergegeven.

	2008		2007	
	Acquisities	Desinvesteringen	Acquisities	Desinvesteringen
Activa en verplichtingen van acquisities en verkopen				
Geldmiddelen en kasequivalenten	501	(10.398)	13	(35)
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden		(29.994)		
Vorderingen op banken	1	(25.539)	26	
Vorderingen op klanten	31	(142.295)	291	
Beleggingen	411	(31.131)	23.898	
Overige vorderingen	66	(2.899)	35	
Materiële vaste activa	3	(388)	22	(1)
Goodwill en overige immateriële vaste activa	2.670	(161)	277	(14)
Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	1.685	(258)		
Overlopende rente en overige activa	162	(7.361)	31	12
Totaal activa	5.530	(250.424)	24.593	(38)
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	23	(51.142)		
Schulden aan banken	888	(11.371)	118	(25)
Schulden aan klanten	1	(46.519)	260	
Schuldbewijzen		(19.204)	8	
Achtergestelde schulden		(3.333)	8	
Overige financieringen	1	(286)		
Voorzieningen	83	(56)		
Actuele en uitgestelde belastingen	241	(659)	1	(1)
Overlopende rente en overige verplichtingen	150	(95.178)	58	(13)
Totaal verplichtingen	1.387	(227.748)	453	(39)
Minderheidsbelangen	8	(213)		4
Netto verworven activa / Netto vervreemde activa	4.135	(22.463)	24.140	(3)
Negatieve goodwill			6	6
Totaal winst (verlies) bij beëindiging bedrijfsactiviteiten		(9.092)		
Belasting op resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten				
Total winst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten, na belasting		(9.092)		
Geldmiddelen aangewend voor acquisities/ ontvangen bij verkopen:				
Totaal aankoopprijs /verkoopopbrengst	(4.135)	13.371	(24.146)	(3)
Minus: verworven/vervreemde geldmiddelen en kasequivalenten	501	(10.398)	13	(35)
Minus: vergoeding in natura				
Geldmiddelen aangewend voor acquisities/ ontvangen bij verkopen	(3.634)	2.973	(24.133)	(38)

3 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

3.1 Uitstaande bedragen op 31 december 2008

Fortis Bank houdt verschillende activa aan die gerealiseerd zullen worden eerder via een verkoop dan via een voortgezet gebruik. Deze activa worden in de balans opgenomen als vaste activa aangehouden voor verkoop en verplichtingen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop. De samenstelling van de vaste activa aangehouden voor verkoop en verplichtingen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop was als volgt op 31 december 2008:

	<i>Totaal Activa</i>	<i>Totaal Verplichtingen</i>
Niet-kern Asset Management entiteiten	727	101
Overige	11	4
Totale vaste activa aangehouden voor verkoop en verplichtingen met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop	738	105

Tot de niet-kernentiteiten van Asset Management behoren entiteiten die eerder werden overgenomen van ABN AMRO Asset Management en die Fortis te koop gesteld heeft. Volgende entiteiten behoren tot die groep: Artemis, Montag & Caldwell (M&C), Veredus AM (verkocht in december 2008), River Road AM (verkocht in november 2008), International Asset Management Limited - IAM - (verkocht in July 2008) en Teda (een overeenkomst werd getekend in augustus 2008 en de betrokken partijen wachten op de goedkeuring van de regelgever om de overeenkomst effectief te bekrachtigen). De entiteiten die nog niet verkocht waren en die op 31 december 2008 nog steeds op de Balans van Fortis Bank worden opgenomen onder de hoofding vaste activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop zijn Artemis, M&C en Teda.

3.2 Nettoresultaat van beëindigde bedrijfsactiviteiten

Het resultaat met betrekking tot de vaste activa aangehouden voor verkoop en verplichtingen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop wordt in de Resultatenrekening verantwoord onder beëindigde bedrijfsactiviteiten. Het resultaat op de verkopen die hebben plaatsgevonden tijdens het afgelopen jaar worden in de Resultatenrekening ook verantwoord onder Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten. Dit resultaat kan als volgt verder worden uitgesplitst:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Niet-kern Asset Management entiteiten	(736)	
Fortis Bank Nederland (Holding)	(8.391)	1.267
Netto-resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten	(9.127)	1.267

Het resultaat van de niet-kern entiteiten van Asset Management bevat de operationele resultaten van deze entiteiten sinds de overname in het tweede kwartaal van 2008, de bijzondere waardeverminderingen van het voorbije jaar en het resultaat op de verkoop van sommige entiteiten.

3.3 Verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding)

De betrokken entiteiten van de voormalige Fortis Groep hebben hun bancaire en verzekeringsactiviteiten op 3 oktober 2008 overgedragen aan de Nederlandse Staat via een verkoop tegen cash van hun aandelen in Fortis Bank Nederland (Holding), Fortis Verzekeringen Nederland and Fortis Corporate Insurance. Aangezien RFS Holding B.V. een dochteronderneming was van Fortis Bank Nederland (Holding), omvat deze transactie ook de verkoop van het aandeel van Fortis Bank in het consortium dat ABN AMRO Holding heeft overgenomen. Deze transactie werd uitgestipeld in een Term Sheet Share Sale met de Nederlandse Staat op 3 oktober 2008. Conform deze Term Sheet verbond de Nederlandse Staat zich om een globaal bedrag van EUR 16,8 miljard te betalen voor de aandelen in de verschillende entiteiten die werden overgenomen.

Het globale bedrag van EUR 16,8 miljard dat werd overeengekomen tussen Fortis en de Nederlandse Staat in de Term Sheet is als volgt toegewezen: EUR 12,8 miljard voor de verkoop door Fortis Bank NV/SA van de Nederlandse bancaire activiteiten (verkoop van de aandelen in Fortis Bank Nederland (Holding), inclusief de deelneming van Fortis Bank in ABN AMRO) en EUR 4 miljard voor de verkoop van de Nederlandse verzekeringsactiviteiten. Begin oktober 2008 heeft Fortis Bank de betaling van EUR 12,8 miljard ontvangen van de Nederlandse staat.

Fortis Bank rapporteert het resultaat op de verkoop van FBN(H) samen met het resultaat van FBN(H) over het jaar 2008 (in principe tot 3 oktober 2008) en 2007, als resultaten van beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Fortis Bank kon niet beschikken, of toch niet tegen een redelijke kostprijs of inspanning, over alle noodzakelijke informatie om de winst of het verlies na belastingen te bepalen van FBN(H) op 3 oktober 2008, de datum waarop Fortis Bank haar zeggenschap over FBN(H) verloor. Ook was er geen informatie te verkrijgen met betrekking tot kasstromen van beëindigde bedrijfsactiviteiten in het Geconsolideerd kasstroomoverzicht.

Fortis Bank kon op 3 oktober 2008 geen gecontroleerde of formeel door de directie goedgekeurde cijfers bekomen. Evenmin was er geen informatie te verkrijgen met betrekking tot potentiële materiële of niet-materiële feiten na de rapporteringsperiode met een invloed op de winst of het verlies dat op 3 oktober moest worden gerapporteerd.

Het netto verlies van EUR 8.391 miljoen op de beëindigde bedrijfsactiviteiten van FBN(H) werd niet beïnvloed door het gebrek aan informatie zoals hiervoor vermeld.

4 Eigen vermogen

De samenstelling van het Eigen vermogen per 31 december 2008 is als volgt:

Aandelenkapitaal	
Gewone aandelen: 483.241.153 uitgegeven aandelen	9.375
Agio reserve	20.276
Overige reserves	8.716
Koersverschillen reserve	(400)
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	(20.556)
Ongerealiseerde winsten en verliezen	(5.048)
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	12.363

4.1 Aandelenkapitaal en Agioreserve

Per 31 december 2007 had Fortis Bank S.A./N.V. 241.935.663 gewone aandelen uitgegeven wat het totaal aandelenkapitaal bracht op EUR 4.693.551.861.

Fortis en de Belgische overheid hebben op 29 september 2008 een overeenkomst gesloten waarbij de Belgische overheid zich verbond om EUR 4,7 miljard te investeren in Fortis Bank S.A./N.V. in ruil voor een belang van 49,93% in het eigen vermogen van deze entiteit. Conform deze overeenkomst heeft Fortis Bank S.A./N.V. 241.305.490 nieuwe aandelen uitgegeven aan een prijs van EUR 19,4774 (afgerond) per aandeel. EUR 4.681.326.506 wordt beschouwd als aandelenkapitaal, terwijl de overige EUR 18.673.494 geboekt worden als agioreserve.

De kapitaalinjectie van EUR 4,7 miljard van de Belgische staat aan Fortis Bank. N.V./S.A. is onderschreven en verricht via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij ('FPIM'), zijnde een Naamloze Vennootschap met maatschappelijke zetel te Louizalaan 54, bus 1, Brussel.

Op 6 oktober 2008 maakte Fortis de verkoop bekend van de resterende 50% plus 1 aandeel in Fortis Bank N.V./S.A. aan de Belgische staat voor een totaal bedrag van EUR 4,7 miljard.

Op 31 december 2008 heeft Fortis Bank S.A./N.V. 483.241.153 gewone aandelen uitgegeven en is het aandelenkapitaal toegenomen tot EUR 9.374.878.367. Het aandelenkapitaal verworven door de Belgische Staat is 99,93%, terwijl de resterende 315.086 aandelen (0,07%) in bezit zijn van andere aandeelhouders in Fortis Bank N.V./S.A.

4.2 Overige reserves

De overige reserves bedragen de reserves van de moedermaatschappij en de cumulatieve niet-gedistribueerde resultaten van haar geconsolideerde dochterondernemingen vanaf de toetreding tot de consolidatiekring.

Op 16 december 2008 heeft de Luxemburgse staat een belang van 49,9% genomen in Banque Générale de Luxembourg (BGL) in de vorm van een kapitaalinjectie in deze dochteronderneming ten bedrage van EUR 2,4 miljard. Het verschil tussen deze kapitaalinjectie van EUR 2,4 miljard en de participatie van 49,9% in BGL's netto-activa bedraagt EUR (0,6) miljard, welke overgebracht is van Overige reserves naar Minderheidsbelangen.

4.3 Koersverschillenreserve

De koersverschillenreserve vormt een afzonderlijke component van het Eigen vermogen waarin valutaverschillen worden verantwoord die voortkomen uit de omrekening van de resultaten en financiële posities van buitenlandse activiteiten die zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Fortis Bank.

Fortis Bank past afdekking toe voor voor netto-investeringen in buitenlandse activiteiten. De netto-investering in een buitenlandse activiteit bestaat uit het belang dat Fortis Bank heeft in de netto-activa van die activiteit. Omrekeningsverschillen die ontstaan op leningen en andere valuta-instrumenten welke zijn aangewezen als afdekkingsinstrument voor dergelijke investeringen worden eveneens opgenomen in het Eigen vermogen (in de Koersverschillenreserve) tot het moment van desinvestering van de netto-investering. Enkel in het geval van niet-effectieve afdekkingen worden omrekeningsverschillen onmiddellijk verantwoord in de resultatenrekening. In het geval van desinvestering van een buitenlandse entiteit worden de gerealiseerde omrekeningsverschillen in de resultatenrekening verantwoord als onderdeel van het resultaat.

4.4 Ongerealiseerde winsten en verliezen begrepen in het Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders

De ongerealiseerde winsten en verliezen, zoals begrepen in het Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders, zijn als volgt:

	Voor verkoop beschikbare beleggingen	Herwaardering van geassocieerde deelheminngen	Kasstroom Afdekkingen	Totaal
<i>31 december 2008</i>				
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen)	(5.591)	(14)	(1)	(5.606)
Gerelateerde belasting	558			558
Totaal	(5.033)	(14)	(1)	(5.048)
<i>31 december 2007</i>				
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen)	(955)	(7)	(4)	(966)
Gerelateerde belasting	269			269
Totaal	(686)	(7)	(4)	(697)

De ongerealiseerde winsten en verliezen op voor Verkoop beschikbare beleggingen worden nader toegelicht in noot 18.2 'Voor verkoop beschikbare beleggingen'. Reële waardeveranderingen van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen, worden in het Eigen vermogen verantwoord als een ongerealiseerde winst of verlies. Niet-effectieve afdekkingen worden onmiddellijk verantwoord in de resultatenrekening.

De mutaties in de bruto ongerealiseerde winsten en verliezen zoals verantwoord in het Eigen vermogen over 2008 en 2007 zijn als volgt:

	<i>Voor verkoop beschikbare beleggingen</i>	<i>Herwaarding van geassocieerde deelnemingen</i>	<i>Kasstroom Afdekkingen</i>	<i>Totaal</i>
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 1 januari 2008	(955)	(7)	(4)	(966)
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) op beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari 2008	114	(23)		91
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) op gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari 2008	(1.069)	16	(4)	(1.057)
Wijziging ongerealiseerde winsten en verliezen tijdens de verslagperiode	(4.661)	12		(4.649)
Terugname ongerealiseerde winsten (verliezen) door verkoop	(32)	(23)	(1)	(56)
Omrekeningsverschillen	(53)			(53)
Verkopen van geassocieerde deelnemingen				
Overige	224	(19)	4	209
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 31 december 2008	(5.591)	(14)	(1)	(5.606)

	<i>Voor verkoop beschikbare beleggingen</i>	<i>Herwaarding van geassocieerde deelnemingen</i>	<i>Kasstroom Afdekkingen</i>	<i>Totaal</i>
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 1 januari 2007	1.061	32	1	1.094
Wijziging ongerealiseerde winsten en verliezen tijdens de verslagperiode	(1.707)	(11)	(2)	(1.720)
Terugname ongerealiseerde winsten (verliezen) door verkoop	(297)	(2)		(299)
Omrekeningsverschillen	19			19
Verkopen van geassocieerde deelnemingen				
Overige	(31)	(26)	(3)	(60)
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 31 december 2007	(955)	(7)	(4)	(966)

5 Minderheidsbelangen

De belangrijkste Minderheidsbelangen van derden in groepsmaatschappijen van Fortis Bank zijn:

	31 december 2008		31 december 2007	
	% Minderheidsbelang	Boekwaarde	% Minderheidsbelang	Boekwaarde
<i>Groepsmaatschappij</i>				
Fortis Bank AS (Turkey)	5,9%	50	6,0%	59
Moeara Enim			30,0%	136
Banque Générale de Luxembourg S.A.	49,9%	2.713	0,1%	3
Fortis FBN Preferred Investment B.V.			0,1%	210
Overige		17		22
Totaal		2.780		430

Op 29 september 2008 investeerde de overheid van Luxemburg een bedrag van EUR 2,5 miljard in Fortis Banque Luxembourg in de vorm van een verplicht converteerbare lening. Op 15 december 2008 heeft de Luxemburgse staat 49,9% van de gewone aandelen Fortis Banque Luxembourg verworven door het grootste deel (EUR 2,4 miljard) van deze lening in eigen vermogen om te zetten. Aangezien Fortis Bank de controle nog heeft over Fortis Banque Luxembourg (waarvan de naam is veranderd in BGL), is de participatie volledig geconsolideerd en het gehouden aandeel van 49,9% van de Luxemburgse staat wordt verantwoord als een minderheidsbelang.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de ongerealiseerde winsten en verliezen verantwoord in minderheidsbelangen.

	Voor verkoop	Herwaardering	Kasstroom	Totaal
	beschikbare	van		
	beleggingen	geassocieerde	Afdekkingen	
		deelnemingen		
<i>31 December 2008</i>				
Minderheidsbelang	(230)			(230)
Gerelateerde belasting	65			65
Totaal	(165)			(165)

In 2007 waren er geen ongerealiseerde winsten en verliezen verantwoord in minderheidsbelangen.

De ongerealiseerde winsten en verliezen op voor Verkoop beschikbare beleggingen worden nader toegelicht in noot 18.2' Voor verkoop beschikbare beleggingen'.

6 Risicomanagement

6.1 Inleiding

De bedrijfsactiviteiten van Fortis Bank vereisen een duidelijk en krachtig risicomanagement-raamwerk om te verzekeren dat risico's worden geïdentificeerd, gemeten, beheerd en gecontroleerd. De missie van Risk, die gedefinieerd wordt door de Raad van Bestuur en gebaseerd is op een duidelijke bedrijfsstrategie (inclusief risicotolerantie) is de continuïteit van Fortis Bank te verzekeren door mogelijke verliezen ten gevolge van het in gebreke blijven van klanten of tegenpartijen, van schommelingen in de marktprijzen, van fraude of van interne operationele problemen te beoordelen, te mitigeren en te bewaken. In dit opzicht is Risk Management verantwoordelijk en aansprakelijk voor het actief beheren van de krediet-, markt-, liquiditeits- en operationele risico's. Binnen het raamwerk dat deze missie vereist, worden de belangrijkste aspecten van het beleid, de methoden en processen in een breed perspectief gecombineerd, ondersteund door een toezicht op de kwaliteit van het risicobeheer op zowel groeps- als lokaal businessniveau.

Dit hoofdstuk biedt een uitgebreide beschrijving van de organisatie van het risicobeheer binnen Fortis Bank gedurende 2008, alsook een kwantitatief en kwalitatief overzicht van de risicoportefeuille van Fortis Bank aan het einde van 2008.

In een eerste deel wordt de filosofie beschreven die de processen bepaalt die binnen de bank gehanteerd worden om de belangrijkste metingen die gebruikt worden in het kader van risicobeoordeling te definiëren, te valideren en te controleren.

Het volgende deel geeft een inzicht in de organisatie van het risicobeheer van Fortis Bank. Het heeft enerzijds als doel de verschillende structurele controle- en opvolgingsniveaus te tonen om op die manier een zo correct mogelijk beeld te geven van de verschillende risiconiveaus: op centraal niveau, op balansniveau (ALM) en binnen elke business. Anderzijds wordt in dit tweede deel uitgebreid ingegaan op de vele comités en platformen die de coördinatie tussen de verschillende niveaus van risicobeheer en de commerciële activiteiten van de bank trachten te verbeteren.

De daaropvolgende delen (Financieel risico, Liquiditeitsrisico en Operationeel risico) geven een gedetailleerd en technisch boekhoudkundig beeld van het risico dat Fortis Bank had op het einde van 2008 en vergelijken dit met het voorgaande jaar.

Fortis Bank is continu bezig met het evalueren en verbeteren van het risicomanagement-raamwerk om het op één lijn te brengen met de langetermijnstrategie, de filosofie en de organisatie en baseert zich hierbij op eigen en algemeen aanvaarde best practices. In dit opzicht zullen de gebeurtenissen van het laatste kwartaal van 2008 leiden tot een herziening van diverse aspecten van het risicomanagement-raamwerk van Fortis Bank.

Om het cruciale belang van het liquiditeitsbeheer in de huidige marktomstandigheden te onderlijnen, werd een "Group Treasurer" aangesteld op 16 maart 2009. Hij rapporteert rechtstreeks aan de CEO en is verantwoordelijk voor het balansbeheer, inclusief het liquiditeitsbeheer op korte- en lange termijn, het definiëren van het beleid, het bepalen van limieten en van een transferprijs-methodologie.

Daarnaast zijn de governance en organisatie van het risicobeheer verbeterd door het centraliseren van alle risicofuncties teneinde een onafhankelijke risicosupervisie te garanderen.

De risicopreferentie van de bank is ook beduidend gereduceerd. Verschillende risicoposities zijn op een gecontroleerde wijze afgebouwd. Voorbeelden hiervan zijn de gestructureerde kredietportefeuille, het marktrisico en de ALM investeringsportefeuille.

6.2 Risicometing

Risicometing is een cruciale stap in het risicobeheerproces.

Bij het beheren en meten van haar risico's, gebruikt Fortis Bank verschillende kwalitatieve en kwantitatieve methodes. Deze gaan van regelmatige rapportering van onder meer risicoconcentratie, kwalitatieve en kwantitatieve overzichten van de portefeuille tot meer gesofisticeerde kwantitatieve risicomodellen voor het bepalen van interne risicoparameters zoals de kans op wanbetaling, het verlies bij wanbetaling, het uitstaand kredietrisico bij wanbetaling, het verwacht verlies (voor kredietrisico), Value at Risk (voor marktrisico), Earnings at Risk en Capital at Risk (voor operationeel risico) en Economisch Kapitaal.

Om effectiviteit en consistentie te garanderen zijn de ontwikkeling, de validatie en de herziening van deze modellen onderwerp van algemene bankstandaarden.

De geobserveerde risicoparameters, de stress testen en de verwachtingen (gebaseerd op verschillende modellen) worden vervolgens vergeleken met een raamwerk van limieten en richtlijnen met betrekking tot risico. Ten gevolge van de recente wijziging in de perimeter van Fortis Bank (ondermeer tengevolge van de afscheiding van Fortis Bank Nederland (Holding) en van de Fortis verzekeringsentiteiten) en van de financiële crisis die een nooit eerder geziene proportie heeft aangenomen, is Fortis Bank momenteel haar aanvaardbare risicotolerantie aan het herdefiniëren via een nieuwe set van aangepaste maatstaven, limieten en richtlijnen.

Uiteindelijk worden al deze risicometingen met de stress testen samengebracht in een algemeen risico-overzicht ten behoeve van het senior management. Deze algemene overzichten dienen ter ondersteuning van het nemen van weloverwogen beslissingen en worden regelmatig geëvalueerd en verbeterd.

6.3 Risicomanagement-organisatie

De organisatie van het Risicomanagement heeft tot doel de risicostrategie van Fortis Bank te implementeren.

6.3.1 Risicobeheer en -toezicht

Risicobeheer en -toezicht worden binnen Fortis Bank Groep uitgevoerd op basis van het delegeren van verantwoordelijkheden gaande van de lokale risicomanagementorganen in geografische zones, over Business Risk Management tot het Central Risk Management, in nauwe samenwerking met Asset & Liability Management.

6.3.1.1 Central Risk Management (CRM)

De afdeling Central Risk Management (CRM) wordt geleid door de Chief Risk Officer. De rol van deze afdeling is te garanderen dat de organisatie continu de hoogste kwalitatieve maatstaven van risicobeheer nastreeft, het verhogen van het bewustzijn van en het inzicht in de genomen risico's bij het executive management, het stimuleren van een optimale risico-rendementverhouding, het meten van groepsbreed economisch kapitaal en het goedkeuren van risicomodellen.

Bovendien ondersteunt de afdeling CRM de businesses bij risicoaangelegenheden en de werkzaamheden van de diverse risicocomités. Tevens coördineert CRM de implementatie van risico-initiatieven en de risicocommunicatie.

6.3.1.2 Asset & Liability Management (ALM)

Asset & Liability Management (ALM) is verantwoordelijk voor het nauwgezet volgen van ALM gerelateerde risico's op de balans van Fortis Bank Groep. Dit geschiedt in overeenstemming met de beslissingen die genomen zijn door de Bank ALCO en rekening houdend met de door Fortis Bank en de door de externe toezichhouders vastgelegde voorwaarden. ALM definieert de risicotolerantie van Fortis Bank en beheert de risico's door richtlijnen en normen vast te stellen. ALM streeft er naar de best practises toe te passen op het gebied van risicobeheer zoals gedefinieerd door externe toezichhouders en ratingbureaus.

6.3.1.3 Business Risicobeheer

Elke business :

- is verantwoordelijk voor de beheersing van de inherente risico's binnen de grenzen en overeenkomstig het beleid en de richtlijnen van de toezichhouders en van Central Risk Management
- heeft een eigen bedrijfsrisicocomité, dat het managementteam ondersteunt door te verzekeren dat het zich bewust is van de belangrijkste risico's en door ervoor te zorgen dat de juiste procedures betreffende risicobeheer aanwezig zijn
- is verantwoordelijk voor de beheersing van de eigen risico's en voor de toepassing van een allesomvattend risicobeheersysteem waarin alle risico's van de risicotaxonomie aan bod komen.

De dubbele rapportagelijijn tussen de Business Chief Risk Officer (en de Business Chief Executive Officer) en de Group Chief Risk Officer is er om:

- de principes van risicotransparantie tussen de businesses en CRM te waarborgen en te bekrachtigen (kwantificatie van risico's, rendementen, reserves, normen, kapitaal, methodologie, aannames, organisatie van het risicobeheer, etc.)
- toe te zien op de naleving van de beleidslijnen van de groep, richtlijnen en normen met betrekking tot risicobeheer en de onafhankelijkheid van risicobeheerfuncties in het beslissings- en toezichtsproces.

6.3.1.4 Fortis Bank Audit Services (FAS)

Fortis Bank Audit Services verschaft professionele en onafhankelijke zekerheid ter ondersteuning van de realisatie van de doelstellingen van Fortis Bank. FAS evalueert de effectiviteit van de governance en van de risicobeheer- en interne controleprocessen en stelt aanbevelingen op om deze te optimaliseren.

Fortis Bank Audit Services evalueert regelmatig de risicobeheerfuncties van Fortis Bank op niveau van de groep, de businesses en de lokale entiteiten.

6.3.2 Structuur Fortis Bank Risico-Comités

6.3.2.1 Raad van Bestuur: Risico-comités

Fortis Bank Audit Comité (AC)

De rol van het AC bestaat uit het assisteren van de Raad van Bestuur bij het toezien op en het bewaken van de verantwoordelijkheden in termen van interne controle binnen Fortis Bank, in de breedste zin van het woord, waaronder de interne controle van de financiële verslaggeving.

Het AC buigt zich namens de Raad van Bestuur minstens één maal per jaar over de kwaliteit en effectiviteit van de procedures en structuren waarmee de risico's binnen Fortis Bank worden beheerd, de waarderingsregels met betrekking tot de risico's, de procedures voor kapitaalbeoordeling en het functioneren van het interne controlesysteem.

Fortis Bank Risk and Finance Comité (RFC)

In het vierde kwartaal van 2008 werd beslist het RFC op te richten op het niveau van de Raad van Bestuur. De samenstelling van dit comité werd goedgekeurd in februari 2009 en het werd al operationeel in het eerste kwartaal van 2009. De rol van het RFC is het begeleiden van de Raad van Bestuur bij het herzien en verbeteren van het risicobeheer bij Fortis Bank. De missie van dit recent opgerichte RFC is het voortzetten van de activiteiten van het vroegere Risk and Capital Comité, dat operationeel was op het niveau van de Raad van Bestuur van Fortis, alsook het trekken van lessen uit het recente verleden zodat Fortis Bank gewapend is om haar businessactiviteiten met succes te kunnen voortzetten in de toekomst.

6.3.2.2 Corporate Risk Comités

De Raad van Bestuur van Fortis Bank wordt bij de uitvoering van zijn taken bijgestaan door de volgende Corporate Risk Comités:

- *Bank Alco* is verantwoordelijk voor het beheer van de liquiditeiten, de intrestvoeten, het corporate wisselkoersrisico, de investeringen, de lange termijn financiering en het kapitaal van de bank.
- *Het Central Operational risk Policy Comité (OPC)* stelt de normen, het beleid en de maatstaven vast voor de operationele risico-gelinkte uitstaande bedragen
- *Het Central Credit Policy Comité (CPC)* keurt het beleid en de processen goed betreffende kredietrisico's, beslist over concentratielimieten, keurt nieuwe kredietproducten goed, bewaakt de kwaliteit van de kredietportefeuille en de krediet-delegatielimieten.
- *Het Central Credit Comité (CCC)* beslist over individuele kredietrisico's, inclusief landen- en bankenlimieten, en valideert transacties boven een bepaald niveau die invloed hebben op de balans binnen de leningslimieten van de bank.
- *Het Fortis Bank Group Comité on Impairments and Provisions (FGCIP)* houdt toezicht op de waardeverminderingen op geconsolideerde basis.

6.3.2.3 Technical Risk Comités & Platforms

De Technical Risk Comités & Platforms bestaan uit het volgende:

- *Het Capital Platform* is een discussieforum voor onderwerpen gerelateerd aan het kapitaal van de groep. Op dit forum wordt informatie en kennis gedeeld en worden visies gealigneerd in verband met het kapitaal van de groep.
- *De Model Acceptance Group (MAG)* neemt beslissingen over technische en methodologische kwesties, door de ontwikkeling en implementatie van methodes en modellen voor kredietrisico te toetsen op consistentie en op naleving van de externe regelgeving.
- *Het Operational ALCO Comité* is een implementatiecomité dat de nodige maatregelen neemt om de door de Bank Alco genomen beslissingen te implementeren.
- *Het Merchant Banking-Liquidity Risk Comité* is het acceptatiecomité voor liquiditeitsrisico binnen Fortis Bank waarin o.a. liquiditeitslimieten, het liquiditeitsbeleid, het liquiditeitsrampenplan (Contingency Funding Plan) en de liquiditeit stress testing worden besproken en goedgekeurd.

6.4 Financieel risico

Financieel risico kan worden onderverdeeld in twee typen risico: krediet- en marktrisico.

6.4.1 Kredietrisico

Kredietrisico wordt gedefinieerd als het risico met betrekking tot het resultaat of eigen vermogen dat optreedt als een schuldenaar niet in staat is aan zijn contractuele verplichtingen te voldoen of niet kan handelen zoals overeengekomen.

6.4.1.1 Kredietrisicobeheer

Het beheer van alle kredietrisico's binnen Fortis Bank wordt geregeld binnen de Fortis Bank Credit Policy. In dit kredietbeleid worden uitgangspunten, regels, richtlijnen en procedures geformuleerd voor het signaleren, meten, goedkeuren en rapporteren van het kredietrisico binnen Fortis Bank. Met de Fortis Bank Credit Policy is een consistent kader in het leven geroepen voor alle kredietactiviteiten die risico's met zich meebrengen, hetzij in de vorm van directe kredietverlening hetzij via andere activiteiten die aanleiding geven tot kredietrisico, zoals beleggingsactiviteiten. Het kredietbeleid kent vier onderdelen: uitgangspunten en kader, business-overschrijdend beleid, business-specifiek beleid en instructies.

In het onderdeel 'uitgangspunten en kader' worden de kernwaarden en randvoorwaarden voor de risicotolerantie en kredietcultuur van Fortis Bank uiteengezet. Deze kernwaarden en randvoorwaarden zijn universeel en constant van aard, met uitzondering van de Credit Risk Strategy. Deze strategie maakt deel uit van de Credit Risk Charter en kan veranderen naargelang de marktontwikkelingen en de bedrijfsstrategie. Business-overschrijdend beleid, business-specifiek beleid en instructies zijn dynamisch van aard. Deze onderdelen zijn onderhevig aan wijzigingen en herzieningen in overeenstemming met veranderende omstandigheden en opgedane ervaringen.

In het business-overschrijdend beleid wordt een kader geformuleerd op basis waarvan een specifiek product of een specifieke kredietactiviteit dient te worden georganiseerd in meer dan één business of binnen Fortis Bank als geheel.

Business-specifiek beleid daarentegen is puur en alleen gericht op alle aspecten van een specifiek product of specifieke kredietactiviteit van één business. Dit beleid wordt met het oog op toepasbaarheid en verantwoordelijkheid binnen de business ontwikkeld en geformuleerd. In de instructies wordt gedetailleerde informatie gegeven over processen die met kredietactiviteiten verband houden.

6.4.1.2 De krediet-levenscyclus

De erkenning van bestaand en potentieel kredietrisico van een product of activiteit vormt de basis voor effectief kredietrisicobeheer. Onderdeel van dit proces is het verzamelen van alle relevante informatie over de aangeboden producten, de betreffende tegenpartijen en alle elementen die het kredietrisico kunnen beïnvloeden.

Het kredietrisico van een contractvoorstel wordt op de volgende onderdelen beoordeeld:

- de analyse van de kans dat de tegenpartij niet aan de verplichtingen voldoet, inclusief de inschaling op de Fortis Bank Master Scale
- de analyse van de kans dat aan de verplichtingen van de tegenpartij op enigerlei andere wijze wordt voldaan indien de tegenpartij zelf in gebreke blijft
- de formulering van een onafhankelijke en onderbouwde opinie.

Tegenpartij acceptatiecriteria zijn de voorwaarden die Fortis Bank toepast op de acceptatie van klanten waaraan krediet wordt verleend. Deze voorwaarden weerspiegelen het algemeen aanvaardbare kredietrisicoprofiel dat Fortis Bank heeft bepaald.

Fortis Bank ontplooit de kredietverleningactiviteiten binnen solide en duidelijk omschreven criteria om haar reputatie te beschermen en haar duurzaamheid te garanderen. Fortis Bank wenst niet in verband te worden gebracht met dubieuze tegenpartijen of kredietfaciliteiten. Tot de acceptatiecriteria voor tegenpartijen behoort een duidelijke indicatie van de doelmarkt van de bank en, naast een grondig inzicht in de leningnemer of tegenpartij, ook het doel en de opbouw van het betreffende krediet en de bron waaruit het krediet zal worden terugbetaald. De belangrijkste kredietparameters die betrekking hebben op de schatting van het verwachte verlies, het onverwachte verlies en het economisch kapitaal zijn de kans op wanbetaling (probability of default (PD)), het verlies bij wanbetaling (loss given default (LGD)) en het uitstaand kredietrisico bij wanbetaling (exposure at default (EAD)).

De bevoegde personen of comités komen vervolgens tot een kredietbeslissing met behulp van de mening van een kredietanalist. Het delegeren van fiatteringbevoegdheid houdt in dat de centrale besluitvorming deels wordt overgedragen aan de aangewezen niveaus van kredietrisicobeheer en de businesses. Door de delegatieregels wordt het besluitvormingsproces voor de acceptatie en het beheer van tegenpartijrisico georganiseerd en ingericht. Het uitgangspunt bij de besluitvorming is het vinden van de optimale balans tussen twee tegengestelde factoren (in termen van totale winstgevendheid), namelijk de maximalisatie van de autonome besluitvorming van de businesses enerzijds en de verlaging van het tegenpartijrisico anderzijds.

De beheersing van kredietrisico's is een permanent en automatisch bewakingsproces en wordt uitgevoerd op basis van kredietposities en gebeurtenissen, primair gericht op het vroegtijdig opsporen en rapporteren van potentiële kredietproblemen. Het toezicht is gericht op de dagelijkse bewaking van alle individuele kredietrisico's. Aan de hand van uitgebreide procedures en informatiesystemen wordt de staat van de individuele leningen en tegenpartijen in de diverse portefeuilles opgevolgd. In overeenstemming met deze procedures worden potentiële probleemkredieten volgens gedefinieerde criteria opgespoord en gemeld, zodat ze op de juiste manier worden gerubriceerd en bewaakt en corrigerend kan worden opgetreden.

Leningen die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, gaan naar 'Intensive Care' of 'Recovery'. Intensive Care ontwikkelt strategieën voor het herstel van een lening of voor een verhoging van de uiteindelijke terugbetaling. Intensive Care levert daarnaast belangrijke informatie en hulp aan de businesses bij de behandeling van problemleningen, waarvoor geen bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden. De Intensive Care functie is gescheiden van de oorspronkelijke afdeling of business die de kredietovereenkomst heeft aangegaan. Indien een tegenpartij in gebreke blijft en naar de inschatting van Fortis Bank ook in de toekomst niet in staat zal zijn om op eigen kracht aan zijn verplichtingen te voldoen, dienen alle mogelijke wegen te worden bewandeld om ervoor te zorgen dat de tegenpartij alsnog aan zijn verplichtingen jegens Fortis Bank kan voldoen, via de verkoop of uitwinning van vorderingen, onderpand of garanties.

6.4.1.3 Uitstaand kredietrisico

Het totaal uitstaande kredietrisico van Fortis Bank (exclusief zekerheidstellingen en andere kredietverbeteringen) wordt gemeten en weergegeven als het totaal van balanstegoeden en buiten balanskredietverplichtingen van klanten en tegenpartijen per 31 december. Het uitstaande kredietrisico wordt voorgesteld op basis van de classificatie van de balans, ervan uitgaande dat deze wijze de aard en de karakteristieken van het uitstaande kredietrisico het beste weergeeft.

	2008	2007
Geldmiddelen en kasequivalenten (zie noot 14)	22.647	27.003
Bijzondere waardeverminderingen	(3)	(1)
Totaal netto geldmiddelen en kasequivalenten (zie noot 14)	22.644	27.002
<i>Activa aangehouden voor handelsdoeleinden</i>		
Obligaties	10.676	22.011
Afgeleide financiële instrumenten	72.135	28.926
Totaal activa aangehouden voor handelsdoeleinden (zie noot 15)	82.811	50.937
<i>Vorderingen op banken</i>		
Rentedragende deposito's	17.968	8.041
Leningen en voorschotten	8.566	8.460
Omgekeerde terugkoopovereenkomsten	14.895	65.858
Effectenleentransacties	2.271	27.404
Overige	3.642	8.600
Totaal vorderingen op banken (zie noot 16)	47.342	118.363
Bijzondere waardeverminderingen	(299)	(17)
Totaal netto vorderingen op banken (zie noot 16)	47.043	118.346
<i>Vorderingen op klanten</i>		
Overheid en publieke sector	4.155	5.343
Hypothecaire leningen	34.006	95.445
Leningen aan particulieren	7.057	9.774
Leningen aan ondernemingen	114.872	138.696
Omgekeerde terugkoopovereenkomsten	36.274	28.186
Effectenleentransacties	6.576	24.279
Overige	15.079	15.581
Totaal vorderingen op klanten (zie noot 17)	218.019	317.304
Bijzondere waardeverminderingen	(2.389)	(2.002)
Totaal netto vorderingen op klanten (zie noot 17)	215.630	315.302
<i>Rentedragende investeringen</i>		
Overheidspapier	372	265
Overheidsobligaties	55.315	45.084
Obligaties uitgegeven door ondernemingen	19.720	25.924
Gestructureerde krediet-instrumenten	38.837	36.152
Totaal rentedragende investeringen (zie noot 18)	114.244	107.425
Bijzondere waardeverminderingen	(8.639)	(2.435)
Totaal netto rentedragende investeringen (zie noot 18)	105.605	104.990
<i>Overige vorderingen (zie noot 19)</i>	<i>5.698</i>	<i>6.555</i>
Bijzondere waardeverminderingen	(18)	(9)
Totaal netto overige vorderingen (zie noot 19)	5.680	6.546
Totaal kredietrisico balans	490.761	627.587
Bijzondere waardeverminderingen	(11.348)	(4.464)
Totaal netto kredietrisico balans	479.413	623.123
<i>Buiten balans kredietverplichtingen (zie noot 46)</i>	<i>94.733</i>	<i>159.107</i>
Bijzondere waardeverminderingen	(773)	(447)
Buiten balans netto kredietverplichtingen (zie noot 46)	93.960	158.660
Totaal bruto kredietrisico	585.494	786.694
Bijzondere waardeverminderingen	(12.121)	(4.912)
Totaal netto kredietrisico	573.373	781.783

De verkoop van de Nederlandse bankactiviteiten aan de Nederlandse overheid in oktober 2008 hebben geleid tot een belangrijke daling van de kredietportefeuille van Fortis Bank. De totale vorderingen op klanten werden het meest geïmpacteerd, en daalden het afgelopen jaar met bijna een derde. Indien we echter de huidige perimeter van Fortis Bank bekijken en de uitstaande kredieten op Fortis Bank Nederland (Holding) buiten beschouwing laten, stijgen de vorderingen op klanten voor dezelfde periode met 13%. Deze evolutie is hoofdzakelijk te wijten aan de leningen aan ondernemingen (+16%) en aan de hypothecaire leningen (+10%). De totale vordering op banken is eveneens gedaald (-60%), maar dit is echter niet zo zeer te wijten aan de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding), dan wel aan het herstructureren van de interbanken financiering met een opvallende daling in de Omgekeerde Terugkoopovereenkomsten van EUR 51 miljard. De activa aangehouden voor handelsdoeleinden kennen een tegengestelde evolutie hoofdzakelijk door een positieve herwaardering van de rentederivaten ten gevolge van de sterke neerwaartse trend van de rentevoeten in het afgelopen jaar. Een gelijkaardige groei is waar te nemen op de passivazijde, voornamelijk ten gevolge van een negatieve herwaardering van deze posities. De EUR 10 miljard stijging in overheidsobligaties is het resultaat van een akkoord dat werd afgesloten in het kader van de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) en waarbij een krediet aan Fortis Bank Nederland (Holding) werd omgezet in obligaties van de Nederlandse overheid. Het verdwijnen van de openstaande lijnen bij de verkoop van Fortis Bank Nederland is de belangrijkste factor voor de evolutie van de buiten balans kredietverplichtingen. De marktgebeurtenissen van de afgelopen maanden hebben ook hun invloed gehad op de portefeuille van de gestructureerde kredietinstrumenten. Gedetailleerde informatie hieromtrent is terug te vinden in de paragrafen 6.4.1.10 en 18.4.

Scaldis is een entiteit die zich richt op het aankopen van vastrentende activa met beleggingskwaliteit, sub-beleggingskwaliteit dan wel niet-gewaardeerde activa. Scaldis is volledig geconsolideerd door Fortis Bank. De activa-pools omvatten de continue financiering van activa van derden zoals consumenten- en autoleningen, handelsdebiteuren, hypotheek en leasdebiteuren. Omwille van het feit dat de activa-pools van Scaldis (2008: EUR 4.141 miljoen; 2007: EUR 6.169 miljoen) gerapporteerd worden in Overige Activa (noot 22), zijn deze activa niet inbegrepen in dit overzicht van het kredietrisico, noch in de tabellen hierna. De aangekochte activa worden gestructureerd, op basis van de criteria en de methodologieën van de ratingagentschappen, om een ratingniveau te verantwoorden van A-1/F1+/P1. Om dit te bereiken, kan Scaldis rekenen op twee niveaus van kredietondersteuning die de initiële verliezen opvangen: transactie-specifieke en programmawijde maatregelen.

Elk residueel kredietrisico op de activa wordt gedragen door de investeerders in het commercial paper van Scaldis. Fortis Bank neemt, ten voordele van de investeerders in Scaldis, voor een beperkt deel van de activa het overgebleven kredietrisico op zich via volledig ondersteunende liquiditeitsfaciliteiten ten gunste van Scaldis. Deze volledig ondersteunende faciliteiten dekken elk verlies in op de activa nadat alle andere beschikbare kredietondersteunende maatregelen werden uitgeput.

Per 31 december 2008 voorzag Fortis Bank in volledig ondersteunende liquiditeitsfaciliteiten voor 15.75% (EUR 1,997 miljoen) van het overgebleven kredietrisico, uitgedrukt als een percentage van het globale uitstaande nominale bedrag aan commercial paper.

6.4.1.4 *Saldering van kredietrisico*

Financiële activa en passiva worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans weergegeven indien er een juridische mogelijkheid bestaat om deze bedragen te salderen en het voornemen bestaat om dit recht uit te oefenen en gelijktijdig af te wikkelen. Het is echter mogelijk dat een salderingsrecht niet voldoet aan de salderingscriteria onder IFRS.

De onderstaande tabel geeft het bestaan van dergelijke rechten weer, evenals de zogenaamde overkoepelende verrekeningsovereenkomsten die de potentiële kredietverliespositie moeten beperken. De hieronder gerapporteerde financiële activa zijn onderworpen aan een juridisch recht van saldering met financiële passiva en worden niet op nettobasis in de balans gerapporteerd.

	2008	2007
Vorderingen op klanten	5.587	12.376
Overige activa	34	4
Totale kredietexposure onderhevig aan een juridisch afdwingbaar recht tot verrekening	5.621	12.380
Kredietexposure verminderd door een overkoepelende verrekeningsovereenkomst	18.632	24.179

6.4.1.5 *Concentratie van kredietrisico*

Met concentratie van kredietrisico bedoelt men een uitstaand bedrag bij een tegenpartij of een verzameling uitstaande bedragen bij positief gecorreleerde tegenpartijen (bijvoorbeeld de tendens om in gebreke te blijven bij gelijkaardige omstandigheden) die een aanzienlijk verlies kunnen opleveren indien die tegenpartijen in gebreke blijven. Het vermijden van concentraties is een fundamenteel onderdeel van de kredietrisicostrategie van Fortis Bank om in omvang gespreide, liquide en gediversifieerde portefeuilles aan te houden.

Om onvoorziene concentratie van kredietrisico te voorkomen, past Fortis Bank het concept van *'total one obligor'* toe. Dat wil zeggen dat groepen verbonden tegenpartijen voor het kredietrisicobeheer worden beschouwd als één tegenpartij. Het kredietrisicobeleid van Fortis Bank met betrekking tot concentratie van kredieten is erop gericht dit risico te spreiden over diverse sectoren en landen. In de onderstaande tabel wordt de sectorconcentratie van de leningenportefeuille aan klanten per 31 december weergegeven.

	2008		2007	
	Boekwaarde		Boekwaarde	
	van vorderingen op klanten	Totaal %	van vorderingen op klanten	Totaal %
Industriector				
Landbouw, bosbouw en visserij	1.463	0,68%	1.926	0,61%
Olie en gas	4.568	2,12%	4.910	1,56%
Primaire metalen	3.189	1,48%	4.441	1,41%
Grondstoffen en halffabricaten	609	0,28%	971	0,31%
Consumptie artikelen	7.439	3,45%	8.185	2,60%
Hout, afval en papieren producten	1.010	0,47%	1.137	0,36%
Technologie, media en telecommunicatie	2.714	1,26%	3.138	1,00%
Electriciteit-, gas- en watervoorziening	5.849	2,72%	7.499	2,38%
Chemie, rubber en kunststoffen	3.661	1,70%	6.161	1,95%
Bouw en werktuigbouw	7.364	3,42%	6.735	2,14%
Machines en apparatuur	3.931	1,82%	5.197	1,65%
Auto industrie	3.821	1,77%	3.890	1,23%
Transport	778	0,36%	966	0,31%
Handels- en commodity financiering	13.726	6,37%	14.397	4,57%
Detailhandel	3.601	1,67%	3.720	1,18%
Vastgoed	15.682	7,28%	20.983	6,65%
Financiële dienstverlening	64.263	29,73%	74.672	23,68%
Holdings & overige dienstverlening	17.779	8,25%	23.484	7,45%
Openbare en sociale dienstverlening	12.289	5,70%	14.339	4,55%
Particulieren	38.910	18,06%	104.179	33,04%
Niet gerubriceerd	2.984	1,39%	4.372	1,39%
Totaal netto vorderingen op klanten	215.630	100%	315.302	100%
Bijzondere waardevermindering	(2.389)		(2.002)	
Totaal bruto vorderingen op klanten	218.019		317.304	

Net als in 2007 zijn de twee sectoren met het grootste aandeel in de Vorderingen op klanten 'Financiële dienstverlening' en 'Particulieren'. Deze sectoren vertegenwoordigen respectievelijk 29,7% en 18,1% van de totale uitstaande bedragen op klanten. De sector 'Financiële dienstverlening' bestaat voornamelijk uit niet-bancaire financiële instellingen waaronder investerings- en verzekeringsmaatschappijen. De sector 'Particulieren' bestaat uit hypotheek (84%) en uit leningen aan particulieren (16%). De verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) heeft een impact gehad op alle sectoren maar in het bijzonder op de reeds vermelde: 'Particulieren' (gedaald met 63%) en 'Financiële dienstverlening' (gedaald met 14%). Indien deze impact wordt uitgesloten, noteren bijna alle sectoren een stijging met uitzondering van 'Chemie' (gedaald met 25%) en 'Holdings & overige dienstverlening' (gedaald met 5%); groei is er vooral in de sectoren 'Landbouw', 'Handels- en commodity financiering', 'Olie en gas' en in 'Openbare en sociale dienstverlening'.

De onderstaande tabel geeft informatie over de concentratie van het kredietrisico op de balans naar vestigingsplaats van de Fortis Bank-groepsmaatschappij per 31 december.

	2008		2007	
	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>
Vestigingsplaats van de Fortis Bank onderneming				
Benelux	368.857	75,2%	486.334	77,5%
Overige Europese landen	73.441	15,0%	75.362	12,0%
Noord - Amerika	36.981	7,5%	50.205	8,0%
Azië	11.398	2,3%	14.610	2,3%
Overige	84	0,0%	1.076	0,2%
Totaal balans	490.761	100,0%	627.587	100,0%

De afscheiding van Fortis Bank Nederland (Holding) heeft de grootste impact op de activiteiten in Nederland, maar ook entiteiten buiten de Benelux (doch vooral in Europa) ondervonden de gevolgen hiervan.

In de volgende tabel wordt de concentratie van het kredietrisico op de balans per 31 december weergegeven naar plaats van vestiging van de klant.

	2008		2007	
	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>
Vestigingsplaats van de klant				
Benelux	159.514	32,5%	240.154	38,3%
Overige Europese landen	232.017	47,3%	259.235	41,3%
Noord - Amerika	76.718	15,6%	95.329	15,2%
Azië	15.448	3,1%	19.650	3,1%
Overige	7.064	1,5%	13.219	2,1%
Totaal balans	490.761	100,0%	627.587	100,0%

De activiteiten van Fortis Bank Nederland (Holding) waren aanzienlijk meer geconcentreerd op klanten gevestigd in de Benelux vergeleken met andere entiteiten van de groep. Wanneer we Fortis Bank Nederland (Holding) niet opnemen in de cijfers, is de groei in de portefeuille van klantenkredieten het meest opmerkelijk in de Benelux, Frankrijk en Duitsland. Vorderingen op banken dalen het meest uitgesproken in UK, de VS en Noorwegen. Kredietrisico in landen die behoren tot de sub-beleggingskwaliteit categorie (schaal 6 en hoger in het Fortis Bank Master Scale-model) vertegenwoordigt niet meer dan 1.9% van het totale kredietrisico.

In de volgende tabel wordt de concentratie van het kredietrisico op de balans weergegeven naar plaats van vestiging en type van de klant. In de rubriek Overheid en publieke sector zijn de verplichte reservedeposito's bij de centrale banken (EUR 3 miljard) begrepen. Onder Kredietinstellingen zijn de vorderingen op banken die worden weergegeven onder de rubrieken 'Vorderingen op banken', 'Geldmiddelen en kasequivalenten' en 'Obligaties' opgenomen. 'Activa aangehouden voor handelsdoeleinden' worden opgenomen in de rubriek Overige.

	<i>Overheid en publieke sector</i>	<i>Krediet- instellingen</i>	<i>Zakelijke klanten</i>	<i>Retail klanten</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>
<i>31 december 2008</i>						
Balans						
Benelux	28.338	12.191	70.535	34.343	14.107	159.514
Overige Europese landen	33.656	48.233	91.640	6.681	51.807	232.017
Noord - Amerika	1.486	11.521	41.750	47	21.914	76.718
Azië	312	6.515	6.950	174	1.497	15.448
Overige	295	1.099	5.197	116	357	7.064
Totaal balans	64.087	79.559	216.072	41.361	89.682	490.761

	<i>Overheid en publieke sector</i>	<i>Krediet- instellingen</i>	<i>Zakelijke klanten</i>	<i>Retail klanten</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>
<i>31 december 2007</i>						
Balans						
Benelux	25.049	9.882	92.334	97.202	15.687	240.154
Overige Europese landen	32.503	106.141	87.486	6.189	26.916	259.235
Noord - Amerika	493	24.785	57.244	60	12.747	95.329
Azië	228	9.574	7.615	242	1.991	19.650
Overige	1.983	2.768	7.050	140	1.278	13.219
Totaal balans	60.256	153.150	251.729	103.833	58.619	627.587

De stijging in de rubriek Overige houdt verband met de stijging in de activa aangehouden voor handelsdoeleinden. Kredieten aan zakelijke klanten uit de Benelux en andere Europese landen vormen de hoogste concentratie met 33% van het totale kredietrisico op de balans. Kredieten aan retailklanten uit de Benelux daalde fors met 65% ten gevolge van het verdwijnen van de hypothecaire leningen bij Fortis Bank Nederland (Holding) en ondanks de groei van 8.8% van hypothecaire leningen bij Belgische klanten. De kredieten aan de overheid en de publieke sector in Europa en de VS tekenen een stijging op en vertegenwoordigen uiteindelijk 13% van het totale balansrisico aan het einde van 2008 (9% aan het einde van 2007).

6.4.1.6 Landenrisico

Landenrisico wordt gedefinieerd als het risico waarbij een tegenpartij niet in staat is aan zijn kredietverplichtingen te voldoen wegens politieke, sociale, economische of overige gebeurtenissen in een land. De risicoprofielen van landen in opkomst worden regelmatig geanalyseerd op basis van een evaluatie van de politieke, economische, transfer- en omzettingsrisico's. Deze analyse leidt tot de bepaling van landenratings.

Om het landenrisico te kunnen beheren, heeft Fortis Bank een aantal maximumgrenzen vastgesteld ten aanzien van het landenrisico voor opkomende landen overeenkomstig de landenratings en de houding van Fortis Bank jegens risico. Uitstaande risico's op individuele opkomende landen en grensoverschrijdende risico's in het algemeen worden continu opgevolgd. De allocatie van limieten met betrekking tot landenrisico hangt af van het vestigingsland van de tegenpartij, de aard van de transactie en de aanwezigheid van garanties en onderpand die een transfer van landenrisico's mogelijk maken.

6.4.1.7 Kredietrisico-rating

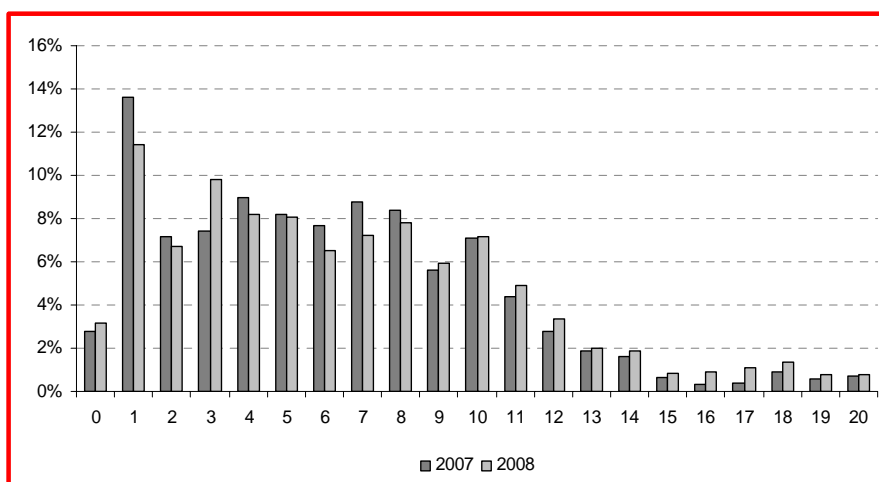
Een kredietrisico-rating is het resultaat van het zogenaamde 'Risk Rating Assignment Process' en is gebaseerd op een gekwalificeerde beoordeling en formele evaluatie. Deze beoordeling is het resultaat van:

- een analyse van de financiële geschiedenis van iedere debiteur en een raming van de mate waarin deze in de toekomst aan de verplichtingen kan voldoen
- de kwaliteit en veiligheid van een actief op basis van de financiële toestand van de emittent, die een indicatie geeft van de kans dat de emittent in staat zal zijn de rente en de hoofdsom (af) te betalen.

Het uiteindelijke doel van het proces is voor iedere leningnemer of voor ieder actief het verwachte verlies binnen één jaar te berekenen.

Fortis Bank heeft daartoe de zogenaamde Master Scale ontwikkeld. Op de Fortis Bank Master Scale wordt de kans dat een tegenpartij binnen het jaar in gebreke blijft, aangegeven op een schaal van 0 tot 20. De rating 0 tot en met 5 zijn beleggingskwaliteit ratings, 6 tot en met 17 sub-beleggingskwaliteit ratings en 18 tot en met 20 betreffen vorderingen waarop bijzondere waardeverminderingen ("impairments") hebben plaatsgevonden.

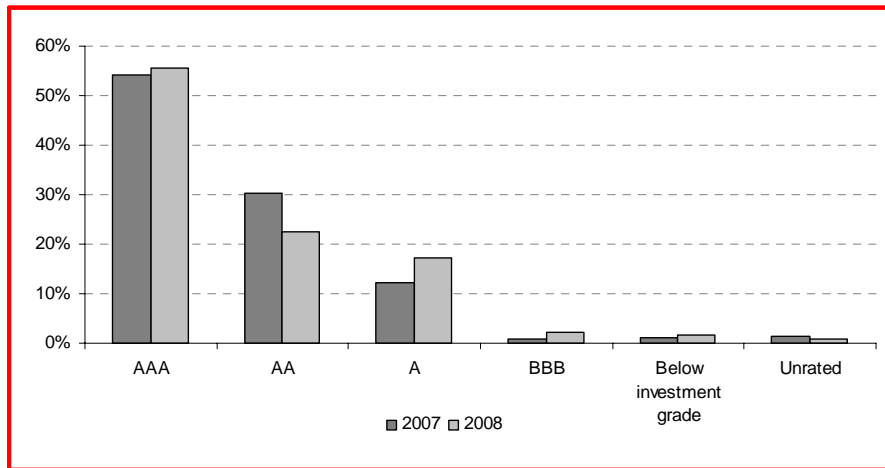
De volgende tabel illustreert de kwaliteit van leningen en van buiten-balans kredietverplichtingen aan klanten die op basis van het Fortis Bank Master Scale-model van een rating zijn voorzien (Omgekeerde terugkoopovereenkomsten en Effectenleentransacties zijn hierin niet begrepen).

De beleggingskwaliteit categorie (schaal 0 – 5) vertegenwoordigt 47% van de leningen en krediettoezeggingen (2007: 48%), de sub-beleggingskwaliteit categorie (schaal 6 – 17) vertegenwoordigt 50% terwijl de leningen met een bijzondere waardevermindering (schaal 18 – 20) 2.9% uitmaken.

De onderstaande tabel toont de kredietkwaliteit naar beleggingskwaliteit van de obligaties van Fortis Bank exclusief obligaties die gerapporteerd worden onder Activa aangehouden voor handelsdoeleinden, per 31 december 2008.

De kredietkwaliteit van de obligaties (uitgezonderd de obligaties die behoren tot de categorie Activa aangehouden voor handelsdoeleinden) in bedragen naar beleggingskwaliteit is als volgt:

	2008		2007	
	Boekwaarde	Percentage	Boekwaarde	Percentage
Beleggingskwaliteit				
AAA	58.122	55,0%	56.935	54,2%
AA	23.711	22,5%	31.724	30,2%
A	18.088	17,1%	12.812	12,2%
BBB	1.940	1,8%	742	0,7%
Beleggingskwaliteit	101.861	96,4%	102.213	97,3%
Minder dan beleggingskwaliteit	2.805	2,7%	1.211	1,2%
Zonder kredietbeoordeling	939	0,9%	1.566	1,5%
Totaal investeringen in rentedragende effecten netto	105.605	100,0%	104.990	100,0%
Bijzondere waardeverminderingen	8.639		2.435	
Totaal investeringen in rentedragende effecten bruto	114.244		107.425	

6.4.1.8 Vermindering van kredietrisico

Risicovermindering is de techniek waarbij het kredietrisico verlaagd wordt door afdekking of het verkrijgen van zekerheden (onderpand). Afdekking of hedging is iedere financiële techniek die gericht is op de verlaging of het elimineren van door producten of activiteiten veroorzaakte financiële risico's.

Onderpand betreft een toezegging of voorrecht gesteld door de tegenpartij of een derde waarop Fortis Bank ter beperking van de waardeverminderingen op vorderingen een beroep kan doen, indien de tegenpartij in gebreke blijft of bij elke andere overeenkomst of regeling met gelijkaardige gevolgen. Kredietverlening is nooit alleen gebaseerd op onderpand of afdekking. Deze vormen van risicovermindering worden alleen beschouwd als een alternatieve vorm van terugbetaling.

De onderstaande tabel geeft de onderpanden en garanties weer die zijn ontvangen als dekking voor financiële vorderingen en verplichtingen:

	Boekwaarde	Ontvangen onderpanden			Zekerheden en garanties hoger dan het eigenlijke kredietrisico ¹⁾	Niet gegarandeerd uitstaand bedrag
		Financiële instrumenten	Materiële vaste activa	Overige onderpand en garanties		
<i>2008</i>						
Geldmiddelen en kasequivalenten	22.644	10.110				12.534
Rentedragende investeringen	105.605	1.162				104.443
Vorderingen op banken	47.043	16.452		1.069	238	29.760
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector, totaal	4.154		2	1.029	222	3.345
Hypothecaire leningen	33.946	400	37.281	779	7.934	3.420
Leningen aan particulieren	6.754	593	1.234	334	1.041	5.634
Leningen aan ondernemingen	113.022	31.550	52.772	29.082	31.141	30.759
Omgekeerde terugkoopovereenkomsten	36.274	36.616			359	17
Effecten financieringen	6.576	5.999				577
Overige	14.904	2.147	12.197	6.042	7.053	1.571
Totaal vorderingen op klanten	215.630	77.305	103.486	37.266	47.750	45.323
Overige vorderingen	5.680					5.680
Totaal balans	396.602	105.029	103.486	38.335	47.988	197.740
Totaal buitenbalans	93.960	4.296	8.801	4.607	2.613	78.869
Totaal	490.562	109.325	112.287	42.942	50.601	276.609
<i>2007</i>						
Geldmiddelen en kasequivalenten	27.003	18.742		1.372	8.920	15.809
Rentedragende investeringen	104.991	1.215				103.776
Vorderingen op banken	118.346	104.960	43	197	12.616	25.762
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector, totaal	5.340	14	10	1.560	947	4.703
Hypothecaire leningen	95.380	532	108.936	2.459	25.732	9.185
Leningen aan particulieren	9.427	1.239	2.514	232	1.448	6.890
Leningen aan ondernemingen	137.191	21.713	41.205	23.023	13.180	64.430
Omgekeerde terugkoopovereenkomsten	28.186	28.315			1.590	1.461
Effecten financieringen	24.279	19.873	5			4.401
Overige	15.506	4.551	10.378	3.182	5.997	3.392
Totaal vorderingen op klanten	315.309	76.237	163.048	30.456	48.894	94.462
Overige vorderingen	6.546	3		423		6.120
Totaal balans	572.195	201.157	163.091	32.448	70.430	245.929
Totaal buitenbalans	158.660	5.504	11.500	1.593	4.796	144.859
Totaal	730.855	206.661	174.591	34.041	75.226	390.788

1) Het bedrag aan ontvangen zekerheden en garanties dat hoger is dan het eigenlijke kredietrisico (berekend op contractbasis).

De waarde van een onderpand wordt volgens een zorgvuldige waarderingsmethode bepaald, gebaseerd op een reeks van criteria zoals de aard, de mate van liquiditeit en de volatiliteit van de prijs van het onderpand. Het model houdt ook rekening met het feit dat de uitwinning van het onderpand gebeurt in de context van een gedwongen verkoop van het onderpand.

6.4.1.9 Optimalisering van kredietrisico

De optimalisering van het beheer van de kredietportefeuille vereist de inzet van efficiënte afdekkingstechnieken. Deze hebben tot doel om concentraties of ongewenste risicoposities in de krediet- en obligatieportefeuille te voorkomen. Fortis Bank gebruikt hiervoor hoofdzakelijk single name Credit Default Swaps (CDS). Optimalisering van de portefeuille vindt niet alleen plaats op basis van short positions (gekochte afdekking), maar ook op basis van long positions (verkochte afdekking). De tegenpartijen van CDS'en worden zorgvuldig geselecteerd en zo goed als alle contracten worden gedekt door onderpand.

De securitisatie van activa heeft betrekking op het proces rond het creëren van een financieel instrument dat op de markt kan worden uitgegeven en dat is gedekt door de kasstromen of waarde van specifieke financiële activa. Tijdens het securitisatieproces worden activa (bijvoorbeeld persoonlijke leningen en hypotheek) geselecteerd en gezamenlijk in een pool ondergebracht in een Special Purpose Entity (SPE) die waardepapieren uitgeeft en verkoopt aan beleggers.

Om de ontwikkeling van de business te ondersteunen en tegelijkertijd te voldoen aan de kapitaalvereisten van de toezichhouders heeft Fortis Bank diverse securitisatieprogramma's uitgegeven. De betreffende gesecuritiseerde entiteiten worden volledig geconsolideerd en dientengevolge worden de gesecuritiseerde activa op de balans verantwoord in de geconsolideerde jaarrekening van Fortis Bank.

In 2008 was securitisatie een financieringsalternatief voor de klanten van de bank. In het bijzonder financiering via Scaldis Capital Limited ('Scaldis'), een Asset Backed Commercial Paper (ABCP)-entiteit die gesponsord wordt door de bank, gaf klanten van de Zakelijke & Institutionele Bank unit ('CIB') toegang tot goedkopere en efficiëntere financiering. Op 31 december 2008 was het totale bedrag aan door Scaldis uitgegeven commercieel papier USD 11,1 miljard (EUR 7,9 miljard) waarvan USD 5,8 miljard (EUR 4,1 miljard) gewaarborgd is door financiële activa van klanten.

6.4.1.10 Gestructureerde kredietinstrumenten

Gestructureerde kredietinstrumenten (GKI) zijn waardepapieren die worden gecreëerd door het herverpakken van kasstromen die voortvloeien uit financiële contracten. Deze instrumenten bevatten Obligaties gedekt door overige activa (ABS), Obligaties gedekt door hypotheek (MBS) en Obligaties met onderpand (CDO). ABS zijn uitgaven die gedekt worden door leningen (anders dan hypotheek), debiteuren of leasevorderingen. MBS zijn uitgaven die gedekt worden door hypotheek. CDO's zijn een categorie van ABS en een andere naam voor obligaties die gedekt worden door een pool van obligaties (CBO), leningen (CLO) en andere activa zoals swaps (CSO). De betaling van de hoofdsom en rente op de CDO wordt gefinancierd door de kasstromen die gegenereerd worden door de onderliggende financiële activa.

Fortis Bank was aanwezig in de ABS en MBS markt als uitgever, plaatsingsagent, manager van onderpand, arranger en belegger.

De portefeuille van Gestructureerde kredietinstrumenten van Fortis Bank kan verdeeld worden in vier subportefeuilles, elk met een eigen businessmodelfilosofie met betrekking tot trading, structureren, securitiseren en beleggingsaanpak en met daarnaast een eigen achterliggende strategie:

- ABS-posities in het Fortis Bank-kredietenhandelsboek
- ABS-posities in het Fortis Bank-beleggingenboek
- Gestructureerde kredieten in de Verenigde Staten (CDO-oorsprong)
- Activa pools (Scaldis)

ABS posities in het Fortis Bank-beleggingenboek

Fortis Bank heeft geïnvesteerd in een brede variëteit van verschillende ABS/MBS activasoorten met een duidelijke focus op spreiding binnen één uitgifte, diversificatie naar activatype en geografische spreiding. De ABS-posities gaan van European Prime RBMS tot studentenleningen in de Verenigde Staten, Credit cards, Commerciële MBS, CLO's, Consumenten ABS, leningen aan kleine en middelgrote bedrijven en kleine bedrijfsleningen aan US RMBS. Aflossingen op deze activa worden niet langer meer geherinvesteerd in de ABS/MBS portefeuille.

Gestructureerde kredieten in de Verenigde Staten (CDO oorsprong)

Fortis Bank heeft, als arrangerende bank, zowel klassieke als synthetische CDO's gestructureerd en uitgegeven. Het belangrijkste risico dat uit deze activiteit voortvloeit, ligt in het behouden van "Super Senior" tranches die niet aan investeerders konden verkocht worden. De recente marktonrust heeft geleid tot een stilstand van deze activiteit. De aangehouden posities en geplaatste posities zijn onderdeel van de in waarde gedaalde portefeuille. De exposure is onder strenge bewaking van het Gestructureerde Kredieten Management waarbij de focus ligt op bewaking, opvolging, beheer en rapportering.

De gestructureerde kredieten van Fortis Bank bestaan overwegend uit Investment grade waardepapieren. Ten gevolge van de recente onrust op de kredietenmarkt, heeft het grootste deel van deze portefeuille in 2008 een lagere rating gekregen. De kredietexposure van Fortis Bank die voortvloeit uit de hiervoor genoemde transacties per jaareinde 2008 en de toegepaste waarderingsmethoden zijn beschreven in noot 18.4 Gestructureerde kredietinstrumenten.

6.4.1.11 Management van problemleningen en waardeverminderingen

Problemleningen zijn uitstaande posities waarvoor de tegenpartij als "in waarde verminderd" wordt aangemerkt, maar zijn ook uitstaande posities waarvan er signalen worden opgevangen dat de tegenpartij als "in waarde verminderd" zou kunnen beschouwd worden in de toekomst.

Om een betere opvolging en herziening van problemleningen te kunnen garanderen, worden deze ingedeeld in verschillende risicoklassen indien ze betrekking hebben op individuele tegenpartijen, of gegroepeerd in homogene categorieën van achterstallige leningen in geval van groepen van tegenpartijen. Problemleningen met een score 18, 19 of 20 zijn in gebreke gebleven en hebben een bijzondere waardevermindering ondergaan. Deze die tussen 0 en 17 scores, zijn nog niet in gebreke gebleven en worden als inbaar beschouwd. Omwille van het voorziene risicoprofiel van problemleningen, is een nauwe betrokkenheid vereist van de risicomangementfuncties bij de behandeling van dit type kredieten.

Achterstallig uitstaand kredietrisico

Een financieel actief wordt als achterstallig aangemerkt wanneer de tegenpartij niet in staat is gebleken een betaling te doen zoals contractueel is afgesproken, wanneer het een advieslimiet heeft overschreden of een limiet opgelegd heeft gekregen die lager is dan de huidige positie. Financiële vorderingen die de limiet van 90 dagen na de vervaldatum hebben overschreden, worden automatisch gerubriceerd als "in waarde verminderd".

De volgende tabel verschaft informatie over de tijd die verstreken is sinds het eerste moment van achterstalligheid voor financiële activa die nog niet als "in waarde verminderd" zijn gerubriceerd (bijgevolg zijn vorderingen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn uitgesloten).

	Boekwaarde van activa (nog niet als "in waarde verminderd" gerubriceerd)			Totaal	
	<= 30 dagen achterstallig	> 30 dagen <= 60 dagen achterstallig	> 60 dagen achterstallig		
2008					
Geldmiddelen en kasequivalenten	22.647	17		17	
Rentedragende investeringen	95.847				
Vorderingen op banken	47.036	13	1	14	
<i>Vorderingen op klanten</i>					
Overheid en publieke sector	4.152	50		50	
Hypothecaire leningen	33.333	348	81	27	456
Leningen aan particulieren	6.671	537	103	33	673
Leningen aan ondernemingen	111.168	3.034	457	219	3.710
Overige	57.452	61	15	31	107
Totaal vorderingen op klanten	212.776	4.030	656	310	4.996
Overige vorderingen	5.660	6	2	184	192
Totaal balans	383.966	4.066	658	495	5.219
2007					
Geldmiddelen en kasequivalenten	27.003				
Rentedragende investeringen	101.247	7		7	
Vorderingen op banken	118.332	1		1	
<i>Vorderingen op klanten</i>					
Overheid en publieke sector	5.325	10		125	135
Hypothecaire leningen	94.165	993	94	22	1.109
Leningen aan particulieren	9.131	508	102	41	651
Leningen aan ondernemingen	135.686	4.114	417	606	5.137
Overige	67.701	79	8	10	97
Totaal vorderingen op klanten	312.008	5.704	621	804	7.129
Overige vorderingen	6.533	318	57	82	457
Totaal balans	565.123	6.030	678	886	7.594

De ontvangen onderpanden als afdekking voor achterstallige maar nog niet in waarde verminderde financiële activa zijn hieronder gedetailleerd:

	<u>Ontvangen onderpanden</u>				<u>Zekerheden en garanties</u>	
	<u>Boekwaarde</u>	<u>Financiële instrumenten</u>	<u>Materiële vaste activa</u>	<u>Overige onderpand en garanties</u>	<u>hoger dan het eigenlijke kredietrisico ¹⁾</u>	<u>Niet gegarandeerd uitstaand bedrag</u>
2008						
Geldmiddelen en kasequivalenten	17					17
Rentedragende investeringen						
Vorderingen op banken	14					14
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector, to	50					50
Hypothecaire leningen	456	68	355	3	55	85
Leningen aan particulieren	673	32	117	15	33	542
Leningen aan ondernemingen	3.710	829	1.120	636	1.053	2.178
Overige	107	43	4	41	69	88
Totaal vorderingen op klanten	4.996	972	1.596	695	1.210	2.943
Overige vorderingen	192					192
Totaal balans	5.219	972	1.596	695	1.210	3.166

2007

Geldmiddelen en kasequivalenten						
Rentedragende investeringen	7					7
Vorderingen op banken	2					2
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector, to	135			117	2	20
Hypothecaire leningen	1.109	5	1.239	17	355	203
Leningen aan particulieren	651	18	302	21	246	556
Leningen aan ondernemingen	5.137	720	1.781	505	1.830	3.961
Overige	97	290	23		262	46
Totaal vorderingen op klanten	7.129	1.033	3.345	660	2.695	4.786
Overige vorderingen	456			259		197
Totaal balans	7.594	1.033	3.345	919	2.695	4.992

1) Het bedrag aan ontvangen zekerheden en garanties dat hoger is dan het eigenlijke kredietrisico (berekend op contractbasis).

In waarde verminderd uitstaand krediet

Een financieel actief wordt aangemerkt als in waarde verminderd als één of meerdere gebeurtenissen een negatief effect op de toekomstige verwachte kasstromen van dat financieel actief veroorzaken.

Dergelijke gebeurtenissen zijn onder meer:

- de tegenpartij zal waarschijnlijk niet (volledig) aan de verplichtingen tegenover Fortis Bank kunnen voldoen en dit zonder dat Fortis Bank een beroep kan doen op een zekerheidsstelling
- de tegenpartij loopt meer dan 90 dagen achter in het voldoen van een belangrijke kredietverplichting (bankvoorschotten in rekening-courant worden beschouwd als achterstallig zodra de klant de advieslimiet heeft overschreden of een limiet heeft gekregen die lager ligt dan het huidige saldo).

In de praktijk hanteert Fortis Bank een aantal voorgeschreven en op inschatting gebaseerde signalen die de status "in waarde verminderd" kunnen opleveren. Voorgeschreven signalen zijn onder andere: faillissement, financiële herstructurering of achterstallige betaling van meer dan 90 dagen. Signalen gebaseerd op inschatting zijn onder andere een negatief eigen vermogen, regelmatige betalingsproblemen, onjuist gebruik van de kredietfaciliteiten en door andere schuldeisers genomen juridische stappen. Deze signalen vormen een aanvulling op de beoordeling van een expert. Deze gebeurtenissen kunnen mogelijk (maar niet noodzakelijk) leiden tot een classificatie van de tegenpartij als "in waarde verminderd".

De herstructurering van een lening of schuld houdt een verandering in van één of meerdere voorwaarden van een bestaande lening of schuldovereenkomst ten gevolge van economische of juridische redenen die gelinkt zijn aan de financiële problemen van een schuldenaar. De verandering kan onder andere een aanpassing betekenen in de terugbetalingsregeling en/of prijsstelling, of een vermeerdering van zekerheden. Om de verliezen te beperken, kan een verandering inhouden dat de schuldeiser een concessie doet aan de schuldenaar die anders niet zou worden overwogen (bijvoorbeeld een (on)voorwaardelijke korting op het rentepercentage, op het schuldbedrag, op de openstaande rentebedragen of een combinatie hiervan). Een herstructureringsproces vormt op zich geen aanleiding voor de overgang van een lening van "in waarde verminderd" naar de normale status. Om die reden verliest een dergelijke geherstructureerde lening ook na de herstructurering niet automatisch zijn status van "in waarde verminderd". De leningenportefeuille die niet beschouwd wordt als "in waarde verminderd" kent geen materiële uitstaande bedragen inzake dergelijke geherstructureerde leningen per 31 december 2008.

Een bijzondere waardevermindering voor specifieke kredietrisico's vindt plaats indien er objectieve aanwijzingen bestaan dat Fortis Bank niet alle bedragen zal kunnen innen die verschuldigd zijn overeenkomstig de contractuele voorwaarden. De omvang van de bijzondere waardevermindering is het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde, of de contante waarde van de verwachte kasstromen en de waarde van de zekerheden verminderd met de kosten die gemaakt worden om de zekerheden te realiseren.

In de volgende tabel wordt informatie verstrekt over bijzondere waardeverminderingen en uitstaande in waarde verminderde leningen per 31 december.

	2008			2007		
	<i>Uitstaande leningen in waarde verminderd</i>	<i>Bijzondere waardeverminderingen voor specifiek kredietrisico</i>	<i>Dekkings ratio</i>	<i>Uitstaande leningen in waarde verminderd</i>	<i>Bijzondere waardeverminderingen voor specifiek kredietrisico</i>	<i>Dekkings ratio</i>
Rentedragende investeringen	18.396	(8.639)	47,0%	6.178	(2.434)	39,4%
Vorderingen op banken	315	(281)	89,2%	31	(12)	38,7%
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector	3		0,0%	18	(2)	11,1%
Hypothecaire leningen	674	(41)	6,1%	1.280	(42)	3,3%
Leningen aan particulieren	386	(238)	61,7%	643	(314)	48,8%
Leningen aan ondernemingen	3.718	(1.640)	44,1%	3.010	(1.355)	45,0%
Overige	478	(158)	33,1%	345	(65)	18,8%
Totaal vorderingen op klanten	5.259	(2.077)	39,5%	5.296	(1.778)	33,6%
Overige vorderingen	39	(15)	38,5%	22	(9)	40,9%
Totaal balans	24.009	(11.012)	45,9%	11.527	(4.233)	36,7%
Totaal buiten balans	1.214	(836)	68,9%	610	(398)	65,2%
Totaal uitstaand bedrag onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	25.223	(11.848)	47,0%	12.137	(4.631)	38,2%

In de volgende tabel wordt informatie verstrekt over de ontvangen onderpanden en zekerheden als garantie voor in waarde verminderde financiële activa en krediettoezeggingen:

	<u>Ontvangen onderpanden</u>				<u>Zekerheden en garanties hoger dan het eigenlijke kredietrisico (1)</u>	
	<i>Uitstaand in waarde verminderd</i>	<i>Financiële Instrumenten</i>	<i>Materiële Vaste activa</i>	<i>Overige onderpanden en garanties</i>	<i>het eigenlijke kredietrisico (1)</i>	<i>Niet gegarandeerd uitstaan bedrag</i>
2008						
Geldmiddelen en kasequivalenten						
Rentedragende investeringen	18.396					18.396
Vorderingen op banken	315	57				258
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector	3					3
Hypothecaire leningen	674	1	639	19	142	157
Leningen aan particulieren	386	7	51	7	31	352
Leningen aan ondernemingen	3.718	450	1.581	312	848	2.223
Overige	478	79	27	71	33	334
Totaal vorderingen op klanten	5.259	537	2.298	409	1.054	3.069
Overige vorderingen	39					39
Totaal balans	24.009	594	2.298	409	1.054	21.762
Totaal buitenbalans	1.214	60	29	74	99	1.150
Totaal uitstaand bedrag onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	25.223	654	2.327	483	1.153	22.912
2007						
Rentedragende investeringen	6.178					6.178
Vorderingen op banken	31					31
<i>Vorderingen op klanten</i>						
Overheid en publieke sector	18			2	1	17
Hypothecaire leningen	1.280	6	1.506	51	416	133
Leningen aan particulieren	643	9	75	8	36	587
Leningen aan ondernemingen	3.010	287	1.376	315	1.128	2.160
Overige	345	174	122	17	67	99
Totaal vorderingen op klanten	5.296	476	3.079	393	1.648	2.996
Overige vorderingen	22			13		9
Totaal balans	11.527	476	3.079	406	1.648	9.214
Totaal buitenbalans	610	42	289	66	318	531
Totaal uitstaand bedrag onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	12.137	518	3.368	472	1.966	9.745

1) Het bedrag aan ontvangen zekerheden en garanties dat hoger is dan het eigenlijke kredietrisico (berekend op contractbasis).

De verhouding van 'de bijzondere waardeverminderingen voor specifiek kredietrisico' ten overstaan van het 'niet gegarandeerd uitstaand bedrag' voor de vorderingen op klanten is verbeterd in 2008 (73%) ten opzichte van 2007 (59%). Deze evolutie is voornamelijk op te merken in de leningen aan ondernemingen en de rentedragende investeringen en resulteert in een dekkingsgraad van respectievelijk 82% en 47% aan het einde van 2008. Ze wordt echter gecompenseerd door een lagere dekkingsgraad van de obligaties als gevolg van afschrijvingen.

In de onderstaande tabel wordt inzicht verschaft in de duur van de rubricering als "in waarde verminderd" zijnde de verstreken periode tussen het moment dat het financieel actief voor het eerst als "in waarde verminderd" werd gerubriceerd en 31 december.

	< 1 jaar in waarde verminderd	> 1 jaar < 5 jaar in waarde verminderd	> 5 jaar in waarde verminderd	Totaal
2008				
Geldmiddelen en kasequivalenten				
Rentedragende investeringen	17.776	614	6	18.396
Vorderingen op banken	283	9	23	315
<i>Vorderingen op klanten</i>				
Overheid en publieke sector	1	2		3
Hypothecaire leningen	515	86	73	674
Leningen aan particulieren	195	149	42	386
Leningen aan ondernemingen	2.168	733	817	3.718
Overige	208	261	9	478
Totaal vorderingen op klanten	3.087	1.231	941	5.259
Overige vorderingen	26	2	11	39
Totaal balans	21.172	1.856	981	24.009
Totaal buitenbalans	282	217	715	1.214
Totaal uitstaand bedrag in waarde verminderd	21.454	2.073	1.696	25.223
2007				
Geldmiddelen en kasequivalenten				
Rentedragende investeringen	6.158	6	14	6.178
Vorderingen op banken	1	8	22	31
<i>Vorderingen op klanten</i>				
Overheid en publieke sector	10	4	4	18
Hypothecaire leningen	787	457	36	1.280
Leningen aan particulieren	374	253	16	643
Leningen aan ondernemingen	1.151	1.204	655	3.010
Overige	200	97	48	345
Totaal vorderingen op klanten	2.522	2.015	759	5.296
Overige vorderingen	16	5	1	22
Totaal balans	8.697	2.034	796	11.527
Totaal buitenbalans	241	314	55	610
Totaal uitstaand bedrag in waarde verminderd	8.938	2.348	851	12.137

Afschrijvingen geven het verlies weer dat Fortis Bank verwacht te zullen lijden. Deze zijn gebaseerd op de laatste schattingen van het inbare bedrag van het actief. Voorwaarden om tot afschrijving over te gaan, kunnen onder meer zijn dat de faillissementsprocedure van de schuldenaar is afgelopen en alle zekerheden werden aangewend, dat de schuldenaar en/of zijn garantieggever volledig onvermogen is, dat alle normale inspanningen ter recuperatie zijn uitgeput of dat het punt van economisch verlies (dit is het punt dat de kosten het te recupereren bedrag overschrijden) is bereikt.

Bestaande maar niet gerapporteerde bijzondere waardeverminderingen

Bestaande maar niet gerapporteerde ("incurred but not reported" = IBNR) waardeverminderingen op leningen omvatten verliezen die aanwezig zijn in onderdelen van de portefeuille van uitstaande leningen maar die nog niet expliciet zijn geïdentificeerd.

Voor de berekening van de IBNR bijzondere waardeverminderingen wordt uitgegaan van alle financiële activa waarvoor geen individuele bijzondere waardevermindering werd verantwoord in de balansposten Vorderingen op klanten, Vorderingen op banken en Overige vorderingen. In deze berekening worden alle gerelateerde posten buiten de balans, zoals niet-opgenomen kredietfaciliteiten en verbintenissen tot kredietverstrekking, meegenomen.

Bij de berekening van de IBNR wordt het Basel II-concept van het verwachte verlies met een tijdshorizon van één jaar gecombineerd met intrinsieke elementen als incubatietijd, macro-economische factoren en de visie van deskundigen. De IBNR wordt berekend op de leningenportefeuille exclusief de in waarde verminderde activa. Op het einde van 2008 bedroeg de IBNR EUR 412 miljoen ten opzichte van EUR 278 miljoen in het jaar daarvoor. Deze stijging weerspiegelt de verslechtering van het kredietenlandschap in 2008 en de verwachting van een verdere achteruitgang in 2009. Historische ervaringen worden aangepast op basis van de huidige observeerbare gegevens zodat deze de gevolgen van de huidige omstandigheden, die destijds geen invloed hadden bij het bepalen van de historische ervaringen, kunnen weergeven. Het bepalen van de impact van macro-economische factoren gebeurt op kwartaalbasis aan de hand van duidelijke informatie en documentatie die ook elk kwartaal wordt bijgewerkt. In de bijlagen 14, 16, 17, 40 en 46 worden meer details gegeven inzake IBNR.

6.4.2 Marktrisico

Marktrisico heeft betrekking op verliezen die kunnen ontstaan door ongunstige marktbevingen die samenhangen met de handel in of het aanhouden van posities in financiële instrumenten. Marktrisico vloeit voort uit een verscheidenheid van factoren, zoals:

- renteschommelingen die invloed hebben op obligaties, andere vastrentende activa en andere posten van de balans
- verandering in prijzen van effecten die van invloed zijn op de waarde van handels-en investeringsportefeuilles
- fluctuaties van buitenlandse valuta die van invloed zijn op niet-afgedekte kasstromen
- veranderingen in volatiliteit van renteniveaus en prijzen van effecten die van invloed zijn op opties en andere derivaten
- risico op vroegtijdige terugbetaling, op een "run" op de bank en ander nadelig klantgedrag dat gerelateerd is aan de ontwikkeling van marktfactoren.

Marktrisico is te onderscheiden in twee typen: ALM-risico en handelsrisico, afhankelijk van de looptijd van de betreffende instrumenten. Handelsrisico heeft betrekking op ingenomen posities om op korte termijn winst te maken. ALM-risico omvat alle andere posities.

ALM-risico is het risico dat het verschil in marktwaarde van activa en verplichtingen wijzigt door veranderingen in rentetarieven, risicomarge, aandelenkoersen, valutakoersen, vastgoedprijzen en andere factoren op de markt. Het verschil in marktwaarde tussen activa en verplichtingen wordt gemeten vanuit een economisch perspectief van het eigen vermogen van de groep. Een daling in het verschil tussen de marktwaarde van de activa en de verplichtingen heeft een direct effect op de totale bedrijfswaarde, zelfs in het geval dat op basis van opbrengsten en kasstromen geen verliezen worden geleden.

Handelsrisico: een handelsportefeuille krijgt met allerlei zaken te maken die gerelateerd zijn aan risico's die voortvloeien uit veranderingen van rentetarieven, valutakoersen, aandelenkoersen, grondstoffen- en energieprijzen, volatiliteit, spreads (bid/offer), credit spreads, dividendniveaus en andere verhandelbare karakteristieken. Handelsrisico is het risico dat een nadelige verandering plaatsvindt in de totale waarde van de portefeuille door fluctuaties van en tussen deze risicofactoren.

6.4.2.1 ALM Risico

ALM-risicobeheer

ALM-risico wordt door middel van een zelfstandig raamwerk beheerd en gemeten op basis van consistente methoden (zoals berekeningen van reële waarden, stresstesten, sensitiviteitsanalyses, etc.). De missie van de centrale ALM-functie is het management te ondersteunen, op accurate en regelmatige wijze, in het verkrijgen van inzicht in de ingenomen marktrisicoposities op de balans van Fortis Bank en onderliggende entiteiten. Hierbij inbegrepen is het waarborgen van een wereldwijde toewijzing van activa samenhangend met de strategie van de groep en het toepassen van het concept van wereldwijde limieten voor alle marktrisico's gerelateerd aan de balans. ALM-risico spitst zich toe op veranderingen in de waarde en de winst door volatiliteit van rentetarieven, valutakoersen, aandelenkoersen en vastgoedprijzen. Het risico op veranderingen in volatiliteit en credit spread wordt buiten beschouwing gelaten.

ALM

Het ALM-team opereert centraal en is ingericht op basis van drie zuilen: Balance Sheet Management (inclusief data verzameling, modellering en analyses), investeringen en financiering (performance en verrekenprijzen). De hoofdverantwoordelijkheden van deze functie zijn:

- het ontwikkelen van een kader voor risicobeheer en -controle van alle activiteiten van de bank met een inherent marktrisico
- een globale activa-allocatie waarborgen in lijn met de strategie
- het toepassen van het concept van wereldwijde limieten op alle soorten met de bankportefeuille samenhangende marktrisico's
- het definiëren van methoden voor het bepalen van de interne verrekeningsprijzen en het toepassen daarvan op de diverse onderdelen van de bank en het nauwlettend volgen van de reglementaire solvabiliteit, het beoordelen van de ontwikkeling van de solvabiliteits-ratio's en het voorstellen van strategieën met betrekking tot aanvullende componenten van het reglementair eigen vermogen, zoals achtergestelde schulden en hybride financieringen.

ALM -risicobeoordeling

ALM-risico's worden beoordeeld, bewaakt en gerapporteerd op basis van de volgende soorten risico's: renterisico, valutarisico, aandelenrisico en vastgoedrisico.

De vier belangrijkste bronnen van renterisico zijn:

- het renteherzieningsrisico, dat het gevolg is van een rentemismatch tussen activa en passiva (gebruikelijke mismatch)
- veranderingen in de vorm van de rentecurve (parallel, vervlakking of steiler worden)
- basisrisico dat het resultaat is van imperfecte correlaties tussen verschillende rentetarieven (bijvoorbeeld swap rates en staatsobligaties)
- opties: bepaalde financiële instrumenten kennen (al dan niet verborgen of expliciete) opties die afhankelijk van de renteontwikkeling worden uitgeoefend

Alle cijfers in dit onderdeel zijn vóór belasting.

Meting, opvolging en rapportering van ALM-risico

Renterisico

Fortis Bank meet, bewaakt en beheert het ALM-renterisico met behulp van de volgende indicatoren:

- verschillenanalyse van de kasstromen
- duration van het eigen vermogen
- de rentegevoeligheid van de reële waarde van het eigen vermogen
- Value-at-Risk (VaR)
- Earnings-at-Risk (EaR).

Verschillenanalyse van de kasstromen - Deze analyse geeft het profiel weer van de rentepositie in de tijd en wordt gebruikt om rentegevoelige activa- en passivaposities te kwantificeren en te vergelijken op basis van verschillende tijdsperiodes. In het kasstroomverschil komt de mismatch tussen de activa- en passivapositie bij verschillende looptijden tot uitdrukking.

In onderstaande tabellen worden de renterisicoposities van Fortis Bank weergegeven. De 'interest-sensitivity gap' voor een bepaalde tijdsperiode is het verschil tussen de te ontvangen bedragen en de te betalen bedragen voor die periode.

Kasstromen van de activa en de passiva worden gerubriceerd naar de verwachte renteherziening of aflooptdatum, afhankelijk van welke zich het eerste voordoet. Voor activa en verplichtingen zonder specifieke looptijden, weerspiegelen de verwachte kasstromen de rentegevoeligheid van het product. Voor looptijdloze producten, zoals spaarrekeningen en betaalrekeningen, is een aanzienlijk deel van het uitstaande volume stabiel op lange termijn en wordt dit derhalve beschouwd als langlopende financiering. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om het risico van rentewijzigingen af te dekken. De notionele waarde wordt apart vermeld in de tabel.

Een positief (negatief) bedrag betekent een netto te ontvangen (te betalen) positie in derivaten. De looptijden van de activa en verplichtingen en de mogelijkheid om tegen aanvaardbare kosten rentedragende verplichtingen aan het einde van de looptijd te vervangen, zijn belangrijke factoren in de beoordeling van de mate waarin Fortis Bank is blootgesteld aan rentewijzigingen.

	< 1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-3 jaar	3-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar
<i>Per 31 december 2008:</i>							
Activa	232.375	105.276	59.474	41.075	24.885	25.739	14.726
Passiva	(270.436)	(103.458)	(50.714)	(24.726)	(19.213)	(22.837)	(5.003)
Vershil Activa - Passiva	(38.061)	1.818	8.760	16.349	5.672	2.902	9.723
Derivaten	20.892	(5.535)	(2.918)	(2.389)	(2.500)	(1.699)	(5.506)
Totaal verschil	(17.169)	(3.717)	5.842	13.960	3.172	1.203	4.217

Per 31 december 2007:

Activa	525.142	159.276	124.466	71.294	63.528	76.368	38.445
Passiva	(610.370)	(168.904)	(96.982)	(54.667)	(48.838)	(58.636)	(23.326)
Vershil Activa - Passiva	(85.228)	(9.628)	27.483	16.627	14.690	17.733	15.120
Derivaten	23.071	11.602	5.414	(5.041)	(9.682)	(12.670)	(12.598)
Totaal verschil	(62.157)	1.974	32.897	11.586	4.828	5.062	2.522

Gezien het feit dat meer verplichtingen dan activa worden herzien op korte termijn, heeft de positie van de afgeleide producten een duidelijke risicoreducerende invloed op het totale verschil.

Duration van het eigen vermogen - De duration is een maatstaf voor de gemiddelde termijn van kasstromen van een portefeuille bestaande uit activa of passiva. Het is berekend op basis van de netto actuele waarde van de kasstromen. De gebruikte rentevoet bij de berekening van de netto actuele waarde is gebaseerd op de klantrentevoet.

De duration van het eigen vermogen is een toepassing van de durationanalyse waarmee de geconsolideerde rentegevoeligheid van Fortis Bank wordt gemeten. De duration van het eigen vermogen wordt berekend als het verschil tussen de actuele waarde van de toekomstige gewogen kasstromen gegenereerd door de activa en actuele waarde van de toekomstige gewogen kasstromen van de passiva. De duration van het eigen vermogen is een algemeen gebruikte indicator voor de mismatch in durations tussen activa en passiva.

De duration reflecteert de waardegevoeligheid van een geringe parallelle verschuiving van de rente Δi :

$$\frac{\Delta \text{Waarde}}{\text{Waarde}} = -\text{Duration} \cdot \Delta i$$

Hieruit kunnen de volgende kenmerken van deze maatstaf worden afgeleid:

- een positieve (negatieve) duration leidt tot een daling (toename) van de waarde als de rente stijgt (Δi positief)
- hoe hoger de absolute waarde van de duration, hoe hoger de gevoeligheid van de waarde voor rentebewegingen.

De duration van het eigen vermogen is de duration die moet worden toegevoegd aan het verschil tussen de waarde van de activa en de verplichtingen, zodat de totale balans ongevoelig wordt voor veranderingen in het rentetarief.

In de onderstaande tabel wordt de mismatch getoond tussen de gewogen durations van de activa en verplichtingen. De bank kent een positieve duration van het eigen vermogen. Dit betekent dat een rentetoeename een waardedaling voor de bank met zich meebrengt.

	2008	2007
Duration van het Eigen vermogen (in jaren):	3.24	5.54

Bij de bank is de duration van het eigen vermogen gedaald. Het risicoprofiel is verbeterd hoofdzakelijk doordat Fortis Bank Nederland (Holding) haar leningen van Fortis Bank België en Fortis Finance België heeft terugbetaald en door de verkoop van ontvangersswaps. De duration van het eigen vermogen meet de gevoeligheid van de waarde voor geringe bewegingen in de rente. Fortis Bank volgt ook de waardevariatie op bij sterkere rentedalingen of -stijgingen. Dit wordt getoond in de volgende paragraaf.

Rentegevoeligheid van de reële waarde van het eigen vermogen - Bij deze methode worden stresstesten toegepast van +/- 100 basispunten op de reële waarde van een instrument of portefeuille.

In onderstaande tabel wordt het effect geïllustreerd van een verschuiving van 100 basispunten (plus of min) in de rentecurve op de reële waarde van het eigen vermogen per 31 december. Met andere woorden, de tabel geeft de impact op de reële waarde van alle activa verminderd met de impact op de reële waarde van alle verplichtingen weer.

	2008		2007	
	+100bp	-100bp	+100bp	-100bp
	(3.3%)	3.4%	(6.7%)	6.5%

Een parallelle verschuiving van het rentetarief met 100 basispunten leidt tot een verandering in de reële waarde van ongeveer 3% van de totale reële waarde.

Valutarisico

Alle financiële producten zijn uitgedrukt in een specifieke valuta. Het valutarisico vloeit voort uit een verandering in de wisselkoers van die specifieke valuta ten opzichte van de referentievaluta van Fortis Bank (EUR).

In de ALM-positie van Fortis Bank wordt geen valutarisico genomen door de toepassing van volgende principes:

- Leningen en obligatie-beleggingen die in een andere valuta noteren dan de referentievaluta van de bank moeten worden afgedekt met een financiering in de overeenkomstige valuta.
- Deelnemingen die in een andere valuta luiden dan de referentievaluta van de Bank moeten worden afgedekt met een financiering in de overeenkomstige valuta. Fortis Bank hanteert als beleid dat de deelneming, waar mogelijk, wordt afgedekt met een korte termijn financiering in de overeenkomstige valuta. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van een netto-investeringsafdekking.
- De resultaten van vestigingen en dochtermaatschappijen die in een andere valuta rapporteren dan in de referentievaluta van Fortis Bank worden maandelijks afgedekt.

Uitzonderingen op deze algemene uitgangspunten dienen te worden goedgekeurd door het 'ALCO Committee' van de bank.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van uitzonderlijke risicoposities in vreemde valuta per 31 december 2008:

Valuta	Uitstaand in vreemde valuta (in miljoenen)	Uitstaand in EUR (in miljoenen)
TRY	1.782	829
TWD	396	9

Het algemeen beleid van Fortis Bank bepaalt dat er geen valutarisico mag voorkomen op de balans. Er bestaan echter twee uitzonderingen op deze afdekkingsregels, namelijk Fortis Bank Turkije en Dryden Wealth Management Taiwan.

Overige risicofactoren

Naast het renterisico en valutarisico bestaat het ALM-risico ook uit het aandelenrisico en vastgoedrisico. Het aandelenrisico betreft het risico van verliezen door ongunstige ontwikkelingen op de aandelenmarkten. Bij het vastgoedrisico gaat het om de kans op verliezen door ongunstige ontwikkelingen van vastgoedprijzen. Deze risicofactoren worden opgevolgd aan de hand van risico-indicatoren als Value-at-Risk en Earnings-at-Risk.

Value at Risk (VaR)

VaR is een statistische raming die het mogelijke maximumverlies weergeeft binnen een bepaald betrouwbaarheidsinterval en een bepaalde tijdsperiode. Deze methode heeft in principe betrekking op alle typen risico's. VaR is een modelgebaseerde raming die uitgaat van een worst-case scenario. Worst-case scenario's zijn gebaseerd op veronderstellingen gerelateerd aan kansberekeningen die uitgaan van historische observaties gedurende 10 jaar. Fortis Bank gebruikt standaard de 99,97% regel overeenkomstig de AA- rating voor financiële instellingen.

In onderstaande tabel wordt de 99,97% jaarlijkse VAR weergegeven (i.e. een schatting van het maximumverlies in 99,97% van de gevallen op basis van de VAR-modellen), uitgedrukt in percentage van de reële waarde van het eigen vermogen.

Aandelenrisico	5%
Renterisico	10%
Vastgoedrisico	0%
Wisselkoersrisico	1%

Deze cijfers houden geen rekening met het volatiliteitsrisico

Het grootste uitstaande risico is het renterisico. Het aandelenrisico is relatief gezien kleiner en is gebaseerd op de aandelenpositie zoals gerapporteerd onder IFRS. De risicopositie in vreemde valuta is voornamelijk een TRY positie. Vastgoedrisico is niet materieel voor Fortis Bank. Valutarisico is gedeeltelijk afkomstig van de participaties in internationale bedrijven. Er kan geconcludeerd worden dat het aandelen- en het renterisico de belangrijkste risicofactoren zijn voor Fortis Bank als geheel.

Earnings-at-Risk De maatstaf Earnings-at-Risk geeft de gevoeligheid weer van de toekomstige winst onder IFRS bij hypothetisch ongunstige wijzigingen van de rente of aandelenprijzen. Deze maatstaf meet het effect van stresstesten op de geschatte nettobaten vóór belastingen.

+100bp	(3,1 %)
-100bp	3,3 %
aandelen -20%	(0,65 %)

De rentemarge voor de Earnings-at-Risk simulatie is berekend met een constante duration van het eigen vermogen over het hele jaar. De gevoeligheid van de Treasury & Handelspositie is niet inbegrepen in bovenstaande tabel.

ALM-risico – stresstesten

Bij plotselinge, extreme, of catastrofale marktontwikkelingen zijn stresstesten noodzakelijk om de onderliggende risico's in kaart te brengen. Om de verscheidene marktstressscenario's te identificeren en de potentiële impact op de balans en winsten te ramen, heeft ALM een programma voor scenario-analyses ontwikkeld.

Stress-scenario-analyses vinden plaats op kwartaalbasis voor zowel winst- als waarderapportages. Hierbij zijn geen officiële limieten opgesteld. ALM volgt momenteel de marktrisico's in de bankboeken van de balans: dat wil zeggen renterisico, wisselkoersrisico en aandelenrisico.

Als gevolg hiervan heeft ALM enkel stresstesten ontworpen op basis van deze drie risico's. Een exacte analyse van de volatiliteit is niet gebeurd. De volgende drie types scenario's zijn geïmplementeerd: gestandaardiseerde, historische en op de toekomst georiënteerde interne modellen.

Gestandaardiseerde stresstesten

Met het oog op een adequaat beheer van de risico's analyseert Fortis Bank de resultaten van het interne meetsysteem in termen van de verandering van economische waarde in verhouding tot het kapitaal, door middel van een gestandaardiseerde schok in de rentevoet¹. Een gestandaardiseerde schok in de rentevoet geeft alleen in beperkte mate de risico's op de balans weer.

Historische crisis stresstest-scenario's

Historische scenario's zijn nuttig omdat die de marktontwikkelingen weergeven die effectief hebben plaats gevonden. Dit komt ten goede aan de objectiviteit en geloofwaardigheid. Het enige zwakke punt is dat het een economisch beeld kan schetsen dat vandaag de dag niet langer relevant is.

¹ Fortis Bank bezorgt deze resultaten eveneens aan de toezichthouder om de supervisie bij de financiële instellingen te vergemakkelijken met betrekking tot het renterisico.

ALM Intern model voor stresstesten

Fortis Bank heeft een reeks stresstesten ontwikkeld, gebaseerd op een intern model en een gemeenschappelijke methode voor alle entiteiten van Fortis Bank. De stressscenario's zijn gebaseerd op een kwantitatief retrospectief model, dat zes interestvoet-scenario's in beschouwing neemt in combinatie met de ontwikkelingen van de wisselkoersen en aandelenmarkten.

ALM-risico – strategieën voor risicovermindering

Fortis Bank beperkt het renterisico met behulp van diverse instrumenten. De belangrijkste daarvan zijn derivaten, met name renteswaps en opties. Met renteswaps wordt het lineaire risicoprofiel veranderd. Dat profiel is hoofdzakelijk een combinatie van langlopende activa (bijvoorbeeld vastrentende hypotheek) en langlopende verplichtingen (bijvoorbeeld achtergestelde schulden). Opties worden gebruikt voor de verlaging van het niet-lineaire risico, dat voornamelijk wordt veroorzaakt door in klantcontracten besloten opties zoals een rentevoetplafond of voortijdige betalingsopties.

Wanneer een positie wordt afgedekt, wordt het economische effect van veranderingen in de nettocontante waarde van die positie, veroorzaakt door veranderingen in de als benchmark gebruikte rentecurve, verminderd door compenserende veranderingen in de nettocontante waarde van het financiële derivaat dat wordt gebruikt als afdekkingsinstrument.

Het risico dat wordt afgedekt is het renterisico; om precies te zijn de veranderingen in de reële waarde van vastrentende activa en verplichtingen als gevolg van veranderingen in het als benchmark aangewezen rentetarief. Het als benchmark aangewezen rentetarief is het rentetarief dat geldt voor het afdekkingsinstrument. Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte positie door een kredietrisico dat groter is dan het risico dat is verbonden aan het afdekkingsinstrument, worden uitgesloten van het afgedekte risico.

Op de financiële verwerking van afdekkingen zijn onder IFRS strikte regels van toepassing en niet iedere economische afdekking die voor de afdekking van het renterisico van Fortis Bank wordt gebruikt, wordt onder IFRS aangemerkt als een hedge. Zo worden bijvoorbeeld opties voor economische afdekking niet als hedge gezien. Dat betekent dat Fortis Bank ondanks het bestaan van een economische hedge het effect van de veranderingen in de reële waarde van deze opties in de resultatenrekening verantwoordt. Dit geldt bijvoorbeeld voor hypotheek met een variabele rente waarvan de rentevoetplafonds zijn afgedekt met opties. Dat deze opties onder IFRS niet voor de status van afdekking in aanmerking komen, zorgt voor extra volatiliteit in de resultatenrekening.

In de tabel wordt een overzicht gegeven van de portefeuille afdekking zoals die op de ALM-posities is toegepast.

<i>Afgedekte positie</i>	<i>Afdekkingsinstrumenten</i>	<i>Afgedekt risico (1)</i>
Hypotheke	payer swaps	(5,31)
Obligaties	payer swaps	(1,44)
Vastrentende verplichtingen	receiver swaps	1,99

1) *Effect in EUR miljoen op de reële waarde van 1bp evenwijdige verschuiving in de yield curve.*

Op 31 december 2008 bedroeg de sensitiviteit van hypotheke, obligaties en vastrentende verplichtingen EUR (4,76) miljoen voor een evenwijdige verschuiving van de rentecurve met 1bp. De ALM derivatenpositie op 31 december 2008 wordt gekenmerkt door een potentiële impact van EUR 4,9 miljoen (voor belasting) bij een verandering van de rentecurve met 1bp. De portefeuille afdekking heeft bijgevolg het grootste gedeelte van de volatiliteit op de resultatenrekening geëlimineerd. Op het einde van 2008 was de openstaande derivatenpositie EUR (0,32) miljoen (voor belasting) bij een verandering van de rentecurve met 1bp. Gedurende 2008 was de verandering in de reële waarde van de derivaten inbegrepen in hedge accounting EUR (592) miljoen en de reële waardeverandering van het afgedekt product EUR 568 miljoen, waardoor het grootste deel van de volatiliteit in het resultaat geëlimineerd werd.

6.4.2.2 *Handelsrisico*

Handelsrisico houdt het potentiële verlies in dat voortkomt uit ongunstige marktontwikkelingen die kunnen optreden bij ingenomen handelsposities van financiële instrumenten. Met andere woorden, handelsrisico's ontstaan doordat de handelsportefeuille onderhevig is aan veranderingen in marktprijzen van financiële instrumenten, inclusief degene die betrekking hebben op goederen.

Handelsrisico is aanwezig bij zowel de handelsactiviteiten die voor klanten worden ontplooid als bij activiteiten voor eigen rekening. Deze activiteiten bestrijken vrijwel het volledige spectrum van instrumenten die beschikbaar zijn op moderne financiële markten en geschieden in de dealing rooms van Brussel, Luxemburg, New York, Houston, Hongkong, Singapore, Taipei, Shanghai, Londen, Istanbul en Warschau. De diverse lokale dealing rooms rapporteren aan Brussel.

Het handelsrisico behoort tot de activiteiten van Merchant Banking, waar de dagelijkse resultaten van de transacties samenhangen met de ontwikkeling van de markt-, valuta- en aandelenkoersen, de rente en goederen- en energieprijzen.

Handelsrisicobeheer

Het nemen van risico is gebaseerd op een drie-zuilen risicostructuur van Merchant Banking : risicomanagementorganisatie, risicobeleid en risico-beslissingsprocedure. Het onafhankelijke risicobeheer verschaft informatie over het Merchant Banking risicoprofiel aan het Merchant Banking Management team, de Merchant Banking Risk Committees en Central Risk Management (CRM). Geïntegreerde risicobeheersystemen zijn in werking gesteld om de verscheidenheid van risico's systematisch te analyseren en meten.

Fortis Bank heeft limieten bepaald voor de vaststelling van de risicotolerantie en om het uitstaande handelsrisico te beheersen. Er bestaan diverse risicoparameters om alle risicokenmerken te dekken zoals: positie (gewijzigde duration, delta, vega), Value-at-Risk, stresstesten en concentratielimieten. Alle limieten worden één maal per jaar geëvalueerd aan de hand van het gemiddelde limietgebruik, in het verleden behaalde resultaten, de volatiliteit van de inkomsten en het nieuwe budget.

De risicogegevens van alle locaties wordt centraal in één wereldwijd systeem verwerkt. De voortgaande integratie van alle dealing rooms gaat samen met de implementatie van een gecentraliseerde front-office informatietechnologie.

Handelsrisico meten en bewaken

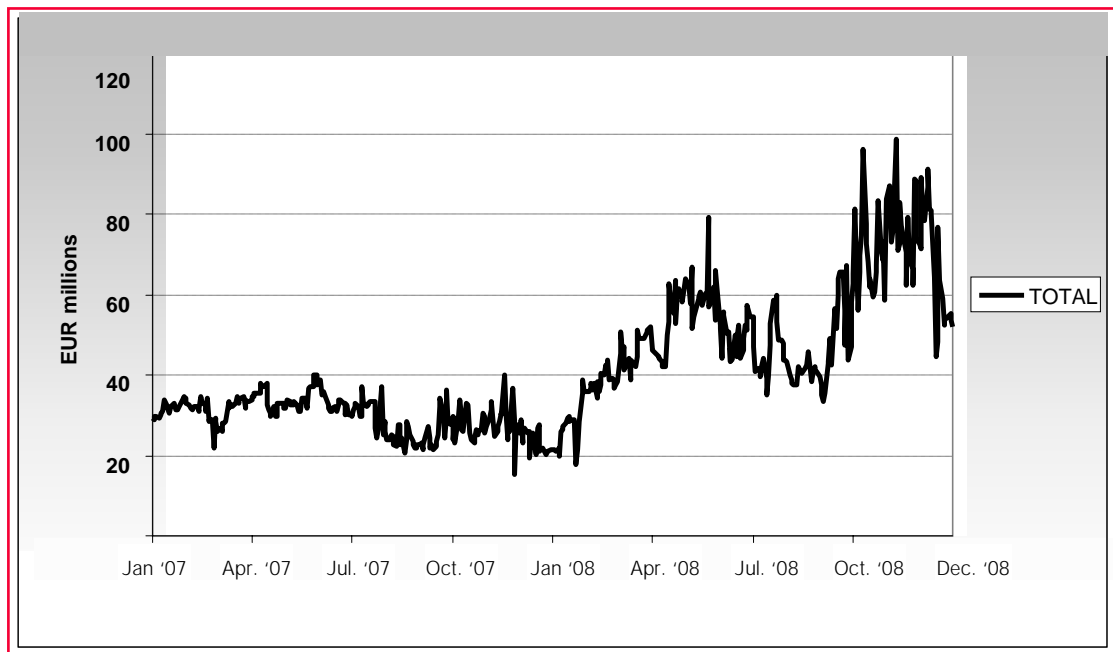
Fortis Bank hanteert de Value-at-Risk methode op basis van de 'Dynamische Extreme Waardedistributie (Extreme Value Distribution) historische simulatiemethode met volledige herwaardering van derivaten. Dit wordt meestal aangeduid als historische VaR-indicator. De historische VaR is de gangbare methode voor de identificatie van handelsrisico.

Om de historische VaR te berekenen voor het merendeel van de producten en activiteiten, wordt door het risicobeheer een aangepast systeem gebruikt, genaamd MrMa (Market risk Management Application). Tevens ondersteunt het systeem de volgende functies van het handelsrisicobeheer:

- officiële (end-of-day) Mark to Market (MtM) herwaarderingen
- stresstesten en gevoeligheidsanalyses
- VaR en back-testing van resultaten.

Fortis Bank Merchant Banking beheert evenzeer een belangrijke portefeuille met producten die onderhevig zijn aan credit spread variaties. Deze producten zijn door activa gedekte schuldbewijzen, schuldinstrumenten en kredietderivaten die als handelsactiva en investeringsactiva worden verantwoord. Het risicobeheer heeft een interne VaR-spread toepassing op het MrMa-platform ontwikkeld waar data van onafhankelijke dataleveranciers worden gebruikt.

Value-at-Risk inclusief alle risicofactoren (in EUR miljoen)

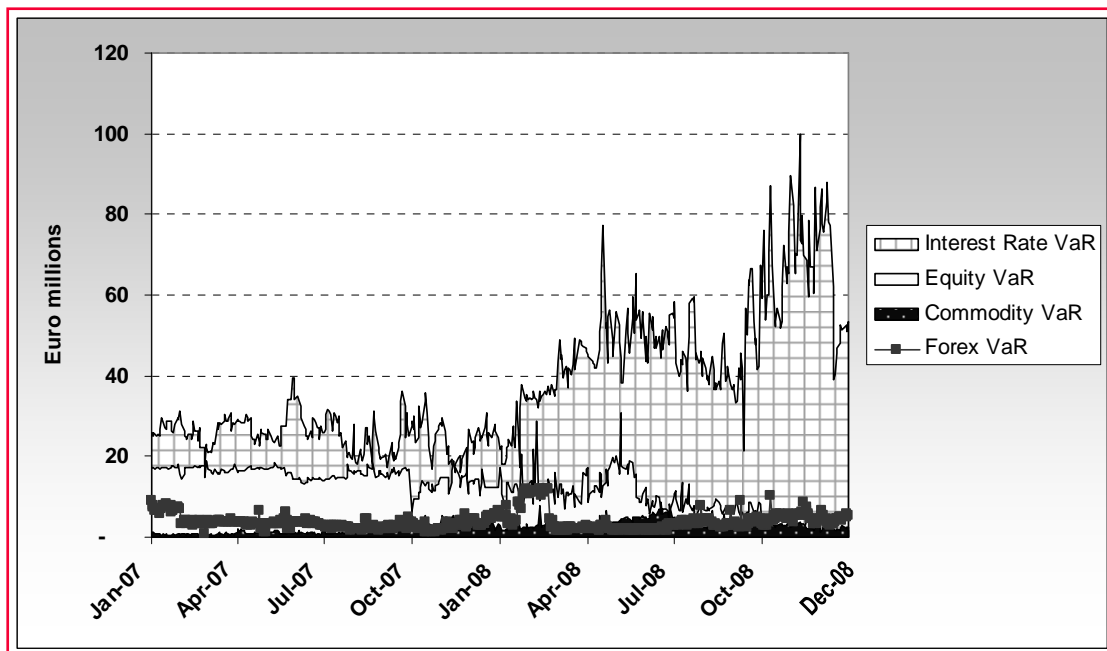
Gedurende 2008 heeft de stijgende volatiliteit de VaR op stabiele posities met een factor van meer dan twee doen stijgen. Dit effect is zichtbaar in het eerste kwartaal van 2008 waar een eerder stabiele toestand, gevolgd door een vermindering van de posities niet geleid heeft tot een vermindering van de VaR.

Twee opeenvolgende gebeurtenissen hebben de VaR enorm doen stijgen gedurende de tweede helft van 2008 zonder dat dit gepaard ging met een verhoging van de posities.

Begin juni, na de verklaring van de ECB, heeft een tijdelijke verstoring en illiquiditeit van de geld- en obligatiemarkt geleid tot een opvallende schommeling in de volatiliteit. Posities werden ingedekt en verminderd om zodoende het uitstaande risico te verminderen.

Het faillissement van Lehman Brothers in september was de tweede en doorslaggevende schokgolf die het financiële systeem heeft verstoord. De plotse en massale ineenstorting van de markten gepaard gaande met een nooit eerder geziene toename van de volatiliteit/correlatie in/tussen alle risicoklassen en de waardevermindering van de meeste activa (reeds vastgesteld sinds het begin van de subprime crisis) namen hierdoor zelfs in snelheid toe. Indekkingsmaatregelen op het einde van vorig jaar hebben het uiteindelijke risico teruggebracht tot het niveau van het eerste kwartaal ondanks de moeilijkheden om tegenpartijen te vinden in de markt die bereid waren op bilaterale basis te verhandelen.

Lineaire Value-at-risk per risico factor (in EUR miljoen)

Het gebruik van de historische VaR- indicator in het handelsrisicobeheer

De historische VaR¹ over één dag met een betrouwbaarheidsinterval van 99% wordt bewaakt via de dagelijkse risicoreportages en wordt gebruikt om de risicolimieten te bepalen.

Voor de reglementaire kapitaalberekening volgens het Basel raamwerk, zijn de VaR-berekeningen gebaseerd op een handelsperiode van 10 dagen. Hiervoor zal Merchant Banking de vierkantswortel nemen van de handelsperiode en deze toepassen op de portefeuille. Bovendien berekent men de 'Event VaR' (Gebeurtenis VaR) die representatief is voor staartrisico's.

Het economische kapitaal² van Fortis Bank is gebaseerd op een VAR met een betrouwbaarheidsgraad van 99,97% en een handelsperiode van 1 jaar.

Het limietenraamwerk met betrekking tot handelsrisico

De beslissingen betreffende limieten en andere risico's die worden aangegaan, zijn gebaseerd op 4 principes:

- risicoposities leiden alleen tot een beperkte volatiliteit van opbrengsten
- nieuwe limieten/producten/activiteiten hebben een toegevoegde waarde voor de Merchant Banking performance
- diversificatie van inkomsten
- limieten zullen alleen worden toegekend als de risicoposities kunnen worden berekend, bewaakt en gerapporteerd door 'Risk Management Merchant Banking'.

Marktrisicolimieten zijn gebaseerd op:

- een beleid van maximalisatie van diversificatie van activiteiten gerelateerd aan (markt-) risico's
- businessfocus: handel of klantgedreven
- effecten van opbrengstdiversificatie
- historische opbrengst, volatiliteit van resultaten en gebudgetteerde inkomsten
- risicotolerantie
- operationele organisatie

¹ Om rekening te houden met het specifiek karakter van de handelsactiviteiten worden de waarschijnlijkheid en tijdshorizon, gebruikt voor het berekenen van de historische VaR, op elkaar afgestemd.

² Economisch kapitaal wordt berekend op kwartaalbasis en geeft een schatting van het kapitaal dat door de bank dient gereserveerd te worden om in aanmerking te komen voor een AA rating binnen de criteria van de ratingagentschappen.

Naargelang de graad van belangrijkheid kent risicomanagement een differentiatie in de limieten:

- *Harde limieten:* dit zijn macro risicomanagement-instrumenten die limieten omvatten die niet overschreden mogen worden door afdelingen als geheel. Harde limieten worden goedgekeurd door de Merchant Bank Risk Committee (MBRC) en Bank ALCO en worden bewaakt door zowel Risk Management als CRM/Market Risk¹⁾
- *Softe limieten:* deze limieten worden gebruikt voor micro risicomanagement-doeleinden en zijn de instrumenten die de afdelingen toelaten op een lager niveau in de organisatie met risicolimieten te werken zonder dat hierbij de vastgestelde harde limieten worden overschreden.

Van de limieten kan tevens een andere differentiatie worden gemaakt, gebaseerd op het doel van de meting:

- *VaR-limieten:* deze zijn bedoeld om de potentiële verliezen in kaart te brengen voor de Bank onder normale marktomstandigheden. In de context van handelsactiviteiten wordt bij Fortis Bank de VaR gedefinieerd als het verwachte maximum verlies voor één dag met een eenzijdig betrouwbaarheidsinterval van 99 procent. Deze handelsperiode en dit betrouwbaarheidsinterval werden geselecteerd aangezien ze marktstandaard zijn.
- *Positielimieten:* deze zijn relevanter in het geval van extreem lage volatiliteit en zijn een aanvulling op de VaR-limieten

Alle posities, VaR, en andere risicolimieten worden jaarlijks herzien. De herziening is gerelateerd aan het gemiddelde gebruik van de limieten, de performance in het afgelopen jaar, de volatiliteit van de inkomsten en het nieuwe budget.

Harde limieten en positielimieten, die niet tot de eigen micro limieten van de business line behoren (bijvoorbeeld per desk, per dealer, etc.) worden dagelijks bijgehouden door het Merchant Banking Risk Management.

Overschreden limieten worden altijd door Merchant Banking Risk Management gerapporteerd aan de CEO en CRO van Merchant Banking, de CEO van GMK, de interne audit en het hoofd van Market Risk binnen Central Risk Management.

Handelsrisico stresstesten

De historische VaR is een statistisch model om mogelijke toekomstige resultaten te voorspellen onder normale marktomstandigheden. Om tevens mogelijke toekomstige resultaten te voorspellen onder abnormale marktomstandigheden, simuleert Fortis Bank ook extreme scenario's. In MrMa is dit mogelijk gemaakt door middel van gevoeligheids- en stresstestmodules die functionaliteiten bezitten om zulke scenario's te ontwikkelen, de reële waarde ervan te berekenen en de verkregen waarden te rapporteren.

De extreme scenario's kunnen zowel historisch als hypothetisch van aard zijn. De historische simulaties kunnen scenario's nabootsen die in het verleden hebben plaatsgevonden (bijvoorbeeld de obligatiecrisis van 1994, Subprime crisis van 2007/2008) en de hypothetische scenario's stellen Fortis Bank in staat nieuwe schokken te simuleren van onvoorziene omvang.

Het winst- of verliescijfer dat uit deze testen resulteert wordt verder gedetailleerd naar de verschillende geledingen van de Merchant Banking-structuur. Het doel van stresstesten is het management bewust te maken van de risico's die resulteren uit extreem abnormale ontwikkelingen in marktfactoren. Zodoende worden door middel van de stresstests vroegtijdige waarschuwingsindicatoren in werking gesteld, hetgeen de stakeholders tot het volgende in staat stelt:

- eenzelfde benadering ten opzichte van risicotolerantie
- gelijktijdige waarschuwing
- overgaan tot oplossingsgerichte acties.

¹⁾ CRM / Market Risk: Central risk Management / Market Risk.

Op het moment dat de stresstestresultaten een overschrijding laten zien ten opzichte van de vroegtijdige waarschuwingsindicatoren is dit voor het management een reden om over te gaan tot actie. De bandbreedte van stresstesten is bij Merchant Banking identiek aan die van MrMa en volgt dezelfde trend van ontwikkelingen als die van MrMa. Deze werkwijze waarborgt de vergelijkbaarheid van de stresstestresultaten met andere cijfers en resultaten berekend door MrMa.

Op maandelijkse basis wordt een stresstestprogramma uitgevoerd dat de hele Merchant Banking-afdeling omvat. De verschillende scenario's worden regelmatig beoordeeld en zonodig bijgewerkt en uitgebreid.

Handelsrisico back testing

Na de berekeningen van de VaR wordt de output op geldigheid geverifieerd. Deze toetsing wordt uitgevoerd door middel van een back testing-module, waar prognoses van de Value-at-Risk worden afgezet tegen de berekende market-to-market variaties met behulp van geobserveerde dagelijkse dataschommelingen.

Back testing is een officieel statistisch raamwerk dat de efficiëntie van het VaR-model (dus in wezen de betrouwbaarheid van de VaR-uitkomsten) op dagelijkse basis test, door na te gaan of de excepties zijn opgenomen en gebruikt zodanig dat het model verrijnd kan worden.

Back testing meet, met een tijdslijn van één jaar, in hoeverre de verliezen de VaR-prognoses overschrijden met een betrouwbaarheidsinterval van 99%. De back-testing-analyses die voorgeschreven zijn door externe regelgevers, laten zien dat Fortis Bank België binnen de aanvaardbare zone gebleven is in 2008.

6.5 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat niet kan worden voldaan aan actuele (en potentiële) verplichtingen of aan het leveren van onderpand op de vervaldatum. Het bestaat uit twee componenten:

Financierings-liquiditeitsrisico: het risico dat aan verwachte en onverwachte vraag naar contanten van depositohouders en andere contractuele partijen niet kan worden voldaan zonder onaanvaardbare verliezen te lijden of de bedrijfsvoering te schaden.

Markt-liquiditeitsrisico: dit risico heeft te maken met het onvermogen om activa in kasstromen om te zetten als gevolg van ongunstige marktomstandigheden of -ontwrichtingen. Het heeft dus in zekere zin te maken met marktrisico. Markt-liquiditeitsrisico heeft betrekking op de liquide waardegevoeligheid van een portefeuille door enerzijds marges die toegepast worden op activa die in onderpand gegeven worden en anderzijds veranderingen in marktwaarde. Het is bovendien gerelateerd aan de onzekere tijdsschaal voor het realiseren van de liquiditeitswaarde van activa.

Onderstaande paragrafen schetsen de gebeurtenissen welke in 2008 het liquiditeitsrisico van de bank sterk hebben beïnvloed.

In september 2008 hebben ongeziene marktomstandigheden de liquiditeitspositie van Fortis Bank in aanzienlijke mate beïnvloed. Geruchten omtrent een dreigende kapitaalsverhoging van Fortis hadden een onmiddellijk gevolg op de markten. De koers van het aandeel kelderde ondanks de ontkenning van de kapitaalsverhoging door Fortis. De koersval versterkte het pessimistisch beeld van velen omtrent Fortis. Een groot deel van de financiële marktpartijen trachtten hun blootstelling aan kredietrisico's op banken zoveel mogelijk te vermijden of te verminderen. Dit bracht een langdurig proces op gang waarbij het verkrijgen van toegang tot liquiditeit aanzienlijk werd bemoeilijkt. Deze situatie heeft zich voor de meeste financiële instellingen zelfs verdergezet in 2009.

Vanaf 14 september 2008 circuleerden er geruchten aangaande de liquiditeitspositie van Fortis Bank.

Op vrijdag 26 september 2008 waren de financiële markten heel moeilijk met financiële waarden en kwam in het bijzonder Fortis onder zware druk. Fortis Bank verwachtte op dat moment dat het bij de sluiting van de markt niet langer over het vereiste onderpand zou beschikken om krediet op de interbancaire markt (inclusief de centrale banken) te kunnen verkrijgen. Fortis Bank zou dan verplicht zijn extra liquiditeiten te vragen aan de Nationale Bank van België. Op het einde van de dag was nagenoeg het volledige onderpand gebruikt om extra liquiditeiten te krijgen van de centrale banken. Voor het eerst in haar geschiedenis zag Fortis Bank zich gedwongen om een beroep te doen op de Marginale Beleningsfaciliteit van de Belgische Nationale Bank, voor een bedrag van ongeveer EUR 5 miljard.

Gedurende het weekeinde van 27-28 september 2008 besloten de Nederlandse, Belgische en Luxemburgse autoriteiten tot actie over te gaan om het onaanvaardbare risico te vermijden dat de bankactiviteiten van Fortis niet langer voortgezet zouden kunnen worden. De regeringen van de drie landen maakten daarom op zondag 28 september 2008 bekend dat zij het bankbedrijf van de groep een kapitaalsinjectie zouden geven. De maatregelen hielden in dat de Belgische staat (via de SFPI/FPIM) een bedrag van EUR 4,7 miljard zou injecteren terwijl het Groothertogdom Luxemburg akkoord ging met het verstrekken van een lening van EUR 2,5 miljard aan Fortis Banque Luxembourg SA (99.92%-dochter van Fortis Bank) in de vorm van een in aandelen converteerbare obligatielening. Bovendien stemde de Belgische Nationale Bank in met de verstrekking van een noodkrediet (Emergency Liquidity Assistance Agreement (ELA)¹) aan Fortis Bank om de liquiditeit van haar bankactiviteiten te waarborgen.

De rest van de week bleef de situatie verslechteren als gevolg van spanningen op de interbancaire markt. De opname van tegoeden door institutionele en zakelijke klanten was sterk toegenomen.

Op donderdag 2 oktober 2008 was van het noodkrediet van EUR 57,9 miljard dat de Belgische Nationale Bank beschikbaar had gesteld, EUR 51,7 miljard opgenomen; het noodkrediet van EUR 7 miljard, dat kort tevoren met de Nederlandse centrale bank was overeengekomen, was al volledig opgenomen zodat Fortis Bank vrijwel geen speelruimte meer had.

Het daaropvolgende weekeinde werden herziene transacties afgesloten waaronder de verkoop van Fortis Bank aan BNP Paribas. Ook de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) inclusief haar belang in ABN Amro aan de Nederlandse staat was hierin begrepen.

De belangrijke instromen van liquiditeit die van de Nederlandse regering werden verwacht, losten de onmiddellijke liquiditeitsproblemen waarmee Fortis Bank was geconfronteerd niet op:

- Een bedrag van ongeveer EUR 51 miljard werd op korte termijn verwacht ten einde tegemoet te komen aan de dringendste liquiditeitsvereisten.
- Het was zeer moeilijk om in te schatten of, en zo ja voor welk bedrag, Fortis Bank noodkrediet van de Belgische Nationale Bank zou nodig hebben in de komende week. De werkelijkheid toont aan dat Fortis Bank na 6 oktober 2008 in een heel kritische situatie bleef met noodkredietlijnen van de centrale banken die nog steeds werden gebruikt op 6 oktober 2008 ten belope van EUR 19,7 miljard, op 7 oktober ten belope van EUR 6,5 miljard, op 8 oktober ten belope van EUR 12,1 miljard en op 9 oktober ten belope van EUR 6 miljard.

De vermindering in het gebruik van de ELA was te danken aan het feit dat BNP Paribas vanaf 6 oktober 2008, zodra de principsovereenkomst was gesloten, de bankactiviteiten begon te financieren. Vanaf 10 oktober werd het ELA niet meer gebruikt door Fortis Bank. Verdere verbetering van de liquiditeitspositie werd gerealiseerd door de gedeeltelijke terugbetaling door Fortis Bank Nederland (Holding) van haar schuld aan Fortis Bank en de omwisseling van het resterende saldo in converteerbare obligaties van de Nederlandse overheid.

Gedurende november en december stabiliseerde de tegoeden van particulieren en corporates zich. Samen met een beperking van de groei in activa, een toenemende beschikbaarheid van onderpand ten gevolge van een wijziging in de door de centrale banken gebruikte criteria, het gebruik van het door de overheid gecreëerde Commercial Paper Funding Facility (CPFF) en de fondsen verkregen van de Belgische staat voor Royal Park Investment, verbeterde op die manier de liquiditeitspositie van Fortis Bank naar het jaareinde toe.

¹ Dit soort van kredietlijn voor extreem dringende omstandigheden kan enkel door de Belgische Nationale Bank worden toegestaan in geval van hoogdringendheid en voor een zeer beperkte periode: het is in geen enkel geval een normaal krediet dat op middellange termijn kan worden opgenomen.

Op 31 december 2008 had Fortis Bank EUR 4,3 miljard nodig om haar verplichtingen te kunnen financieren. Aan deze verplichtingen kon worden voldaan door transacties op de repo en wholesale markt en een regelmatige instroom van klantendeposito's.

Fortis Bank erkent dat een betere structuur van de balans een belangrijk aandachtspunt is voor de toekomst. In dat kader zal het management een beter evenwicht tussen het niveau van tegoeden en het niveau van kredieten sterk gaan benadrukken. Het verminderen van de Customer Funding Gap is in dit opzicht een korte- tot middellange termijn focus voor Fortis Bank.

Een aantal elementen van onzekerheid aangaande de financiering van Fortis Bank blijven echter bestaan (bijvoorbeeld deze gelinkt aan niet-opgenomen kredietlijnen of verkregen ongedekte financiering) In dit opzicht is het nuttig te vermelden dat Fortis Bank momenteel zeer weinig gebruik maakt van de liquiditeitsmiddelen aangeboden door BNP Paribas. Derhalve kan een goedkeuring en uitvoering van het akkoord tussen BNP Paribas, de Belgische Staat (via SFPI/FPIM) en Fortis Holding toegang verschaffen tot nieuwe bronnen van liquiditeit voor Fortis Bank. Daarenboven heeft Fortis Bank nog geen gebruik gemaakt van het garantieschema dat door de Belgische Staat werd voorzien ten behoeve van Belgische financiële instellingen.

6.5.1 Beheer van liquiditeitsrisico

Fortis Bank heeft in 2008 zijn liquiditeitsbeleid aangepast aan de nieuwe organisatie van het liquiditeitsrisicobeheer.

Het beheer van het liquiditeitsrisico houdt enerzijds het beheren van financieringsbronnen in en anderzijds het aanhouden van voldoende liquiditeitsreserves. Zulke reserves bestaan uit portefeuilles van activa waarvoor een vraag bestaat in de markt en die te gelde gemaakt kunnen worden als dekking tegen onverwachte ontzettingen van financieringsbronnen of interbancaire markten. Risk Management heeft als primair doel te garanderen dat Fortis Bank voldoende contanten en liquide middelen aanhoudt om te allen tijde aan de huidige en toekomstige financiële verplichtingen te voldoen, tijdens normale en abnormale omstandigheden. Dit dient het geval te zijn voor elke valuta waarin Fortis Bank een positie heeft uitstaan, voor alle bedrijven, inclusief de voor bijzondere doeleinden opgerichte entiteiten (Special Purpose Entities). Het Bank ALCO is verantwoordelijk voor de bewaking van het liquiditeitsrisico binnen Fortis Bank.

6.5.2 Rapportage van liquiditeitsrisico

Fortis Bank houdt toezicht op het liquiditeitsrisico aan de hand van vier indicatoren of meetinstrumenten. De informatie is hierbij afkomstig van twee bronnen: de boekhouding (de dagelijkse liquiditeitspositie van de verbintenissen met klanten en de maandelijkse netto balans van stabiele funding) en de liquiditeits-cashflows (de maandelijkse structurele liquiditeitsrapportage en de dagelijkse korte termijn rapportage).

6.5.2.1. De liquiditeitspositie van de verbintenissen met klanten (The Customer Funding Gap (CFG))

meet in welke mate de leningen aan klanten worden gedekt door de deposito's van klanten (worden hierbij niet in aanmerking genomen: deposito's en leningen tegen onderpand, worden hierbij wel in aanmerking genomen: kasbons en achtergestelde certificaten). In dit meetinstrument worden kasbons en achtergestelde certificaten beschouwd als klantendeposito's omdat ze worden verkocht aan retail klanten.

6.5.2.2. De netto balans van stabiele funding

spitst zich toe op de structurele liquiditeit van de balans: het bestaat uit de 'stabiele' funding op lange termijn (passiva met een lange termijnkarakter: stabiele klantendeposito's, middellange en lange termijn uitgiftes, achtergestelde schuld, kapitaal) waarvan de "niet liquide" activa (activa die niet of moeilijk kunnen worden omgezet in liquiditeit: leningen aan klanten, de investeringsportefeuille die niet kan worden gebruikt als onderpand om funding te verkrijgen, participaties, goodwill, gebouwen,..) worden afgetrokken. Deze indicator houdt niet alleen rekening met het structurele onevenwicht van de verbintenissen met klanten, maar geeft tevens het beeld weer van de liquiditeitspositie op lange termijn.

6.5.2.3. *De structurele liquiditeitsrapportage (Structural Liquidity Gap (SLG))*

meet de positie van alle elementen van de balans vanuit de invalshoek van liquiditeitsrisico. Deze rapportage brengt de vervaldagstructuur in beeld waarbij alle cashflows worden gespreid over toekomstige tijdszones. Voor elke tijdszone wordt de som gemaakt van alle te ontvangen cashflows (+) en alle te betalen cashflows (-). In deze meting wordt eveneens rekening gehouden, a rato van 30%, met het niet- getrokken gedeelte van de bevestigde kredietlijnen. Deze rapportage geeft bijgevolg de structurele liquiditeitspositie weer en maakt het mogelijk om de kostprijs van een mogelijke dekking in te schatten.

6.5.2.4. *De dagelijkse korte termijn rapportage*

meet en voorspelt de kasposities, per dag, voor de komende weken.

Global Markets is verantwoordelijk voor de rapportage van het korte termijn liquiditeitsrisico, ALM voor het middellange termijn liquiditeitsrisico. Hierdoor is men in staat de liquiditeitsprofielen te analyseren van de balansen van de verschillende entiteiten, waaronder de belangrijke financieringsentiteiten in de vorm van SPE's. Hierbij wordt ook bijzondere aandacht besteed aan geëffectiseerde activa en de financiering hiervan.

6.5.3 Liquiditeitslimieten

Naast de rapportagestructuur, heeft Fortis Bank een kader geformuleerd voor liquiditeitslimieten voor de drie desks in Brussel, New York en Hong Kong. De liquiditeitslimieten richten zich op het korte termijn liquiditeitsrisico en stellen limieten vast voor een dag (overnight of O/N), morgen/de dag daarna (T/N) en spot/de volgende dag (S/N). De O/N-limieten worden per definitie als meest belangrijke aangezien, terwijl de T/N- en S/N-limieten ook noodzakelijk zijn en worden gebruikt om toenames in de liquiditeitsverschillen in een vroeg stadium te identificeren. Deze limieten gelden alleen voor financieringsverschillen die niet door zekerheden zijn gedekt.

Het feit dat de treasury-activiteiten in Merchant Banking over drie centrale punten en tijdzones verdeeld zijn, houdt in dat openstaande posities kunnen worden overgedragen van achtereenvolgens Hong Kong, België tot New York. Zodoende dient New York als 'lender of last resort' en wordt de USD als ultieme valuta gezien.

6.5.4 Liquiditeit interne verrekenprijzen

Fortis Bank gebruikt een systeem waarbij de kostprijs van liquiditeit intern wordt verrekend. Het bestaat uit een regelmatig aangepaste matrix van transfertprijzen waarbij men onderscheid maakt tussen de verschillende deviezen en de termijnen.

6.5.5 Liquiditeitsrampenplan

Het liquiditeitsrampenplan (Contingency Funding Plan) treedt in werking wanneer de liquiditeitspositie van Fortis Bank in gevaar komt door interne en externe uitzonderlijke omstandigheden die eventueel kunnen resulteren in een liquiditeitscrisis. Het doel hiervan is de liquiditeitsbronnen te beheren zodat de bedrijfsactiviteiten niet in gevaar komen en excessieve financieringskosten binnen de perken worden gehouden.

Tijdens een crisis zijn adequate informatiestromen van cruciaal belang voor snelle beslissingen en het vermijden van onnodig escaleren van problemen. In dit kader zorgt het liquiditeitscalamiteitenplan dat de interne communicatiestromen tijdig, duidelijk en onbelemmerd verlopen. Bovendien maakt dit plan het mogelijk dat de geschikte externe communicatiestromen de juiste informatie afleveren aan marktdeelnemers, werknemers, klanten, kredietverleners, toezichhouders en aandeelhouders. De afdeling Communicatie is hier normaal gesproken bij betrokken.

6.5.6 Financieringsbronnen

De deposito's van klanten (particulieren, zakelijk, ondernemingen) vormen een belangrijk onderdeel van de primaire financieringsbronnen van de Bank. Zichtrekeningen en spaargelden van particulieren zijn weliswaar direct of op korte termijn opvraagbaar, maar leveren niettemin een belangrijke bijdrage aan de stabiliteit van de financieringsbasis op de lange termijn. Deze stabiliteit staat of valt met het behoud van het vertrouwen van de rekeninghouder in de solvabiliteit en het goede liquiditeitsbeheer van Fortis Bank. Voor korte termijnfinanciering (gedekt en ongedekt) wordt een beroep op professionele markten gedaan. Niet door zekerheden gedekte kredietverlening wordt beperkt door het limietensysteem dat een bovengrens stelt aan ongedekte positieverschillen. De uitgifte van kortlopend en langlopend papier wordt centraal bewaakt en het beroep op de financiële markten wordt gecoördineerd door Global Markets (Group Treasury).

6.5.7 Boekhoudkundige looptijdenanalyse

In de onderstaande tabel zijn de activa en verplichtingen van Fortis Bank onderverdeeld op basis van de resterende contractuele looptijd. Direct opvraagbare deposito's, spaargelden en andere activa en verplichtingen zonder vaste looptijd worden weergegeven in de kolom Zonder looptijd en worden door Fortis Bank beschouwd als een relatief stabiele primaire bron van financiering voor de activiteiten. In de lijnen niet-financiële activa en niet niet-financiële verplichtingen in de kolom Minder dan 1 maand zijn de tijdelijke verschillen tussen de trade en settlement datum begrepen.

	<i>Tot</i>					<i>Zonder looptijd</i>	<i>Totaal</i>
	<i>1 maand</i>	<i>1-3 maand</i>	<i>3-12 maand</i>	<i>1-5 jaar</i>	<i>Meer dan 5 jaar</i>		
<i>Per 31 december 2008</i>							
Activa							
Vastrentende financiële instrumenten	94.973	33.700	40.479	72.619	92.038	1.505	335.314
Variabele rentende financiële instrumenten	11.394	4.913	10.222	41.665	67.343	3.717	139.254
Niet-rentedragende financiële instrumenten	2.467	961	1.483	1.371	554	7.710	14.546
Niet-financiële activa	52.023	8.827	6.822	16.883	10.822	2.286	97.663
Totaal activa	160.857	48.401	59.006	132.538	170.757	15.218	586.777
Verplichtingen							
Vastrentende financiële instrumenten	166.717	50.606	35.044	38.915	55.889	19.588	366.759
Variabele rentende financiële instrumenten	3.509	11.199	5.176	17.385	17.266	78.606	133.141
Niet-rentedragende financiële instrumenten	1.302	943	1.498	3.630	1.583	5.169	14.125
Niet-financiële verplichtingen	18.504	4.698	7.184	14.705	11.619	899	57.609
Totaal verplichtingen	190.032	67.446	48.902	74.635	86.357	104.262	571.634
Netto liquiditeitsverschil	(29.175)	(19.045)	10.104	57.903	84.400	(89.044)	15.143
<i>Per 31 december 2007</i>							
Totaal activa	192.408	65.170	73.503	103.047	200.361	132.724	767.213
Totaal verplichtingen	265.230	74.644	56.343	71.028	61.342	204.690	733.277
Netto liquiditeitsverschil	(72.822)	(9.474)	17.160	32.019	139.019	(71.966)	33.936

6.6 Operationeel risico

Doordat risico's inherent zijn aan alle operationele activiteiten en beslissingen, hebben alle ondernemingen waaronder financiële instellingen, te maken met operationeel risico. Binnen het operationele risico wordt onderscheid gemaakt tussen het bedrijfsrisico en gebeurtenisrisico.

Bedrijfsrisico is het risico dat ontstaat door het ontplooiën van bedrijfsactiviteiten en is dus van invloed op elke financiële en niet-financiële instelling. Het betreft het risico op verliezen door veranderingen in de concurrentieomgeving die de bedrijfsactiviteiten of operationele omstandigheden aantasten. Het effect ontstaat doorgaans door wijzigingen in volumes, prijsstelling of marges ten opzichte van een vast kostenniveau. Het bedrijfsrisico wordt dan ook extern gestuurd (door reglementaire of fiscale wetgeving, marktontwikkelingen, strategisch risico, reputatierisico en dergelijke) maar kan worden beperkt door effectief management.

Het gebeurtenisrisico betreft het risico op verliezen door inadequate of falende interne processen, mensen en/of systemen en anderzijds het risico op verliezen als gevolg van externe gebeurtenissen. Juridische en compliance risico's worden gerekend tot gebeurtenisrisico, terwijl het strategische risico en het reputatierisico hier buiten vallen. Gebeurtenisrisico wordt meestal intern gestuurd (door interne en externe fraude, werknemers, klanten, producten, en bedrijfsvoering en bovendien door technologische en infrastructurele gebreken en dergelijke) en kan met de juiste beheersprocessen en -controles worden beperkt.

6.6.1 Operationeel risico en management control

Eén enkel kader voor de bank

Fortis Bank heeft gekozen voor één enkel operationeel risico management (ORM) kader voor de hele bank dat voldoet aan de Basel II criteria betreffende de Advanced Measurement Approach ('AMA'). Dit kader ondersteunt de organisatie in het verhogen van het bewustzijn van operationele risico's, het identificeren van de operationele risicoprofielen, het effectief bewaken van operationele risico's en het bepalen van de daaraan gerelateerde eigen vermogensvereisten.

Dit AMA kader maakt integraal deel uit van het overkoepelende management controle kader, waarbinnen de verschillende management teams, tot en met het niveau van de uitvoerende bestuurders, de risico's beoordelen die hun objectieven kunnen in gevaar brengen. Dit proces leidt uiteindelijk tot de Management Control Statements.

Ondersteund door een sterk operationeel risico beheer

Een aangepaste risico management structuur is opgezet rond het "3 verdedigingslijnes" model, waarbij de business de hoofdverantwoordelijkheid draagt rond het beheren en beheersen van operationele risico's. De rol van tweede lijnsverdediging wordt opgenomen door de risicobeheerfuncties. Hun opdracht bestaat erin toe te zien dat het ORM kader terdege uitgerold is, dat de ingeschatte, gemeten en beheerde risicoprofielen het correcte risicoprofiel weerspiegelen en dat de resulterende eigen vermogensvereisten adequaat zijn. Interne audit neemt de rol van derde verdedigingslijn op en verzekert dat de risicostructuren en beleidslijnen behoorlijk geïmplementeerd zijn.

Een kader dat de 4 vereiste elementen van een Advanced Measurement Approach (AMA) omvat

- De eerste bouwsteen van het operationele risico management kader is het **verzamelen van gegevens over operationele verliezen**. Operationele verliezen die zich doorheen de organisatie voordoen, worden systematisch opgenomen in een centrale gegevensbank.
- Naast de interne verliesdata, gebruikt Fortis Bank tevens data omtrent **externe verliezen**. Fortis Bank is één van de medeoprichters van ORX (Operational Risk eXchange association), een consortium van banken die hun operationele verliesgegevens op anonieme basis delen en hun ervaringen met betrekking tot operationeel risico aangelegenheden uitwisselen. Daarnaast heeft Fortis Bank toegang tot de Fitch First en de SAS Global gegevensbanken, die publieke data bevatten rond materiële verliezen.

- Centraal in het kader staan de **toekomstgerichte risicobeoordelingen**, die het risicoprofiel bepalen van de bank en als primaire input dienen voor de berekening van de eigen vermogensvereisten.
- De risicobeoordelingen behelzen zowel een opwaartse (Risk Self Assessment) als een neerwaartse (scenarioanalyse) benadering. De **opwaartse beoordeling (RSA)** verschaft inzicht in de operationele risico's die eigen zijn aan de interne organisatie en de controleomgeving. Die RSA's worden uitgevoerd binnen elke business en ondersteunende functie op het juiste niveau van detail en resulteren in een beschrijving van de geïdentificeerde risico's, een analyse van de oorzaken van die risico's en in een beschrijving en beoordeling van de controleomgeving. Tevens wordt de residuële blootstelling aan het risico gekwantificeerd.
- De neerwaartse **scenarioanalyse** vervolledigt het operationeel risicoprofiel met de meer systemische en "lage frequentie – hoge impact" risico's. Het behelst de risico's waaraan Fortis Bank is blootgesteld omwille van de activiteiten die het uitvoert en de omgeving waarbinnen het opereert. Scenarioanalyse wordt uitgevoerd op het hogere managementniveau en is voornamelijk gebaseerd op analyse van externe verliesdata. De documentatie van het scenario detailleert het risicotype, de kwaliteit van de controleomgeving en de bepaling van de blootstelling aan het risico.
- **Operationeel risico knipperlichten (of sleutel risico indicatoren)** worden opgevolgd om veranderingen te signaleren in het operationele risicoprofiel ten gevolge van interne of omgevingsfactoren.

Berekening van de eigen vermogensvereisten

Fortis Bank past de meest geavanceerde methoden toe voor de bepaling van de eigen vermogensvereisten voor operationeel risico. Deze zijn in lijn met de Advanced Measurement Approach (AMA) onder Basel II.

6.6.2 Beheersing en vermindering van operationele risico's

Fortis hanteert diverse processen voor de beheersing en vermindering van operationele risico's. Als gevolg van risicobeoordelingen, analyses van verliesgegevens en ontwikkelingen van de indicatoren worden verdere stappen ondernomen voor de beheersing van operationele risico's. Deze stappen hebben meestal te maken met een organisatorisch en procesmatig perspectief. Centraal gecoördineerde technieken voor risicobeperkingen zijn Business Continuity Management, maatregelen voor informatiebeveiliging, verzekeren en management control verklaringen.

6.6.3 Business Continuity

6.6.3.1 Business continuity management

Business Continuity Management (BCM) is het managementproces van de identificatie van potentiële bedreigingen voor de organisatie en de resulterende impact mochten deze bedreigingen zich daadwerkelijk realiseren. Het verschaft een kader voor het bouwen van een veerkrachtige organisatie die in staat moet zijn om effectief te reageren op deze bedreigingen ter bescherming van de belangen van de stakeholders, de reputatie, het merk en de waardecreërende activiteiten van de bank.

Gezien het feit dat Fortis Bank een financiële dienstverlenende organisatie is, onderkent men het belang van BCM. De Fortis Bank BCM-methodologie is opgenomen in de BCM beleidsdocumenten en is gebaseerd op internationale regelgeving en richtlijnen voor best practises, zoals omschreven door:

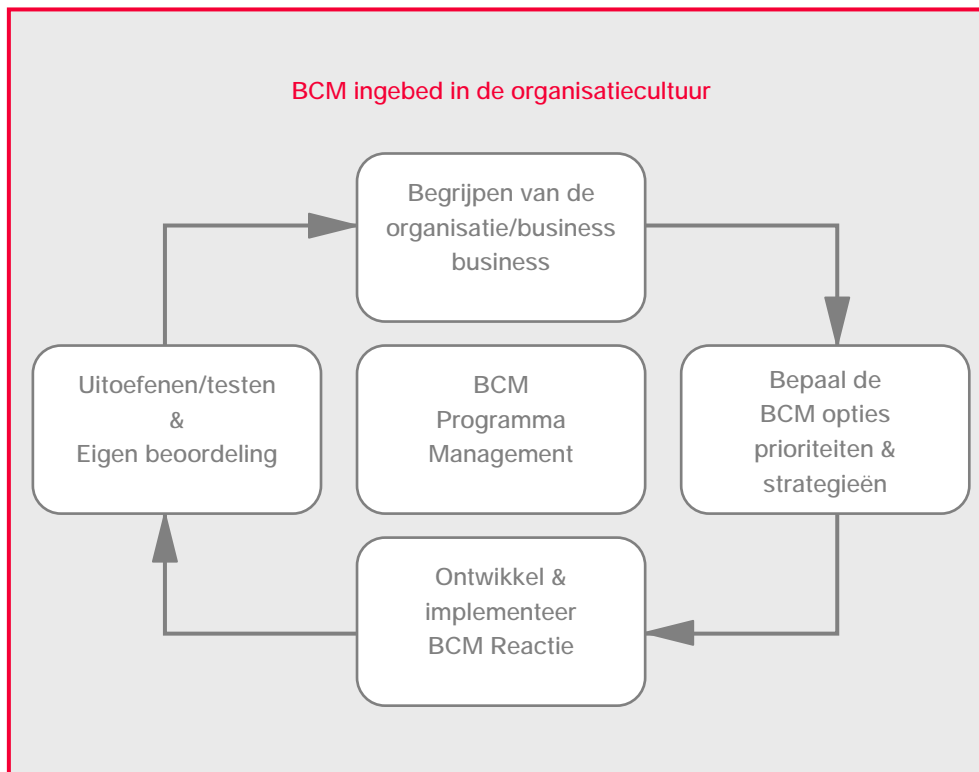
- Basel Commissie voor bancaire toezicht: High level principles for Business Continuity
- The Business Continuity Institute: Good Practice Guidelines (BCI GPG)
- The British Standards Institute¹.

Het toepassingsgebied van BCM bij Fortis Bank is:

- Intern: Fortis Bank in al zijn dimensies (zowel de Fortis Bank businesses & support functions, alle landen, juridische entiteiten en dochterondernemingen)
- Extern: Alle derde partijen die Fortis Bank-informatie moeten verwerken of cruciale diensten en producten verlenen die het doel ondersteunen van belangrijke Fortis Bank-diensten (externe uitbestedingen).

¹ De "Guide to Business Continuity (PAS 56) en de standaard BS25999-1: Code of practice for Business Continuity Management

De Fortis BCM-benadering bevat de volgende stappen:

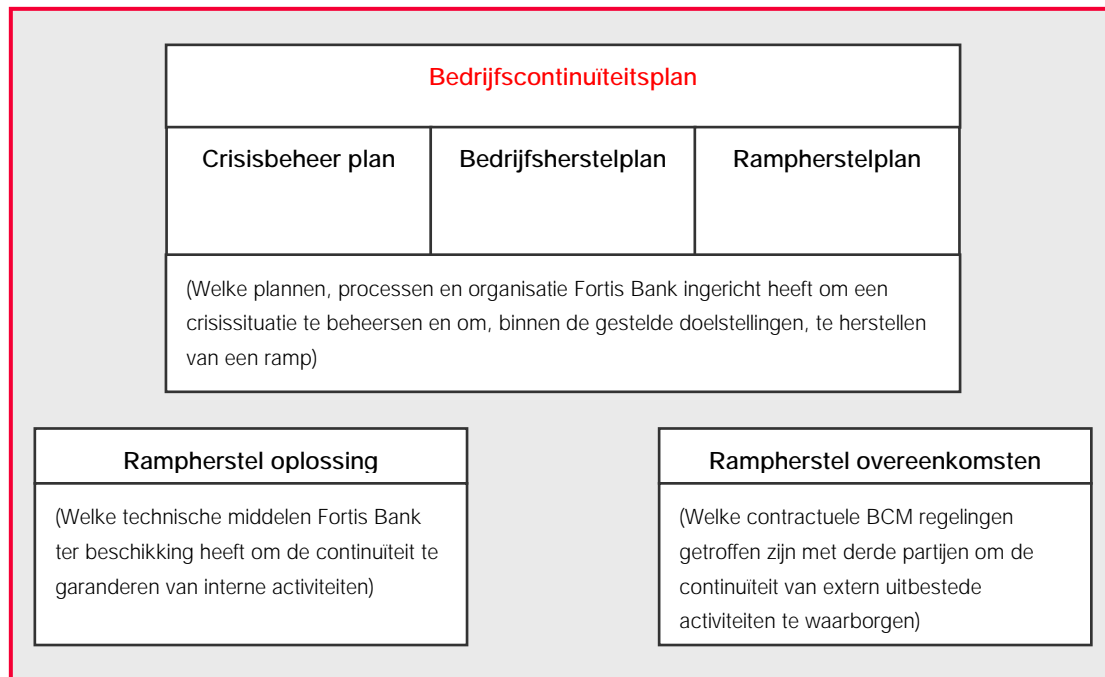

De Fortis Bank BCM-methodologie dient ingebed te zijn in de bedrijfscultuur en dient verwezenlijkt en continu bijgehouden te worden, op een manier die aangepast is aan de aard, omvang en complexiteit van de desbetreffende Fortis Bank business.

Informatie omtrent de belangrijkheid van de diensten van de organisatie, inclusief de activiteiten en middelen die nodig zijn om deze diensten te kunnen leveren, worden geanalyseerd door middel van business impact analyses en risico analyses.

Het bepalen van BCM-opties en –strategie maakt het mogelijk een breed spectrum van strategische en tactische afwegingen te evalueren. Deze aanpak stelt Fortis Bank in staat adequate afwegingen te maken voor elke belangrijke dienst, in de zin van dat Fortis Bank deze diensten op een aanvaardbaar niveau kan blijven leveren tijdens en na storingen in de normale bedrijfsvoering. BCM is aanvullend op andere maatregelen ter bevordering van het herstellingsvermogen die al present zijn binnen Fortis Bank. De voorgaande analyses moeten leiden tot de inrichting van plannen en oplossingen die zowel een preventief, reactief en herstellend karakter hebben.

Deze acties leiden tot de creatie van BCM antwoorden door middel van plannen die detailleren welke stappen ondernomen moeten worden voor, tijdens en na een incident.

Tot slot dient Fortis Bank aan te tonen dat de strategieën en plannen inderdaad effectief, lonend en nuttig zijn door middel van testen en zelf-analyse.

6.6.3.2 Overdracht van risico door middel van verzekering

Fortis Bank beschouwt het verzekeren als een nuttig instrument voor het mitigeren van operationele risico's. Deze verzekeringsportefeuille wordt centraal gecoördineerd door CRM. Meer specifiek is Fortis Bank verzekerd tegen financiële schade door fraude, computercriminaliteit, beroepsaansprakelijkheid en persoonlijke aansprakelijkheid.

Geheel in lijn met de gangbare praktijken in de bedrijfstak zijn de volgende verzekeringsovereenkomsten door Fortis Bank afgesloten met derden:

- een gecombineerde Bankers Blanket Bond,
- een computercriminaliteitverzekering
- een beroepsaansprakelijkheidsverzekering

Bovenop deze externe dekkingen, maakt Fortis Bank ook gebruik van interne herverzekeringstechnieken voor de financiering van operationele risico's. Op deze manier worden de franchises van de gecombineerde Bankers Blanket Bond, de computercriminaliteitverzekering en de beroepsaansprakelijkheidsverzekering herverzekerd via een interne Captive.

6.6.3.3 *Management control statements (MCS)*

Ligt bij beheer van operationeel risico de nadruk op operationele gebeurtenisrisico's, management control richt zich voornamelijk op het bedrijfsrisico (inclusief strategische en reputatie-aangelegenheden). Het beheer van operationeel risico en management control hangen nauw met elkaar samen:

- de methoden voor risicoschatting, de beoordeling van de beheersing en de aanpak van zwakke punten verlopen op vergelijkbare wijze
- de uitkomsten van de schattingen van operationeel (gebeurtenis) risico vormen de input voor het beoordelen van het bedrijfsrisico door het senior management, als onderdeel van de jaarlijkse procedure die leidt tot management control verklaringen; deze procedure wordt door CRM gecoördineerd.

De managementteams tekenen management control verklaringen en formuleren indien nodig actieplannen voor de verbetering van de beheersing. Central Risk Management coördineert de rapportage over de status en voortgang op deze actieplannen. De Management Control Statements dienen aan het eind van elk jaar als attest voor het functioneren van risico management en interne beheerssystemen.

7 Toezicht en solvabiliteit

7.1 Beoordeling solvabiliteit

7.1.1 Raamwerk

Als financiële instelling is Fortis Bank onderworpen aan het toezicht van regelgevende autoriteiten.

Op geconsolideerd en statutair niveau wordt het toezicht op Fortis Bank uitgeoefend door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA). De dochtermaatschappijen van Fortis Bank kunnen daarnaast onderworpen zijn aan de richtlijnen van de diverse toezichthoudende instellingen in de landen waar deze actief zijn.

Banken moeten volgens de richtlijnen van de toezichthouder voldoen aan een minimaal toetsingsvermogen (8% van de risicogewogen activa). Fortis Bank berekent met ingang van 2008 het toetsingsvermogen en de risicogewogen activa onder Basel 2.

De CBFA heeft Fortis Bank toestemming verleend voor toepassing van de meest geavanceerde berekening van de risicogewogen activa onder Basel II: de geavanceerde interne ratingbenadering voor kredietrisico en de geavanceerde meetmethode voor operationeel risico.

Het toetsingsvermogen voor de doeleinden van de toezichthouder wordt op geconsolideerd niveau berekend op basis van het IFRS boekhoudregime, waarbij rekening wordt gehouden met door de CBFA opgelegde prudentiële filters, in overeenstemming met de richtlijn Kapitaalseisen van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen, zoals beschreven in de Circulaire PPB 2007-1-CPB van de CBFA.

7.1.2 Beoordeling

In de onderstaande tabel wordt de samenstelling van het wettelijk vereist vermogen van Fortis Bank geïllustreerd:

	<u>31 december 2008</u>	<u>31 december 2007</u>
	<i>Basel 2</i>	<i>Basel 1</i>
Aandelenkapitaal & reserves	37.967	32.352
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	(20.556)	1.781
Ongerealiseerde winsten en verliezen	(5.048)	(697)
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	12.363	33.436
Niet-innovatieve hybride kapitaal instrumenten	1.579	2.756
Minderheidsbelangen	2.780	430
- Herwaardering van schuldbewijzen, na aftrek van belastingen	5.170	1.071
- Herwaardering van aandelen, na aftrek van belastingen	-	(385)
- Goodwill	(1.886)	(1.025)
- Verwacht dividend	-	-
- Overige	(335)	(13.031)
Kern tier-1 kapitaal	19.671	23.252
Innovatieve hybride kapitaal instrumenten	1.993	2.440
Tier-1 kapitaal	21.664	25.692
Achtergestelde leningen	17.965	15.581
Overige prudentiële filters en aftrekposten op totaal kapitaal	(1.557)	(14.042)
Totaal kapitaal	38.072	27.231

De onderstaande tabel geeft de belangrijkste vermogensindicatoren weer:

	<i>2008</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
	<i>Basel 2</i>	<i>Basel 1</i>	<i>Basel 1</i>
Tier-1 kapitaal	21.664	21.402	25.692
Totaal kapitaal	38.072	37.260	27.231
Risicogewogen activa en verbintenissen	203.405	220.260	270.207
Kredietrisico	175.171	197.195	249.280
Marktrisico	13.945	23.065	20.927
Operationeel risico	14.289		
Core Tier 1 ratio	9,7%		8,6%
Tier 1 ratio	10,7%	9,7%	9,5%
Totaal kapitaal ratio	18,7%	17,0%	10,1%

Het aandelenkapitaal van Fortis Bank is in september en oktober 2008 versterkt met een kapitaalinjectie van EUR 4,7 miljard door de Belgische staat en een verplicht converteerbare lening van EUR 2,5 miljard aan Fortis Bank Luxembourg SA van de Luxemburgse staat (waarvan EUR 2,4 miljard in eigen vermogen is geconverteerd en EUR 0,1 miljard in een achtergestelde converteerbare lening). Na de verkoop van de Nederlandse activiteiten zijn ook de kapitaalratio's verbeterd. Het verlies op de verkoop van FBN (H) en de deconsolidatie van door FBN(H) uitgegeven Tier-1 en Tier-2 vermogensinstrumenten werden meer dan gecompenseerd door de annulering van de aftrek van EUR 24 miljard van de deelneming van FBN(H) in RFS Holdings (het financiële vehikel waarin het belang van Fortis Bank in ABN AMRO was ondergebracht en waarvan 50% in mindering werd gebracht op Tier-1 en 50% op Tier-2) en door de deconsolidatie van de met FBN (H) samenhangende risicogewogen activa.

In de risicogewogen activa per ultimo 2008 zijn nog wel de gestructureerde kredieten opgenomen die conform de overeenkomst tussen de FPIM, Fortis holding en BNP Paribas zullen worden overgedragen aan een Special Purpose Vehicle. Deze overdracht zal voor een vermindering van de risicogewogen activa zorgen en leidt daarmee tot een verbetering van de kapitaalratio's van Fortis Bank in 2009.

Ultimo 2008 bedroeg de Tier-1 ratio van Fortis Bank 10,7% en het totaal kapitaal ratio 18,7%, ruim boven het wettelijk vereiste minimum.

In de bovenstaande tabel worden de cijfers over 2007 berekend volgens de richtlijnen van Basel 1. Inbegrepen zijn tevens de risicogewogen activa van FBN(H). Onder Basel 1 golden geen kapitaalvereisten voor operationeel risico.

Volgens de geïmplementeerde regels van Basel 2 mag de solvabiliteit onder de geavanceerde berekening van Basel 2 niet lager uitvallen dan 90% van de berekeningen onder Basel 1. De solvabiliteit van Fortis Bank onder Basel 2 lag in 2008 boven de ondergrens van 90% onder Basel 1. Er was derhalve geen correctie noodzakelijk. In 2009 is het wettelijk vereist minimum gelijk aan 80% van de solvabiliteitsvereisten onder Basel 1.

7.2 Doelstellingen kapitaalbeheer

Fortis Bank beheert kapitaal en risico en houdt daarbij rekening met drie belangrijke invalshoeken ten aanzien van de solvabiliteit: de toezichteisen, ratings en economische afwegingen. Deze invalshoeken worden aangevuld met stresstesten om tot de externe solvabiliteit te komen.

Naast het wettelijk vereiste minimum (8% van de risicogewogen activa) heeft Fortis Bank in 2008 aanvullende doelstellingen geformuleerd, namelijk een Tier-1 ratio van 7% en een kern Tier-1 ratio van 6% (kern Tier-1 kapitaal is Tier-1 kapitaal na aftrek van innovatieve hybride leningen). Deze doelstellingen worden op dit moment opnieuw bezien en zullen worden aangepast aan de volledige implementatie van het Basel 2 raamwerk en de veranderde marktverwachtingen.

8 Vergoedingen na uitdiensttreding, Andere lange-termijn personeelsvoordelen en Ontslagvergoedingen

Vergoedingen na uitdiensttreding zijn personeelsvoordelen, zoals pensioenen en ziektekostenvergoedingen, die worden uitgekeerd na beëindiging van de arbeidsrelatie. Andere lange-termijn personeelsvoordelen zijn personeelsvoordelen die niet volledig betaalbaar zijn binnen de twaalf maanden na de periode waarin de medewerkers de betreffende dienst hebben verleend. Ontslagvergoedingen zijn personeelsvoordelen die betaalbaar zijn tengevolge van een beëindiging van de arbeidsovereenkomst op initiatief van de werkgever vóór de voorziene pensionering of als gevolg van het toekennen van voordelen om vrijwillig vervroegd vertrek aan te moedigen.

8.1 Vergoedingen na uitdiensttreding

8.1.1 Pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen en andere vergoedingen na uitdiensttreding

Fortis Bank financiert pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen die voor het merendeel van de medewerkers gelden. De meeste van deze pensioenregelingen zijn niet meer toegankelijk voor nieuwe medewerkers. Een aantal regelingen wordt gedeeltelijk gefinancierd door de betaling van premies door medewerkers.

De uitkeringen volgens deze regelingen worden berekend op basis van het aantal dienstjaren en het salarisniveau. De pensioenverplichtingen worden bepaald aan de hand van sterftcijfers, het personeelsverloop, de loonstijging en economische aannames met betrekking tot bijvoorbeeld de inflatie en het disconteringspercentage. Het disconteringspercentage wordt per land of per regio vastgesteld op basis van het rendement (op einddatum) van obligaties met een vergelijkbare looptijd, die zijn uitgegeven door 'blue-chip' ondernemingen of door de overheid, indien er geen representatieve markt voor bedrijfsobligaties is.

Tot eind september 2008 werden de pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen bij Fortis Bank gefinancierd door verbonden verzekeringsondernemingen. Bijgevolg werden de hieraan gerelateerde beleggingen beoordeeld als niet-kwalificerende fondsbeleggingen en dienden ze beschouwd te worden als "restitutierechten" overeenkomstig IAS 19. Aangezien Fortis Bank en de verzekeringsondernemingen op het jaareinde van 2008 geen verbonden ondernemingen meer zijn, betekent dit dat deze beleggingen kwalificerend zijn en mogen afgetrokken worden van de verplichtingen inzake toegezegde pensioenrechten.

Naast pensioenregelingen, omvatten de kosten van regelingen op basis van vaste toezeggingen ook andere vergoedingen na uitdiensttreding, zoals de vergoeding van een deel van de ziektekostenpremie en personeelscondities voor financiële producten, zoals hypotheeklen, welke in stand blijven na de pensionering van medewerkers.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen die per 31 december zijn opgenomen in de balans in verband met pensioenregelingen en andere vergoedingen na uitdiensttreding.

De cijfers van 2008 zijn exclusief Fortis Bank Nederland (Holding) en haar dochterondernemingen, die verkocht zijn aan de Nederlandse overheid op 3 oktober 2008.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>				<i>Andere vergoedingen na uitdiensttreding</i>			
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>
Contante waarde van gefinancierde verplichtingen	2.851	4.460	4.659	4.925				
Contante waarde van niet-gefinancierde verplichtingen	6	142	156	157		63	60	301
Verplichting voor plannen met vaste toezeggingen	2.857	4.602	4.815	5.082		63	60	301
Reële waarde van fondsbeleggingen	(2.893)	(3.030)	(2.942)	(2.878)				
Reële waarde restitutierechten		(1.871)	(1.831)	(1.813)				
Netto verantwoorde toegezegde pensioenrechten	(36)	(299)	42	391		63	60	301
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen)	(251)	345	210	(226)		11	11	(32)
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd	(1)	(8)	(11)	(5)				
Niet-verantwoorde activa door restricties	247	213	167	143				
Netto verplichtingen (activa) voor plannen met vaste toezeggingen	(41)	251	408	303		74	71	269
Bedragen in de balans:								
Verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen	260	2.149	2.263	2.120		74	71	269
Activa voor plannen met vaste toezeggingen	(301)	(1.898)	(1.855)	(1.817)				
Netto verplichtingen (activa) voor plannen met vaste toezeggingen	(41)	251	408	303		74	71	269

Verplichtingen uit hoofde van toegezegde pensioenrechten worden inbegrepen onder 'Overlopende rente en overige verplichtingen' (zie noot 30) terwijl activa inzake toegezegde pensioenrechten worden inbegrepen onder 'Overlopende rente en overige activa' (zie noot 22).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties in de netto-pensioenverplichtingen (activa) in de balans.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Netto verplichtingen (activa) voor plannen met vaste toezeggingen per 1 januari	251	408	74	71
Netto verplichtingen (activa) voor plannen met vaste toezeggingen				
van beëindigde activiteiten per 1 januari	(270)		(73)	
Wijzigingen in consolidatieperimeter	3		(1)	
Netto verplichtingen (activa) voor plannen met vaste toezeggingen van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	(16)			
Totale kosten voor plannen met vaste toezeggingen	117	119	1	10
Ontvangen bijdragen op fondsbeleggingen	(34)	(175)		
Ontvangen bijdragen op de restitutierechtten	(113)	(100)		
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	(3)		(1)	(5)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	3			
Overdracht	1	(2)		(1)
Omrekeningsverschillen	4	1		(1)
Overige				
Netto verplichtingen (activa) voor plannen met vaste toezeggingen per 31 december	(41)	251		74

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties in de Verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Verplichting voor plannen met vaste toezeggingen per 1 januari	4.602	4.815	63	60
Verplichting voor plannen met vaste toezeggingen				
van beëindigde activiteiten per 1 januari	(1.952)		(62)	
Wijzigingen in consolidatieperimeter	(7)		(1)	
Verplichting voor plannen met vaste toezeggingen van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	2.643			
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	100	146	1	5
Bijdrage van deelnemers	12	9		
Rentelasten	144	228		3
Actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen	198	(310)		(3)
Bijdragen deelnemers				
Uitkeringen	(260)	(300)		
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	(3)		(1)	(5)
Pensioenkosten van verstreken diensttijd -niet verworven rechten				3
Pensioenkosten van verstreken diensttijd -verworven rechten	37			
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	60			
Planinperkingen				
Afwikkelingen	(3)	(2)		
Overdracht	2	6		1
Omrekeningsverschillen	(73)	10		
Overige				(1)
Verplichting voor plannen met vaste toezeggingen per 31 december	2.857	4.602		63

De volgende tabel toont de mutaties in de reële waarde van de fondsbeleggingen.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Reële waarde van fondsbeleggingen per 1 januari	3.030	2.942		
Reële waarde van fondsbeleggingen				
van beëindigde activiteiten per 1 januari	(1.854)			
Wijzigingen in consolidatieperimeter	(10)			
Reële waarde van fondsbeleggingen van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	1.166			
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	89	182		
Actuariële winsten (verliezen) op fondsbeleggingen	(90)	(103)		
Bijdragen werkgevers	34	175		
Bijdragen deelnemers	12	9		
Uitkeringen	(110)	(173)		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	57			
Overdracht		(24)		
Afwikkelingen	2	(2)		
Omrekeningsverschillen	(122)	24		
Overige				
Overdracht van restitutierechten	1.855			
Reële waarde van fondsbeleggingen per 31 december	2.893	3.030		

De volgende tabel toont de mutaties in de reële waarde van de restitutierechten.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Reële waarde van de restitutierechten per 1 januari	1.871	1.831		-
Verwacht rendement	101	88		
Actuariële verliezen (winsten) op restitutierechten	(79)	(49)		
Bijdragen werkgevers	113	100		
Bijdragen deelnemers				
Uitkeringen	(150)	(127)		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen				
Overdracht		28		
Omrekeningsverschillen				
Overige				
Afwikkelingen	(1)			
Overdracht van restitutierechten	(1.855)			
Reële waarde van de restitutierechten per 31 december		1.871		-

De actuariële winsten (verliezen) bestaan voornamelijk uit het verschil tussen het werkelijke en het verwachte rendement.

De volgende tabel toont het werkelijke rendement op de kwalificerende beleggingen en restitutierechten voor pensioenplannen met vaste toezeggingen.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Werkelijk rendement op fondsbeleggingen	(1)	80		
Werkelijk rendement op restitutierechten	22	41		

De volgende tabel geeft een overzicht van de mutaties in het totaal van de niet opgenomen actuariële winsten (verliezen) op activa en verplichtingen.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) per 1 januari	345	210	11	11
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) van beëindigde activiteiten per 1 januari	(180)		(11)	
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	165			
Actuariële winsten (verliezen) op de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen	(198)	310		3
Actuariële winsten (verliezen) op fondsbeleggingen	(90)	(103)		
Actuariële winsten (verliezen) op restitutierechten	(79)	(49)		
Verantwoorde verliezen (winsten) door restricties	(49)	(5)		
Planinperkingen				
Afwikkelingen	2			
Afschrijving op niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen	(3)	(5)		
Afschrijving op niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op restitutierechten		(7)		
Afschrijving op niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op fondsbeleggingen				(1)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen				
Overdracht		(5)		(1)
Omrekeningsverschillen	1			
Overige		(1)		(1)
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) per 31 december	(251)	345		11

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties in het totaal van de niet-verantwoorde activa door restricties.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Niet-verantwoorde activa door restricties per 1 januari	213	167
Verantwoorde winsten (verliezen) door restricties	49	5
Impact van restricties in de resultatenrekening	31	25
Planinperkingen		
Afwikkelingen		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		
Overdracht		
Omrekeningsverschillen	(46)	15
Overige		1
Niet-verantwoorde activa door restricties per 31 december	247	213

De volgende tabel geeft een overzicht van de mutaties in pensioenkosten van verstreken diensttijd.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd per 1 januari	8	11		
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd van beëindigde activiteiten per 1 januari	(8)			
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd van gecontinueerde activiteiten per 1 januari				
Pensioenkosten van verstreken diensttijd -niet verworven rechten				3
Afschrijving van vorige pensioenkosten		(2)		(3)
Planinperkingen				
Afwikkelingen				
Aan- en verkoop van dochterondernemingen				
Overdracht	1	(1)		
Overige				
Omrekeningsverschillen				
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd per 31 december	1	8		

Ervaringsaanpassingen zijn de actuariële winsten en verliezen die ontstaan door verschillen tussen de actuariële veronderstellingen aan het begin van het jaar en de werkelijke uitkomsten gedurende het jaar.

De volgende tabel bevat informatie over de ervaringsaanpassingen met betrekking tot fondsbeleggingen, restitutierechten en verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>				<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>			
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>
Ervaringsaanpassingen op fondsbeleggingen, winst (verlies)	(156)	(104)	(42)	96				
Als % van de fondsbeleggingen per 31 december	(5,39%)	(3,43%)	(1,44%)	3,72%				
Ervaringsaanpassingen op restitutierechten, winst (verlies)		(20)	(29)	40				
Als % van de restitutierechten per 31 december		(1,08%)	(0,47%)	(0,48%)				
Ervaringsaanpassingen op de verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen, (winst) verlies	101	77	118	28		4	42	4
Als % van de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen per 31 december	3,54%	1,67%	2,31%	0,60%		(5,62%)	9,52%	(0,96%)

De volgende tabel geeft een overzicht van de componenten van de kosten die betrekking hebben op de pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen en overige uitkeringen na uitdiensttreding voor het jaar eindigend per 31 december.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	100	146	1	5
Rentelasten	144	228		3
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	(89)	(182)		
Verwacht rendement op restitutierecht	(101)	(88)		
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	37			
Afschrijving van vorige pensioenkosten		2		3
Afschrijving op niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen	(3)	(12)		(1)
Afschrijving op niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op fondsbeleggingen				
Afschrijving op niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op restitutierecht				
Impact van restricties in de resultatenrekening	31	25		
Planinperkingen				
Afwikkelingen	(2)			
Totale kosten voor plannen met vaste toezeggingen	117	119	1	10

De aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten, pensioenkosten van verstreken diensttijd, afschrijving van vorige pensioenkosten, afschrijving van niet-verantwoorde (verliezen) winsten die van invloed zijn op de verplichtingen en de inperkingen en afwikkelingen worden inbegrepen in Personeelskosten (zie noot 43). Alle overige kosten in verband met toegezegde pensioenrechten worden inbegrepen in Rentelasten.

De volgende tabel geeft een overzicht van de voornaamste actuariële veronderstellingen op einde van het jaar die zijn toegepast voor de landen in de eurozone.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>				<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>			
	<i>2008</i>		<i>2007</i>		<i>2008</i>		<i>2007</i>	
	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>
Disconteringsvoet	4,45%	6,00%	4,70%	5,35%	4,80%	5,50%	4,20%	4,20%
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	3,25%	6,00%	5,00%	6,00%				
Verwacht rendement op restitutierecht			3,46%	5,50%				
Toekomstige salarisverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	2,00%	4,10%	2,14%	4,00%	3,50%	3,50%		2,30%
Toekomstige pensioenverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	2,20%	2,20%	1,90%	1,90%	2,50%	2,50%		1,80%

De volgende tabel bevat de voornaamste actuariële veronderstellingen op einde van het jaar die zijn toegepast voor de overige landen.

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2008</i>		<i>2007</i>	
	<i>Low</i>	<i>High</i>	<i>Low</i>	<i>High</i>
Disconteringsvoet	6,30%	12,00%	5,60%	11,00%
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	6,15%	12,14%	5,25%	11,70%
Toekomstige salarisverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	4,90%	8,50%	3,00%	8,50%
Toekomstige pensioenverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	3,40%	5,50%	1,25%	5,50%
Evolutie medische kosten	5,50%	5,50%	6,50%	6,50%

De eurozone vertegenwoordigt 91% van de totale uitkeringsverplichtingen van Fortis Bank. Onder overige landen vallen met name verplichtingen in Turkije en het Verenigd Koninkrijk. De overige uitkeringen na uitdiensttreding in landen buiten de eurozone zijn niet materieel.

Fortis Bank gebruikt de overheidsobligaties als referentie voor het verwachte obligatierendement en voegt aan dat rendement een risicopremie toe voor bedrijfsobligaties, aandelen en onroerend goed.

Fortis Bank heeft alleen in Turkije medische plannen met vaste toezeggingen. Per 31 december 2008 bedroegen de verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen EUR 46 miljoen.

Een toe- of afname van de veronderstelde trendmatige groei met 1% van de medische kosten zou het volgende effect hebben op de uitkeringsverplichting voor medische kosten en de netto periodieke medische kosten na uitdiensttreding:

	<i>Een procent toename</i>	<i>Een procent afname</i>
Impact op de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen - medische kosten	15,0%	(19,0%)
Impact op de totale kosten voor plannen met vaste toezeggingen - medische kosten	0,0%	0,0%

De fondsbeleggingen bestaan voornamelijk uit vastrentende effecten en beleggingscontracten die zijn afgesloten bij verzekeringsmaatschappijen. Volgens het interne beleggingsbeleid van Fortis Bank dienen voor de financiering van pensioenregelingen beleggingen in derivaten en opkomende markten te worden vermeden (met uitzondering van de Turkse pensioenregelingen). De samenstelling van de fondsbeleggingen is als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Aandelen	10%	18%
Obligaties	73%	58%
Verzekeringscontracten	6%	7%
Vastgoed	1%	4%
Converteerbare obligaties	1%	3%
Overige	1%	5%
Geldmiddelen	8%	4%

De categorie Overige bestaat voornamelijk uit hypothecaire leningen en hoogrentende obligaties. Investerings in hedge funds worden in beperkte mate gedaan.

Derivaten worden uitsluitend toegepast om de blootstelling van pensioenplannen aan het renterisico in te perken.

Ten behoeve van het beheer van de fondsbeleggingen voor pensioenregelingen hanteert Fortis Bank algemene richtlijnen voor de activa allocatie op basis van criteria als geografische spreiding en ratings. Om ervoor te zorgen dat de beleggingsstrategie in overeenstemming blijft met de structuur van de pensioenverplichtingen worden periodiek Asset Liability Management studies uitgevoerd. Op basis van deze richtlijnen en de uitkomsten van de studies wordt de activa-allocatie voor elke regeling per bedrijf vastgesteld.

De pensioenplanbeleggingen omvatten geen financiële instrumenten uitgegeven door Fortis Bank.

Naar verwachting zal Fortis Bank als werkgever in het komende boekjaar 2009 de volgende bijdragen betalen aan regelingen ten behoeve van uitkeringen na uitdiensttreding:

	<i>Pensioenplannen met vaste toezeggingen</i>	<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>
Verwachte bijdragen voor volgend jaar in kwalificerende beleggingen	124	-

8.1.2 Pensioenregelingen op basis van beschikbare premies

Fortis Bank financiert wereldwijd een aantal regelingen op basis van beschikbare premies. Bij dit type regelingen blijft de verplichting van de werkgever beperkt tot de uitkering van de vergoedingen die zijn berekend in overeenstemming met het reglement voor de regeling. In 2008 bedroegen de werkgeversbijdragen voor regelingen op basis van beschikbare premies EUR 56 miljoen (2007: EUR 46 miljoen). Deze bijdragen worden verantwoord als personeelskosten (zie noot 43).

8.2 Andere lange-termijn personeelsvoordelen

De andere lange-termijn personeelsvoordelen bestaan uit verplichtingen van de werkgever tot het uitkeren van bijvoorbeeld jubileumpremies of uitgestelde bonus regelingen. In onderstaande tabel is aangegeven welke verplichtingen met betrekking tot andere lange-termijn personeelsvoordelen zijn opgenomen in de balans onder 'Overlopende rente en overige verplichtingen' (zie noot 30).

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Contante waarde van de verplichting	105	115
Reële waarde van fondsbeleggingen	(3)	(3)
Netto verplichtingen	102	112

De volgende tabel toont de mutaties gedurende het boekjaar in de verplichtingen inzake andere lange-termijn personeelsvoordelen.

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Netto verplichtingen per 1 januari	112	97
Netto verplichtingen van beëindigde activiteiten per 1 januari	(22)	
Netto verplichtingen van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	90	
Totale lasten	30	12
Ontvangen bijdragen op fondsbeleggingen	(2)	(6)
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	(16)	
Omrekeningsverschillen		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		
Overdracht		(1)
Overige		10
Netto verplichtingen per 31 december	102	112

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de actuariële veronderstellingen die zijn gehanteerd voor het berekenen van de verplichtingen met betrekking tot andere lange-termijn personeelsvoordelen.

	2008		2007	
	Laag	Hoog	Laag	Hoog
Disconteringsvoet	5,00%	5,25%	4,70%	6,50%
Salarisverhoging	3,40%	4,20%	3,30%	5,00%

De kosten van andere lange-termijn personeelsvoordelen kunnen als volgt worden opgesplitst. De rentekosten zijn verantwoord als Rentelasten (zie noot 39) en de overige kosten zijn als Personeelskosten (zie noot 43) verantwoord.

	2008	2007
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	19	12
Rentelasten	2	3
Verwacht rendement op fondsbeleggingen		
Onmiddellijk verantwoorde netto actuariële verliezen (winsten)	9	(3)
Onmiddellijk verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd		
Verliezen (winsten) op inperkingen of afwikkelingen		
Totale kosten	30	12

8.3 Ontslagvergoedingen

De volgende tabel toont de mutaties gedurende het boekjaar in de verplichtingen inzake ontslagvergoedingen.

	2008	2007
Netto verplichtingen per 1 januari	166	139
Totale lasten	173	17
Vergoedingen betaald door de werkgever	(78)	(87)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		
Omrekeningsverschillen	(2)	1
Overdracht	2	96
Overige	1	
Netto verplichtingen per 31 december	262	166

De kosten van 2008 betreffen voornamelijk nieuwe ontslagvergoeding-voorzieningen voor nieuwe vervroegde vertrekkers in België.

9 Beloningen in aandelen en opties

Fortis Bank maakt gebruik van de mogelijkheid om haar werknemers en uitvoerende bestuurders in aandelen gerelateerde instrumenten te belonen. Het gaat hierbij om de volgende instrumenten:

- Personeelsopties; en
- Aanbod van aandelen met korting

9.1 Personeelsopties

Fortis Bank beslist jaarlijks of het opties zal aanbieden aan het personeel. De laatste jaren heeft Fortis Bank besloten om opties op aandelen Fortis aan te bieden aan een geselecteerde groep van seniormanagers om deze groep mensen aan Fortis Bank te binden en hun belang en dat van Fortis Bank op één lijn te brengen. De kenmerken van de plannen kunnen per land variëren om rekening te kunnen houden met de specifieke fiscale regelgeving per land. Onder meer wordt onderscheid gemaakt in voorwaardelijk en onvoorwaardelijk toegekende opties. Onvoorwaardelijke opties worden toegekend aan werknemers die werkzaam zijn in landen waar de toekenning van opties direct leidt tot een fiscale heffing. Voorwaardelijke opties worden toegekend aan werknemers in landen waar een fiscale heffing eerst na uitoefening van de opties plaatsvindt. Voorwaardelijke opties zijn definitief verworven indien de werknemer na een periode van vijf jaar na de toekenning nog in dienst is van Fortis Bank. In het algemeen geldt dat opties vijf jaar na de toekenningsdatum uitoefenbaar worden, ongeacht of ze voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zijn toegekend.

Per 31 december 2008 lopen de volgende optieplannen, inclusief opties toegekend aan uitvoerende bestuurders. De uitoefenprijzen in de onderstaande tabellen zijn in EUR.

	<i>Uitstaande opties (in '000)</i>	<i>Gewogen gemiddelde uitoefenprijs</i>	<i>Hoogste uitoefenprijs</i>	<i>Laagste uitoefenprijs</i>
2008				
<i>Vervaljaar</i>				
2009	8.614	24,41	32,15	12,44
2010	4.671	29,04	29,50	15,31
2011	388	22,07	22,28	21,08
2012	962	21,17	26,58	18,65
2013	1.636	14,24	27,23	12,17
2014	1.710	14,88	16,46	14,18
2015	1.753	18,55	18,65	18,41
2016	2.467	24,61	24,68	24,49
2017	2.832	28,03	28,62	27,23
2018	2.766	15,44	16,46	15,06
Totaal	27.799	22,97		

2007				
<i>Vervaljaar</i>				
2008	294	27,48	29,07	21,08
2009	8.755	24,60	24,96	21,08
2010	4.675	29,05	29,05	29,05
2011	390	24,47	24,68	21,08
2012	964	21,08	21,22	21,08
2013	2.326	12,32	12,44	12,17
2014	2.398	15,07	15,31	14,78
2015	2.501	18,55	18,65	18,41
2016	3.305	24,49	24,49	24,49
2017	3.779	28,04	28,62	27,23
Totaal	29.387	23,96		

Het verloop van de uitstaande opties is als volgt:

	2008		2007	
	Aantal opties (in '000)	Gewogen gemiddelde uitoefenprijs	Aantal opties (in '000)	Gewogen gemiddelde uitoefenprijs
Opties per 1 januari	29.387	23,96	27.911	23,04
Opties van van beëindigde activiteiten per 1 januari	(3.500)			
Opties van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	25.887			
Toegekende opties aan werknemers	2.266		6.008	28,71
Uitgeoefende opties	(60)		(3.022)	
Vervallen opties	(294)		(1.510)	
Opties per 31 december	27.799	22,97	29.387	23,96
Op bestaande Fortis aandelen	120		97	
Op nieuw uit te geven Fortis aandelen	27.679		29.290	
Waarvan voorwaardelijk	4.670		9.702	
Waarvan onvoorwaardelijk	23.129		19.685	
Uitvoerbaar 'in the money'				
Uitvoerbaar 'out of the money'	16.271		14.486	25,87

In verband met de optieplannen is in 2008 een bedrag van EUR 6 miljoen verantwoord aan Salariskosten (2007: EUR 19 miljoen).

De door Fortis Bank toegekende opties betreffen 10-jarige American at-the-money call opties met een 5-jarige vestigingsperiode welke worden gewaardeerd op basis van het Simple Cox model.

Voor de waardering van de reële waarde van de toegekende opties zijn de volgende parameters gehanteerd.

	2008	2007
Datum toekenning opties	02 april 2008	31 maart 2007
Eerste uitoefendatum	02 april 2013	02 april 2012
Eindvervaldag	05 maart 2018	02 april 2017
Dividendrendement	6,14%	5,82%
10-jaarsrentepercentage	4,36%	4,08%
Koers van het aandeel op de toekenningsdatum	15,06	32,53
Volatiliteit	37,77%	26,04%
Reële waarde van opties als % van de uitoefenprijs	21,94%	15,30%

Alle optieplannen en aandeelplannen (zie hierna) worden afgewikkeld door het leveren van aandelen Fortis in plaats van een verrekening in contanten. Voor een aantal optieplannen en aandeelplannen is specifiek aangegeven dat bij uitoefening bestaande aandelen moeten worden geleverd. Voor de overige plannen mogen nieuwe aandelen worden uitgegeven.

9.2 Aan personeel geboden aandelen

In 2002, 2003 en 2004 heeft Fortis zijn personeelsleden de gelegenheid geboden eigen aandelen met een korting in te kopen. Door lokale fiscale wetgevingen verschilden de voorwaarden van dit bod per land. Desalniettemin gold voor alle verkochte aandelen dat ze niet konden worden doorverkocht tot vijf jaar na de aankoop.

De onderstaande tabel geeft inzicht in de verkochte aandelen met korting aan personeelsleden (er werden geen aandelen aangeboden aan personeelsleden sedert 2004).

<i>(aantal aandelen in '000)</i>	<i>2004</i>	<i>2003</i>
Aantal aandelen waarop is ingeschreven	2.114	2.004
Prijs van plaatsing	15,64	12,04
Datum aandelen vrij verhandelbaar	2 november 2009	3 november 2008

10 Bezoldiging van de Raad van Bestuur

In het jaar 2008 hebben de huidige en voormalige uitvoerende en niet-uitvoerende bestuursleden van de Raad van Bestuur een totale bezoldiging, met inbegrip van de verscheidene bezoldigingscomponenten en pensioenlasten, ontvangen van EUR 8,0 miljoen (de totale bezoldiging van huidige en voormalige bestuursleden was EUR 7,5 miljoen in 2007).

Voor uitvoerende bestuurders omvat dit bedrag zowel de basisvergoeding voor het lidmaatschap van de Raad van Bestuur alsook de totale bezoldiging, met inbegrip van de verscheidene bezoldigingscomponenten en pensioenlasten, overeenkomstig hun huidige contract. Voor 2008 zijn er geen bonussen toegekend.

De onderstaande tabel geeft een overzicht in euro.

	<i>Lid in 2008, maar niet meer in 2009</i>	<i>Lid in 2009 Remuneratie betaald als Bestuurder</i>	<i>Lid in 2009 Remuneratie betaald als werknemer</i>	<i>Totaal</i>
Uitvoerende Bestuurders	2.031.218	1.343.275	1.806.288	5.180.781
Niet-Uitvoerende Bestuurders	2.174.837 (1)	662.500		2.837.337
Totaal	4.206.055 (1)	2.005.775	1.806.288 (2)	8.018.118

(1) De totale bezoldiging omvat de ontslagvergoedingen en schadeloosstelling voor non-concurrentiebeding ten bedrage van EUR 2,0 miljoen (2 bestuurders) (2007: EUR 1,6 miljoen). Fortis heeft de beslissingen genomen, gegeven het toendertijd toegepaste beleid binnen Fortis groep, om de uitvoerende rol van de betrokken bestuurders te beëindigen, welke heeft geleid tot de betaling van voorgenoemde bedragen. De betaling door Fortis Bank werd vervolgens bekrachtigd door de Raad van Bestuur van Fortis Bank. Een deel van de betaling werd gedaan door Fortis en een deel door Fortis Bank.

(2) ook verantwoord in noot 43 – salariskosten.

In 2008 bedroeg het aantal opties toegekend aan de bestuursleden 14.479 (2007: 143.281).

In 2008 bedroeg het aantal aandelen onder voorwaarden toegekend aan huidige en voormalige bestuursleden 15.842 (2007: 107.697).

11 Auditkosten

De vergoedingen betaald aan de auditoren van Fortis Bank voor de jaren 2008 en 2007 kunnen worden onderverdeeld in:

- vergoedingen voor controleopdrachten: hieronder zijn begrepen de vergoedingen voor het controleren van de statutaire en geconsolideerde jaarrekening(en) alsmede kwartaalberichten en overige rapportering;
- vergoedingen voor controlegerelateerde opdrachten: hieronder zijn begrepen vergoedingen voor werkzaamheden verricht in het kader van prospecti, vergoedingen voor bijzondere controles en advisering bij acquisities;
- vergoedingen voor belastingadviezen; en
- overige niet-controlegerelateerde vergoedingen: dit betreft onder meer kosten van ondersteuning en advisering

De auditvergoedingen zijn als volgt te specificeren per 31 december:

	2008		2007	
	<i>Totaal</i>		<i>Totaal</i>	
	<i>Fortis Bank</i>	<i>Overige</i>	<i>Fortis Bank</i>	<i>Overige</i>
	<i>Statutaire</i>	<i>Fortis Bank</i>	<i>Statutaire</i>	<i>Fortis Bank</i>
	<i>Auditors</i>	<i>Auditors</i>	<i>Auditors</i>	<i>Auditors</i>
Auditkosten	3	10	4	12
Controle-gerelateerde kosten	1	3	1	3
Belastingadvieskosten		1		1
Overige niet-controlegerelateerde kosten		6		4
Totaal	4	20	5	20

Per 31 december 2008 (en 31 december 2007), zijn de statutaire auditoren van Fortis Bank:

- Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) Bedrijfsrevisoren bcvba, vertegenwoordigd door de heer Olivier MACQ.
- PricewaterhouseCoopers Bedrijfsrevisoren bcvba, vertegenwoordigd door de heer Luc DISCRY.

12 Verbonden partijen

Met Fortis Bank verbonden partijen

Per 31 december 2008 zijn met Fortis Bank verbonden partijen:

- geassocieerde deelnemingen en joint ventures
- leden van de Raad van Bestuur van Fortis Bank
- nauwe verwanten van de natuurlijke personen waar hierboven naar verwezen wordt
- entiteiten waarover zeggenschap of invloed van betekenis uitgeoefend wordt door een van de individuen waar hierboven naar verwezen wordt
- andere verbonden entiteiten zoals niet-geconsolideerde dochterondernemingen en pensioenfondsen.

Transacties tussen Fortis Bank en haar dochterondernemingen, die verbonden partijen zijn met Fortis Bank, werden geëlimineerd in de consolidatie en worden niet vermeld in deze toelichting.

Gedurende het vierde kwartaal van 2008, werden 99,93% van de aandelen van Fortis Bank verworven door de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM).

De FPIM is 100% in handen van de Belgische overheid.

Dientengevolge zijn de volgende partijen ook verbonden met Fortis Bank per 31 december 2008:

- FPIM, die een directe zeggenschap over Fortis Bank uitoefent
- de Belgische overheid, die een indirecte zeggenschap over Fortis Bank uitoefent
- andere instellingen onder gemeenschappelijke zeggenschap van de Belgische overheid (exclusief lokale, regionale en supranationale organisaties, besturen en gemeenten)

Rekening houdend met de diversiteit en het belangrijk aantal van openbare instellingen gerelateerd met de Belgische overheid was het onuitvoerbaar om alle transacties tussen deze instellingen te identificeren sedert de overname datum van Fortis Bank door FPIM.

Relaties met de Belgische overheid, de Nationale Bank van België (NBB) en de FPIM

Fortis Bank neemt deel aan een aantal maatregelen, die het verbeteren van de liquiditeit beogen en ressorteren onder de Nationale Bank van België.

Deze markttransacties laten toe aan marktdeelnemers om een financiering te bekomen aan de normale marktvoorwaarden op een offertebasis en merendeels in de vorm van terugkoopovereenkomsten. Dergelijke transacties gebeuren in het algemeen via de NBB in de context van het ECB monetair beleid. Op 31 december 2008 bedroeg de liquiditeitsverstrekking middels deze transacties EUR 33 miljard.

Per 31 december 2008 heeft Fortis Bank een liquiditeitsbijstand bekomen van deposito's van de FPIM ten bedrage van EUR 5,2 miljard.

Fortis Bank houdt eveneens een significante investeringsportefeuille aan in Belgische overheidsobligaties en schatkistcertificaten.

De transacties, die werden aangegaan met de Belgische overheid, zijn per 31 december 2008 als volgt:

Activa	
Bedragen bij centrale banken	2.376
Obligaties	14.180
Derivaten	355
Vorderingen op klanten	3.277
Vorderingen op banken	6.766
Overige	1.245
Verplichtingen	
Schulden aan klanten	5.283
Schulden aan banken	37.250
Derivaten	1.991
Overige	371

Relaties met instellingen gecontroleerd door de Belgische overheid en andere openbare instellingen

Fortis Bank verleent financiële diensten aan verscheidene instellingen gecontroleerd door de Belgische overheid alsook aan andere verbonden partijen in het kader van haar bedrijfsvoering. Deze diensten zijn voornamelijk te situeren in het Public Banking segment (een deel van Merchant Banking) en vertegenwoordigen geen significant component van de netto-baten van Fortis Bank. De aangeboden diensten door Fortis Bank zijn onder meer kredietfaciliteiten, 'global market'-producten, cash management, investeringsproducten op lange en korte termijn, enz..

De transacties, die werden aangegaan met de meest significante instellingen onder controle van de Belgische overheid, zijn per 31 december 2008 als volgt:

Activa	
Obligaties	4
Derivaten	13
Vorderingen op klanten	60
Overige	2
Verplichtingen	
Schulden aan klanten	45
Overige	2

Fortis Bank heeft eveneens garanties ontvangen van Ducroire/Delcredere, de publieke kredietverzekeraar voor exporttransacties.

In het kader van een normale bedrijfsvoering gaat Fortis Bank transacties aan met instellingen, die gerelateerd zijn met de overheid. Deze transacties met dergelijke instellingen worden uitgevoerd door Fortis Bank in de context van dagdagelijkse bedrijfstransacties. Dergelijke transacties gebeuren aan marktconforme voorwaarden. Gezien de diversiteit en het volume van de transacties was het onuitvoerbaar om gekwantificeerde toelichtingen te bekomen per 31 december 2008.

Relaties met topmanagers

Fortis Bank kan kredieten, leningen of bankgaranties toestaan binnen het kader van haar normale bedrijfsactiviteiten aan leden van de Raad van Bestuur van Fortis Bank of aan nauwe verwanten van hen.

De uitstaande leningen, kredieten en bankgaranties toegestaan aan leden van de Raad van Bestuur van Fortis Bank of aan nauwe verwanten van hen bedroegen in totaal EUR 2,8 miljoen per 31 december 2008. De voorwaarden van deze transacties zijn aangegaan onder dezelfde commerciële en marktvoorwaarden die van kracht zijn voor niet-verbonden partijen, inclusief werknemers van het bedrijf.

Meer informatie over de verloning van topmanagers wordt gegeven in noot 10, Bezoldiging van de Raad van Bestuur.

Relaties met andere verbonden partijen

Fortis Bank gaat bij zijn bedrijfsvoering regelmatig transacties aan met andere verbonden partijen. Zulke transacties hebben met name betrekking op leningen en deposito's en worden uitgevoerd tegen de commerciële en marktcondities die gehanteerd worden voor niet-verbonden partijen.

Overzicht van transacties met verbonden partijen

De transacties aangegaan in het jaar eindigend op 31 december 2008 zijn hieronder weergegeven:

- geassocieerde deelnemingen en joint ventures
- andere verbonden partijen zoals niet-geconsolideerde dochterondernemingen en pensioenfondsen en deze zijn exclusief de relaties met de Belgische overheid, de Nationale Bank van België, de instellingen gecontroleerd door de Belgische overheid en andere openbare instellingen.

	2008			2007		
	<i>Geassocieerde deelnemingen en joint ventures</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>	<i>Geassocieerde deelnemingen en joint ventures</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>
Baten en lasten - verbonden partijen						
Rentebaten	29		29	324	1.386	1.710
Rentelasten	(35)		(35)	(319)	(1.640)	(1.959)
Commissiebatens	6		6	4	556	560
Gerealiseerde resultaten				144	147	291
Overige baten	18	7	25	29	243	272
Commissielasten	(29)		(29)	(22)	(162)	(184)
Operationele, administratieve en overige kosten					(126)	(126)

	2008			2007		
	<i>Geassocieerde deelnemingen en joint ventures</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>	<i>Geassocieerde deelnemingen en joint ventures</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>
Balans - verbonden partijen						
Activa						
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	129	13	142	164	965	1.129
Vorderingen op klanten	235	3	238	861	12.303	13.164
Vorderingen op banken	324		324	53	107	160
Overige activa	114		114	224	3.895	4.119
Verplichtingen						
Schulden aan klanten	72	1	73	225	11.056	11.281
Schulden aan banken	384		384	757	6	763
Schuldbewijzen, achtergestelde schulden en overige financieringen	249		249	389	4.966	5.355
Overige verplichtingen	2		2	16	1.242	1.258

Ten opzichte van verbonden partijen zijn de volgende garanties en onherroepelijke en voorwaardelijke verplichtingen door Fortis Bank aangegaan:

- EUR 2 miljoen inzake garanties welke aan verbonden partijen zijn afgegeven
- EUR 103 miljoen inzake garanties welke van verbonden partijen zijn verkregen
- EUR 170 miljoen inzake voorwaardelijke en onvoorwaardelijke verplichtingen ten opzichte van verbonden partijen.

De mutaties gedurende het jaar in de leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten aan en van verbonden partijen zijn per 31 december als volgt:

	Vorderingen op banken		Vorderingen op klanten	
	2008	2007	2008	2007
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 1 januari	160	105	13.164	13.463
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen van beëindigde activiteiten per 1 januari	36		12.879	
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	124		285	
Aan- en verkoop dochterondernemingen		53		2
Toevoegingen of voorschotten	215	2	105	9.531
Terugbetalingen	(15)		(152)	(9.832)
Omrekeningsverschillen				
Overige				
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 31 december	324	160	238	13.164
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari				
Bijzondere waardeverminderingen van beëindigde activiteiten per 1 januari				
Bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde activiteiten per 1 januari				
Wijziging in de bijzondere waardeverminderingen				
Terugnamingen bijzondere waardeverminderingen				
Terugwinning bijzondere waardeverminderingen				
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december				
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 31 december	324	160	238	13.164

	Schulden aan banken		Schulden aan klanten	
	2008	2007	2008	2007
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 1 januari	763	151	11.281	12.060
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten van beëindigde activiteiten per 1 januari	139		11,175	
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	624		106	
Aan- en verkoop dochterondernemingen		135		73
Toevoegingen of voorschotten	148	477	647	775
Terugbetalingen	(389)		(679)	(1.627)
Overige	1		(1)	
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 31 december	384	763	73	11.281

13 Segmentinformatie

13.1 Algemene informatie

Fortis Bank verleent een totaal scala van bancaire diensten aan particulieren, zakelijke en institutionele klanten via haar eigen distributiekkanalen en andere partners. De primaire segment-rapportagestructuur is gebaseerd op bedrijfssegmenten.

Fortis Bank is georganiseerd in vier businesses die verder zijn onderverdeeld in bedrijfssegmenten (voor details, zie hieronder):

- Retail Banking ;
- Asset Management ;
- Private Banking ; en
- Merchant Banking.

Activiteiten die niet gerelateerd zijn aan de Bank worden, evenals eliminatieverschillen, separaat gerapporteerd van de Bank activiteiten.

De segmentrapportage van Fortis Bank reflecteert de volledige economische bijdrage van de businesses van Fortis Bank. Het doel van deze rapportering is het direct toewijzen van alle balans- en resultatenrekeningposten aan die businesses die hiervoor de volledige managementverantwoordelijkheid hebben.

De segmentinformatie wordt opgesteld in overeenstemming met de waarderingsgrondslagen zoals gebruikt voor het opstellen van de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening (zie hiervoor noot 1) en door het toepassen van geschikte allocatieregels.

Transacties tussen de verschillende businesses vinden plaats tegen marktconforme condities.

13.2 Bank

Retail Banking

Retail Banking verleent financiële diensten aan particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen en kleine ondernemingen. Meer dan vijf miljoen klanten in vijf verschillende landen maken momenteel gebruik van onze geïntegreerde bank- en verzekeringsdiensten, via zowel het eigen netwerk als dat van derden en via meerdere kanalen. In België en Luxemburg bieden wij via diverse distributiekkanalen een duidelijk gesegmenteerd klantenbestand een volledig pakket diensten en adviezen aan op het gebied van dagelijkse bankzaken, sparen, beleggen, lenen en verzekeren. Retail Banking beschikt in Turkije over een uitgebreide portefeuille met maatwerkproducten. In Polen bestaat de doelgroep van Fortis Bank uit vermogende particulieren en kleine bedrijven. Onze Poolse dochteronderneming Dominet draagt bij aan een snelle uitrol van particuliere krediet en standaarddiensten op deze markt. En ten slotte kunnen wij door onze postbankactiviteiten in België – via Bank van De Post – en Ierland – via Postbank – een steeds groter productaanbod in de markt zetten.

Asset Management

Fortis Investments is de vermogensbeheerder van Fortis Bank, met een beheerd vermogen van EUR 170 miljard. Ongeveer 65% van de baten is afkomstig van externe klanten. Fortis Investments is wereldwijd aanwezig via verkoopkantoren en 40 gespecialiseerde beleggingscentra in Europa, de Verenigde Staten en Azië. Als klantgerichte organisatie bieden wij internationale beleggingsoplossingen, maar voorzien wij ook in de wensen en behoeften van lokale institutionele, wholesale en retail beleggers. Wij zijn een gediversifieerde vermogensbeheerder en geven door middel van een oplossingsgerichte benadering onze teams de ruimte en de middelen om beleggingsideeën en -mogelijkheden in elke markt en elke vermogenscategorie te onderzoeken.

Private Banking

Private Banking biedt aan vermogende particulieren, hun bedrijven en hun adviseurs geïntegreerde en internationale oplossingen voor het beheer van activa en verplichtingen. Vanuit vestigingen in 14 landen helpt Private Banking haar klanten bij het consolideren, in stand houden en overdragen van hun vermogen.

Merchant Banking

Merchant Banking biedt een scala van financiële producten en diensten aan middelgrote ondernemingen die zich richten op de Europese markt en aan grote internationale bedrijven en instellingen die actief zijn in Europa en bepaalde delen van Noord-Amerika en Azië. Wij beschikken bovendien over een sterke regionale positionering van veel van onze producten en diensten.

Merchant Banking bestaat uit verscheidene business lines: Commercial Banking, Corporate & Public Banking, Energy, Commodities & Transportation, Global Markets, Investment Banking, Specialised Finance (met Leasing, Trade Finance en Cash Management), en ten slotte Clearing, Funds & Custody.

Other Banking

In dit segment worden de balansposten, gealloceerde opbrengsten en kosten voor de dienstverlenende afdelingen en Asset and Liability Management (ALM) verantwoord. De betreffende cijfers worden gerapporteerd na allocatie aan de hiervoor genoemde bedrijfssegmenten.

Allocatieregels

De segmentrapportering voor de banksegmenten vindt plaats op basis van allocatieregels van de balans, inclusief 'squaring' mechanismen, een fondsentferprijssysteem en doorbelasting van ondersteunings- en operationele kosten en overhead. De balansallocatie en squaring methodologie heeft tot doel om de informatie op zodanige wijze te rapporteren dat het businessmodel van Fortis Bank wordt gereflecteerd.

In het business model van Fortis Bank dragen de segmenten niet hun eigen risico van de rente, vreemde valuta en de liquiditeit door het financieren van hun eigen activa met eigen verplichtingen of door het hebben van directe toegang tot de financiële markten. Het risico van de rente, valuta en de liquiditeit wordt namelijk overgedragen van de segmenten naar de centrale interne bankiers. Dit wordt gereflecteerd in het fondsentferprijssysteem. Een centrale rol in dit systeem is toebedeeld aan 'Asset and Liability Management' (ALM). De resultaten van ALM worden gealloceerd naar de segmenten op basis van het gebruikte gereglementeerde kapitaal en de rentemarge die door het segment wordt gegenereerd.

De ondersteunende en operationele afdelingen geven dienstverlening aan de segmenten. Personeelszaken en informatietechnologie zijn hierbij inbegrepen. De kosten en opbrengsten van deze afdelingen worden toegerekend aan de segmenten via een allocatiesysteem dat is gebaseerd op overeenkomsten van dienstverlening (SLA's) die de economische consumptie weergeven van de producten en diensten. SLA's voorzien erin dat baten en lasten worden toegerekend op basis van de werkelijke afname tegen een vast tarief. Eventuele verschillen tussen de werkelijke en doorbelaste kosten worden alsnog toegerekend aan de segmenten.

13.3 Balans per segment

31 december 2008

	<i>Retail Banking</i>	<i>Asset Management</i>	<i>Private Banking</i>	<i>Merchant Banking</i>	<i>Other Banking</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
Activa							
Geldmiddelen en kasequivalenten	818	3.532	471	18.493	2.359	(3.029)	22.644
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden		14	63	88.751	250	(646)	88.432
Vorderingen op banken	1.220	2.309	147	123.689	24.915	(105.237)	47.043
Vorderingen op klanten	99.292	5	12.825	271.149	91.036	(258.677)	215.630
Beleggingen:							
- <i>Tot einde looptijd aangehouden</i>					3.851		3.851
- <i>Voor verkoop beschikbaar</i>	119	25	7	39.862	61.744	(563)	101.194
- <i>Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	1	168		2.407	798	(546)	2.828
- <i>Vastgoedbeleggingen</i>				613	103	(44)	672
- <i>Geassocieerde deelnemingen en joint ventures</i>	175	36		225			436
	295	229	7	43.107	66.496	(1.153)	108.981
Overige vorderingen	4	202	19	5.131	998	(674)	5.680
Materiële vaste activa	28	46	26	631	3.052	(1.502)	2.281
Goodwill en overige immateriële vaste activa	271	1.493	8	148	137	(65)	1.992
Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten		733		5			738
Overlopende rente en overige activa	657	252	68	87.470	12.663	(7.754)	93.356
Totaal activa	102.585	8.815	13.634	638.574	201.906	(378.737)	586.777
Verplichtingen							
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden		2	83	86.331	198	(305)	86.309
Schulden aan banken	3.518	2.102	1.845	200.330	46.049	(119.927)	133.917
Schulden aan klanten	97.379	2.611	11.618	266.970	84.714	(245.477)	217.815
Schuldbewijzen	207		74	31.756	19.330	(1.750)	49.617
Achtergestelde schulden	29	167		3.924	18.588	(776)	21.932
Overige financieringen	6			378	639	(458)	565
Voorzieningen	115	66	87	807	660	(404)	1.331
Actuele en uitgestelde belastingen	24	96	12	215	283	(105)	525
Overlopende rente en overige verplichtingen	1.307	3.666	(85)	47.863	16.302	(9.535)	59.518
Verplichtingen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop		105					105
Totaal verplichtingen	102.585	8.815	13.634	638.574	186.763	(378.737)	571.634
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders					12.363		12.363
Minderheidsbelangen					2.780		2.780
Eigen vermogen					15.143		15.143
Totaal verplichtingen en eigen vermogen	102.585	8.815	13.634	638.574	201.906	(378.737)	586.777
Vorderingen op externe klanten	35.189	5	6.756	150.824	22.856		215.630
Vorderingen op interne klanten	64.103		6.069	120.325	68.180	(258.677)	
Vorderingen op klanten	99.292	5	12.825	271.149	91.036	(258.677)	215.630
Schulden aan externe klanten	65.329	2.611	7.099	131.378	11.398		217.815
Schulden aan interne klanten	32.050		4.519	135.592	73.316	(245.477)	
Schulden aan klanten	97.379	2.611	11.618	266.970	84.714	(245.477)	217.815

31 december 2007

	<i>Retail</i>	<i>Asset</i>	<i>Private</i>	<i>Merchant</i>	<i>Other</i>		
	<i>Banking Management</i>		<i>Banking</i>	<i>Banking</i>	<i>Banking</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
Activa							
Geldmiddelen en kasequivalenten	11.176	1.025	775	38.715	48.244	(72.932)	27.003
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden	138	24	69	76.518	627	(2.029)	75.347
Vorderingen op banken	44.375	20	10.740	257.355	64.294	(258.438)	118.346
Vorderingen op klanten	162.240	4	16.947	328.338	142.828	(335.055)	315.302
Beleggingen:							
- Tot einde looptijd aangehouden					4.234		4.234
- Voor verkoop beschikbaar	119	28	31	58.243	48.249	(3.487)	103.183
- Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening				3.537	3.261	(1.080)	5.718
- Vastgoedbeleggingen			37	585	117	(51)	688
- Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	158	49	5	2.976	24.511		27.699
	277	77	73	65.341	80.372	(4.618)	141.522
Overige vorderingen	76	215	14	11.099	2.005	(6.863)	6.546
Materiële vaste activa	50	33	25	736	3.750	(1.879)	2.715
Goodwill en overige immateriële vaste activa	589	145	43	403	717	(338)	1.559
Overlopende rente en overige activa	1.500	81	508	71.533	16.635	(11.384)	78.873
Totaal activa	220.421	1.624	29.194	850.038	359.472	(693.536)	767.213
Verplichtingen							
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	138		65	89.722	1.013	(1.481)	89.457
Schulden aan banken	68.141	575	7.281	335.224	142.755	(361.835)	192.141
Schulden aan klanten	148.728	305	21.423	295.808	115.684	(314.784)	267.164
Schuldbewijzen	381		48	60.673	34.969	(1.017)	95.054
Achtergestelde schulden	68	40	2	5.511	18.547	(1.071)	23.097
Overige financieringen	17	5		4.479	1.660	(3.496)	2.665
Voorzieningen	88	1	15	550	539	(351)	842
Actuele en uitgestelde belastingen	117	50	26	483	849	(102)	1.423
Overlopende rente en overige verplichtingen	2.743	648	334	57.588	9.590	(9.399)	61.504
Totaal verplichtingen	220.421	1.624	29.194	850.038	325.606	(693.536)	733.347
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders					33.436		33.436
Minderheidsbelangen					430		430
Eigen vermogen					33.866		33.866
Totaal verplichtingen en eigen vermogen	220.421	1.624	29.194	850.038	359.472	(693.536)	767.213
Vorderingen op externe klanten	84.507	4	9.714	177.275	43.802		315.302
Vorderingen op interne klanten	77.733		7.233	151.063	99.026	(335.055)	
Vorderingen op klanten	162.240	4	16.947	328.338	142.828	(335.055)	315.302
Schulden aan externe klanten	91.420	300	19.108	135.591	20.745		267.164
Schulden aan interne klanten	57.308	5	2.315	160.217	94.939	(314.784)	
Schulden aan klanten	148.728	305	21.423	295.808	115.684	(314.784)	267.164

13.4 Resultatenrekeningen per segment

2008

	<i>Retail Banking</i>	<i>Asset Management</i>	<i>Private Banking</i>	<i>Merchant Banking</i>	<i>Other Banking</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
Baten							
Rentebaten	9.543	(23)	737	117.262	15.731	(39.780)	103.470
Rentelasten	(7.416)	(102)	(617)	(115.426)	(15.727)	39.781	(99.507)
Rentemarge	2.127	(125)	120	1.836	4	1	3.963
Commissiebaten	866	1.166	305	1.054	81	(97)	3.375
Commissielasten	11	(626)	(27)	(504)	(117)	96	(1.167)
Commissiebaten, netto	877	540	278	550	(36)	(1)	2.208
Dividenden, aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en overige beleggingsbaten	19	10	8	115	129		281
Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen	47		7	100	(432)		(278)
Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	40	(3)	16	(1.692)	156		(1.483)
Overige baten	55	27	16	173	76	(26)	321
Gealloceerde baten	124		10	102	(236)		
Totale baten na aftrek van interestlasten	3.289	449	455	1.184	(339)	(26)	5.012
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	(390)	(1.338)	(67)	(7.847)	(410)		(10.052)
Nettobaten	2.899	(889)	388	(6.663)	(749)	(26)	(5.040)
Lasten							
Personeelskosten	(1.099)	(250)	(166)	(1.112)	(746)		(3.373)
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	(29)	(64)	(12)	(106)	(247)		(458)
Overige lasten	(313)	(255)	(156)	(573)	(1.088)	24	(2.361)
Gealloceerde lasten	(1.223)	(9)	(154)	(490)	1.876		
Totale lasten	(2.664)	(578)	(488)	(2.281)	(205)	24	(6.192)
Winst (verlies) voor belastingen	235	(1.467)	(100)	(8.944)	(954)	(2)	(11.232)
Winstbelastingen	(239)	105	28	(830)	752		(184)
Nettowinst (verlies) over de periode	(4)	(1.362)	(72)	(9.774)	(202)	(2)	(11.416)
Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten		(709)			(8.418)		(9.127)
Nettowinst (verlies) voor minderheidsbelangen	(4)	(2.071)	(72)	(9.774)	(8.620)	(2)	(20.543)
Nettowinst toewijsbaar aan de minderheidsbelangen		13		(1)	1		13
Nettowinst (verlies) toewijsbaar aan de aandeelhouders	(4)	(2.084)	(72)	(9.773)	(8.621)	(2)	(20.556)
Netto baten van externe klanten	1.123	(779)	220	(5.122)	(482)		(5.040)
Netto baten intern	1.776	(110)	168	(1.541)	(267)	(26)	
Netto baten	2.899	(889)	388	(6.663)	(749)	(26)	(5.040)

2007

	<i>Retail Banking</i>	<i>Asset Management</i>	<i>Private Banking</i>	<i>Merchant Banking</i>	<i>Other Banking</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
Baten							
Rentebaten	8.864	28	689	100.718	11.510	(35.268)	86.541
Rentelasten	(6.755)	(38)	(577)	(98.932)	(11.747)	35.268	(82.781)
Rentemarge	2.109	(10)	112	1.786	(237)	( )	3.760
Commissiebaten	808	991	373	979	221	(49)	3.323
Commissielasten	167	(555)	(53)	(402)	(237)	46	(1.034)
Commissiebaten, netto	975	436	320	577	(16)	(3)	2.289
Dividenden, aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en overige beleggingsbaten	8	10	12	159	116	( )	305
Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen	59		22	148	505	( )	734
Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	40	11	12	578	30	3	674
Overige baten	465	4	55	398	(688)	(7)	227
Totale baten na aftrek van interestlasten	3.656	451	533	3.646	(290)	(7)	7.989
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	(101)	(9)	7	(2.684)	1	(5)	(2.793)
Nettobaten	3.555	442	540	962	(291)	(12)	5.196
Lasten							
Personeelskosten	(960)	(174)	(179)	(812)	(643)	(386)	(3.154)
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	(22)	(13)	(7)	(55)	(205)	(25)	(327)
Overige lasten	(289)	(101)	(56)	(342)	(851)	(241)	(1.880)
Gealloceerde lasten	(1.093)	(12)	(130)	(1.049)	1.619	665	
Totale lasten	(2.364)	(300)	(372)	(2.258)	(80)	13	(5.361)
Winst (verlies) voor belastingen	1.191	142	168	(1.296)	(371)	1	(165)
Winstbelastingen	(280)	(35)	(22)	901	129		693
Nettowinst (verlies) over de periode	911	107	146	(395)	(242)	1	528
Nettowinst (verlies) op beëindigde bedrijfsactiviteiten					1.267		1.267
Nettowinst (verlies) voor minderheidsbelangen	911	107	146	(395)	1.025	1	1.795
Nettowinst toewijsbaar aan de minderheidsbelangen		6			8		14
Nettowinst (verlies) toewijsbaar aan de aandeelhouders	911	101	146	(395)	1.017	1	1.781
Netto baten van externe klanten	1.844	464	296	618	1.974		5.196
Netto baten intern	1.711	(22)	244	344	(2.265)	(12)	
Netto baten	3.555	442	540	962	(291)	(12)	5.196

13.5 Geografische segmentatie

De activiteiten van de Fortis Bank groep worden wereldwijd. In de volgende tabel worden de financiële kerngegevens per regio weergegeven, gebaseerd op de plaats van vestiging van de Fortis Bank maatschappij die de transactie is aangegaan.

	<i>Netto winst</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Aantal werknemers</i>	<i>Totale activa</i>
<i>31 december 2008</i>				
Benelux	(16.893)	93.329	20.945	467.802
Overige Europese landen	(934)	6.818	13.863	66.480
Noord-Amerika	(2.809)	3.115	995	39.697
Azië	69	2.399	1.275	12.709
Overige landen	11	25	82	89
Totaal	(20.556)	105.686	37.160	586.777

	<i>Netto winst</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Aantal werknemers</i>	<i>Totaal activa</i>
<i>31 december 2007</i>				
Benelux	2.662	85.186	29.631	613.400
Overige Europese landen	593	6.263	14.460	82.299
Noord -Amerika	(1.602)	5.473	1.047	52.588
Azië	104	2.867	1.368	17.905
Overige landen	24	101	356	1.021
Totaal	1.781	99.890	46.862	767.213

Toelichting bij de balans

14 Geldmiddelen en kasequivalenten

Onder Geldmiddelen en kasequivalenten zijn begrepen direct beschikbare kasgelden, vrij beschikbare tegoeden bij Centrale Banken alsmede andere financiële instrumenten met een looptijd van minder dan drie maanden, na de datum van verkrijging. De Geldmiddelen en kasequivalenten bestaan per 31 december uit:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Geldmiddelen	673	762
Bedragen bij centrale banken omzetbaar in geldmiddelen anders dan verplichte reservedeposito's	457	795
Vorderingen op banken	19.482	20.125
Vorderingen op klanten, rekeningen-courant	269	4.028
Overige	1.766	1.294
Totaal	22.647	27.004
Bestaande maar niet gerapporteerde bijzondere waardeverminderingen (IBNR)	(3)	(1)
Totaal geldmiddelen en kasequivalenten	22.644	27.003

De gemiddelde boekwaarde van de Geldmiddelen en kasequivalenten bedroeg voor 2008 EUR 25.179 miljoen (2007: EUR 24.070 miljoen). Het gemiddelde rendement bedroeg voor 2008 3,30% (2007: 4,06%).

15 Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

15.1 Activa aangehouden voor handelsdoeleinden

De Activa aangehouden voor handelsdoeleinden zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Handelsportefeuille effecten:		
Kortlopend overheidspapier en gelijkgestelde papieren	1.205	1.107
Obligaties:		
- Overheidsobligaties	5.721	7.840
- Obligaties uitgegeven door ondernemingen	3.068	9.815
- Gestructureerde kredietinstrumenten	682	3.249
Aandelen	5.167	23.844
Totaal portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	15.843	45.855
Afgeleide financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden		
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	71.280	28.448
Op een beurs verhandeld voor handelsdoeleinden	855	478
Totaal afgeleide financiële instrumenten	72.135	28.926
Overige activa aangehouden voor handelsdoeleinden	454	566
Totaal activa aangehouden voor handelsdoeleinden	88.432	75.347

In 2008 is EUR 27.105 miljoen (2007: EUR 40.551 miljoen) van de Activa aangehouden voor handelsdoeleinden als onderpand gegeven voor verplichtingen. Nadere informatie over de afgeleide financiële instrumenten is opgenomen in noot 31.

15.2 Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

De Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Shortpositie effecten	10.730	56.076
Afgeleide financiële instrumenten		
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	74.863	33.047
Op een beurs verhandeld	706	333
Totaal afgeleide financiële instrumenten voor handelsdoeleinden	75.569	33.380
Overige verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	10	1
Totaal verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	86.309	89.457

16 Vorderingen op banken

De Vorderingen op banken zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Rentedragende deposito's	17.968	8.041
Leningen en voorschotten	8.566	8.460
Omgekeerde terugkoopovereenkomsten	14.895	65.858
Effectenleentransacties	2.271	27.404
Verplicht aangehouden reserves bij centrale banken	2.994	8.229
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening		213
Overige	648	158
Totaal	47.342	118.363
Minus bijzondere waardeverminderingen:		
- specifiek kredietrisico	(281)	(12)
- bestaande maar niet gerapporteerde (IBNR)	(18)	(5)
Vorderingen op banken	47.043	118.346

De gemiddeld gedurende het jaar uitstaande Vorderingen op banken bedroeg voor 2008 EUR 114,121 miljoen (2007: EUR 114.927 miljoen). Het gemiddelde rentepercentage bedroeg 6.80% over 2008 (2007: 6.3%).

In het kader van het monetaire beleid zijn de verscheidene bankonderdelen verplicht bedragen op deposito te zetten bij de centrale banken in de landen waar Fortis Bank actief is. Samen met het bedrag dat onder Geldmiddelen en kasequivalenten is verantwoord, bedraagt het totale tegoed dat eind 2008 bij centrale banken wordt aangehouden EUR 3,451 miljoen (2007: EUR 9.024 miljoen). Het gedurende 2008 gemiddelde uitstaande tegoed bij centrale banken (Geldmiddelen en kasequivalenten en Vorderingen op banken) bedroeg EUR 6.223 miljoen (2007: EUR 7.038 miljoen).

Fortis Bank heeft in het segment Merchant Banking bepaalde specifieke financiële activa verantwoord als onderdeel van Vorderingen op banken tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Binnen de gedefinieerde beleggingsstrategieën van Merchant Banking worden financiële activa en verplichtingen, waaronder derivaten, samengevoegd in specifieke portefeuilles waarvan de prestaties en de risico's op basis van reële waarde worden beheerd en geëvalueerd.

Er is geen materieel verschil tussen de boekwaarde van Activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en het kredietrisico dat aan deze activa is verbonden.

Bijzondere waardeverminderingen van Vorderingen op banken

Het verloop van de bijzondere waardeverminderingen van Vorderingen op banken is als volgt:

	<i>2008</i>		<i>2007</i>	
	<i>Specifiek kredietrisico</i>	<i>IBNR</i>	<i>Specifiek kredietrisico</i>	<i>IBNR</i>
Balans per 1 januari	12	5	17	8
Balans van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari				
Balans van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	12	5		
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007				
Toename bijzondere waardeverminderingen	576	15	2	2
Vrijval bijzondere waardeverminderingen	(485)	(2)	(2)	(5)
Afschrijvingen van oninbare leningen	(52)		(3)	
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen	230		(2)	
Balans per 31 december	281	18	12	5

In noot 6 'Risicomanagement' zijn de details van de bijzondere waardeverminderingen inzake Specifiek kredietrisico en Bestaande maar niet gerapporteerde waardeverminderingen (IBNR) nader beschreven.

17 Vorderingen op klanten

De Vorderingen op klanten zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Overheid en officiële instellingen	4.155	5.343
Hypothecaire leningen	34.006	95.445
Leningen aan particulieren	7.057	9.774
Leningen aan ondernemingen	114.872	138.696
Omgekeerde terugkoopovereenkomsten	36.274	28.186
Effectenleentransacties	6.576	24.279
Financiële leasevorderingen	12.187	11.969
Factoring	1	1.914
Overige leningen	797	1.601
Voor verkoop beschikbare leningen	174	212
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	1.655	1.300
Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting	265	(1.415)
Totaal	218.019	317.304
Minus bijzondere waardeverminderingen:		
- specifiek kredietrisico	(2.077)	(1.778)
- bestaande maar niet gerapporteerde (IBNR)	(312)	(224)
Netto vorderingen op klanten	215.630	315.302

De gemiddeld gedurende het jaar uitstaande Vorderingen op klanten bedroeg voor 2008 EUR 315.888 miljoen (2007: EUR 314.370 miljoen). Het gemiddelde redement bedroeg 5,14% over 2008 (2007: 3,9%).

Leningen die zijn aangemerkt als beschikbaar voor verkoop, betreffen leningen die worden aangekocht op de secundaire markt en vervolgens worden geëffectiseerd en verkocht.

Fortis Bank heeft in het segment Merchant Banking bepaalde financiële activa verantwoord als onderdeel van Vorderingen op klanten met verwerking van de verandering in de reële waarde in de resultatenrekening. Specifiek geselecteerde inflatiegeïndexeerde kredietcontracten met overheidstegenpartijen worden verantwoord tegen reële waarde met verwerking van de verandering in de reële waarde in de resultatenrekening, waardoor een potentiële boekhoudkundige mismatch tussen de verantwoording van enerzijds de renteswap en overige betrokken derivaten en anderzijds kredieten, die voorheen werden geboekt tegen kostprijs minus afschrijving, wordt vermeden.

Enkele gestructureerde leningen en contracten, met inbegrip van derivaten, worden eveneens verantwoord tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening ter voorkoming van een potentiële boekhoudkundige mismatch. De geamortiseerde kostprijs van activa gehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedraagt op 31 december 2008 EUR 1.581 miljoen (2007: EUR 1.309 miljoen).

Fortis Bank dekt het renterisico van hypotheekleningen met vaste rente af op portefeuillebasis (macro hedging) door het gebruik van renteswaps.

Door de afdekking wordt de volatiliteit van veranderingen in de netto contante waarde van de afgedekte posities van toekomstige kasstromen, als gevolg van veranderingen in de relevante benchmark rentecurve, gecompenseerd door de veranderingen in de reële waarde van het afgeleide financiële instrument dat is gebruikt voor afdekking.

De afgedekte hypotheek zijn hypotheek met bij de hypotheekverstrekking vastgelegde aflossingstermijnen en vaste rente. Deze hypotheek hebben de volgende kenmerken:

- in lokale valuta (euro)
- een vaste looptijd of datum van renteherziening
- vooraf vastgelegde aflossingstermijnen
- vaste rentebetalingen
- geen renteopties
- verantwoording op basis van geamortiseerde kostprijs.

Hypotheek met deze kenmerken vormen de portefeuille waarop de afdekking plaatsvindt (reële-waardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille of 'macro hedge'). Binnen deze portefeuille van vastrentende hypotheek kunnen meerdere groepen van hypotheek worden aangemerkt als af te dekken positie. Hypotheek die zijn opgenomen in een qua renterisico af te dekken portefeuille, moeten de af te dekken risicokenmerken delen.

Als de kasstromen van een notionele swap in een bepaalde maand groter zijn dan 95% van de verwachte hypotheek-kasstromen dan worden de verwachte maandelijkse hypotheekkasstromen aan beide kanten van de swap kasstroom aangemerkt als afgedekte posities tot alle notionele swap kasstromen overeenstemmen. De hypotheekkasstromen worden gealloceerd naar maandelijkse looptijdintervallen op basis van de verwachte renteherzieningsdatum. Fortis Bank schat de renteherzieningsdata met gebruik van een constant vooruitbetalingstarief, dat wordt toegepast op de contractuele kasstromen en de renteherzieningsdata van de hypotheekportefeuille.

De afdekkingsinstrumenten zijn 'plain vanilla' renteswaps afgesloten met externe tegenpartijen tegen de ten tijde van de transactie geldende markttarieven.

De wijzigingen in de reële waarde van de hypotheek die toerekenbaar zijn aan het afgedekte renterisico worden opgenomen in de lijn 'Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting' ten einde de boekwaarde van de lening aan te passen. Het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van de afgedekte hypotheek ten tijde van het ontstaan van de afdekking wordt geamortiseerd over de resterende looptijd van het afgedekte onderdeel en wordt eveneens verantwoord in de lijn 'Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting'.

Financiële leasevorderingen

De Financiële leasevorderingen zijn per 31 december als volgt:

	<i>2008</i>	<i>Minimum lease betalingen</i>	<i>2007</i>	<i>Contante waarde van de minimaal te ontvangen lease betalingen</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
<i>Bruto investeringen in financiële lease:</i>						
Tot 3 maanden	1.342	1.405		1.138		1.274
3 maanden tot 1 jaar	2.499	2.640		2.150		2.313
1 jaar tot 5 jaar	7.237	7.239		6.187		6.147
Langer dan 5 jaar	3.362	2.765		2.712		2.235
Totaal	14.440	14.049		12.187		11.969
Nog niet verdiende (toekomstige) financiële lease opbrengsten	2.253	2.080				

De opbrengsten uit financiële lease overeenkomsten die verantwoord zijn in de resultatenrekening bedragen EUR 752 miljoen over 2008 (2007: EUR 649 miljoen).

Bijzondere waardeverminderingen van Vorderingen op klanten

De volgende tabel toont de bijzondere waardeverminderingen van Vorderingen op klanten.

	2008		2007	
	<i>Specifiek kredietrisico</i>	<i>IBNR</i>	<i>Specifiek kredietrisico</i>	<i>IBNR</i>
Balans per 1 januari	1.778	224	1.876	325
Balans van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	346	49		
Balans van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	1.432	175		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen			31	4
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007			64	(25)
Toename bijzondere waardeveranderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	1.297	165	591	16
Vrijval bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(386)	(15)	(350)	(101)
Afschrijvingen van oninbare leningen	(142)		(343)	
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen	(124)	(12)	(91)	5
Balans per 31 december	2.077	313	1.778	224

In noot 6 'Risicomanagement' zijn de details van de bijzondere waardeverminderingen inzake Specifiek kredietrisico en Bestaande maar niet gerapporteerde waardevermindering (IBNR) nader beschreven.

Per 31 december 2008 heeft Fortis Bank voor een boekwaarde van EUR 60 miljoen (2007: EUR 34 miljoen) aan onroerend goed in haar bezit door het niet nakomen van betalingsverplichtingen op hypotheekleningen. Fortis Bank heeft dit onroerend goed verkregen via hypothecaire executie en heeft de intentie dit onroerend goed in 2009 te verkopen.

De bijzondere waardeverminderingen op Vorderingen inzake financiële leaseovereenkomsten opgenomen in de bovengenoemde tabel bedragen EUR 5 miljoen per 31 december 2008 (2007: nihil).

18 Beleggingen

De samenstelling van de Beleggingen is als volgt:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Beleggingen		
- Tot einde looptijd aangehouden	3.851	4.234
- Voor verkoop beschikbaar	109.972	105.672
- Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	2.828	5.718
- Vastgoedbeleggingen	678	689
- Beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	456	27.699
Totaal bruto	117.785	144.012
Bijzondere waardeverminderingen:		
- op tot einde looptijd aangehouden beleggingen		
- op beleggingen voor verkoop beschikbaar	(8.778)	(2.489)
- op vastgoedbeleggingen	(6)	(1)
- op beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	(20)	
Totaal bijzondere waardeverminderingen	(8.804)	(2.490)
Totaal	108.981	141.522

De daling op de lijn 'Beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures' is voornamelijk te verklaren doordat de investering van Fortis Bank in RFS Holdings B.V. (EUR 24.201 miljoen) die gerelateerd was aan ABNAMRO, niet langer wordt opgenomen in de balans.

Eind 2008 heeft Fortis Bank beleggingen voor een bedrag van EUR 78.033 miljoen (2007: EUR 124.948 miljoen) in onderpand gegeven in verband met verplichtingen.

18.1 Beleggingen aangehouden tot einde looptijd

De geamortiseerde kostprijs en de geschatte reële waarde van de Beleggingen aangehouden tot einde looptijd zijn per 31 december als volgt:

	<i>2008</i>		<i>2007</i>	
	<i>Boek- waarde</i>	<i>Reële waarden</i>	<i>Boek- waarde</i>	<i>Reële waarden</i>
Overheidsobligaties	3.635	3.868	3.933	4.002
Obligaties uitgegeven door ondernemingen	216	217	301	299
Totaal beleggingen aangehouden tot einde looptijd	3.851	4.085	4.234	4.301

Er zijn geen bijzondere waardeverminderingen op Beleggingen aangehouden per 31 december 2008 en 2007.

18.2 Voor verkoop beschikbare beleggingen

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs, alsmede de hieraan gerelateerde bruto ongerealiseerde herwaarderingen van de Beleggingen beschikbaar voor verkoop zijn als volgt:

	<i>Historische/ geamortiseerde kostprijs</i>	<i>Bruto ongerealiseerde winsten</i>	<i>Bruto ongerealiseerde verliezen</i>	<i>Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting</i>	<i>Bijzondere waarde- verminderingen</i>	<i>Reële waarden</i>
<i>31 december 2008</i>						
Kortlopend overheidspapier en gelijkgestelde papieren	371	1				372
Overheidsobligaties	51.025	1.122	(994)	527	(3)	51.677
Obligaties uitgegeven door ondernemingen	19.910	256	(753)	43	(140)	19.316
Gestructureerde kredietinstrumenten	42.774	6	(5.463)	(3)	(8.496)	28.818
Private equities en durfkapitaal	43	8	(7)		(2)	42
Aandelen	901	49	(46)	(10)	(73)	821
Overige beleggingen	212	4	(4)		(64)	148
Totaal	115.236	1.446	(7.267)	557	(8.778)	101.194

	<i>Historische/ geamortiseerde kostprijs</i>	<i>Bruto ongerealiseerde winsten</i>	<i>Bruto ongerealiseerde verliezen</i>	<i>Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting</i>	<i>Bijzondere waarde- verminderingen</i>	<i>Reële waarden</i>
<i>31 december 2007</i>						
Kortlopend overheidspapier en gelijkgestelde papieren	265					265
Overheidsobligaties	41.735	317	(707)	(218)	(4)	41.123
Obligaties uitgegeven door ondernemingen	25.757	44	(231)	3	(10)	25.563
Gestructureerde kredietinstrumenten	35.074	44	(900)	(8)	(2.420)	31.790
Private equities en durfkapitaal	113	38	(11)	(1)	(4)	135
Aandelen	3.672	301	(80)	(35)	(29)	3.829
Overige beleggingen	270	230			(22)	478
Totaal	106.886	974	(1.929)	(259)	(2.489)	103.183

In het vierde kwartaal van 2008 heeft Fortis Bank enkele financiële instrumenten geherclassificeerd zoals toegestaan door de amendementen van *IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering*, en *IFRS 7 Financiële instrumenten: Informatieverschaffing*, welke zijn aangenomen door de Europese Unie op 15 oktober 2008. De uitzonderlijke omstandigheden op de financiële markten hebben een gebrek aan liquiditeit in verscheidene effectenmarkten teweeg gebracht en heeft Fortis Bank ertoe aangezet om haar intenties te heroverwegen betreffende de verkoop of de terugkoop op korte termijn van bepaalde portefeuilles van vastrentende effecten. Voor de bedragen vermeld in onderstaande tabel heeft Fortis Bank besloten dat deze financiële activa niet langer worden aangehouden met de bedoeling ze te verkopen of terug te kopen op korte termijn. Deze portefeuilles bevatten obligaties uitgegeven door ondernemingen (65%), overheidsobligaties (9%) en gestructureerde kredietinstrumenten (26%).

<i>Herclassificatie van Financiële activa</i>	<i>Reële waarde van de geherclassificeerde activa op datum van herclassificatie</i>	<i>Winst of (verlies) na datum van herclassificatie indien de activa niet geherclassificeerd zouden zijn</i>	<i>Reële waarde</i>
			<i>2008</i>
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden die geherclassificeerd werden naar Beleggingen beschikbaar voor verkoop	5.246	(150)	5.096

Het effect op de resultatenrekening na herclassificatie van deze financiële activa was als volgt:

	<i>2008</i>
Rentebaten	96
Gerealiseerde winsten	17
Gerealiseerde verliezen	(3)

Via de toepassing van de effectieve rentevoetmethode, bevatten de Rentebaten ook de afschrijving van de recupereerbare bedragen indien deze hoger liggen dan de huidige reële waarde zoals verwacht op de datum van herclassificatie en berekend over de resterende looptijd van de effecten. Het geschatte recupereerbare bedrag op het moment van herclassificatie was EUR 6.007 miljoen en de gewogen gemiddelde effectieve rentevoet van deze activa bedroeg 8,77%.

Overheidsobligaties naar land van uitgifte

De overheidsobligaties naar land van uitgifte zijn per 31 december als volgt:

	<i>Historische/ geamortiseerde kostprijs</i>	<i>Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen)</i>	<i>Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting</i>	<i>Bijzondere waarde- vermindering</i>	<i>Reële waarden</i>
<i>31 december 2008</i>					
Belgische overheid	8.091	(99)	239		8.231
Nederlandse overheid	12.724	67	13		12.804
Duitse overheid	6.196	184			6.380
Italiaanse overheid	7.392	(125)	150		7.417
Franse overheid	3.625	114	5		3.744
Britse overheid	763				763
Griekse overheid	2.857	(115)	35		2.777
Spaanse overheid	2.274	2	54		2.330
Portugese overheid	2.614	53	18		2.685
Oostenrijkse overheid	832	33			865
Finse overheid	694	18			712
Overige overheden	2.963	(4)	13	(3)	2.969
Totaal	51.025	128	527	(3)	51.677
<i>31 december 2007</i>					
Belgische overheid	7.312	(6)	(177)		7.129
Nederlandse overheid	3.241	(36)			3.205
Duitse overheid	6.979	(155)			6.824
Italiaanse overheid	6.148	(39)	(36)		6.073
Franse overheid	4.209	(53)			4.156
Britse overheid	799	(7)			792
Griekse overheid	3.627	(30)	(9)		3.588
Spaanse overheid	495	(10)	1		486
Portugese overheid	2.352	(17)	(1)		2.334
Oostenrijkse overheid	1.549	6			1.555
Finse overheid	961	(5)			956
Overige overheden	4.063	(38)	4	(4)	4.025
Totaal	41.735	(390)	(218)	(4)	41.123

Naar aanleiding van de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) aan de Nederlandse Staat werd een overeenkomst gesloten om sommige langetermijnschulden aangehouden door Fortis Bank tegenover FBN(H) terug te betalen door de overdracht van verhandelbare effecten (obligaties) die worden gewaarborgd door de Nederlandse Staat. Deze obligaties werden geboekt als voor verkoop beschikbare beleggingen en verklaren de stijging in de uitstaande bedragen van Nederlandse overheidsobligaties op 31 december 2008. Aangezien de oorspronkelijke langetermijnschulden aan hun boekwaarde uit de balans verwijderd werden, terwijl deze obligaties aan hun reële waarde werden opgenomen, werd op datum van de transactie een positief verschil erkend in de resultatenrekening. Alle daaropvolgende waardeveranderingen op deze obligaties, geboekt als voor verkoop beschikbare beleggingen, worden erkend in het eigen vermogen. De reële waarde van deze obligaties wordt berekend via een model dat gebaseerd is op kasstromen verdisconteerd aan de risicovrije Nederlandse overheidsrente en aangepast met een liquiditeitsmarge omwille van specifieke voorwaarden overeengekomen tussen de Nederlandse Staat en Fortis Bank.

Netto ongerealiseerde winsten en verliezen op Voor verkoop beschikbare beleggingen opgenomen in het eigen vermogen

	<i>31 December 2008</i>	<i>31 December 2007</i>
<i>Voor verkoop beschikbare beleggingen in aandelen en overige beleggingen:</i>		
Boekwaarde	1.011	4.442
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	5	478
- Gerelateerde belasting	(18)	(93)
Netto ongerealiseerde winsten en verliezen	(13)	385
<i>Voor verkoop beschikbare beleggingen in obligaties:</i>		
Boekwaarde	100.183	98.741
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	(5.825)	(1.433)
- Gerelateerde belasting	655	362
Netto ongerealiseerde winsten en verliezen	(5.170)	(1.071)

Voor Verkoop beschikbare beleggingen in aandelen hebben betrekking op private equities en durfkapitaal en alle overige beleggingen, met uitzondering van obligaties.

Bijzondere waardeverminderingen van Voor verkoop beschikbare beleggingen

De volgende tabel toont de bijzondere waardeverminderingen van Voor verkoop beschikbare beleggingen.

	31 December 2008	31 December 2007
Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare beleggingen:		
- op aandelen en overige beleggingen	(139)	(55)
- op obligaties	(8.639)	(2.434)
Totaal bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare beleggingen	(8.778)	(2.489)

De mutaties in bijzondere waardeverminderingen van Voor verkoop beschikbare beleggingen is als volgt

	2008	2007
Balans per 1 januari	2.489	77
Balans van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	9	
Balans van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	2.480	
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007		7
Toename bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	6.192	2.425
Vrijval bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(43)	
Terugname bij de verkoop/desinvestering	(22)	(7)
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen	171	(13)
Balans per 31 december	8.778	2.489

Fortis Bank heeft in het Merchant Banking segment bepaalde beleggingsstrategieën in gebruik waarbij (micro) hedge accounting voor reële waarde afdekkingen wordt toegepast. In het algemeen is het doel van deze strategieën om een middellange- of langetermijnbeleggingspositie in te nemen op de "credit spread" tussen een obligatie en de swap curve over een bepaalde periode. De renteswap, die verbonden is aan de obligatie, is bedoeld om de onderliggende obligatie af te dekken tegen renteschommelingen. Het risico dat wordt afgedekt, is het rente-risico. Het kredietrisico wordt momenteel niet afgedekt. De belangrijkste posities die worden afgedekt betreffen posities in staatsleningen, bedrijfsobligaties en gestructureerde kredietinstrumenten.

Wijzigingen in de reële waarde van de beleggingen gerelateerd aan het afgedekte renterisico worden weergegeven als reële waardeaanpassingen ten gevolge van hedge accounting. Verder gebeurt de afdekking van het renterisico van vastrentende effecten door Fortis Bank op een portefeuille basis (macro hedging) met het toepassen van renteswaps als afdekkingsinstrumenten.

De afgedekte obligaties zijn obligaties met de volgende kenmerken:

- in lokale valuta (euro);
- vaste looptijd;
- vaste hoofdsommen;
- vaste rentebetalingen;
- zonder rente opties of besloten (embedded) derivaten; en
- verantwoording op basis van geamortiseerde kostprijs.

Obligaties met deze kenmerken vormen de portefeuille waarop de afdekking plaatsvindt. Obligaties die zijn opgenomen in een qua renterisico af te dekken portefeuille, moeten de af te dekken risicokenmerken delen. Kasstromen van de obligaties worden gealloceerd aan maandelijks tijdsintervallen op basis van de contractuele vervaldata.

De afdekkingsinstrumenten zijn plain vanilla renteswaps afgesloten met externe tegenpartijen tegen de markttarieven van toepassing op het ogenblik van de transactie.

De wijzigingen in de reële waarde van de obligaties, toewijsbaar aan het afgedekte renterisico worden opgenomen onder 'Reële waardeaanpassingen ten gevolge van hedge accounting' om de boekwaarde van de obligaties aan te passen. Het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van de afgedekte obligaties ten tijde van de aanduiding van de afdekking wordt afgeschreven over de resterende looptijd van de afgedekte positie en wordt verantwoord onder 'Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting'.

Fortis Bank dekt het vreemdevalutarisico af op geselecteerde portefeuilles van aandelen en vergelijkbare instrumenten. Fortis Bank heeft hiertoe niet-afgeleide financiële verplichtingen aangewezen als afdekkingsinstrumenten.

Indien een deposito of een rekening courant in aanmerking komt als afdekkingsinstrument dan wordt het omrekeningsverschil van het afdekkingsinstrument en het vreemde valuta component van de reële waardeverandering van het afdekkingsinstrument direct in de resultatenrekening verantwoord. Voor Beleggingen beschikbaar voor verkoop omvat de reële waardeaanpassing van afgedekte aandelen de vreemde valuta component en is dit verantwoord onder 'Reële waardeaanpassingen ten gevolge van hedge accounting'.

18.3 Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Een nadere toelichting bij de Beleggingen welke tegen reële waarde worden gehouden met verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen in de resultatenrekening is per 31 december als volgt:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Overheidsobligaties		24
Obligaties uitgegeven door ondernemingen	48	49
Gestructureerde kredietinstrumenten	1.523	1.942
Private equities en durfkapitaal	825	979
Aandelen	177	2.412
Overige beleggingen	255	312
Totaal beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	2.828	5.718

Binnen het Merchant Banking segment worden bepaalde beleggingen, gedaan door de private equity entiteiten van Fortis Bank, verantwoord tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Het betreft beleggingen in financiële activa met het doel te profiteren van het totale rendement in de vorm van rente of dividend en veranderingen in de reële waarde. Sommige andere beleggingen gekoppeld aan besloten derivaten worden eveneens verantwoord tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening waardoor een potentiële boekhoudkundige mismatch wordt uitgesloten.

De geamortiseerde kostprijs van de obligaties welke tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden gewaardeerd, bedraagt per 31 december 2008 EUR 1.553 miljoen (2007: EUR 2.328 miljoen). De boekwaarde bedraagt EUR 1.571 miljoen (2007: EUR 2.015 miljoen).

18.4 Gestructureerde kredietinstrumenten

Fortis Bank heeft zogenoemde gestructureerde kredietinstrumenten (SCI) in haar portefeuille. Gestructureerde kredietinstrumenten zijn effecten, die gecreëerd worden door het herverpakken van kasstromen uit financiële contracten en bevatten waardepapieren gedekt door activa (ABS), waardepapieren gedekt door hypotheekleningen (MBS) en schuldpapieren met diverse types van waardepapieren als onderpand (CDO). Het uitstaand bedrag met betrekking tot gestructureerde kredietinstrumenten wordt gerubriceerd in de jaarrekening en is als zodanig opgenomen in 'Voor verkoop beschikbare beleggingen', 'Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', 'Activa aangehouden voor handelsdoeleinden', 'Vorderingen op klanten' en als 'Overige activa'. Het uitstaand bedrag omvat ook activa die gerelateerd zijn aan de Amerikaanse 'subprime' hypotheekleningen.

Het netto uitstaand bedrag van de globale portefeuille gestructureerde kredietinstrumenten is per 31 december 2008 als volgt samengesteld:

	31 december 2008		31 december 2007	
	Totale netto omloop	Totale netto omloop	Totale netto omloop	Totale netto omloop
	excl. SPE activa	incl. SPE activa	excl. SPE activa	incl. SPE activa
SCI begrepen in Activa gehouden voor handelsdoeleinden (toelichting 15)	682	883	3.249	3.886
SCI begrepen in Leningen beschikbaar voor verkoop (toelichting 17)	174	174	212	212
SCI begrepen in Beleggingen voor verkoop beschikbaar (toelichting 18.2)	28.818	29.088	31.790	31.994
SCI begrepen in beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (toelichting 18.3)	1.523	1.523	1.942	1.942
Overige (toelichting 22)	4.141	4.141	6.169	6.169
Totaal	35.338	35.809	43.362	44.203

'Overige' betreft voornamelijk de samengevoegde groepen van activa van Scaldis, welke worden geklasseerd als overige activa. Scaldis is volledig geconsolideerd in de rekeningen van Fortis Bank en vormt een entiteit die zich richt op het aankopen van beleenbare activa met een beleggingskwaliteit, sub-beleggingskwaliteit dan wel zonder kredietbeoordeling. De samengevoegde groepen van activa omvatten de continue financiering van activa van derden zoals consumenten- en autoleningen, handelsvorderingen, hypotheekleningen en leasdebiteuren.

De activa van Special Purpose Entities (SPE) houden verband met beleggingen van Fortis Bank entiteiten in schuldbewijzen van Special Purpose Entities die zijn opgezet door Fortis Bank met als doel activa-effectivering of uitgifte van gestructureerde kredietinstrumenten. Deze beleggingen zijn verantwoord in de consolidatie van Fortis Bank. De uitstaande bedragen van de Special Purpose Entities worden in de balans voornamelijk verantwoord onder 'Vorderingen op klanten' (hypotheecaire leningen) en 'Vorderingen op banken' (omgekeerde terugkoopovereenkomsten).

De evolutie in het op de balans uitstaand bedrag aan gestructureerde kredietinstrumenten in 2008 wordt verklaard door terugbetalingen, wisselkoersverschillen, veranderingen in de consolidatiescope, dalingen in de reële waarde die erkend werden als bijkomende bijzondere waardeverminderingen of als niet-gerealiseerde handelsverliezen of niet-erkende verliezen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders.

Zoals beschreven in toelichting 18.2 heeft Fortis Bank 'Activa aangehouden voor handelsdoeleinden' geherclassificeerd naar 'Beleggingen beschikbaar verkoop' ten gevolge van een gebrek aan liquiditeit op verschillende effectenmarkten. Deze herclassificatie is de voornaamste reden voor de daling in de gestructureerde kredietinstrumenten in de rubriek 'Activa aangehouden voor handelsdoeleinden'.

Sinds de deconsolidatie van Fortis Bank Nederland (Holding) vanaf het vierde kwartaal 2008, wordt een Nederlandse portefeuille van hypotheecaire leningen van EUR 8,9 miljard, die gerelateerd is aan drie effectiveringstransacties (Beluga 2007-I, Dolphin 2007-I en Dolphin 2007-II) en die voorheen geëlimineerd werd als een inter-company transactie, nu als een gestructureerd kredietinstrument beschouwd door Fortis Bank. Deze portefeuille wordt vanaf het vierde kwartaal 2008 als

gestructureerd kredietinstrument gerapporteerd en is geclassificeerd als 'Voor verkoop beschikbare beleggingen' en gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen via het eigen vermogen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde van de gestructureerde kredietinstrumenten per kredietbeoordelingscategorie op 31 december 2008 (in EUR miljard).

Kredietbeoordelingscategorie	31 december 2008	
	Boekwaarde	Percentage
AAA	26,7	75%
AA	4,0	11%
A	2,8	8%
BBB	1,1	3%
Belegingskwaliteit	34,6	97%
Sub-belegingskwaliteit	1,1	3%
Zonder kredietbeoordeling	0,1	0%
Total	35,8	100%

Hieronder volgt een overzicht van de boekwaarde van de gestructureerde kredietinstrumenten onderverdeeld per categorie op 31 december 2008 (in EUR miljard).

	31 december 2008	
	Boekwaarde	Percentage
Prime	1,6	4%
Subprime	0,2	1%
Midprime	0,6	2%
Alt-A/Jumbo	0,8	2%
Alt-A/30yr fixed	1,3	4%
NegAm	0,9	3%
HELOC	0,2	1%
ABS CDO Origination	0,9	3%
US Studenten Leningen (FFELP)	3,0	8%
US Studenten Leningen (particulieren)	0,4	1%
Auto/'Equipment' leases	0,5	1%
CDOs	1,6	4%
CMBS	0,8	2%
Agentschappen	0,5	1%
Spaanse RMBS	1,7	5%
UK niet-conformerende	0,7	2%
Kredietkaarten	0,9	3%
CLOs	3,0	8%
Asset Pools Scaldis	4,1	11%
Nederlandse Effectiseringen	7,7	22%
Overige	4,4	12%
Totaal	35,8	100%

Verliezen te wijten aan bijzondere waardeverminderingen op gestructureerde kredietinstrumenten worden in de resultatenrekening verantwoord onder 'Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen' (toelichting 40).

Veranderingen van de reële waarde van gestructureerde kredietinstrumenten die worden beschouwd als 'Activa aangehouden voor handelsdoeleinden' of 'Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' worden verantwoord in 'Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen' in de resultatenrekening (toelichting 36).

Fortis Bank past de hieronder beschreven methodes toe om haar gestructureerde kredietportefeuille te meten en te waarderen en om triggers te bepalen voor bijzondere waardeverminderingen en het niveau van bijzondere waardeverminderingen.

18.4.1 Waarderingsproces

Gestructureerde kredietinstrumenten worden hoofdzakelijk gewaardeerd tegen reële waarde. De gestructureerde kredietinstrumenten die niet tegen reële waarde zijn gewaardeerd, hebben voornamelijk betrekking op de samengevoegde groepen van activa van Scaldis en zijn gewaardeerd tegen kostprijs.

Sinds de tweede jaarhelft van 2007 zijn de marktomstandigheden voor de gestructureerde kredietinstrumenten ingrijpend veranderd, wat leidde tot een betekenisvolle achteruitgang in de waarneembaarheid van de gegevens die worden gebruikt voor de bepaling van de reële waarde van deze activa.

IFRS 7, *Financiële Instrumenten: informatieverschaffing* bevat beslissingscriteria voor de wijze waarop reële waarden van financiële activa, geheel of gedeeltelijk, worden bepaald: direct door referentie aan marktprijzen gepubliceerd op een actieve markt of geschat via een waarderingsmethode op basis van veronderstellingen die al dan niet gebaseerd kunnen zijn op beschikbare en waarneembare marktgegevens.

De waardering van de reële waarde van de financiële activa, die deel uitmaken van de gestructureerde kredietinstrumenten, kan worden gerubriceerd naargelang de toegepaste waarderingsmethode:

- Categorie 1: de reële waarde wordt, geheel of gedeeltelijk, bepaald op basis van rechtstreekse referentie aan gepubliceerde prijsnoteringen op een actieve markt;
- Categorie 2: de reële waarde wordt, geheel of gedeeltelijk, bepaald op basis van een waarderingsmethode waarbij de veronderstellingen zijn gerelateerd aan beschikbare en waarneembare marktgegevens;
- Categorie 3: de reële waarde wordt, geheel of gedeeltelijk, bepaald op basis van een waarderingsmethode waarbij de veronderstellingen niet zijn gerelateerd aan beschikbare en waarneembare marktgegevens.

De rubricering binnen de rangorde van de reële waarde is gebaseerd op het laagste niveau van input dat significant is voor de meting van de reële waarde.

Onderstaande tabel toont de financiële instrumenten die in de portefeuille gestructureerde kredietinstrumenten aan reële waarde worden gemeten per categorie van reële waardemeting, waarbij de transparantie van de bij de meting gebruikte variabelen wordt weergegeven :

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Categorie 1	0%	60%
Categorie 2	97%	33%
Categorie 3	3%	7%

De vermelde percentages zijn gebaseerd op de netto uitstaande bedragen, inclusief de activa die gehouden worden bij Special Purpose Entities van Fortis Bank.

De voortdurende ontwrichting van de markt en het ernstige gebrek aan liquiditeit op de gestructureerde kredietmarkten verhinderde de waardering van de portefeuille gestructureerde producten aan reële waarde via het gebruik van de gepubliceerde prijsnoteringen op actieve markten. Ten gevolge hiervan werd de categorie 1 niet gebruikt in 2008.

De waarderingsmethodes die werden toegepast op de gestructureerde kredietinstrumenten portefeuille worden hieronder beschreven en variëren naargelang het soort portefeuille:

- 'Credit Spread'-portefeuille binnen het 'Investment Book' van Fortis Bank
- 'CDO Origination'-portefeuille

18.4.1.1 'Credit Spread'-portefeuille

Door het gebrek aan externe prijzen op actieve markten paste Fortis Bank in 2008 een waarderingstechniek toe gebaseerd op waarneembare parameters om de reële waarde te bepalen. In de eerste drie kwartalen van 2008 heeft de bank haar eigen interne waarderingstechniek toegepast die als vertrekbasis de laatste beschikbare prijzen onder normale marktomstandigheden hanteerde (juli 2007 voor de Europese ABS markt en december 2007 voor de VS en de rest van de wereld) en deze prijzen vervolgens verdisconteerde met een ABS-marge die hoofdzakelijk bestaat uit twee componenten:

- een liquiditeitscomponent
- een kredietcomponent

De liquiditeitscomponent heeft betrekking op de kost van het moeilijk verkoopbare karakter van de activa, terwijl de kredietcomponent zowel het systemische als het eigen kredietrisico weerspiegelt.

De kredietcomponent, hoewel vrij beperkt bij de start van de toepassing van de waarderingstechniek, heeft alsmat aan belang gewonnen. De meeste activaklassen en regio's vertonen tekenen van kredietverslechtering sinds de referentiedata. Dit wordt opgevangen door een stressfactor bovenop de liquiditeitspremie. De hoogte van deze stressfactor wordt bepaald per activaklasse en is gebaseerd op beoordelingen ('negative watch') van ratingbureaus en op prestatie-indicatoren (90+ dagen onbetaald en gecumuleerde verliezen).

Door de verdere verslechtering van het kredietrisico worden de parameters in de interne waarderingstechniek voortdurend herzien om de economische realiteit te weerspiegelen.

Waarneembare marktgegevens, zoals de beschikbare marges die nodig zijn voor de waardering van individuele effecten, werden nog schaarser in het vierde kwartaal van 2008. Daarom besloot Fortis Bank om zich, bij gebrek aan actieve markten, te baseren op prijzen afkomstig van externe waarderingsbronnen zoals MarkIT, FTID/IDC, Bloomberg en andere. Deze bronnen incorporeren sneller de recente veranderingen in waarneembare parameters. Deze aanpak wordt beschouwd als een waarderingsmethode van categorie 2.

18.4.1.2 'CDO Origination'-portefeuille

De vereiste waardering per jaareinde 2008 hield enkel verband met de 'CDO Super Senior'-tranches. De achtergestelde beleggingen werden reeds op nul gewaardeerd in december 2007.

Sinds medio 2007 heeft Fortis Bank de reële waarde van haar investeringen in 'High Grade CDO Super Senior'-beleggingen en 'Mezzanine CDO Super Senior'-beleggingen gewaardeerd via verschillende modellen en via kwalitatieve beoordelingen. Fortis hanteert twee modellen:

- Een kasstroommodel, waarbij de kasstromen worden gesimuleerd op basis van veronderstellingen over het moment van in gebreke blijven, het verwachte verlies daarbij en de verwachte hoeveelheid beleggingen die in gebreke zullen blijven
- Een netto-actiefwaarde (NAW), waarbij de zekerheden waarop de CDO's gebaseerd zijn, gewaardeerd worden op basis van relevante indexen, meestal de ABX.

In het kasstroommodel is de waardering opgesplitst in twee componenten:

- De kasstroomwaarde: de contante waarde van toekomstige kasstromen (verdisconteerd aan de huidige Liborrente) en gebaseerd op de huidige onderliggende hypotheekleningen die in gebreke zijn.
- Een aanpassing van de reële waarde die zowel rekening houdt met het modelmatig risico als met het liquiditeitsrisico (volatiliteit in prijs door veronderstellingen over de input en het model, de verstoorde marktwerking...) en, zodoende, met de informatie waarmee andere marktpartijen rekening zouden kunnen houden bij de berekening van de marktwaarde.

Het model is gebaseerd op veronderstellingen over de cumulatieve verliezen van de verschillende lagen (RMBS en CDO) waaruit diverse CDO-structuren zijn opgebouwd. Het model neemt een waarde voor de CDO lagen en geeft een waardering van de verschillende lagen van een RMBS gebaseerd op de volgende stappen:

- Berekening van de te verwachten achterstallen voor elke deelportefeuille
- Extrapolatie van het berekende cumulatieve achterstalligheidspercentage van de hypotheekportefeuille over de volledige levensloop en daarbij gebruikmakend van een achterstalligheidscurve gebaseerd op marktgegevens
- Mate van vervroegde aflossingen
- Berekening van de cumulatieve verliezen waarbij de verwachte verliezen gebaseerd zijn op recente marktgegevens
- Berekening van de netto contante waarde van de kasstromen.

Deze parameters worden maandelijks bijgesteld op het moment dat de verslagen van de hypotheekbeheerders beschikbaar worden. In algemene termen veronderstelt het model dat 70% van de achterstallige en failliete ontleners in gebreke zullen blijven in de toekomst. De huidige verwachte achterstallen worden dan geëxtrapoleerd op basis van de leeftijdskenmerken van de portefeuille hypotheekleningen.

Om rekening te houden met het feit dat het model een lineaire benadering is van een multivariaat proces en dat de huidige CDO-markt extreem illiquide is, wordt er een aanpassing aangebracht. Er werd namelijk een marge toegevoegd aan de 'risicovrije rente' die gebruikt wordt om de kasstromen te verdisconteren in het model.

De netto-actiefwaarde (NAW) is gebaseerd op de NAW-berekening die de liquidatiewaarde van een CDO modelleert door de verkoop van activa te simuleren: RMBS- en CDO-lagen. De CDO-waardering is op nul gezet. Doordat er momenteel geen transparante markt voor de onderliggende zekerheden van de CDO's bestaat, maakt Fortis Bank gebruik van benaderingen afhankelijk van het type van onderpand:

- RMBS: de relevante series van de ABX worden gebruikt, afhankelijk van de rating en de ouderdom van de onderliggende hypotheekleningen
- CMBS: CMBX
- CLO: CLX

Het NAW-model werd oorspronkelijk gebruikt om de uitkomst van het kasstroommodel te kalibreren opdat de bepaling van de uiteindelijke waarde van de 'CDO Origination'-portefeuille zou kunnen worden onderbouwd. Vanwege de snelle verslechtering van de kwaliteit van de activa in de tweede helft van 2008, alsook rekening houdend met externe referenties zoals verkopen van gestructureerde kredietportefeuilles, alsook het gegeven dat het kasstroommodel slechts een lineaire benadering blijft, heeft Fortis Bank de waarde van de 'CDO Origination'-portefeuille volledig op één lijn gebracht met de resultaten van de NAW sinds het derde kwartaal van 2008.

18.4.2 Toetsingsproces bijzondere waardeverminderingen

Net zoals bij andere financiële activa hanteert Fortis Bank een tweestappenbenadering om de bijzondere waardeverminderingen van gestructureerde kredietinstrumenten te testen. Eerst wordt er bepaald of er objectieve gegevens aanwezig zijn dat een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Daarna volgt de erkenning en waardering van het verlies met betrekking tot de bijzondere waardeverminderingen. De beoordeling van objectief bewijs geschiedt op basis van waarneembare gegevens ('triggers') over verliesgevendende gebeurtenissen.

Fortis Bank heeft de volgende verplichte triggers ingesteld voor gestructureerde kredietinstrumenten die kunnen leiden tot een bijzondere waardevermindering:

- voor alle tranches, elk voorval van in gebreke blijven volgens de overeenkomst van de uitgever van de CDO
- het verlagen van de waardering van de tranche naar 'sub-beleggingskwaliteit'.

Als een verplichte trigger is geraakt, dan wordt het instrument verondersteld een bijzondere waardevermindering te hebben ondergaan.

Beoordelingstriggers zijn gebaseerd op diverse factoren, waaronder het niveau van de vermindering van de reële waarde vergeleken met de aankoopprijs van het instrument. Als een beoordelingstrigger is geraakt, dan vindt een nadere analyse van de kredietkwaliteit plaats om over de status van het instrument te beslissen (of het al dan niet een waardevermindering heeft ondergaan). Als een belegging die geclassificeerd is als 'voor verkoop beschikbaar', een waardevermindering heeft ondergaan, dan wordt het verschil tussen de kostprijs en de huidige reële waarde van het instrument in de resultatenrekening verantwoord als een verlies te wijten aan bijzondere waardeverminderingen.

Sinds 31 december 2007 wordt de 'CDO origination'-portefeuille beschouwd als volledig onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen.

Fortis Bank identificeert de aan bijzondere waardeverminderingen onderhevige status van de individuele activa in de 'Credit spread'-portefeuille door een nauwgezette kredietanalyse van elk effect uit te voeren. Om de bijzondere waardeverminderingen te testen, heeft Risk Management bepaalde stressscenario's en beoordelingscriteria ontwikkeld, rekening houdend met de kenmerken van de verschillende soorten producten in de portefeuille.

Betreffende de RMBS portefeuille, worden voor de activa in de VS stress testen uitgevoerd in het 'pipeline' model, zoals toegepast wordt voor de 'CDO origination' portefeuille en worden voor andere geografische gebieden stress testen uitgevoerd in aangepaste modellen. Het niveau van de toekomstige in gebrekestelling wordt aangepast startend bij het huidige niveau en rekening te houden met de verwachte evoluties van de macro-economische factoren die een direct effect hebben op het niveau van in gebrekestelling zoals werkeloosheidsgraad en rentevoeten. De stress test voor het verwachte verlies bij in gebrekestelling houdt rekening met de reeds geobserveerde en verwachte waardedalingen van huisprijzen in de komende jaren voor de desbetreffende geografische gebieden. De uitslag van de stress testen wordt bij elke activaklasse geëvalueerd en vergeleken met de verwachtingen van kredietbeoordelingsinstellingen en andere marktdeelnemers.

18.4.3 Verdere ontwikkelingen

De overeenkomsten die Fortis Bank, Fortis en haar dochterondernemingen in oktober 2008 moesten aangaan om de continuïteit van Fortis Bank te verzekeren, bevatten bepalingen over de verkoop van een deel van de gestructureerde kredietenportefeuille van Fortis Bank aan een Special Purpose Vehicle (SPV).

In de voorwaarden van de overeenkomst van 6 oktober 2008, waarin de principes werden geschetst van een transactie die moest worden aangegaan door Fortis en de FPIM over de verkoop door Fortis Brussels SA/NV van haar resterende belang in Fortis Bank, dat 50% + één aandeel omvatte, aan de FPIM, werd ook verwezen naar het engagement van de verbintenis door Fortis, de FPIM en BNP Paribas om gezamenlijk – volgens de verhoudingen 66% door Fortis, 24% door de FPIM en 10% door BNP Paribas – om een nieuw Special Purpose Vehicle (SPV) te financieren dat een deel van de gestructureerde kredietenportefeuille van Fortis Bank zou verwerven.

De overeenkomst tussen Fortis, BNP Paribas en de FPIM werd op 10 oktober 2008 gesloten in de vorm van een *Protocole d'Accord*. De koopprijs die door de SPV moest worden betaald aan Fortis Bank was vastgesteld op EUR 10,4 miljard, aan te passen aan wisselkoersschommelingen tussen 31 augustus 2008 en de datum van de afronding van het *Protocole d'Accord*.

Fortis en de FPIM kwamen een terugvalscenario overeen, dat op 10 oktober 2008 geformaliseerd werd in een Share Purchase Agreement (SPA) dat van kracht zou worden als het *Protocole d'Accord* met BNP Paribas niet zou worden uitgevoerd. In dat geval kwamen Fortis en de FPIM overeen dat de SPV enkel door Fortis en de FPIM zou worden gefinancierd (Fortis zou 73 1/3% en de FPIM 26 2/3% financieren), en dat de SPV de gestructureerde kredietenportefeuille van Fortis Bank zou verwerven tegen een prijs die gelijk is aan 90% van de conventionele koopprijs overeengekomen in het *Protocole d'Accord*.

Fortis Insurance N.V. gaf aandelen in Fortis Insurance Belgium SA/NV in pand aan de SPV en de FPIM als borg voor de verplichtingen van Fortis Groep om de SPV te financieren volgens het *Protocole d'Accord* of volgens de terugvalclausule van het Share Purchase Agreement.

Volgend op het *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008, werd de SPV op 20 november 2008 opgericht onder de naam 'Royal Park Investments SA/NV'.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis SA/NV van 11 februari 2009, zoals opgelegd door de beslissing van het Brusselse Hof van Beroep op 12 december 2008, verwierp de beslissingen van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV over de verkoop van de Nederlandse activiteiten aan de Nederlandse Staat en de verkoop van 50% + één aandeel van Fortis Bank SA/NV aan de Belgische Staat. Aangezien de goedkeuring van de verkoop van 50% + één aandeel van Fortis Bank SA/NV een opschortende voorwaarde was van een stemming over de resolutie over de transacties voorgesteld volgens het *Protocole d'Accord*, werd dit niet ter stemming voorgelegd.

BNP Paribas, Fortis, de Belgische Staat, de FPIM, Fortis Insurance Belgium en Fortis Bank kwamen op 6 maart 2009 tot een overeenkomst over herziene voorwaarden van deze transacties. Volgens de voorwaarden van de gewijzigde overeenkomst, omvat de portefeuille die door Fortis Bank aan de SPV moet worden verkocht op de datum van de afronding van de overeenkomst, de gestructureerde kredieten die oorspronkelijk waren overeengekomen volgens het *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008, plus bepaalde bijkomende activa voor een totaal bedrag van ongeveer EUR 2 miljard. Dit zal de koopprijs echter slechts verhogen met ongeveer EUR 1 miljard, aangezien sinds 31 augustus 2008 al ongeveer EUR 1 miljard werd terugbetaald met betrekking tot de oorspronkelijke portefeuille. EUR 1 miljard van de EUR 2 miljard aan nieuwe activa zal dus in de plaats komen van het al terugbetaalde gedeelte.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gestructureerde kredietportefeuille die de SPV zou verwerven (gebaseerd op de wisselkoersen op 31 augustus 2008).

	<i>Overeengekomen prijs (in miljard EUR)</i>	<i>Overeengekomen prijs (als % van pari)</i>
Prime	0,9	86%
Subprime	0,3	58%
Midprime	0,8	58%
Alt-A/Jumbo	1,0	62%
Alt-A/30yr fixed	0,5	77%
NegAm	1,1	57%
HELOC	0,2	57%
US RMBS	4,8	
Super Senior High Grade	1,0	25%
Super Senior Mezzanine	0,1	10%
Warehouses	0,1	10%
ABS CDO Origination	1,2	
US multi-sector CDO	0,6	66%
US Student Leningen (particulieren)	0,6	79%
CRE-CDOs	0,4	92%
US	0,2	56%
ROW	0,7	84%
ABS CDOs & Overige	0,9	
High Yield CBOs	0,1	95%
Spaanse RMBS	1,6	86%
UK niet-conformerende	0,9	91%
European RMBS	2,5	
CLOs	0,1	86%
Overige¹	0,2	90%
Totaal	11,4²	59%

¹ omvat Uitrustings Leases (25%), Auto (23%) KMO (7%), 'Dealer Floorplan' (2%), Whole-business (20%), DPRs (13%), Kredietkaarten (9%) & CMBS (1%)

² Er wordt verondersteld dat dit bedrag onderhevig is aan veranderingen, welke een gevolg zijn van de wisselkoersschommelingen tussen 31 augustus 2008 en de datum van afronding.

De koopprijs die de SPV aan Fortis Bank zal moeten betalen, bedraagt ongeveer EUR 11,4 miljard. Deze prijs is afgeleid van de waarde die de portefeuille in de boeken van Fortis Bank had op 31 augustus 2008 (aangepast aan bepaalde bijzondere waardeverminderingen). De koopprijs moet bovendien worden aangepast aan wisselkoersschommelingen tussen 31 augustus 2008 en de datum van de afronding van de overeenkomst.

Om de aankoop van de portefeuille te financieren, zullen de partijen een gezamenlijk bedrag van EUR 1,7 miljard bijdragen aan het eigen vermogen van de SPV. Daarvan zal Fortis EUR 760 miljoen (44,7%), de FPIM EUR 740 miljoen (43,5%) en BNP Paribas EUR 200 miljoen (11,8%) bijdragen.

De rest van de financiering van de SPV zal gebeuren in de vorm van een schuld, onderverdeeld in twee tranches (onderworpen aan aanpassingen aan wisselkoersen op een 'pro rata'-basis):

- een senior tranche van EUR 4.850 miljoen in totaal, waarvan EUR 485 miljoen (10%) zal komen van BNP Paribas en EUR 4.365 miljoen (90%) van Fortis Bank
- een super senior tranche van EUR 4.850 miljoen volledig te verstrekken door Fortis Bank, die bij voorrang zal worden terugbetaald en die ook bevoorrecht zal zijn wat rentebetalingen betreft.

De senior schuld van EUR 4,365 miljoen, die door Fortis Bank zal worden verstrekt, zal van een garantie van de Belgische Staat genieten.

Bij de voorbereiding van de Geconsolideerde Jaarrekening 2008 analyseerde Fortis Bank of de activa die betrokken zijn bij de verkoop van een deel van de gestructureerde kredietenportefeuille aan de SPV (de 'Portfolio Out') uit de balans zouden moeten worden verwijderd op 31 december 2008 conform *IAS 39 Financiële Instrumenten: Opname en Waardering*. De analyse gebeurde op basis van de volgende documenten:

- *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008
- *Avenant* nr. 3 bij het *Protocole d'Accord* van 12 maart 2009 aangegaan door BNP Paribas, de Belgische Staat, de FPIM, Fortis, Fortis Bank en anderen
- Share Purchase Agreement (SPA) van 10 oktober 2008 aangegaan door de Belgische Staat die optreedt via de FPIM, Fortis en anderen.

Op basis van ingewonnen juridisch advies, zijn de voorwaarden van het *Protocole d'Accord* die vervolgens zijn gewijzigd door het Avenant nr.3, bindend voor de partijen aangezien Fortis 50% + één aandeel in Fortis Bank heeft overgedragen aan de Belgische Staat, maar de realisatie van de transacties waarnaar wordt verwezen in het *Protocole d'Accord* zoals vervolgens gewijzigd door Avenant nr. 3 (inclusief de verkoop van de 'Portfolio Out') blijft onderworpen aan een reeks opschortende voorwaarden, inclusief de goedkeuring van de aandeelhouders van Fortis.

Zoals bepaald in het *Protocole d'Accord* zullen de opschortende voorwaarden niet met terugwerkende kracht worden vervuld. Dit betekent dat de voorwaarden zullen gelden vanaf de dag dat ze allemaal vervuld zullen zijn en als onbestaande zullen worden beschouwd op de datum van de overeenkomst. Dit verandert niets aan het feit dat een overeenkomst om de 'Portfolio Out' te verkopen, al bestaat sinds 10 oktober 2008, zelfs al is de realisatie van deze verkoop opgeschort.

Indien de voorwaarden niet vervuld zijn tegen de vervaldatum zal het gehele *Protocole d'Accord* nietig zijn.

Uit boekhoudkundig oogpunt (IAS 39) zal de verwijdering van de balans ('derecognition') plaatsvinden zodra de entiteit alle rechten en risico's verbonden aan de eigendom van het financieel actief, heeft overdragen.

Volgens de overeenkomst waren de risico's verbonden aan de waardering van de 'Portfolio Out' voorwaardelijk overgedragen aan de SPV gebaseerd op een waardering per 31 augustus 2008, met uitzondering van het wisselkoersrisico, de interest betalingen en de terugbetalingen. Dit betekent dat, hoewel het eigendom van de 'Portfolio Out' niet zal worden overgedragen naar de SPV tot de realisatiedatum, eender welke verandering in de waarde van de 'Portfolio Out' sinds 31 augustus 2008 ten voordele of ten nadele van de SPV zal zijn.

Anderzijds zullen de wisselkoersrisico's van die delen van de 'Portfolio Out' die in een andere valuta dan de euro zijn uitgedrukt, bij Fortis Bank blijven tot de realisatiedatum. Hetzelfde geldt voor terugbetalingen en rentebetalingen. Tot de realisatiedatum blijft ook de financiering van de 'Portfolio Out' bij Fortis Bank.

Op basis hiervan is Fortis Bank van mening dat de 'Portfolio Out' niet kan worden verwijderd van de balans per 31 december 2008. Bijgevolg werd de 'Portfolio Out' gewaardeerd en gepresenteerd op een manier die consistent is met de waardering en presentatie van de gestructureerde kredietinstrumenten die bij Fortis Bank blijven, zoals hoger beschreven.

Bijkomende acties en onderhandelingen tussen de in het SPA betrokken partijen zouden nodig zijn om het SPA van kracht te laten worden. Daar horen onder meer bij: de selectie door de FPIM van die activa in de portefeuille die moeten worden overgedragen aan de SPV en de uiteindelijke vastlegging van de financieringsvoorwaarden van de SPV. Om die redenen is het voor Fortis Bank niet mogelijk om de financiële impact van de uitvoering van het SPA in cijfers uit te drukken tot de in het SPA betrokken partijen de vereiste ophelderingen hebben geleverd en de vereiste acties hebben afgerond.

De prijzen van de te verkopen activa zijn bepaald op basis van de netto boekwaarde per 31 augustus 2008, waarbij geen rekening wordt gehouden met wisselkoersschommelingen van toepassing op de portefeuille tussen 31 augustus 2008 en de ondertekeningsdatum van de overeenkomst. De boekwaarde van deze activa in de rekeningen van Fortis Bank is significant gedaald sinds 31 augustus 2008, door de verdere verslechtering van de reële waarde van deze activa. Een referentie naar de markt van de evolutie in de reële waarde van de 'Portfolio Out' (merendeels US hypotheek gerelateerd, 'non prime') tussen eind augustus 2008 en eind december 2008, kan gevonden worden in de evolutie van de indices zoals de 'ABX Home Equity 06' – serie 2 index, met AAA en A kredietbeoordelingen:

	<i> Eind december 2008 </i>	<i> Eind augustus 2008 </i>
ABX-HE-AAA 06 2	49,33%	66,26%
ABX-HE-A 06 2	5,25%	7,00%

Het is niet mogelijk om het uiteindelijke resultaat van de verkoop van de 'Portfolio Out' in cijfers uit te drukken voor de realisatiedatum vanwege onder meer de veranderingen in de reële waarde van de betrokken activa, wisselkoersschommelingen en terugbetalingen vóór de realisatiedatum.

18.5 Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in vastgoed hebben met name betrekking op woningen, commercieel vastgoed en vastgoed voor gemengd gebruik, voornamelijk gelocaliseerd in de Benelux. De wijzigingen in het Vastgoed zijn per 31 december als volgt:

	2008	2007
Kostprijs per 1 januari	803	719
Kostprijs van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	41	
Kostprijs van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	762	
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	(35)	
Toevoegingen/aankopen	69	110
Verbeteringen		
Verkopen	(39)	(45)
Overboeking van (naar) materiële vaste activa		
Omrekeningsverschillen		(5)
Overige	43	24
Kostprijs per 31 december	800	803
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	(114)	(114)
Cumulatieve afschrijvingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		
Cumulatieve afschrijvingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	(114)	
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	1	
Afschrijvingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007		
Afschrijvingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(24)	(21)
Terugname afschrijving door desinvesteringen	13	22
Overboeking van (naar) materiële vaste activa		
Omrekeningsverschillen		
Overige	2	(1)
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	(122)	(114)
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	(1)	(5)
Bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		
Bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	(1)	
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007		
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(5)	
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten		2
Terugname bijzondere waardeverminderingen door desinvesteringen		2
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	(6)	(1)
Netto vastgoedbeleggingen per 31 december	672	688
Kostprijs van vastgoedbeleggingen in aanbouw	28	27
Vastgoedbeleggingen gehouden onder financiële lease-overeenkomst		

De onderstaande tabel toont de reële waarde van vastgoedbeleggingen.

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Reële waarden gebaseerd op marktinformatie	302	331
Reële waarden gebaseerd op onafhankelijke waardering	483	509
Totaal reële waarde van vastgoedbeleggingen	785	840
Totaal boekwaarde	672	688
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	113	152
Belasting	(36)	(67)
Netto ongerealiseerde winst/verlies (niet opgenomen in eigen vermogen)	77	85

De afschrijvingen op gebouwen worden berekend volgens de lineaire methode teneinde de kosten van die activa af te schrijven gedurende de geschatte levensduur tot de restwaarde. De vastgoedbeleggingen wordt onderverdeeld in de volgende componenten: ruwbouw, deuren en ramen, techniek en uitrusting, ruwe afwerking en detailafwerking.

De maximale levensduur van de componenten is als volgt:

Ruwbouw	50 jaar voor kantoren en winkelpanden; 70 jaar voor woningen
Ramen en deuren	30 jaar voor kantoren en winkelpanden; 40 jaar voor woningen
Techiek en uitrusting	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Ruwe afwerking	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Detailafwerking	10 jaar voor kantoren, winkelpanden en woningen

Terreinen hebben een ongelimiteerde levensduur en worden daarom niet afgeschreven. ICT en bureaubenodigheden worden afgeschreven over hun geschatte levensduur die individueel bepaald wordt. Als algemene regel wordt verondersteld dat de restwaarde nihil is.

Vastgoed verhuurd op basis van operationele lease

Fortis Bank verhuurt bepaalde activa - voornamelijk vastgoed voor beleggingsdoeleinden - aan externe partijen op basis van operationele leaseovereenkomsten. De minimale leasetermijnen die voor niet-opzegbare overeenkomsten ontvangen zullen worden, bedragen per 31 december:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Tot 3 maanden	122	51
3 maanden tot 1 jaar	153	18
1 jaar tot 5 jaar	291	102
5 jaar en langer	175	205
Totaal	741	376

18.6 Beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Een overzicht van de belangrijkste Beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures is als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
	<i>Boekwaarde</i>	<i>Boekwaarde</i>
Joint ventures		
Bank van De Post N.V.	84	67
Postbank Ireland LTD	17	44
Deelnemingen		
BAFB		990
BGL Investment Partners		150
Caipora International Finance Cooperatieve UA		107
Debra International Finance Cooperatieve UA		210
NIB Capital Foreign Debt fund V		150
RFS Holdings B.V.		23.930
Leyden Bay B.V.		1.376
Textainer Marine Containers LTD	48	37
Fortis Intertrust Group Holding	36	
Belgolaise	28	64
Aviation Cap Group Partners LLC	27	22
Fortis Haitong Investment Mgt Co Ltd	26	20
Trip Rail Leasing LLC	19	12
Fortis Luxembourg - Vie S.A.	19	36
RFH, TLD	16	17
Credissimo	13	12
CF Leasing LTD	10	5
Crédit pour habitations sociales - Krediet voor sociale woningen	10	9
Overige	83	441
Totaal	436	27.699

De belangen van Fortis Bank in de belangrijkste deelnemingen zijn per 31 december als volgt:

	<i>Totaal activa</i>	<i>Totaal passiva</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Totale lasten</i>
<i>2008</i>				
Textainer Marine Containers LTD	558	376	92	(67)
Fortis Intertrust Group Holding	2.813	2.523	354	(307)
Belgolaise	52	52	32	(32)
Aviation Cap Group Partners LLC	413	386	46	(36)
Fortis Haitong Investment Mgt Co Ltd	62	12	57	(40)
Fortis Luxembourg - Vie S.A.	5.751	5.677	100	(89)
RFH, TLD	32		18	(6)
Credissimo	273	273	10	(10)
CF Leasing LTD	94	76	13	(8)

	<i>Totaal activa</i>	<i>Totaal passiva</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Totale lasten</i>
<i>2007</i>				
BGL Investment Partners	591	10	83	(11)
Caipora International Finance Cooperatieve UA	429		35	(18)
Debra International Finance Cooperatieve UA	838		64	(34)
NIB Capital Foreign Debt fund V	200		21	(2)
BAFB	1.008		21	
Leyden Bay B.V.	1.831		23	(7)

Beleggingen in joint ventures

Ondernemingen waarover Fortis Bank gezamenlijk met andere ondernemingen de zeggenschap en controle uitoefent (joint ventures) worden gewaardeerd tegen de netto activawaarde. De meest significante joint venture waarin Fortis Bank participeert is Bank van De Post. Financiële informatie over Bank van De Post per 31 december volgt hierna.

Bank van De Post

Bank van De Post, een gezamenlijke dochteronderneming van Fortis Bank en De Post, biedt via de postkantoren in België, standaard financiële producten en diensten aan, waaronder retailbankingproducten, spaarproducten, beleggingen en kredietfaciliteiten aan particulieren en ondernemingen en verzekeringsproducten. Het economisch belang van Fortis Bank in deze joint venture bedraagt 50%.

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
<i>Joint venture Bank van De Post (op basis van 100%)</i>		
Baten	308	290
Lasten	(305)	(280)
Totaal activa	7.105	6.440
Totaal passiva	6.937	6.313

19 Overige vorderingen

De onderstaande tabel geeft de overige vorderingen per 31 december.

	<i>31 December 2008</i>	<i>31 December 2007</i>
Vorderingen inzake commissiebatens	184	238
Vorderingen uit hoofde van factoring		1.959
Vorderingen uit hoofde van effectentransacties met banken	27	110
Vorderingen uit hoofde van effectentransacties met klanten	474	1.457
Overige	5.013	2.791
Totaal bruto	5.698	6.555
Bijzondere waardeverminderingen	(18)	(9)
Netto totaal	5.680	6.546

De overige vorderingen hebben betrekking op BTW en andere indirecte belastingen als ook op transitorische posten met betrekking tot clearing activiteiten.

De wijzigingen van de Bijzondere waardeverminderingen op overige vorderingen

De onderstaande tabel geeft de wijzigingen van de Bijzondere waardeverminderingen van de overige vorderingen als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Balans per 1 januari	9	22
Balans van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	4	
Balans van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	5	
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		1
Wijziging bijzondere waardeverminderingen beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007		
Toename bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	15	2
Vrijval bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten		
Afschrijvingen van niet-inbare bedragen	(2)	(1)
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen		(15)
Balans per 31 december	18	9

20 Materiële vaste activa

De boekwaarde van de verschillende categorieën Materiële vaste activa per 31 december is als volgt:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	1.259	1.449
Verbeteringen aan gehuurde gebouwen	246	394
Bedrijfsmiddelen	753	816
Gebouwen in aanbouw	23	56
Totaal	2.281	2.715

Wijzigingen in de materiële vaste activa

De wijzigingen in de Materiële vaste activa voor de jaren 2007 en 2008 zijn als volgt:

	<i>2008</i>				
	<i>Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik</i>	<i>Verbeteringen gehuurde gebouwen</i>	<i>Bedrijfs- middelen</i>	<i>Gebouwen in aanbouw</i>	<i>Totaal</i>
Kostprijs per 1 januari	2.314	738	1.641	56	4.749
Kostprijs van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	129	261	345		735
Kostprijs van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	2.185	477	1.296	56	4.014
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	(38)	(4)	(12)		(54)
Toevoegingen	106	67	237	10	420
Terugname door desinvesteringen	(72)	(16)	(141)		(229)
Omrekeningsverschillen	(10)	(26)	7		(29)
Overige	(1)		6	(43)	(38)
Kostprijs per 31 december	2.170	498	1.393	23	4.084
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	(858)	(344)	(824)		(2.026)
Cumulatieve afschrijvingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	(33)	(119)	(259)		(411)
Cumulatieve afschrijvingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	(825)	(225)	(565)		(1.615)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	4	(1)	8		11
Afschrijvingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(93)	(50)	(151)		(294)
Terugname afschrijving door desinvesteringen	32	15	80		127
Omrekeningsverschillen	1	8	6		15
Overige	(1)	1	1		1
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	(882)	(252)	(621)		(1.755)
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	(7)		(1)		(8)
Bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	(4)				(4)
Bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	(3)		(1)		(4)
Verkoop van dochterondernemingen					
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(28)		(18)		(46)
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	2				2
Terugname bijzondere waardeverminderingen door desinvesteringen					
Overige					
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	(29)		(19)		(48)
Materiële vaste activa per 31 december	1.259	246	753	23	2.281

2007

	<i>Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik</i>	<i>Verbeteringen gehuurde gebouwen</i>	<i>Bedrijfs- middelen</i>	<i>Gebouwen in aanbouw</i>	<i>Totaal</i>
Kostprijs per 1 januari	2.252	590	1.239	25	4.106
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	5	5	11		21
Toevoegingen	140	167	636	59	1.002
Terugname door desinvesteringen	(78)	(22)	(145)		(245)
Omrekeningsverschillen		(1)	(31)		(32)
Overige	(5)	(1)	(69)	(28)	(103)
Kostprijs per 31 december	2.314	738	1.641	56	4.749
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	(802)	(307)	(824)		(1.933)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		1			1
Afschrijvingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten	(3)	(16)	(31)		(50)
Afschrijvingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(86)	(38)	(118)		(242)
Terugname afschrijving door desinvesteringen	32	14	120		166
Omrekeningsverschillen		1	1		2
Overige	1	1	28		30
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	(858)	(344)	(824)		(2.026)
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	(11)	(1)	(8)		(20)
Verkoop van dochterondernemingen					
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten					
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten					
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten					
Terugname bijzondere waardeverminderingen door desinvesteringen	4	1	7		12
Overige					
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	(7)		(1)		(8)
Materiële vaste activa per 31 december	1.449	394	816	56	2.715

De bedragen in Overige onder Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik en Gebouwen in aanbouw hebben voornamelijk betrekking op transfers naar en van Gebouwen gehouden voor verkoop.

Van bovenstaande Materiële vaste activa zijn er geen als zekerheid gesteld voor leningen (2007: EUR 6 miljoen).

Per 31 december 2008 zijn er voor de Materiële vaste activa geen geactiveerde financieringskosten geboekt geweest (2007: EUR 0 miljoen).

Reële waarde van Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik

De reële waarde van vastgoed in eigen gebruik is als volgt:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Totaal reële waarde van Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	1.485	1.793
Totaal boekwaarde	1.259	1.449
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	226	344
Belasting	(72)	(110)
Netto ongerealiseerde winst/verlies (niet opgenomen in eigen vermogen)	154	234

De afschrijvingen op gebouwen worden berekend volgens de lineaire methode, waarbij de kosten van deze activa over de geschatte levensduur worden afgeschreven tot de restwaarde. De vastgoedbeleggingen worden gesplitst in de volgende componenten: ruwbouw, deuren en ramen, techniek en uitrusting, ruwe afwerking en detailafwerking.

De maximale levensduur van de componenten is als volgt:

Ruwbouw	50 jaar voor kantoren en winkelpanden; 70 jaar voor woningen
Ramen en deuren	30 jaar voor kantoren en winkelpanden; 40 jaar voor woningen
Techniek en uitrusting	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Ruwe afwerking	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Detailafwerking	10 jaar voor kantoren, winkelpanden en woningen

Terreinen hebben een ongelimiteerde levensduur en worden derhalve niet afgeschreven. ICT en bureaubenodigheden worden afgeschreven over hun respectievelijke levensduur die individueel is vastgesteld. Als algemene regel wordt verondersteld dat de restwaarde nihil is.

21 Goodwill en overige immateriële vaste activa

Per 31 december is de samenstelling van Goodwill en overige immateriële vaste activa als volgt:

	<i>31 December 2008</i>	<i>31 December 2007</i>
Goodwill	1.609	1.025
Gekochte software	82	141
Zelf ontwikkelde software	16	268
Overige immateriële vaste activa	285	125
Totaal	1.992	1.559

Goodwill wordt ten minste jaarlijks getoetst op een bijzondere waardevermindering door de boekwaarde met de realiseerbare waarde te vergelijken. De overige immateriële vaste activa worden afgeschreven naargelang de verwachte levensduur van de activa.

Overige immateriële vaste activa omvatten immateriële vaste activa met een bepaalde economische levensduur, zoals concessies, octrooien, licenties, handelsmerken en vergelijkbare rechten. Over het algemeen wordt software afgeschreven over maximaal vijf jaar en hebben overige immateriële vaste activa een verwachte economische levensduur van maximaal tien jaar.

Afgezien van goodwill, heeft Fortis Bank geen immateriële vaste activa met een onbepaalde economische levensduur.

Wijzigingen in Goodwill en overige immateriële vaste activa

De wijzigingen in Goodwill en overige immateriële vaste activa kunnen voor 2007 en 2008 als volgt worden weergegeven:

	<i>2008</i>				
	<i>Goodwill</i>	<i>Gekochte software</i>	<i>Zelf ontwikkelde software</i>	<i>Overige immateriële vaste activa</i>	<i>Totaal</i>
Kostprijs per 1 januari	1.025	304	272	209	1.810
Kostprijs van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	54	49	21		124
Kostprijs van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	971	255	251	209	1.686
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	3.309	8	2	538	3.857
Toevoegingen	6	54	191	12	263
Terugname door desinvesteringen		(2)	(44)		(46)
Omrekeningsverschillen	(328)	(6)		(8)	(342)
Overige	(939)	(1)	7	8	(925)
Kostprijs per 31 december	3.019	308	407	759	4.493
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari		(163)	(3)	(86)	(252)
Cumulatieve afschrijvingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		(40)			(40)
Cumulatieve afschrijvingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		(123)	(3)	(86)	(212)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		(7)		(30)	(37)
Afschrijvingskost van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten		(51)	(11)	(78)	(140)
Terugname afschrijving door desinvesteringen					
Omrekeningsverschillen		3		7	10
Overige		(5)	(9)	(53)	(67)
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december		(183)	(23)	(240)	(446)
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari					
Bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari					
Bijzondere waardeverminderingen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari					
Verkoop van dochterondernemingen					
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(1.441)	(43)	(412)	(236)	(2.132)
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten					
Omrekeningsverschillen	30				30
Overige	1		44	2	47
Bijzondere waardevermindering per 31 december	(1.410)	(43)	(368)	(234)	(2.055)
Goodwill en overige immateriële vaste activa per 31 december	1.609	82	16	285	1.992

2007

	<i>Goodwill</i>	<i>Gekochte software</i>	<i>Zelf ontwikkelde software</i>	<i>Overige immateriële vaste activa</i>	<i>Totaal</i>
Kostprijs per 1 januari	744	227	60	160	1.191
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	280	4		4	288
Toevoegingen		94	208	48	350
Aanpassingen die voortvloeien uit latere identificatie van waardeveranderingen van activa en passiva	(3)				(3)
Terugname door desinvesteringen		(18)	(2)		(20)
Omrekeningsverschillen	5	(1)		(4)	
Overige	(1)	(2)	6	1	4
Kostprijs per 31 december	1.025	304	272	209	1.810
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari		(154)		(48)	(202)
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		1			1
Afschrijvingskost van beëindigde bedrijfsactiviteiten		(4)			(4)
Afschrijvingskost van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten		(33)	(4)	(27)	(64)
Terugname afschrijving door desinvesteringen		16			16
Omrekeningsverschillen		1			1
Overige		10		(9)	(1)
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december		(163)	(4)	(84)	(251)
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari				(9)	(9)
Verkoop van dochterondernemingen					
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten					
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten					
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten					
Overige				9	9
Bijzondere waardevermindering per 31 december					
Goodwill en overige immateriële vaste activa per 31 december	1.025	141	268	125	1.559

Bijzondere waardevermindering van Goodwill

Goodwill wordt jaarlijks aan het eind van het jaar getoetst op bijzondere waardevermindering door vergelijking van de realiseerbare waarde van kasstroomgenererende eenheden (CGU) met hun boekwaarde. De realiseerbare waarde wordt bepaald door het hoogste bedrag te nemen van enerzijds de gebruikswaarde en anderzijds de reële waarde verminderd met verkoopkosten. Het type van overgenomen onderneming is bepalend voor de definiering van een CGU. Binnen Fortis Bank zijn thans alle CGU's gedefinieerd als een (juridische) entiteit.

De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald met het 'discounted cash-flow' model die de verwachte toekomstige kasstromen van de kasstroomgenererende eenheden (CGU) gebruikt. De belangrijkste aannames die zijn gebruikt in het kasstroommodel zijn afhankelijk van de gegevens die verschillende financiële en economische variabelen weerspiegelen, zoals de risicovrije rente in een land en een premie die het inherente risico van de betreffende entiteit weergeeft. Deze variabelen worden bepaald op basis van een beoordeling door het management. Indien een onderneming een beursnotering heeft, wordt deze eveneens als een element in de evaluatie betrokken.

Hieronder volgt een overzicht van de goodwillbedragen en de eraan gerelateerde bijzondere waardevermindering per 31 december 2008 voor de belangrijkste kasstroomgenererende eenheden:

	<i>Goodwill bedrag</i>	<i>Bijzondere Waardevermindering</i>	<i>Netto bedrag</i>	<i>Segment</i>	<i>Gebruikte methode voor realiseerbare waardebepaling</i>
Kasstroomgenererende eenheid (CGU)					
Fundamentum Asset Management	28	(28)	0	Private Banking	Waarde in gebruik
Fortis Energy	136	(136)	0	Merchant Banking	Waarde in gebruik
Alpha Credit	22		22	Retail Banking	Waarde in gebruik
Von Essen KG Bank	28	(28)	0	Retail Banking	Waarde in gebruik
Cadogan	98	(41)	57	Asset Management	Waarde in gebruik
Fortis Bank AS (Turkey)	247		247	Multi-segment banking	Waarde in gebruik en marktprijs
Dominet S.A.	204	(204)	0	Retail Banking	Waarde in gebruik
Captive Finance Limited	19		19	Merchant Banking	Waarde in gebruik
ABN AMRO Asset Management Holding	2.156	(961)	1.195	Asset Management	Waarde in gebruik
Overige	81	(12)	69		Waarde in gebruik
Totaal	3.019	(1.410)	1.609		

Op het einde van het derde kwartaal 2008 werden bijzondere waardeverminderingstests, die gebaseerd zijn op indicaties, die aanzet kunnen geven tot een bijzondere waardevermindering, uitgevoerd op de entiteiten waarvan verwacht werd dat ze het meest te lijden zouden hebben van de structuurwijziging van Fortis Bank. Eveneens werd op het einde van het jaar goodwill opnieuw getoetst op een bijzondere waardevermindering zoals opgelegd door de IFRS-normen.

Op beide momenten heeft Fortis Bank de tests uitgevoerd door de gebruikswaarde van de entiteiten, berekend op basis van de verwachte toekomstige kasstromen te vergelijken met hun boekwaarde. Als gevolg hiervan werden voor sommige entiteiten een bijzondere waardevermindering geboekt.

De verschillende elementen van de disconteringsvoet die in het Discount Cash Flow-model wordt gehanteerd, zijn bepaald aan de hand van gedifferentieerde parameters die, voor zover beschikbaar, weergeven hoe de markt het specifieke risico van de soort activiteit of van de entiteit beoordeelt. De doelstelling is een rendementspercentage te hanteren dat beleggers zouden verlangen indien zij een belegging zouden kiezen die qua timing, risico en bedrag dezelfde kasstroom zou genereren als de kasstromen die de Bank van de entiteit verwacht te krijgen.

Om deze doelstelling te kunnen verwezenlijken, worden de disconteringsvoeten opgebouwd op basis van drie elementen, waarbij ieder element per entiteit afzonderlijk wordt beoordeeld:

- De risicovrije rente wordt per valuta en land gedifferentieerd en gebaseerd op de marktbeoordeling op de dag waarop de toetsing op bijzondere waardevermindering werd uitgevoerd.
- De risicopremie op aandelen vertegenwoordigt het rendement boven de risicovrije rente dat een belegger verwacht te ontvangen als compensatie voor het aanvaarden van een groter risico. Deze risicopremie wordt per land en valuta gedifferentieerd.
- De beta is gebaseerd op marktgegevens van gespecialiseerde informatieveranciers en op vergelijkingen met sectorgenoten. De beta tracht de gevoeligheid van de aandelenkoers voor mutaties ten opzichte van de bredere markt weer te geven. Een waarde van 1 betekent dat de risicopremie op aandelen zich in lijn met de markt zal ontwikkelen. In de berekening van Fortis Bank ligt de parameter beta boven 1 (behalve voor entiteiten die in leasing actief zijn).

De verwachte kasstromen werden door iedere entiteit ingediend. Zij vertegenwoordigen de best mogelijke schatting van het management op basis van de op dat moment beschikbare informatie en zijn door de bedrijfsonderdelen goedgekeurd.

De geboekte bijzondere waardeverminderingen zijn te verklaren door een combinatie van externe factoren, inclusief de algemene verslechtering van het economische klimaat, de disfunctionele markten en de onzekerheid over de groeiperspectieven. Ten gevolge van de structuurwijziging van Fortis Bank was er een verlies van de distributiekanaalen van Fortis Bank Nederland (Holding) - inclusief ABN AMRO - en dit heeft een belangrijke rol gespeeld in het beoordelingsproces.

De bijzondere waardevermindering van EUR 961 miljoen op ABN AMRO Asset Management Holding - wiens entiteiten die dochterondernemingen vormden van Fortis Investment Management - is het resultaat van het verlies van de Nederlandse distributiekanaalen en van de zwakke groeiperspectieven in vermogensbeheer. De bijzondere waardevermindering van goodwill betreffende Cadogan was gebaseerd op dezelfde aannames. Voor ABN AMRO Asset Management Holding en Cadogan zijn beide bijzondere waardeverminderingen gebaseerd op een externe waardebeoordeling.

De integraal afgeboekte goodwill van Dominet Bank kan in verband gebracht worden met de onzekerheid over de groeiperspectieven en het verlies aan vertrouwen in het economische klimaat op de markten waarop deze entiteit actief is (Polen). De gebruikte disconteringsvoet om de kasstromen te verdisconteren is 10,7%.

De goodwill van Fortis Energy werd volledig afgeschreven op basis van de verslechtering van het economische klimaat en de gerelateerde neerwaarts bijgestelde groei modellen. De gebruikte disconteringsvoet om de kasstromen te verdisconteren is 13,1%.

De goodwill van Von Essen Bank werd volledig afgeschreven door de verslechtering van het economische klimaat en de onzekerheden in het groeimodel die concreet tot uiting kwamen in de sluiting van de Credit4me-kantoren. De gebruikte disconteringsvoet om de kasstromen te verdisconteren is 13,1%.

De gebruikte disconteringsvoet voor Fortis Bank Turkije is 11,2%, voor Alpha Credit 10,8% en voor Captive Finance 10,0%.

Er zijn geen bijzondere waardeverminderingen op goodwill geboekt in 2007.

22 Overlopende rente en overige activa

De Overlopende rente en overige activa per 31 december zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Overlopende overige kosten	550	494
Overlopende rentebaten	44.635	35.751
Overlopende overige baten	812	2.733
Derivaten aangehouden voor afdekkingsdoeleinden	296	1.299
Gebouwen bestemd voor verkoop	46	14
Activa voor plannen met vaste toezeggingen	301	1.898
Overige	44.296	34.268
Totaal bruto	90.936	76.457
Bijzondere waardeverminderingen	(34)	(23)
Totaal Overlopende rente en overige activa	90.902	76.434

Derivaten aangehouden voor afdekkingsdoeleinden bevatten de positieve reële waarde van alle derivaten die in aanmerking komen als afdekkingsinstrumenten. EUR 296 miljoen (2007 : 1.297 miljoen) is gerelateerd aan reële waarde afdekkingen. De hedging-strategieën worden in noot 6 'Risicomanagement' nader beschreven.

Voor meer informatie over pensioenplannen en pensioengerelateerde activa wordt verwezen naar noot 8 'Vergoedingen na uitdiensttreding en andere lange-termijn personeelsvoordelen en ontslagvergoedingen'.

Alle aan- en verkopen van financiële activa met verplichte levering binnen een tijdsbestek dat is voorgeschreven door regelgeving of marktconventie, worden opgenomen op de transactiedatum, zijnde de datum waarop Fortis Bank toetreedt tot de contractuele bepalingen van het instrument. De lijn Overige bevat het saldo van de tijdelijke verschillen tussen de bedragen op de aankoop- en leveringsdatum.

De lijn 'Overige' omvat ook de activapools van Scaldis (2008: EUR 4.141 miljoen; 2007: EUR 6.169 miljoen). De activapools bevatten de voortgezette financiering van activa van externe klanten, zoals consumenten autoleningen, handelsvorderingen, hypotheek en lease vorderingen.

23 Schulden aan banken

De Schulden aan banken zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Bankdeposito's:		
Direct opeisbare deposito's	9.491	10.243
Termijn deposito's	39.262	77.537
Deposito's van Centrale Banken	9.205	136
Totaal deposito's	57.958	87.916
Terugkoopovereenkomsten	44.940	69.339
Geleende effecten	2.313	12.560
Voorschotten met onderpand	27.783	21.009
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	315	381
Overige	608	936
Totaal schulden aan banken	133.917	192.141

De gemiddelde uitstaande Schulden aan banken gedurende het jaar bedroegen EUR 202.210 miljoen (2007: EUR 195.554 miljoen). Het gemiddelde rentepercentage bedroeg 4,36 % over 2008 (2007: 4,16%). De niet-rentedragende deposito's van banken bedroegen in 2008 EUR 199 miljoen (2007: EUR 241 miljoen). Het terug te betalen contractuele bedrag voor leningen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedroeg EUR 314 miljoen (2007: EUR 384 miljoen).

Fortis Bank heeft in het segment Merchant Banking bepaalde financiële verplichtingen die onderdeel zijn van Schulden aan banken gerubriceerd als Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Binnen de gedefinieerde beleggingsstrategieën van Merchant Banking zijn financiële activa en financiële verplichtingen, inclusief derivaten, samengebracht in specifieke portefeuilles welke worden beheerd en geëvalueerd op basis van reële waarden.

Er is geen significant verschil tussen de boekwaarde van de Verplichtingen gehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en de nominale waarde van deze verplichtingen.

Contractuele looptijd van deposito's van banken

De contractuele looptijd van door banken aangehouden deposito's is per 31 december als volgt verdeeld:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
2008		87.475
2009	55.570	52
2010	1.044	23
2011	1.027	19
2012	31	28
2013	15	
Later	271	319
Totaal deposito's	57.958	87.916

24 Schulden aan klanten

De samenstelling van Schulden aan klanten is als volgt:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Direct opeisbare deposito's	58.823	87.190
Spaardeposito's	35.506	50.795
Termijndeposito's	47.374	79.245
Overige deposito's	50	301
Totaal deposito's	141.753	217.531
Terugkoopovereenkomsten	73.635	41.857
Geleende effecten	943	5.425
Overige financieringen	378	2.320
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	1.106	31
Totaal schulden aan klanten	217.815	267.164

De gemiddelde uitstaande Schulden aan klanten gedurende het jaar bedroegen voor 2008 EUR 268.692 miljoen (2007: EUR 271.181 miljoen). Het gemiddelde rentepercentage bedroeg in 2008 3,37% over 2008 (2007: 2,9%). Het terug te betalen contractuele bedrag voor leningen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedroeg EUR 1.098 miljoen (2007: EUR 33 miljoen).

Fortis Bank heeft financiële verplichtingen geklasseerd als Schulden aan klanten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Binnen de gedefinieerde beleggingsstrategieën worden financiële activa en verplichtingen, inclusief derivaten, samengebracht in specifieke portefeuilles waarvan de prestatie wordt beheerd en geëvalueerd op basis van de reële waarde.

Deposito's van klanten

Het gemiddelde rentepercentage betaald op depositio's gedurende het jaar eindigend op 31 december, is als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Rentedragende direct opeisbare deposito's	1,3%	1,8%
Spaardeposito's	2,4%	2,0%
Termijndeposito's	5,6%	4,3%

Het gemiddeld gedurende het jaar uitstaande bedrag aan deposito's van klanten bedroeg EUR 196.939 miljoen (2007: EUR 210.518 miljoen).

Contractuele looptijd deposito's van klanten

De contractuele looptijd van de per 31 december uitstaande deposito's van klanten is als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
2008		202.517
2009	129.820	1.827
2010	1.719	1.400
2011	1.117	928
2012	1.450	1.314
2013	2.140	
Later	5.507	9.545
Totaal deposito's van klanten	141.753	217.531

25 Schuldbewijzen

De volgende tabel toont de verschillende Schuldbewijzen die Fortis Bank heeft uitgegeven en de bedragen die per 31 december uitstaan:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Kasbons	6.864	5.387
Commercieel papier	28.609	70.274
Overige	7.491	5.750
Totaal tegen geamortiseerde kostprijs	42.964	81.411
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	6.653	13.643
Totaal schuldbewijzen	49.617	95.054

Het gemiddeld uitstaande bedrag aan Schuldbewijzen bedroeg voor 2008 EUR 89.130 miljoen (2007: EUR 100.017 miljoen). Het gemiddelde rentepercentage bedroeg 4,20% over 2008 (2007: 3,60%).

Fortis Bank heeft geselecteerde schuldbewijzen met besloten derivaten en de corresponderende beleggingen geboekt aan reële waarde in de resultatenrekening, waardoor een mogelijke boekhoudkundige mismatch wordt uitgesloten. Voor uitgegeven schuldbewijzen met besloten (embedded) derivaten wordt het complete contract geboekt aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, waardoor het besloten derivaat niet afgescheiden hoeft te worden van het hoofdcontract. De nominale waarde van de schuldbewijzen die tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden gehouden bedraagt op 31 december 2008 EUR 7.662 miljoen (2007: EUR 13.713 miljoen).

De contractuele looptijdverdeling van de Schuldbewijzen die per 31 december uitstonden, is als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
2008		55.961
2009	33.065	11.427
2010	5.428	6.921
2011	2.771	6.722
2012	2.315	6.315
2013	1.440	
Later	4.598	7.708
Totaal schuldbewijzen	49.617	95.054

26 Achtergestelde schulden

De achtergestelde schulden kunnen per 31 december als volgt gespecificeerd worden:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Schuldcomponent van de achtergestelde converteerbare obligaties		2.106
Hybride Tier-1 niet-innovatieve lening (met waardeveranderingen in de resultatenrekening)	1.725	3.128
Hybride Tier-1 innovatieve lening (aan geamortiseerde kostprijs)	1.993	2.441
Overige achtergestelde schulden aan geamortiseerde kostprijs	16.068	13.482
Overige achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	1.948	1.971
Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting	198	(31)
Totaal achtergestelde schulden	21.932	23.097

Het gemiddeld uitstaande bedrag aan Achtergestelde schulden bedroeg EUR 23.632 miljoen in 2008 (2007: EUR 16.568 miljoen). Het gemiddelde rentepercentage bedroeg 5,97% over 2008 (2007: 3,3%).

De wijziging in reële waarde van niet-innovatieve hybride achtergestelde Tier-1 leningen dewelke toe te schrijven is aan eigen kredietrisico bedroeg EUR (658,2) miljoen over 2008 en EUR (619,5) miljoen cumulatief sedert aanvang.

26.1 Hybride niet-innovatieve Tier 1-leningen

26.1.1 Achtergestelde converteerbare obligatieleningen (CASHES)

Fortis Bank SA/NV heeft op 19 december 2007 'Floating Rate Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities ('CASHES') zonder aflooptdatum uitgegeven voor een nominaal bedrag van EUR 3 miljard in coupures van EUR 250.000. De coupons zijn per kwartaal betaalbaar, op het einde van de periode, tegen een variabele rentevoet gelijk aan de driemaands Euribor verhoogd met 200 basispunten.

De CASHES worden door de toezichhouders beschouwd als onderdeel van het Tier 1-vermogen en vormen een directe gedekte en achtergestelde obligatie van Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV en Fortis N.V. hoofdelijk en solidair als mededebiteuren.

De CASHES zijn achtergesteld ten opzichte van alle overige leningen, achtergestelde leningen en preferente aandelen, maar hebben voorrang op gewone aandelen. De hoofdsom van de obligatielening zal nooit in contanten worden terugbetaald. De enige terugbetalingsmogelijkheid die de houders van de CASHES hebben tegenover de mededebiteuren met betrekking tot de hoofdsom van de CASHES betreft de 125.313.283 Fortis-aandelen die Fortis Bank SA/NV in onderpand heeft gegeven ten gunste van de houders van de CASHES.

Vanaf 19 december 2014 zullen de obligaties automatisch worden ingewisseld tegen Fortis aandelen als de aandelenprijs van Fortis gelijk of hoger is dan EUR 35,91 gedurende twintig opeenvolgende beursdagen. De CASHES hebben geen vervaldatum, maar mogen worden ingewisseld tegen Fortis aandelen voor een prijs van EUR 23,94 per aandeel naar gelang de discretie van de houder.

Op het moment van uitgifte van de CASHES-instrumenten, zijn Fortis SA/NV en Fortis Bank een Relative Performance Note ('RPN') overeengekomen, waarvan de reële waarde de impact op Fortis Bank moet neutraliseren met betrekking tot de verschillen in de waardeveranderingen in de CASHES en de waardeveranderingen in de gerelateerde Fortis aandelen die verantwoord worden op de balans van Fortis Bank en aldus haar resultatenrekening beïnvloeden.

Deze initiële overeenkomst tussen Fortis Bank en Fortis SA/NV was nog steeds van kracht op 31 december 2008. Sommige voorwaarden van deze overeenkomst werden aangepast door 'Avenant 3' van het 'Protocole d'Accord' tussen Fortis Holding, de Belgische Staat en BNP Paribas, maar per datum van dit jaarverslag is het nog steeds onzeker of dit 'Protocole d'Accord' wordt uitgevoerd. Er werd overeengekomen om de RPN te behouden en een rentebetalingmechanisme in te stellen tussen Fortis en Fortis Bank, gebaseerd op het referentiebedrag van de RPN en met rentebetalingen vanaf het derde kwartaal van 2009. Indien Fortis in gebreke zou blijven op haar rentebetalingen met betrekking tot de RPN (en de Belgische Staat zou afzien van de mogelijkheid om de rente te betalen in plaats van Fortis), dan kan Fortis Bank een einde maken aan de RPN. In een dergelijk geval zou Fortis de verplichting hebben om Fortis Bank het volgens de RPN verschuldigde bedrag te betalen, maar met een maximum van EUR 2,35 miljard.

Afhankelijk van de evolutie in de reële waarde van de CASHES en van de Fortis aandelen, heeft een van beide partijen – Fortis of Fortis Bank – een verplichting ten opzichte van de andere volgens de RPN. De partij die het referentiebedrag verschuldigd is, heeft ook de verplichting om hierop elk kwartaal rente te betalen die bepaald wordt als driemaands EURIBOR verhoogd met 20 basispunten.

Eind 2008 bedroeg de basis voor de berekening van de verschuldigde rente op de RPN EUR 29 miljoen, verschuldigd door Fortis aan Fortis Bank. Dit bedrag zal mettertijd evolueren op basis van de reële waardeveranderingen van de CASHES-instrumenten en de reële waardeveranderingen van de gerelateerde Fortis aandelen.

Sinds de start van de transactie heeft Fortis Bank de schuldcomponent van de CASHES-instrumenten, inclusief een besloten derivaat, steeds gerapporteerd als 'Aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Deze boekhoudbenadering vermijdt de afsplitsing van het besloten derivaat van zijn hoofdcontract.

Om volatiliteit in de resultatenrekening te voorkomen, werd er in 2007 beslist om ook de gerelateerde Fortis-aandelen en de RPN op deze manier te verantwoorden.

De reële waarde van de CASHES-instrumenten (schuld) en de reële waarde van de gerelateerde Fortis-aandelen zijn gebaseerd op marktprijzen, beschikbaar op het einde van de rapporteringsperiode. Net zoals vorig jaar heeft Fortis Bank op consistente wijze de waardering bepaald van de RPN op 31 december 2008, gebaseerd op het verschil tussen de verandering in reële waarde van de CASHES-instrumenten sinds de start en de verandering in reële waarde van de gerelateerde Fortis aandelen sinds de start.

De waarderingen van de CASHES, de gerelateerde Fortis aandelen en de RPN zijn gebaseerd op de oorspronkelijke veronderstellingen van de transactie, namelijk dat de hoofdsom van de CASHES niet zal worden terugbetaald in contanten en dat de enige terugbetalingsmogelijkheid van de houders van de CASHES de 125 miljoen Fortis aandelen zijn die Fortis Bank in hun voordeel heeft verpand. Per 31 december 2008 is het schuldcomponent van de CASHES gewaardeerd op EUR 796 miljoen, de Fortis aandelen op EUR 117 miljoen en de RPN op EUR 29 miljoen.

De waardering van de CASHES en de RPN zou anders kunnen zijn indien andere veronderstellingen gehanteerd werden, mogelijk naar aanleiding van veranderingen in de organisatie van de vroegere Fortis-groep, wijzigingen in de initiële overeenkomst over de RPN zoals voorzien in 'Avenant 3' bij het 'Protocole d'Accord' tussen Fortis Holding, de Belgische Staat en BNP Paribas, en veranderingen op de financiële markten in het algemeen en aan de onderliggende parameters die gebruikt worden om deze instrumenten te waarderen.

Fortis Bank heeft een waarderingstechniek voor de reële waarde toegepast, die de mogelijke impact van de hierboven vermelde wijzigingen in rekening brengt, om de CASHES en de RPN te waarderen als eeuwigdurende financiële instrumenten. Deze berekeningen leiden tot waarden voor de CASHES-instrumenten en de RPN die overeenstemmen met de reële waarden gebaseerd op publieke marktconforme prijzen op 31 december 2008. Om die reden heeft Fortis Bank beslist om de waardering van de CASHES-instrumenten, de gerelateerde Fortis aandelen en de RPN op basis van publieke marktconforme prijzen te behouden.

26.1.2 *Hybride niet-innovatieve Tier 1-leningen aangegaan door Fortis Bank (gerelateerd aan Nitsh I en II)*

In 2006 heeft Fortis de Luxemburgse vennootschap met beperkte aansprakelijkheid 'Fortis Hybrid Financing S.A.' (SPV) opgericht. Deze vennootschap heeft uitsluitend tot doel solvabiliteitsvermogen aan te trekken voor Fortis SA/NV en Fortis N.V. en de werkmaatschappijen van de vroegere Fortis-groep door de uitgifte van effecten die onderling gelijkgesteld zijn en de opbrengst daarvan te beleggen in instrumenten (andere dan gewone aandelen) die zijn uitgegeven door een bank- of verzekeringsbedrijf van het vroegere Fortis en worden aangemerkt als solvabiliteitsvermogen voor die werkmaatschappij.

Als gevolg hiervan en steunend op de hybride Tier1-effecten uitgegeven door Fortis Hybrid Financing in de loop van 2008, heeft Fortis Bank twee achtergestelde hybride Tier-1 leningen aangegaan met Fortis Hybrid Financing.

- Een eeuwigdurende lening met een nominaal bedrag van USD 750 miljoen, uitgegeven op 27 februari 2008, tegen een rentevoet van 8,28% (een doorgeeflening van Nitsh I uitgegeven op 27 februari 2008 door Fortis Hybrid Financing). Fortis Bank kan deze lening op eigen initiatief terugkopen vanaf 27 augustus 2013.
- Een eeuwigdurende lening met een nominaal bedrag van EUR 375 miljoen, uitgegeven op 2 juni 2008, tegen een rentevoet van 8,03% (een doorgeeflening van Nitsh II uitgegeven op 27 februari 2008 door Fortis Hybrid Financing). Fortis Bank kan deze lening op eigen initiatief terugkopen vanaf 2 juni 2013.

Fortis Bank heeft beide achtergestelde eeuwigdurende leningen geklasseerd als 'Aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' om waarderingsinconsistentie te vermijden. Het renterisico verbonden aan de vaste rente die betaald moet worden op de leningen, alsook de mogelijkheid dat de leningen door de emittent vanaf het vijfde jaar kunnen worden teruggekocht, worden ingedekt via derivaten die geboekt worden aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Deze achtergestelde eeuwigdurende leningen zijn leningen tussen Fortis Hybrid Financing en Fortis Bank en zijn dus niet de Nitsh I en Nitsh II leningen die uitgegeven werden door Fortis Hybrid Financing. Zodoende hebben de leningen tussen Fortis Hybrid Financing en Fortis Bank en de Nitsh I en Nitsh II een verschillend risicoprofiel omwille van een verschillend kredietrisicoprofiel van de schuldenaar, namelijk Fortis Bank of Fortis Hybrid Financing.

De reële waarde van deze achtergestelde eeuwigdurende leningen tussen Fortis Hybrid Financing en Fortis Bank wordt bepaald via een 'mark-to-model'-waardering waarbij gebruik gemaakt wordt van de evolutie van de CDS spread van Fortis Bank, verhoogd met een marge die het achtergesteld karakter van deze leningen weerspiegelt.

26.2 *Hybride innovatieve Tier 1-leningen rechtstreeks door Fortis Bank uitgegeven*

In 2001 en 2004 heeft Fortis Bank zelf eeuwigdurende hybride obligatieleningen uitgegeven, beide keren voor EUR 1.000 miljoen nominaal. Beide leningen hebben sterk vergelijkbare kenmerken. Na tien jaar mag de uitgevende instelling overgaan tot volledige of gedeeltelijke aflossing. De leningen vallen onder een Support Agreement aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V.

- een afkoopbare eeuwigdurende cumulatieve obligatielening van nominaal EUR 1.000 miljoen uitgegeven door Fortis Bank in 2001 met een coupon van 6,50% tot 26 september 2011 en daarna driemaands Euro Reference Rate + 2,37%.
- een rechtstreeks uitgegeven eeuwigdurende lening van nominaal EUR 1.000 miljoen uitgegeven door Fortis Bank in 2004, met een coupon van 4,625% tot 27 oktober 2014 en daarna driemaands Euro Reference Rate + 1,70%.

26.3 Overige achtergestelde schulden

De overige achtergestelde schulden hebben betrekking op:

- obligaties in diverse valuta's
- eeuwigdurende leningen in diverse valuta's.

Fortis Bank heeft geselecteerde achtergestelde schulden en gelijksoortige beleggingen verantwoord tegen reële waarde in de resultatenrekening om een boekhoudkundige mismatch te voorkomen.

Fortis Bank dekt het renterisico van achtergestelde schulden met vaste rente op portefeuillebasis (macro hedging) af met het gebruik van renteswaps. De ingedekte schulden zijn achtergestelde uitgiften met de volgende kenmerken:

- luidend in lokale valuta (euro)
- vaste looptijd
- vaste hoofdsommen
- vaste rentebetalingen
- zonder renteopties of besloten derivaten
- verantwoord op basis van geamortiseerde kostprijs.

Van de achtergestelde schulden met deze kenmerken wordt een portefeuille gevormd waaraan het afgedekte item wordt gerelateerd. Achtergestelde schulden opgenomen in een portefeuille-indekking voor renterisico moeten het risico dat wordt ingedekt delen. De kasstromen worden gealloceerd aan maandelijkse intervallen op basis van de contractuele vervaldatum.

De afdekkingsinstrumenten zijn plain vanilla renteswaps gesloten met externe tegenpartijen tegen de ten tijde van de transactie geldende markttarieven.

Veranderingen in de reële waarde van de achtergestelde schulden die het gevolg zijn van het afgedekte renterisico worden verantwoord als reële waardeaanpassingen ten gevolge van hedge accounting teneinde de boekwaarde van achtergestelde schulden te corrigeren. Het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van de afgedekte achtergestelde schulden ten tijde van de eerste verantwoording van de afdekking wordt afgeschreven over de resterende looptijd van de afgedekte post en wordt eveneens verantwoord als reële-waardeaanpassingen ten gevolge van hedge accounting.

26.4 Overige achtergestelde verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Aan het eind van het jaar bedroeg de totale nominale waarde van 'Overige achtergestelde verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' EUR 1.879 miljoen.

27 Overige financieringen

De onderstaand tabel geeft de componenten van Overige financieringen per 31 december:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Verplichting tot teruggave van effecten	61	1.605
Financiële leaseverplichtingen	17	61
Onderhandse leningen	172	489
Deposito's dienende voor onderpand	170	195
Overige	145	315
Totaal overige financieringen	565	2.665

Financiële leaseverplichtingen

De verplichtingen van Fortis Bank inzake financiële leaseovereenkomsten kunnen als volgt worden weergegeven:

	<i>Minimum leasebetalingen</i>		<i>Contante waarde van minimum leasebetalingen</i>	
	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Tot 3 maanden	12	40	12	40
3 maanden tot 1 jaar	1	3	1	3
1 jaar tot 5 jaar	3	18	3	17
Langer dan 5 jaar	1	1	1	1
Totaal	17	62	17	61
Toekomstige financieringslasten		1		

Overige

De looptijdverdeling van de Overige financieringen is als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Tot 3 maanden	489	2.006
3 maanden tot 1 jaar	73	150
1 jaar tot 5 jaar	2	117
Langer dan 5 jaar	1	392
Totaal	565	2.665

28 Voorzieningen

De Voorzieningen over het jaar eindigend op 31 december zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Verbintenissen tot kredietverstrekking	773	447
Herstructurering	87	43
Overige	471	352
Totaal voorzieningen	1.331	842

De voorzieningen voor Verbintenissen tot kredietverstrekking zijn voorzieningen om het kredietrisico af te dekken voor de verbintenissen tot kredietverstrekking van Fortis Bank, welke buitenbalans worden verantwoord, en waarvoor op individuele of op portefeuille basis een bijzondere waardevermindering is geïdentificeerd. Het bedrag van bijzondere waardevermindering is de contante waarde van de kasstromen, die Fortis Bank verwacht nodig te hebben om haar verplichtingen te voldoen.

De Voorzieningen voor herstructurering hebben betrekking op de kosten van een door het management van Fortis Bank aangekondigd herstructureringsplan. Deze voorzieningen hangen samen met de integratie van verworven entiteiten en met het verder stroomlijnen van de wereldwijde organisatie en infrastructuur van Fortis Bank. In de Voorziening voor herstructurering zijn mede begrepen voorzieningen voor personeel en andere operationele kosten.

De Overige voorzieningen bestaan uit voorzieningen voor fiscale zaken en juridische geschillen.

De voorziening voor fiscale zaken en juridische geschillen is gebaseerd op de best mogelijke schattingen zoals beschikbaar op jaareinde waarbij rekening wordt gehouden met de adviezen van de juridische en fiscale adviseurs. Het tijdstip van de uitgaande kasstromen die samenhangen met deze voorzieningen is per definitie onzeker, gezien de onvoorspelbaarheid van de uitkomst van en de tijd die gemoeid is met het afwikkelen van geschillen.

Het verloop van de Voorzieningen gedurende het jaar is als volgt:

	<i>Verbintenissen tot kredietverstrekking</i>	<i>Herstructurering</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>
Voorzieningen per 1 januari 2007	229	133	355	717
Aan- en verkoop van dochterondernemingen				
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten 2007	(5)	1	10	6
Toename voorzieningen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	370	36	50	456
Terugname niet-gebruikte voorzieningen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(146)	(92)	(13)	(251)
Aanwendungen in de loop van het jaar		(22)	(37)	(59)
Impact disconteringsvoet				
Omrekeningsverschillen	(4)		2	(2)
Overige	3	(13)	(15)	(25)
Voorzieningen per 31 december 2007	447	43	352	842
Balans van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	6	5	36	47
Balans van gecontinueerde activiteiten per 1 januari	441	38	316	795
Aan- en verkoop van dochterondernemingen		74	4	78
Toename voorzieningen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	340	68	251	659
Terugname niet-gebruikte voorzieningen van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten	(50)	(95)	(33)	(178)
Aanwendungen in de loop van het jaar		(7)	(41)	(48)
Impact disconteringsvoet				
Omrekeningsverschillen	2		(6)	(4)
Overige	40	9	(20)	29
Voorzieningen per 31 december 2008	773	87	471	1.331

29 Actuele en uitgestelde belastingvorderingen en verplichtingen

De belastingpositie per 31 december kan als volgt worden samengevat:

	2008			2007		
	Actueel	Uitgesteld	Totaal	Actueel	Uitgesteld	Totaal
Activa	365	2.089	2.454	313	2.126	2.439
Verplichtingen	363	162	525	1.010	414	1.423

De componenten van de uitgestelde belastingvorderingen en belastingverplichtingen per 31 december worden hierna getoond.

	Balans		Resultatenrekening	
	2008	2007	2008	2007
<i>Uitgestelde belastingvorderingen op:</i>				
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden (handelsportefeuille effecten/afgeleide financiële instrumenten / overige activa aangehouden voor handelsdoeleinden)	149	36	114	(36)
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden (verkochte effecten/afgeleide financiële instrumenten / overige handelsschulden)	523	213	250	(69)
Beleggingen (tot einde looptijd aangehouden / beschikbaar voor verkoop)	1.531	365	(54)	(22)
Vastgoedbeleggingen	1	2		1
Materiële vaste activa	2	21	(2)	(3)
Immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	7	5	2	3
Vorderingen op klanten	34	194	(134)	36
Bijzondere waardeverminderingen op leningen	369	167	229	(53)
Schuldbewijzen en achtergestelde schulden	70	46	23	26
Voorzieningen voor pensioenen en uitkeringen na uitdiensttreding	10	251	(4)	1
Overige voorzieningen	294	213	93	79
Overlopende kosten en vooruit ontvangen opbrengsten	54	27	32	7
Niet-aangewende compensabele verliezen	3.437	1.376	1.974	1.096
Overige	683	88	614	35
Bruto uitgestelde belastingvorderingen	7.164	3.004	3.137	1.101
Niet-erkende uitgestelde belastingvorderingen	(3.592)	(86)	(2.548)	2
Netto uitgestelde belastingvorderingen	3.572	2.918	589	1.103
<i>Uitgestelde belastingverplichtingen op:</i>				
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden (handelsportefeuille effecten/afgeleide financiële instrumenten / overige activa aangehouden voor handelsdoeleinden)	237	498		(94)
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden (verkochte effecten/afgeleide financiële instrumenten / overige handelsschulden)	1	1		(1)
Beleggingen (tot einde looptijd aangehouden / beschikbaar voor verkoop)	(20)	85	(47)	(23)
Vastgoedbeleggingen	12	9	(3)	1
Materiële vaste activa	122	135	5	38
Immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	42	94	231	(58)
Vorderingen op klanten	135	81	(115)	30
Bijzondere waardeverminderingen op leningen		9	2	1
Schuldbewijzen en achtergestelde schulden	599	18	(582)	6
Voorzieningen voor pensioenen en uitkeringen na uitdiensttreding		5		
Overige voorzieningen	10	130	46	(2)
Vooruitbetaalde lasten en overlopende baten	6	65	59	(7)
Overige	501	76	(154)	(19)
Totaal uitgestelde belastingverplichtingen	1.645	1.206	(558)	(128)
Uitgestelde belasting baten (lasten)			31	975
Netto uitgestelde belastingen	1.927	1.712		

Uitgestelde belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden gesaldeerd wanneer er sprake is van een wettelijk afdwingbaar recht om actuele belastingvorderingen te salderen met actuele belastingverplichtingen en de uitgestelde belastingen dezelfde belastingautoriteit betreffen. De volgende salderingen zijn toegepast:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Uitgestelde belastingvorderingen	2.089	2.126
Uitgestelde belastingverplichtingen	162	414
Netto uitgestelde belastingen	1.927	1.712

Per 31 december 2008 bedraagt het totaal van uitgestelde en actuele belasting met betrekking tot bedragen die begrepen zijn in het eigen vermogen respectievelijk EUR (575) miljoen en EUR (2,0) miljoen (2007: respectievelijk EUR (214) miljoen en EUR 4 miljoen).

Uitgestelde belastingvorderingen worden verantwoord voorzover het waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige belastbare resultaten zullen zijn waarmee de uitgestelde belastingvordering verrekend kan worden. Er zijn geen uitgestelde belastingvorderingen verantwoord op niet benutte belastingverliezen en niet benutte belastingwinsten van EUR 4.479 miljoen (2007: EUR 472 miljoen) die ongelimiteerd kunnen worden overgedragen in de tijd en op niet benutte belastingverliezen ten belope van EUR 3.185 miljoen die vijf jaar verlopen.

Uitgestelde belastingvorderingen welke afhangen van toekomstige belastbare winsten die de winsten die voortvloeien uit het terugboeken van bestaande tijdelijke belastingverschillen overtreffen, bedragen EUR 39 miljoen (2007: EUR 847 miljoen). De uitgestelde belastingvorderingen zijn verantwoord op basis van de verwachting dat er in de toekomst voldoende belastbare winsten zullen worden gegenereerd om deze uitgestelde belastingvorderingen te innen.

De stijging in de bruto uitgestelde belastingvorderingen is het resultaat van de verslechtering van de marktomstandigheden die zich voor Fortis Bank vertaalden in belangrijke bijzondere waardeverminderingen op haar portefeuille gestructureerde kredieten en haar CDO-portefeuille, alsook in verliezen in haar activiteiten op het gebied van Financiële Markten.

De uitgestelde belastingvorderingen zijn enkel verantwoord in de mate dat het waarschijnlijk is dat de entiteit voldoende toekomstige belastbare winsten zal genereren waarmee deze gesaldeerd kunnen worden in de toekomst (variërend van maximaal 5 tot 8 jaar afhankelijk van de desbetreffende entiteiten). Een analyse vindt plaats op het niveau van elke belastingplichtige entiteit op elke afsluitdatum.

De uitkomst van dergelijke analyses resulteerde in een afschrijving van niet-erkende uitgestelde belastingvorderingen ten belope van EUR 2.315 miljoen in 2008.

De volatiliteit in de markten en de onzekerheden omtrent het economische klimaat en het toekomstige ondernemingsmodel van Fortis Bank hebben een belangrijk effect gehad op de schattingen van de toekomstige belastbare winstcapaciteit van de entiteiten van Fortis Bank en de daaraan verbonden mogelijkheid om uitgestelde belastingvorderingen te absorberen.

De uitgestelde belastingvorderingen voor de in België belastbare entiteiten van Fortis Bank stemmen overeen met de geschatte realistische belastbare winsten binnen een waarschijnlijke tijdshorizon tot absorptie. In het geval van uitgestelde belastingvorderingen verbonden aan de niet-gerealiseerde winsten en verliezen die verantwoord worden in het eigen vermogen, werd de afschrijving van het excès proportioneel verdeeld over het eigen vermogen.

De uitgestelde belastingvorderingen van de Fortis Bank UK Branch, Von Essen Bank en de FIM-activiteiten in Japan werden gedeeltelijk of volledig afgeschreven gebaseerd op de inschatting van de waarschijnlijkheid waarmee de overgedragen handelsverliezen de belastbare winstcapaciteit zullen overschrijden.

De aangepaste businessplannen en de onzekerheid over de activiteiten van Fortis Bank op de Duitse markt waren bijkomende factoren in de afschrijvingen bij Von Essen Bank.

De New York Branch van Fortis Bank nam een bijkomende afschrijving ten bedrage van EUR 1.277 miljoen als gevolg van de verandering in eigendomsregel. De onderliggende verliezen hadden voornamelijk betrekking op de CDO-portefeuille. De

verandering in eigendom van Fortis Bank impliceert dat de uitgestelde belastingvorderingen alleen onder strikte voorwaarden gerecupereerd kunnen worden, welke tot de conclusie heeft geleid dat het overgedragen verlies van het verleden niet gerecupereerd zal worden.

De uitgestelde belastingverplichtingen van EUR 10 miljoen (2007: EUR 60 miljoen) zijn niet verantwoord voor roerende voorheffing en andere belastingen op resultaat die zouden moeten worden betaald op de niet-uitgekeerde winsten van bepaalde dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen aangezien zulke bedragen voortdurend worden geherinvesteerd. Deze niet-uitgekeerde winsten bedroegen EUR 564 miljoen (2007: EUR 3.520 miljoen).

30 Overlopende rente en overige verplichtingen

De samenstelling van de Overlopende rente en overige verplichtingen is per 31 december als volgt:

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Uitgestelde baten	404	718
Overlopende rente	43.967	33.742
Overlopende lasten	930	2.640
Derivaten gehouden voor afdekkingsdoeleinden	857	245
Verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen	260	2.149
Overige personeelsvoordelen	1.043	1.206
Handelsschulden	821	1.130
Schulden aan agenten en tussenpersonen	7	4
BTW en overige te betalen belastingen	131	145
Te betalen dividenden	4	5
Overige verplichtingen	11.094	19.520
Totaal	59.518	61.504

Onder Derivaten aangehouden voor afdekkingsdoeleinden worden de negatieve reële waarde van alle derivaten die kwalificeren als afdekkingsinstrument in reële-waardeafdekkingen en kasstroomafdekkingen verantwoord. Het bedrag dat samenhangt met reële waarde afdekkingen bedraagt EUR 856 miljoen (2007: EUR 243 miljoen) en voor de kasstroomafdekkingen is het bedrag EUR 1 miljoen (2007: EUR 2 miljoen). De afdekkingstrategieën worden nader toegelicht in noot 6 'Risicomanagement'.

Nadere details over de pensioenverplichtingen zijn te vinden in noot 8 'Vergoedingen na uitdiensttreding, andere lange-termijn personeelsvoordelen en ontslagvergoedingen'.

Overige personeelsvoordelen omvat onder meer andere vergoedingen na uitdiensttreding, sociale lasten, ontslagvergoedingen en overlopende vakantiedagen.

Alle aan- en verkopen van financiële activa met verplichte levering binnen een tijdsbestek dat is voorgeschreven door regelgeving of marktconventie worden opgenomen op de transactiedatum, zijnde de datum waarop Fortis Bank als partij betrokken wordt bij de contractuele bepalingen van het instrument.

De regel Overige verplichtingen bevat de boekwaarde van niet-afgeleide financiële instrumenten die dienen als afdekkingsinstrumenten voor afdekkingen van netto-investeringen ten bedrage van EUR 2.532 miljoen (2007: EUR 1.784 miljoen). Een bedrag van EUR 246 miljoen (2007: EUR 834 miljoen) behoort tot niet-afgeleide financiële verplichtingen die als indekkingsinstrument dienen voor reële-waardeafdekkingen. Het overige deel van de regel Overige verplichtingen bevat hoofdzakelijk het saldo van de tijdelijke verschillen tussen de bedragen op de transactie- en afwikkelingsdatum.

31 Derivaten

Derivaten zijn forwards, futures, swaps en optiecontracten die hun waarde ontleen aan een onderliggende rentevoet, valutakoers, commodityprijs, aandelenkoers of kredietwaardigheid.

Een derivatencontract kan of op een beurs of over-the-counter ('OTC') worden verhandeld. Op de beurs verhandelbare derivaten, zoals futures en opties, zijn gestandaardiseerd en brengen in het algemeen geen significant tegenpartijrisico met zich mee door de margeverplichtingen, die door de verschillende beurzen opgelegd zijn. Over-the-counterderivaten worden individueel rechtstreeks door contractueel gebonden partijen overeengekomen. Financiële instrumenten kunnen ook een in contract besloten (embedded) derivaat inhouden, wat een component is van een hybridisch (samengesteld) instrument dat tevens een niet-afgeleid basiscontract omvat. Het gevolg is dat sommige kasstromen uit het samengestelde instrument op dezelfde wijze veranderen als die van een losstaand derivaat.

De notionele bedragen van derivaten worden niet als activa of verplichtingen in de balans opgenomen en zijn geen afspiegeling van de potentiële winst of het verlies waarmee een dergelijke transactie gepaard kan gaan. Het risico dat Fortis Bank loopt wanneer een tegenpartij haar verplichtingen niet kan nakomen, is beperkt tot de positieve reële waarde van derivaatcontracten.

Renteswaps zijn contractuele overeenkomsten tussen twee partijen tot uitwisseling van periodieke betalingen in dezelfde valuta, elk berekend aan een verschillende rentevoet. Bij de meeste renteswaps vindt een netto-uitwisseling van betalingen plaats. Dit bestaat uit het verschil tussen de vaste en variabele rentebetalingen. Fortis Bank gebruikt renteswaps om de rentevoetkenmerken van bepaalde activa en verplichtingen te wijzigen. Zo kan bijvoorbeeld uit hoofde van langlopende schulden een renteswap worden aangegaan om een rente-instrument met een vaste rentevoet om te zetten in een rente-instrument met een variabele rentevoet, teneinde een rentemismatch te verminderen. Daarnaast gebruikt Fortis Bank ook renteswaps om het risico van koersfluctuaties van de handelsportefeuille effecten af te dekken.

Rentefutures zijn op de beurs verhandelbare instrumenten en betreffen een verplichting om effecten of een geldmarktinstrument te kopen of verkopen op een vastgestelde datum in de toekomst tegen een vooraf bepaalde prijs.

Renteforwards worden over-the-counter verhandeld en zijn afgeleide instrumenten waarbij twee partijen een rentetarief en -periode overeenkomen die als referentiepunt worden gebruikt voor de berekening van een nettobetaling die door de ene partij aan de andere partij moet worden gedaan, afhankelijk van de marktrente die geldt op een bepaald moment in de toekomst.

Renteopties worden gebruikt als bescherming tegen het renterisico. Indien uitgeoefend zijn het opties waarbij de verkoper zich verplicht aan de koper een renteverskil te betalen in ruil voor een door de koper betaalde premie. Dit renteverskil is het verschil tussen de huidige rente en een afgesproken rentetarief voor een notioneel bedrag. Bij alle rentecontracten is het risico van een verlies gedurende de looptijd afhankelijk van de rentestand en dit kan toe- of afnemen.

Valutaswaps zijn, in hun eenvoudigste vorm, contractuele overeenkomsten op grond waarvan zowel periodieke als de eindbetalingen in verschillende valuta worden geruild. De waarde van deze contracten is afhankelijk van de vervaldatum, de rentetarieven, valutakoersen en de timing van de betalingen.

Valutacontracten, waaronder spot-, forward- en futurecontracten, zijn overeenkomsten om betalingen in verschillende valuta's op een bepaalde overeengekomen datum te ruilen tegen een vooraf overeengekomen wisselkoers. Deze contracten hebben tot doel de netto investerings- en valutaposities af te dekken.

Valutaoptiecontracten lijken op renteoptiecontracten maar zijn gebaseerd op valutakoersen in plaats van rentetarieven. De waarde van deze contracten wordt gedurende de looptijd groter of kleiner naarmate de valutakoersen en rente fluctueren.

Voor op de beurs verhandelbare valutacontracten geldt dat het buitenbalans-kredietrisico voor Fortis Bank beperkt is, aangezien deze transacties tot stand komen op georganiseerde beurzen die de verplichting van de tegenpartij overnemen en over het algemeen eisen dat er zekerheden worden gestort en dat margeverplichtingen dagelijks worden afgerekend.

Commodityforwards en -futures zijn contracten waarbij de onderliggende waarde een bepaalde commodity is. Een commodityswap is een swap waarbij kasstromen worden uitgewisseld op basis van de onderliggende commodity. Een commodity-optie is het recht om commoditycontracten te kopen of verkopen tegen een vaste prijs tot een specifiek tijdstip.

Kredietderivaten bieden de mogelijkheid om het kredietrisico te isoleren van andere risico's alsmede af te zonderen van het instrument waaraan het derivaat verbonden is. Hierdoor kan het kredietrisico worden overgedragen aan een andere partij. Bij een credit default swap betaalt de koper/begunstigde een premie voor het recht om een onderliggende obligatie terug te verkopen aan de verkoper/garantiegever indien een bepaalde kredietgebeurtenis plaatsvindt.

Een total return swap is een contract waarbij de begunstigde er mee instemt om de garantiegever de totale opbrengst van de onderliggende activa, welke bestaat uit alle contractuele betalingen alsook elke waardevermeerdering van de marktwaarde in de onderliggende activa, te vergoeden.

Aandelenderivaten hebben betrekking op aandelenswaps, opties, forwards en futures. Een aandelenswap is een swap waarbij de kasstromen die uitgewisseld worden, gebaseerd zijn op de totale opbrengst van een bepaalde beursindex of individuele aandelen en een rentetarieff (vast of variabel). Aandelenopties geven het recht tot koop (in geval van een calloptie) of verkoop (in het geval van een putoptie) van een vaste hoeveelheid aandelen van een bedrijf, tegen een vooraf bepaalde prijs, vóór of op een specifieke datum.

31.1 Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden

De Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden waren per 31 december als volgt samengesteld:

	<i>Activa</i>		<i>Verplichtingen</i>	
	<i>Reële waarden</i>	<i>Notioneel bedrag</i>	<i>Reële waarden</i>	<i>Notioneel bedrag</i>
<i>2008</i>				
Valutacontracten				
Forwards en futures	1.468	146.089	1.618	145.299
Rente- en valutaswaps	741	18.567	744	18.023
Opties	1.022	35.940	1.027	35.869
Totaal	3.231	200.596	3.389	199.191
Rentecontracten				
Forwards en futures	34	42.408	165	201.069
Swaps	42.043	2.110.867	43.582	2.110.869
Opties	20.267	1.657.144	20.846	1.609.000
Totaal	62.344	3.810.419	64.593	3.920.938
Commoditycontracten				
Forwards en futures	380	29.315	72	30.013
Swaps	1.284	10.865	1.457	11.762
Opties	95	8.598	339	8.170
Totaal	1.759	48.778	1.868	49.945
Aandelen-/Indexcontracten				
Forwards en futures	2	415	1	546
Swaps	7			41
Opties en warrants	957	9.265	2.440	20.573
Totaal	966	9.680	2.441	21.160
Kredietderivaten				
Swaps	3.429	21.834	2.994	20.374
Totaal	3.429	21.834	2.994	20.374
Overige	406	768	284	924
Balans per 31 december 2008	72.135	4.092.075	75.569	4.212.532
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	71.280	3.910.049	74.864	4.060.627
Beursgenoteerde derivaten	855	182.026	705	151.905
Totaal	72.135	4.092.075	75.569	4.212.532

	<i>Activa</i>		<i>Verplichtingen</i>	
		<i>Notioneel</i>		<i>Notioneel</i>
	<i>Reële waarden</i>	<i>bedrag</i>	<i>Reële waarden</i>	<i>bedrag</i>
2007				
Valutacontracten				
Forwards en futures	982	222.693	1.299	222.548
Rente- en valutaswaps	432	18.372	422	18.310
Opties	758	69.358	571	68.253
Totaal	2.172	310.423	2.292	309.111
Rentecontracten				
Forwards en futures	16	104.944	33	21.354
Swaps	13.331	1.494.426	14.623	1.494.546
Opties	5.787	868.357	6.062	857.495
Totaal	19.134	2.467.727	20.718	2.373.395
Commoditycontracten				
Forwards en futures		9.468	96	9.763
Swaps	931	10.388	780	8.687
Opties	348	1.054	257	1.044
Totaal	1.279	20.910	1.133	19.494
Aandelen-/Indexcontracten				
Forwards en futures	1	983	7	1.945
Swaps	368	30.414	1.081	14.480
Opties en warrants	4.283	34.573	6.523	43.337
Totaal	4.652	65.970	7.612	59.762
Kredietderivaten				
Swaps	1.475	24.042	1.363	24.511
Totaal	1.475	24.042	1.363	24.511
Overige	214	675	262	771
Balans per 31 december 2007	28.926	2.889.747	33.380	2.787.044
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	28.448	2.742.244	33.047	2.727.775
Beursgenoteerde derivaten	478	147.503	333	59.269
Totaal	28.926	2.889.747	33.380	2.787.044

31.2 Derivaten aangehouden voor afdekking ('hedging')

De Derivaten aangehouden voor afdekking (hedging) bestaan voornamelijk uit afdekkingen van reële waarde. Fortis Bank gebruikt derivaten, met name renteswaps, voor het afdekken van posities bij het beheer van de eigen activa- en verplichtingenportefeuilles en voor het afdekken van structurele posities. Fortis Bank kan hierdoor het marktrisico beperken dat anders zou ontstaan door structurele ongelijkheden tussen de looptijden en andere kenmerken van haar activa en verplichtingen.

De Derivaten aangehouden voor afdekking zijn per 31 december als volgt samengesteld.

	Activa		Verplichtingen	
	Reële waarden	Notioneel bedrag	Reële waarden	Notioneel bedrag
2008				
Valutacontracten				
Forwards en futures	2		2	
Rente- en valutaswaps		78	14	297
Totaal	2	78	16	297
Rentecontracten				
Forwards en futures	1	11		
Swaps	293	22.272	841	22.272
Totaal	294	22.283	841	22.272
Aandelen- Indexcontracten				
Forwards en futures		2		2
Totaal		2		2
Balans per 31 december 2008	296	22.363	857	22.571
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	296	22.361	857	22.569
Beursgenoteerde derivaten		2		2
Totaal	296	22.363	857	22.571
2007				
Valutacontracten				
Forwards en futures				
Rente- en valutaswaps		105	3	104
Totaal		105	3	104
Rentecontracten				
Forwards en futures		14		
Swaps	1.299	51.437	242	51.437
Totaal	1.299	51.451	242	51.437
Aandelen- Index contracten				
Forwards en futures				
Totaal				
Balans per 31 december 2007	1.299	51.557	245	51.541
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	1.299	51.557	245	51.541
Beursgenoteerde derivaten				
Totaal	1.299	51.557	245	51.541

32 Reële waarde van financiële activa en financiële verplichtingen

32.1 Reële waarde van activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

In de volgende tabel zijn de boekwaarde en de reële waarde weergegeven van de financiële activa en financiële verplichtingen, die op de geconsolideerde balans van Fortis Bank niet tegen hun reële waarde zijn gewaardeerd. De tabel is aangevuld met een beschrijving van de gebruikte methodes om de reële waarde van de financiële instrumenten te bepalen.

	2008		2007	
	Boek- waarde	Reële waarde	Boek- waarde	Reële waarde
Activa				
Geldmiddelen en kasequivalenten	22.644	22.645	27.003	26.781
Vorderingen op banken	47.043	47.332	118.133	118.226
Vorderingen op klanten	213.536	214.753	315.205	313.280
Beleggingen tot einde looptijd aangehouden	3.851	4.085	4.234	4.301
Overige vorderingen	5.680	5.625	6.546	6.544
Totaal financiële activa	292.754	294.440	471.121	469.132
Verplichtingen				
Schulden aan banken	133.602	133.682	191.760	191.614
Schulden aan klanten	216.709	216.111	267.133	265.937
Schuldbewijzen	42.964	43.062	81.411	81.588
Achtergestelde schulden	18.061	19.009	18.027	18.323
Overige financieringen	565	565	2.665	2.677
Totaal financiële verplichtingen	411.901	412.429	560.996	560.139

32.2 Waarderings technieken toegepast voor de bepaling van de reële waarde

De tabel hieronder geeft een overzicht van de financiële instrumenten die gewaardeerd worden tegen reële waarde volgens de 'fair value'-waarderingstechniek. De bepaling van de reële waarde van financiële activa op basis van de toegepaste waarderingsmethode worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

- categorie 1: de reële waarde wordt, geheel of gedeeltelijk, bepaald op basis van gepubliceerde prijsnoteringen op een actieve markt
- categorie 2: de reële waarde wordt, geheel of gedeeltelijk, bepaald op basis van een waarderingsstechniek waarbij de veronderstellingen zijn gerelateerd aan beschikbare en waarneembare marktgegevens
- categorie 3: de reële waarde wordt, geheel of gedeeltelijk, bepaald op basis van een waarderingsstechniek waarbij de veronderstellingen niet zijn gerelateerd aan beschikbare en waarneembare marktgegevens.

De rubricering binnen de reële-waardehiërarchie is gebaseerd op het laagste niveau van gegevens die significant is voor opname tegen reële waarde. Specifieke informatie over de reële-waarderingsmethodologie voor gestructureerde kredietinstrumenten wordt in noot 18.4 'Gestructureerde kredietinstrumenten' toegelicht.

	<i>Reële waarde verkregen middels een waarderingsmodel</i>			<i>2008</i>
	<i>Reële waarde</i>	<i>gebaseerd op</i>	<i>niet gebaseerd op</i>	
	<i>gebaseerd op</i>	<i>beschikbare</i>	<i>beschikbare</i>	
	<i>genoteerde prijzen</i>	<i>waarneembare</i>	<i>waarneembare</i>	
	<i>in een actieve markt</i>	<i>marktgegevens</i>	<i>marktgegevens</i>	
	<i>Categorie 1</i>	<i>Categorie 2</i>	<i>Categorie 3</i>	<i>Totaal</i>
Handelsportefeuille effecten	11.467	4.345	30	15.842
Derivaten	3.572	68.451	110	72.133
Vorderingen op banken				
Vorderingen op klanten	35	1.794		1.829
Beleggingen beschikbaar voor verkoop	57.913	42.177	1.102	101.192
Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	2.632	196		2.828
Totaal financiële activa aan reële waarden	75.619	116.963	1.242	193.824
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	10.730	10		10.740
Derivaten	2.188	73.296	87	75.571
Schulden aan banken, klanten en financieringen	1.884	9.863		11.747
Totaal financiële verplichtingen aan reële waarden	14.802	83.169	87	98.058

Van de 'Beleggingen beschikbaar voor verkoop' is een zeer beperkt bedrag van ongeveer EUR 2 miljoen gewaardeerd tegen kostprijs aangezien er geen liquide markt is waarin deze effecten zouden kunnen worden verhandeld en omdat de transactieprijs beschouwd wordt als de beste indicator van de reële waarde.

De reële waarde is de waarde waartegen een actief kan worden verhandeld, of een verplichting kan worden afgewikkeld, tussen goed geïnformeerde partijen, die bereid zijn om een marktconforme transactie te sluiten.

Fortis Bank gebruikt de volgende hiërarchie voor het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten:

- genoteerde prijzen in een actieve markt;
- waarderingsmethoden; en
- kostprijs.

Indien een financieel instrument wordt verhandeld in een actieve en liquide markt, is de genoteerde prijs of waarde de beste indicator voor de reële waarde. Er wordt geen aanpassing gemaakt op de reële waarde van een groot pakket aandelen, tenzij er een bindende afspraak is gemaakt om de aandelen te verkopen tegen een andere prijs dan de marktprijs. De meest geschikte marktprijs voor een actief in bezit of een uit te geven passief is de huidige laatprijs, en voor een aan te kopen actief of een passief in bezit, de biedprijs. Voor activa en verplichtingen met tegengestelde marktrisico's, worden middenkoersen gebruikt als basis voor het bepalen van de reële waarde.

Als er geen marktprijs op een actieve markt beschikbaar is, wordt de reële waarde berekend op basis van de contante waarde of andere waarderingsmethode gebaseerd op de marktcondities op rapportagedatum. Als er een waarderingsmethode gebruikelijk is in de markt om de prijs van een instrument te bepalen en van deze methode is aangetoond dat deze waardering een betrouwbare schatting is van de prijs bij een daadwerkelijke markttransactie, dan gebruikt Fortis Bank deze methode.

Algemeen aanvaarde methoden voor waardering in de financiële markt zijn recente markttransacties, het contante-waardemodel en optiewaarderingsmodellen. Een geaccepteerde waarderingsmethode omvat alle factoren die marktpartijen belangrijk achten voor de prijszetting. Deze methode dient tevens consistent te zijn met geaccepteerde economische methodologieën voor de waardering van financiële instrumenten.

De basisprincipes om de reële waarde te bepalen zijn als volgt:

- het maximaliseren van marktinvloeden en het minimaliseren van interne schattingen en aannames; en
- het aanpassen van de schattingsmethode alleen als er een verbetering van de waardering kan worden aangetoond of als een verandering noodzakelijk is omdat de beschikbaarheid van informatie gewijzigd is.

De reële waarde die getoond wordt is de reële waarde exclusief overlopende rente ('clean fair value'). Overlopende rente wordt apart verantwoord.

De gebruikte methoden en aannames om de reële waarde te bepalen zijn grotendeels afhankelijk van het feit of het instrument verhandeld wordt op een financiële markt en welke informatie gebruikt kan worden in de waarderingsmodellen. Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de verschillende financiële instrumenten met de gehanteerde reële-waarderingsmethode.

Genoteerde marktprijzen worden gebruikt voor financiële instrumenten die op een markt worden verhandeld met notering van prijzen.

Niet-beursgenoteerde financiële instrumenten worden vaak verhandeld op 'over-the-counter' (OTC) markten waar de marktprijzen verkrijgbaar zijn via handelaren of andere bemiddelaars.

Vanuit verschillende bronnen zijn prijsnoteringen verkrijgbaar voor een aantal financiële instrumenten die geregeld worden verhandeld op een OTC-markt. De financiële pers, verschillende beurspublicaties en informatie van individuele marktmakers zijn voorbeelden van deze bronnen.

Genoteerde marktprijzen zijn de meest betrouwbare reële waarden voor op de beurs verhandelbare derivaten. Voor niet-beursgenoteerde derivaten is de reële waarde die waarde die gerealiseerd kan worden door beëindiging of afwikkeling van het derivaat.

Gangbare methoden voor de waardering van renteswaps hanteren een vergelijking van het rendement (yield) van de swap met de huidige swaprendementscurve. De swaprendementscurve wordt afgeleid van genoteerde swaprendementen. Voor gangbare renteswaps zijn de aan- en verkoopkoersen in het algemeen beschikbaar als deze betrekking hebben op tegenpartijen met een kredietrating.

Factoren die van invloed zijn op de waardering van een individueel derivaat zijn onder meer het kredietwaardigheidsniveau van de tegenpartij en de complexiteit van het derivaat. Wanneer deze factoren afwijken van de basisfactoren zal overwogen worden of een aanpassing van de genoteerde prijs noodzakelijk is.

De berekening van de reële waarde van financiële instrumenten, die niet actief worden verhandeld op financiële markten, kan als volgt worden samengevat:

Type instrument	Fortis Bank Producten	Reële-waardeberekening
Instrumenten zonder vaste looptijd	Zichtrekeningen (rekeningen-courant) spaarrekeningen, etc.	Nominale waarde
Instrumenten zonder opties	Straight loans, deposito's, etc.	Contante-waardeberekening: het disconteringspercentage is de swaprendementscurve plus een marge (activa) of swaprendementscurve min een marge (passiva); de marge is gebaseerd op de gerealiseerde commerciële marge berekend op basis van het gemiddelde aan nieuwe productie van de laatste drie maanden.
Instrumenten met opties	Hypotheek en andere instrumenten met opties	Het product wordt gesplitst in enerzijds een lineair (zonder optie) deel dat gewaardeerd wordt middels de contante-waardeberekening, anderzijds wordt het derivaat gewaardeerd middels een optie-waarderingsmethode.
Achtergestelde schulden	Achtergestelde schulden	Contante-waardeberekening waarbij het disconteringspercentage is gebaseerd op de voor Fortis Bank geldende marktnoteringen voor de uitgifte van achtergestelde leningen.
Niet-beursgenoteerde aandelen	Niet- beursgenoteerde aandelen en niet- beursgenoteerde deelnemingen	In het algemeen gebaseerd op de richtlijnen van de European Venture Capital Association, gebruik makend van ondermeer de ratio's bedrijfswaarde/EBITDA, bedrijfswaarde/cashflow en bedrijfswaarde/netto resultaat.
Preferente aandelen (niet-genoteerd)	Preferente aandelen	Als het aandeel de aard heeft van een schuldbewijs wordt de contante-waardemethode gebruikt.

Fortis Bank heeft een beleid geformuleerd om de onzekerheden met betrekking tot de berekening van reële waarde door middel van waarderingsmethoden en interne modellen te kunnen kwantificeren en bewaken. Gerelateerde onzekerheden worden benoemd in het 'modelrisico'-concept.

Modelrisico ontstaat wanneer de productwaarderingsmethode die gehanteerd wordt nog niet is gestandaardiseerd of wanneer gebruik wordt gemaakt van inputgegevens die niet rechtstreeks in de markt zichtbaar zijn maar op aannames zijn gebaseerd.

De ontwikkeling van nieuwe, gecompliceerde producten in de markt resulteert in de ontwikkeling van wiskundige modellen om deze producten te waarderen. Deze modellen hangen op hun beurt af van aannames over het stochastische gedrag van de onderliggende variabelen, numerieke algoritmen en andere theoretische benaderingen welke nodig zijn om de complexiteit van het financiële instrument na te bootsen.

Voorts zijn de onderliggende hypothesen van een model afhankelijk van de algemene marktomstandigheden (bijvoorbeeld specifieke rentestanden, volatiliteit) van kracht op het moment van ontwikkeling van het model. Er bestaat geen garantie dat het model nog steeds de juiste resultaten weergeeft wanneer marktcondities radicaal veranderen.

Elke gerelateerde onzekerheid omtrent het model wordt zo accuraat mogelijk gekwantificeerd en vormt de basis om de reële waarde, die berekend is door waarderingmethoden en interne modellen, aan te passen.

De Risicofunctie verzekert een correcte controle van het Modelrisico:

- Het proces van de reële-waardebepaling is onafhankelijk van de Front Office.
- Alle nieuwe producten/methodologieën moeten goedgekeurd worden door het Marktriscoteam.
- Gegevens die niet onmiddellijk beschikbaar zijn in de markt worden regelmatig geverifieerd.

Vier beleidsdocumenten voor waardebeoordeling zijn ontwikkeld om de overblijvende ('residual') risico's te beheersen:

- Laat/Biedprijs ('Bid/Ask') Marge: de kosten om een liquide positie af te wikkelen.
- Modelrisico: het risico van onzekerheid in de prijsbepaling van 'OTC' derivaten.
- Winst op dag 1: uitgestelde opname van winsten en verliezen.
- Kredietwaardebepalingsreserve: het verschil tussen de risicovrije en risicovolle waardebeoordeling van een groep derivaten.

Het doel van de Laat/Biedprijs-marge is om de afwikkelingstransactiekosten te integreren in de 'marked-to-market' waarde van alle open posities. Dit werkingsgebied dekt alle instrumenten op de actieve markt voor activa aangehouden voor handelsdoeleinden, die een effect op de resultatenrekening heeft. Tevens dekt het de voor verkoop beschikbare beleggingen die een rechtstreeks effect hebben op het eigen vermogen.

Het kan snel stijgen in geval van turbulentie op de markt en het groeiende risico op de opkomende ('emerging') markten.

Modelrisico heeft als doel om de onzekerheden ten aanzien van prijsbepalingen op Modelrisico te bepalen in het geval er geen marktconsensus over de methodologie van de prijsbepaling bestaat en wanneer de statistische schattingen gebruikt worden voor gegevens die niet waarneembaar zijn in de markt. Het werkingsgebied betreft geboekte 'OTC'-derivaten in de Single Legal en Booking Entiteit. Dit effect is proportioneel aan de grootte van de gestructureerde derivaten en hun complexiteit.

De bedoeling van Winst op dag 1 is om te verzekeren dat in het geval van het ontbreken van waarneembare gegevens, de winst bij aanvang niet 'upfront' wordt geboekt, maar eerder regelmatig over de levensduur van het product. Het beleid inzake de reële-waarde aanpassingen adresseert deze kwestie door de aannames van de waardebeoordeling te verifiëren en de reële waarde overeenkomstig aan te passen. Het werkingsgebied betreft alle 'OTC' financiële instrumenten waar niet-waarneembare gegevens zijn in betrokken. Dit effect kan stijgen met de uitbreiding van bijvoorbeeld nieuwe producten op nieuwe risicocategorieën.

De doelstelling van de Kredietwaardebepalingsreserve is om het tegenpartijrisico, de huidige en potentiële blootstelling, met betrekking tot de reële waarde van tweezijdige derivatentransacties in rekening te brengen. Hierbij wordt rekening gehouden met de risicoverzachtende technieken zoals saldering en onderpand. Het werkingsgebied dekt alle 'OTC' derivaten. Haar effect kan stijgen met de volatiliteit op de markten en met de afname van de kredietkwaliteit van de tegenpartijen.

Toelichting bij de resultatenrekening

33 Rentebaten

De verdeling van de Rentebaten per product is per 31 december als volgt:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Rentebaten		
Rentebaten op kasequivalenten	1.125	1.838
Rentebaten uit vorderingen op banken	5.509	5.016
Rentebaten op beleggingen	5.061	5.222
Rentebaten uit vorderingen op klanten	11.893	11.767
Rentebaten uit derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	77.730	60.514
Overige rentebaten	2.152	2.184
Totaal rentebaten	103.470	86.541

De rente op leningen die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, bedroeg in 2008 EUR 135 miljoen (2007: EUR 113 miljoen). Vanwege technische beperkingen is het niet mogelijk om de rente op beleggingen die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan toe te lichten.

34 Dividend en overige beleggingsbaten

De onderstaande tabel geeft een specificatie van het Dividend en de overige beleggingsbaten per 31 december.

	2008	2007
Dividenden en overige beleggingsbaten		
Dividenden op aandelen	153	128
Huurbaten uit vastgoedbeleggingen	75	64
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures	52	107
Overige baten op beleggingen	1	6
Totaal dividenden en overige beleggingsbaten	281	305

35 Gerealiseerde winsten en verliezen op beleggingen

De Gerealiseerde winsten en verliezen op beleggingen per 31 december kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Obligaties	212	78
Aandelen	(780)	585
Vastgoed	102	20
Dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures	9	52
Overige	179	(1)
Gerealiseerde winsten (verliezen) op beleggingen	(278)	734

36 Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen

Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen zoals per 31 december verantwoord in de resultatenrekening hebben betrekking op:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Activa/verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	(2.067)	513
Activa en verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	383	109
Afdekkingsresultaten	239	20
- Nettoresultaat uit herwaardering van afdekkingsinstrumenten op reële waarde	(942)	53
- Nettoresultaat op de afgedekte posities (toegerekend aan een afgedekt risico)	1.181	(33)
Overige	(38)	32
Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	(1.483)	674

Alle winsten en verliezen die zich voordoen door wijzigingen in de reële waarde van financiële activa of verplichtingen, met uitzondering van overlopende rente zoals opgenomen onder Rentebaten en Rentelasten, zijn verantwoord onder Overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen.

Activa en verplichtingen, met inbegrip van derivaten, welke voor handelsdoeleinden worden aangehouden, zijn hoofdzakelijk aangekocht om een winst te realiseren door middel van korte termijn fluctuaties in de prijs of de handelsmarge. De eerste waardering is de aanschafprijs van het financiële instrument, inclusief de transactiekosten die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan de verwerving van het financiële instrument. Na eerste opname vindt waardering plaats tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Alle veranderingen in de reële waarde van de activa en verplichtingen met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening worden hierboven verantwoord. Inbegrepen zijn zowel ongerealiseerde winsten en verliezen door herwaardering als gerealiseerde winsten en verliezen bij het verkopen van activa of het voldoen van verplichtingen. In 2008 bedraagt het nettoverlies van de activa met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening EUR 658 miljoen (in 2007: nettowinst van EUR 131 miljoen). Voor verplichtingen met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening bedraagt de nettowinst in 2008 EUR 1.041 miljoen (in 2007: nettoverlies van EUR 22 miljoen).

De resultaten van afdekking bevatten de wijzigingen in de reële waarde die kan worden toegerekend aan het afgedekte risico; in de meeste gevallen het renterisico van afgedekte activa en verplichtingen en de wijzigingen in de reële waarde van de afdekkingsinstrumenten.

Bij een reële-waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille van financiële activa of financiële verplichtingen (macro hedging) geldt dat het initiële verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van de afgedekte posities bij het toewijzen van de afdekkingsrelatie wordt geamortiseerd over de resterende looptijd van de afgedekte posities. Deze bedragen zijn in bovenstaande tabel opgenomen onder Afdekkingsresultaten.

37 Commissiebaten

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de Commissiebaten per 31 december:

	2008	2007
Commissiebaten		
Effectenbedrijf	622	805
Verzekeringen	278	286
Vermogensbeheer	1.510	1.321
Betalingsverkeer	437	450
Garanties en verbintenissen	288	229
Overige	240	232
Totaal commissiebaten	3.375	3.323

38 Overige baten

De Overige baten per 31 december bestaan uit de volgende componenten:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Overige baten		
Baten operationele leasing	79	35
Winst op gebouwen aangehouden voor verkoop		
Overige	242	192
Totaal overige baten	321	227

39 Rentelasten

De onderstaande tabel toont de Rentelasten naar product voor het boekjaar per 31 december.

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Rentelasten		
Rentelasten verschuldigd aan banken	7.838	7.657
Rentelasten verschuldigd aan klanten	7.031	8.102
Rentelasten op schuldbewijzen	2.936	3.771
Rentelasten op achtergestelde schulden	1.276	702
Rentelasten op overige financieringen	84	25
Rentelasten op passiva aangehouden voor handelsdoeleinden en derivaten	79.260	61.797
Rentelasten op overige schulden	1.082	727
Totaal rentelasten	99.507	82.781

40 Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen

De Wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen per 31 december kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2008	2007
Wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen op:		
Geldmiddelen en kasequivalenten	204	
Vorderingen op banken	104	(2)
Vorderingen op klanten	1.061	135
Verbintenissen tot kredietverstrekking - banken		
Verbintenissen tot kredietverstrekking - klanten	290	224
Beleggingen in obligaties	6.052	2.424
Beleggingen in aandelen en overige beleggingen	97	1
Vastgoedbeleggingen	6	(2)
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	20	
Overige vorderingen	17	1
Materiële vaste activa	45	
Goodwill en overige immateriële vaste activa	2.132	
Overlopende rente en overige activa	24	12
Totaal wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen	10.052	2.793

Fortis Bank past een twee stappen aanpak toe bij het proces om financiële instrumenten te toetsen op bijzondere waardeverminderingen. Eerst wordt er een beoordeling gedaan of er objectieve aanwijzingen zijn dat een financieel actief een bijzondere waardevermindering dient te ondergaan, gevolgd met de opname en waardering van het bijzondere waardeverminderingverlies. De beoordeling van de objectieve aanwijzingen zijn gebaseerd op waarneembare gegevens ('triggers') met betrekking tot verliesgevende gebeurtenissen.

Bijzondere waardeverminderingen worden berekend als het verschil tussen de boekwaarde van het financieel actief en de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen. De bijzondere waardeverminderingverliezen op de beleggingen in obligaties in 2008 hebben hoofdzakelijk betrekking op de gestructureerde kredietinstrumenten en vooral op de hypotheekgerelateerde activa in de Verenigde Staten.

De kredietexposuur van Fortis Bank inzake gestructureerde kredietinstrumenten en de toegepaste waarderingmethoden zijn nader toegelicht in noot 18.4 'Gestructureerde kredietinstrumenten'. De lijn 'Beleggingen in obligaties' bevat een bijzonder waardeverminderingverlies van EUR 5.891 miljoen op de gestructureerde kredietinstrumenten (2007: EUR 2.414 miljoen).

41 Commissielasten

De samenstelling van de Commissielasten per 31 december is als volgt:

	2008	2007
Commissielasten		
Effectenbedrijf	229	222
Tussenpersonen	150	167
Vermogensbeheer	386	301
Betalingsverkeer	122	125
Bewaarneming	15	8
Overige	265	211
Totaal commissielasten	1.167	1.034

42 Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa

De Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa per 31 december kan als volgt worden gespecificeerd:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Afschrijving van materiële vaste activa		
Gebouwen voor eigen gebruik	93	86
Aanpassingen aan gehuurde gebouwen	50	38
Vastgoedbeleggingen	24	22
Bedrijfsmiddelen	151	118
Afschrijving van immateriële vaste activa		
Gekochte software	51	33
Zelf ontwikkelde software	11	3
Overige immateriële vaste activa	78	27
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa	458	327

43 Personeelskosten

De Personeelskosten zijn per 31 december als volgt te specificeren:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Personeelskosten		
Salarissen	2.369	2.332
Sociale lasten	498	482
Pensioenkosten met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen	132	101
Lasten pensioenregelingen op basis van beschikbare premies	56	46
Op aandelen gebaseerde beloning	7	1
Overige	311	192
Totaal personeelskosten	3.373	3.154

De kosten van niet-monetaire voordelen zoals medische kosten, ontslagvergoedingen en herstructureringen zijn opgenomen in de post Overige.

Noot 8 geeft nadere informatie over vergoedingen na uitdiensttreding, andere lange termijn personeelsvoordelen en ontslagvergoedingen, met inbegrip van pensioenlasten inzake pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen en pensioenregelingen op basis van beschikbare premies.

44 Overige lasten

De Overige lasten kunnen per 31 december als volgt worden gespecificeerd:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Overige lasten		
Lasten uit hoofde van operationele lease-overeenkomsten en gerelateerde lasten	213	158
Huurlasten en overige directe kosten uit hoofde van vastgoedbeleggingen	2	2
Advieskosten	330	319
Marketing en public relations	146	157
IT-kosten	502	454
Overige beleggingslasten	1	1
Onderhouds- en reparatiekosten	94	98
Overige	1.073	691
Totaal overige lasten	2.361	1.880

Onder Overige is onder meer begrepen: reis- en verblijfkosten, post en telefonie, uitzendkrachten en opleidingskosten van het personeel.

45 Winstbelastingen

De details van de belastinglasten per 31 december zijn hieronder weergegeven.

	2008	2007
Belasting over het boekjaar	223	302
Aanpassing belastingen voorgaande jaren	(7)	(19)
Voorheen niet erkende belastingverliezen, belastingfaciliteiten en overige tijdelijke verschillen die uitgestelde winstbelastingen vermeederen (verminderen)	(2)	(1)
Totaal actuele belastinglast	214	282
Uitgestelde belastingen van het boekjaar	(2.592)	(981)
Invloed belastingtariefwijzigingen op uitgestelde belastingen	3	5
Uitgestelde belastingen voortvloeiend uit de afschrijving of de terugname van een afschrijving van een uitgestelde belastingvordering	2.548	(2)
Voorheen niet erkende belastingverliezen, belastingfaciliteiten en overige tijdelijke verschillen die uitgestelde belastinglasten verminderen	11	3
Totaal uitgestelde belastinglasten	(30)	(975)
Totaal belastinglasten	184	(693)

Hieronder is een reconciliatie van de verwachte winstbelastingen met de werkelijke winstbelastingen.

	2008	2007
Winst voor belastingen	(11.232)	(165)
Van toepassing zijnde belastingpercentage	33,99%	33,99%
Verwachte winstbelastingen	(3.818)	(56)
<i>Verhoging (verlaging) van belastingen door:</i>		
Belastingvrije baten en niet-afrekbare kosten	369	(348)
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures	87	(28)
Niet-afrekbare lasten	746	30
Voorheen niet erkende belastingverliezen en tijdelijke verschillen	11	(4)
Afschrijving en terugname van afschrijving van uitgestelde belastingvorderingen	2.548	(3)
Invloed van wijziging belastingtarief op tijdelijke verschillen	3	5
Invloed van afwijkende buitenlandse belastingtarieven	223	(175)
Aanpassingen voor verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	(7)	(19)
Overige	22	(95)
Werkelijke winstbelastingen	184	(693)

Toelichting bij transacties buiten de balans

46 Verbintenissen en garanties

Tot de verbintenissen en garanties worden accepten, verbintenissen tot kredietverstrekking, documentaire kredieten (accreditieven), borgstellingen en financiële garanties gerekend. Het potentiële kredietverlies dat Fortis Bank kan lijden indien de tegenpartij haar verplichtingen niet nakomt, bestaat uit de contractuele notionele bedragen voor die instrumenten. Commissies uit hoofde van deze activiteiten worden in de resultatenrekening verantwoord op het moment dat de dienst wordt verleend.

Accepten worden door klanten gebruikt om betalingen te verrichten voor handelsgoederen die worden verkocht via import-exporttransacties.

Verbintenissen tot kredietverstrekking betreffen toezeggingen om aan een klant krediet te verstrekken zolang de in de overeenkomst vastgelegde voorwaarden niet worden geschonden. De overeenkomsten hebben in het algemeen een vaste vervaldatum of een andere beëindigingsclausule. De spreiding van de verbintenissen tot kredietverstrekking naar geografisch gebied en tegenpartij is vergelijkbaar met de spreiding van uitstaande kredieten. In de meeste gevallen zijn de verbintenissen ongedekt. Indien nodig kan onderpand worden gevraagd.

Documentaire kredieten (accreditieven) worden gebruikt als garantie dat Fortis Bank een betaling aan derden zal verrichten in het kader van een binnen- of buitenlandse handelstransactie van een klant of als garantie dat een klant zijn verplichting jegens een derde zal nakomen. Fortis Bank beoordeelt de kredietwaardigheid van elke klant op individuele basis. De waarde van het onderpand is gebaseerd op de beoordeling van de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Het onderpand kan bestaan uit de gefinancierde goederen of gelddeposito's. De meeste documentaire kredieten worden opgenomen, in veel gevallen echter gevolgd door onmiddellijke betaling.

Borgstellingen en garanties dienen als garantie voor het nakomen van een verplichting van een klant. Het kredietrisico waarmee de afgifte van deze waarborgen gepaard gaat, is in wezen gelijk aan het risico dat verbonden is aan het verstrekken van kredietfaciliteiten aan klanten. Borgstellingen en garanties kunnen worden afgegeven zonder dat er zekerheden worden verlangd.

De niet in de balans opgenomen verbintenissen tot kredietverstrekking zijn als volgt samengesteld:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
<i>Verbintenissen tot verlening van kredieten</i>		
Kredietverplichtingen	1.018	2.028
Leningen aan overheid en publieke sector	2.289	2.882
Hypothecaire leningen	1.660	7.141
Leningen aan particulieren	3.138	8.322
Leningen aan ondernemingen	54.901	93.773
Overige	7.313	10.199
Totaal beschikbaar op toegestane kredietlimieten	70.319	124.345
<i>Verbintenissen tot kredietverstrekking</i>		
Garanties en beschikbare kredietbrieven	18.763	22.638
Handelskredietbrieven	282	819
Documentaire kredieten	5.369	11.305
Totaal andere verbintenissen tot kredietverstrekking	24.414	34.762
Totaal kredietverplichtingen buitenbalans	94.733	159.107

Van deze verplichtingen heeft circa EUR 24.914 miljoen een looptijd van meer dan een jaar (2007: EUR 31.665 miljoen).

De liquiditeitsvereisten voor beroepen op afgegeven garanties en toegezegde kredieten zijn aanzienlijk lager dan de contractueel uitstaande bedragen, aangezien veel van deze toezeggingen vervallen of aflopen zonder dat hierop een beroep wordt gedaan.

De volgende tabel geeft de bijzondere waardeverminderingen weer op krediettoezeggingen per 31 december.

	2008	2007
Specifiek kredietrisico	695	398
Bestaande maar niet gerapporteerde (IBNR)	78	49
Totale bijzondere waardeverminderingen	773	447

In juni 1999 gaf Fortis Capital Company Limited, een dochter van Fortis Bank Nederland (Holding) N.V., niet-cumulatieve preferente aandelen uit voor een totaalbedrag van EUR 650 miljoen. Deze preferente aandelen worden door de toezichthouder beschouwd als een deel van Tier-1 vermogen van Fortis Bank Nederland (Holding) N.V. - FBN(H).

De emissie bestond aanvankelijk uit twee tranches:

- een tranche van EUR 450 miljoen met een vaste coupon van 6,25% voor de eerste tien jaar en een variabele coupon van 3-maands Euribor plus 2,60% in de jaren daarna. Na tien jaar en vervolgens ieder jaar daarna mag FBN(H) op de betaaldatum overgaan tot contante aflossing; en
- een tranche van EUR 200 miljoen met een vaste coupon van 7,00% voor de volledige looptijd. FBN(H) heeft deze tranche in 2004 vervroegd afgelost.

Aan de preferente aandelen is een 'Support Agreement' verbonden op grond waarvan Fortis Bank SA/NV, Fortis Bank Nederland (Holding) N.V., Fortis N.V. en Fortis SA/NV (de 'Supporting Companies') hoofdelijk en solidair zijn overeengekomen aan Fortis Capital Company Limited, indien nodig, additionele fondsen te verstrekken om Fortis Capital Company Limited in staat te stellen dividend uit te keren op de preferente aandelen indien één van de 'Supporting Companies' in hetzelfde jaar een dividend uitkeert op zijn gewone of preferente aandelen.

Volgens de voorwaarden van de 'Support Agreement' geeft elke betaling van een dividend door eenieder van de 'Supporting Companies' op het eigen aandelenkapitaal, de houders van de hybride effecten automatisch het recht op ontvangst van volledig of proportioneel dividend, met verhaal op de 'Supporting Companies'. In theorie kan dit leiden tot een situatie waarbij de 'Supporting Companies' gezamenlijk over voldoende uitkeerbare reserves beschikken om dividend te betalen op het eigen aandelenkapitaal, maar waarbij deze betaling leidt tot een betalingsverplichting onder het 'Support Agreement' waarvoor hun uitkeerbare reserves mogelijk niet toereikend zijn.

De toezichthouder heeft bepaald dat de hybride effecten alleen tot het Tier-1 vermogen van FBN(H) gerekend mogen worden indien zodanige maatregelen zijn genomen dat verzekerd is dat alle betalingen die door Fortis SA/NV of Fortis Bank SA/NV worden gedaan ingevolge het 'Support Agreement' en die worden veroorzaakt door een dividendbetaling op eigen aandelen, worden beperkt tot het niveau van de gezamenlijke uitkeerbare reserves van de 'Supporting Companies'. Om aan deze voorwaarde te kunnen voldoen, heeft de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV besloten dat geen dividend wordt vastgesteld op gewone en preferente aandelen of andere vermogensinstrumenten (indien van toepassing), tenzij het totaal van de uitkeerbare reserves van de 'Supporting Companies' toereikend is om te voldoen aan alle dividendbetalingen verbonden aan hun respectieve gewone aandelen, preferente aandelen en andere vermogensinstrumenten alsook aan de eventueel te betalen bedragen in hetzelfde boekjaar op grond van hun verplichtingen ingevolge de 'Support Agreement'.

Met betrekking tot de uitgifte van niet-cumulatieve preferente aandelen door Fortis Capital Company Limited is de Raad van Bestuur van Fortis Bank SA/NV de volgende verplichting aangegaan tegenover de Belgische Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA). Fortis Bank (a) mag geen dividend uitkeren tenzij de beschikbare reserves toereikend zijn om te voldoen aan alle verplichtingen die voortkomen uit de hierboven genoemde uitgifte van niet-cumulatieve preferente aandelen, (b) moet deze toezegging vermelden in het jaarverslag van Fortis Bank en (c) moet overleg voeren met de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen alvorens over te gaan tot het voorstellen van een dividenduitkering, waarbij moet worden aangetoond dat de beschikbare reserves voldoende zijn en de solvabiliteitsratio, berekend op basis van het vermogen en de reserves van Fortis Bank in enge zin, voldoet aan het vereiste minimum van 5%.

Fortis Bank Nederland (Holding), Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV en Fortis N.V. hebben op 7 december 2007 een Verplicht Converteerbare Obligatielening ('MCS') uitgegeven ten bedrage van EUR 2 miljard. De obligaties hebben een nominale

waarde van elk EUR 250.000. De coupons zijn per halfjaar achteraf betaalbaar tegen een rentevoet van 8,75% per jaar. De MCS wordt geboekt op de balans van Fortis Bank Nederland (Holding).

De MCS wordt door de toezichthouder beschouwd als onderdeel van het Tier-1 vermogen van Fortis Bank Nederland (Holding). De MCS vormt een ongedekte en achtergestelde obligatie hoofdelijk en solidair van Fortis Bank Nederland (Holding), Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV en Fortis N.V. De MCS is achtergesteld bij alle overige leningen, achtergestelde leningen en preferente aandelen, maar hebben voorrang ten opzichte van gewone aandelen.

De MCS wordt verplicht geconverteerd op 7 december 2010 in een zodanig aantal Fortis aandelen als gelijk is aan de conversie-eenheid per MCS op de afloopdatum (de conversie-eenheid per MCS staat voor het aantal aandelen Fortis dat op een willekeurige beursdag bepaald wordt door het uitstaande bedrag van de MCS te delen door de minimum conversieprijs die geldt op die beursdag, eventueel naar beneden afgerond op een geheel aantal aandelen Fortis).

De emittenten hebben de mogelijkheid om de MCS vóór de einddatum geheel, maar niet gedeeltelijk, te converteren (a) op enig moment tot aan 46 beursdagen vóór de einddatum in een zodanig aantal aandelen Fortis als gelijk is aan de maximum proportie van de conversie-eenheid per MCS op de betreffende conversiedatum, en (b) op enig moment in een zodanig aantal aandelen Fortis als gelijk is aan de 'fiscale' conversie-eenheid per MCS als bepaalde wijzigingen van invloed zijn op de belastingen in Nederland of België.

De houders van de MCS kunnen op elk gewenst moment gedurende de periode van vrijwillige conversie de MCS converteren in een zodanig aantal aandelen Fortis als gelijk is aan de minimum proportie van de conversie-eenheid per MCS op de betreffende conversiedatum. Daarnaast kunnen houders de MCS tijdens een 'free float' periode converteren in een zodanig aantal aandelen Fortis als gelijk is aan de 'free float' conversie-eenheid per MCS op de betreffende conversiedatum.

47 Voorwaardelijke activa en verplichtingen

Juridische procedures

Fortis Bank (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) is gedaagde met betrekking tot een aantal claims, geschillen en rechtszaken in België en een aantal buitenlandse jurisdicties die een gevolg zijn van de normale bedrijfsuitoefening van het bankbedrijf en die verband houden met onder meer de activiteiten van Fortis Bank als kredietverstrekker, werkgever, belegger en belastingbetaler.

Fortis Bank neemt hiervoor voorzieningen op indien het management, na overleg met de juridisch adviseurs, het waarschijnlijk acht dat Fortis Bank een vergoeding dient te betalen en deze vergoeding redelijkerwijs geschat kan worden.

Hoewel het vaak niet mogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle lopende of dreigende juridische en door toezichthouders ingestelde procedures te voorspellen of te bepalen, is het management, na beraadslaging op basis van ingewonnen professioneel advies, van mening dat deze claims en juridische procedures tegen Fortis Bank (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) waarmee het management van Fortis Bank bekend is (en waarvoor, in overeenstemming met de hiervoor vermelde richtlijn, geen voorziening is gevormd) elke grond missen, hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies in de geconsolideerde jaarrekening van Fortis Bank.

Deze juridische procedures betreffen:

In Nederland is Fortis Bank betrokken bij een aantal juridische procedures met betrekking tot een aantal (aandelenlease-) producten van Groeivermogen, een dochteronderneming van Fortis Investments, dat weer een dochteronderneming van Fortis Bank is, die individueel dan wel door consumentenorganisaties tegen bepaalde werkmaatschappijen van Fortis Bank zijn aangespannen. De claims zijn gebaseerd op één of meer van de volgende beschuldigingen: overtreding van de zorgplicht, het ontbreken van een tweede handtekening dan wel het ontbreken van een vergunning voor het verkopen van de betreffende producten. De beoordeling van het huidige juridische risico met betrekking tot deze zaken geeft geen aanleiding tot het treffen van materiële voorzieningen binnen Fortis Bank.

Fortis Securities LLC en Fortis Bank zijn betrokken bij een juridische procedure voor het gerecht van de Staat New York. In deze zaak, met een claim van EUR 175 miljoen, voert de aanklager onder andere vorderingen aan met betrekking tot contractbreuk, misleidende inmenging in contracten en frauduleus gecreëerde verwachtingen en eist schadevergoedingen voor het verzuimen om een warehouse-faciliteit te waarborgen. Fortis Securities LLC en Fortis Bank verwerpen deze eis die geen aanleiding vormt voor bijkomende provisies per 31 december 2008.

Voorts hebben, na de aanzienlijke daling van de marktwaarde van het aandeel Fortis (dat betrekking heeft op zowel Fortis SA/NV als Fortis NV) na de kapitaalsverhoging van 26 juni 2008 en de herstructurering van de Fortis groep eind september en begin oktober 2008, diverse groepen die minderheidsaandeelhouders vertegenwoordigen, juridische stappen ondernomen (of daarmee bedreigd) tegen verschillende entiteiten van de voormalige Fortis Groep en/of bepaalde leden van de Raad van Bestuur en het management.

- Tegen onder meer Fortis Bank en een voormalig bestuurslid van Fortis Bank is bij het US District Court van het Southern District of New York een collectieve eis voor schadevergoeding ingediend op grond van vermeende effectenfraude gedurende de periode 28 januari 2008 - 6 oktober 2008.
- Op 28 januari 2009 is voorts een dagvaarding betekend aan Fortis Bank (alsook Fortis en overige entiteiten van de Fortis groep, het Koninkrijk der Nederlanden, SFPI/FPIM sa/nv, BNP Paribas s.a. en De Nederlandsche Bank N.V.) door een aantal minderheidsaandeelhouders van Fortis, die in deze zaak worden vertegenwoordigd door Mr. Michaël Modrikamen. Met betrekking tot Fortis Bank verzoeken de eisers de Rechtbank van Koophandel in Brussel, naast een aantal voorlopige maatregelen, om (i) het besluit van de Raad van Bestuur van Fortis Bank van 29 september 2008 nietig te verklaren voor zover dit besluit het aantal aandelen Fortis Bank vaststelde dat zou worden uitgegeven in verband met de door SFPI/FPIM sa/nv onderschreven kapitaalsverhoging van Fortis Bank; en (ii) het besluit van de Raad van Bestuur van Fortis Bank en de overeenkomsten die krachtens dat besluit zijn aangegaan en betrekking

hebben op de verkoop van Fortis Bank (Nederland) N.V., nietig te verklaren. Voor het geval dat laatstgenoemde nietigverklaring niet mocht worden toegekend, vorderen de eisers van het Koninkrijk der Nederlanden en De Nederlandsche Bank een schadevergoeding van EUR 5 (vermeerderd met rente vanaf 3 oktober 2008) per aandeel Fortis dat in het bezit is van de eisers. De eisers verzoeken de rechtbank verder het besluit van Fortis om het belang in Fortis Bank te verkopen en de daaropvolgende verkoop van dit belang nietig te verklaren of, mocht dit niet mogelijk zijn, om SFPI/FPIM en BNP Paribas te veroordelen tot de betaling van een schadevergoeding aan de eisers van EUR 4 (vermeerderd met rente vanaf 3 oktober 2008) per aandeel Fortis. Deze procedure is nog hangende.

Hoewel niet kan worden uitgesloten dat deze eisen voor Fortis Bank daadwerkelijk leiden tot de betaling van schadevergoeding, wordt op grond van een inschatting van de huidige situatie de kans hierop zeer gering geacht.

Er lopen nog andere procedures met betrekking tot de herstructurering van de Fortis groep maar Fortis Bank is hierbij op dit moment geen partij. Het kan evenwel niet worden uitgesloten dat de uitkomst van deze procedures ook gevolgen geeft voor Fortis Bank. Voor nadere informatie omtrent deze procedures wordt verwezen naar de mededelingen die door de bij deze procedures betrokken partijen, waaronder Fortis, zijn gedaan. Het kan niet worden uitgesloten dat Fortis Bank, als een voormalig lid van de Fortis groep, bij andere procedures betrokken raakt.

Het is niet mogelijk om de uiteindelijke uitkomst van dergelijke procedures of de mogelijke gevolgen hiervan voor de geconsolideerde jaarrekening van Fortis Bank te voorspellen of te bepalen.

Evenals veel andere ondernemingen die actief zijn op het gebied van bankdiensten, beleggen, beleggingsfondsen en effectenhandel, heeft Fortis Bank (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) van toezichhouders, overheidsinstanties of zelfregulerende instanties verzoeken gekregen om informatie of zal zij deze verzoeken mogelijk krijgen. Fortis Bank reageert op dergelijke verzoeken en werkt samen met de betreffende toezichhouders en andere partijen om een oplossing te vinden voor eventuele kwesties. Fortis Bank is van mening dat de vastgestelde kwesties geen materieel of systemisch probleem vormen voor Fortis Bank of bedrijfsonderdelen van Fortis Bank.

Overige voorwaardelijke activa en verplichtingen

Na de verkoop en afsplitsing van FBN(H) van Fortis Bank conform de verkoopovereenkomst van 3 oktober 2008 is een Separatieprogramma opgezet om de operationele afsplitsing van FBN(H) van Fortis Bank op middellange termijn te beheersen. Dit programma is opgezet om de verschillende kwesties op te lossen, met als hoofddoel de continuïteit van het bedrijf voor klanten en medewerkers te waarborgen:

- het contractuele kader voor de splitsingsactiviteiten is vastgesteld.
- er is vastgesteld welke projecten noodzakelijk zijn om Fortis Bank en FBN(H) onafhankelijk van elkaar te maken en hiervoor is een planning gemaakt.
- er zijn voor de overgangsfase Dienstverleningsoverzichten opgesteld waarmee de continuïteit van het functioneren van beide banken wordt gewaarborgd.

Op 5 maart 2009 zijn de bovengenoemde overeenkomsten ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur van Fortis Bank, terwijl de splitsingsovereenkomst tussen Fortis Bank en FBN(H) werd getekend op 30 maart 2009. Het Separatieprogramma schakelt nu over op de uitvoering van het akkoord. Een beheerstructuur zal ingevoerd worden om de implementatie van het splitsingsproces te bewaken.

Onderhandelingen over de resterende wederzijdse blootstellingen zijn nog gaande, alsook over sommige belangrijke financierings- en risico-aspecten, met inbegrip van instrumenten buiten de balans, de beëindiging van een verzekeringspolis voor dewelke vorderingen, indien ze betaald zouden moeten worden, ten koste zullen zijn van Fortis Bank SA/NV en bepaalde Nederlandse securitisatie-instrumenten (RMBS). Om de juridische afsplitsing nog aan te passen, overwegen Fortis Bank en FBN nog de ruil van een aantal activaswaps.

48 Lease-overeenkomsten

Fortis Bank is lease-overeenkomsten aangegaan voor het verkrijgen van kantoorruimte, kantoorapparatuur en voertuigen. Hieronder volgen gegevens over de toekomstige verplichtingen uit hoofde van niet-opzegbare operationele lease-overeenkomsten per 31 december.

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Tot 3 maanden	5	3
3 maanden tot 1 jaar	11	11
1 jaar tot 5 jaar	51	29
Meer dan 5 jaar	152	19
Totaal	219	62
Jaarlijkse huurlasten:		
Leasebetalingen	194	155

49 Vermogen onder beheer

Vermogen onder beheer heeft zowel betrekking op beleggingen voor eigen rekening als op voor klanten beheerd vermogen. Onder voor 'Klanten beheerd vermogen' worden de beleggingen voor klanten, particulier dan wel institutioneel, verantwoord waar Fortis Bank een beheers- of een adviescommissie voor ontvangt. Discretionair vermogen (vermogen dat actief beheerd wordt door Fortis Bank) alsook adviserend vermogen is inbegrepen in het voor klanten beheerd vermogen.

De lijn 'eliminaties' in de verschillende tabellen heeft betrekking op voor klanten beheerd vermogen, dat geïnvesteerd is in door Fortis Bank beheerde beleggingsfondsen, die anders dubbel zouden worden geteld.

De volgende tabel geeft een overzicht van het Vermogen onder beheer naar beleggingstype en herkomst.

	<i>31 december 2008</i>	<i>31 december 2007</i>
Beleggingen voor eigen rekening:		
- Obligaties	105.605	104.990
- Aandelen	2.001	7.825
- Vastgoed	672	688
- Overige	703	28.019
Totaal beleggingen voor eigen rekening	108.981	141.522
Voor klanten beheerd vermogen:		
- Obligaties	130.118	119.721
- Aandelen	85.888	102.989
- Vastgoed	280	587
- Eliminaties	(7.537)	(25.283)
Totaal voor klanten beheerd vermogen	208.749	198.014
Totaal vermogen onder beheer	317.730	339.536

De veranderingen in het voor klanten beheerd vermogen per segment zijn als volgt:

	<i>Retail Banking</i>	<i>Asset Management</i>	<i>Private Banking</i>	<i>Merchant Banking</i>	<i>Overige</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
Balans per 31 december 2007	7.403	132.916	82.317	280	381	(25.283)	198.014
Balans van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	1.037		30.370	26	381	(2.525)	29.289
Balans van gecontinueerde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	6.366	132.916	51.947	254		(22.758)	168.725
In-/uitstroom	(1.283)	(23.150)	(1.163)	(49)		2.429	(23.216)
Marktwinsten -verliezen	(1.047)	(28.963)	(11.385)	(39)		3.008	(38.426)
Overige	(575)	88.857	3.663	(63)		9.784	101.666
Balans per 31 december 2008	3.461	169.660	43.062	103		(7.537)	208.749

De kolom Overige omvat voor klanten beheerd vermogen dat beheerd wordt door de operationele entiteiten die gerapporteerd worden in het segment Overige. De lijn Overige omvat overdrachten tussen segmenten, het effect van acquisities en desinvesteringen en omrekeningsverschillen.

De toename van EUR 88 miljard in Overige van het segment Asset Management betreft de acquisitie van ABN AMRO Asset Management-entiteiten op 1 april 2008.

Overige informatie met betrekking tot de geconsolideerde cijfers

Gebeurtenissen na de verslagperiode

Er hebben na balansdatum geen wezenlijke gebeurtenissen plaatsgevonden die een correctie van de geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2008 noodzakelijk maken.

Op 12 maart 2009 zijn Fortis Bank, diverse Fortis-entiteiten, BNP Paribas, de Belgische staat en de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) het eens geworden over de voorwaarden van de overdracht door de FPIM van een meerderheid van de aandelen in Fortis Bank aan BNP Paribas en de overdracht door Fortis Insurance N.V. van 25% + één aandeel in Fortis Insurance Belgium aan Fortis Bank, alsmede over de strategische samenwerkingsverbanden die voortvloeien uit deze transacties.

De overeenkomst van 12 maart 2009 is het resultaat van intensieve onderhandelingen tussen Fortis, BNP Paribas en de Belgische staat nadat de aangebrachte wijzigingen in het *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008 (net) niet de goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis SA/NV op 11 februari 2009 hadden kunnen wegdragen. Deze aanpassingen waren het gevolg van het *Avenant* van 1 februari 2009 op het *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008 dat op 11 februari 2009 ter goedkeuring aan de aandeelhouders van Fortis SA/NV is voorgelegd. Deze aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV was belegd naar aanleiding van het arrest van het Hof van Beroep in Brussel van 12 december 2008. Omdat de aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV de verbeteringen in het *Protocole d'Accord* niet heeft goedgekeurd, is het *Avenant* van 1 februari 2009 nooit in werking getreden.

De afspraken van 12 maart 2009 betreffen in beginsel een overeenkomst tussen Fortis, BNP Paribas, de Belgische staat en de FPIM uit hoofde waarvan de FPIM 74,94% van de aandelen in Fortis Bank overdraagt aan BNP Paribas en Fortis Insurance N.V. 25% + één aandeel in Fortis Insurance Belgium aan Fortis Bank. Met deze laatste transacties is een totaalbedrag gemoeid van EUR 1.375.000.000. Tegelijkertijd voorziet de overeenkomst in een strategisch samenwerkingsverband tussen BNP Paribas/Fortis Bank enerzijds en de verzekeringsactiviteiten van de Fortis-groep anderzijds, alsmede in de financiering van een special purpose vehicle (SPV) opgericht ter verwerving van een portefeuille van bepaalde gestructureerde kredieten van Fortis Bank.

Een deel van de gestructureerde kredietportefeuille gaat over naar de SPV, waarbij de verwervingsprijs naar verwachting omhoog zal gaan van de eerder voorziene EUR 10,4 miljard naar circa EUR 11,4 miljard. Deze toename met circa EUR 1 miljard hangt samen met de aankoop van een extra EUR 2,0 miljard aan kredietlijnen uit de gestructureerde kredietportefeuille van Fortis Bank. Zo'n EUR 1,0 miljard daarvan vervangt de aflossingen sinds 31 augustus 2008. De SPV krijgt een totaalvermogen mee van EUR 1,7 miljard, bestaande uit EUR 760 miljoen (Fortis Holding), EUR 200 miljoen (BNP Paribas) en EUR 740 miljoen (Belgische staat). De staatsgarantie van de door Fortis Bank gefinancierde schuld in de SPV bedraagt EUR 4.365 miljoen.

Wat betreft de gestructureerde kredieten die bij Fortis Bank blijven, verstrekt de Belgische staat een garantie ter dekking van een tweede tranche verliezen op de portefeuille op vervaldatum tot een maximum van EUR 1,5 miljard. Deze garantie treedt in werking zodra Fortis Bank zelf een eerste tranche verliezen voor een bedrag van EUR 3,5 miljard voor haar rekening heeft genomen.

Verder is voorzien in een mechanisme voor de handhaving van de Tier 1-ratio van Fortis Bank op 9,2%. Gedurende een periode van drie jaar heeft Fortis Bank de optie om, mocht de Tier 1-ratio tot onder 9,2% dalen, Tier 1-effecten uit te geven. De Belgische staat heeft toegezegd op die effecten in te tekenen tot een bedrag van maximaal EUR 2 miljard in de vorm van niet-innovatieve hybride instrumenten of in de vorm van aandelen, mits het staatsbelang onder de 50% blijft.

In het *Avenant* van 1 februari 2009 en in relatie tot de CASHES transactie, werd er overeengekomen om het mechanisme te vervangen zoals opgenomen in het *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008 waarin Fortis een vooruitbetaling zou doen van EUR 2,35 miljard aan Fortis Bank gekoppeld aan de annulering van de RPN ('Relative Performance Note') en het opzetten van een 'total return swap'. In plaats hiervan is in het *Avenant* van 1 februari 2009 overeengekomen om de RPN in stand te houden en om de rentebetalingen te voldoen met betrekking tot het mettertijd uitstaande bedrag onder de RPN. De Overeenkomst behoudt het rentebetalingmechanisme tussen Fortis en Fortis Bank in relatie tot de RPN zoals die overeengekomen is op het *Avenant* van 1 februari 2009 en ook dat de RPN in stand gehouden zal worden tot de terugbetaling van alle CASHES.

Op de dag dat de overeenkomst officieel in werking treedt (de sluitingsdatum) draagt de FPIM 54,55% van de aandelen Fortis Bank over aan BNP Paribas in ruil voor aandelen BNP Paribas en worden 25% + één aandeel in Fortis Insurance Belgium aan Fortis Bank overgedragen. Op deze sluitingsdatum zullen Fortis, de FPIM, BNP Paribas en Fortis Bank tevens de SPV financieren.

De officiële afronding van de overeenkomst en de uitvoering van de uit hoofde van die overeenkomst overwogen transacties zijn afhankelijk van de voldoening (tenzij hiervan door BNP Paribas wordt afgezien) van een aantal voorwaarden. Deze omvatten de gebruikelijke voorwaarden zoals de goedkeuring en instemming van de toezichthouders alsook de goedkeuring van de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van Fortis N.V. en Fortis SA/NV.

Het Brusselse Hof van Beroep heeft op 31 maart 2008, op een hoorzitting waar Fortis niet vertegenwoordigd was, beslist dat enkel die aandeelhouders die aandelen bezaten voor 14 oktober 2008 kunnen stemmen over het project met BNP Paribas. Omwille van organisatorische en praktische redenen heeft de Raad van Bestuur van Fortis vervolgens op 1 April 2009 beslist, met betrekking tot zowel Fortis SA/NV en Fortis N.V., om de stemming over het project met BNP Paribas uit te stellen tot de vergaderingen van 28 en 29 April.

Naar aanleiding van het uitstel van de stemming over het project met BNP Paribas zijn Fortis, BNP Paribas en de Belgische Staat overeengekomen het reeds meerdere malen gewijzigde *Protocole d'Accord* van 10 oktober 2008 opnieuw aan te passen. De nieuwe einddatum waartegen de goedkeuring van het project met BNP Paribas door de aandeelhouders van Fortis SA/NV en Fortis N.V. moet zijn verkregen, is nu vastgesteld op 1 mei 2009 (in plaats van 18 april). De uiterste datum waarop alle opschortende voorwaarden zoals vermeld in de overeenkomst moeten zijn vervuld of hieraan door BNP Paribas moet zijn verzaakt, zal worden vastgelegd op een nader te bepalen datum tussen 1 en 15 mei 2009 (in plaats van 30 april).

Consolidatiekring

1. Criteria voor de integrale consolidatie, voor de opnemings volgens de vermogensmutatiemethode en de gevallen waarin van deze criteria wordt afgeweken

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld volgens de bepalingen van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de niet-geconsolideerde en geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen, gewijzigd door het koninklijk besluit van 5 december 2004. Dit besluit bepaalt dat, voor vennootschappen waarvan het financiële jaar begint op of na 1 januari 2006, de geconsolideerde jaarrekeningen moeten opgemaakt worden volgens de bepalingen van de internationale standaard (IAS/IFRS), zoals bepaald door de Europese Unie.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de jaarrekeningen van Fortis Bank SA/NV en haar dochterondernemingen begrepen. Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin Fortis Bank, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ("zeggenschap"). Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop de effectieve zeggenschap aan Fortis Bank wordt overgedragen en worden van consolidatie uitgesloten vanaf de datum waarop een einde komt aan die zeggenschap.

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig de bepalingen van IAS-27 Geconsolideerde en Enkelvoudige jaarrekeningen, IAS-28 Investerings in geassocieerde ondernemingen, IAS-31 Belangen in joint ventures alsook SIC-12 Consolidatie-Special Purpose Entities (SPE) dewelke vereist dat SPE's worden geconsolideerd indien de aard van de relatie aantoont dat Fortis Bank de SPE controleert en een belangrijk voordeel haalt uit de activiteiten van de SPE.

Belangen in joint ventures worden verantwoord op basis van de "equity"-methode. Joint ventures zijn contractuele afspraken waarbij Fortis Bank en andere partijen een economische activiteit aangaan waarover zij gezamenlijk en evenredig zeggenschap hebben.

Investerings in geassocieerde deelnemingen worden verantwoord op basis van de vermogensmutatiemethode. Dit zijn investeringen waarin Fortis Bank invloed van betekenis heeft, maar geen zeggenschap, en over het algemeen een belang aanhoudt van tussen de 20% en 50% van de stemrechten.

Afwijkingen op deze criteria zijn de volgende:

1. Op basis van artikel 107,2°, koninklijk besluit van 30 januari 2001, worden sommige entiteiten waarvan Fortis Bank de juridische eigendom heeft, niet geconsolideerd omwille van het feit dat de economische zeggenschap bij derden ligt; dit is het geval voor de beheersmaatschappijen voor vastgoed en voor vastgoedcertificaten.
2. Volgens het IASB Framework-30 en op basis van artikel 107,1°, koninklijk besluit van 30 januari 2001, rekening houdend met de te verwaarlozen betekenis worden volgende dochterondernemingen niet in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen:

Acens Technologie, A.M.B. – West Africa, Antilope Invest, ASLK-CGER Services, Autor Publicidad Exterior S.L., BPC Developpement, Ceedsa Holdings S.L., Colfridis Invest, Copefis, Decom Services Ltd, Discontokantoor van Turnhout, Dis Globus Malta Ltd., Elimmo, Eurl Gourville Immobilier, Fagus, Ferca Networks, S.L., Fortis Bank Escritorio de Representacao Ltda, Fortis L Capital, Fortis Private Equity Arkimedes N.V., Fortis Services Monétiques, Fortis Trustee (India) Private Ltd, FP Consult (Guernsey), FPIM Nominees, Generale Branch Nominees Ltd., Geneve Credit & Leasing SA, GeschäftsführungsGmbH der Generale Bank, Gúzman, Hedonai Estetica Integral S.L., Hewitt's Island CLO VII Ltd, Hostalia Internet S.L., I.D.B.P., Immobilière Davout, International Building Materials Retail Organisation, Mine.be, Nervia Internet S.L., Novy N.V., OB Invest, Packing Invest, Parisienne d'Acquisition Fonçière, Penne International, Rothesay, RNPC Rail, SCI Norlum, Shinnecock CLO II Ltd, SOFISTIK, The Strategic Alpha Fund Management Company Limited, Velleman International, Veloxia Technologies, VIA-Zaventem N.V., Von Essen GmbH, Wa Pei Nominees Ltd.

3. Gezien hun gering belang in de geconsolideerde staten worden volgende dochterondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode: *Belgolaise, CF Leasing Limited, Comptoir Agricole de Wallonie, Credissimo, Crédit pour Habitations Sociales, Demetris, La Maison Sociale Tournai Ath, Landbouwkantoor Vlaanderen, Mijn Huis & Eduard Pecher, Prestibel Left Village.*
4. Op volgende geassocieerde ondernemingen en joint ventures wordt de vermogensmutatiemethode niet toegepast, rekening houdend met de te verwaarlozen betekenis voor het getrouw beeld (artikel 157 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001):
A2IA Group, Algonomics, Alpha Card Merchant Services, Altsys, Antwerps Innovatie Centrum, Arets International, Baby Gift International, Baekeland Fonds, Banque Commercial du Congo, Banque International Afrique au Niger, Bedrijvencentrum Zaventem, Bexco, Brussels I3 Fund, Conticlima, Coolstar, Coöperatieve H2 Equity Partners Fund III U.A., Cronos, Dolnoslaska Szkola Bankowa Sp.z.o.o., Etna, Flanders Engineering, Fortis Agency Limited, Fortis Asia Limited, Fortis China Limited, Fortis Far East Limited, Fortis Foreign Fund Services AG, Fortis Futures Limited, Fortis Greater China, Fortis Group Ltd, Fortis Insurance Limited, Fortis International Limited, Fortis Limited, Fortis Management Limited, Fortis Services Limited, Gemma Frisius-Fonds K.U. Leuven NV, Gemma Frisius-Fonds K.U. Leuven II, Grupo Elogos S.L., Gudrun Xpert, Immo Regenboog, Middle East Bank Kenya Ltd, MIR, Nova Electro int., Par 3, Sophis System, Studio 100, Transportes Garcia Villalobos, Xenics.

Globaal gezien is het effect van het niet consolideren van immateriële dochterondernemingen niet materieel in de jaarrekening van Fortis Bank.

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie-nummer	Gehouden aandeel (%)
3D GÜVENLIK SISTEMLERI VE ORG. TIC. A.S.	Gayrettepe		93,17
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT (ASIA) LTD	Hong Kong		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT (ASIA) LTD KOREA REP. OFFICE	Seoul		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT (ASIA) LTD SHANGHAI REP. OFFICE	Shanghai		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT (JAPAN) LTD	Tokyo		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT (NETHERLANDS) B.V., DUBAI REPRESENTATIVE OFFICE	Dubai		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT (SINGAPORE) LTD	Singapore		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT INVESTMENTS (ASIA) LIMITED	Grand Cayman		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT REAL ESTATE (ASIA)	Grand Cayman		92,34
ABN AMRO ASSET MANAGEMENT REAL ESTATE, KOREA (CAYMAN)	Grand Cayman		92,34
ABN AMRO EMERGING EUROPE PRIVATE EQUITY (CURACAO) N.V.	Curaçao		92,34
ABN AMRO INFRASTRUCTURE CAPITAL MANAGEMENT LIMITED	Londen		92,34
ABN AMRO INVESTMENT MANAGEMENT FUNDS B.V.	Amsterdam		92,34
ACE EQUIPMENT LEASING	Sint-Agatha-Berchem	BE 440.910.431	50,06
ACE LEASING	Sint-Agatha-Berchem	BE 435.610.370	50,06
ACE LEASING B.V.	's-Hertogenbosch		50,06
AFL LEASE B.V.	Den Bosch		50,06
AGRILEASE B.V.	's-Hertogenbosch		50,06
ALANDES	Amsterdam		100,00
ALFRED BERG ADMINISTRATION A/S	Kopenhagen		92,34
ALFRED BERG ASSET MANAGEMENT AB	Stockholm		92,34
ALFRED BERG ASSET MANAGEMENT FINLAND	Helsinki		92,34
ALFRED BERG ASSET MANAGEMENT SERVICES AB	Stockholm		92,34
ALFRED BERG FONDER AB	Stockholm		92,34
ALFRED BERG FONDSMAEGLERSELSKAB A/S	Kopenhagen		92,34
ALFRED BERG FOVALTNING AS	Oslo		92,34
ALFRED BERG FUNDS	Helsinki		92,34
ALFRED BERG KAPTIALFÖRVALTNING AB	Stockholm		92,34
ALFRED BERG KAPTIALFÖRVALTNING AS	Oslo		92,34
ALLERAY	Luxemburg		50,06
ALPHA CREDIT S.A./N.V.	Brussel	BE 445.781.316	100,00
ARGANCE	Luxemburg		50,06
ARTEMIS ASSET MANAGEMENT LTD	Edinburgh		100,00
ARTEMIS FUND MANAGERS LIMITED	Londen		100,00
ARTEMIS INVESTMENT MANAGEMENT LIMITED	Edinburgh		100,00
ARTEMIS OCEAN RACING 2 LTD	Edinburgh		100,00
ARTEMIS OCEAN RACING LIITED	Edinburgh		100,00
ARTEMIS STRATEGIS ASSET MANAGEMENT LIMITED	Edinburgh		100,00
ARTEMIS UNIT TRUST MANAGERS LIMITED	Edinburgh		100,00
ASSOCIATION DE FRAIS FORTIS REAL ESTATE	Brussel		15,39
ASTIR	Amsterdam		100,00
BANCO FONDER AB	Stockholm		92,34
BASS MASTER ISSUER N.V.	Brussel	BE 898.307.694	100,00
BANQUE GENERALE DE LUXEMBOURG	Luxemburg		50,06
CA MOTOR FINANCE LTD	Londen		50,06
CADOGAN ASSOCIATES LLC	New York		69,26
CADOGAN MANAGEMENT (UK) LTD	Londen		69,26
CADOGAN MANAGEMENT, L.L.C.	New York		69,26
CAMOMILE ALZETTE INVESTMENTS (UK) LTD	George Town		100,00
CAMOMILE INVESTMENTS UK LTD	Londen		100,00

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie-nummer	Gehouden aandeel (%)
CAMOMILE PEARL (UK) LTD	George Town		100,00
CAMOMILE ULSTER INVESTMENTS (UK) LTD	George Town		100,00
CAPTIVE FINANCE LIMITED	Wanchai		50,06
CAPTIVE FINANCE SWEDEN AB	Linköping		50,06
CAPTIVE FINANCE TAIWAN CO. LTD	Taipei		50,06
CERTIFIMMO V	Brussel	BE 450.355.261	100,00
COFHYLUX S.A.	Luxemburg		50,06
DALGARNO	Luxemburg		50,06
DELVINO	Luxemburg		50,06
DIKODI B.V.	Amsterdam		100,00
DOMINET BANK SPOLKA AKCYJNA	Lubin		100,00
DOMINET FINANSE S.A.	Piaseczno		100,00
DOMINET S.A.	Piaseczno		100,00
DOMINET SPV-II Sp.z.o.o.	Piaseczno		100,00
DREIECK ONE LIMITED	George Town		50,06
ELFA-AUTO	Luxemburg		50,06
ERIS INVESTISSEMENTS	Luxemburg		50,06
ES-FINANCE	Brussel	BE 430.506.289	50,06
F.A.M. FUND ADVISORY	Luxemburg		50,06
F.L. ZEEBRUGGE	Sint-Agatha-Berchem	BE 865.778.250	50,06
FB ENERGY CANADA CORP.	Calgary		100,00
FB ENERGY HOLDINGS LLC	New York		100,00
FB ENERGY TRADING S.à.R.L.	Luxemburg		100,00
FB FUNDING COMPANY	Calgary		100,00
FB HOLDINGS CANADA CORP.	Calgary		100,00
FB TRANSPORTATION CAPITAL LLC	New York		100,00
FBC Ltd	Hamilton		100,00
FCM PRIVATE EQUITY	Madrid		99,97
FCM PRIVATE EQUITY II S.L.	Madrid		71,77
FIMAGEN HOLDING	Parijs		100,00
FIMAPIERRE	Parijs		92,34
FINALIA	Brussel	BE 878.920.562	51,00
FINTRIMO S.A.	Brussel	BE 874.308.807	50,00
FLEXIFUND ASSOCIATES	Luxemburg		92,34
FOLEA GRUNDSTUCKSV. BURTENBACH (1)	Düsseldorf		3,00
FOLEA GRUNDSTUCKSVERWALTUNGS UND VERMIETUNGS GMBH & CO	Düsseldorf		3,00
FOLEA GRUNDSTUCKSVERWALTUNGS-UND VERMIETUNGS GMBH & CO OBJEKT THALF.	Düsseldorf		50,06
FOLEA II VERWALTUNGS GMBH	Düsseldorf		50,06
FOLEA III VERWALTUNGS GMBH	Düsseldorf		50,06
FOLEA VERWALTUNGS GMBH	Düsseldorf		50,06
FONDO NAZCA I, FCR	Madrid		100,00
FONDO NAZCA II, FCR DE RÉGIMEN SIMPLIFICADO	Madrid		99,02
FORTIS (USA) FINANCIAL MARKETS LLC	New York		100,00
FORTIS ASSET MANAGEMENT JAPAN CO., -LTD	Tokyo		92,34
FORTIS BANK A.S.	Gayrettepe		94,11
FORTIS BANK MALTA LTD	Gzira		94,11
FORTIS BANK POLSKA	Warszawa		99,29
FORTIS BANK REINSURANCE S.A.	Luxemburg		100,00
FORTIS BANQUE (SUISSE)	Genève		50,06
FORTIS BANQUE FRANCE	Puteaux		99,98
FORTIS BANQUE MONACO	Monaco		50,04

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie-nummer	Gehouden aandeel (%)
FORTIS BANQUE S.A. / FORTIS BANK N.V.	Brussel	BE 403.199.702	0,00
FORTIS CAPITAL (CANADA) LTD	White Horse		100,00
FORTIS CAPITAL CORPORATION	New York		100,00
FORTIS CLEAN ENERGY FUND GP LTD	Londen		92,34
FORTIS CLEARING AMERICAS LLC	Chicago		100,00
FORTIS CURRENCY GP	New York		100,00
FORTIS ENERGY LEASING X 2 BV	's-Hertogenbosch		50,06
FORTIS ENERGY LEASING X 1 BV	's-Hertogenbosch		50,06
FORTIS ENERGY LEASING X3 BV	's-Hertogenbosch		50,06
FORTIS ENERGY LEASING XIV BV	Den Bosch		50,06
FORTIS ENERGY MARKETING & TRADING GP	Houston		100,00
FORTIS EPARGNE RETRAITE	Parijs		67,68
FORTIS FILM FUND	Brussel	BE 893.587.655	100,00
FORTIS FINANCE BELGIUM S.R.C.L.	Brussel	BE 879.866.412	100,00
FORTIS FINANCIAL SERVICES LLC	New York		100,00
FORTIS FINANSAL KIRALAMA A.S.	Istanbul		50,06
FORTIS FINANZ GMBH	Essen		100,00
FORTIS FUNDING LLC	New York		100,00
FORTIS FUNDS (NEDERLAND) NV	Amsterdam		92,34
FORTIS GESBETA SGIIC	Madrid		100,00
FORTIS GESTÃO DE INVESTIMENTOS (INVESTMENT MANAGEMENT) BRASIL LTDA	Sao Paulo		92,34
FORTIS GESTION PRIVÉE	Parijs		99,97
FORTIS HOLDING MALTA B.V.	Amsterdam		94,11
FORTIS HOLDING MALTA LTD	Gzira		94,11
FORTIS IFICO	Grand Cayman		100,00
FORTIS INTERNATIONAL FINANCE (DUBLIN)	Dublin		100,00
FORTIS INTERNATIONAL FINANCE LUXEMBOURG S.A.R.L.	Luxemburg		100,00
FORTIS INVESTMENT FINANCE FRANCE	Parijs		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT "FIM"	Brussel	BE 462.748.891	92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT (CAYMAN) LTD	George Town		92,33
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT (INDIA) Ltd	Mumbai		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT (SCHWEIZ) A.G.	Zurich		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT ARGENTINA SOC.GERENTE DE FCI S.A.	Buenos Aires		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT AUSTRALIA HOLDINGS PTY LIMITED	Sydney		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT AUSTRALIA LIMITED	Sydney		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT BELGIUM	Brussel	BE 882.221.433	92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT CANADA LIMITED	Toronto		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT CHILE S.A.	Santiago		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT FRANCE SA	Parijs		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT HOLDINGS UK LIMITED	Londen		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT HONG KONG LIMITED	Wanchai		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT JAPAN	Chiyoda-Ku		92,33
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT LUXEMBOURG	Luxemburg		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT Netherlands N.V.	Amsterdam		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT UK LIMITED	Londen		92,34
FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT USA Inc	Boston		92,34
FORTIS INVESTMENT NL HOLDING N.V.	Amsterdam		92,34
FORTIS INVESTMENT TRUST COMPANY	Chicago		92,34
FORTIS INVESTMENTS JAPAN HOLDING CO. LTD	Chiyoda-Ku		92,34
FORTIS LEASE	Sint-Agatha-Berchem	BE 403.269.481	50,06
FORTIS LEASE (CHINA) CO. LTD.	Beijing		50,06

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie-nummer	Gehouden aandeel (%)
FORTIS LEASE (F)	Puteaux		50,06
FORTIS LEASE (MALAYSIA) Sdn. Bhd	Kuala Lumpur		50,06
FORTIS LEASE CT	Sint-Agatha-Berchem	BE 401.108.064	50,06
FORTIS LEASE CZECH	Praha		50,06
FORTIS LEASE DANMARK AS	Ballerup		50,06
FORTIS LEASE DEUTSCHLAND AG	Düsseldorf		50,06
FORTIS LEASE FINLAND OY	Helsinki		50,06
FORTIS LEASE GROUP SA	Luxemburg		50,06
FORTIS LEASE GROUP SERVICES	Sint-Agatha-Berchem	BE 870.741.482	50,06
FORTIS LEASE HOLDING NORGE AS	Oslo		50,06
FORTIS LEASE HOLDINGS UK LTD	Londen		50,06
FORTIS LEASE HONG KONG LIMITED	Wanchai		50,06
FORTIS LEASE HUNGARIA EQUIPMENT FINANCING FINANCIAL LEASING COMPANY	Budapest		50,06
FORTIS LEASE HUNGARIA REAL ESTATE	Budapest		50,06
FORTIS LEASE HUNGARIA VEHICLE FINANCING FINANCIAL LEASING COMPANY	Budapest		50,06
FORTIS LEASE IBERIA	Barcelona		60,74
FORTIS LEASE IMMOBILIER SUISSE	Lausanne		50,06
FORTIS LEASE LUXEMBOURG	Luxemburg		50,06
FORTIS LEASE NL	's-Hertogenbosch		50,06
FORTIS LEASE NORGE AS	Oslo		50,06
FORTIS LEASE OPERATIV LÍZING ZÁRTKÖRŰEN MŰKÖDŐ RÉSZÉNYTÁRSASÁG	Budapest		50,06
FORTIS LEASE POLSKA SP.Z.O.O.	Warsawa		50,06
FORTIS LEASE PORTUGAL	Lissabon		50,06
FORTIS LEASE ROMANIA FIN SA	Bucharest		50,06
FORTIS LEASE S.p.A	Treviso		50,06
FORTIS LEASE SINGAPORE Pte Ltd	Singapore		50,06
FORTIS LEASE SUISSE	Lausanne		50,06
FORTIS LEASE UK (1) LTD	Glasgow		50,06
FORTIS LEASE UK (2) LTD	Glasgow		50,06
FORTIS LEASE UK (3) LTD	Glasgow		50,06
FORTIS LEASE UK (4) LTD	Glasgow		50,06
FORTIS LEASE UK (5) LTD	Glasgow		45,05
FORTIS LEASE UK LTD	Londen		50,06
FORTIS LEASE UK RETAIL LIMITED	Glasgow		50,06
FORTIS LIQUIDITY HIGH GRADE USD	Luxemburg		52,77
FORTIS LUXEMBOURG FINANCE	Luxemburg		100,00
FORTIS MEDIACOM FINANCE	Paris		99,97
FORTIS PARK LANE IRELAND LIMITED	Dublin		100,00
FORTIS PORTFÖY YÖNETİMİ A.S.	Istanbul		92,34
FORTIS PRIME FUND SOLUTIONS (USA) LLC	New York		100,00
FORTIS PRIVATE EQUITY ASIA FUND S.A.	Brussel	BE 866.161.894	100,00
FORTIS PRIVATE EQUITY BELGIUM N.V.	Brussel	BE 421.883.286	100,00
FORTIS PRIVATE EQUITY EXPANSION BELGIUM NV	Brussel	BE 425.499.309	100,00
FORTIS PRIVATE EQUITY FRANCE FUND	Straatsburg		99,91
FORTIS PRIVATE EQUITY FRANCE S.A.S.	Straatsburg		100,00
FORTIS PRIVATE EQUITY MANAGEMENT N.V.	Brussel	BE 438.091.788	100,00
FORTIS PRIVATE EQUITY VENTURE BELGIUM S.A.	Brussel	BE 431.044.244	100,00
FORTIS PRIVATE INVESTISSEMENT MANAGEMENT LTD	Londen		100,00
FORTIS PRIVATE INVESTMENTS POLSKA	Warszawa		99,29
FORTIS PROPRIETARY CAPITAL INC	New York		100,00
FORTIS PROPRIETARY INVESTMENT (IRELAND) LTD.	Dublin		100,00

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie-nummer	Gehouden aandeel (%)
FORTIS REAL ESTATE SHARED SERVICES	Brussel	BE 472.969.525	1,43
FORTIS SECURITIES INVESTMENT CONSULTANT CO. LTD	Taipei		92,34
FORTIS SECURITIES LLC	New York		100,00
FORTIS VASTGOEDLEASE B.V.	's-Hertogenbosch		50,06
FORTIS WEALTH MANAGEMENT HONG KONG LIMITED	Hong Kong		100,00
FORTIS WEALTH MANAGEMENT SINGAPORE LIMITED	Singapore		100,00
FORTIS WEALTH MANAGEMENT TAIWAN CO. LTD	Taipei		100,00
FORTIS YATIRIM MENKUL DEGERLER A.S.	Etiler / Istanbul		94,11
FRIEDLAND PARTICIPATION ET GESTION	Puteaux		50,06
FSI HOLDING INC	New York		100,00
FUNDAMENTUM ASSET MANAGEMENT (FAM)	Luxemburg		48,33
G I FINANCE	Dublin		100,00
G.I.E. SERVICES GROUPE FORTIS FRANCE	Puteaux		78,74
GENERALE BANK PREF II NV	Rotterdam		100,00
GENERALE BELGIAN FINANCE CY	Hong Kong		100,00
GENFINANCE INTERNATIONAL S.A.	Brussel	BE 421.429.267	100,00
GESELLSCHAFT FÜR CAPITAL & VERMÖGENSVERWALTUNG GmbH	Essen		100,00
GIE IMMOBILIER GROUPE FORTIS PARIS	Puteaux		89,71
GLOBAL MANAGEMENT SERVICES	Bucharest		50,06
GROEIVERMOGEN NV	Amsterdam		92,34
IMMOBILIERE SAUVENIERE S.A.	Brussel	BE 403.302.739	100,00
INDUSTRIEFINANS FORSKNINGSPARKEN EIENDOM AS	Oslo		92,34
INKASSO KODAT GmbH & CO. KG	Essen		100,00
INTERNAXX BANK	Luxemburg		37,54
KOTA JAYA LIMITED	Hong Kong		50,06
KOTA JUTA LIMITED	Hong Kong		50,06
KWANG HUA SECURITIES INVESTMENT & TRUST (H.K.) CO LIMITED	Hong Kong		92,34
LISIA I LTD	Guernsey		100,00
MERCONTER S.A.	Buenos Aires		92,34
MERKUR BETEILIGUNGS- UND VERWALTUNGSGESELLSCHAFT GmbH	Essen		100,00
MERMOZ JET FINANCE	Madrid		100,00
MONTAG & CALDWELL, INC	Atlanta		100,00
NAZCA CAPITAL	Madrid		70,00
NAZCA DIRECTORSHIPS I, S.L.	Madrid		70,00
NAZCA DIRECTORSHIPS II, S.L.	Madrid		70,00
NAZCA DIRECTORSHIPS III, S.L.	Madrid		70,00
NAZCA INVERSIONES	Madrid		100,00
NISSAN FINANCE BELGIUM	Brussel	BE 445.305.917	87,51
PAD GAS LEASING LLC	New York		100,00
PAD GAS LEASING-MONROE LLC	New York		100,00
PARK MOUNTAIN LEASE 2008-I B.V.	Amsterdam		50,06
PARK MOUNTAIN SME 2007-I B.V.	Amsterdam		100,00
PATTISON	Luxemburg		50,06
PT ABN AMRO MANAJEMEN INVESTASI	Jakarta		78,49
PT FORTIS INVESTMENTS	Jakarta		91,42
QUAINTON FUNDIN S.A.R.L.	Luxemburg		50,06
RENEWABLE ENERGY FUND I	New York		100,00
SCALDIS CAPITAL (IRELAND) Ltd	Dublin		100,00
SCALDIS CAPITAL LIMITED	Jersey		100,00
SCI CHAMPVERNIER	Puteaux		50,06
SCI FLIF-AZUR	Puteaux		50,06

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie-nummer	Gehouden aandeel (%)
SCI FLIF-CHATEAU LONDON	Puteaux		50,06
SCI FLIF-EVRY 2	Puteaux		50,06
SCI FLIF-LE GALLO	Puteaux		50,06
SCI FLIF-LE PORT	Puteaux		50,06
SCI FLIF-SAINTE MARIE	Puteaux		50,06
SADE	Strasbourg		50,06
SOWO INVEST S.A. / N.V.	Brussel	BE 877.279.282	87,50
TABOR FUNDING	Luxemburg		50,06
UPPER HATCH SECURITIES LTD	Dublin		100,00
VON ESSEN GMBH & CO. KG BANKGESELLSCHAFT	Essen		100,00
WA PEI FINANCE COMPANY LTD	Hong Kong		100,00
WA PEI PROPERTIES	Hong Kong		100,00

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de niet volledig geconsolideerde dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie- nummer	Gehouden aandeel (%)	Reden van de exclusie
A.M.B. - WEST AFRICA	Abidjan		100,00	Onverantwoorde vertraging
ACENS TECHNOLOGIES	Madrid		82,44	Gering belang
ANTILOPE INVEST	Lier	BE 887.200.008	57,75	Gering belang
ASLK-CGER SERVICES	Brussel	BE 458.523.354	89,00	In liquidatie
AUTOR PUBLICIDAD ESTERIOR S.L.	Madrid		85,77	Gering belang
BPC DEVELOPPEMENT	Paris		99,97	Gering belang
CEEDSA HOLDINGS S.L.	Madrid		56,31	Gering belang
CERTIFIMMO II (in liquidation)	Brussel	BE 431.434.224	51,20	Vastgoedcertificaat
CERTIFIMMO S.A. (in liquidation)	Brussel	BE 430.926.656	51,00	Vastgoedcertificaat
COLFRIDIS INVEST	Londerzeel	BE 888.183.072	74,47	Gering belang
COPPEFIS	Brussel	BE 453.987.813	100,00	Gering belang
DECOM SERVICES LTD	Malta		94,10	In liquidatie
DIS GLOBUS MALTA LTD	Griza		94,11	In liquidatie
DISCONTOKANTOOR VAN TURNHOUT	Turnhout	BE 404.154.755	100,00	In liquidatie
DISTRI-INVEST	Brussel	BE 431.242.105	51,00	Vastgoedcertificaat
EURL GOURVILLE IMMOBILIER	Paris		99,98	Gering belang
ELIMMO	Luxemburg		50,06	Vastgoedcertificaat
FAGUS	Zwijnaarde	BE 475.207.255	55,00	Gering belang
FERCA TECHNOLOGIES, S.L.	Herencia (Ciudad Real)		82,44	Gering belang
FINEST	Brussel	BE 449.082.680	100,00	Vastgoedcertificaat
FORTIS BANK ESCRITORIO	Sao Paulo		100,00	Gering belang
FORTIS L CAPITAL	Luxemburg		50,06	Gering belang
FORTIS PRIVATE EQUITY ARKIMEDES N.V.	Brussel	BE 878.499.603	50,10	Gering belang
FORTIS SERVICES MONETIQUES	Puteaux		99,90	Gering belang
FORTIS TRUSTEE (INDIA) PRIVATE LTD.	Mumbai		87,73	Gering belang
FP CONSULT (GUERNSEY) LTD	Guernsey		92,34	Gering belang
FPIM NOMINEES LTD	Londen		100,00	Gering belang
G BANK GMBH	Cologne		100,00	Gering belang
GENERALE BRANCH NOMINEES LTD	Londen		100,00	Gering belang
GENEVE CREDIT & LEASING SA	Genève		51,00	Gering belang
GÚZMAN	Barcelona		84,31	Gering belang
HEDONAI ESTETICA INTEGRAL, S.L.	Madrid		96,15	Gering belang
HEWITT'S ISLAND CLO VII LTD	George Town		100,00	Gering belang
HOSTALIA INTERNET S.L.	Madrid		82,44	Gering belang
I.D.B.P. SA	Paris		98,00	Vastgoedcertificaat
IMMO CERTREST	Brussel	BE 458.406.954	100,00	Vastgoedcertificaat
IMMOBILIERE DAVOUT	Dijon		50,06	Vastgoedcertificaat
INTERNAT. BUILDING MAT. RETAILS ORG. (IBRO)	Puurs		60,00	Gering belang
MINE.BE	Brussel	BE 471.793.053	100,00	Gering belang
NERVIA INTERNET S.L.	Alicante		82,44	Gering belang
NOVY N.V.	Kuurne	BE 436.260.369	53,69	Gering belang
OB INVEST	Rotselaar	BE 880.203.635	95,00	Gering belang
PACKING INVEST	Boom	BE 871.096.028	91,11	Gering belang
PARISIENNE D'ACQUISITION FONCIERE	Paris		99,98	Gering belang
PENNE INTERNATIONAL	Aalst	BE 887.229.207	74,90	Gering belang
RNPC RAIL	Paris		64,99	Gering belang
ROTHESAY	Luxemburg		50,06	Gering belang

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de niet volledig geconsolideerde dochterondernemingen

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie- nummer	Gehouden aandeel (%)	Reden van de exclusie
SCI NORLUM	Lille		99,98	Gering belang
SHINNECOCK CLO II LTD	Grand Cayman		100,00	Gering belang
SOFISTIK	Geneva		50,06	Gering belang
THE STRATEGIC ALPHA FUND MANAGEMENT COMP. LTD.	Dublin		50,06	Gering belang
VELLEMAN INTERNATIONAL	Gavere	BE 866.481.994	69,95	Gering belang
VELOXIA TECHNOLOGIES	Alicante		82,44	Gering belang
VIA-ZAVENTEM N.V.	Brussel	BE 892.742.765	51,00	Gering belang
VON ESSEN GMBH	Essen		100,00	Gering belang
WA PEI NOMINEES LTD	Wanchai		100,00	Gering belang

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
ACG CAPITAL PARTNERS LLC	Newport Beach		50,00
ACG INVESTMENT CAPITAL PARTNERS LLC	Dover		50,00
ADMINISTRATIE- EN TRUSTKANTOOR 'S-GRAVENHAGE B.V.	Den Haag		12,53
ADMINISTRATIEKANTOOR CLAIMINDO B.V.	Amsterdam		12,53
ALBANY ASSOCIATES LTD	Tortola		12,53
ALBION FINANCIAL SERVICES LTD	Wanchai		12,53
ALDERVILLE INVESTMENTS INC	Panama		12,53
ALLIED ELEGANT INVESTMENT LTD	Hong Kong		12,53
ALLIES ELEGANT ENTERPICE LTD	Hong Kong		12,53
ALPHA CARD S.C.R.L.	Watermael-Boitsfort		50,00
ALSABAIL	Strasbourg		20,36
AMANCE HOLDING N.V.	Amsterdam		12,53
AMSTERDAM BREWERY INVESTMENTS B.V.	Amsterdam		12,53
ANNEKE GEERTRUIDA B.V.	Amsterdam		12,53
ARAMEA ASSET MANAGEMENT AG	Hamburg		27,70
ARDGOWAN HOLDINGS LIMITED	Tortola		12,53
ARDMORE INVESTMENT LIMITED	St Peter Port		12,53
ASHLEA LIMITED	Wanchai		12,53
ASPIS INTERNATIONAL MUTUAL FUNDS MANAGEMENT COMPANY S.A.	Athens		41,55
ASTURENNE S.A.	Luxemburg		12,53
ATHOS GROUP LTD	Road Town		12,53
ATHYMIS GESTION S.A.	Parijs		31,40
B PARTNERS S.A.	Luxemburg		12,53
B.V. HOLLAND ADMINISTRATION CENTER (H.A.C.)	Amsterdam		12,18
B.V. MAATSCHAPPIJ VOOR EXECUTELE EN TRUSTZAKEN	Amsterdam		12,53
BAJAN LIMITED	St Peter Port		12,53
BANKING FUNDING COMPANY S.A.	Brussel		33,47
BANQUE DE LA POSTE S.A. – BANK VAN DE POST N.V.	Brussel		50,00
BCC CORPORATE	Brussel		37,25
BDO READS MANAGEMENT LTD	St Peter Port		12,53
BECOM MANAGEMENT B.V.	Amsterdam		12,53
BELEGGINGSMAATSCHAPPIJ QUIRINA N.V.	Willemstad		12,53
BELGOLAISE S.A.	Brussel		100,00
BELHOF BVBA	Brussel	BE 860.288.941	12,53
BENTINCK MANAGEMENT SERVICES LTD (BVI)	Tortola		12,53
BERATUNGSSERVICE FUER FINANZIELLE RISIKOSTRATEGIEN MRA A.G.	Zug		12,53
BEST UNIVERSAL VENTURES CORP.	Tortola		12,53
BGL READS TRUST COMPANY LIMITED	St Peter Port		12,53
BGL TRUSTEES LTD.	St Peter Port		12,53
BOEGGOLF BEHEER B.V.	Amsterdam		12,53
BONDIX FINANCE BV	Amsterdam		12,53
BORDAGE PROPERTIES LIMITED	St Peter Port		12,53
BOWMORE INVESTMENT LIMITED	St Peter Port		12,53
BRAND & LICENCE COMPANY S.A.	Brussel		20,00
BRASSINGTON CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
C.M.S. LIMITED	St Peter Port		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
CANTRUST (FAR EAST) LTD	Tortola		12,53
CARBENETH FINANCIAL MANAGEMENT GROUP NV	Willemstad		12,53
CARBENETH HOLDING NV	Curaçao		12,53
CARBON COMPLIANCE ACQUISITION 5 LIMITED	Londen		12,53
CARIBBEAN DEPOSITARY COMPANY N.V.	Willemstad		12,53
CARIBBEAN MANAGEMENT COMPANY N.V.	Willemstad		12,53
CARIBBEAN PARTICIPATION COMPANY N.V.	Willemstad		12,53
CARICOM (BVI) LIMITED	Anguilla		12,53
CAVETTO CORPORATION NV	Willemstad		12,53
CF LEASING LIMITED	Hamilton		69,25
CHANNEL CORPORATE SERVICES	St Peter Port		12,53
CHARTERING INTERNATIONAL LTD	Londen		12,53
CHATHAM LIMITED	Monrovia		12,53
CHRISANDA (NOMINEES) LIMITED	Wanchai		12,53
CHRISTBURG MANAGEMENT S.A.	Panama City		12,53
CLEARWAY FINANCE BV	Amsterdam		12,53
CODALE SECRETARIES LIMITED	St Peter Port		12,53
COLEC NOMINEES LIMITED	Wanchai		12,53
COMCOLUX S.À.R.L.	Luxemburg		12,53
COMMERCE HOUSE TRUSTEES LIMITED	St Peter Port		12,53
COMPACT ADMINISTRATIVE SERVICES PTE LTD	Singapore		12,53
COMPTOIR AGRICOLE DE WALLONIE	Namur		100,00
CORPORATE DIRECTORS LIMITED	Wanchai		12,53
CORPORATE INSOLVENCY SERVICES LIMITED	The Valley		12,53
COSIGN LIMITED	St Peter Port		12,53
COSIGN NOMINEES LIMITED	St Peter Port		12,53
COSIGN SERVICES LIMITED	St Peter Port		12,53
CREDISSIMO	Seraing		100,00
CRÉDIT POUR HABITATIONS SOCIALES - KREDIET VOOR SOCIALE WONINGEN	Watermael-Boitsfort		81,66
CREW CO. LTD	Douglas		12,53
CRYSTAL SERVICES LTD	Anguilla		12,53
CULTURE CLUB N.V.	Willemstad		12,53
CUMANCO B.V.	Amsterdam		12,53
CVC INTERNATIONAL (PALINK) B.V.	Amsterdam		12,53
DALMORE INVESTMENT LTD	St. Peter Port		12,53
DANZA CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
DELEDA INVESTMENT INC	The Valley		12,53
DEMETRIS N.V.	Groot-Bijgaarden		100,00
DINA (NOMINEES) LIMITED	Wanchai		12,53
DIRECTO S.A.	Panama		12,53
DRACSO B.V.	Amsterdam		12,53
DREAMSVILLE CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
DUDINKA HOLDING S.A.	Luxemburg		12,53
ECOREAL S.A.	Luxemburg		12,53
EFFECTIVSEC MANAGEMENT LTD	Wanchai		12,53
EIGER TRUST ANGUILLA LIMITED	Anguilla		12,53
ELLIS & HENTERINGTON TRUST S.A.R.L.	Luxemburg		12,53
EMERALD SERVICES LIMITED	The Valley		12,53
EOS AREMAS BELGIUM S.A./N.V.	Brussel		49,97
ESMERALD PARTNERS I S.A.	Luxemburg		12,49

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
EURO MANAGEMENT SERVICES S.A.	Luxemburg		12,53
EURO-FASHION-CENTER S.A.	Brussel	BE 884.178.556	12,53
EURO-FASHION-CENTER SCA	Brussel	BE 884.303.765	6,43
EUROPAY BELGIUM	Brussel		39,86
EUROPEAN CAPITAL INVESTMENT (LUXEMBOURG) S.A.	Luxemburg		12,53
EURO-SCRIBE SAS	Parijs		25,03
FAL NAZARETH	Brussel	BE 879.345.877	12,53
FAL ZEVENBRONNEN	Brussel	BE 879.347.758	12,53
FASTNET NEDERLAND	Amsterdam		23,95
FAVORITA CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
FIONAHILL MANAGEMENT INC.	Panama City		12,53
FIRST TOWER TRUSTEES LIMITED	St Peter Port		12,53
FMM INVESTMENTS N.V.	Curaçao		12,53
FORTIS BANK (CURACAO) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS BANK (N. A.) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS CUSTODY (CURAÇAO) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS DE HONDSRUG B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS DIRECT REAL ESTATE MANAGEMENT S.A.	Luxemburg		12,53
FORTIS FUND SERVICES (GUERNSEY) LIMITED	St Peter Port		12,53
FORTIS GROUP SERVICES (GUERNSEY) LIMITED	St Peter Port		12,53
FORTIS HAITONG INVESTMENT MANAGEMENT CO., LTD	Pudong		45,25
FORTIS HOLDING (CURAÇAO) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS HORWATH CHINA HOLDINGS LIMITED	Port Louis		6,27
FORTIS INTERTAX LIMITED	Wanchai		12,53
FORTIS INTERTRUST (ANTILLES) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST (ASIA) LTD	Tortola		12,53
FORTIS INTERTRUST (BELGIUM) NV/SA	Brussel	BE 435.177.929	12,53
FORTIS INTERTRUST (CURAÇAO) B.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST (CURACAO) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST (DENMARK) A/S	Copenhagen K		12,53
FORTIS INTERTRUST (FAR EAST) LIMITED	Tortola		12,53
FORTIS INTERTRUST (GUERNSEY) LIMITED	St Peter Port		12,53
FORTIS INTERTRUST (HONG KONG) LIMITED	Wanchai		12,53
FORTIS INTERTRUST (JERSEY) LIMITED	St. Helier		12,53
FORTIS INTERTRUST (LUXEMBOURG) S.A.	Luxemburg		12,53
FORTIS INTERTRUST (NETHERLANDS) B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST (ROTTERDAM) B.V.	Rotterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST (SINGAPORE) LIMITED	Singapore		12,53
FORTIS INTERTRUST (SPAIN) S.A.U.	Madrid		12,53
FORTIS INTERTRUST (SUISSE) S.A.	Genève		12,53
FORTIS INTERTRUST (SWEDEN) AB	Lund		12,53
FORTIS INTERTRUST (UK) LIMITED	Londen		12,53
FORTIS INTERTRUST ADMINISTRATION SERVICES N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST AGENCY & ESCROW PTE. LTD	Singapore		12,53
FORTIS INTERTRUST BEHEER B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST CHINA SERVICES LIMITED	Wanchai		12,53
FORTIS INTERTRUST CORPORATE SERVICES LTD	Wanchai		12,53
FORTIS INTERTRUST CORPORATE SERVICES SE	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST DANISMANLIK AS	Istanbul		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
FORTIS INTERTRUST DEPOSITARY RECEIPTS B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST FINANCE (IOM) LTD.	Douglas		12,53
FORTIS INTERTRUST FINANCE N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST FINANCIAL ENGINEERING S.A.	Luxemburg		12,53
FORTIS INTERTRUST FINANCIAL SERVICES B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST FINANCIAL SERVICES S.A.	Luxemburg		12,53
FORTIS INTERTRUST GOVERNANCE ADVISORY B.V. I.L.	Utrecht		12,53
FORTIS INTERTRUST GOVERNANCE ADVISORY N.V.	Antwerpen	BE 874.072.542	12,53
FORTIS INTERTRUST GROUP HOLDING	Geneva		12,53
FORTIS INTERTRUST GROUP HOLDING S.A., BRANCH AGNO	Agno		12,53
FORTIS INTERTRUST HORWATH (HK) LIMITED	Wanchai		12,53
FORTIS INTERTRUST INTELLECTUAL PROPERTY GROUP HOLDING SA	Geneva		12,53
FORTIS INTERTRUST LATIN AMERICAN HOLDINGS B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT (ANTILLES) NV	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT (B.V.I) LIMITED	Tortola		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT (CURAÇAO) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT (GUERNSEY) LTD	St. Peter Port		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT CONSULTANTS (SHANGHAI) LIMITED	Shanghai		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT IRELAND LIMITED	Dublin		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT NV	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT NV CURACAO (SUCCURSALE DE GENEVE)	Geneva		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT NV, BRANCH ZUG	Zug		12,53
FORTIS INTERTRUST MANAGEMENT SERVICES PTE LTD	Singapore		12,53
FORTIS INTERTRUST NOMINEES A LIMITED	Douglas		12,53
FORTIS INTERTRUST NOMINEES B LIMITED	Douglas		12,53
FORTIS INTERTRUST PARTICIPATIONS N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST POLSKA SP. Z O.O	Warsaw		12,53
FORTIS INTERTRUST SECRETARIES (IOM) LIMITED	Douglas		12,53
FORTIS INTERTRUST SERVICES (CURACAO) N.V.	Willemstad		12,53
FORTIS INTERTRUST SERVICES (IOM) LTD	Douglas		12,53
FORTIS INTERTRUST SERVICES (SCHWEIZ) A.G.	Zug		12,53
FORTIS INTERTRUST TRUST REG. (LIECHTENSTEIN)	Vaduz		12,53
FORTIS INTERTRUST TRUSTEE SERVICES B.V.	Amsterdam		12,53
FORTIS INTERTRUST YACHT AND AIRCRAFT GROUP LIMITED	Douglas		12,53
FORTIS INVESTMENT PARTNERS PTY LTD	Sydney		36,94
FORTIS LUXEMBOURG - VIE S.A.	Luxemburg		25,03
FORTIS PRIVATE ASSISTED LIVING I COM VA	Brussel	BE 878.965.696	12,53
FORTIS PRIVATE ASSISTED LIVING I N.V.	Brussel	BE 878.716.961	12,53
FORTIS PRIVATE EURO-FASHION-CENTER	Luxemburg		6,27
FORTIS PRIVATE REAL ESTATE HOLDING S.A.	Luxemburg		12,53
FORTIS PRIVATE REAL ESTATE SERVICES S.A.	Luxemburg		12,53
FORTIS PROPERTY HOLDINGS (GUERNSEY) LTD	St Peter Port		12,53
FORTIS PROPERTY MANAGEMENT (GUERNSEY) LIMITED	St. Peter Port		12,53
FORTIS READS INTERNATIONAL MANAGEMENT LTD	St Peter Port		12,53
FORTIS READS PRIVATE CLIENTS LTD	St Peter Port		12,53
FORTIS READS TRUSTEES LTD	St. Peter Port		12,53
FORTIS TRUSTEES (GUERNSEY) LTD	St Peter Port		12,53

B.T.W. BE 403.199.702**Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast**

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
FPRE MANAGEMENT (BELGIUM) SA	Brussel	BE 871.937.750	12,53
FPRE SECOND RESIDENCES	Saint-Josse-Ten-Noode	BE 895.730.266	12,53
FRAZER HOLDING LTD.	Tortola		12,53
FRIM SERVICES LIMITED	St Peter Port		12,53
FRYNACO	Brussel	BE 418.940.129	12,53
FUND ADMIN. SERVICE & TECHNO. NETWORK BELGIUM	Brussel		23,93
FUND ADMINISTRATION SERVICES & TECHNOLOGY NETWORK LUXEMBOURG	Luxemburg		23,92
GALARDON B.V.	Amsterdam		12,53
GALOP TRADING LIMITED	Wanchai		12,53
GLOBAL EXECUTIVE MANAGEMENT SOLUTIONS B.V.	Amsterdam		12,53
GRANDALL INTERNATIONAL HOLDING LTD	Tortola		12,53
GRUPO IBERICO DE BEBIDAS BV	Amsterdam		12,53
H.A.C. CONSULTING ENGINEERS B.V.	Amsterdam		12,18
HAITONG - FORTIS PRIVATE EQUITY FUND MANAGEMENT CO. LTD	Shanghai		30,47
HET WERKMANSHUIS N.V.	Tongeren		41,04
HOLME HEAD LTD	Tortola		12,53
HOOIMARKT HOLDING B.V.	Amsterdam		12,53
HORWATH INTERTRUST (BEIJING) CONSULTANTS LTD	Beijing		5,01
HORWATH INTERTRUST (SHANGHAI) CONSULTANTS LTD	Shanghai		5,01
HORWATH INTERTRUST (SHANGHAI) CONSULTANTS LTD, BRANCH HANGZHOU	Hangzhou		5,01
HORWATH INTERTRUST HOLDINGS LTD	Wanchai		6,27
HORWATH INTERTRUST MANAGEMENT CONSULTANTS (GUANGZHOU) LTD	Guangzhou		6,27
HORWATH IT LTD	Wanchai		6,27
HORWATH MANAGEMENT SERVICES LIMITED	Wanchai		12,53
HORWATH TAX LTD	Wanchai		12,53
IALD MANAGEMENT LIMITED	Anguilla		12,53
I-CAP ANTILLES N.V.	Willemstad		12,53
I-CAP BELGIUM NV	Brussel	BE 451.627.545	12,53
I-CAP EXPLOITATION IRELAND LIMITED	Dublin		12,53
I-CAP LUXEMBOURG SA	Luxemburg		12,53
I-CAP MAGYAR KFT	Budapest		12,53
I-CAP NETHERLANDS B.V.	Amsterdam		12,53
I-CAP UK LTD	Londen		12,53
IFS CAPITAL GMBH	Zug		12,53
IFS CAPITAL II AG	Zug		12,53
IFS CAPITAL III A.G.	Zug		12,53
IFS CAPITAL IV A.G.	Zug		12,53
IFS CAPITAL LUXEMBURG S.A.	Luxemburg		12,53
IFS HOLDING AG	Zug		12,53
IFS INTERNATIONAL FINANCIAL SOLUTIONS AG	Zug		12,53
IMMO RÉSIDENCE DU PLATEAU	Wavre	BE 451.403.653	12,53
IMMOLOUNEUE	Brussel		50,00
INB HOLDINGS LTD	Tortola		12,53
INFINITI ADMINISTRATION (ASIA) LIMITED	Wanchai		12,53
INFINITI CUSTODY (ASIA) LTD.	Wanchai		12,53
INFINITI ESCROW (ASIA) LIMITED	Wanchai		12,53
INFINITI REGISTRATION (ASIA) LTD	Wanchai		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
INFINITI TRUST (ASIA) LTD	Tortola		12,53
INFINITI TRUST (HONG KONG) LTD	Wanchai		12,53
INFINITI TRUST (NZ) LTD	Auckland		12,53
INTERNATIONAL BEAMS SA	Panama		12,53
INTERTRUST (GUERNSEY) LIMITED	St Peter Port		12,53
INTERTRUST CORPORATE SERVICES LIMITED	Anguilla		12,53
INTERTRUST FINANCE LIMITED (ANGUILLA)	Anguilla		12,53
INTERTRUST GROUP NV	Willemstad		12,53
INTERTRUST HOLDINGS LIMITED	Anguilla		12,53
INTERTRUST INSURANCE NV	Willemstad		12,53
INTERTRUST NOMINEES (ANGUILLA) LTD	Anguilla		12,53
INTERTRUST NOMINEES LIMITED	Tortola		12,53
INTIMIS MANAGEMENT COMPANY N.V.	Willemstad		12,53
ISABEL S.A./N.V.	Brussel		25,33
JARWELL LIMITED	Wanchai		12,53
JASMATTE VALLEY INC.	Nassau		12,53
JAVF CUSTODIAN B.V.	Amsterdam		12,53
JEB LIMITED	Monrovia		12,53
JIGSAW LIMITED	Tortola		12,53
JOINT EXPRESS INVESTMENTS LTD	Nassau		12,53
JOPEN S.A.R.L.	Luxemburg		12,53
JOYEAGLE LTD	Tortola		12,53
JSH SERVICES LTD	St Peter Port		12,53
KCP NETHERLANDS HOLDINGS II B.V.	Amsterdam		12,53
KELBURNE LIMITED	Tortola		12,53
KINETRON S.A.	Luxemburg		12,53
KIT FORTIS INVESTMENT CONSULTING, LLC	Saint-Petersburg		46,17
KIT FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT	Saint-Petersburg		46,17
KIT FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT	Almaty		46,17
KIT FORTIS INVESTMENT MANAGEMENT HOLDING B.V.	Amsterdam		46,17
KROWAL N.V.	Brussel	BE 453.869.433	12,53
L.C.H. INVESTMENT N.V.	Willemstad		8,52
LA MAISON SOCIALE DE TOURNAI-ATH S.A.	Tournai		99,72
LA PROPRIÉTÉ SOCIALE DE BINCHE-MORLANWELZ S.A.	Binche		20,81
LABORAS INC.	Tortola		12,53
LAKEI B.V.	Amsterdam		12,53
LANDBOUWKANTOOR VAN VLAANDEREN N.V.	Kortrijk		100,00
LATTICE SYSTEMS BV	Amsterdam		12,53
LES BANQUES HOLDINGS LIMITED	St. Peter Port		12,53
LEXUS SERVICES LIMITED	St Peter Port		12,53
LIMATIS N.V.	Willemstad		12,53
LIPPIZANER N.V.	Amsterdam		12,53
LMC RADIO LIMITED	Londen		12,53
LOCHERBEN COMPANY LTD	Tortola		12,53
LOCUM N.V.	Willemstad		12,53
LOTOM HOLDING S.A.	Willemstad		12,53
LUXEMBOURG INVESTMENTS SARL	Luxemburg		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
MAGONIN SPRING C.V.	Amsterdam		6,27
MAMORU AUTUMN C.V.	Amsterdam		6,27
MANGALOR HOLDING S.A.	Luxemburg		12,53
MAPASC MANAGEMENT LTD	Willemstad		12,53
MARIE LEASE SARL	Luxemburg		25,03
MARTELLO COURT TRUSTEES LIMITED	St Peter Port		12,53
MAYEL HOLDING S.A.	Luxemburg		12,53
MEESPIERSON DEELNEMINGEN (CURAÇAO) N.V.	Willemstad		12,53
MEESPIERSON INTERTRUST (CARIBBEAN) LIMITED	Anguilla		12,53
MEESPIERSON INTERTRUST CONSULTING S.A.	Geneva		12,53
MEESPIERSON LEASING B.V.	Amsterdam		12,53
MEESPIERSON PRIVATE BELGIAN OFFICES NV	Brussel	BE 870.332.104	12,53
MEIERIJ NV.	Willemstad		12,53
MEJIS MANAGEMENT LIMITED	Tortola		12,53
MELLIN CORP S.A.	Amsterdam		12,53
MERLEY HOLDINGS LIMITED	St Peter Port		12,53
MIDA SYSTEMS ENTERPRISE BV	Amsterdam		12,53
MIJN HUIS & EDOUARD PECHER N.V. IN VEREFFENING	Antwerpen		50,26
MINSTREL SERVICES LTD	Londen		12,53
MODY LIMITED	Monrovia		12,53
MONTE CARIBE INVESTMENT TRUST N.V.	Curacao		12,53
MONTEREY SERVICES S.A.	Luxemburg		12,53
MPI HOLDING SWEDEN AB	Lund		12,53
MPI SERVICES	Brussel	BE 463.120.065	12,53
MPR TRUST COMPANY LIMITED	St Peter Port		12,53
MPT SERVICES N.V.	Brussel	BE 449.131.378	12,53
M-STYLE LTD	Wanchai		12,53
MULTI TRADE SERVICES LIMITED	Wanchai		12,53
N.V DE EDELWEIS	Begijnendijk	BE 422.548.741	12,53
N.V. BELEGGINGSMAATSCHAPPIJ MIHUL	Willemstad		12,53
NIEUWE MAATSCHAPPIJ ROND DEN HEERD N.V. (IN VEREFFENING)	Marke		23,26
NUCLETRON BEHEER B.V.	Curaçao		12,53
OLSBORG HOLDING B.V.	Amsterdam		12,53
ON REINSURANCE N.V.	Curaçao		12,53
OOO FORTIS INTERTRUST RUS	Moscow		12,53
OPTIMETRA S.A.	Luxemburg		12,53
ORSIANI CORPORATION N.V.	Willemstad Curacao		12,53
OSTARA PARTNERS INC.	Grand Cayman		46,17
OSTARA PARTNERS INC. KOREA	Grand Cayman		46,17
OTIS VEHICLE RENTALS LIMITED	West Midlands		20,02
OVERLAND S.A.R.L.	Charlotte		12,53
OYENS ARUBA MANAGEMENT CORPORATION N.V.	Aruba		12,53
P.M.S. TRUST S.A.	Luxemburg		12,53
PARARIUM BV	Amsterdam		12,53
PARKFIELD TRADING LTD	Douglas		12,53
PCS LIMITED	Wanchai		12,53
PCS SECRETARIES LIMITED	Wanchai		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
PCS TRUSTEES LIMITED	Tortola		12,53
PEHAPEX N.V.	Willemstad		12,53
PENHALL LIMITED	St Peter Port		12,53
PERBURY LIMITED	St Peter Port		12,53
PHIDIAS MANAGEMENT	Brussel	BE 447.279.272	12,53
PIERJET INVESTMENTS S.A.	Luxemburg		12,53
POLYVAL ASSOCIATES SA	Geneva		12,53
PORTFOLIO & INVESTMENT MANAGEMENT SERVICES LIMITED	Monrovia		12,53
PORTHOS GROUP LTD	Tortola		12,53
POSTBANK IRELAND LTD	Dublin		25,03
POVISON LIMITED	Nicosia		12,53
PRESTIBEL LEFT VILLAGE	Antwerpen		70,06
PRINZA LTD	Wanchai		12,53
PRISIM SERVICES LIMITED (UK)	Londen		12,53
PRITCHARDS SECRETERIAL SERVICES LTD	St Peter Port		12,53
PRITCHARDS TRUSTEES LTD	St Peter Port		12,53
PROBUS READS TRUST COMPANY LIMITED	St Peter Port		6,27
PROCUREMENT	Waver	BE 426.241.160	12,53
PW MANAGEMENT LTD	Wanchai		12,53
R&L MANAGEMENT EN BELEGGINGEN B.V.	Amsterdam		12,53
RELTON HOLDINGS LIMITED	St Peter Port		12,53
RESORT ESTATE INVESTMENT SA	Luxemburg		12,53
RFH LTD.	Hamilton		49,90
RIGOLETTO CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
RIMEDA HOLDING & INVESTMENT COMPANY N.V.	Willemstad		12,53
ROCOM LIMITED	Douglas		12,53
ROSENCRANZ REALTY CORPORATION NV	Willemstad		12,53
ROSLA LIMITED	Wanchai		12,53
ROUILLE B.V.	Amsterdam		12,53
RUSTEM LTD	Tortola		12,53
SA FPRE SECOND RESIDENCES	Sint-Joost-Ten-Noode	BE 887.281.467	12,53
SALTASOL ASSOCIATED S.A.	Panama City		12,53
SAN MARAMBA LIMITED	Tortola		12,53
SANDWELL INVESTMENTS LTD	Wanchai		12,53
SAPPHIRE SERVICES N.V.	Curaçao		12,53
SECKFORD FINANCE B.V.	Amsterdam		12,53
SENA INVEST S.A.	Luxemburg		12,53
SITF HOLDING B.V.	Amsterdam		12,53
SKYLINE IMPEX LTD (IN LIQUIDATION SINCE 31/10/2007)	Londen		12,53
SNOWDON-MAST B.V.	Amsterdam		12,53
SORELU S.A.	Luxemburg		12,53
SPREAD NOMINEES LIMITED	St Peter Port		12,53
SPREAD SERVICES LIMITED	St Peter Port		12,53
SPREAD TRUSTEE COMPANY LTD	St Peter Port		12,53
STATEN MANAGEMENT NV	Willemstad		12,53
STICHTING BONDIX FINANCE	Amsterdam		12,53
STICHTING CLEARWAY FINANCE	Amsterdam		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatienummer	Gehouden aandeel (%)
STOCKSFIELD LTD	Road Town		12,53
SUMAI C.V.	Amsterdam		6,27
SUNNYDENE INVESTMENTS LIMITED	St Peter Port		12,53
TAITBOUT SILICIUM B.V.	Amsterdam		12,53
TAPMAN (NOMINEES) LTD	Wanchai		12,53
TARAZONA BVBA	Brussel	BE 475.695.027	12,53
TASMAN TRUST (NZ) LIMITED	Auckland		12,53
TEMPOFIN CORPORATION N.V.	Willemstad, Curacao		12,53
TEXTAINER MARINE CONTAINERS LTD.	Hamilton		25,00
THE OFFSHORE MANAGEMENT COMPANY N.V.	Willemstad		12,53
TOGI INVESTMENT COMPANY LTD	Douglas		12,53
TOLLER LTD	St. Peter Port		12,53
TRIBECA BVBA	Brussel	BE 878.542.955	12,53
TRIO INVEST S.A.	Luxemburg		12,53
TROUBADOUR CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
TRUST & ADMINISTRATIEKANTOOR BRENTANO B.V.	Amsterdam		12,53
UNIVERSAL MANAGEMENT SERVICES S.À R.L.	Luxemburg		12,53
UTTAH LIMITED	Tortola		12,53
VELMA CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
VERDURMEN EN DE FEIJTER B.V.	Amsterdam		12,53
VERSIKO AG	Hilden		20,68
VIJVERBERG TRUST B.V.	Amsterdam		12,53
VIJVERBERG TRUST CUSTODIAN B.V.	Amsterdam		12,53
VISA BELGIUM SRCL	Brussel		25,07
W.I.T.G LTD (IN LIQUIDATIONS SINCE 17.01.2007)	Londen		12,53
WATERWILG BEHEER B.V.	Amsterdam		12,53
WEGODIT	Brussel	BE 880.835.719	12,53
WESTKOLK HOLDING B.V.	Amsterdam		12,53
WETUMO BELEGGINGEN B.V.	Amsterdam		12,53
WORLD INTERNATIONAL AFFILIATES CORP.	Tortola		12,53
YACHT FINANCE AND SERVICES B.V.	Amsterdam		12,53
YASAWA HOLDING B.V.	Willemstad		12,53
YASAWA HOLDINGS 2007 N.V.	Willemstad		12,53
YVOMANTE CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
ZEFANJA CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
ZONET CORPORATION N.V.	Willemstad		12,53
ZUIDVOORNE BEHEER B.V.	Amsterdam		12,53

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatie niet wordt toegepast

Naam	Zetel	BTW- number of identificatienummer	Gehouden	Reden van de exclusie
A2IA GROUP	Parijs		31,16	Gering belang
ABN AMRO TEDA FUND MANAGEMENT CO. LTD	Beijing		45,25	Gering belang
ALGONOMICS	Zwijnaarde	BE 466.416.184	27,83	Gering belang
ALPHA CARD MERCHANT SERVICES	Watermael-Bosvoorde	BE 475.933.171	50,00	Gering belang
ALTERNATIVE SYSTEMS (ALTSYS)	Malonne	BE 436.528.704	21,44	In liquidatie
ANTWERPS INNOVATIE CENTRUM	Edegem	BE 472.386.634	21,30	Gering belang
ARETS INTERNATIONAL	Niel	BE 890.356.466	49,90	Gering belang
BABY GIFT INTERNATIONAL	Villedieu La Blouère		34,59	Gering belang
BAEKELANDFONDS R.U. GENT N.V.	Gent	BE 465.509.235	33,33	Gering belang
BANQUE COMMERCIALE DU CONGO	Kinshasa		25,61	Gering belang
BANQUE INTERNATIONALE AFRIQUE AU NIGER	Niamey		35,00	Gering belang
BEDRIJVENCENTRUM ZAVENTEM	Zaventem	BE 426.496.726	24,98	Gering belang
BEXCO	Hamme	BE 412.623.251	26,62	Gering belang
BRUSSELS I3 FUND	Elseen	BE 477.925.433	36,37	Gering belang
CERTIFICAT ETOILE S.A.	Luxemburg		25,00	Vastgoedcertificaat
CONTICLIMA	Sint-Kruis-Winkel	BE 457.655.403	22,36	Gering belang
COOLSTAR	Anderlecht	BE 433.254.359	32,14	Gering belang
COÖPERATIEVE H2 EQUITY PARTNERS FUND III U.A.	Amsterdam		24,07	Gering belang
CRONOS LTD	Hamilton		38,69	Gering belang
DOLNOSLASKA SZKOLA BANKOWA Sp.z.o.o	Lubin		24,75	Gering belang
ETNA	Erembodegem	BE 419.508.766	20,97	Gering belang
FLANDERS ENGINEERING	Erpe-Mere	BE 425.252.552	39,97	Gering belang
FORTIS AGENCY LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS ASIA LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS CHINA LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS FAR EAST LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS FOREIGN FUND SERVICES AG	Zurich		49,91	Gering belang
FORTIS FUTURES LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS GREATER CHINA LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS GROUP LTD	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS INSURANCE LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS INTERNATIONAL LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS MANAGEMENT LIMITED	Wanchai		50,00	Gering belang
FORTIS SERVICES LIMITED	Hong Kong		50,00	Gering belang
GEMMA FRISIUS-FONDS K.U.LEUVEN II NV	Leuven	BE 477.960.372	40,00	Gering belang
GEMMA FRISIUS-FONDS K.U.LEUVEN N.V.	Leuven	BE 461.734.351	40,00	Gering belang
GRUPO ELOGOS, S.L.	Madrid		44,93	Gering belang
GUDRUN XPERT	Brussel	BE 477.315.422	26,00	Gering belang
IMMO KOLONEL BOURGSTRAAT	Brussel	BE 461.139.879	50,00	Vastgoedcertificaat
IMMO REGENBOOG N.V.	Mechelen	BE 448.859.481	30,01	Gering belang
IMMO-BEAULIEU	Brussel	BE 450.193.133	25,00	Vastgoedcertificaat
MIDDLE EAST BANK KENYA LTD	Nairobi		25,03	Gering belang
MIR	Brecht	BE 475.137.177	25,04	Gering belang
NOVA ELECTRO INTERNATIONAL (in vereffening)	Tongeren	BE 441.210.537	26,84	Gering belang
PAR 3	Senningerberg		38,34	Gering belang
SOPHIS SYSTEMS	Wevelgem	BE 424.871.975	27,25	In liquidatie
STUDIO 100	Schelle	BE 457.622.640	32,56	Gering belang
TRANSPORTES GARCIA VILLALOBOS S.A.	Barcelona		45,74	Gering belang
XENICS	Heverlee	BE 473.044.848	21,51	Gering belang

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de niet geconsolideerde ondernemingen en van de ondernemingen waarop geen vermogensmutatie wordt toegepast waarin de Groep tenminste 10% van het kapitaal bezit

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie- nummer	Gehouden aandeel (%)	Munt	Nettoresultaat per 31/12/2007 (in duizend)	Eigen Vermogen per 31/12/2007 (in duizend)
ANTICLEE FINANCE	Rillieux La Pape		15,16	EUR	165	932
BAEKELAND-FONDS II	Gent	BE 876.424.296	18,02	EUR	(458)	3.227
BAPAR SAS	Horbourg-Wihr		17,22	EUR	194	1.463
BBOF III INVESTORS B.V.	Amsterdam		12,13	EUR	(935)	1356
BEDRIJVENCENTRUM DENDERMONDE	Dendermonde	BE 438.558.081	19,61	EUR	34	1.023
BEDRIJVENCENTRUM REGIO AALST	Erembodegem	BE 428.749.502	14,23	EUR	(2)	654
BEDRIJVENCENTRUM VILVOORDE N.V.	Vilvoorde	BE 434.222.577	11,02	EUR	145	1.157
BEDRIJVENCENTRUM WAASLAND N.V.	Sint-Niklaas	BE 427.264.214	16,03	EUR	6	889
BELNEP RPRODUCTION	Doornik	BE 437.121.095	14,71	EUR	-	-
BEM-FLEMISH CONSTRUCT. & INVES	Brussel	BE 461.612.904	12,05	EUR	452	5.367
CETREL	Munsbach		14,06	EUR	-	-
CHINA-BELGIUM FUND	Beijing		10,00	CNY	17.683	996.237
CLARISSE	Parijs		10,12	EUR	2.623	18.128
CREDIT SOC. DE BRABANT WALLON	Nijvel	BE 400.351.068	12,10	EUR	177	4201
DOMUS FLANDRIA	Antwerpen	BE 436.825.642	11,22	EUR	2.190	26.655
EUROPAY LUXEMBOURG SC	Munsbach		16,52	EUR	(29)	586
EUROPEAN CARBON FUND	Luxemburg		10,53	EUR	32.284	0
EUROSCREEN	Brussel	BE 453.325.639	13,05	EUR	12.246	12.046
FINANCIERE SAINT-NICOLAS	Dombasle sur Meurthe		11,18	EUR	2.312	5.609
GEMIDIS	Zwijnaarde	BE 866.667.482	12,63	EUR	(4.860)	3.032
GIMV CZECH VENTURES	Amsterdam		14,63	EUR	-	-
GROUPE EDITOR S.A.	Aix-en-Provence		14,21	EUR	(64)	26.692
HACO	Rumbeke	BE 405.568.183	13,64	EUR	3.121	31.563
HERACLES	Charleroi	BE 427.178.892	13,55	EUR	308	627
HORECA SERVE	Zedelgem	BE 432.000.980	11,93	EUR	-	-
I.R.M.	Ans	BE 433.711.447	19,72	EUR	1	(7.612)
IMMOBILIERE DISTRI-LAND	Brussel	BE 436.440.909	12,48	EUR	31	198
INNOV. DEV. BRABANT WALLON	Tubeke	BE 460.658.938	16,32	EUR	38	738
LE CREDIT SOCIAL DE TUBIZE	Tubeke	BE 400.344.140	11,43	EUR	29	298
LE CRED.SOC.PETITS PROP.REUN.	Chatelet	BE 401.609.593	12,38	EUR	137	2.504
LE PETIT PROPRIETAIRE	Brussel	BE 403.290.366	11,60	EUR	5	167
MARFIL	Hulshout	BE 458.805.248	16,94	EUR	-	-
METALOGIC	Heverlee	BE 444.184.576	18,04	EUR	109	134
METROPOLITAN BUILDINGS S.A.	Brussel	BE 432.742.734	15,00	EUR	16	132
MONUMENT GROUP	Brussel	BE 439.707.334	12,89	EUR	135	7211
NET FUND EUROPE	Groot-Bijgaarden	BE 465.995.423	11,06	EUR	525	3.354
OLEON HOLDING NV	Ertvelde	BE 473.266.166	12,36	EUR	86	41.303
PARK DE HAAN N.V.	Brussel	BE 438.533.436	15,00	EUR	776	68
PHARMADM	Heverlee	BE 473.394.147	18,59	EUR	(21)	(405)
PRESTOSID INDUSTRIES	Villerupt		15,95	EUR	(171)	1.709
PSF	Weyersheim		11,93	EUR	941	5.251
S.A. BERLAYMONT 2000 (EN LIQUIDATION)	Etterbeek	BE 441.629.617	14,85	EUR	3.001	14.155
S.B.I - B.M.I.	Brussel	BE 411.892.088	19,51	EUR	553	32.768
SALYP	Ieper	BE 468.785.459	15,35	EUR	-	-
SHENERGY GROUPE FINANCE COMPANY LTD	Shanghai		10,00	CNY	11.382	511.382
SINT-JOZEFKREDIETMAATSCHAPPIJ	Beringen	BE 401.349.970	11,93	EUR	348	20.299

B.T.W. BE 403.199.702

Lijst van de niet geconsolideerde ondernemingen en van de ondernemingen waarop geen vermogensmutatie wordt toegepast waarin de Groep tenminste 10% van het kapitaal bezit

Naam	Zetel	BTW-nummer / Identificatie- nummer	Gehouden aandeel (%)	Munt	Nettoresultaat per 31/12/2007 (in duizend)	Eigen Vermogen per 31/12/2007 (in duizend)
START-IT	Angleur	BE 466.790.625	16,67	EUR	(277)	5.925
TOUS PROPRIETAIRES S.A.	Erquelinnes	BE 401.731.339	16,82	EUR	389	5.284
TRIODOS VENTURE CAP. FUND	Zeist		11,29	EUR	224	3.676
TRIP RAIL HOLDINGS LLC	Dallas		16,33	USD	(1.600)	99.500
ULTRAGENDA	Destelbergen	BE 458.951.936	15,01	EUR	1.040	3.110
VISALUX	Munsbach		14,60	EUR	604	3.675
VIVES N.V.	Ottignies	BE 862.398.591	14,70	EUR	(623)	4.403

Verslag van het college van erkende commissarissen

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN AAN DE ALGEMENE VERGADERING DER AANDEELHOUDERS VAN DE VENNOOTSCHAP FORTIS BANK NV OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2008

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij U verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening evenals de vereiste bijkomende vermeldingen en inlichtingen.

VERKLARING OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING MET VOORBEHOUD, MET TOELICHTENDE PARAGRAFEN

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van Fortis Bank NV (de "Vennootschap") en haar dochterondernemingen (de "Groep") over het boekjaar afgesloten op 31 december 2008, opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans op 31 december 2008, de geconsolideerde resultatenrekening, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op die datum, evenals de samenvatting van de voornaamste waarderingsregels en andere toelichtingen (de "Geconsolideerde Jaarrekening"). Het geconsolideerde balanstotaal bedraagt EUR (000.000) 586.777 en de geconsolideerde resultatenrekening sluit af met een verlies van het boekjaar (aandeel Groep) van EUR (000.000) 20.556.

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Deze verantwoordelijkheid omvat: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijkingen bevat van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten, alsook het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over deze geconsolideerde jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen en volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijkingen bevat van materieel belang.

Overeenkomstig deze normen, hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd ter staving van de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en inlichtingen. De keuze van de uitgevoerde werkzaamheden is afhankelijk van onze beoordeling en van de inschatting van het risico op materiële afwijkingen in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van deze risico-inschatting, hebben wij rekening gehouden met de interne controle van de Groep met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de geconsolideerde jaarrekening om controleprocedures vast te leggen die geschikt zijn in de gegeven omstandigheden, maar niet om een oordeel te geven over de doeltreffendheid van die interne controle. Wij hebben tevens een beoordeling gemaakt van het passende karakter van de waarderingsregels, de redelijkheid van de door de vennootschap gemaakte boekhoudkundige ramingen en de voorstelling van de geconsolideerde jaarrekening in haar geheel. Tenslotte hebben wij van de raad van bestuur en de verantwoordelijken van de Groep de voor onze controle noodzakelijke verduidelijkingen en inlichtingen bekomen. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen informatie een redelijke basis vormt voor het uitbrengen van ons oordeel.

Op 3 oktober 2008 heeft de Vennootschap haar aandelen in Fortis Bank Nederland Holding N.V. (FBN (H)) verkocht aan de Nederlandse Staat. Zoals aangegeven in toelichting 3.3 van de geconsolideerde jaarrekening werd evenwel geen analyse van het "Netto resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten" verstrekt welke toelaat een onderscheid te maken tussen de netto resultaten van de bedrijfsactiviteiten van FBN (H) tot de dag van haar verkoop en de netto winst of verlies gerealiseerd op deze verkoop. Bovendien heeft de Vennootschap voor de kasstromen van de beëindigde bedrijfsactiviteiten geen details met betrekking tot het jaar 2008 meegedeeld in het geconsolideerde kasstroomoverzicht. Deze beide weglatingen vormen een afwijking op de International Financial Reporting Standard 5, "Niet-courante Activa Aangehouden met het oog op Verkoop en Beëindigde Bedrijfsactiviteiten".

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2008, onder voorbehoud van het effect van hogergenoemde weglatingen zoals beschreven in de voormelde paragraaf, een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Groep evenals van haar resultaten en kasstromen voor het boekjaar dan eindigend, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel, vestigen wij de aandacht op de hiernavolgende zaken:

- Zoals beschreven in de toelichting onder punt 47 van de geconsolideerde jaarrekening en als gevolg van de gebeurtenissen van 2008 die de Fortis groep (waartoe de Vennootschap behoorde) hebben getroffen, hebben een aantal eisers juridische procedures geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, inclusief de Vennootschap en/of bepaalde leden van de raad van bestuur en management. Het uiteindelijk resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en haar bestuurders kunnen momenteel niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.
- Op 10 oktober 2008 werd ondermeer door Fortis SA/NV, SFPI-FPIM en de Vennootschap een "Share Purchase Agreement" ondertekend met een terugval-scenario indien het Protocole d'Accord (ondertussen geamendeerd) met BNP Paribas niet zou worden uitgevoerd. Zoals beschreven in de toelichting onder punt 18.4.3 van de geconsolideerde jaarrekening is de Vennootschap, in overeenstemming met de "Share Purchase Agreement", verplicht bepaalde van zijn gestructureerde kredietinstrumenten te verkopen, voor een prijs die contractueel werd bepaald op basis van de situatie op 31 augustus 2008, aan een "Special Purpose Vehicle" te financieren door Fortis SA/NV en SFPI-FPIM. Daar er tot op vandaag geen overeenkomst is omtrent welke specifieke instrumenten moeten verkocht worden en gezien de onzekerheden die momenteel bestaan met betrekking tot de effectieve uitvoering van het terugval-scenario, werd de gestructureerde kredietportfolio op 31 december 2008 gewaardeerd zonder rekening te houden met de voornoemde verplichting.
- Niettegenstaande de significante verliezen die de financiële toestand van de vennootschap aantasten, is de geconsolideerde jaarrekening opgesteld in de veronderstelling dat de Vennootschap haar activiteiten zal voortzetten. Wij verwijzen naar het jaarverslag waarin wordt vermeld dat het management van de Vennootschap, het auditcomité en de raad van bestuur de mogelijkheid van de Vennootschap om verder te functioneren als "going concern" hebben onderzocht rekening houdend met alle mogelijke informatie voor de nabije toekomst (inclusief een "business plan" gebaseerd op strenge maar niet extreme economische omstandigheden en de verwachte steun van de aandeelhouders) en hebben geconcludeerd dat de jaarrekening voor 2008 kan worden opgesteld in going concern. Daarom bevat de geconsolideerde jaarrekening geen aanpassingen met betrekking tot de waardering of classificatie van bepaalde balansposten die noodzakelijk zouden kunnen blijken indien de Vennootschap zijn activiteiten niet langer zou kunnen voortzetten.

BIJKOMENDE VERMELDINGEN EN INLICHTINGEN

Het opstellen en de inhoud van het geconsolideerde jaarverslag vallen onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur.

Het is onze verantwoordelijkheid om in ons verslag de volgende bijkomende vermeldingen en inlichtingen op te nemen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het geconsolideerde jaarverslag behandelt de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening. Wij kunnen ons echter niet uitspreken over de beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de Groep wordt geconfronteerd, alsook van haar positie, haar voorzienbare evolutie of de aanmerkelijke invloed van bepaalde feiten op haar toekomstige ontwikkeling. Wij kunnen evenwel bevestigen dat de verstrekte gegevens geen onmiskenbare inconsistenties vertonen met de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.
- In het geconsolideerde jaarverslag, vermeldt de raad van bestuur dat de interne controle omgeving onder druk stond gedurende het vierde kwartaal van 2008 en dit naar aanleiding van het Fortis herconfiguratieproces en de sterke

verslechtering van de marktomstandigheden zonder dat dit evenwel een betekenisvolle invloed had op de globale betrouwbaarheid van de geconsolideerde jaarrekening. Wij hebben genoteerd dat de raad van bestuur van de Vennootschap ondertussen een actieplan heeft goedgekeurd teneinde bovenvermelde situatie aan te pakken. In het kader van onze controlewerkzaamheden, beoordeelden wij het verhoogde risico op materiële afwijkingen in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten en pasten onze auditaanpak dienovereenkomstig aan, door bijkomende detailtesten van de geregistreerde transacties en boekhoudkundige saldi uit te voeren. Evenwel, zoals vermeld wordt onder paragraaf vijf van onderhavig verslag, hebben wij rekening gehouden met de interne controle van de Groep met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de geconsolideerde jaarrekening om controleprocedures vast te leggen die geschikt zijn in de gegeven omstandigheden, maar niet om een oordeel te geven over de doeltreffendheid van de interne controle van de Groep.

Brussel, 10 april 2009

PricewaterhouseCoopers
Bedrijfsrevisoren BCVBA

De commissaris
vertegenwoordigd door

L. Discry
Bedrijfsrevisor

Klynveld Peat Marwick Goerdeler
Bedrijfsrevisoren BCVBA

De commissaris
vertegenwoordigd door

O. Macq
Bedrijfsrevisor

Fortis Bank jaarverslag 2008 (niet-geconsolideerd)

Verslag van de Raad van Bestuur

Het verslag van de Raad van Bestuur bevat een overzicht van de gebeurtenissen in 2008, gevolgd door een opsomming van de kernactiviteiten en businesses van Fortis Bank. Het rapport geeft vervolgens toelichting bij de ontwikkeling van de balans en de resultatenrekening in 2008. Tenslotte zijn ook inbegrepen, het bericht van de Raad van Bestuur over de jaarrekening 2008 alsmede de samenstelling van de Raad van Bestuur en een paragraaf betreffende Corporate Governance.

2008: een uitermate uitdagend jaar

2008 was een turbulent jaar, waarin Fortis Bank en Fortis, de voormalige houdstermaatschappij van Fortis Bank, zich net als veel andere financiële instellingen geconfronteerd zagen met een financiële systeemcrisis zonder weerga. De operationele en financiële activiteiten van Fortis Bank zijn in 2008 vooral zo zwaar getroffen vanwege de lopende integratie van de in 2007 overgenomen activiteiten van ABN AMRO, die aanzienlijke middelen en competenties vergde. Het integratieproject werd begin oktober 2008 abrupt beëindigd toen Fortis Bank geherstructureerd werd met de hulp van de Belgische, Luxemburgse en Nederlandse regeringen, gevolgd door onderhandelingen om BNP Paribas toe te laten een meerderheidsparticipatie te nemen in Fortis Bank.

Op 29 september 2008 investeerde de Belgische staat EUR 4,7 miljard in Fortis Bank SA/NV in ruil voor 49,9% van de gewone aandelen van Fortis Bank. De Luxemburgse staat investeerde op dezelfde datum EUR 2,5 miljard in Fortis Banque Luxembourg SA in de vorm van een achtergestelde lening. Op 15 december 2008 heeft de Luxemburgse staat 49,9% van de gewone aandelen Fortis Banque Luxembourg verworven door EUR 2,4 miljard van deze lening in eigen vermogen om te zetten.

Op 3 oktober 2008 zijn Fortis Bank Nederland (Holding), Fortis Verzekeringen Nederland en Fortis Corporate Insurance aan de Nederlandse staat verkocht voor een totaalbedrag van EUR 16,8 miljard, waarvan EUR 4 miljard ten goede kwam aan Fortis en de resterende EUR 12,8 miljard aan Fortis Bank. Deze transactie werd op 6 oktober 2008 afgerond.

Op 6 oktober 2008 maakte Fortis de verkoop aan de Belgische staat bekend van de resterende 50% plus 1 aandeel in Fortis Bank voor een bedrag van EUR 4,7 miljard. Deze verkoop werd op 10 oktober 2008 afgerond. De Belgische regering bereikte daarnaast een akkoord (Protocole d'Accord van 10 oktober 2008) met BNP Paribas over de overdracht van 75% van de aandelen van Fortis Bank aan BNP Paribas, in ruil voor aandelen BNP Paribas; de resterende 25% van Fortis Bank zou eigendom van de Belgische staat blijven.

De overeenkomst voorzag tevens in de overdracht door Fortis Bank van een portefeuille van gestructureerde kredietproducten met een waarde van EUR 10,4 miljard aan een *special purpose vehicle* (SPV) dat het gezamenlijke eigendom zou worden van Fortis, de Belgische staat en BNP Paribas.

In de veronderstelling dat de transactie zou afgerond worden in de weken na het sluiten van dit akkoord (Protocole d'Accord van 10 oktober 2008), is Fortis Bank onmiddellijk gestart met het opstellen van een plan om de toekomstige samenwerking met BNP Paribas in goede banen te leiden.

Een vonnis van het Brusselse Hof van Beroep heeft op 12 december 2008 de beslissingen van de Raden van Bestuur van Fortis Bank en Fortis van 3 oktober 2008 (de verkoop van de Nederlandse activa), 5 en 6 oktober 2008 (de verkoop van de overblijvende 50% + 1 aandeel in Fortis Bank SA/NV) en de transacties die het voorwerp zijn van het Protocole d'Accord opgeschort. De beslissingen van de Raden van Bestuur van Fortis Bank en Fortis van 3, 5 en 6 oktober en de overeenkomsten die deze beslissingen moeten uitvoeren, dienden ten laatste op 12 februari 2009 voorgelegd te worden aan een aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV.

Omwille van de onzekerheden die het vonnis van het Brusselse Hof van Beroep op 12 december 2008 heeft gecreëerd met betrekking tot het voortzetten van de transacties met BNP Paribas, heeft de Raad van Bestuur van Fortis Bank beslist om een omvattend "Stand Alone Plan" te ontwikkelen in geval dit nodig mocht zijn.

In overeenstemming met de beslissingen van het Brusselse Hof van Beroep van 12 december 2008 heeft op 11 februari 2009 een aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV plaatsgevonden.

De aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV heeft de beslissingen van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV met betrekking tot de verkoop van de Nederlandse activa aan de Nederlandse Staat en de verkoop van 50% + 1 aandeel van Fortis Bank SA/NV aan de Belgische Staat niet goedgekeurd. Aangezien de goedkeuring van de verkoop van 50% + 1 aandeel van Fortis Bank SA/NV een voorwaarde was om in te stemmen met de voorgestelde transacties onder het Protocole d'Accord, zoals aangepast door het Avenant op 31 januari 2009, werden de transacties vervat in dit Protocole d'Accord niet meer ter stemming voorgelegd.

Op 6 maart 2009 zijn Fortis, BNP Paribas, de FPIM en Fortis Bank het eens geworden over herziene voorwaarden voor de transactie. Volgens de bepalingen van de nieuwe overeenkomst draagt de Belgische staat 75% van Fortis Bank aan BNP Paribas over in ruil voor aandelen BNP Paribas, verwerft Fortis Bank 25% van Fortis Insurance Belgium van Fortis en wordt de gestructureerde kredietportefeuille die Fortis Bank aan een SPV overdraagt, uitgebreid met extra kredietlijnen voor een totaalbedrag van bijna EUR 2 miljard, waarvan EUR 1 miljard ter vervanging van terugbetalingen die na 31 augustus 2008 hebben plaatsgevonden. Het Brusselse Hof van Beroep heeft op 31 maart 2009, op een hoorzitting waar Fortis niet vertegenwoordigd was, beslist dat enkel de aandeelhouders die aandelen bezaten voor 14 oktober 2008 kunnen stemmen over het project met BNP Paribas. Omwille van organisatorische en praktische redenen heeft de Raad van Bestuur van Fortis op 1 april 2009 beslist, met betrekking tot zowel Fortis SA/NV en Fortis N.V., om de stemming over het project met BNP Paribas uit te stellen tot de vergaderingen van 28 en 29 april 2009.

Tengevolge van het uitstel van de stemming over het project met BNP Paribas, zijn Fortis, BNP Paribas en de Belgische staat overeengekomen om het reeds gewijzigde Protocole d'Accord van 10 oktober 2008 nogmaals te wijzigen. De nieuwe ultieme datum waarop de goedkeuring van het project met BNP Paribas door de aandeelhouders van Fortis SA/NV en Fortis NV moet worden verkregen, is nu 1 mei 2009 (in plaats van 18 april 2009). De finale datum tegen de welke alle opschortende voorwaarden, zoals gestipuleerd in de overeenkomst, moeten voldaan zijn of aanvaard worden door BNP Paribas, zal later vastgelegd worden op een datum tussen 1 en 15 mei 2009 (in plaats van 30 april 2009).

Een volledige beschrijving van de gebeurtenissen van september en oktober 2008 en de overeenkomsten die Fortis Bank, Fortis en de (voormalige) dochtermaatschappijen hebben moeten aangaan tussen oktober 2008 en maart 2009 om de continuïteit van Fortis Bank en Fortis zeker te stellen, is te vinden in de diverse circulaires aan de aandeelhouders van Fortis alsmede in de persberichten van Fortis Bank en Fortis, zoals deze zijn gepubliceerd op de website Fortis: www.fortis.com.

Fortis Bank is onmiddellijk na de transacties van september en oktober van start gegaan met een totaalprogramma dat voorziet in het herstel van het klantenvertrouwen, de verbetering van de liquiditeitspositie van de bank, het behoud van solide solvabiliteitsratio's en de realisatie van terugkerende opbrengsten met beperking van de volatiliteit ervan. Om deze doelstellingen te bereiken heeft Fortis Bank onder andere de kredietverlening buiten de Benelux teruggedroefd, een belangrijk deel van de aandelenportefeuille verkocht en afdekkingsposities voor rentederivaten afgesloten.

Ondanks het effect van de onrust in de financiële sector, zijn Fortis Bank en haar 19.310 medewerkers de klanten effectief blijven bedienen en werd de positie als marktleider in België en Luxemburg gehandhaafd, zoals ook hieronder valt te lezen in 'de kernactiviteiten van Fortis Bank'. Fortis Bank is en blijft de economie ondersteunen, zoals ondermeer blijkt uit het toegenomen marktaandeel inzake hypothecaire kredieten en de hogere omloop investeringskredieten aan zelfstandigen.

De activiteiten van Fortis Bank staan bloot aan diverse risico's, onder andere kredietrisico's, marktrisico's, liquiditeitsrisico's en operationele risico's. Voor de identificatie en juiste controle en opvolging van deze risico's zijn een aantal interne controle procedures in gebruik alsmede een heel arsenaal aan risico-indicatoren, dewelke in deze geconsolideerde jaarrekening nader worden beschreven in de toelichting 6 "Risico Management" van de geconsolideerde jaarrekening.

Fortis Bank werd gedagvaard met betrekking tot een aantal claims, geschillen en rechtszaken in België en in een aantal buitenlandse jurisdicties. Dit is het gevolg van de normale bedrijfsuitoefening van het bankbedrijf en het gevolg van de herstructurering van Fortis Bank en Fortis Groep op het einde van september en het begin van oktober 2008. Deze claims, geschillen en rechtszaken worden verder beschreven in de toelichting 47 van de geconsolideerde jaarrekening. De gebeurtenissen na de verslagperiode worden beschreven in het deel 'Overige informatie met betrekking tot de geconsolideerde cijfers'.

Dankzij de versterkte financiële positie van Fortis Bank en de niet aflatende inzet van onze medewerkers, kunnen wij onze commerciële activiteiten in een ongewoon moeizaam klimaat blijven ontplooiën. Wij slaan een zwarte bladzijde in de geschiedenis van de bank om en willen namens het voltallige management alle klanten, medewerkers, aandeelhouders, de Belgische en Luxemburgse Staat en BNP Paribas bedanken voor hun steun en vertrouwen in deze moeilijke tijden. We zullen onze verantwoordelijkheid als bank blijven opnemen, namelijk onze klanten bedienen en dicht bij hen blijven in deze moeilijke omstandigheden, en we zullen de gemeenschappen waarin we actief zijn, blijven steunen en bedienen.

De Raad van Bestuur van Fortis Bank SA/NV zal aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in mei 2009 voorstellen over het jaar 2008 geen dividend uit te keren.

Het Directiecomité van Fortis Bank heeft afgezien van bonussen over het jaar 2008 en ook het management heeft geen variabele prestatiebeloning gekoppeld aan de bedrijfsevolutie ontvangen. Daarnaast is een volledige personeelsstop van kracht en wordt het gebruik van externe middelen sterk beperkt.

In 2008 was Fortis Bank georganiseerd in vier businesses en diverse ondersteunende functies. De vier businesses, Retail Banking, Asset Management, Private Banking en Merchant Banking, omvatten op hun beurt weer een portefeuille van verwante activiteiten die gericht zijn op bepaalde klantsegmenten en die opereren op basis van gezamenlijke doelstellingen en strategieën.

Alle activiteiten van Fortis Bank werden in grote mate getroffen door de afgebroken integratie van de verworven ABN AMRO-activiteiten, een project dat aanzienlijke middelen en competenties heeft vereist. Het integratieproject is begin oktober 2008 abrupt beëindigd als gevolg van de verkoop van Fortis Bank Nederland (Holding) (FBN(H)), inclusief de verworven activiteiten van ABN AMRO.

Fortis Bank wordt als geïntegreerd geheel bestuurd. De belangrijkste ontwikkelingen en gebeurtenissen bij Fortis Bank worden dan ook op geconsolideerd niveau beschreven in de paragraaf "Kernactiviteiten van Fortis Bank", voorafgaand aan de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting bij de ontwikkeling van de balans

De **totaal activa** op 31 december 2008 bedragen EUR 477 miljard, een vermindering ten opzichte van het vorige boekjaar met EUR 61 miljard of 11 %.

De **vorderingen op kredietinstellingen** dalen met EUR 74 miljard of 52%. Eind 2008 komt het relatieve gewicht van de interbancaire vorderingen neer op 15 % van de totale activa ten opzichte van 27% eind 2007.

De daling van de interbancaire activiteit resulteert uit de verslechtering van de financiële markten en de algemene onzekerheid die hieruit voortvloeit, maar eveneens uit de verkoop van de Nederlandse bankactiviteiten aan de Nederlandse Staat die gedeeltelijk gefinancierd werden door Fortis Bank, alsook uit de doelbewuste verlaging van de risicogewogen activa van Fortis Bank.

De **vorderingen op cliënten** nemen toe met EUR 7 miljard of 4%. Ze vertegenwoordigen 35% van de totale activa ten opzichte van 29% eind 2007.

Zonder het deel van de hypothecaire leningen (EUR 17 miljard) die geëffectiseerd werden, vermeerderden de leningen op cliënten met EUR 24 miljard, vooral tengevolge van de cessie-retrocessieverrichtingen en de roll-overs.

De portefeuille **obligaties en andere vastrentende effecten** groeit met EUR 7 miljard of 7%. Deze vertegenwoordigt 25% van de totale activa, ten opzichte van 21% eind 2007.

Deze stijging is onder andere te verklaren door de ontvangen obligaties van de Nederlandse Staat als terugbetaling voor de achtergestelde leningen toegekend aan Fortis Bank Nederland (Holding). De handelsportefeuille vertoont een verder daling.

De gestructureerde kredietenportefeuille van Fortis Bank is onderdeel van de obligatie- en overige vastrentende effectenportefeuille. Fortis Bank is van oordeel dat het deel van deze gestructureerde kredietenportefeuille dat zal verkocht worden aan een SPV (Portefeuille Uit), overeenkomstig het Protocole d'Accord van 10 oktober 2008 tussen BNP Paribas, de Belgische staat, FPIM, Fortis, Fortis Bank en anderen, per 31 december 2008 nog steeds moet worden verantwoord.

Bijgevolg werd de Portefeuille Uit gewaardeerd en gepresenteerd op een wijze die consistent is met vorig jaar en met de waardering en presentatie van de gestructureerde kredietenportefeuille die door Fortis Bank zal behouden worden.

Fortis, Fortis Bank en de FPIM kwamen een terugvalscenario overeen, dat op 10 oktober 2008 geformaliseerd werd in een Share Purchase Agreement (SPA), dat van kracht zou worden als het Protocole d'Accord met BNP Paribas niet kan worden uitgevoerd.

Bijkomende acties en onderhandelingen tussen de in de SPA betrokken partijen zijn nodig om de SPA van kracht te laten worden. Meer bepaald betreft het de selectie door de FPIM van de activa in de portefeuille die moeten worden overgedragen aan de SPV en de financieringsvoorwaarden van de SPV. Om die redenen is het voor Fortis Bank niet mogelijk om de financiële impact van de uitvoering van de SPA cijfermatig uit te drukken en dat tot de in de SPA betrokken partijen de vereiste ophelderingen hebben geleverd en de vereiste acties hebben afgerond.

Het is niet mogelijk om het uiteindelijke resultaat van de verkoop van de 'Portfolio Uit' in cijfers uit te drukken voor de realisatiedatum en dat vanwege onder meer de mogelijke schommelingen in de reële waarde van de betrokken activa, wisselkoersschommelingen en terugbetalingen vóór de realisatiedatum.

De vermindering van de **aandelen en andere niet-vastrentende effecten** met EUR 5 miljard of 45 %, volgt uit de daling van de beurswaarde, alsook uit de verkoop van een belangrijk deel van de aandelenportefeuille.

De **financiële vaste activa** dalen met EUR 35 miljard. Deze daling vloeit voornamelijk voort uit de verkoop van de deelneming in Fortis Bank Nederland (Holding) aan de Nederlandse Staat (EUR 19 miljard), uit de terugbetaling van achtergestelde schuldvorderingen door Fortis Bank Nederland Holding (EUR 7 miljard), uit de kapitaalsvermindering van Fortis Finance Belgium (EUR 8 miljard) en uit de waardevermindering op de aandelen Fortis SA/NV in het kader van de CASHES transactie (EUR 2 miljard).

De **overige activa** nemen af met EUR 1 miljard, onder andere wegens de vermindering van de betaalde premies op afgeleide producten.

De stijging van de **overlopende rekeningen** met EUR 39 miljard betreft voornamelijk de toename van de proratas op afgeleide producten in functie van de stijgende volumes van renteopties en renteswaps en in functie van de rentevolatiliteit.

Aan passiva kant dalen de **schulden aan kredietinstellingen** met EUR 81 miljard of 39%. Eind 2008 komt het relatieve gewicht van de interbancaire schulden neer op 26 % van het totaal van de passiva ten opzichte van 39% eind 2007. De vermindering van de interbancaire schulden is gerelateerd aan de verslechtering van de toestand op de financiële markten en de algemene onzekerheid die hieruit voortvloeit, maar eveneens gerelateerd aan de verkoop van de Nederlandse bankactiviteiten aan de Nederlandse Staat, waardoor de financieringsbehoefte van Fortis Bank in belangrijke mate gedaald is.

De **schulden aan cliënten** stijgen met EUR 5 miljard of 3 %. Ze vertegenwoordigen 38 % van de totale passiva ten opzichte van 33% eind 2007.

De stijging vloeit vooral voort uit de cessie-retrocessieverrichtingen. Overigens dalen de termijnrekeningen en de spaarrekeningen ten opzichte van 2007.

De **in schuldbewijzen belichaamde schulden** dalen met EUR 14 miljard of 32 %.

De depositocertificaten verminderen met EUR 19 miljard. Daarentegen stijgen de obligatieleningen met EUR 4 miljard en de kasbons met EUR 1 miljard.

De **overige schulden** stijgen met EUR 2 miljard, onder andere wegens de toename van de ontvangen premies op de afgeleide producten.

Zoals bij de activa, betreft de stijging op de **overlopende rekeningen** met EUR 38 miljard voornamelijk de proratas op afgeleide producten in functie van de stijgende volumes van renteopties en renteswaps en in functie van de rentevolatiliteit.

Het **fonds voor algemene bankrisico's** blijft zo goed als onveranderd, met uitzondering van een lichte stijging in het bijkantoor van Hong Kong, te verklaren door wisselkoersverschillen.

De **achtergestelde schulden** stijgen met EUR 4 miljard of 22% en staan in relatie met de versterking van het gereguleerd eigen vermogen.

Het **eigen vermogen** na resultaatsverwerking daalt met EUR 14,5 miljard. De daling is voornamelijk te verklaren enerzijds door de evolutie van het overgedragen resultaat (EUR 20,2 miljard). Anderzijds verhoogt het kapitaal door de tussenkomst van de Belgische Staat via zijn investeringsmaatschappij FPIM, met een bedrag van EUR 4,7 miljard.

Toelichting bij de ontwikkeling van de resultatenrekening

Het **resultaat van het boekjaar**, vóór onttrekking aan de belastingsvrije reserves, is een verlies van EUR 20.224 miljoen, tegenover een verlies van EUR 1.608 miljoen in 2007.

Het resultaat van 2008 wordt negatief beïnvloed door enkele uitzonderlijke gebeurtenissen. Enerzijds resulteerde de verkoop van de Nederlandse bankactiviteiten, inclusief de verworven ABN AMRO activiteiten, in een verlies in het vierde kwartaal van 2008, tevens gekoppeld aan een volumedaling van de interbancaire transacties en van de marktactiviteiten. Anderzijds heeft de verslechtering van de toestand op de financiële markten, waardeverminderingen in de gestructureerde kredietenportefeuille en in de obligatie- en aandelenportefeuilles met zich meegebracht. Deze impact wordt gerapporteerd in de rubrieken "Verlies uit financiële transacties", "Waardeverminderingen op vorderingen", "Waardeverminderingen op de beleggingsportefeuille" en "Uitzonderlijke kosten".

De **intrestmarge** (rubrieken I en II van de resultatenrekening) bedraagt EUR 2.446 miljoen, een vermeerdering met EUR 811 miljoen in vergelijking met 2007.

De interestmarge is in de loop van het vierde kwartaal van 2008 aanzienlijk verbeterd en dit als gevolg van de sterk dalende rentevoeten, wat de financieringskost van de marktactiviteiten doet dalen. Deze positieve evolutie van de interestmarge wordt echter gedeeltelijk gecompenseerd door een evolutie in tegenovergestelde zin bij de afgeleide producten, begrepen in het resultaat uit financiële transacties (rubriek VI).

Een ander positief element in 2008 is de volumegroei van de toegestane kredieten (vooral aan ondernemingen), zowel in België als in de buitenlandse bijkantoren.

De **opbrengsten uit niet-vastrentende effecten** stijgen met EUR 86 miljoen.

De opbrengsten van deelnemingen in verbonden ondernemingen stijgen met EUR 98 miljoen, voornamelijk wegens de dividenden ontvangen van Fortis Bank Nederland, Fortis Finance Belgium en Fortis Bank Luxemburg (respectievelijk EUR 337 miljoen, EUR 315 miljoen en EUR 52 miljoen in 2008, ten opzichte van EUR 75 miljoen, EUR 230 miljoen en EUR 283 miljoen in 2007).

De inkomsten van andere financiële vaste activa dalen (EUR 12 miljoen) wegens verkopen uit de portefeuille in de loop van 2007.

De **ontvangen provisies** verminderen met EUR 21 miljoen of 2 %.

De ontvangen commissies op de uitgifte en de plaatsing van effecten, op beursorders en op het beheer van beveks gaan achteruit tengevolge van de ongunstige situatie van de financiële markten. De commissies op de verkoop van verzekeringsproducten dalen eveneens. Daarentegen nemen de commissies op gegeven waarborgen, verbinteniskredieten en betalingsverrichtingen toe, dankzij de groei van deze activiteiten.

De **betaalde provisies** stijgen met EUR 147 miljoen of 38 %.

De activiteiten van de marktenzaal, gecentraliseerd in België, nam in sterke mate toe in 2008, resulterend in meer retrocessies aan andere entiteiten van Fortis Bank in de vorm van betaalde commissies. De betaalde commissies in het kader van de liquiditeitsbehoeften van Fortis Bank namen eveneens toe in 2008.

De **winst (verlies) uit financiële transacties** vermindert met EUR 2.377 miljoen.

Het verlies *uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten* bedraagt EUR 1.170 miljoen in 2008. De bedrijfsresultaten van de marktactiviteiten zijn negatief in 2008 door de aanhoudende financiële crisis. Vooral in het vierde kwartaal van 2008 zijn verliezen genoteerd op de interestderivaten en dit wegens de forse daling van de rentevoeten. Deze negatieve evolutie wordt echter gedeeltelijk gecompenseerd door de gunstige impact van de daling van de rentevoeten op de intrestmarge (rubrieken I en II).

De minderwaarden *uit de realisatie van beleggingseffecten* bedragen EUR 740 miljoen in 2008 en zijn hoofdzakelijk het gevolg van de verkoop van de aandelenportefeuilles.

De **algemene beheerskosten** stijgen met EUR 112 miljoen of 4 %.

De *bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen* nemen toe met EUR 45 miljoen of 2 %.

Ondanks de daling van het personeelsbestand (2% in België) en de daling van de resultaatgebonden vergoedingen, stijgen de personeelskosten als gevolg van loonsverhogingen (indexaties en barema verhogingen) en kosten verbonden aan de internationalisering van de Fortis Bank activiteiten.

De *overige beheerskosten* stijgen met EUR 67 miljoen of 6 %. De toename heeft betrekking op de kosten voor de integratie van ABN AMRO en voor de transacties in verband met het garanderen van de continuïteit van Fortis Bank. Over het algemeen, waren de kosten onder controle, wat een weerspiegeling vormt van de genomen kostenbesparende maatregelen.

De stijging met EUR 24 miljoen of 14 % van **afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa** is voornamelijk te wijten aan de afschrijvingen van de informatica-uitrusting en van gebouwen.

De **waardeverminderingen op de vorderingen en op de beleggingsportefeuille** (rubrieken IX en X) bedragen EUR 6.798 miljoen in 2008 tegenover EUR 2.708 miljoen in 2007. De waardeverminderingen in 2008 betreffen voornamelijk de gestructureerde kredietenportefeuille en de investeringsportefeuille (onder andere met betrekking tot de beleggingen in de IJslandse banken). Het jaar 2007 werd vooral beïnvloed door waardeverminderingen op de gestructureerde kredietenportefeuille.

De **(besteding en terugneming van) voorzieningen voor risico's en kosten** (rubrieken XI en XII) leiden tot een kost van EUR 61 miljoen in 2008 ten opzichte van een kost van EUR 12 miljoen in 2007.

De toename van de **overige bedrijfsopbrengsten** met EUR 160 miljoen heeft voornamelijk betrekking op de herfacturering van kosten aan Fortis Bank Nederland, onder andere in het kader van de ABN AMRO integratie.

De **overige bedrijfskosten** dalen met EUR 41 miljoen of 17 % voornamelijk ten gevolge van het verlies in 2007 op de achtergestelde vordering van het bijkantoor Keulen tegenover zijn filiaal Von Essen Bank.

De **uitzonderlijke opbrengsten** dalen met EUR 291 miljoen. In 2007 werden als niet strategisch beschouwde financiële activa met winst gerealiseerd.

De **uitzonderlijke kosten** bedragen EUR 12.746 miljoen in 2008 tegen EUR 41 miljoen in 2007. Het gerealiseerd verlies in 2008 op de verkoop van de participatie in Fortis Bank Nederland (Holding) bedraagt EUR 6.491 miljoen. Waardeverminderingen op financiële activa hebben in 2008 betrekking op participaties. Het betreft vooral de activiteiten van Asset Management (EUR 3.709 miljoen) en de aandelen Fortis SA/NV verworven in het kader van de CASHES transactie (EUR 2.233 miljoen). De waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa bedragen EUR 58 miljoen in 2008 en de voorzieningen voor vervroegde vertrekken EUR 155 miljoen.

De **belastingen op het resultaat** van het boekjaar zijn positief ten bedrage van EUR 34 miljoen (rubrieken XIXbis en XX), terwijl ze negatief waren voor EUR 68 miljoen in het vorige boekjaar. Het belastingsniveau wordt beïnvloed door de specifieke fiscale behandeling van de resultaten op participaties en op aandelen, alsook door de regularisaties van belastingaangiften van vorige boekjaren.

De 22 **buitenlandse bijkantoren**, die gesitueerd zijn in Athene, Boekarest, Boedapest, Keulen, Kopenhagen, Guangzhou, Hong Kong, Lissabon, Londen, Madrid, Milaan, New York, Parijs, Praag, Shanghai, Singapore, Stockholm, Sydney, Taipei, Tokio, Wenen en Zurich leiden een gezamenlijk verlies van EUR 915 miljoen in 2008 tegenover EUR 2.578 miljoen in 2007 en dit voornamelijk wegens waardeverminderingen op de gestructureerde kredietportefeuilles.

Rekening houdend met de onttrekking aan de belastingvrije reserves, bedraagt het **te verwerken verlies van het boekjaar** EUR 20.222 miljoen.

Bericht van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van Fortis Bank is verantwoordelijk voor het opstellen van de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en voor het opstellen van de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008, in overeenstemming met regelgeving zoals vastgelegd in het Belgisch Koninklijk Besluit van 23 september 1992 aangaande de jaarrekeningen van kredietinstellingen.

De Raad van Bestuur heeft op 9 april 2009 de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008 en de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008 beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie.

De Raad van Bestuur verklaart dat, naar zijn beste weten, de Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008 en de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008 een getrouw en juist beeld geven van de activa, verplichtingen, financiële positie en het resultaat van Fortis Bank en dat de informatie die in deze jaarrekeningen is opgenomen geen tekortkomingen bevat die aanleiding zouden geven om significant de reikwijdte van enige berichtgeving aan te passen.

De transacties die eind september en begin oktober 2008 hebben geleid tot de verkoop van de bancaire activiteiten van Fortis aan de Belgische, Nederlandse en Luxemburgse Staat en de ontvlechtingprocessen met Fortis Bank Nederland (Holding) hebben gezorgd voor een aantal onzekerheden die voor de Geconsolideerde en Niet-Geconsolideerde Jaarrekeningen van Fortis Bank per 31 december 2008 het gebruik van een aantal aannames en veronderstellingen noodzakelijk maakte. De Raad van Bestuur erkent dat in het vierde kwartaal van 2008 de interne controle-omgeving onder druk stond omwille van de reconfiguratie van Fortis Bank en de ernstige verslechtering van de marktomstandigheden. Deze moeilijke omstandigheden hebben in het algemeen geen invloed gehad op de betrouwbaarheid van de cijfers, dankzij de verhoogde waakzaamheid en de acties ondernomen door de directie.

Bij het opstellen van de jaarrekeningen van 2008 hebben de Raad van Bestuur, het Fortis Bank management en het Fortis Bank Audit Comité een analyse gemaakt van de mogelijkheden van Fortis Bank om verder te functioneren als 'going concern', waarbij rekening is gehouden met alle mogelijke informatie over de afzienbare toekomst. Na afweging van een breed scala factoren in verband met de huidige en verwachte winstgevendheid en uitgaande van een bedrijfsplan op basis van ernstige maar geen extreme economische en financiële omstandigheden, de invloed daarvan op de ontwikkeling van de liquiditeit en de solvabiliteitspositie van Fortis Bank en rekening houdend met de verwachte steun van de aandeelhouders, heeft de Raad van Bestuur geconcludeerd dat de jaarrekeningen over 2008 op 'going concern' basis kunnen worden opgesteld. Het dient vermeld te worden dat alle verklaringen met betrekking tot vooruitzichten gebaseerd zijn op de huidige visies en assumpties van de onderneming en dat deze een zekere mate van onzekerheid inhouden, in het bijzonder gezien de huidige algemene economische- en markt omstandigheden zodat feitelijke resultaten of prestaties materieel kunnen afwijken van diegenen die vermeld zijn in zulke verklaringen.

De Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening per 31 december 2008 en de Fortis Bank (niet-geconsolideerde) Jaarrekening per 31 december 2008 zullen voorgelegd worden aan de Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 5 mei 2009.

Brussel, 9 april 2009

De Raad van Bestuur van Fortis Bank.

Samenstelling van de Raad van Bestuur en Corporate Governance

De Raad van Bestuur was in 2008 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
VERWILST Herman	Voorzitter Raad van Bestuur
DIERCKX Filip	Voorzitter Directiecomité
BOONE Brigitte	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
BOS Fred	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
DEBOECK Michel	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
FOHL Camille	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
KLOOSTERMAN Lex	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 29.10.2008)
MACHENIL Lars	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
MOSTREY Lieve	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
SCHARFE Robert	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
van LANSCHOT Frans	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
VANDEKERCKHOVE Peter	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité
VOGELZANG Chris	Uitvoerend Bestuurder, Lid van het Directiecomité (tot 22.10.2008)
BECKERS Lode	Bestuurder ¹
CLIJSTERS Jos	Bestuurder
DE BOECK Karel	Bestuurder (tot 15.12.2008)
DE MEY Joseph	Bestuurder
DESCHÊNES Alain	Bestuurder
FEILZER Joop	Bestuurder
MEYER Jean	Bestuurder
MITTLER Gilbert	Bestuurder (tot 17.11.2008)
STEPHENNE Jean	Bestuurder ¹
van HARTEN Peer	Bestuurder
van OORDT Robert	Bestuurder ¹
VANSTEENKISTE Luc	Bestuurder ¹

De Raad van Bestuur vergaderde tweeëntwintig maal in 2008. Het Audit Comité vergaderde tienmaal in 2008.

De samenstelling van de Raad van Bestuur van Fortis Bank is op 27 januari 2009 veranderd om de nieuwe eigendomsverhoudingen weer te geven en het bestuur te verstevigen.

Op die dag hebben de volgende bestuurders, die door de vorige aandeelhouder waren benoemd, ontslag genomen: Herman Verwilst, Jos Clijsters, Jozef De Mey, Alain Deschênes, Jean Meyer en Peer van Harten.

De volgende bestuurders, die de Belgische Staat vertegenwoordigen, zijn met onmiddellijke ingang benoemd bij coöptatie: Emiel Van Broekhoven (Voorzitter van de Raad van Bestuur), Wim Coumans, Jean-Paul Pruvot en Serge Wibaut.

De nieuwe samengestelde Raad van Bestuur heeft besloten om de opdracht van het Audit Comité onder Voorzitterschap van Robert van Oordt te herbevestigen.

Verder is er een Governance, Remuneration and Nomination Comité alsook een Risk & Finance Comité opgericht.

¹ voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria zoals beschreven in artikel 526ter van het Wetboek Vennootschappen.

De Raad van Bestuur van Fortis Bank, die het algemene beleid bepaalt en toezicht houdt op de activiteiten van het Directiecomité, bestaat nu uit 16 leden, van wie 4 niet-uitvoerende bestuurders benoemd door de Belgische Staat, 5 onafhankelijke bestuurders en 7 uitvoerende bestuurders.

De Raad van Bestuur is nu als volgt samengesteld:

VAN BROEKHOVEN Emiel	Voorzitter van de Raad van Bestuur. Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
COUMANS Wim	Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
PRUVOT Jean-Paul	Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
WIBAUT Serge	Niet-Uitvoerend Bestuurder benoemd door de Belgische Staat. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.01.2009. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
BECKERS Lode	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 01.01.2006. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op de eerstvolgende Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
FEILZER Joop	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 27.04.2007. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
STEPHENNE Jean	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur sinds 26.04.2001. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
van OORDT Robert	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Voorzitter van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 26.04.2001. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
VANSTEENKISTE Luc	Onafhankelijk Niet-Uitvoerend Bestuurder. Lid van het Audit Comité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 26.04.2001. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.
DIERCKX Filip	Uitvoerend Bestuurder. Voorzitter van het Directiecomité. Lid van de Raad van Bestuur sinds 28.10.1998. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 26.04.2010.

MACHENIL Lars	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
FOHL Camille	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
MOSTREY Lieve	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
BOONE Brigitte	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
VANDEKERCKHOVE Peter	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.
DEBOECK Michel	Uitvoerend Bestuurder. Lid van de Raad van Bestuur en van het Directiecomité sinds 01.01.2008. Het mandaat van lid van de Raad van Bestuur vervalt op 23.04.2011.

Informatie betreffende de bezoldigingen voor 2008, met inbegrip van verscheidene bezoldigingscomponenten en pensioenlasten van huidige en voormalige uitvoerende en niet- uitvoerende bestuurders van de Raad van Bestuur betaald en verschuldigd door Fortis Bank is beschreven in de toelichting 10 ("Bezoldiging van de Raad van Bestuur") van Fortis Bank Geconsolideerde Jaarrekening.

College van erkende commissarissen

Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) Bedrijfsrevisoren bcvba,
vertegenwoordigd door de heer Olivier MACQ

PricewaterhouseCoopers Bedrijfsrevisoren bcvba,
vertegenwoordigd door de heer Luc DISCRY.

Voorstel tot bestemming van het resultaat van het boekjaar

Te verwerken verlies van het boekjaar	EUR (20.221,7) miljoen
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	EUR <u> 1.489,3 </u> miljoen
Te verwerken verliessaldo	EUR (18.732,4) miljoen
Over te dragen verlies	EUR (18.732,4) miljoen

Conform de hierboven beschreven bestemming van het resultaat van het boekjaar 2008 zal de Raad van Bestuur van Fortis Bank aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voorstellen om geen dividend uit te keren.

Fortis Capital Company Limited, filiaal van Fortis Bank Nederland heeft in 1999 niet cumuleerbare preferente aandelen uitgegeven voor een totaal bedrag van EUR 650 miljoen, waarvan EUR 200 miljoen terugbetaald in 2004, onder waarborg van Fortis Bank, Fortis SA/NV en Fortis NV. In dat kader heeft de Raad van Bestuur van Fortis Bank de verbintenis tegenover de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen aangegaan om geen dividend te zullen uitkeren tenzij de beschikbare reserves voldoende zijn om alle verplichtingen in het kader van de hierboven vermelde uitgifte van niet cumuleerbare preferente aandelen na te komen, om die verbintenis in het jaarverslag van de Fortis Bank te zullen opnemen en om de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te raadplegen vóór een voorstel tot dividenduitkering zal worden gedaan, ten einde aan te tonen dat de beschikbare reserves volstaan en de solvabiliteitsratio op basis van het eigen vermogen sensu stricto van de Fortis Bank aan een vereist minimum van 5% beantwoordt.

In het kader van het proces tot het bekomen van voordeliger eigen vermogen heeft Fortis Bank op 26 september 2001 innovatieve financiële schuldinstrumenten ("Redeemable Perpetual Cumulative Coupon Debt Securities") op de internationale markt uitgegeven voor een totaal bedrag van EUR 1 miljard. Deze uitgifte had tot doel om de solvabiliteit van de bank op een proactieve wijze te verstevigen en aldus de verdere ontwikkeling van de bankactiviteiten te ondersteunen, zowel wat de bedrijfs- en privé-kredietverlening betreft, alsook wat de marktactiviteiten betreft. Verder werd hiermee reeds geanticipeerd op nieuwe reglementaire solvabiliteitsvereisten, onder meer voor de dekking van bijkomende risicocategorieën zoals de operationele risico's. Vermits deze schuldinstrumenten naar hun aard zeer achtergestelde passiva zijn, heeft de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ermee ingestemd om ze gelijk te stellen met eigen vermogen sensu stricto (tier one capital). Daartoe moest aan een aantal voorwaarden worden voldaan, zoals in de mogelijkheid voorzien om onder bepaalde voorwaarden deze schuldinstrumenten in winstbewijzen van Fortis Bank te kunnen omzetten. Om de uitgifte van winstbewijzen tegen inbreng van deze schuldinstrumenten mogelijk te maken voegde de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 23 november 2001 een artikel 5bis toe aan de statuten. Daarnaast werd het toegestane kapitaal aangepast om de Raad van Bestuur onder meer de mogelijkheid te bieden om zo nodig de interesten op deze schuldinstrumenten te betalen door uitgifte van nieuwe aandelen van Fortis Bank. Artikel 5bis van de statuten somt verder de omstandigheden op waarin zulke winstbewijzen worden uitgegeven, de kenmerken van de winstbewijzen, de hieraan gekoppelde dividendbeperkingen en diverse andere bepalingen. De Raad van Bestuur heeft zich er ook toe verbonden om de volgende reglementaire limieten na te leven : de winstbewijzen, indien ze effectief worden uitgegeven, zullen samen met andere innovatieve kapitaalinstrumenten uitgegeven door Fortis Bank die vallen onder Tier 1, niet meer dan 15% van het Tier 1-kapitaal van Fortis Bank vertegenwoordigen en de winstbewijzen, indien ze effectief worden uitgegeven, zullen samen met andere winstbewijzen of aandelen zonder stemrecht uitgegeven door Fortis Bank, niet meer dan 1/3 van het maatschappelijk kapitaal van Fortis Bank, inclusief uitgiftepremies, uitmaken.

Op 27 oktober 2004 heeft Fortis Bank door effecten belichaamde schulden ("Directly Issued Perpetual Securities") uitgegeven ter waarde van EUR 1 miljard met een doelstelling en kenmerken die te vergelijken zijn met die van de "Redeemable Perpetual Cumulative Coupon Debt Securities" uit 2001. De reglementaire limieten die hierboven werden beschreven gelden tevens voor deze uitgifte. Ten einde de uitgifte van de Directly Issued Perpetual Securities mogelijk te maken wijzigde de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 28 april 2005 de statuten. Een nieuw artikel 5c werd toegevoegd. Dit artikel 5c preciseert de omstandigheden waarin zulke winstbewijzen worden uitgegeven, hun kenmerken, de hieraan gekoppelde dividendbeperkingen en diverse andere bepalingen.

Op 19 december 2007 heeft Fortis Bank de "Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities" (CASHES) uitgegeven met een nominale waarde van EUR 3 miljard en een coupure van EUR 250,000 elk, als een deel van het financieringsplan voor de overname van een aantal ABN AMRO-activa. De coupons van de effecten zijn trimestrieel betaalbaar met een jaarlijks variabele rentevoet van 3 maand Euribor + 2,0%. Voor wettelijke doeleinden worden de CASHES effecten behandeld als deel van het Tier 1 vermogen. De coupons van de CASHES waardepapieren vertegenwoordigen rechtstreekse en achtergestelde verplichtingen voor elk Fortis Bank S.A./N.V., Fortis S.A./N.V. en Fortis N.V. als mede-schuldnaars. De coupons van de CASHES zijn achtergesteld tegenover alle andere leningen, achtergestelde leningen en bevoorrechte aandelen, maar krijgen een "senior" ranking ten opzichte van de gewone aandelen. Het hoofdbedrag van de effecten zal niet terugbetaald worden in cash. Het enige verhaalrecht van de effectenhouders van de CASHES tegenover de mede-schuldnaars met betrekking tot het hoofdbedrag zijn de 125.313.283 aandelen die Fortis Bank aanhoudt als onderpand, in het voordeel van de CASHES. Deze aandelen hebben geen recht op dividend of stemrecht tot op het moment van conversie. De CASHES effecten hebben geen vervaldag, maar kunnen omgewisseld worden in Fortis aandelen op vraag van de houder van de effecten, tegen de prijs van EUR 23,94 per aandeel. Vanaf 19 december 2014 worden de effecten automatisch omgewisseld in aandelen Fortis wanneer de aandeelprijs van Fortis gelijk of groter is dan EUR 35,91 gedurende twintig opeenvolgende handelsdagen.

In het kader van het vereiste wettelijk eigen vermogen, heeft Fortis Bank op 20 december 2007, een achtergestelde lening uitgegeven in hoofdbedrag van EUR 1,75 miljard en gekwalificeerd als Upper Tier 2 Capital. De transactie, die volledig onderschreven was door Fortis Brussels, was bedoeld om de solvabiliteitsratio te verbeteren en om het tijdelijke tekort van wettelijk vereist eigen vermogen bij te sturen in afwachting van de verschuiving van eigen vermogens instrumenten van ABN AMRO. De transactie heeft een eeuwigdurende vervaltijd met een optie voor de ontlenaar om, in het geheel of gedeeltelijk de lening terug te betalen, na 5 jaar.

Bedrijfsrevisoren: speciale opdrachten

Het college van Erkende Commissarissen en de vennootschappen waarmee ze een professionele relatie aanhoudt, hebben speciale opdrachten uitgevoerd in 2008. Deze betreffen voornamelijk auditopdrachten in de bijbanken, het uitvoeren van "limited review" opdrachten, de audit van IFRS-consolidatiebundels voor de Fortis Bank -consolidatie, assistentie in verband met aanschaf van nieuwe deelnemingen en verscheidene technische consultingopdrachten.

De vergoedingen betaald voor deze opdrachten aan Het College van Erkende Commissarissen bedroegen EUR 3.580.585 in 2008.

De audit fees die betaald werden aan de Fortis Bank statutaire auditors zijn toegelicht in noot 11 van de Fortis Bank geconsolideerde jaarrekening.

Artikel 523 van het wetboek van vennootschappen

Schadeloosstelling van bestuurders – Strijdig belang

Op 21 januari 2009 werd een vergadering van de Raad van Bestuur van de vennootschap gehouden om te oordelen over een voorstel om in bepaalde gevallen schadeloosstelling door de vennootschap te verlenen aan de bestuurders voor de aansprakelijkheid die ze lopen. Hierna volgt de tekst van de beraadslaging en de beslissing over dit voorstel, zoals die zijn opgenomen in de notulen van de vergadering.

1. Volgend op de bespreking die heeft plaatsgevonden tijdens de vergaderingen van de Raad van Bestuur van 3 en 12 december 2008, zette de Voorzitter uiteen dat de vennootschap de wenselijkheid diende te onderzoeken om schadeloosstelling te verlenen aan al haar huidige bestuurders om hen te beschermen tegen de aansprakelijkheid die zij zouden kunnen oplopen als bestuurders van de vennootschap. Hoewel de belangrijkheid van de aansprakelijkheid van bestuurders van grote ondernemingen is toegenomen, laat de verzekeringsmarkt niet toe om de risico's van bestuurdersaansprakelijkheid voldoende en tegen een betaalbare prijs te dekken. De Voorzitter benadrukte verder de uitzonderlijke omstandigheden waaronder de bestuurders sinds eind september 2008 hun taken dienden te vervullen en het feit dat dit voor de bestuurders in de nabije toekomst zo zou blijven onder onzekere omstandigheden. Om de vennootschap toe te laten om de nodige steun te verlenen die elke bestuurder mag verwachten in de uitoefening van zijn/haar mandaat, en daardoor ervoor te zorgen dat de vennootschap kan blijven vertrouwen op en genieten van de bijdrage van topbestuurders, stelde de Voorzitter voor dat de vennootschap er zich toe verbindt om al haar bestuurders schadeloosstelling te verlenen in alle gevallen waarin zij te goeder trouw handelden en handelden op een wijze waarvan zij meenden dat deze in het belang van de vennootschap was, met uitzondering van de gevallen waarin de aansprakelijkheid van de bestuurder zou voortvloeien uit bedrog of opzettelijke fout of de gevallen waarin deze aansprakelijkheid zou gedekt worden door een verzekeringspolis (al dan niet door de vennootschap afgesloten) in het voordeel van de bestuurder.

De Voorzitter benadrukt dat de Société Fédérale de Participation et d'Investissement/Federale Participatie –en Investeringsmaatschappij SA/NV (SFPI/FPIM) volledig op de hoogte werd gebracht van de besprekingen met betrekking tot de schadeloosstellingsverbintenis en er geen bezwaar tegen maakt, rekening houdend met alle omstandigheden, zoals blijkt uit haar brief van 19 januari 2009.

2. De Voorzitter stelde vast dat, overeenkomstig artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen, elke op deze vergadering aanwezige of vertegenwoordigde bestuurder vóór enige beraadslaging aan de andere bestuurders en de commissarissen heeft medegedeeld dat hij/zij diende beschouwd te worden als hebbende een belang dat strijdig is met de beslissingen die de Raad dient te nemen met betrekking tot dit agendapunt omdat hij/zij persoonlijk zou genieten van de hierboven beschreven schadeloosstelling.
3. De Voorzitter stelde voor dat met het oog op artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen de Raad eerst de schadeloosstelling zou goedkeuren van de Niet-Uitvoerende Bestuurders (de heren H. Verwilt, L. Beckers, J. Clijsters, J. De Mey, A. Deschênes, J. Feilzer, J. Meyer, J. Stéphenne, P. van Harten, R. van Oordt en L. Vansteenkiste), en vervolgens van de Uitvoerende Bestuurders (de heren F. Dierckx, M. Deboeck, C. Fohl, L. Machenil, P. Vandekerckhove, Mevr. B. Boone en Mevr. L. Mostrey). De Raad keurde met eenparigheid van stemmen dit voorstel goed.
4. De Niet-Uitvoerende Bestuurders verlieten de vergaderzaal en namen geen deel aan de beraadslaging en beslissing van de Raad opgenomen in paragrafen 5 en 6 hieronder.

5. De Uitvoerende Bestuurders erkenden dat de hierboven beschreven schadeloosstelling overeenstemt met de marktpraktijken in België rekening houdende met de specifieke kenmerken van de vennootschap. Sommige bestuurders meenden bovendien dat dergelijke schadeloosstelling reeds bestond. Deze schadeloosstelling zou in het belang van de vennootschap zijn aangezien zij in staat moet zijn om bestuurders aan te trekken, te behouden en te genieten van hun waardevolle bijdragen, niettegenstaande het feit dat de verzekeringsdekking in het voordeel van de bestuurders bijna gehalveerd is. Bovendien wordt verwacht dat na het afsluiten van de BNPP transactie (indien die er zou komen) de bestuurders van een gelijkaardige schadeloosstelling zouden kunnen genieten. De huidige bestuurders een dergelijke schadeloosstelling niet verlenen zou een verschil in behandeling uitmaken die niet gerechtvaardigd kan worden en die het moeilijk zou maken om in de toekomst bestuurders aan te trekken en te behouden. De aan de beraadslaging deelnemende bestuurders erkenden bovendien dat er geen gevolgen van vermogensrechtelijke aard van deze schadeloosstelling voor de Vennootschap zijn, andere dan deze als gevolg van enige betaling die door de vennootschap daaronder wordt gedaan.
6. De Uitvoerende Bestuurders gingen vervolgens over tot de beraadslaging overeenkomstig artikel 18, 6de lid van de statuten van de vennootschap. Deze bestuurders bespraken de schadeloosstellingsverbintenis en beslisten met eenparigheid van stemmen dat de vennootschap alle huidige Niet-Uitvoerende Bestuurders van de vennootschap schadeloos zal stellen en vrijwaren in de grootst mogelijke mate toegelaten door de toepasselijke wetgeving, voor en van alle aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen die redelijkerwijze door hen werden opgelopen of gedragen in verband met enige procedure of vordering die een derde partij (met inbegrip van, maar niet beperkt tot, een aandeelhouder van de vennootschap die handelt voor eigen rekening) tegen hen instelt in hun hoedanigheid van bestuurder van de vennootschap met betrekking tot enige beslissing, handeling of verzuim genomen of gesteld (of beweerdelijk genomen of gesteld) vóór, op of na de datum van deze vergadering, met dien verstande echter dat: (a) de bestuurder handelde te goeder trouw en op een wijze waarvan hij/zij meende dat deze in het belang van de vennootschap was ; en (b) deze schadeloosstellingsverbintenis niet van toepassing zal zijn (i) op aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen die voortvloeien uit bedrog of opzettelijke fout van een bestuurder; noch (ii) indien, en voor zover, dergelijke aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen gedekt worden door een verzekeringspolis (al dan niet door de vennootschap afgesloten) in het voordeel van de betrokken bestuurder.
7. Onmiddellijk na de beraadslaging en beslissing opgenomen in paragrafen 5 en 6 hierboven werden de Niet-Uitvoerende Bestuurders terug uitgenodigd in de vergaderzaal en namen terug deel aan de beraadslaging en beslissing van de Raad opgenomen in paragrafen 8 en 9 hieronder, terwijl de Uitvoerende Bestuurders de vergaderzaal verlieten en niet deelnamen aan deze beraadslaging en beslissing.
8. De Niet-Uitvoerende Bestuurders wisselden standpunten uit met betrekking tot de hierboven beschreven schadeloosstelling en erkenden het bestaan van omstandigheden die gelijkaardig zijn aan de in paragraaf 5 hierboven uiteengezette omstandigheden.
9. De Niet-Uitvoerende Bestuurders gingen vervolgens over tot de beraadslaging overeenkomstig artikel 18, 6de lid van de statuten van de vennootschap. Deze bestuurders bespraken de schadeloosstellingsverbintenis en beslisten met eenparigheid van stemmen dat de vennootschap alle huidige Uitvoerende Bestuurders van de vennootschap schadeloos zal stellen en vrijwaren in de grootst mogelijke mate toegelaten door de toepasselijke wetgeving, voor en van alle aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen die redelijkerwijze door hen werden opgelopen of gedragen in verband met enige procedure of vordering die een derde partij (met inbegrip van, maar niet beperkt tot, een aandeelhouder van de vennootschap die handelt voor eigen rekening) tegen hen instelt in hun hoedanigheid van bestuurder van de vennootschap met betrekking tot enige beslissing, handeling of verzuim genomen of gesteld (of beweerdelijk genomen of gesteld) vóór, op of na de datum van deze vergadering, met dien verstande echter dat: (a) de bestuurder handelde te goeder trouw en op een wijze waarvan hij/zij meende dat deze in het belang van de vennootschap was; en (b) deze schadeloosstellingsverbintenis niet van toepassing zal zijn (i) op aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen die voortvloeien uit bedrog of opzettelijke fout van een bestuurder; noch (ii) indien, en voor zover, dergelijke aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen gedekt worden door een verzekeringspolis (al dan niet door de vennootschap afgesloten) in het voordeel van de betrokken bestuurder.
10. Na de beraadslaging en beslissing uiteengezet in paragrafen 8 en 9 hierboven werden de Uitvoerende Bestuurders terug uitgenodigd in de vergaderzaal.

SFPI/FPIM heeft nota genomen van het feit dat de schadeloosstellingsverbintenis werd goedgekeurd en heeft het management uitgenodigd om pro-actief de mogelijkheden te blijven onderzoeken om te komen tot een passende verzekeringsdekking voor de bestuurders.

Fortis Bank Jaarrekening 2008 (niet-geconsolideerde)

Balans na resultaatbestemming

2. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

1. Balans na winstverdeling

ACTIVA

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
I.	Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten	606.929	696.086
II.	Bij de centrale bank herfinancierbaar overheidspapier	1.059.768	614.928
III.	Vorderingen op kredietinstellingen	69.255.477	143.547.738
	A. Onmiddellijk opvraagbaar	18.408.090	6.832.737
	B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging)	50.847.387	136.715.001
IV.	Vorderingen op cliënten	164.907.852	157.946.104
V.	Obligaties en andere vastrentende effecten	121.630.941	114.133.543
	A. Van publiekrechtelijke emittenten	54.396.395	48.595.229
	B. Van andere emittenten	67.234.546	65.538.314
VI.	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	5.892.115	10.667.806
VII.	Financiële vaste activa	11.840.675	46.715.707
	A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	11.434.727	37.170.792
	B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	81.141	2.497.701
	C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	132.236	15.643
	D. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen en ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	192.571	7.031.571
VIII.	Oprichtingskosten en immateriële vaste activa	49.287	79.862
IX.	Materiële vaste activa	972.937	1.008.084
X.	Eigen aandelen	0	0
XI.	Overige activa	10.494.687	11.465.553
XII.	Overlopende rekeningen	90.303.973	50.815.171
	TOTAL ACTIVA	477.014.641	537.690.582

3. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
		05	10
PASSIVA			
I. Schulden aan kredietinstellingen	201.000	126.230.362	207.559.371
A. Onmiddellijk opvraagbaar	201.100	17.905.979	35.569.523
B. Mobiliseringsschulden wegens herdiscontering van handelspapier	201.200	0	0
C. Overige schulden op termijn of met opzegging	201.300	108.324.383	171.989.848
II. Schulden aan cliënten	202.000	181.738.070	176.795.830
A. Spaargelden / spaardeposito's	202.100	33.364.839	40.002.914
B. Andere schulden	202.200	148.373.231	136.792.916
1. onmiddellijk opvraagbaar	202.201	41.727.923	41.895.609
2. op termijn of met opzegging	202.202	106.645.308	94.897.307
3. wegens herdiscontering van handelspapier	202.203	0	0
III. In schuldbewijzen belichaamde schulden	203.000	28.993.695	42.812.280
A. Obligaties en andere vastrentende effecten in omloop	203.100	22.699.981	17.373.712
B. Overige schuldbewijzen	203.200	6.293.714	25.438.568
IV. Overige schulden	204.000	15.718.977	13.894.896
V. Overlopende rekeningen	205.000	86.911.750	48.775.261
VI. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	206.100	499.516	658.263
1. Pensioen- en soortgelijke verplichtingen	206.101	1.049	1.273
2. Belastingen	206.102	17.530	18.910
3. Overige risico's en kosten	206.103	480.937	638.080
B. Uitgestelde belastingen	206.200	1.212	2.307
VII. Fonds voor algemene bankrisico's	207.000	872.103	872.078
VIII. Achtergestelde schulden	208.000	23.267.634	19.024.046
EIGEN VERMOGEN	290.000	12.781.322	27.296.250
IX. Kapitaal	209.000	9.374.878	4.693.552
A. Geplaatst kapitaal	209.100	9.374.878	4.693.552
B. Niet opgevraagd kapitaal (-)	209.200	0	0
X. Uitgiftepremies	210.000	20.276.054	20.257.380
XI. Herwaarderingsmeerwaarden	211.000	1.008.723	0
XII. Reserves	212.000	854.076	855.987
A. Wettelijke reserve	212.100	311.184	311.184
B. Onbeschikbare reserves	212.200	36.987	36.987
1. voor eigen aandelen	212.201	0	0
2. andere	212.202	36.987	36.987
C. Belastingvrije reserves	212.300	153.528	155.830
D. Beschikbare reserves	212.400	352.377	351.986
XIII. Overgedragen winst (overgedragen verlies(-))	213.000	(18.732.409)	1.489.331
TOTAAL PASSIVA	299.000	477.014.641	537.690.582

4. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
POSTEN BUITEN-BALANSTELLING			
I. Eventuele passiva	301.000	52.523.535	58.597.131
A. Niet genegocieerde accepten	301.100	157.996	410.011
B. Kredietvervangende borgtochten	301.200	8.208.205	4.175.411
C. Overige borgtochten	301.300	38.344.248	47.454.738
D. Documentaire kredieten	301.400	5.812.947	6.556.840
E. Activa bezwaard met zakelijke zekerheden voor rekening van derden	301.500	139	131
II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico	302.000	86.200.592	101.179.583
A. Vaste verplichtingen tot fondsenverstrekking	302.100	4.395.215	8.603.827
B. Verplichtingen wegens contantaankopen van effecten en andere waarden	302.200	391.577	1.471.092
C. Beschikbare marge op betekende kredietlijnen van effecten	302.300	81.413.800	91.104.372
D. Verplichtingen tot vaste opnemings en plaatsing	302.400	0	292
E. Verplichtingen tot inkoop wegens onvolkomen cessie-retrocessie	302.500	0	0
III. Aan de kredietinstelling toevertrouwde waarden	303.000	136.796.802	133.342.609
A. Waarden gehouden onder fiducieregeling	303.100	0	0
B. Open bewaring en gelijkgestelde	303.200	136.796.802	133.342.609
IV. Te storten op aandelen	304.000	794.763	561.901

Schema van de Resultatenrekening

5. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
2. SCHEMA VAN DE RESULTATENREKENING			
<i>(voorstelling in staffelvorm)</i>			
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	401.000	20.427.184	19.122.063
waaronder: uit vastrentende effecten	401.001	5.586.341	5.051.630
II. Rentekosten en soortgelijke kosten (-)	502.000	(17.981.353)	(17.486.863)
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten	403.000	1.102.888	1.016.520
A. Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	403.100	148.755	150.409
B. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	403.200	939.989	841.702
C. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	403.300	8.915	7.565
D. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	403.400	5.229	16.844
IV. Ontvangen provisies	404.000	1.326.928	1.347.797
V. Betaalde provisies (-)	505.000	(533.039)	(386.220)
VI. Winst (verlies(-)) uit financiële transacties	506.000	(1.909.446)	467.287
A. Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten	506.100	(1.169.558)	277.139
B. Uit de realisatie van beleggingseffecten	506.200	(739.888)	190.148
VII. Algemene beheerskosten (-)	507.000	(3.247.164)	(3.135.312)
A. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	507.100	(2.039.122)	(1.994.351)
B. Overige beheerskosten	507.200	(1.208.042)	(1.140.961)
VIII. Afschrijvingen en waardeverminderingen (-) op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	508.000	(196.099)	(172.314)
IX. Terugneming van waardeverminderingen (Waardeverminderingen(-)) op vorderingen en terugneming van voorzieningen (voorzieningen(-)) voor de posten buiten-balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	509.000	(2.421.769)	(263.152)
X. Terugneming van waardeverminderingen (Waardeverminderingen(-)) op de beleggingsportefeuille in obligaties, aandelen en andere vastrentende of niet-vastrentende effecten	510.000	(4.375.797)	(2.444.691)
XI. Besteding en terugneming van voorzieningen voor andererisico's en kosten dan bedoeld in de posten buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	411.000	33.343	20.229
XII. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten-balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico" (-)	512.000	(94.576)	(32.464)
XIII. Onttrekking (Toevoeging(-)) aan het fonds voor algemene bankrisico's	513.000	0	0
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	414.000	400.119	240.103
XV. Overige bedrijfskosten (-)	515.000	(202.151)	(243.170)
XVI. Winst (Verlies(-)) uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting	416.000	(7.670.932)	(1.950.187)

6. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

	<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>

2. SCHEMA VAN DE RESULTATENREKENING

(voorstelling in staffelvorm)

XVII.	Uitzonderlijke opbrengsten	417.000	160.156	450.894
	A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	417.100	0	0
	B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	417.200	0	7.472
	C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	417.300	0	7.605
	D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa	417.400	155.465	424.766
	E. Andere uitzonderlijke opbrengsten	417.500	4.691	11.051
XVIII.	Uitzonderlijke kosten (-)	518.000	(12.746.483)	(40.518)
	A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	518.100	(57.888)	0
	B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa	518.200	(5.985.147)	(14.398)
	C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	518.300	(155.173)	(7.212)
	D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	518.400	(6.524.243)	(2.862)
	E. Andere uitzonderlijke kosten	518.500	(24.032)	(16.046)
XIX.	Winst (Verlies(-)) van het boekjaar vóór belastingen	419.000	(20.257.259)	(1.539.811)
XIX bis.	A. Overboeking naar de uitgestelde belastingen (-)	519.100	0	0
	B. Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	419.200	1.094	1.324
XX.	Belastingen op het resultaat	520.000	32.513	(69.717)
	A. Belastingen (-)	520.100	(47.354)	(104.013)
	B. Regularisering van belastingen en terugneming van belastingvoorzieningen	420.200	79.867	34.296
XXI.	Winst (Verlies(-)) van het boekjaar	421.000	(20.223.652)	(1.608.204)
XXII.	Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	522.000	0	0
	Onttrekking aan de belastingvrije reserves	422.000	1.912	2.382
XXIII.	Te bestemmen winst (te verwerken verlies(-)) van het boekjaar	423.000	(20.221.740)	(1.605.822)

7. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
RESULTAATVERWERKING			
A.	Te bestemmen winstsaldo (Te verwerken verliessaldo(-))	(18.732.409)	1.489.656
1.	Te bestemmen winst (Te verwerken verlies(-)) van het boekjaar	(20.221.740)	(1.605.822)
2.	Overgedragen winst (Overgedragen verlies(-)) van het vorige boekjaar	1.489.331	3.095.478
B.	Onttrekking aan het eigen vermogen	0	0
1.	aan het kapitaal en de uitgiftepremies	0	0
2.	aan de reserves	0	0
C.	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	(0)	(0)
1.	aan het kapitaal en de uitgiftepremies	0	0
2.	aan de wettelijke reserve	0	0
3.	aan de overige reserves	0	0
D.	Over te dragen resultaat	18.732.409	(1.489.331)
1.	Over te dragen winst (-)	0	(1.489.331)
2.	Over te dragen verlies	18.732.409	0
E.	Tussenkost van de vennoten in het verlies	0	0
F.	Uit te keren winst (-)	(0)	(325)
1.	Vergoeding van het kapitaal (a)	0	0
2.	Bestuurders of zaakvoerders (a)	0	(325)
3.	Andere rechthebbenden (a)	0	0

(a) alleen voor de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid naar Belgisch recht

Toelichtingen

8. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

3. TOELICHTING

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
I. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP KREDIETINSTELLINGEN			
<i>(actiefpost III)</i>			
A. Voor de post in zijn geheel:			
1. - vorderingen op verbonden ondernemingen	010	9.813.003	41.959.275
- vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	0	22
2. achtergestelde vorderingen	030	0	0
B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging) op kredietinstellingen			
<i>(actiefpost III B.)</i>			
1. Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstelling	040	3.916.208	2.164.321
2. Uitsplitsing van deze vorderingen naar hun resterende looptijd :			
• tot drie maanden	050	39.651.017	
• meer dan drie maanden tot één jaar	060	3.404.555	
• meer dan één jaar tot vijf jaar	070	4.509.587	
• meer dan vijf jaar	080	2.766.258	
• met onbepaalde looptijd	090	515.970	

9. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
II. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP CLIENTEN			
<i>(actiefpost IV)</i>			
1. Vorderingen			
• op verbonden ondernemingen	010	17.730.536	19.471.226
• op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding	020	49.500	49.500
2. Achtergestelde vorderingen	030	0	28.808
3. Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstelling	040	942.045	925.568
4. Uitsplitsing van de vorderingen naar hun resterende looptijd			
• tot drie maanden	050	64.950.693	
• meer dan drie maanden tot één jaar	060	25.887.480	
• meer dan één jaar tot vijf jaar	070	24.816.816	
• meer dan vijf jaar	080	38.957.015	
• met onbepaalde looptijd	090	10.295.848	
5. Uitsplitsing van de vorderingen naar hun aard			
• handelspapier (inclusief eigen accepten)	100	5.313	
• vorderingen uit leasing en soortgelijke vorderingen	110	60.465	
• leningen tegen forfaitair lastenpercentage	120	1.014.816	
• hypotheekleningen	130	10.390.043	
• andere leningen op termijn van meer dan één jaar	140	57.878.498	
• overige vorderingen	150	95.558.717	
6. Geografische uitsplitsing van de vorderingen			
• vorderingen op België	160	68.143.574	
• vorderingen op het buitenland	170	96.764.278	
7. Analytische gegevens in verband met de hypotheekleningen met reconstitutie bij de instelling of waaraan levensverzekerings- en kapitalisatie-overeenkomsten zijn gekoppeld			
a) aanvankelijk geleende kapitalen	180	0	
b) reconstitutiefonds en wiskundige reserves in verband met deze leningen	190	0	
c) netto-omloop van deze leningen (a - b)	200	0	

10. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
		05	10
III. STAAT VAN DE OBLIGATIES EN ANDERE VASTRENTENDE EFFECTEN			
<i>(actiefpost V)</i>			
1. Obligaties en effecten uitgegeven door			
• verbonden ondernemingen	010	1.116.782	576.958
• ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	0	3.170
2. Obligaties en effecten die achtergestelde vorderingen vertegenwoordigen	030	0	0
		<i>België</i>	<i>Buitenland</i>
3. Geografische uitsplitsing van de volgende posten			
V.A. publiekrechtelijke emittenten	040	9.132.876	45.263.519
V.B. andere emittenten	050	16.200.619	51.033.927
		<i>Boekwaarde</i>	<i>Marktwaarde</i>
4. Noteringen en looptijden			
a) • Genoteerde effecten	060	53.859.689	53.894.761
• Niet-genoteerde effecten	070	67.771.252	
b) • Resterende looptijd tot één jaar	080	16.436.417	
• Resterende looptijd van meer dan één jaar	090	105.194.524	
5. Uitsplitsing naargelang de obligaties en effecten behorende tot de			
a) handelsportefeuille	100	14.242.507	
b) beleggingsportefeuille	110	107.388.434	
6. Voor de handelsportefeuille			
• het positieve verschil tussen de hogere marktwaarde en de aanschaffingswaarde van de obligaties en effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd	120	122.185	
• in voorkomend geval, het positieve verschil tussen de hogere marktwaarde en de boekwaarde van de obligaties en effecten die worden gewaardeerd	130	65.167	
7. Voor de beleggingsportefeuille			
• het positieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde groter is dan hun boekwaarde	140	676.862	
• het negatieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde kleiner is dan hun boekwaarde	150	785.766	

11. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

8. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde van de beleggingsportefeuille

	<i>Codes</i>	<i>Boekjaar</i>
		<i>05</i>
a) AANSCHAFFINGSWAARDE		
Per einde van het vorige boekjaar	010	89.888.927
Mutaties tijdens het boekjaar		
• aanschaffingen	020	58.674.616
• overdrachten	030	(37.635.052)
• aanpassingen met toepassing van artikel 35 ter § 4 en 5	040	(106.064)
• wisselkoersverschillen	050	(895.982)
Per einde van het boekjaar	099	109.926.445
b) OVERDRACHTEN TUSSEN PORTEFEUILLES		
1. Overdrachten		
• van de beleggingsportefeuille naar de handelsportefeuille	110	(3.357.524)
• van de handelsportefeuille naar de beleggingsportefeuille	120	5.177.371
2. Weerslag op het resultaat	130	65.744
c) WAARDEVERMINDERINGEN		
Per einde van het vorige boekjaar	200	2.417.135
Mutaties tijdens het boekjaar		
• geboekt	210	4.287.317
• teruggenomen want overtollig	220	(67.299)
• afgeboekt	230	(1.949.483)
• overgeboekt van een post naar een andere	240	(526.661)
• wisselkoersverschillen	250	196.849
Per einde van het boekjaar	299	4.357.858
d) NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR		
[a) + b)1. - c)]	399	107.388.434

12. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

Boekjaar Vorig boekjaar

Codes	05	10
-------	----	----

IV. STAAT VAN DE AANDELEN EN ANDERE NIET-VASTRENTENDE EFFECTEN

(actiefpost VI)

1. Geografische uitsplitsing van de emittenten van effecten			
• Belgische emittenten	010	31.569	
• buitenlandse emittenten	020	5.860.546	
			<u>Boekwaarde</u> <u>Marktwaarde</u>
2. Noteringen			
• genoteerde effecten	030	4.964.292	4.933.217
• niet-genoteerde effecten	040	927.823	
			<u>Boekjaar</u>
3. Uitsplitsing naargelang de aandelen en effecten behorende tot de			
• handelsportefeuille	050	4.964.292	
• beleggingsportefeuille	060	927.823	
4. Voor de handelsportefeuille :			
• het positieve verschil tussen de marktwaarde en de aanschaffingswaarde van de effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd	070	480.874	
• het positieve verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde van de effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig artikel 35 ter, § 2, tweede lid	080	0	
5. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde van de beleggingsportefeuille			
a) AANSCHAFFINGSWAARDE			
Per einde van het vorige boekjaar	100	3.654.075	
Mutaties tijdens het boekjaar			
• aanschaffingen	110	822.190	
• overdrachten	120	(3.421.376)	
• andere wijzigingen	130	57.687	
• wisselkoersverschillen	140	(2.944)	
Per einde van het boekjaar	199	1.109.632	
b) OVERDRACHTEN TUSSEN PORTEFEUILLES			
1. Overdrachten			
• van de beleggingsportefeuille naar de handelsportefeuille	200	0	
• van de handelsportefeuille naar de beleggingsportefeuille	210	0	
2. Weerslag op het resultaat	220	0	
c) WAARDEVERMINDERINGEN			
Per einde van het vorige boekjaar	300	67.883	
Mutaties tijdens het boekjaar			
• geboekt	310	158.069	
• teruggenomen want overtoellig	320	(2.290)	
• afgeboekt	330	(43.420)	
• overgeboekt van een post naar een andere	340	0	
• wisselkoersverschillen	350	1.567	
Per einde van het boekjaar	399	181.809	
d) NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR			
[a) + b) 1. - c)]	499	927.823	

13. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

Codes	Boekjaar		Vorig boekjaar		
	05	10	15	20	
V. STAAT VAN DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA					
<i>(actiefpost VII)</i>					
A.1. Uitsplitsing van de actiefposten VII A, B, C.					
a) economische sector van de volgende posten					
A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	010	6.041.598	25.603.169	5.393.129	11.567.623
B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	16.632	85.095	64.509	2.412.606
C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	030	1.425	110	130.811	15.533
b) notering					
			<i>Genoteerd</i>	<i>Niet genoteerd</i>	
A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	040		1.272.959	10.161.768	
B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	050		42.627	38.514	
C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	060		117.106	15.130	
A.2. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde per einde van het boekjaar van de actiefposten VII.A, B en C					
			<i>Verbonden ondernemingen (VII.A)</i>	<i>Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat (VII.B)</i>	<i>Andere ondernemingen (VII.C)</i>
a) AANSCHAFFINGSWAARDE					
Per einde van het vorige boekjaar	100	37.162.713	2.500.759	22.647	
Mutaties tijdens het boekjaar					
• aanschaffingen	110	9.706.880	21.491	6	
• overdrachten en buitengebruikstellingen	120	(32.247.687)	(45.539)	(410)	
• overboekingen van een post naar een andere	130	(7)	(2.349.780)	2.349.787	
• wisselkoersverschillen	140	(498.344)	0	(14)	
Per einde van het boekjaar	199	14.123.555	126.931	2.372.016	
b) MEERWAARDEN					
Per einde van het vorige boekjaar	200	113.518	0	0	
Mutaties tijdens het boekjaar					
• geboekt	210	1.008.723	0	0	
• verworven van derden	220	0	0	0	
• afgeboekt	230	(496)	0	0	
• overgeboekt van een post naar een andere	240	0	0	0	
Per einde van het boekjaar	299	1.121.745	0	0	
c) WAARDEVERMINDERINGEN					
Per einde van het vorige boekjaar	300	105.439	3.058	7.004	
Mutaties tijdens het boekjaar					
• geboekt	310	3.709.332	42.732	2.233.083	
• teruggenomen want overtoellig	320	0	0	0	
• verworven van derden	330	0	0	0	
• afgeboekt	340	0	0	0	
• overgeboekt van een post naar een andere	350	(4.198)	0	(307)	
• wisselkoersverschillen	360	0	0	0	
Per einde van het boekjaar	399	3.810.573	45.790	2.239.780	
d) NETTO-BOEKWAARDE PER EINDE VAN BOEKJAAR					
[a) + b) - c)]	499	11.434.727	81.141	132.236	

14. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

	<u>Codes</u>		<u>05</u>		<u>10</u>		<u>15</u>		<u>20</u>	
	<u>Kredietinstellingen</u>						<u>Andere ondernemingen</u>			
	<i>Boekjaar</i>			<i>Vorig boekjaar</i>			<i>Boekjaar</i>		<i>Vorig boekjaar</i>	
B. Uitsplitsing van actiefpost VII D.										
1. Achtergestelde vordering op										
• verbonden ondernemingen	010	192.571	19.288			0	7.012.283			
• andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	0	0			0	0			
2. Bedrag van de door genoteerde effecten vertegenwoordigde achtergestelde vorderingen	030	0								
3. Gedetailleerde opgave van de achtergestelde vorderingen										
	<u>Codes</u>		<u>Verbonden ondernemingen</u>			<u>Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat</u>				
Netto-boekwaarde per einde van het vorige boekjaar	100		7.031.571			0				
Mutaties tijdens het boekjaar :										
• toevoegingen	110		328.178			0				
• terugbetalingen	120		(7.164.992)			0				
• geboekte waardeverminderingen	130		0			0				
• teruggenomen waardeverminderingen	140		0			0				
• wisselkoersverschillen	150		(2.186)			0				
• overige	160		0			0				
Netto-boekwaarde per einde van het boekjaar	199		192.571			0				
Gecumuleerde waardeverminderingen per einde van het boekjaar	200		0			0				

15. B.T.W. BE 403.199.702								
VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT								
Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.								
Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)			
	Rechtstreeks			Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%					
Alandes B.V. Amsterdam		1	100,00		31/12/2007	EUR	28	8
Alpha Card Brussel BE 463.926.551		735.000	50,00		31/12/2007	EUR	8.628	19
Alpha Credit Brussel BE 445.781.316		1.146.937	100,00		31/12/2007	EUR	128.489	75.255
Artemis Asset Management Ltd Edinburgh		452.750.000	100,00		31/12/2007	GBP	171	(3)
ASLK-CGER Services (in liquidatie) Brussel BE 458.523.354		89	89,00		In liquidatie			
Astir B.V. Amsterdam		1	100,00		31/12/2006	EUR	34	16
Banking Funding Company S.A. Brussel BE 884.525.164		20.586	33,47		31/12/2007	EUR	589	527
Bank van de post N.V. Brussel BE 456.038.471		300.000	50,00		31/12/2007	EUR	179.531	9.085
BASS Master Issuer NV Brussel BE 898.307.694		62.000	100,00		Opstartfase			
BBOF III Investors B.V. Amsterdam		24.300	12,13		31/12/2007	EUR	1.356	(935)
BCC Corporate Brussel BE 883.523.807		8.941	37,25		31/12/2007	EUR	2.194	154
Bedrijvencentrum Dendermonde N.V. Dendermonde BE 438.558.081		500	19,61		31/12/2007	EUR	1.023	34
Bedrijvencentrum Regio Aalst N.V. Erembodegem BE 428.749.502		80	14,23		31/12/2007	EUR	654	(2)
Bedrijvencentrum Vilvoorde N.V. Vilvoorde BE 434.222.577		400	11,02		31/12/2007	EUR	1.157	145

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)			
	Rechtstreeks			Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%					
Bedrijvencentrum Waasland N.V. Sint-Niklaas BE 427.264.214		400	16,03		31/12/2007	EUR	889	6
Bedrijvencentrum Zaventem N.V. Zaventem BE 426.496.726		751	24,98		31/12/2007	EUR	176	(141)
Belgolaise N.V. Brussel BE 403.200.294	(1)	449.999	100,00		31/12/2007	EUR	29.417	35.555
	(2)	119.250						
BEM-Flemish Construction & Investment Company N.V. Brussel BE 461 612 904		2.793	12,05	0,03	31/12/2007	EUR	5.367	452
Brand & Licence Company Brussel BE 884.499.250		123	20,00		31/12/2007	EUR	105	44
Camomile Investments UK Limited Londen		2.000.000	100,00		31/12/2007	GBP	3.936	551
Camomile Ulster Investments George Town		1.356	99,93	0,07	31/12/2007	GBP	3.096	4.863
Certificat Etoile Luxemburg		1.250	25,00		30/06/2007	EUR	124	-
Certifimmo II (in liquidatie) Brussel BE 431.434.224		64	51,20		27/09/2007	EUR	100	4
Certifimmo S.A. (in liquidatie) Brussel BE 430.926.656		102	51,00		05/06/2007	EUR	68	613
Certifimmo V S.A. Brussel BE 450.355.261		12.261	99,99	0,01	31/12/2007	EUR	2.376	1.434
China-Belgium Direct Equity investment Fund Beijing		10.000.000	10,00		31/12/2007	CNY	996.237	17.683
Coppefis Brussel BE 453.987.813		74	98,67	1,33	31/12/2007	EUR	331	328

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten			Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)				
	Rechtstreeks		Door dochter- onderneming	Jaarrekening op	Munt- eenheden	Eigen vermogen	Netto- resultaat	
	Soort	Aantal						%
Comptoir Agricole de Wallonie Nijvel BE 400.364.530		2.499	99,96	0,04	31/12/2007	EUR	1.476	326
Coöperatieve H2 Equity Praters Fund III U.A. Amsterdam		3.202.915	24,07		31/12/2007	EUR	4.138	(934)
Credissimo Seraing BE 403.977.482		124.999	100,00		31/12/2007	EUR	12.228	807
Crédit Social de la Province du Brabant Wallon Nijvel BE 400.351.068		11.012	12,10		31/12/2007	EUR	4.201	177
Demetris Groot-Bijgaarden BE 452.211.723		9.999	99,99	0,01	31/12/2007	EUR	2.800	162
Dikodi Amsterdam		42	100,00		31/12/2007	EUR	(15.997)	(492)
Discontokantoor van Turnhout (in liquidatie) Turnhout BE 404.154.755		10.000	100,00		31/12/2007	EUR	37	(1)
Distri-Invest S.A. Brussel BE 431.242.105		102	51,00		20/04/2008	EUR	112	4
Dominet S.A. Piaseczno		25.615	100,00		31/12/2007	PLN	190	6
Domus Flandria N.V. Antwerpen BE 436.825.642		22.500	11,22		31/12/2007	EUR	26.655	2.190
Europay Belgium S.C. Brussel BE 434.197.536		13.618	39,73	0,07	31/12/2007	EUR	1.353	6.690
European Carbon Fund Luxemburg		15.000.000	10,53		31/12/2007	EUR	-	34.284
FB Energy Trading S.à.r.l. Luxemburg		8.634.116	100,00		31/12/2007	USD	431.620	113
FB Holdings Canada Corp. Calgary		10.000.000	100,00		31/12/2007	USD	10.000	-
FB Transportation Capital LLC Wilmington		5.000.000	100,00		31/12/2007	USD	79.888	50.602

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)			
	Rechtstreeks			Door dochter- onderneming	Jaarrekening op	Munt- eenheden	Eigen vermogen	Netto- resultaat
	Soort	Aantal	%					
						(+) of (-)	(+) of (-)	
FCM Private Equity II S.L. Madrid		50.237	71,77		31/12/2007	EUR	69	(1)
FCM Private Equity, S.L. Madrid		2.914.995	99,97		31/12/2007	EUR	3.624	8.006
Fimagen Holding Parijs		2.933.313	96,85	3,15	31/12/2007	EUR	243.524	50.690
Finest Brussel BE 449.082.680		14.793	99,99	0,01	12/11/2007	EUR	1.242	48
Fintrimo S.A. Brussel BE 874.308.807		300	50,00		31/12/2007	EUR	409	(55)
Fondo Nazca II, FCR de Régimen Simplificado Madrid		62.343.264	99,02		31/12/2007	EUR	61.076	(964)
Fortis Bank A.S. Gayrettepe		988.169.379	94,11		31/12/2007	TRY	1.634.893	180.268
Fortis Bank Escritorio de Representacao Ltda Sao Paulo		990.364	88,40		31/12/2007	BRL	533	123
Fortis Bank Polska Warszawa		16.650.947	99,25		31/12/2007	PLN	1.153.956	177.594
Fortis Bank Reinsurance S.A. (FB Re S.A.) Luxemburg		25.000	100,00		31/12/2007	EUR	7.762	-
Fortis Banque France Parijs		2.832.092	99,98		31/12/2007	EUR	344.107	(14.617)
Fortis Banque Luxembourg S.A. Luxemburg		13.720.846	99,92		31/12/2007	EUR	2.755.100	406.600
Fortis Capital (Canada) Ltd. White Horse		100	40,00	60,00	31/12/2007	USD	9.151	7.136
Fortis Capital Corporation Inc Stamford		1.000	100,00		31/12/2007	USD	885.075	104.007

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten			Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)				
	Rechtstreeks		Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen vermogen	Netto-resultaat	
	Soort	Aantal						%
Fortis Film Fund S.A. Brussel BE 893.587.655		99	99,00	1,00	Opstartfase			
Fortis Finance Belgium S.C.R.L. Brussel BE 879.866.412		8.533.312	100,00		31/12/2007	EUR	8.562.052	331.817
Fortis Financial Services LLC New York		159.992.316	100,00		31/12/2007	USD	245.544	3.451
Fortis Funding LLC New York		100.000	100,00		31/12/2007	USD	289	(437)
Fortis Gesbeta SGIC Madrid		75.000	100,00		31/12/2007	EUR	19.537	3.388
Fortis Ifico George Town		100.000	100,00		31/12/2007	USD	2.918	247
Fortis Inernational Finance Dublin Dublin		959.368.065	94,62	5,38	31/12/2007	EUR	375.896	33.579
Fortis Lease Iberia Barcelona		1.170.000	21,39	78,61	31/12/2007	EUR	25.031	(466)
Fortis investment Management "FIM" Brussel BE 462.748.891		1.693.327	84,67	15,32	31/12/2007	EUR	474.070	57.434
Fortis Luxemburg Finance Luxemburg		19.999	100,00		31/12/2007	EUR	25.543	(915)
Fortis Private Equity Asia Fund Brussel BE 0866.161.894		22.199	100,00		31/12/2007	EUR	17.110	5.278
Fortis Private Equity Belgium Brussel BE 421.883.286		557.866	100,00		31/12/2007	EUR	195.503	(6.123)
Fortis Private Equity France Fund Straatsburg		50.000.000	99,90	0,10	31/12/2007	EUR	34.964	(785)
Fortis Private Equity France S.A.S. Straatsburg		200.000	100,00		31/12/2007	EUR	485	38
Fortis Private Investment Management Limited Londen		64.993.419	100,00		31/12/2007	GBP	14.395	(5.718)

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten			Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)				
	Rechtstreeks		Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen-vermogen	Netto-resultaat	
	Soort	Aantal						%
Fortis Proprietary Investments Dublin		9.999.999	100,00		31/12/2007	USD	78.712	6.918
Fortis Wealth Management Hong Kong Ltd Hong Kong		549.999	100,00		31/12/2007	HKD	315.441	31.071
Fortis Wealth Management Singapore Ltd Singapore		9.450.000	100,00		31/12/2007	SGD	826	-
Fortis Wealth Management Taiwan Ltd Taiwan		20.000.000	100,00		31/12/2007	TWD	331.822	(28.410)
G I Finance Dublin		54.600.001	100,00		31/12/2007	GBP	54.637	-
Geschäftsführung GmbH der Generale Bank Keulen		1	100,00		31/12/2007	EUR	28	3
Generale Bank Pref II NV Rotterdam		9.075.609	100,00		31/12/2007	EUR	190.416	7.417
Generale Belgian Finance Company Ltd. Hong Kong		99.999	100,00		31/12/2007	USD	9.218	261
Generale Branch Nominees Ltd. Londen		100	100,00		31/12/2007	GBP	-	-
GenFinance International N.V. Brussel BE 421.429.267		19.999	100,00		31/12/2007	EUR	1.256	4
GIE Immobilier Groupe Fortis Paris Puteaux		186.013.302	12,61	79,85	31/12/2007	EUR	-	-
Gudrun Xpert Brussel BE 477.315.422		5.200	26,00		31/12/2007	EUR	718	98
Heracles S.C.R.L. Charleroi BE 427.178.892		4.500	13,55	0,05	31/12/2007	EUR	627	308
Het Werkmanshuis Tongeren BE 400.986.518		1.095	41,04		31/12/2007	EUR	1.321	41
Hewitt's Island CLO VII George Town		1	100,00		Opstartfase			

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)			
	Rechtstreeks			Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen vermogen (+) of (-)	Netto-resultaat (+) of (-)
	Soort	Aantal	%					
I.D.P.B. SA Parijs		145	96,67	2,00	31/12/2007	EUR	733	19
Immo Certrest Brussel BE 458.406.954		999	99,90	0,10	31/12/2007	EUR	(1.046)	27
Immo Kolonel Bourgstraat Brussel BE 461.139.879		1.250	50,00		31/12/2007	EUR	72	3
Immo-Beaulieu Brussel BE 450.193.133		500	25,00		16/06/2007	EUR	68	82
Immobilière Distri-Land N.V. Brussel BE 436.440.909		156	12,48		31/12/2007	EUR	198	31
Immobilière Sauvenière N.V. Brussel BE 403.302.739		15.741	99,99	0,01	31/12/2007	EUR	28.685	1.411
Immolouneuve S.A. Brussel BE 416.030.426		1.000	50,00		31/12/2007	EUR	88	3
Innovation et Développement en Brabant Wallon Tubeké BE 460.658.938		3.500	16,32		31/12/2007	EUR	738	38
Isabel N.V. Brussel BE 455.530.509		253.322	25,33		31/12/2007	EUR	13.500	1.294
Krediet voor Sociale Woningen Brussel BE 402.204.461		70.629	77,56	4,10	31/12/2007	EUR	11.576	751
La Maison Sociale de Tournai - Ath Doornik BE 402.495.065		465.570	99,72		31/12/2007	EUR	3.008	173
La Propriété Sociale de Binche - Morlanwelz Binche BE 401.198.136		23.520	20,81	0,67	31/12/2007	EUR	1.293	18
Landbouwkantoor Vlaanderen Wevelgem BE 405.460.889		499	99,80	0,20	31/12/2007	EUR	3.280	617
Le Crédit Social de Tubize Tubeké BE 400.344.140		400	11,43		31/12/2007	EUR	298	29
Le Crédit Social et les petits Propriétaires Réunis Chatelet BE 401.609.593		3.347	12,38		31/12/2007	EUR	2.504	137

15. B.T.W. BE 403.199.702

VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten			Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)				
	Rechtstreeks		Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen vermogen (+) of (-)	Netto-resultaat (+) of (-)	
	Soort	Aantal						%
Le Petit Propriétaire Brussel BE 403.290.366		690	11,60		31/12/2007	EUR	767	5
Mermoz Jet Finance Madrid		3.006	100,00		Opstartfase			
Metropolitan Buildings N.V. Brussel BE 434.742.734		15	15,00		31/12/2007	EUR	132	16
Mijn Huis & Edouard Pecher Antwerpen BE 404.476.340		20.859	50,26		31/12/2007	EUR	3.980	(166)
Mine.Be Brussel BE 471.793.053		40.000	100,00		31/12/2007	EUR	2.262	73
Montag & Caldwell, Inc Atlanta		500	100,00		31/12/2007	USD	140.554	(17.794)
Nazca Capital, S.G.E.C.R., S.A. Madrid		1.120.355	70,00		31/12/2007	EUR	328	37
Nazca Inversiones Madrid		54.486.300	95,00	5,00	31/12/2007	EUR	66.561	66.641
Nieuwe Maatschappij Rond Den Heerd Kortrijk BE 426.351.028		2.000	23,26		31/12/2007	EUR	166	(559)
Park De Haan N.V. Brussel BE 438.533.436		300	15,00		31/12/2007	EUR	68	776
S.A. Berlaymont 2000 N.V. (in liquidatie) Brussel BE 441.629.617		251	14,85		31/12/2007	EUR	14.155	3.001
Shenergy Groupe Finance Company Limited Shanghai		50.000.000	10,00		31/12/2007	CNY	511.382	11.382
Shinnecock CLO II George Town		250	100,00		Opstartfase			
St.-Jozefs Kredietmaatschappij Beringen Beringen BE 401.349.970		522	11,93		31/12/2007	EUR	20.299	348

15. B.T.W. BE 403.199.702**VI § 1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT**

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het koninklijk besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam, zetel, B.T.W.-nummer of nationaal identificatienummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is (in duizenden)			
	Rechtstreeks			Door dochter-onderneming	Jaarrekening op	Munt-eenheden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort	Aantal	%	%			(+) of (-)	(+) of (-)
S.B.I. - B.M.I. Brussel BE 411.892.088		2.595	19,51	0,01	31/12/2007	EUR	32.768	553
SOWO Invest Brussel BE 877.279.282		875	87,50		31/12/2007	EUR	270	117
Tous Propriétaires SA Erquelinnes BE 401.731.339		43.425	16,82		31/12/2007	EUR	5.284	389
Via-Zaventem N.V. Brussel BE 892.742.765		5.100	51,00		31/12/2007	EUR	132	(8)
Visa Belgium SRCL Brussel BE 435.551.972		44	24,58	0,49	31/12/2007	EUR	277	12
Von Essen GmbH Essen		1	100,00		31/12/2007	EUR	92.389	(13.638)
Von Essen GmbH & Co. KG Bank Essen		1	100,00		31/12/2007	EUR	92.435	(13.565)
Wa Pei Finance Company Ltd Hong Kong		340.997	100		Slapende			

(1) gewone aandelen
(2) VVPR aandelen

16. B.T.W. BE 403.199.702

VI. § 2 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARVOOR DE KREDIETINSTELLING ONBEPERKT AANSPRAKELIJK IS IN HAAR HOEDANIGHEID VAN ONBEPERKT AANSPRAKELIJKE VENNOOT OF LID

Naam, volledig adres van de zetel en indien het om een onderneming naar Belgisch recht gaat, BTW-nummer of nationaal identificatienummer		<i>Eventuele codes (*)</i>
<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
ASLK-CGER Services, wolvengracht 48, 1000 Brussel BE 458.523.354		

(*) De jaarrekening van de onderneming

- A. wordt openbaar gemaakt door neerlegging door de onderneming bij de Nationale Bank van België;
- B. wordt daadwerkelijk openbaar gemaakt door de onderneming in een andere Lid-Staat van de EG, zoals voorgeschreven door artikel 3 van richtlijn 68/151/EEG;
- C. wordt door integrale of evenredige consolidatie opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstelling die is opgesteld, gecontroleerd en openbaar gemaakt overeenkomstig het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen.

17. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

VII. STAAT VAN DE OPRICHTINGSKOSTEN EN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

(actiefpost VIII)

	Codes	05	10	15
	<i>Boekjaar</i>			
A. Gedetailleerde opgave van de oprichtingskosten				
Netto-boekwaarde per einde van het vorige boekjaar	010	803		
Mutaties tijdens het boekjaar :				
• nieuwe kosten	020	0		
• afschrijvingen	030	(69)		
• andere	040	10		
• wisselkoers	050	1		
Netto-boekwaarde per einde van het boekjaar	099	745		
waarvan				
• kosten van oprichting of kapitaalverhoging,				
• kosten bij uitgifte van leningen en andere oprichtingskosten	110	745		
• herstructureringskosten	120	0		
			<i>Overige</i>	<i>Waaronder provisies</i>
			<i>immateriële</i>	<i>ter vergoeding van aanbreng</i>
			<i>vaste</i>	<i>van verrichtingen</i>
B. Immateriële vaste activa	<i>Codes</i>	<i>Goodwill</i>	<i>activa</i>	<i>Art. 27 Bis*</i>
a) AANSCHAFFINGSWAARDE				
Per einde van het vorige boekjaar	210	26.111	102.788	0
Mutaties tijdens het boekjaar :				
• aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	220	0	21.216	0
• overdrachten en buitengebruikstellingen	230	0	(125)	0
• overboekingen van een post naar een andere	240	0	50	0
• wisselkoersverschillen	250	(2.308)	58	0
Per einde van het boekjaar	299	23.803	123.987	0
b) AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN				
Per einde van het vorige boekjaar	310	20.949	28.891	0
Mutaties tijdens het boekjaar				
• geboekt	320	1.727	19.766	0
• teruggenomen want overtollig	330	0	0	0
• verworven van derden	340	0	33	0
• afgeboekt	350	0	(2)	0
• overgeboekt van een post naar een andere	360	0	30.289	0
• wisselkoersverschillen	370	(2.268)	(137)	0
Per einde van het boekjaar	399	20.408	78.840	0
c) NETTO-BOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	499	3.395	45.147	0
[a) -b)]				

* Indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt

18. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

VIII. STAAT VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA

(actiefpost IX)

		<i>Terreinen en gebouwen</i>	<i>Installaties, machines en uitrusting</i>	<i>Meubilair en rollend materieel</i>	<i>Leasing en soortgelijke rechten</i>	<i>Overige materiële vaste activa</i>	<i>Activa in aanbouw en voortbetalingen</i>
	<i>Codes</i>	05	10	15	20	25	30
a) AANSCHAFFINGSWAARDE							
Per einde van het vorige boekjaar	010	1.511.554	296.127	141.163	0	382.229	0
Mutaties tijdens het boekjaar:							
• aanschaffingen, met inbegrip van de geproceerde vaste activa	020	96.574	53.425	11.250	0	70.951	0
• overdrachten en buitengebruikstellingen	030	(69.419)	(37.285)	(14.220)	0	(39.043)	0
• overboekingen van een post naar een andere	040	(730)	2.429	50	0	1.032	0
• wisselkoersverschillen	050	(248)	(1.443)	(233)	0	(9.955)	0
Per einde van het boekjaar	099	1.537.731	313.253	138.010	0	405.214	0
b) MEERWAARDEN							
Per einde van het vorige boekjaar	110	274.731	14	84	0	11.643	0
Mutaties tijdens het boekjaar							
• geboekt	120	0	0	0	0	0	0
• verworven van derden	130	0	0	0	0	0	0
• afgeboekt	140	(13.444)	0	0	0	(1.478)	0
• overgeboekt van een post naar een andere	150	48	0	(40)	0	(48)	0
• wisselkoersverschillen	160	0	0	(8)	0	0	0
Per einde van het boekjaar	199	261.335	14	36	0	10.117	0
c) AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN							
Per einde van het vorige boekjaar	210	1.144.420	192.397	71.629	0	201.015	0
Mutaties tijdens het boekjaar							
• geboekt	220	68.373	62.973	12.444	0	30.747	0
• teruggenomen want overtollig	230	0	0	0	0	0	0
• verworven van derden	240	0	6	0	0	1.305	0
• afgeboekt	250	(55.910)	(34.641)	(14.153)	0	(13.947)	0
• overgeboekt van een post naar een andere	260	27.448	2.318	132	0	83	0
• wisselkoersverschillen	270	(29)	(1.150)	(339)	0	(2.348)	0
Per einde van het boekjaar	299	1.184.302	221.903	69.713	0	216.855	0
d) NETTO-BOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR [a) + b) - c)]	399	614.764	91.364	68.333	0	198.476	0
waarvan							
• terreinen en gebouwen	410				0		
• installaties, machines en uitrusting	420				0		
• meubilair en rollend materieel	430				0		

19. B.T.W. BE 403.199.702*(in duizenden EUR)**Boekjaar**Codes**05***IX. OVERIGE ACTIVA***(actiefpost XI)*

Uitsplitsing indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt

• betaalde premies op opties	010	7.164.662
• uitstaand bedrag in afwachting van affectatie	020	2.652.729
• terug te vorderen vennootschapbelasting	030	221.414
• schuldvorderingen op facturen	040	441.119
• andere financiële investeringen	050	14.763
	060	0
	070	0

X. OVERLOPENDE REKENINGEN*(actiefpost XII)*

1. Over te dragen kosten	110	289.856
2. Verworven opbrengsten	120	90.014.117

20. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
XI. STAAT VAN DE SCHULDEN AAN KREDIETINSTELLINGEN			
<i>(passiefpost I)</i>			
A. Voor de post in zijn geheel			
• schulden aan verbonden ondernemingen	010	11.220.705	40.219.467
• schulden aan andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	0	22
B. Voor de schulden die niet onmiddellijk opeisbaar zijn, uitsplitsing naar hun resterende looptijd (passiefposten I.B. en C.)			
• tot drie maanden	110	92.522.789	
• meer dan drie maanden tot één jaar	120	11.974.240	
• meer dan één jaar tot vijf jaar	130	3.243.576	
• meer dan vijf jaar	140	582.134	
• met onbepaalde looptijd	150	1.644	
XII. STAAT VAN DE SCHULDEN AAN CLIËNTEN			
<i>(passiefpost II)</i>			
1. Schulden aan			
• verbonden ondernemingen	210	6.998.186	7.107.090
• andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	220	0	79.721
2. Geografische uitsplitsing van de schulden			
• aan België	310	92.509.054	
• aan het buitenland	320	89.229.016	
3. Uitsplitsing naar resterende looptijd			
• onmiddellijk opeisbaar	410	41.727.923	
• tot drie maanden	420	66.881.846	
• meer dan drie maanden tot één jaar	430	15.312.719	
• meer dan één jaar tot vijf jaar	440	13.487.426	
• meer dan vijf jaar	450	10.793.394	
• met onbepaalde looptijd	460	33.534.762	

21. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
XIII. STAAT VAN DE IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN			
<i>(passiefpost III)</i>			
1. Schuldbewijzen die, naar weten van de kredietinstelling, schulden zijn			
• aan verbonden ondernemingen	010	3.827.553	3.219.242
• aan ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	0	0
2. Uitsplitsing naar resterende looptijd			
• tot drie maanden	110	7.471.215	
• meer dan drie maanden tot één jaar	120	5.318.275	
• meer dan één jaar tot vijf jaar	130	13.647.327	
• meer dan vijf jaar	140	2.451.377	
• met onbepaalde looptijd	150	105.501	
XIV. STAAT VAN DE OVERIGE SCHULDEN			
<i>(passiefpost IV)</i>			
1. Vervallen schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van			
a) het belastingbestuur	210	684	
b) de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid	220	145.241	
2. Belastingen			
a) te betalen belastingen	230	112.245	
b) geschatte belastingschulden	240	0	
3. Overige schulden			
Uitsplitsing indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt			
• ontvangen premies op opties	310	11.359.394	
• uitstaand bedrag in afwachting van affectatie	320	3.394.119	
• bezoldigingen en sociale zekerheid	330	493.772	
• schulden voortvloeiend uit de affectatie van het resultaat	340	4.179	
	350	209.343	

22. B.T.W. BE 403.199.702*(in duizenden EUR)*

	<i>Boekjaar</i>	
	<i>Codes</i>	<i>05</i>

XV. OVERLOPENDE REKENINGEN*(passiefpost V)*

1. Toe te rekenen kosten	010	86.740.889
2. Over te dragen opbrengsten	020	170.861

XVI. VOORZIENINGEN VOOR OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN*(passiefpost VI. A. 3.)*

Uitsplitsing indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt

• voorzieningen voor verbintenskredieten	110	43.781
• voorzieningen voor geschillen	120	84.543
• voorzieningen met betrekking op personeel	130	142.711

XVII. STAAT VAN DE ACHTERGESTELDE SCHULDEN*(passiefpost VIII)*

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>

A. Voor de post in zijn geheel			
• schulden aan verbonden ondernemingen	210	3.091.033	3.514.851
• schulden aan andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	220	0	0
B. Kosten verbonden aan achtergestelde schulden	310	1.255.809	

23. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

	Codes	05	10
		Bedragen	Aantal aandelen
XVIII. STAAT MET BETREKKING TOT HET KAPITAAL			
A. MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL			
1. Geplaatst kapitaal (passiefpost IX. A.)			
• per einde van het vorige boekjaar	010	4.693.552	241.935.663
• wijzigingen tijdens het boekjaar	020	0	0
Kapitaalverhoging.....	030	4.681.326	241.305.490
.....	040	0	0
.....	050	0	0
.....	060	0	0
• per einde boekjaar	099	9.374.878	483.241.153
2. Samenstelling van het kapitaal			
2.1 Soorten aandelen gewone	110	9.374.878	483.241.153
.....	120	0	0
.....	130	0	0
.....	140	0	0
.....	150	0	0
2.2 Aandelen op naam of aan toonder			
• Op naam	160	xxxxxxxx	482.998.973
• Aan toonder	170	xxxxxxxx	242.180
		<i>niet opgevraagde</i>	<i>opgevraagde, niet</i>
		<i>bedragen</i>	<i>gestorte bedragen</i>
B. NIET GESTORT KAPITAAL			
Aandeelhouders die nog moeten volstorten			
.....	210	0	0
.....	220	0	0
.....	230	0	0
.....	240	0	0
.....	250	0	0
(eventueel vervolg blz.....)			
TOTAAL	299	0	0
C. EIGEN AANDELEN GEHOUDEN DOOR			
• de kredietinstelling zelf	310	0	0
• haar dochters	320	0	0
D. VERPLICHTINGEN TOT UITGIFTE VAN AANDELEN			
1. Als gevolg van de uitoefening van conversierechten			
• bedrag van de lopende converteerbare leningen	410	0	0
• bedrag van het te plaatsen kapitaal	420	0	0
• maximum aantal uit te geven aandelen	430	0	0
2. Als gevolg van de uitoefening van inschrijvingsrechten			
• aantal inschrijvingen in omloop	440	0	0
• bedrag van het te plaatsen kapitaal	450	0	0
• maximum aantal uit te geven aandelen	460	0	0
E. TOEGESTAAN, NIET GEPLAATST KAPITAAL	510	8.673	0
F. AANDELEN BUITEN KAPITAAL			
waarvan		<i>daaraan verbonden</i>	
		<i>aantal aandelen</i>	<i>stemrecht</i>
• aandelen gehouden door de kredietinstelling zelf	610	0	0
• aandelen gehouden door haar dochters	620	0	0

24. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

XIX. UITSPLOTSING BALANS EUR - VREEMDE MUNTEN

	<u>Codes</u>	<u>05</u>	<u>10</u>
			<i>in vreemde munt</i>
			<i>in EUR (tegenwaarde EUR)</i>
TOTAAL ACTIEF	010	343.773.406	133.241.235
TOTAAL PASSIEF	020	347.248.738	129.765.903

XX. FIDUCIAIRE VERRICHTINGEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 27TER, § 1, DERDE LID

(in duizenden EUR)

	<u>Codes</u>	<u>05</u>
		<i>Boekjaar</i>
Betrokken actief- en passiefposten		
.....	110	0
.....	120	0
.....	130	0
.....	140	0
.....	150	0
.....	160	0
.....	170	0
.....	180	0
.....	190	0
.....	200	0
.....	210	0
.....	220	0
.....	230	0

25. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

(1) Bedrag van de inschrijving of boekwaarde van de bezwaarde gebouwen, wanneer deze lager ligt
(2) Bedrag van de inschrijving
(3) Boekwaarde van de verpande activa
(4) Bedrag van de betrokken activa

XXI. STAAT VAN DE GEWAARBORGDE SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN

Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld
of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa

	Panden		Zekerheden	
	Hypotheke	op het handelsfonds	Panden op andere activa	gevestigd op toekomstige activa
	(1)	(2)	(3)	(4)
Codes	05	10	15	

a) als waarborg voor schulden en verplichtingen van de kredietinstelling

1. Passiefposten

• schulden als gevolg van mobiliserings en voorschotten	010	0	0	204.249.845	0
•	020	0	0	0	0
•	030	0	0	0	0
•	040	0	0	0	0
•	050	0	0	0	0

2. Posten buiten-balanstelling

•	110	0	0	0	0
•	120	0	0	0	0
•	130	0	0	0	0
•	140	0	0	0	0
•	150	0	0	0	0

b) als waarborg voor schulden en verplichtingen van derden

1. Passiefposten

• schulden als gevolg van mobiliserings en voorschotten	210	0	0	139	0
•	220	0	0	0	0
•	230	0	0	0	0
•	240	0	0	0	0
•	250	0	0	0	0

2. Posten buiten-balanstelling

•	310	0	0	0	0
•	320	0	0	0	0
•	330	0	0	0	0
•	340	0	0	0	0
•	350	0	0	0	0

26. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

	<i>Boekjaar</i>		<i>Vorig boekjaar</i>	
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>	
XXII. STAAT VAN DE EVENTUELE PASSIVA EN VAN DE VERPLICHTINGEN				
MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO				
<i>(posten I en II van de buiten-balanstelling)</i>				
• Totaal van de eventuele passiva voor rekening van verbonden ondernemingen	010	10.948.302	6.409.752	
• Totaal van de eventuele passiva voor rekening van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	020	0	0	
• Totaal van de verplichtingen ten aanzien van verbonden ondernemingen	030	8.034.301	2.077.902	
• Totaal van de verplichtingen ten aanzien van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	040	0	55.950	
XXIII. GEGEVENS MET BETREKKING TOT DE BEDRIJFSRESULTATEN				
<i>(posten I tot XV van de resultatenrekening)</i>				
A. 1. Staat van de werknemers opgenomen in het personeelsregister				
a) Aantal op de afsluitingsdatum ingeschreven personen	101	21.194	22.171	
b) Gemiddeld aantal ingeschreven personen in voltijdse equivalenten	102	19.683	20.242	
c) Aantal gepresteerde uren	103	26.403.309	27.171.445	
1 ^{bis} Uitzendkrachten en werknemers die ter beschikking zijn gesteld van de onderneming				
a) Aantal op de afsluitingsdatum tewerkgestelde personen	200	42	167	
b) Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen in voltijdse equivalenten	201	99	104	
c) Aantal gepresteerde uren	202	185.650	195.150	
d) Hieraan verbonden personeelskosten (in duizenden EUR)	203	6.362	6.487	
2. Personeelskosten				
a) Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	210	1.432.074	1.451.619	
b) Patronale bijdragen voor sociale verzekeringen	220	366.782	357.702	
c) Patronale premies voor bovenwettelijke verzekeringen	230	181.606	138.914	
d) Andere personeelskosten	240	57.468	45.133	
e) Pensioenen	250	1.192	983	
3. Voorzieningen voor pensioenen				
a) toevoegingen	310	279	360	
b) bestedingen en terugnemingen	320	460	1	
B. 1. Overige bedrijfsopbrengsten				
Uitsplitsing van post XIV van de resultatenrekening indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt				
• huuropbrengsten	410	21.399	19.825	
• diversos recuperaties	420	335.679	169.112	
• inventariskosten	430	12.967	8.885	
• portkosten van rekeningen	440	12.380	11.599	
• Inkomsten uit schuldvorderingen	450	17.418	22.200	
• overige	460	276	8.482	
2. Overige bedrijfskosten (post XV van de resultatenrekening)				
• belastingen en taksen	510	131.523	140.655	
• overige bedrijfskosten	520	70.628	102.515	
Uitsplitsing van de overige bedrijfskosten indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt				
• inventariskosten	610	0	0	
• kosten verbonden aan achtergestelde lening	620	0	0	
	630	0	0	
C. Bedrijfsresultaten met betrekking tot verbonden ondernemingen				
• Opbrengsten	710	4.124.294	9.642.144	
• Kosten	720	2.995.113	8.798.902	

27. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

XXIII. GEGEVENS MET BETREKKING TOT DE BEDRIJFSRESULTATEN
(VERVOLG)

	Codes	Boekjaar		Vorig boekjaar	
		05	10	15	20
D. Uitsplitsing van de bedrijfsopbrengsten volgens hun oorsprong					
		<i>Belgische vestigingen</i>	<i>Buitenlandse vestigingen</i>	<i>Belgische vestigingen</i>	<i>Buitenlandse vestigingen</i>
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	010	18.026.888	2.400.296	16.009.598	3.112.465
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten					
• Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	110	150.264	(1.509)	116.121	34.288
• Deelnemingen in verbonden ondernemingen	120	903.266	36.723	312.867	528.835
• Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	130	8.915	0	3.782	3.783
• Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	140	2.907	2.322	270	16.574
IV. Ontvangen provisies	210	1.074.262	252.666	1.133.733	214.064
VI. Winst uit financiële transacties					
• uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten	310	(1.121.111)	(48.447)	479.898	(202.759)
• uit de realisatie van beleggingseffecten	320	(394.887)	(345.001)	174.440	15.708
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	410	299.066	101.053	123.389	116.714

Uitsplitsing van de dividenden (posten III B en C van de resultatenrekening) onder verwijzing naar de plaats van de hoofdzetel

land van de EU	912.138
land buiten de EU	0

28. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

XXIV. OPGAVE VAN DE BUITEN-BALANSTELLINGVERRICHTINGEN OP TERMIJN OP EFFECTEN, DEVIEZEN EN ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE GEEN VERPLICHTINGEN MET ZICH BRENGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO IN DE ZIN VAN POST II VAN DE BUITEN-BALANSTELLING

(in duizenden EUR)

	Codes	Waarvan	
		Bedrag op de afsluitingsdatum	Niet als dekking bestemde verrichtingen
		05	10
Soorten verrichtingen (a)			
1. OP EFFECTEN			
termijnaankopen en -verkopen van effecten en waardepapier	010	179.833	179.821
2. OP DEVIEZEN (b)			
• termijnwisselverrichtingen	110	142.366.361	130.653.255
• valuta- en renteswaps	120	18.134.226	17.429.765
• futures op valuta	130	61.202	61.202
• opties op valuta	140	35.430.553	35.416.748
• contracten op termijnwisselkoersen	150	8.842.526	8.651.739
3. OP ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN			
1. termijnrenteverrichtingen (c)			
• renteswap-overeenkomsten	210	2.181.170.941	2.105.896.988
• interest-future-verrichtingen	220	49.065.023	49.065.023
• rentecontracten op termijn	230	196.036.619	196.029.502
• opties op rente	240	3.267.342.773	3.266.995.721
2. andere aan- en verkopen op termijn (d)			
• andere optieverrichtingen	310	77.200.314	74.470.369
• andere future-verrichtingen	320	21.029.839	20.293.940
• andere termijnaankopen en -verkopen	330	7.796.745	1.837.248

(a) Voor de definitie van de verrichtingen : zie de waarderingsregels

(b) Bedragen die moeten worden geleverd

(c) Nominaal/notioneel referentiebedrag

(d) Aankoop-/verkoopprijs overeengekomen tussen de partijen

28. B.T.W. BE 403.199.702*(in duizenden EUR)***XXIV OPGAVE VAN DE BUITEN-BALANSTELLINGVERRICHTINGEN OP TERMIJN OP EFFECTEN,
Bis. DEVIEZEN EN ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE GEEN VERPLICHTINGEN MET ZICH
BRENGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO IN DE ZIN VAN POST II VAN DE
BUITEN-BALANSTELLING (vervolg).***(in duizenden EUR)*Becijfering van de impact op de resultaten van een derogatie op de waarderingsregel van art 36 bis
§ 2 met betrekking tot de termijrenteverrichtingen

	<i>Bedrag op de afsluitingsdatum van de rekeningen (a)</i>	<i>Vershil tussen de marktwaarde en de boekwaarde (b)</i>
Categorieën termijrenteverrichtingen		
a) in het kader van het thesauriebeheer	123.428.635	79.893
b) in het kader van het ALM beheer	21.113.717	(489.294)
c) Niet-risico reducerende verrichtingen (LOCOM)	Niet van toepassing op 31/12/2008	Niet van toepassing op 31/12/2008
(a) nominaal / notioneel refertebedrag		
(b) + : positief verschil tussen marktwaarde en reeds geboekte resultaten		
- : negatief verschil tussen marktwaarde en reeds geboekte resultaten		

29. B.T.W. BE 403.199.702

*(in duizenden EUR)**Boekjaar**Codes* *05***XXV. UITZONDERLIJKE RESULTATEN**

A.	• Meerwaarden bij de overdracht van vaste activa aan verbonden ondernemingen	010	2.899
	• Minderwaarden bij de overdracht van vaste activa aan verbonden ondernemingen	020	0

B. Andere uitzonderlijke opbrengsten

(post XVII. E. van de resultatenrekening)

Uitsplitsing indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt

•	Herstructureringsplan	110	2.899
•	.....	120	0
•	.....	130	0
•	.....	140	0
•	.....	150	0

Andere uitzonderlijke kosten

(post XVIII. E. van de resultatenrekening)

Uitsplitsing indien onder deze post een belangrijk bedrag voorkomt

•	Herstructureringsplan	210	20.001
•	.....	220	0
•	.....	230	0
•	.....	240	0
•	.....	250	0

XXVI. BELASTINGEN OP HET RESULTAAT

A. Uitsplitsing van post XX.A. van de resultatenrekening

1.	Belastingen op het resultaat van het boekjaar		
a.	Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	310	199.218
b.	Geactiveerde overschotten van betaalde belastingen en voorheffingen	320	(150.623)
c.	Geraamde belastingssupplementen (opgenomen onder passiefpost IV) als belastingschulden	330	0
2.	Belastingen op het resultaat van vorige boekjaren		
a.	Verschuldigde of betaalde belastingssupplementen	410	3
b.	Geraamde belastingssupplementen (opgenomen onder passiefpost IV) of belastingssupplementen waarvoor een voorziening werd gevormd (opgenomen onder passiefpost VI. A.2.)	420	(1.244)

B. BELANGRIJKSTE VERSCHILLEN TUSSEN DE WINST VÓÓR BELASTINGEN

zoals deze blijkt uit de jaarrekening EN DE GERAAMDE BELASTBARE WINST, met afzonderlijke vermelding van deze die voortspuiten uit het tijdsverschil tussen de vaststelling van de boekhoudkundige mismatch winst en de fiscale winst (in de mate waarin het resultaat van het boekjaar op belangrijke wijze werd beïnvloed op het stuk van belastingen)

•	Niet aanvaarde uitgaven	510	0
•	Reservebewegingen	520	0
•	Meer/minderwaarden op aandelen en deelnemingen	530	0
•	Definitieve belaste inkomen	540	0
•	.....	550	0

30. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

		<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>
	<i>Codes</i>	<i>05</i>	<i>10</i>
XXVI. BELASTINGEN OP HET RESULTAAT			
(VERVOLG)			
C. INVLOED VAN DE UITZONDERLIJKE RESULTATEN OP DE BELASTINGEN OP HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR			
•	010	(46.025)	(272)
•	020	0	
•	030	0	
D. BRONNEN VAN BELASTINGLATENTIES			
1. Actieve belastinglatenties:			
• voor de lopende herstructureringsplannen worden actieve belastinglatenties geboekt	110	128.375	10.510
•	120	0	
•	130	0	
•	140	0	
•	150	0	
2. Passieve belastinglatenties:			
• voor de potentiële fiscale last met betrekking tot de herwaarderingsmeerwaarden op gebouwen ex-Krediet aan de Nijverheid worden uitgestelde belastingen geboekt	210	1.174	1.693
• voor in de tijd gespreide belastingen op gerealiseerde meerwaarden	220	2.393	5.094
XXVII. ANDERE TAKSEN EN BELASTINGEN TEN LASTE VAN DERDEN			
A. BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE, EGALISATIEBELASTING EN SPECIALE TAKS IN REKENING GEBRACHT TIJDENS HET BOEKJAAR:			
1. Aan de onderneming (aftrekbaar)	310	729.361	275.814
2. Door de onderneming	320	76.878	52.044
B. INGEHOUDEN BEDRAGEN TEN LASTE VAN DERDEN BIJ WIJZE VAN:			
1. Bedrijfsvoorheffing	410	413.196	374.303
2. Roerende voorheffing	420	325.955	310.149

31. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

Boekjaar

Codes 05

XXVIII. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN DIE NIET IN VOORMELDE AFDELING NOCH IN DE POSTEN BUITEN-BALANSTELLING WORDEN BEDOELD

A. Belangrijke verplichtingen tot aankoop van vaste activa	010	0
•	020	0
•	030	0
•	040	0
Belangrijke verplichtingen tot verkoop van vaste activa	110	0
•	120	0
•	130	0
•	140	0
B. Belangrijke geschillen en andere belangrijke verplichtingen	210	0
•	220	0
•	230	0
•	240	0
C. In voorkomend geval, een beknopte beschrijving van het aanvullend rust- of overlevingspensioen ten behoeve van de personeels- of directieleden met opgave van de maatregelen om de daaruit voortvloeiende kosten te dekken		
310 Zie tekst in bijlage		
320		
330		
340		
Pensioenen die door de kredietinstelling zelf worden gedragen		
• Geschat bedrag van de verplichtingen die voor de kredietinstelling voortvloeiën uit reeds gepresteerd werk	410	0
• Grondslag van dit bedrag en wijze waarop het wordt berekend	420	0

XXIX. FINANCIËLE RELATIES MET

A. DE BESTUURDERS EN ZAAKVOERDERS		
B. DE NATUURLIJKE OF RECHTSPERSONEN DIE DE INSTELLING RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN MAAR GEEN VERBONDEN ONDERNEMINGEN ZIJN		
C. DE ANDERE ONDERNEMINGEN DIE DE ONDER B. VERMELDE PERSONEN RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN		
A. 1. Vorderingen op bovenvermelde personen	510	3.029
2. Passiva in hun voordeel	520	0
3. Andere betekenisvolle verplichtingen aangegaan in hun voordeel	530	0
Belangrijkste voorwaarden met betrekking tot A1, A2 en A3.		
.....		
.....		
B. 1. Bedrag van de rechtstreekse en onrechtstreekse bezoldigingen en van de ten laste van de resultatenrekening toegekende pensioenen, voor zover deze vermelding niet uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op de toestand van één enkel identificeerbaar persoon		
• aan bestuurders en zaakvoerders	610	8.498
• aan voormalige bestuurders en zaakvoerders	620	326

32. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

4. SOCIALE BALANS

Nummers van de paritaire comités die die bevoegd zijn voor de onderneming : 310

I. STAAT VAN DE TEWERKGESTELDE PERSONEN

A. WERKNEMERS INGEGESCHREVEN IN HET PERSONEELSREGISTER

	<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>	
			<i>Totaal (T) of totaal in voltijdse equivalenten (VTE)</i>	<i>Totaal (T) of totaal in voltijdse equivalenten (VTE)</i>	
<i>Codes</i>	<i>voltijds Boekjaar</i>	<i>deeltijds Boekjaar</i>	<i>Boekjaar</i>	<i>Vorig boekjaar</i>	
1. Tijdens het boekjaar en het vorige boekjaar					
Gemiddeld aantal werknemers	100	15.714	5.879	19.683,3 (VTE)	20.241,8 (VTE)
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	101	22.220.401	4.182.908	26.403.309 (T)	27.171.445 (T)
Personeelskosten (in duizenden EUR)	102	1.400.770	338.452	1.739.222 (T)	1.644.702 (T)
Voordelen bovenop het loon	103	xxxxx	xxxxx	0 (T)	0 (T)
	<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>		
			<i>Totaal in voltijdse equivalenten</i>		
<i>Codes</i>	<i>Voltijds</i>	<i>Deeltijds</i>	<i>equivalenten</i>		
2. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar					
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister	105	15.375	5.819	19.310,0	
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst					
• Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	110	14.871	5.806	18.796,9	
• Overeenkomst voor een bepaalde tijd	111	499	10	506,2	
• Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	112	0	0	0,0	
• Vervangingsovereenkomst	113	5	3	6,9	
c. Volgens het geslacht					
• Mannen	120	9.478	1.561	10.432,1	
- lager onderwijs	1200				
- secundair onderwijs	1201	2.852	1.063	3.476,7	
- hoger niet-universitair onderwijs	1202	3.337	367	3.579,0	
- universitair onderwijs	1203	3.289	131	3.376,4	
• Vrouwen	121	5.897	4.258	8.877,9	
- lager onderwijs	1210				
- secundair onderwijs	1211	1.553	2.093	2.947,2	
- hoger niet-universitair onderwijs	1212	2.431	1.473	3.498,5	
- universitair onderwijs	1213	1.913	692	2.432,2	
d. Volgens de beroeps categorie					
• Directiepersoneel	130	1.924	73	1.979,5	
• Bedienden	131	13.440	5.744	17.317,9	
• Arbeiders	132	0	0	0,0	
• Andere	133	11	2	12,6	

33. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

B. UITZENDKRACHTEN EN TER BESCHIKKING VAN DE ONDERNEMING GESTELDE PERSONEN

Tijdens het boekjaar

- Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen
- Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren
- Kosten voor de onderneming (in duizenden EUR)

	1.	2.	
			Ter
			beschikking
Codes	Uitzend- krachten		gestelde personen
	150	99,2	0
	151	185.650	0
	152	6.362	0

II. TABEL VAN HET PERSONEELSVOLTOEGANG TIJDENS HET BOEKJAAR

A. INGETREDEN

- a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven

	1.	2.	3.	
				Totaal in
				voltijdse
Codes	Voltijds	Deeltijds		equivalenten
	205	753	25	772,1

- b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst

- Overeenkomst voor een onbepaalde tijd
- Overeenkomst voor een bepaalde tijd
- Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk
- Vervangingsovereenkomst

B. UITGETREDEN

- a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam

	305	1.102	701	1.486,2
--	-----	-------	-----	---------

- b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst

- Overeenkomst voor een onbepaalde tijd
- Overeenkomst voor een bepaalde tijd
- Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk
- Vervangingsovereenkomst

- c. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst

- Pensioen
- Bruggpensioen
- Afdanking
- Andere reden

waarvan : het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming

	340	135	553	420,9
	341	0	0	0,0
	342	118	18	130,5
	343	849	130	934,8
	350	0	0	0,0

34. B.T.W. BE 403.199.702

(in duizenden EUR)

III. INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	<u>Codes</u>	<u>1. Mannen</u>	<u>Codes</u>	<u>2. Vrouwen</u>
Totaal van de opleidingsinitiatieven met formeel karakter ten laste van de werkgever				
1. Aantal betrokken werknemers	5801	8.143	5811	7.424
2. Aantal gevolgde opleidingsuren	5802	223.725	5812	218.787
3. Kosten voor de onderneming	5803	27.918	5813	27.302
waarvan bruto kosten rechtstreeks gekoppeld aan de opleidingen	58031	27.605	58131	27.017
waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan fondsen	58032	313	58132	286
waarvan ontvangen toelagen en andere voordelen (in mindering)	58033	0	58133	0
	<u>Codes</u>	<u>1. Mannen</u>	<u>Codes</u>	<u>2. Vrouwen</u>
Activiteiten van vorming, begeleiding of mentorschap met minder formeel of informeel karakter ten laste van de werkgever				
1. Aantal werknemers welke deze activiteiten uitoefenden	5821	675	5831	519
2. Aantal uren besteed aan deze activiteiten	5822	11.697	5832	5.406
3. Aantal werknemers welke deze activiteiten volgden	5823	734	5833	339
	<u>Codes</u>	<u>1. Mannen</u>	<u>Codes</u>	<u>2. Vrouwen</u>
Eerste activiteiten van vorming, begeleiding of mentorschap ten laste van de werkgever				
1. Aantal werknemers welke deze activiteiten uitoefenden	5841	0	5851	0
2. Aantal uren besteed aan deze activiteiten	5842	0	5852	0
3. Aantal werknemers welke deze activiteiten volgden	5843	0	5853	0

35. B.T.W. BE 403.199.702

*(in duizenden EUR)***NIET OPGEVRAAGDE BEDRAGEN OP DEELNEMINGEN EN AANDELEN**
(in uitvoering van art. 29 § 1)

Rubriek schema B	Naam van de vennootschap	<i>Niet opgevraagd</i> <u>Bedrag</u>
VII. A	Fortis Private Equity Belgium	32.438
	Fortis Private Asia Fund	9.000
	Sowo Invest	73
	Fintrimo	75
	Totaal	41.586
VII. B	Bem-Flemish constr & invest	519
	Via Zaventem	144
	Landwaarts Sociaal Woonkrediet(Voor eigen woon Genk)	0
	Crédit Social du Brabant wallon	16
	Crédit Social et les Petits Propriétaires Réunis Chatelèt	4
	Totaal	683
VII. C	La Maison de l'Entreprise Mons	15
	Leenmij arr Roeselare	12
	Landwaarts Sociaal Woonkrediet(Voor eigen woon Genk)	80
	Uw Eigen Huis der Vlaanderen Zottegem	6
	Le Crédit hypothécaire O. Bricoult Châtelet	4
	Eigen Huis Thuis best	3
	Eigen Huis Dumerstreek Lokeren	2
	Ons Eigen Huis Neerpelt	1
	Le Crédit des Travailleurs Philippeville	1
	Totaal	124

36. B.T.W. BE 403.199.702**XXVIII. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN DIE NIET IN VOORVERMELDE AFDELING NOCH IN DE POSTEN BUITEN-BALANSTELLING WORDEN BEDOELD**

- C. In voorkomend geval, een beknopte beschrijving van het aanvullend rust- en overlevingspensioen ten behoeve van de personeels- of directieleden met opgave van de maatregelen om de daaruit voortvloeiende kosten te dekken.

I. Beknopte beschrijving van de pensioenstelsels

Binnen Fortis Bank zijn er vier pensioenstelsels van kracht.

- A. Het eerste pensioenstelsel is van toepassing op de personeelsleden die in dienst getreden zijn vóór 01.01.2002 en die geen statuut van Fortis Bank-Directiekader hebben (categorieën ex-ASLK, ex-Generale Bank en Fortis Bank). Dit stelsel omvat :
- 1) Een basisplan van het type "te bereiken doel", dat voorziet in de verzekering van:
    - een waarborg ouderdom op de pensioenleeftijd (60 jaar), waarbij rekening wordt gehouden met het werkelijk wettelijk pensioen van de aangeslotene;
    - een waarborg overlijden vóór de pensioenleeftijd en een waarborg wezen;
    - een waarborg invaliditeit
  - 2) Een aanvullend plan (enkel voor categorie ex-ASLK) van het type "vaste lasten", met verplichte stortingen door de aangeslotenen, dat voorziet in de verzekering van een bijkomende waarborg ouderdom en overlijden.
- B. Het tweede stelsel is van toepassing op de personeelsleden die in dienst getreden zijn vanaf 01.01.2002 en die geen statuut van Fortis Bank-Directiekader hebben (enkel categorie Fortis Bank). Dit stelsel, met verplichte stortingen door de aangeslotenen, is van het type "vaste lasten" voor de waarborg ouderdom en van het type "te bereiken doel" voor de waarborgen overlijden, wezen en invaliditeit.
- C. Het derde stelsel is van toepassing op de personeelsleden van de categorie ex-KN. Dit stelsel is van het type "vaste lasten" voor de waarborg ouderdom en van het type "te bereiken doel" voor de waarborgen overlijden, wezen en invaliditeit.
- D. Het vierde stelsel is van toepassing op de personeelsleden die het statuut van Fortis Bank-Directiekader hebben. Dit stelsel is van het type "te bereiken doel" en voorziet in de verzekering van :
- een waarborg ouderdom op de pensioenleeftijd (65 jaar), waarbij het pensioenkapitaal afhankelijk is van het functieniveau;
  - een waarborg overlijden vóór de pensioenleeftijd en een waarborg wezen;
  - een waarborg invaliditeit.

II. Beknopte beschrijving van de door de onderneming getroffen maatregelen om de daaruit voortvloeiende lasten te dekken

- A. De last van het eerste pensioenstelsel is gedekt door :
- een pensioenfonds onder vorm van een OFP, voor de verworven rechten (m.b.t. de patronale financiering) op 31.12.2001 voor de categorieën ex-Generale Bank en Fortis Bank; de financiering van het pensioenfonds gebeurt integraal door de werkgever;
  - een groepsverzekering afgesloten bij AXA en AGF, voor de verworven rechten (m.b.t. de persoonlijke financiering) op 31.12.2001 voor de categorieën ex-Generale Bank en Fortis Bank;
  - een groepsverzekering afgesloten bij Fortis Insurance Belgium(ex FB-Verzekeringen nv), voor de andere waarborgen.
    - 1) Voor de verbintenissen met betrekking tot I.A.1) stort de werkgever maandelijkse dotaties in het Financieringsfonds van de groepsverzekering (berekend als vast percentage van de bezoldigingen), maandelijkse dotaties in het Pensioenfonds, alsook de enige premies in het kader van de diverse regimes inzake vervroegd vertrek.
    - 2) Voor de verbintenissen met betrekking tot I.A.2) gebeurt de financiering voor de helft door de werknemers en voor de andere helft door de werkgever
- B. Voor de last van het tweede stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij Fortis Insurance Belgium(ex FB Verzekeringen nv). De werknemers betalen maandelijks een persoonlijke bijdrage in functie van hun bezoldiging. Anderzijds stort de werkgever maandelijkse dotaties in het Financieringsfonds van de groepsverzekering.
- C. Voor de last van het derde stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij Fortis Insurance Belgium(ex Fortis AG nv). De werkgever stort hiervoor maandelijks een groepsverzekeringspremie, evenals enige premies in het kader van de diverse regimes inzake vervroegd vertrek.
- D. Voor de last van het vierde stelsel werd een groepsverzekering afgesloten bij AXA. De werkgever stort hiervoor maandelijks een groepsverzekeringspremie in het Financieringsfonds van de groepsverzekering.

Samenvatting van de grondslagen voor financiële verslaggeving voor de niet-geconsolideerde jaarrekening

Algemene principes

De grondslagen voor financiële verslaggeving van Fortis Bank zijn opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het K.B. van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen.

De grondslagen voor financiële verslaggeving van Fortis Bank zijn identiek aan deze van vorig jaar.

De grondslagen voor financiële verslaggeving voor de meest kenmerkende elementen van de balans en de resultatenrekening worden hierna toegelicht.

Activa

Vorderingen op kredietinstellingen en op cliënten

De vorderingen op kredietinstellingen en op cliënten worden verantwoord voor het bedrag dat ter beschikking werd gesteld na aftrek van de inmiddels verrichte terugbetalingen en van de desbetreffende waardeverminderingen. Alle kosten in verband met de aanbreng van vorderingen worden integraal ten laste genomen in het boekjaar waarin ze gemaakt zijn.

Indien de nominale waarde van dergelijke vorderingen verschilt van de oorspronkelijke ter beschikking gestelde gelden, wordt dit verschil pro rata temporis verwerkt als renteopbrengst of rentekost.

De overige vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Op dubieuze vorderingen en vorderingen met onzeker verloop worden inventariscorrecties verantwoord voor het gedeelte waarvoor geen met objectieve gegevens gestaafde zekerheid van inning bestaat. Van zodra een krediet als onzeker gerangschikt wordt, worden geen interesten meer in resultaat genomen.

Voor de vorderingen op landen die voorkomen op de lijst van de voorzieningsplichtige landen opgesteld door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA), worden de vereiste waardeverminderingen aangelegd. Deze worden opgesteld op basis van eigen normen van Fortis Bank, die minimaal beantwoorden aan de vereisten opgelegd door de CBFA. Daarnaast worden eveneens waardeverminderingen aangelegd voor een aantal andere landen die door de bank als risicovol worden aangeduid.

De grondslagen voor financiële verslaggeving voorzien dat een intern zekerheidsfonds kan aangelegd worden met als doel welomschreven risico's te dekken die zich mogelijk in de toekomst zouden kunnen voordoen maar die bij de aanleg nog niet kunnen geïndividualiseerd worden.

Obligaties en aandelen

Effecten of vorderingen in de vorm van verhandelbare effecten behoren tot de tradingportefeuille indien deze verworven werden met de bedoeling ze door te verkopen om redenen van hun rendement op een termijn die normaal gezien niet langer is dan zes maanden.

Effecten die deel uitmaken van de tradingportefeuille worden gewaardeerd tegen marktwaarde indien de markt liquide is. Indien geen liquide markt bestaat, gebeurt de waardering tegen aanschaffingswaarde (met inbegrip van alle kosten en na aftrek van de ontvangen provisies) of tegen marktwaarde op balansdatum indien lager.

Vastrentende effecten die behoren tot de beleggingsportefeuille worden gewaardeerd op basis van hun actuair rendement bij aankoop, waarbij het verschil tussen de aanschaffingsprijs (met inbegrip van alle kosten en na aftrek van de ontvangen provisies) en de terugbetalingswaarde gespreid in de resultatenrekening wordt verantwoord.

De meer- of minwaarden gerealiseerd bij de verkoop van vastrentende beleggingseffecten worden onmiddellijk in resultaat verantwoord. Indien ze echter tot stand zijn gekomen in het kader van arbitrageverrichtingen, kunnen ze gespreid in resultaat worden verantwoord overeenkomstig de bepalingen van artikel 35 ter § 5 van het K.B. van 23 september 1992.

Niet-vastrentende effecten die behoren tot de beleggingsportefeuille worden verantwoord tegen aanschaffingswaarde (met inbegrip van alle kosten en na aftrek van de ontvangen provisies) of realisatiewaarde indien deze lager is. Alle aldus bekomen verschillen worden in de resultatenrekening verantwoord.

Indien de kwaliteit van de debiteur een risico van niet-terugbetaling inhoudt, worden waardeverminderingen toegepast, overeenkomstig de bepalingen van toepassing bij oninbare of dubieuze vorderingen of vorderingen geïdentificeerd als risico's met onzeker verloop.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden tegen aanschaffingswaarde verantwoord. In geval van duurzame minwaarde worden waardeverminderingen aangelegd. Wanneer financiële vaste activa gefinancierd worden met vreemd vermogen dan worden ook voor de funding geen omrekeningsverschillen in resultaat verantwoord.

De bijkomende aanschaffingskosten worden onmiddellijk in de resultatenrekening verantwoord.

Oprichtingskosten en immateriële vaste activa

Kosten van eerste inrichting worden geactiveerd en lineair over 5 jaar afgeschreven.

Kosten voor kapitaalverhoging worden onmiddellijk in resultaat verantwoord.

De kosten voor uitgifte van achtergestelde leningen worden lineair afgeschreven over de looptijd van de lening. De kosten voor uitgifte van eeuwigdurende leningen worden lineair afgeschreven over 5 jaar, behalve indien de datum van eerste call vroeger valt. In dat geval loopt de afschrijving tot die datum.

Kosten voor zowel zelf ontwikkelde als bij derden aangekochte courante en specifieke software worden rechtstreeks in resultaat (algemene kosten) verantwoord. Indien voor bij derden aangekochte specifieke software vaststaat dat de economische levensduur, hoofdzakelijk bepaald door het risico op technologische verandering of als gevolg van evoluties op commercieel vlak, langer is dan één jaar, kan deze software geactiveerd en lineair afgeschreven worden in functie van de verwachte gebruiksduur met een maximum van 5 jaar.

De overige immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over maximum 10 jaar.

De Bank maakt geen gebruik van de mogelijkheid om de bedragen betaald voor de aanbrenge door derden van cliëntverrichtingen met een contractuele termijn van meer dan één jaar te activeren.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden verantwoord tegen aanschaffingswaarde, met inbegrip van alle bijkomende kosten en niet-terugvorderbare indirecte belastingen, verminderd met de afschrijvingen.

De afschrijvingen gebeuren op lineaire wijze over de geschatte economische levensduur.

Herwaardering is enkel mogelijk indien de waarde op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven de boekwaarde.

Overige activa

Deze rubriek omvat onder meer actieve belastingslatenties.

Actieve latenties kunnen niet worden erkend. De CBFA heeft evenwel een afwijking toegestaan aangaande de erkenning van een actieve latentie inzake herstructureringskosten, met inbegrip van deze betreffende de sociale plannen.

Passiva

Schulden aan kredietinstellingen en aan cliënten

Schulden aan kredietinstellingen en aan cliënten worden verantwoord voor het bedrag dat ter beschikking van de bank zijn gesteld na aftrek van de inmiddels verrichte terugbetalingen. De betaalde provisies voor de aanbreng van deposito's worden integraal ten laste genomen in het boekjaar waarin ze gemaakt zijn.

In schuldbewijzen belichaamde schulden

In schuldbewijzen belichaamde schulden met verplichte kapitalisatie worden verantwoord voor het oorspronkelijke bedrag vermeerderd met de reeds gekapitaliseerde interesten.

Overige schulden

Deze rubriek omvat onder meer alle schulden tegenover het personeel met betrekking tot bezoldigingen en de bijbehorende sociale lasten die ontstaan zijn in het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft maar pas in het volgende boekjaar betaald worden.

Voorzieningen voor risico's en kosten

Voorzieningen voor pensioenen en gelijkaardige sociale verplichtingen worden aangelegd op basis van de Belgische wettelijke verplichtingen.

Voorzieningen voor latente belastingen kunnen enkel worden erkend zoals voorzien in de Belgische boekhoudwetgeving en Koninklijke Besluiten.

Fonds voor algemene bankrisico's

Het aanleggen van een fonds voor algemene bankrisico's gaat uit van een vaste methode, goedgekeurd door de Raad van Bestuur, die stelselmatig wordt toegepast, en gebaseerd is op het gewogen krediet- en marktriscovolume van de bankactiviteiten.

Resultatenrekening

Renteopbrengsten en rentekosten

Alle renteopbrengsten en rentekosten worden verantwoord van zodra ze verworven of verschuldigd zijn. Opbrengsten waarvan de inning onzeker of dubieus is worden in principe gereserveerd en dus niet in resultaat genomen. De renteopbrengsten bevatten ook de opbrengsten voortvloeiend uit de actuariële spreiding van het verschil tussen de aanschaffingsprijs en de terugbetalingsprijs van de vastrentende effecten uit de beleggingsportefeuille.

Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten

Opbrengsten van aandelen en deelnemingen worden verantwoord van zodra de bank van de toekenning van het dividend in kennis werd gesteld.

Afgeleide producten

De resultaten op afgeleide producten worden op een verschillende manier verwerkt naargelang de aard van de verrichting.

Dekkingsverrichtingen

Zijn verrichtingen die een bescherming beogen tegen koers-, rentevoet- of prijsfluctuaties. De winsten en verliezen worden in de resultatenrekening verantwoord op symmetrische wijze met de resultaten op de gedekte bestanddelen, met als doel de weerslag geheel of gedeeltelijk te neutraliseren.

Om als dekking beschouwd te worden, dienen verrichtingen aan de volgende voorwaarden te voldoen :

- Het gedekte bestanddeel of het gedekte homogene geheel moet de bank blootstellen aan een koers, rentevoet- of prijsschommingsrisico.
- De dekkingsverrichtingen dienen specifiek als zodanig te worden bestempeld bij het aangaan ervan, net als de gedekte bestanddelen.
- Er dient een voldoende correlatie te bestaan tussen de waardeschommelingen van het gedekte bestanddeel en het dekkingscontract (of van het onderliggende instrument).

Van zodra een transactie niet meer voldoet aan de voorwaarden om als dekking te worden beschouwd, dient zij te worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Tradingverrichtingen

Verrichtingen in het kader van courante tradingactiviteiten die niet aan de dekkingsvoorwaarden voldoen worden tegen de marktprijs gewaardeerd, waarbij zowel de waarderingswinsten als -verliezen in de resultatenrekening worden verantwoord. Indien voor een product evenwel geen liquide markt bestaat, komen enkel de waarderingsverliezen in resultaat.

Voor een aantal termijnrenteverrichtingen wordt een andere waarderingsmethode toegepast, op basis van een afwijking toegestaan door de CBFA, conform art. 18 van het K.B. van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen :

- Verrichtingen in het kader van het thesauriebeheer met een initiële looptijd van maximum 1 jaar ;
- Verrichtingen in het kader van balans- en buitenbalansverrichtingen met renterisicoreducerend karakter en als dusdanig ook gedocumenteerd ;
- Verrichtingen afgesloten in het kader van strategische ALM-verrichtingen in euro of een munt die tot de Europese Muntunie behoort ;

Voor deze 3 categorieën worden de resultaten op proratabasis in resultaat genomen.

Verrichtingen in het kader van een globaal beheer zonder renterisicoreducerend karakter ;

Voor deze verrichtingen gaat de inresultaatname op proratabasis gepaard met het verantwoorden van eventuele verliezen uit de waardering tegen marktwaarde.

Vreemde valuta

Voor de waardering van de vreemde munten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen monetaire en niet-monetaire posten.

Monetaire posten zijn de activa, passiva, inclusief de overlopende rekeningen, de rechten en verplichtingen die betrekking hebben op een bepaald bedrag in vreemde munt, evenals de aandelen en andere niet-vastrentende effecten in de tradingportefeuille. De monetaire posten worden omgerekend op basis van de middenkoers tussen de representatieve aan- en verkoopkoers op de contantmarkt op balansdatum. Bestanddelen die, gezien hun aard, worden afgewikkeld tegen specifieke koersen, worden omgerekend tegen de specifieke middenkoers. De eruit voortvloeiende koersverschillen worden in de resultatenrekening verantwoord (behalve koerswinsten op vreemde valuta waarvoor er geen liquide markt bestaat).

De materiële, immateriële en financiële vaste activa worden als niet-monetaire posten beschouwd en verantwoord tegen de aanschaffingswaarde berekend op basis van de wisselkoers bij aanschaf. Wanneer niet-monetaire bestanddelen met wisselrisico blijvend gefinancierd worden met ontleningen in de overeenstemmende munt, worden de omrekeningsverschillen op de ontleningen niet in resultaat verantwoord.

Kosten en opbrengsten in vreemde valuta worden in de resultatenrekening verantwoord voor hun tegenwaarde in euro, berekend op basis van de contantwisselkoers op het tijdstip van hun erkenning als kost en opbrengst.

Verslag van het college van erkende commissarissen

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN AAN DE ALGEMENE VERGADERING DER AANDEELHOUDERS VAN DE VENNOOTSCHAP FORTIS BANK NV OVER DE JAARREKENING OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2008

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij U verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de jaarrekening evenals de vereiste bijkomende vermeldingen en inlichtingen.

VERKLARING OVER DE JAARREKENING ZONDER VOORBEHOUD MET TOELICHTENDE PARAGRAFEN

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van Fortis Bank NV (de "Vennootschap") over het boekjaar afgesloten op 31 december 2008, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van EUR (000) 477.014.641 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een verlies van het boekjaar van EUR (000) 20.221.740.

Het opstellen van de jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Deze verantwoordelijkheid omvat: het opzetten, het implementeren en het in stand houden van een interne controle met betrekking tot de opstelling en de getrouwe weergave van de jaarrekening, die geen afwijkingen bevat die van materieel belang zijn als gevolg van fraude of van fouten, alsook het kiezen en het toepassen van geschikte waarderingsregels en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over deze jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen en volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen bevat van materieel belang.

Overeenkomstig deze normen, hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd ter staving van de in de jaarrekening opgenomen bedragen en inlichtingen. De keuze van de uitgevoerde werkzaamheden is afhankelijk van onze beoordeling en van de inschatting van het risico op materiële afwijkingen in de jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting, hebben wij rekening gehouden met de interne controle van de vennootschap met betrekking tot de opstelling en de getrouwe weergave van de jaarrekening om controleprocedures vast te leggen die geschikt zijn in de gegeven omstandigheden, maar niet om een oordeel te geven over de doeltreffendheid van die interne controle. Wij hebben tevens een beoordeling gemaakt van het passend karakter van de waarderingsregels, de redelijkheid van de door de vennootschap gemaakte boekhoudkundige ramingen en de voorstelling van de jaarrekening in haar geheel. Ten slotte hebben wij van de raad van bestuur en de verantwoordelijken van de vennootschap de voor onze controle noodzakelijke verduidelijkingen en inlichtingen bekomen. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen informatie een redelijke basis vormt voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2008 een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel, vestigen wij de aandacht op de hiernavolgende zaken:

- Zoals beschreven in het jaarverslag van de raad van bestuur en als gevolg van de gebeurtenissen van 2008 die de Fortis groep (waartoe de Vennootschap behoorde) hebben getroffen, hebben een aantal eisers juridische procedures geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, inclusief de Vennootschap en/of bepaalde leden van de raad van bestuur en management. Het uiteindelijke resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en haar bestuurders kunnen momenteel niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de jaarrekening.

- Op 10 oktober 2008 werd ondermeer door Fortis SA/NV, SFPI-FPIM en de Vennootschap een "Share Purchase Agreement" ondertekend met een terugval-scenario indien het Protocole d'Accord (ondertussen geamendeerd) met BNP Paribas niet zou worden uitgevoerd. Zoals beschreven in het jaarverslag bij de jaarrekening, is de Vennootschap, in overeenstemming met de "Share Purchase Agreement", verplicht bepaalde van zijn gestructureerde kredietinstrumenten te verkopen, voor een prijs die contractueel werd bepaald op basis van de situatie op 31 augustus 2008, aan een "Special Purpose Vehicle" te financieren door Fortis SA/NV en SFPI-FPIM. Daar er tot op vandaag geen overeenkomst is omtrent welke specifieke instrumenten moeten verkocht worden en gezien de onzekerheden die momenteel bestaan met betrekking tot de effectieve uitvoering van het terugval-scenario, werd de gestructureerde kredietportfolio op 31 december 2008 gewaardeerd zonder rekening te houden met de voornoemde verplichting.
- Niettegenstaande de significante verliezen die de financiële toestand van de Vennootschap aantasten, is de jaarrekening opgesteld in de veronderstelling dat de Vennootschap haar activiteiten zal voortzetten. Wij verwijzen naar het jaarverslag van de raad van bestuur waarin wordt vermeld dat het management van de Vennootschap, het auditcomité en de raad van bestuur de mogelijkheid van de Vennootschap om verder te functioneren als "going concern" hebben onderzocht rekening houdend met alle mogelijke informatie voor de nabije toekomst (inclusief een business plan gebaseerd op strenge maar niet extreme economische omstandigheden en de verwachte steun van de aandeelhouders) en hebben geconcludeerd dat de jaarrekening voor 2008 kan worden opgesteld in going concern. Daarom bevat de jaarrekening geen aanpassingen met betrekking tot de waardering of classificatie van bepaalde balansposten die noodzakelijk zouden kunnen blijken indien de Vennootschap zijn activiteiten niet langer zou kunnen voortzetten.

BIJKOMENDE VERMELDINGEN EN INLICHTINGEN

De opstelling en de inhoud van het jaarverslag, alsook het naleven door de Vennootschap van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten, vallen onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur.

Het is onze verantwoordelijkheid om in ons verslag de volgende bijkomende vermeldingen en inlichtingen op te nemen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag behandelt de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de jaarrekening. Wij kunnen ons echter niet uitspreken over de beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de Vennootschap wordt geconfronteerd, alsook van haar positie, haar voorzienbare evolutie of de aanmerkelijke invloed van bepaalde feiten op haar toekomstige ontwikkeling. Wij kunnen evenwel bevestigen dat de verstrekte gegevens geen onmiskenbare inconsistenties vertonen met de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd overeenkomstig de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- Zoals aangegeven in het jaarverslag, heeft de raad van bestuur op 21 januari 2009 (a) beslist om schadeloosstelling door de vennootschap te verlenen aan de bestuurders voor de aansprakelijkheid die ze lopen in alle gevallen waar zij te goeder trouw en op een manier waarvan zij menen dat die in het belang van de vennootschap is, hebben gehandeld, behoudens wanneer de aansprakelijkheid van een bestuurder het gevolg zou zijn van fraude of kwaad opzet of behoudens wanneer de aansprakelijkheid zou worden gedekt door een verzekeringspolis en (b) het artikel 523 van het Vennootschapswetboek toegepast ten gevolge van een belangenconflict. Daar alle bestuurders bij dit belangenconflict betrokken zijn, begrijpen wij, in zoverre dit noodzakelijk blijkt, dat de vennootschap deze beslissing zal voorleggen aan de aandeelhoudersvergadering. Rekening houdend met het feit dat de vergoeding van de schadeloosstelling onbeperkt is en afhankelijk is van het zich voordoen van toekomstige evenementen verkeren wij in de onmogelijkheid om de eventuele financiële gevolgen van een dergelijke beslissing op de financiële toestand van de Vennootschap in te schatten.

- Wij hebben geen kennis gekregen van verrichtingen of beslissingen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen. De verwerking van het resultaat die aan de Algemene Vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- In het jaarverslag, vermeldt de raad van bestuur dat de interne controle omgeving onder druk stond gedurende het vierde kwartaal van 2008 en dit naar aanleiding van het Fortis herconfiguratieproces en de ernstige verslechtering van de marktomstandigheden zonder dat dit evenwel een betekenisvolle invloed had op de globale betrouwbaarheid van de jaarrekening. Wij hebben genoteerd dat de raad van bestuur van de Vennootschap ondertussen een actieplan heeft goedgekeurd teneinde bovenvermelde situatie aan te pakken. In het kader van onze controlewerkzaamheden, beoordeelden wij het verhoogde risico op materiële afwijkingen in de jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten en pasten onze auditaanpak dienovereenkomstig aan, door bijkomende detailtesten van de geregistreerde transacties en boekhoudkundige saldi uit te voeren. Evenwel, zoals vermeld wordt onder paragraaf vijf van onderhavig verslag, hebben wij rekening gehouden met de interne controle van de Vennootschap met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de jaarrekening om controleprocedures vast te leggen die geschikt zijn in de gegeven omstandigheden, maar niet om een oordeel te geven over de doeltreffendheid van de interne controle van de Vennootschap.

Brussel, 10 april 2009

PricewaterhouseCoopers
Bedrijfsrevisoren BCVBA

De commissaris
vertegenwoordigd door

L. Discry
Bedrijfsrevisor

Klynveld Peat Marwick Goerdeler
Bedrijfsrevisoren BCVBA

De commissaris
vertegenwoordigd door

O. Macq
Bedrijfsrevisor

Overige informatie

1 Aandeelhouderschap

Per 1 januari 2008 bezat Fortis Brussels NV, met zetel te 1000 Brussel, Koningsstraat 20, 241.620.577 van de 241.935.663 aandelen van Fortis Bank. Dit vertegenwoordigde ongeveer 99,87% van het kapitaal. De oorsprong van deze participatie werd beschreven in vorige jaarverslagen.

Verklaring artikel 608 Wetboek Vennootschappen.

Op 29 september 2008 heeft de Raad van Bestuur van Fortis Bank, binnen het kader van het toegestaan kapitaal en buiten voorkeurrecht van bestaande aandeelhouders, beslist het kapitaal van de vennootschap te verhogen met EUR 4.681.326.506 door de uitgifte van 241.305.490 gewone aandelen op naam. Deze kapitaalverhoging werd volledig onderschreven en volstort door **de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij NV**, met zetel te 1050 Brussel, Louizalaan 54, bus 1, door inbreng in speciën van een bedrag van EUR 4.700.000.000. Het verschil tussen de inbreng in speciën en het bedrag van de kapitaalverhoging werd op de rekening Uitgiftepremies geboekt.

De nieuwe aandelen hebben dezelfde rechten en kenmerken als de bestaande Fortis Bank aandelen en zullen genieten van dezelfde dividend- en stemrechten vanaf hun uitgiftedatum.

De 241.305.490 nieuwe aandelen maken ongeveer 49,93% uit van het totale aantal Fortis Bank aandelen dat na de kapitaalverhoging uitstaat. De bestaande aandeelhouders ondergaan bijgevolg een verwatering van 49,93% in zowel het kapitaal als in de winst van Fortis Bank.

Deze kapitaalverhoging kaderde in de steunmaatregelen die de Belgische overheid ten aanzien van Fortis Bank heeft genomen op eind september 2008 ten gevolge van de aanhoudende crisis op de financiële markten.

Overdracht aan de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij NV.

Op 10 oktober 2008 heeft Fortis Brussels NV vervolgens haar participatie van 241.620.577 aandelen in Fortis Bank, die ten gevolge van de kapitaalverhoging van 29 september 2008 overeenkwam met 50% + 1 aandeel van het kapitaal, overgedragen aan de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij NV.

Uit het bovenstaande volgt dat de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij NV op 31 december 2008 eigenaar was van 482.926.067 van de 483.241.153 aandelen Fortis Bank. Dit vertegenwoordigt 99,93% van het kapitaal.

2 Uiterste koersen per maand van het aandeel Fortis Bank op de wekelijkse veilingen in 2008

De hoogste en laagste koersen per maand, door het aandeel Fortis Bank bereikt op de wekelijkse veilingen van Euronext Brussel in 2008 zijn de volgende (in EUR) :

Maand	Laagste	Hoogste
Januari	145,00	145,10
Februari	142,00	144,90
Maart	141,00	141,00
April	126,90	126,90
Mei	102,79	114,21
Juni	94,50	110,00
Juli	93,55	103,95
Augustus	84,20	86,00
September	56,42	77,40
Oktober	35,00	50,78
November	20,00	30,00
December	14,58	18,00

3 Externe functies uitgeoefend door de bestuurders en effectieve leiders, waarvan de openbaarmaking wettelijk verplicht is

Conform artikel 27 van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen en het overeenkomstige reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezenen met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, heeft de Raad van Bestuur van de bank "Interne regels betreffende de uitoefening van externe functies door de bestuurders en effectieve leiders van Fortis Bank nv/sa" ingevoerd.

Die regels bepalen onder meer dat de externe functies die door de bestuurders en effectieve leiders van de bank worden uitgeoefend in andere vennootschappen dan die bedoeld bij artikel 27, § 3, derde lid van de wet van 22 maart 1993, in het jaarverslag moeten worden vermeld.

Onder "effectieve leiders" worden de leden van het Directiecomité verstaan alsook de personen van wie de functie hiërarchisch net onder dit comité ligt, met inbegrip van de leiders van bijkantoren in het buitenland.

Met "externe functies" - dit zijn vooral mandaten in vennootschappen - die het voorwerp van een vermelding uitmaken, worden de functies bedoeld die elders worden uitgeoefend dan in patrimoniumvennootschappen, beheersvennootschappen, instellingen voor collectieve belegging of vennootschappen waarmee de bank nauwe banden heeft in een groepscontext.

<i>Naam, voornaam</i> Functie			
Vennootschap (Zetel)	Activiteiten (Functie)	Notering	Particip. Bank indien 5%
<i>Herman VERWILST (Voorzitter van de Raad van Bestuur)</i>			
- Fortis Insurance N.V. (Utrecht – NL)	Subholding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Insurance Belgium N.V. /S.A. (Brussel)	Verzekeringen (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- Fortis Insurance International N.V. (Utrecht – NL)	Holding (Voorzitter Raad van Commissarissen)	-	-
<i>Filip DIERCKX (Voorzitter van het Directiecomité)</i>			
- DIP N.V. (Antwerpen)	Beheerdiensten (Bestuurder)	-	-
- Informatieverwerkende Diensten van het VEV N.V. (Antwerpen)	Administratieve diensten (Bestuurder)	-	-
- SD Diensten N.V. (Antwerpen)	Opleidings- en beheerdiensten (Bestuurder)	-	-
- SD Software Solutions N.V. (Antwerpen)	Informaticadiensten (Bestuurder)	-	-
<i>Brigitte BOONE (Lid van het Directiecomité)</i>			
- FB Acquisition Finance Holding B.V. (Amsterdam – NL)	Holding & financieringsmaatschappij (Directeur)	-	-
- Fortis Private Equity Holding Nederland B.V. (Utrecht – NL)	Holding (Bestuurder)	-	-
- NeSBIC Groep B.V. (Utrecht – NL)	Holding & financieringsmaatschappij (Bestuurder)	-	-
<i>Michel DEBOECK (Lid van het Directiecomité)</i>			
- Fortis B.V. (Utrecht – NL)	Subholding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Venturing Holding B.V. (Amsterdam –NL)	Holding (Bestuurder)	-	-
<i>Lieve MOSTREY (Lid van het Directiecomité)</i>			
- Euroclear Plc (Londen – GB)	Clearing (Bestuurder)	-	-
- Euroclear N.V. /S.A. (Brussel)	Clearing (Bestuurder)	-	-
- Visa Europe Ltd (Londen – GB)	Kredietkaarten (Bestuurder)	-	-
- Visa Europe Services Inc. (Londen – GB)	Kredietkaarten (Bestuurder)	-	-
<i>Peter VANDEKERCKHOVE (Lid van het Directiecomité)</i>			
- Fortis Insurance Belgium N.V. /S.A. (Brussel)	Verzekeringen (Bestuurder)	-	-
<i>Jos CLUISTERS (Bestuurder)</i>			
- Whitehill International b.v.b.a. (Bierbeek)	Consulting, verrichtingen (on)roerende goederen, enz. (Zaakvoerder)	-	-
<i>Jozef DE MEY (Bestuurder)</i>			
- Credimo Holding N.V. (Asse)	Portefeuillemaatschappij (Bestuurder)	-	-
- Credimo N.V. (Asse)	Levensverzekeringen (Vice-voorzitter)	-	-
- De Eik N.V. (Dilbeek)	Holding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Insurance Belgium N.V. /S.A. (Brussel)	Verzekeringen (Bestuurder)	-	-
- Fortis Insurance Company (Asia) Ltd (Hong Kong – CN)	Levensverzekeringen (Bestuurder)	-	-
- J. Zinner N.V./S.A. (Brussel)	Public relations (Bestuurder)	-	-

<i>Naam, voornaam</i> Functie			
Vennootschap (Zetel)	Activiteiten (Functie)	Notering	Particip. Bank indien 5%
<i>Alain DESCHENES (Bestuurder)</i>			
- Fortis Brussels N.V./S.A. (Brussel)	Subholding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Utrecht N.V. (Utrecht - NL)	Subholding (Bestuurder)	-	-
<i>Joop FEILZER (Bestuurder)</i>			
- Fortis Insurance Belgium N.V./S.A. (Brussel)	Verzekeringen (Bestuurder)	-	-
- Henderson Eurotrust Plc. (Londen - GB)	Investeringsmaatschappij (Bestuurder)	London Stock Exchange	-
- Stichting Administratiekantoor Cumulatief Preferente Aandelen Pon Holdings B.V. (Nijkerk - NL)	Administratie van aandelen (Bestuurder)	-	-
<i>Jean MEYER (Bestuurder)</i>			
- Arbed S.A. (Luxemburg - L)	Staalindustrie (Bestuurder)	-	-
- Cargolux Airlines International S.A. (Luxemburg - L)	Luchtvracht (Bestuurder)	-	-
- Clearstream International S.A. (Luxemburg - L)	Clearing (Bestuurder)	-	-
- International Shipowners Reinsurance Company S.A.. (Luxemburg - L)	Herverzekering (Bestuurder)	-	-
<i>Jean STEPHENNE (Bestuurder)</i>			
- Aseptic Technologies S.A. (Rixensart)	Farmaceutische industrie (Bestuurder)	-	-
- BESIX Group N.V./S.A. (Brussel)	Bouw (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- GlaxoSmithKline Biologicals S.A. (Rixensart)	Farmaceutische industrie (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- GlaxoSmithKline Biologicals Manufacturing S.A. (Rixensart)	Farmaceutische industrie (Bestuurder)	-	-
- Groupe Brussel Lambert N.V./S.A. (Brussel)	Portefeuillemaatschappij (Bestuurder)	Euronext Brussel	-
- Henogen S.A. (Charleroi)	Farmaceutische industrie (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- Ion Beam Applications S.A. (Louvain-la-Neuve)	Technologie (Bestuurder)	Euronext Brussel	-
- Nanocyl S.A. (Namen)	Chemie (Bestuurder)	-	-
- Vesalius Biocapital I S.A., SICAR (Luxemburg - L)	Risicokapitaal (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
<i>Peer van HARTEN (Bestuurder)</i>			
- ASR Nederland N.V. (Utrecht - NL)	Verzekeringsholding (Directeur)	-	-
- CPSS (Medis) S.A. (Lissabon - P)	Ziektekostenverzekering (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- Fortis (UK) Ltd. (Eastleigh - GB)	Holding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Brussels N.V. /S.A. (Brussel)	Subholding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Corporate Insurance N.V. (Amstelveen - NL)	Verzekeringen (Voorzitter Raad van Commissarissen)	-	-
- Fortis Hypotheek Bank N.V. (Rotterdam - NL)	Bank (Bestuurder)	-	-
- Fortis Insurance N.V. (Utrecht - NL)	Subholding (Bestuurder)	-	-

<i>Naam, voornaam</i> Functie			
Vennootschap (Zetel)	Activiteiten (Functie)	Notering	Particip. Bank indien 5%
- Fortis Insurance Belgium N.V./S.A. (Brussel)	Verzekeringen (Bestuurder)	-	-
- Fortis Insurance International N.V. (Utrecht – NL)	Holding (Bestuurder)	-	-
- Fortis Reinsurance N.V. (Utrecht – NL)	Verzekeringen (Voorzitter Raad van Commissarissen)	-	-
- Fortis Utrecht N.V. (Utrecht – NL)	Subholding (Bestuurder)	-	-
- Mayban Fortis Holdings Berhad Plc (Kuala Lumpur – MY)	Holding (Ondervoorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- MilleniumBCP Fortis Grupo Segurador S.A. (Lissabon – P)	Holding (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- Muang Thai Fortis Holdings Company Ltd (Bangkok – TH)	Holding (Bestuurder)	-	-
- Occidental Seguros S.A. (Lissabon – P)	Verzekeringen (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- Occidental Vida S.A. (Lissabon – P)	Levensverzekeringen (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- PensoesGere S.A. (Lissabon – P)	Beheer pensioenen (Voorzitter Raad van Bestuur)	-	-
- Taiping Life Insurance Company Ltd. (Shanghai – CN)	Levensverzekeringen (Bestuurder)	-	-
<i>Robert van OORDT (Bestuurder)</i>			
- Draka Holding N.V. (Amsterdam – NL)	Kabel - Telecommunicatie (Bestuurder)	Euronext Amsterdam	-
- Schering-Plough Inc. (Kenilworth – USA)	Farmaceutische industrie (Bestuurder)	NYSE, Deutsche Börse	-
- Unibail-Rodamco S.A. (Parijs – F)	Vastgoedbeleggingen (Voorzitter Raad van Toezicht)	Euronext Amsterdam & Parijs	-
<i>Luc VANSTEENKISTE (Bestuurder)</i>			
- Compagnie Mobilière et Foncière du Bois Sauvage N.V./S.A. (Brussel)	Portefeuillemaatschappij (Bestuurder)	Euronext Brussel	-
- Delhaize Group N.V./S.A. (Brussel)	Distributie (Bestuurder)	Euronext Brussel, NYSE	-
- Recticel N.V./S.A. (Brussels)	Chemie (Gedelegeerd bestuurder) (1)	Euronext Brussel	-
- Rec-Hold N.V./S.A. (Brussel)	Holding (Bestuurder) (1)	-	-
- Sioen Industries N.V. (Ardooie)	Textiel (Bestuurder) (1)	Euronext Brussel	-
- Spector Photo Group N.V. (Wetteren)	Photo-finishing (Voorzitter Raad van Bestuur) (1)	Euronext Brussel	-
- Telindus Group N.V./S.A. (Brussel)	Telecommunicaties (Voorzitter Raad van Bestuur) (2)	-	-
- Ter Beke N.V. (Waarschoot)	Voeding (Bestuurder) (1)	Euronext Brussel	-
	(1) Via Vean N.V. (2) Via LMCL C.V.A.		
<i>Philippe DELVA (Directeur-generaal)</i>			
- Rose N.V. (Ronse)	Breigoederen (Vaste vertegenwoordiger van de N.V. Delta)	-	-
- Gowitex N.V. (Ronse)	Breigoederen (Vaste vertegenwoordiger van de N.V. Delta)	-	-
- D.T.O. b.v.b.a. (Kortrijk)	Textielgoederen (Vaste vertegenwoordiger van de N.V. Delta)	-	-

<i>Peter FOO (Directeur-generaal Bijbank Singapore)</i>			
- Cityspring Infrastructure Management Pte Ltd (Singapore)	Infrastructuur (Bestuurder)	Singapore	-
<i>Luc HENRARD (Directeur-generaal)</i>			
- Sopartec N.V. (Louvain-la-Neuve)	Beheer van licenties en auteursrechten van spin-offs (Bestuurder)	-	-
<i>Edit SZIRAKI (Directeur-generaal Bijbank Boedapest)</i>			
- Celestica Likvidtas Menedzment Magyarorszag Kft. (Budapest – H)	Thesauriebeheerdiensten (Bestuurder)	-	-
<i>Daniel THIELEMANS (Directeur-generaal Bijbank Londen)</i>			
- Fortis Finance (UK) Ltd. (Londen – GB)	Financieringsmaatschappij (Bestuurder)	-	-
- Fortis Holdings (UK) Ltd. (Londen – GB)	Subholding (Bestuurder)	-	-

Begrippenlijst en afkortingen

Alt A/Jumbo

Woningleningen voor kredietnemers, met een sterke kredietgeschiedenis, maar die niet de volledige documentatie kunnen of willen voorleggen bij onderschrijving van de kredietname. In vergelijking met agency leningen heeft Alt-A de volgende kenmerken:

- (a) hoger percentage opbrengsteigendommen;
- (b) wat lager kredietkwaliteit;
- (c) lagere percentage gezinswoningen;
- (d) hoger gemiddeld leningsaldo;
- (e) hogere verhouding schulden/inkomsten; en
- (f) meer heterogene leningportefeuilles met een grotere verscheidenheid aan leningsaldi en FICO-scores.

Achtergestelde schuld (lening)

Een lening (of effect) dat lager staat in de rangorde van schulden die aanspraak kunnen maken op activa en inkomsten.

Basispunt (bp)

Eén honderdste van een procent (0.01%).

Besloten derivaat (in een contract)

Een component van een hybride(samengesteld) instrument dat tevens een niet-afgeleid basiscontract omvat. Het basiscontract kan een obligatie of aandeel, een lease-overeenkomst, een verzekeringscontract of een aan- of verkoopcontract zijn.

Borgstelling

Een verbintenis gesteld ten gunste van een tegenpartij die aan een derde de waarborg biedt dat de tegenpartij aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen. Indien de tegenpartij in gebreke blijft kan de derde beroep doen op deze verbintenis om zijn verliezen te vergoeden.

Capital at Risk (CaR)

In de context van operationeel risico wordt dit begrip gedefinieerd als het bedrag van het potentieel verlies dat niet gebudgetteerd is. Dit potentiële bedrag kan de solvabiliteit van de bank beïnvloeden en stemt overeen met het betrouwbaarheidsinterval van 99.9% dat gebruikt wordt voor de berekening van de wettelijke eigenvermogensvereisten.

Cash flow hedge

Een afdekking van het risico op schommelingen in de kasstromen van een actief of een verplichting of van een verwachte toekomstige transactie en die voortkomen uit variabele koersen of prijzen.

Clean fair value

De reële waarde, exclusief het ongerealiseerde deel van de gelopen rente.

Clearing

De administratieve vereffening van effecten, futures en opties via een verrekeningsagentschap en de eraan verbonden financiële instellingen (clearing members).

Contantewaardeberekening (Discounted cash flow method)

Een waarderingsmethode waarbij de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd worden tegen een rentevoet die de tijdswaarde van het geld uitdrukt alsook een risicopremie die een weerspiegeling vormt van de extra opbrengst die beleggers verlangen om het risico te compenseren op lagere kasstromen dan verwacht.

Credit Default Swap (CDS)

Een kredietderivaat tussen twee partijen. De koper van een credit default swap ontvangt kredietbescherming, terwijl de verkoper van een CDS de kredietwaardigheid van een onderliggend financieel instrument garandeert.

Credit spread

Het renteverskil tussen een risicovrije rentevoet of referentierentievoet (met name overheidsobligaties) en bedrijfsobligaties of -kredieten.

Custody (bewaarneming)

Overeenkomst, meestal tussen een belegger en een bank (maar eventueel ook een agent of een trustbedrijf), waarbij de belegger effecten, goud of andere kostbaarheden tegen betaling in bewaring geeft bij de bank.

Deelneming

Een entiteit waarin Fortis Bank invloed van betekenis heeft en die geen dochteronderneming of belang in een joint venture is.

Derivaat

Een financieel instrument (op of buiten beurs verhandeld) waarvan de koers direct afhangt ('afgeleid is van') de waarde van een of meer onderliggende waarden, bijvoorbeeld aandelenindexen, schuldpapier, goederenprijzen, andere afgeleide instrumenten, een andere overeengekomen prijsindex of regeling.

Dirty fair value

De reële waarde, inclusief het ongerealiseerde deel van de gelopen rente.

Dochteronderneming

Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin Fortis Bank, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap').

Duration

Een algemene maat van de sensitiviteit van de prijs (de waarde van het hoofdbedrag) van een vastrentend instrument, uitgedrukt als een veranderingspercentage met 100 basispunten verandering in opbrengst. In de berekening van 'duration van eigen vermogen' refereert het begrip eveneens naar de gewogen gemiddelde timing van kasstromen van een portefeuille van activa of passiva. Het wordt berekend op basis van netto contante waarde van de kasstromen (hoofdbedrag en rente).

Durfskapitaal

In het algemeen, de financiering van startende of kleine ondernemingen met een sterk groeipotentieel.

Earnings at Risk

Een maat voor de sensitiviteit van toekomstig netto-inkomen aan hypothetische ongunstige veranderingen in rentevoeten of aandelenprijzen. Earnings at Risk schat de impact in van stress tests op het netto-inkomen voor belastingen. EaR vertegenwoordigt een mogelijke afwijking van verwachte inkomen voor belastingen bij een ongunstige gebeurtenis over de komende 12 maanden binnen een gekozen betrouwbaarheidsinterval. EaR dekt zowel de totstandbrenging van een verlies als het er niet in slagen om opbrengsten te maken

Economisch kapitaal (ECAP)

Het eigen vermogen dat Fortis Bank dient aan te houden om ervoor te zorgen dat de waarde van haar netto-activa niet onder nul te laten vallen in het ongunstigste scenario over een jaar. Het ongunstigste scenario wordt hierbij geassocieerd met een probabilliteit van 0.03%, wat overeenkomt met een gewenst betrouwbaarheidsinterval voor een economische solvabiliteit van 99.97%. Het betrouwbaarheidsinterval werd gecalibreerd op basis van het niveau van AA-ondernemingen van ratingagentschappen.

Effectenleentransacties

Een lening van een effect van de ene partij aan de andere, die op zijn beurt het effect dient terug te bezorgen op de eindvervaldag van de transactie. Een dergelijke lening is veelal gewaarborgd. Dit type van transacties geeft aan de eigenaar van het effect de mogelijkheid om een bijkomend rendement te behalen.

Employee benefits

Het geheel van niet-verplichte verzekeringen en andere voorzieningen die werknemers, inclusief hun salaris, ontvangen in ruil voor door hen verrichte diensten.

Factoring

Een vorm van bedrijfsfinanciering waarbij een bedrijf uitstaande vorderingen tegen een vergoeding overdraagt aan een factoringmaatschappij die de debiteurenadministratie, risicodekking en financiering van vorderingen voor haar rekening neemt.

Financiële lease

Een leaseovereenkomst die vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en beloningen overdraagt. De eigendom kan uiteindelijk wel of niet worden overgedragen.

Geamortiseerde kostprijs

Bedrag waarvoor het financieel actief of de financiële verplichting bij de eerste opname in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde geaccumuleerde afschrijving van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag, en verminderd met eventuele afboekingen wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Gestructureerde kredietinstrumenten

Effecten die gecreëerd worden op basis van kasstromen van financiële contracten. Deze instrumenten omvatten schuldbewijzen gedekt door activa (ABS), schuldbewijzen gedekt door hypotheek (MBS) en schuldbewijzen gedekt door schuldinstrumenten (CDO). ABS zijn uitgiften gedekt door leningen (andere dan hypotheek), te ontvangen bedragen of leases, MBS zijn uitgiften gedekt door hypotheek en CDO zijn een klasse van gedekte schuldbewijzen en een synoniem voor obligaties gedekt door een groep obligaties (CBO), leningen (CLO) en andere activa zoals swaps (CSO). Betaling van het hoofdbedrag en rente van de CDO is gefinancierd met de kasstromen gegenereerd door de onderliggende activa.

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het positieve verschil tussen enerzijds de reële waarde van de activa, passiva en uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, en anderzijds het belang van Fortis Bank in de reële waarde van de activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen.

Hedge accounting

Verantwoording van de compenserende effecten van veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument en de reële waarde van het afgedekte instrument in de resultatenrekening van dezelfde periode.

HELOC

HELOC staat voor 'home equity lines of credit' en betreft een lening waarin een maximaal te ontlene bedrag beschikbaar wordt gesteld binnen een overeengekomen periode. In tegenstelling tot een gewoon woningkrediet krijgt de kredietnemer het hele bedrag dus niet ineens, maar gebruikt hij deze de faciliteit om bedragen geleidelijk naargelang zijn behoefte te lenen beperkt tot het maximum overeengekomen bedrag. Eens de kredietnemer een bedrag werkelijk opneemt, start ook zijn terugbetalingsschema (woning blijft beschikbaar als onderpand).

Bestaande maar niet gerapporteerde bijzondere waardeverminderingen (IBNR)

Bestaande maar niet gerapporteerde ('incurred but not reported' oftewel IBNR) waardeverminderingen op leningen omvatten verliezen die aanwezig zijn in de onderdelen van de portefeuille van uitstaande leningen maar die nog niet expliciet zijn geïdentificeerd.

IFRS

Afkorting voor International Financial Reporting Standards (voorheen International Accounting Standards (IAS)). De standaard internationale boekhoudregels voor het opstellen van jaarrekeningen per 1 januari 2005 voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie, die de jaarcijfers beter vergelijkbaar maken en beter inzicht in de financiële positie en resultaten verschaffen.

Immaterieel vast actief

Een identificeerbaar, niet-monetair actief zonder fysieke vorm dat slechts verantwoord wordt op de balans als het toekomstige economische voordelen genereert en de kost van het actief op een betrouwbare manier kan gemeten worden.

ISO Valutalijst

AUD	Australië, Dollars
CAD	Canada, Dollars
CHF	Zwitserland, Francs
CNY	China, Yuan Renminbi
DKK	Denemarken, Kroner
GBP	Verenigd Koninkrijk, Pounds
JPY	Japan, Yen
MYR	Maleisië, Ringgits
SEK	Zweden, Kronor
THB	Thailand, Baht
TRY	Turkije, New Lira
TWD	Taiwan, New Dollars
USD	Verenigde Staten, Dollars
ZAR	Zuid-Afrika, Rand

Joint venture

Een strategische samenwerking tussen twee of meer partijen, die vermogen en kennis inbrengen maar anderszins onafhankelijk blijven opereren.

Kans op wanbetaling (PD)

de kans dat een wederpartij over een periode van een jaar in gebreke blijft. PD is een parameter gebruikt in de berekening van het verwachte verlies (EL).

Kernkapitaal

Totaal beschikbaar kapitaal op groepsniveau (gebaseerd op de bancaire definitie van Tier 1 kapitaal).

Kern Tier-1 kapitaal

De passivacomponenten die erkend worden als Tier-1 kapitaal onder het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen, na aftrek van innovatieve hybride leningen.

Macro hedge

Een afdekking van een specifiek risico voor een portefeuille van tegoeden of activa.

Marktkapitalisatie

Beurswaarde. Marktkapitalisatie is gelijk aan het aantal uitstaande aandelen vermenigvuldigd met de geldende koers van het aandeel.

NegAm

Woningleningen met een variable rentevoet en looptijd voor kredietnemers met een een zeer sterke kredietgeschiedenis en sterk terugbetalingsgedrag, waarbij zij de keuze hebben qua maandelijkse aflossing tussen: via een volledig aflopend terugbetalingsschema, via een maandelijkse interest-only betaling of een vastgelegd maandelijks minimum bedrag dat juist

dat gedeelte dekt van de tot dan toe reeds opgelopen rente. In deze laatste keuze lost dus de kredietnemer minder af dan de verschuldigde rente, wat leidt tot 'Negative Amortization'. De niet-betaalde rente wordt vervolgens opgeteld bij het uitstaande leningsaldo, waardoor het leningsaldo hoger wordt in plaats van lager.

Netto investeringshedge

Een afdekking van het financieel risico van een netto investering in een buitenlandse entiteit door een transactie met een compenserend risicoprofiel af te sluiten.

Notioneel bedrag

Een uitdrukking van een aantal eenheden van een valuta, een financieel instrument, een bepaald volume of gewicht dat gespecificeerd wordt in een transactie met derivaten.

Omgekeerde terugkoopovereenkomst

De aankoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt om het terug te verkopen op een vastgelegde datum en tegen een hogere prijs.

Operationele lease

Een overeenkomst die het gebruik van een goed toelaat tegen periodieke betalingen, maar geen overdracht inhoudt van een eigendomstitel. Het financiële risico blijft bij de schuldeiser of leasinggever.

Optie

Het recht, maar niet de verplichting, om een effect gedurende een bepaalde periode of op een bepaalde datum tegen een bepaalde prijs te kopen (calloptie) of verkopen (putoptie).

Private equity

Effecten van bedrijven die niet aan een beurs zijn genoteerd. De verkoop van private equity is aan strenge regels gebonden. Omdat een markt ontbreekt moet een belegger zelf een koper vinden als hij zijn aandeel in een dergelijk bedrijf wil verkopen.

Reële waarde (fair value)

Het bedrag waarvoor een actief (verplichting) kan worden verkregen (aangegaan) of verkocht (vereffend) in een marktconforme ('at arm's length') transactie, tussen bewuste en bereidwillige partijen.

Reële waarde afdekking (Fair value hedge)

Een afdekking om de risicopositie te beperken aan schommelingen in de reële waarde van een actief, een verplichting, of een vaststaande verbintenis. De schommeling van de reële waarde is verbinden aan een specifiek risico en heeft een invloed op de gerapporteerde nettowinst.

Return on Equity (ROE)

De verhouding (in percentage) tussen de nettowinst en het gemiddeld eigen vermogen voor een financieel jaar. Dit is een maatstaf voor de winstgevendheid van het eigen vermogen die het rendement aangeeft dat het bedrijf bereikt op het eigen vermogen dat het aanhoudt.

Risicopositie bij in gebreke blijven (EAD)

Risicopositie bij in gebreke blijven geeft een schatting van het bedrag waaraan de bank blootstaat in het geval dat een lener in gebreke blijft. EAD is een van de parameters nodig om het verwachte verlies (EL) te berekenen.

Schuldbewijs gedekt door activa (ABS)

Een obligatie of een effect dat gewaarborgd wordt door activa. Het begrip 'ABS' wordt over het algemeen gebruikt om te verwijzen naar effecten waarbij de onderliggende garantie bestaat uit activa, die niet bestaan uit residentiële eerste hypotheek, zoals kredietkaarten en 'home equity'-leningen, leases of commerciële hypotheek.

Schuldbewijs gedekt door schuldinstrumenten (CDO)

Een type activa gedekt door effecten en gestructureerde kredietproducten dat resulteert in een risicopositie in een portefeuille van vastrentende activa en het kredietrisico verdeelt over meerdere tranches met elk een verschillende credit rating. CDO kunnen schuldbewijzen gedekt door leningen (CLO), schuldbewijzen gedekt door obligaties (CBO) en schuldbewijzen gedekt door synthetische obligaties (CSO) omvatten.

Subprime

Kredietverlening aan leners die niet voldoen aan de beste garantierichtlijnen. Subprime-leners hebben een verhoogd vermeend risico op wanbetaling, zoals deze die een historiek hebben van leningnalatigheid of wanbetaling, deze met een vastgesteld faillissement, of deze met een beperkte schuldhistoriek.

Synthetische schuldbewijzen

Een schuldbewijs gedekt door schuldinstrumenten (CDO) waarin de onderliggende kredietrisicopositie genomen wordt door een credit default swap aan te gaan in plaats van door het kopen van werkelijke financiële activa.

Terugkoopovereenkomst

De verkoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt aan een bepaalde prijs om het terug te aan te kopen op een vastgelegde datum en tegen een andere bepaalde prijs.

Tier 1 kapitaal

Kernkapitaal van een bank uitgedrukt als percentage van het risicogewogen balanstotaal.

Transactiedatum

De datum waarop Fortis Bank toetreedt tot de contractuele bepalingen van het instrument.

VaR

Afkorting van Value at Risk: een techniek op basis van de statistische analyse van historische marktontwikkelingen en fluctuaties. De VaR bepaalt de kans dat het verlies op een portefeuille een bepaald bedrag zal overschrijden. Voor de bepaling van de marktrisico's gerelateerd aan haar marktzaamactiviteiten, berekent Fortis Bank een VaR gebruik makend van een 99% betrouwbaarheidsinterval over een horizon van 1 dag. Deze calibratie heeft tot doel het risico van tradingactiviteiten te reflecteren onder normale liquiditeitsomstandigheden.

Vastgoedbelegging

Vastgoed dat wordt aangehouden omwille van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde.

Verlies bij wanbetaling (LGD)

Het verlies bij wanbetaling is het gemiddelde verlies bij het in gebreke blijven van de tegenpartij. LGD is een parameter nodig voor de berekening van het verwachte verlies (EL).

Verwachte verlies (EL)

Het verwachte verlies is het verwachte jaarlijks niveau van kredietverliezen binnen een economische cyclus. De werkelijke verliezen voor een bepaald jaar zullen afwijken van het verwachte verlies, maar het verwachte verlies is het bedrag dat Fortis Bank gemiddeld mag verwachten te verliezen binnen een economische cyclus. Het verwachte verlies dient eerder te worden beschouwd als een kost van bedrijfsvoering dan als een risico op zichzelf. Het verwachte verlies wordt als volgt berekend:

$$EL = EAD \times PD \times LGD$$

Voorziening

Een verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip. Voorzieningen worden opgenomen als verplichtingen wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om deze verplichtingen af te wikkelen en in de veronderstelling er dat een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Waardevermindering

Het bedrag waarmee de boekwaarde van een actief zijn realiseerbare waarde overtreft. In dergelijke gevallen zal de boekwaarde via de resultatenrekening teruggebracht worden tot zijn reële waarde.

Afkortingen

ABS	Asset backed security
AFS	Available for sale
ALM	Asset and liability management
BGL	Banque Générale de Luxembourg
CaR	Capital at Risk
CBO	Collateralised bond obligation
CDS	Credit default swap
CDO	Collateralised debt obligation
CLO	Collateralised loan obligation
CP	Commercial paper
CRE	Commercial Real Estate
CRE	Commercial Real Estate
CSO	Collateralised synthetic obligation
CGU	Cash generating unit
EAD	Exposure At Default
EaR	Earnings at Risk
ECAP	Economic Capital
ECB	European Central Bank
EL	Expected Loss
Euribor	Euro inter bank offered rate
FBN(H)	Fortis Bank Nederland (Holding)
HTM	Held to maturity
IBNR	Incurred but not reported
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
LGD	Loss Given Default
MBS	Mortgage-backed security
NAV	Net asset value
OTC	Over the counter
PD	Probability of Default
RMBS	Residential mortgage-backed securities
SCI	Structured Credit Instruments
SFPI/FPIM	Société Fédérale de Participations et d'Investissement /Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij
SPE	Special purpose entity
SPV	Special purpose vehicle
VaR	Value at Risk